

NEBE A PEKLO

1758

EMANUEL SWEDENBORG

II. české vydání 1932

www.vesmirmi-lide.cz

Úsudky slavných spisovatelů o Swedenborgovi.

El. Barrett—Browningová:

Jediné světlo, ozařující život posmrtný, nalézá duše moje ve Swedenborgově filosofii.

Ralph Waldo Emerson:

Někdy jsem uvažoval o tom, že by prokázal moderní kritice největší služby ten, kdo by poukázal na příbuznost mezi Shakespearem a Swedenborgem. Lidský duch jest stále ve zmatku. Touží po rozumu, touží po svatosti a jest stejné netrpěliv, je-li mu dáno jedno bez druhého. Jakž bývá u velikých lidí, zdá se i on (Swedenborg) rozmanitostí a nesmírnou velikostí svých schopností býti sjednocením několika osob, na způsob obrovských plodů, které v zahradě vyrůstají spojením čtyř nebo pěti jednotlivých květů. Jeden z missourií a mastodonů literatury, s nímž celé sbory obyčejných učenců nemohou se měřiti. Jeho heroická osobnost rozechvěla taláry celé university. Naše knihy jsou nepravdivé, neboť jsou zlomky . . . ale Swedenborg jest systematický a zahrnuje celý svět v každické větě; všechny jeho pro-středky jsou uspořádány, jeho schopnosti pracují s astronomickou přesností. Jeho náboženství myslí za něho a lze ho použítí universálně; on obrací je všemi směry a ono hodí se pro každý oddíl života, označujíc a vysvětlujíc všechny okolnosti.

Odvažuji se tvrditi, že jako moralista Swedenborg převyšuje veškeru chválu a jakožto přírodopysmec, psycholog a theolog může činiti mnohé a veliké nároky na vděčnost a obdiv profesionálních a filosofických fakult.

Thomas Carlyle:

. . . Přemýšlel jsem o znamenitém poselství, s nímž byl vyslán ke svým lubhiním této epochy. Byl to muž velkého, nepopsatelného vzdání, mohutného matematického rozumu a nejbohabojnějšího a nejserafínštějšího duchovního uzpůsobení; muž, který jeví se mi býti vznešeným, lásky hodným i tragickým, vyjádřiv množství myšlenek, kteréž, jestliže si je sám sobě vysvětlují, shledávám, že náleží k tomu, co jest v lidském smýšlení nejvznešenějšího a nejtrvalejšího.

Coventry Patmore

Nikdy mne neomrzí čísti Swedenborga, — jest nezměrně hluboký a přece prostý . . . Shledáváte, že jeho díla překypují poznáním pravdy, a to v takové míře, že není jí rovna ve spisech neinspirovaných.

Stuart Mill:

Změř ho, jakožto muže vědy s Newtonem a shleďáš, že se mu vyrovná velikostí ducha; s Baconem a Platonem — a on jest veliký mezi největšími filosofy; s Boerrhavem a Hallerem — a on jest v přední řadě mezi fisiology; s theologickými spisovateli a vykladači Písma, počínaje od Origena až po Adama Clarkeho — a kdo se mu vyrovná ?

SPISY EMANUELA SWEDENBORG
(SPISY NOVÉ CÍRKVE)

I.

NEBE A PEKLO.

- SV. I. NEBE A PEKLO.
- SV. II. STYK DUŠE S TĚLEM.
- SV. III. NOVÝ JERUZALÉM A JEHO NEBESKÁ NAUKA.
- SV. IV. O VÍŘE.
- SV. V. POSLEDNÍ SOUD A ZTROSKOTANÁ BABYLONIE.
- SV. VI. O PÍSMU SVATÉM.
- SV. VII. O ÚČINNÉ LÁSCE.
- SV. VIII. BÍLÝ KŮŇ V APOKALYPSE.
- SV. IX. TĚLESA SVĚTOVÁ A JEJICH OBYVATELÉ.
- SV. X. STRUČNÝ VÝKLAD UČENÍ NOVÉ CÍRKVE.
-

1932.
NAKLADATEL JAR. IM. JANEČEK,
Praha—Král. Vinohrady, Legerova ul. 18.

EMANUEL SWEDENBORG

NEBE A PEKLO.

(O NEBI A JEHO DIVECH A O PEKLE.)

PODLE VIDĚNÉHO A SLYŠENÉHO.

PŘELOŽIL
JAROSLAV IM. JANEČEK.

SPIŠŮ EM. SWEDENBORG (SPIŠŮ NOVÉ CÍRKVE) SV. I.

II. vydání,
přehlédnuté a rejstříkem doplněné.

1932.
NAKLADATEL JAR. IM. JANEČEK,
Praha—Král. Vinohrady, Legerova ul. 18.

Titul původního spisu:

DE
COELO
et ejus
MIRABILIBUS
et de
INFERNO.

Ex
auditis et visis.
LONDINI MDCCLVIII.

Tiskem Aloisa Šaška ve Velkém Meziříčí.

OBSAH.

---

(0)
Úvod

(I)

O NEBI.

(1)
O nebi a pekle . . 1

(2)
Pán jest Bůh nebe . . 4

(3)
Božství Páně tvoří nebe . . 7

(4)
Božství Páně v nebesích jest láska k Němu a účinná láska k bližnímu . . 10

(5)
Nebe jest rozděleno ve dvě království . . 16

(6)
Jsou tři nebesa . . 20

(7)
Nebe skládá se z nesčetných společností . . 27

(8)
Každá společnost jest nebem v menší podobě a každý jednotlivý anděl nebem v podobě nejmenší . . 33

(9)
Celé nebe ve svém souboru představuje jediného člověka . . 39

(10)
Každá jednotlivá společnost v nebi představuje jediného člověka . . 44

(11)
Každý anděl má tudíž dokonalou lidskou formu . . 46

(12)
Božské Člověčenství Páně jest příčinou, že nebe v celku i v částech představuje člověka . . 51

(13)

Soubor z díla »Nebeská tajemství« o Pánu a Jeho Božském Člověčenství . . 56

(14)

Mezi všemi částmi nebe a všemi částmi člověka jest souvztažnost . . 61

(15)

Jest souvztažnost nebe se všemi věcmi na zemi . . 69

(16)

O slunci v nebi . . 80

(17)

O světle a teple v nebi . . 87

(18)

O čtyřech hlavních stranách v nebi . . 99

(19)

O proměnách stavu andělů v nebi . . 108

(20)

O čase v nebi . . 113

(21)

O předobrazeních a zjevech v nebi . . 117

(22)

O rouchách, v nichž andělé bývají spatřováni . . 121

(23)

O příbytcích a sídlech andělů . . 124

(24)

O prostoru v nebesích . . 130

(25)

O formě nebes, podle níž děje se tam přidružování a sdělování . . 134

(26)

O panování v nebi . . 144

(27)

O bohoslužbě v nebi . . 149

(28)

O moci andělů . . 153

(29)

O řeči andělů . . 158

- (30)
O rozmlouvání andělů s lidmi . 165
- (31)
O písmech v nebi . . 175
- (32)
O moudrostí andělů nebeských . . 179
- (33)
O stavu nevinnosti andělů nebeských . . 191
- (34)
Stav pokoje v nebi . . 199
- (35)
O spojení nebe s lidským pokolením . . 206
- (36)
O spojení nebe se člověkem prostřednictvím Slova [Božího] . . 215
- (37)
Nebe a peklo jest z lidského pokolení . . 225
- (38)
O pohanech, čili o národech, žijících mimo církve, v nebi . . 232
- (39)
O dětech v nebi . . . 242
- (40)
O moudrých a sprostných v nebi . . 254
- (41)
Soubor z díla »Nebeská tajemství« o vědomostech . . 266
- (42)
O bohatých a chudých v nebi . . 270
- (43)
O manželstvích v nebi . . 282
- (44)
O činnosti andělů v nebi . . 298
- (45)
O nebeské radosti a blaženosti . . 304
- (46)
O nezměrné velikosti nebe . . 320

(II)

O SVĚTĚ DUCHŮ A O STAVU ČLOVĚKA PO SMRTI.

(47)

Co jest svět duchů . . 328

(48)

Každý člověk co do svého vnitra jest duchem . . 335

(49)

O vzkříšení člověka z mrtvých a jeho vkročení do věčného života . . 341

(50)

Člověk po smrti má dokonalou lidskou podobu . . 347

(51)

Člověk po smrti má všechny smysly, všecku paměť, všecko myšlení a všechny náklonnosti, které měl na světě; a nezůstává za sebou nic, než svoje pozemské tělo . . 355

(52)

Člověk po smrti jest takový, jaký byl jeho život na Zemi . . 370

(53)

Rozkoše života každého jednotlivce přeměňují se po smrti ve věci souvztažné . . 387

(54)

O prvním stavu člověka po smrti . . 396

(55)

O druhém stavu člověka po smrti . . 401

(56)

O třetím stavu člověka po smrti, kterýž jest stavem vyučování těch, kdož přicházejí do nebe . . 413

(57)

Nikdo nepřichází do nebe z bezprostředního milosrdenství . . 422

(58)

Není tak nesnadno, jak se myslivá, žít život, který vede do nebe . . 429

(III)

O PEKLE.

(59)

Pán vládne pekly . . 442

(60)

Pán nikoho neuvrhne do pekla, nýbrž duch sama sebe . . 447

(61)

Všichni, kdož jsou v pekle, jsou ve zlu a tím i v nepravdách, pocházejících ze sebelásky a lásky ke světu . . 452

(62)

Co jest pekelný oheň a skřípění zubů . . 465

(63)

O zlomyslnosti a prohnanosti pekelných duchů . . 474

(64)

O zevnější podobě, poloze a množství pekel . . 479

(65)

O rovnováze mezi nebem a peklem . . 486

(66)

Člověk požívá svobody rovnováhou mezi nebem a peklem . . 493

(67)

Výbor z díla »Nebeská tajemství« o svobodě člověka, o vlivu a o duchách, jimiž děje se sdělování . . 498

(68)

INDEX . . 501 – 530

(69)

SPISY ŠVÉDSKÉHO REFORMÁTORA EMANUELA SWEDENBORG

---

(0)
ÚVOD.

Jest jistá důležitá otázka, kterou člověk často si dává, otázka, která tane mu na mysli zejména ve vážných chvílích života, kdy buď zahloubán jsa v myšlenky o vlastní své podstatě a určení života lidského, snaží se odhaliti těžkou záclonu, jež smyslům lidským zakrývá věčnost a život posmrtný, — anebo, kdy zkrúšen vlastní svou nemocí, nebo stoje u lůžka svých drahých, chystajících se k odchodu v ono záhadné neznámo tam za hrobem, bezděky se táže sama sebe: Končí se smrtí vše — a pak již není nic ? Vše to, co hýbalo nebo hýbe člověkem, vše, co vytváří jeho bytost a jeho individualitu, jeho myšlenky, náklonnosti, jeho snahy, tužby, jeho vědomosti, pílí let nahromaděné,

— vše to končí posledním výdechem plic a posledním úderem srdce ?

Člověk, jehož zpytavý duch rád zjednává si jasno o všech otázkách, vztahujících se k jevům, jej obklopujícím, rád měl by zodpovězenu i tuto tak palčivou a pro jeho vnitřní klid tak ne-smírně důležitou otázku. Obrací se k vědě — očekává zde odpověď — — ale věda, která ke všem otázkám zná vysvětlení a příhodnou odpověď, zde úporně mlčí. Nevíme a nebudeme vědět — ozvalo by se nanejvýše tazateli v odpověď. A odpověď ta doprovozena byla by důvodem, že otázka ta vymyká se jakémukoliv vědeckému badání.

Ale jest tomu skutečně tak ? Vyhýbavou odpovědí vědy neuspokojený tazatel otáže se sama sebe: Jestliže věda praví, že v přírodě nic nepřichází nazmar, ani síla, ani atom, — kam poděla se veškerá ta energie, která hýbala člověkem za jeho života ? Byla snad jen výslednicí chemických a jiných změn jednotlivých buněk tělesných a hasne, jako světlo uhasíná, když jest zničena činnost jeho zdroje ? Ale jest známo, že buňky tělesné podléhají změnám i tenkrát, kdy tělo je životu odumřelé, a přece jen nejeví se již nic takového, co mohli bychom zváti životem člověka. — Což jestliže byl tu poměr obrácený a řádné fungování buněk tělesných bylo podmíněno právě přítomností toho, co zoveme životem, přítomností síly, která uváděla v pohyb celou tu podivuhodnou a co do složitosti nemající sobě rovnou soustavu buněk, již zoveme tělem ? A jestliže smrt není ničím jiným, nežli oddálením se oné síly, jež stroj uváděla v pohyb, znamená nečinnost a rozklad stroje již to, že i síla podlehla zmaru ? Pozorujme stroj, hnaný elektřinou a výtečně fungující. Stačí jediný pohyb ruky, malé přesunutí vypínače — a stroj stane jako mrtvý. Jest to důkazem, že elektřina již není, že již dále neexistuje ? Nikoliv; faktem jest jen to, že elektřina již nevchází do stroje a neoživuje jej ona však sama sebou existuje dále. Pozorujme virtuosa u klavíru. Údery obratných prstů na klávesy nástroje vykouzlené kaskády tónů uchvacují a vzrušují naši mysl. Zdá se, jakoby nástroj byl pln života, zpíval, mluvil, šeptal, jásal a hovořil s nejněvnitnější naší bytostí. A náhle zmlkne. Stojí tu mrtvý, němý, chladný. Pranic nás již neokouzluje. Život z něho uprchl. Ale jest tato jeho mrtvost důkazem, že jest mrtvo i to, co vyluzovalo podivuhodné, jímavé a nás vzněcující akordy ? Pravdou jest jen to, že virtuos odešel od klavíru, že zmizel naším očím, skryl se za portiérou jeviště. Virtuos a jeho nástroj, elektřina a stroj — jsou věci od sebe naprosto rozdílné. A nemůže tomu tak býti i u onoho podivuhodného stroje, jež zoveme lidským tělem ? Což jestliže za tímto viditelným lidským tělem skrývá se neviditelný člověk, síla nebo virtuos, kteří právě svou činností na tomto stroji nebo nástroji dodali mu života ?

Není vyloučeno, že takto zcela logicky může se nésti pochod usuzování člověka, který od vědy marně očekával odpověď stran posmrtného života.

Podobně člověk bude očekávat zodpovězení této své otázky od náboženství. A náboženství skutečně dá mu odpověď, že existuje nesmrtelnost a život po smrti. Ale otáže-li se **jaký** jest ten život — bude mlčeti i náboženství.

Mlčící sfinga vědy a mlčící sfinga náboženství — jak málo útěšná to situace člověka, stojícího uprostřed nich obou, člověka, zmítaného sterými pochybnostmi a žádostivě volajícího po odpovědi.

Taková jest situace moderního člověka. Víra v autoritu náboženství zdá se býti podvrácena různými nezvratnými axiomy vědy, o nichž nemůže býti pochybnosti. Tisíce rozumové důvody ohlodávají a rozvíklávají basis nesčetných náboženských dogmat, během staletí vytvořených, dogmat, jejichž právo na existenci zdá se pomíjeti, jakmile lidský duch exaktními a přírodními vědami vytříben k logickému usuzování. — — —

A přece jen zmíněná otázka, tak důležitá pro každého jed-notlivce, vrací se mu znova a znova, jako

hlodající červ, zejména v trapných chvílích života, kdy neviditelná ruka píše na blánu budoucnosti příšerná slova »Memento mori !«, přichází jako ne-odbytný host, s nímž člověk musí, dříve či později, jedenkrát provést definitivní zúčtování.

A přece jest k otázce té odpověď. Skytají ji spisy švédského učenice a theologa Emanuela Swedenborga (*1688 +1772). Studium života a spisů tohoto pozoruhodného muže poskytne každému vážnému a nepředpojatému mysliteli důkaz o vznešeném jeho poslání, majícím význam pro celé lidstvo. (Zevrubný životopis obsahuje spis: Emanuel Swedenborg, apoštol nového křesťanství. Napsal Jar. Janeček. Nákladem spisovatele, Praha—Král. Vinohrady, Legerova ul. 18.)

Jako učenec ovládající téměř všechny obory lidského vědění řadil se k nej přednějšímu mužům své vlasti a své doby, již myšlenkami svými daleko předstihl. Požíval přátelství krále, byl členem předních učených společností a vynikajícím údem parlamentu. Význam jeho vědeckých děl nepohasl ani nyní po uplynutí půldruhého staletí od jeho smrti. Švédská královská Akademie věd vydala znovu jeho vědecké spisy a pozůstalé rukopisy, švédská vláda uctila jeho památku r. 1908 převezením jeho ostatků z Londýna do Upsaly, kdež v tamní katedrále pohřbeny poblíže hrobky slavného Linnéa a nad nimiž zbudován r. 1910 nádherný katafalk, odhalený za přítomnosti královny, r. 1910 konán v Londýně světový kongres ctitelů Swedenborgových za protektorátu švédského krále Gustava V . . .

Tak dostalo se skvělého zadostiučnění muži, jenž předčiv svou dobu, zůstal jí i době bezprostředně následující **nepochopen**, ba dokonce **podceňován**.

Ve druhé periodě svého života psal Swedenborg svá theologická díla, která jsou schopna jasně ozářiti veškeré otázky náboženského myšlení a cítění a tím člověka povznést ku pravému poznání vlastní své bytosti, a ke spojení jeho s **Bohem**, jakožto konečným cílem jeho existování. V tomto svém poslání stojí Swedenborg na výši, již dosud nikdo byl nedosáhl; on to byl, jenž vystihl a objevil **vnitřní duchovní smysl** Písma sv., bible.

»Jeho náboženská nauka a náboženská filosofie, — píše André Mousson v předmluvě ke svému maďarskému překladu díla »Nebe a peklo« — jest jednotné spolu souvisící systém podivuhodné, osvěžující pravdy, která vši svou podstatou zakládá se na Písmu sv. Nejhlavnější podmínkou pro přijetí těchto nauk jest: **Upřímné srdce, jasná hlava a morální život**. Nauky tyto nejsou pro lidi **smyslně smýšlející**. Pravdy, jimž Swedenborg učí, jsou vážné a zasahují tak mocně do života, jako nižádné jiné náboženství na Zemi. Ony ukazují člověku též nejjemnější rysy vlastních jeho nedokonalostí a naznačují mu zároveň nej přímější a nejkratší cestu, jak nedokonalostí těch se zbaviti. Nauky tyto vedou z temnoty a pochybování ke světlu a k jistotě, oslazují člověku kalich utrpení životních a odnímají smrti veškeré její hrůzy, ježto pomáhají mu dospěti k úplné jistotě o nesmrtelnosti duše a o existenci duchovního světa. Ony skytají vše, čeho jest třeba k upokojení srdce a mysli a činí člověka šťastnou bytostí. Biblicky a zároveň rozumové opírají se o **ducha** Písma sv., posvěcující **literu**, »která umrtvuje« a rozevírají skryté v něm **poklady**. Zde skutečně jest vše, co srdce může oblažiti a učiniti nás stejně smýšlejícími s anděly. Kdo tyto nauky jedenkrát řádně pochopil svým životem, ten jistě stane se dobrým a čím dále tím lepším člověkem.«

Znateli kulturních dějin známy jsou zprávy současníků o obzvláštních psychických schopnostech Swedenborgových, o jeho jasnovidnosti a jeho stycích s osobami zesnulými. Tak ku př. r. 1756 prodlévaje právě v Gotheborgu, oznámil a popsal Swedenborg veliký požár, který právě vypukl ve Stockholmě, vzdáleném od Gotheborgu jako Krakov jest vzdálen od Prahy. Vedle tohoto fakta, jež potvrzuje a vypráví sám známý německý filosof Im. Kant, pojí se ke jménu Swedenborgově celá řada jiných svědectví o jeho zvláštních schopnostech, o nichž čtenář nalezne bližší zprávu

v.ži-votopise tohoto muže. Vzhledem k těmto svým schopnostem mohl Swedenborg pod titul své knihy »**Nebe a peklo**« napsati: »podle viděného a slyšeného.«

Dílo »Nebe a peklo«, jež v českém překladě předkládáme čtenářstvu, jest jen jedinou částí velkolepého celku **spisů Swedenborgových**, jichž anglické vydání zaujímá **26 velkých svazků**. Latinský originál tohoto díla vydal Swedenborg roku 1758. Po té následovaly překlady do jazyka anglického, francouzského, německého, švédského aj. Celkem dílo to vyšlo téměř ve **20 jazycích** (Latinsky, anglicky, francouzsky, německy, švédsky, dánsky, holandsky, italsky, polsky, welšsky, indicky, arabsky, maďarsky, japonsky, španělsky, česky atd.), mezi nimiž jest i jazyk arabský a indický. Z orientálních jazyků byl nejnověji roku 1910 vydán překlad japonský.

Pokud slovanských literatur se týče, bylo dílo toto vydáno r. 1880 v polském překladě, takže přítomný český překlad jest pořadově druhým ve slovanských literaturách.

Díla Swedenborgova byla doposud u nás neznáma. Teprve vydáním přítomného českého překladu díla »Nebe a peklo«, jehož prvé vydání vyšlo r. 1912, učiněn prvý krok, by i české čtenářstvo mělo příležitost seznámiti se s náboženskou filosofií velkého nordického apoštola nového křesťanství.

Ke konci ještě pokyn pro čtenáře. Do náboženské filosofie, obsažené ve spisech Swedenborgových, lze vniknouti jen tehdy, jestliže spisy ty čteme soustavně, a jestliže je studujeme postupně, kapitolu za kapitolou a nikoliv snad přeskočmo. Totéž platí i o díle »Nebe a peklo«, jež jest jaksi úvodem k dalším spisům Swedenborgovým.

Překladatel.

Vysvětlivky překladatele.

Proprium = to, co jest přirozenosti člověka vlastní a její příslušností.

Ultimum = nejzazší, nejposlednější část nebo meze, kdež končí se jistý vliv nebo působení.

Citáty z Písma sv. uváděny podle vlastního překladu Swedenborga, kterýž překládal je přímo z původní řeči, hebrejštiny a řečtiny.

Závorky [ ] uzavírají ta slova, jež **nejsou** obsažena v originále díla, a jež překladatelem byla přidána za účelem větší zřetelnosti textu.

Slovo [Boží] = Písmo sv., bible.

Dílo »Nebeská tajemství« (Arcana Coelestia qui in Scriptura Sacra seu Verbo Domini sunt, detecta), jež autor cituje v poznámkách pod čarou, vydáno bylo v latinském originále r. 1747-1758 v **8 svazcích**. Obsah citovaného výňatku z tohoto díla označen jest pod čarou vždy jedinou větou, za níž číslice značí číslo příslušného článku.

Poznámka zpracovatele na internet, Ivo A. Bendy.

Informace předávané **Stvořitelem prvotním všeho a všech** lidem na planetě Zemi jsou předávány v souladu se ZÁKONY STVOŘENÍ, mj. také podle ZÁKONA AKOMODACE, tedy míra a aktuálnost pravd (vibrace energií) jsou předávány v souladu mírou a aktuálností pravd (vibrace energií) – vědomí pozemského člověka. Nelze naráz předat veškeré pravdy, které existují, neboť by lidstvo a celý negativní stav tuto obrovskou energii nezvládlo – zhroutilo by se.

Termíny (terminologie) uvedené v knihách E. Swedenborga vznikly před cca 250 lety. Pod nimi jsou ale stejné reality, které jsou popisovány v současných materiálech, např. **Nové zjevení** nebo **Rozhovory s poučením od mých přátel z Vesmíru**. Zde tedy máte sdělení z **V. ROZHOVORŮ S POUČENÍM OD MÝCH PŘÁTEL Z VESMÍRU** přijaté za tímto účelem:

1383. Rozhovor s Aštarem a Ptaahem, terminologie Stvoření (293). (Přijal Ivo A. Benda)

13.5.2001. 10:09 – 10:34 hodin.

Místo: Česká Lípa.

„Milý Ivo,

Upřímně tě zdravím já, **Aštar**, velitel velké vesmírné flotily.

Ano, jsem rád, že jsi se se mnou takto spojil a že máš na mne zajímavé otázky. Ptáš se na **terminologii** z knihy „**Nebe a peklo**“ pana E. Swedenborga, z našich „**Rozhovorů**“ (**Tvoření vesmírů** – sdělení 693 – 726 (s tabulkou), **Duchovní cesta** – sdělení 819 – 847, **Průvodce světelný 1** – sdělení 1159 – 1169, **Průvodce světelný 2** – sdělení 1486–1496) a z knih **Nového zjevení**.

(A)

Termín **NEBESKÉ KRÁLOVSTVÍ** z knihy „**Nebe a peklo**“ odpovídá světům božích prvorozenců ducha pravého.

(B)

Termín **DUCHOVNÍ KRÁLOVSTVÍ** odpovídá těm úrovním, které jsou označeny v části **Tvoření vesmírů** ráje bytostí embryonálních ducha pravého a světům hmotných vesmírů dimenzí 5. – 12. – přírodní fyzické světy.

Nyní, členění NEBE = Pravého Stvoření = univerzální multidimenzionální zóny umístění na

(1)

VNITŘNÍ NEBE – to jsou světy božích prvorozenců ducha pravého – duchovní světy pozitivních stavů a procesů

(2)

STŘEDNÍ NEBE – ráje bytostí embryonálních ducha pravého – zprostředkující, intermediální

světy pozitivních stavů a procesů,

(3)

VNĚJŠÍ NEBE – hmotné vesmíry dimenzí 5. – 12. – přírodní – fyzické světy pozitivních stavů a procesů.

(Termíny jsou v pořadí, jak jsou užity v knihách „Nebe a peklo“, „Rozhovory“ a „Nové zjevení“ – pozn. zpracovatele).

Tomuto členění tedy odpovídají i **PEKLA, vesmíry holoproudých těles, aktivní univerzální multidimenzionální zóna vymístění** (čili **obydlená zóna vymístění**, neaktivní je neobydlená), jak je uvedeno v knize „Nebe a peklo“, ale také v našich „Rozhovorech“ části Tvoření vesmírů – viz tabulka – holoproudé vesmíry a „Nové zjevení“ – kniha „Čtvero pojetí duchovní struktury Stvoření“.

(1)

VNITŘNÍ PEKLA – vesmír 1. fáze holoproudých těles – 1. fáze světlohoše – duchovní pekla, pseudonejniternější, pseudoduchovní – světy, aktivní a obydlenná zóna vymístění v duchovním světě.

(2)

STŘEDNÍ PEKLA – vesmír 2. fáze holoproudých těles – 2. fáze neposlušných duchovních navrátilců – pseudovnitřní pekla, intermediální, zprostředkující pekla.

(3)

VNĚJŠÍ PEKLA – vesmír 4. fáze holoproudých těles – 4. fáze temných bytostí světů hmotných – pseudovnější pekla, fyzická, přírodní pekla.

Takto tedy máte k dispozici **přehled o Pravém Stvoření** podaný na úroveň vašeho chápání a myšlení a takto si tedy o tomto můžete udělat představu, jak je vše toto utvářeno naším milovaným **Stvořitelem prvotním.**

(část sdělení vynechána)

Dále ti chci sdělit milý Ivo, že mnoho lidí pomocí e–mailů dostává naše informace a tyto jim pomáhají ve správné orientaci v tomto pro vás nepřehledném světě. Ano, máš velkou radost, jak se šíří naše informace, ano, i ten pan Šimek a paní Bubílková mají všechny naše materiály a vzdělávají se – a správně jsi si povšiml, jsou klidnější – neboť jim naše informace odhalují celou pravdu.

Také dopisy prezidentům ČR a SR opět pootevrou oči a uvidíme, jak na ně zareagují.

Všichni milý Ivo se zde na lodích radujeme z této krásné práce, tak dále pokračujte a uvidíte, co se bude dít. Planeta Země dále převibrovává do 5. dimenze a tak již nezbývá mnoho času, kdy opustíte tento pracovní terén 3. dimenze planety Země a přesunete se do 5. dimenze této krásné planety, námi všemi tolik milované.

Ano, toto jsem ti předal já, **Aštar**, velitel Velké vesmírné flotily.“

„A nyní se přidávám já, **Ptaah**, velitel vesmírné flotily z Plejád. Ano, jsem rád, že stále takto pracuješ milý Ivo, ano, právě touto **prací světelnou** je možné se **efektivně dostat domů** – do **Pravého Stvoření** z této zóny vymístění. Je to velmi účinný a rychlý způsob, i když pro někoho náročný. Ano, jsem rád, že takto tuto práci zvládáš a umožnil jsi takové rozšíření našich informací. Knihy **Nového**

zjevení a nyní kniha „**Nebe a peklo**“ opět dál pootevřou oči všem zájemcům o hlubší pravdu, podanou v maximální míře v úrovni vašeho chápání, myšlení a cítění. Mám velikou radost a přeji ti hodně úspěchů v další této pravé světelné práci pro **Stvořitele** našeho milovaného.

S láskou v srdci ti toto sdělení předal **Ptaah** a proudy lásky ti posílají také další bratři a sestry z našich lodí, **Aranet, Asket, Pleja, Semjase** a mnoho dalších.“

*Děkuji vám drazí přátelé vesmírní a také já vám posílám proudy lásky. Děkuji **Prvotnímu Stvořiteli** za umožnění tohoto kontaktu a posílám Mu lásku. Ivo.*

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni—lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele—svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe—people.cz

www.universe—people.com

www.cosmic—people.com

www.angels—light.org

www.angels—heaven.org

www.ashtar—sheran.org

www.himmels—engel.de

www.angeles—luz.es

www.angely—sveta.ru

www.anges—lumiere.eu

www.angelo—luce.it

www.anioly-nieba.pl

www.feny-angyalai.hu

(snadno získáte také v knihovnách a internetových kavárnách)

Info o Swedenborgovi:

www.swedenborg.cz

(I)

O NEBI.

Upozornění zpracovatele na internet, Ivo A. Bendy:

*Od doby vzniku této knihy uplynulo **250 let** našeho času, a **za tu dobu se některé věci ZMĚNILY** v souvislosti s **pokračující eliminací negativního stavu**. Doporučuji k tomuto aktuální knihy „**Nového zjevení**“, též na internetu www.vesmirmi-lide.cz a www.universe-people.com.*

---

(1)

O nebi a pekle.

(1)

Pán, mluvě ke svým učedníkům o naplnění se času, což značí **poslední čas církve** (a), praví ke konci prorocství o **postupných stavech církve**, pokud se týče lásky a víry (b), takto: **»A hned po soužení těch dnů slunce se zatmí a měsíc nedá světla svého a hvězdy budou padat s nebe a moci nebeské budou se pohybovat. Tehdáž se ukáže znamení Syna člověka na nebi; a tehdy budou kvílet všecí pokolení země, a uzří Syna člověka, přicházejícího v oblacích nebeských s mocí a slávou velikou. A pošle anděly své s trúbou a hlasem velikým, a shromáždí vyvolené jeho ode čtyř větrů, od končin nebes až do končiny jejich«**, Mat. XXIV., 29. 30, 31.

Z díla »Nebeská tajemství« :

(a) **Naplnění se času jest posledním časem církve**, č. 4535. 10672.

(b) To, co Pán o **naplnění se času** a o **Svém příchodu**, jakož i o **postupném zplenění církve** a o **posledním soudu** předpověděl u Matouše, kap. XXIV. a XXV., vysvětleno v úvodech ke kap. 26.–40. Genesis, a to v č. 3353 až 3356. 3486 až 3356. 3486 až 3489. 3650 až 3655, 3751 až 3759. 3897 až 3901. 4056 až 4060. 4229 až 4231. 4332 až 4335. 4422 až 4424. 4635 až 4638. 4661 až 4664. 4807 až 4810. 4954 až 4959. 5063 až 5071.

Ti, kdož těmto slovům rozumějí podle **doslovného smyslu**, nemyslí jinak, nežli že v čase posledním, kterýž zove se **posledním soudem**, stanou se všechny tyto věci tak, jak v onom smyslu jsou popsány; že tedy nejen slunce a měsíc se zatmí a hvězdy s nebe budou padat a znamení Páně objeví se na nebi, a že Ho v oblacích a s Ním i anděly s trúbami budou viděti, nýbrž že také podle dalších prorocství celý viditelný **svět** zahyne a poté vznikne nové **nebe** a nová **Země**. Tohoto mínění jest až dosud většina těch, kdož jsou v církvi. Ale ti, kdož takto věří, **neznají tajemství, skrytých v jednotlivostech Slova** [Božího], **neboť v jednotlivostech Slova** [Božího] **jest vnitřní smysl**, jímž vyznívají se nikoliv **přírodní** a **světské věci**, nýbrž **věci duchovní** a **nebeské**, což platí nejen o smyslu některých slov, nýbrž o každém slově (c); neboť Slovo [Boží] psáno jest v samých **souvztažnostech** [correspondentia] (d), a tudíž v každé jednotlivosti jest **vnitřní smysl**. V čem tento smysl záleží, vysvětluje ze všeho toho, co o tomto smyslu pověděno a ukázáno jest v díle **»Nebeská tajemství«**, totéž lze souborně nalézt ve výkladu „**O bílém koni**“, o němž jest řeč v Apokalypse.

(c) *V celém Slově [Božím] i v jeho jednotlivostech jest vnitřní, čili duchovní smysl, č. 1143. 1984. 2135. 2333. 2395. 2495. 4442. 9049. 9063. 9086.*

(d) *Slovo [Boží] psáno jest v samých souvztažnostech [correspondentia] a tudíž v celku i v jednotlivostech označuje duchovní věci, č. 1404. 1408. 1409. 1540. 1619. 1659. 1709. 1783. 2900. 9086.*

Podle téhož smyslu třeba rozuměti [i tomu], co Pán na výše uvedené místě řekl o **Svém příchodu v oblacích nebeských; sluncem, které se zatmí**, označen jest zde **Pán vzhledem k lásce (e); měsícem Pán vzhledem k víře (f); hvězdami známosti dobra a pravdy, čili lásky a víry (g); znamením Syna člověka na nebi zjevení se Božské Pravdy; pokoleními zemskými, která kvíliti budou, všechny věci pravdy a dobra, čili víry a lásky (h); příchodem Páně v oblacích nebeských s mocí a slávou, Jeho přítomnost ve Slově [Božím] a zjevení (i); oblaky míněn jest doslovný smysl Slova [Božího] (k) a slávou vnitřní smysl Slova [Božího] (l); anděly s troubami a s hlasem velikým označuje se nebe, — z něhož pochází Božská Pravda (m)**. Z toho vysvítá, že oněmi slovy Páně se rozumí, že **ke konci církve, až nebude již lásky a tím i víry, Pán otevře Slovo [Boží] co do jeho vnitřního smyslu a zjeví tajemství nebeská**. Tajemství, jež toto dílo odhaluje, týkají se **nebe a pekla a zároveň posmrtného života člověka**.

(e) *Slunce ve Slově [Božím] značí Pána vzhledem k lásce a tudíž i lásku k Pánu, č. 1529. 1837. 2441. 2495. 4060. 4696. 4996. 7083. 10.809.*

(f) *Měsíc ve Slově [Božím] značí Pána vzhledem k víře a tudíž i víru v Pána, č. 1529. 1530. 2495. 4060. 4996. 7083.*

(g) *Hvězdy ve Slově [Božím] značí známosti dobra a pravdy, č. 2495. 2849. 4697.*

(h) *Pokolení značí všechny pravdy a všechno dobro ve svém souhrnu, tudíž všechny věci víry a lásky, č. 3858, 3926. 4060. 6335. (i) Příchodem Páně jest Jeho přítomnost ve Slově [Božím] a zjevení č. 3900. 4060.*

(k) *Oblaka ve Slově [Božím] značí Slovo [Boží] v liteře, čili jeho doslovný smysl, č. 4060. 4391. 5922. 6343. 6752. 8106. 8781. 9430. 10.551. 10.574.*

(l) *Sláva ve Slově [Božím] značí Božskou Pravdu, tak jak jest v nebi a jak jest ve vnitřním smyslu Slova [Božího], č. 4809. 5292. 5922. 8267. 8427. 9429. 10.574.*

(m) *Pozouny, čili trouby značí Božskou Pravdu v nebi a s nebe zjevenou, č. 8815. 8823. 8915; rovněž hlas, č. 6971. 9926.*

Člověk církve sotva nyní ví něco o **nebi**, o **pekle** a o svém posmrtném životě, ačkoliv vše to jest popsáno ve Slově [Božím]; ba mnozí, kteří jsou v církvi narozeni, dokonce je popírají, řkouce v srdcích svých: Kdo přišel odtamtud a o tom vyprávěl? — Aby nyní takovéto popírání, které vládne zejména u chytrých tohoto světa, nenakazilo a nezkazilo i ty, kdož jsou srdce sprostného a sprostné víry, bylo mi dáno obcovati s anděly a mluvit s nimi tak, jako člověk s člověkem, jakož i viděti věci, kteréž jsou v nebi a v pekle a to nyní již po třinácté let; i jest mi nyní možno popsati to podle viděného a slyšeného v té naději, že nevědomost bude tím osvětlena a nevěra rozptýlena. Poněvadž dnes takovéto bezprostřední zjevení existuje, jest ono tím, co rozumí se **příchodem Páně**.

---

(2)

Pán jest Bůh nebe.

(2)

Nejprve nutno vědět, **kdo jest Bůh nebe**, poněvadž **vše ostatní na tom závisí**. V celém **nebi** nikdo jiný není za Boha nebe uznáván, nežli samotný Pán. Mluví se tam o Něm totéž, co On sám učil, že On a Otec jedno jest; že Otec jest v Něm a On v **Otc**i; že kdo Jeho vidí, Otce vidí a že všechna svatost od Něho pochází, Jan X.: 30, 38; kap. XIV.: 10, 11; kap. XVI.: 13, 14, 15. Často jsem o tom rozmlouval s anděly a ti stále říkali, že v **nebi nemohou Božství** rozlišovati ve trojí, poněvadž vědí a vycitují, že **Božství** jest **jediné**, a že jest jediné v **Pánu**; pravili také, že ti z církve, kteří ze světa sem přijdou a mají představu trojího **Božství**, **nemohou** býti do nebe přijati, poněvadž jejich myšlení bloudí od jednoho ke druhému, a tam není dovoleno, na tři mysliti a jednoho vyslovovati (n), ježto **v nebi každý mluví tak, jak myslí**; neboť tam jest myšlené mluvení čili mluvené myšlení; proto ti, kdo rozlišovali na **světě Božství** ve trojí a o každém nabyli zvláštní představy, — jež nemohou sjednotiti a soustřediti v **Pánu**, nemohou býti přijati; neboť v **nebi** jest **pospolitost veškerého myšlení**, a kdyby tudíž přišel sem někdo, kdo **myslí na tři a vyslovuje jediného**, byl by ihned poznán a **vypuzen**. Jest třeba vědět, že všichni ti, kdož pravdu od dobra, čili víru od lásky neodloučili, ve druhém životě, byvše poučení, přijímají nebeskou představu o Pánu, že jest Bohem vesmíru. Jinak však děje se s těmi, kdož oddělili víru od života, tj., kdož nežili podle přikázání pravé lásky.

(3)

Ti z církve, kteříž popírali Pána a uznávali jen Otce, a v takovém učení se utvrdili, jsou **mimo** nebe; a poněvadž nedostává se jim nijakého vlivu s nebe, kdež jest uctíván jediný Pán, jsou postupně zbaveni schopnosti o něčem pravdu si mysliti, až konečné stávají se jako **němými**, anebo **mluví hloupě**, při chůzi se **potácejí** a jejich paže visí dolů a klátí sebou, jakoby ve kloubech pozbyly síly. Ti pak, kdož popírali **Božství Páně** a uznávali pouze Jeho Člověčenství, jako Sociáni, jsou rovněž mimo **nebe** a bývají odvedeni kupředu poněkud vpravo a spuštěni do hlubiny, a tak úplné odloučení od ostatního křesťanstva.

(n) Křesťané byli ve druhém životě zkoumáni, jaké mají představy o jediném Bohu a bylo shledáno, že mají představy **tří Bohů**, č. 2329. 5256. 10.736. 10.738. 10.821. V nebi uznáváno jest trojné Božství v Pánu, č. 1415. 1729. 2005, 5256. 9303.

Ti však, kdož praví, že věří v nenazíratelné Božství, jež zovou podstatou vesmíru, z níž vše povstalo, a zavrhují víru v Pána, jsou pokládáni za takové, kteří v nijakého Boha nevěří, neboť nenazíratelné Božství jest jim tolik, jako **příroda** ve své prvotnosti [fin suis primis], v níž věřiti a již milovati nelze, poněvadž nelze si jí jinak představit (o); tací jsou vyobcováni mezi ty, kteří slují **naturalisté**. Jinak jest tomu s těmi, kdož nenarodili se v církvi a jsou nazýváni **pohany**; o nich bude řeč později.

(o) *Božství, jež nedá se pojmuti nijakou představou, nedá se také přijmouti věrou*, č. 4733. 5110. 5633. 6982. 6996. 7004. 7211. 9267. 9359. 9972. 10.067.

(4)

Všecky **děti**, z nichž skládá se **třetina nebe**, jsou vedeny k tomu, aby uznaly a věřily, že Pán jest jejich otcem, jakož i že jest Pánem všechněch a tudíž i Bohem nebe a země. Že děti v **nebesích** vyrůstají a za pomoci poznatků zdokonalují se až k andělské rozumnosti a moudrosti, bude lze seznati v části další.

(5)

Že Pán jest **Bohem nebes**, o tom ti, kdož jsou v církvi, nemohou pochybovati, neboť On sám učil, že **vše, co Otec má, Jeho jest**, Mat. XI: 27; Jan XVI: 15; kap. XVII: 2. **a že má všelikou moc na nebi i na zemi**, Mat. XXVIII: 18; pravil **»na nebi i na zemi«** proto, ježto, **kdo panuje na nebi**,

panuje i na Zemi, neboť toto závisí od onoho (p). Nebi a zemi panovati značí to, že nebe a země nabývají od Něho všeho dobra, jež přísluší lásce, a vší pravdy, jež přísluší víře, a tudíž i veškeru rozumnost a moudrost, a tudíž i veškeré blaho, slovem věčný život. Tomu učil i Pán, když pravil: »Kdož věří v Syna, má život věčný; ale kdož jest nevěřící Synu, neuzří života«, Jan III: 36. A na jiném místě: »Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, byť také umřel, živ bude. A každý, kdož jest živ, a věří ve mne, neumře na věky.« Jan XI. 24, 25. A opět na jiném místě: »Já jsem cesta, pravda a život,« Jan XIV: 16.

(p) Celé nebe náleží Pánu, č. 2751. 7086. On má moc na nebi i na Zemi, č. 1607. 10.089. 10.827: Pán, ježto na nebi vládne, vládne i vším, co na nebi závisí, tudíž na světě, č. 2026. 2027. 4523. 4524. Jedině Pán má moc pekla odstraniti, [lidi] od zlého odvrátiti a v dobrém zachovati a tak je spasiti, č. 10.019.

(6)

Byli někteří **duchové**, kteří pokud žili na **Zemi**, vyznávali Otce, Pána však nepředstavovali si jinak, nežli jako jiného člověka, a tudíž nevěřili, že jest **Bohem nebes**; těm bylo tudíž dovoleno kolem se potulovati a kdekoliv jim libo bylo pátrati, zda jest jiné **nebe**, nežli Páně; i pátrali po několik dní, ale nikde je **nenalezli**. Náleželi k těm, kdož blaženost nebeskou představovali si ve slávě a v panování, a poněvadž nemohli dosáhnouti, čeho si žádali, a bylo jim řečeno, že nebe i ničeho takového se neskládá, stali se rozmrzelými, a chtěli mít nebe, v němž by mohli nad jinými panovati a vynikati slávou tak, jako na **světě**.

---

(3)

Božství Páně tvoří nebe.

(7)

Andělé ve svém souboru zovou se nebem, poněvadž ono z nich sestává; avšak jest to Božství, vycházející z Pána, které vplývá k andělům a od nich jest přijímáno, a které tvoří nebe v celku i v jednotlivostech. Božství, z Pána vyplývající, jest dobro lásky a pravda víry; jakou měrou tedy andělé dobro a pravdu od Pána přijímají, takovou měrou jsou anděly a takovou měrou jsou v nebi.

(8)

Každý v **nebi** ví a věří, ba vycítuje [percipit], že nic dobrého sám ze sebe nechce a nečiní, a nic pravého sám ze sebe nemyslí a nevěří, nýbrž z Božství a tudíž z Pána, a že dobro a pravda z něho samého nejsou dobrem a pravdou, poněvadž v nich není života z Božství; andělé **nejvnitřnějšího nebe** jasně vycítují [percipiunt] a pociťují vliv, a jakou měrou jej přijímají, tou měrou zdá se jim, že jsou v **nebi**, poněvadž tou měrou trvají v lásce a ve víře, a tou měrou i ve světle rozumnosti a moudrosti, a z toho vyplývající nebeské radosti; ježto všechny tyto věci vycházejí z Božství Páně a v nich jest **nebe** pro anděly, jest z toho zřejmo, že **nebe tvoří Božství Páně** a nikoliv andělé z něčeho, co jest jejich propriem. (To, co jest někomu vlastní. Viz vysvětl. (Pozn. překl.)) (q). Proto také ve Slově [Božím] **nebe** zove se **příbytkem Páně** a **Jeho trůnem**, a **o těch, kdož tam jsou**, říká se, že **jsou v Pánu** (r). Jakým však způsobem Božství vystupuje z Pána a naplňuje **nebesa**, o tom později.

(q) *Andělé nebeští uznávají, že veškeré dobro jest od Pána a nic z nich samotných, a že Pán ve*

Svém u nich bydlí a nikoliv v tom, co jest jejich propriem, č. 9338. 10.125. 10.157. 10.157. Proto ve Slově [Božím] anděly rozumí se cosi od Pána, č. 1925, 2821. 3039.4085.8192.10.528. A tudíž andělé slují bohové proto, že přijímají Božství od Pána, č. 4295. 4402. 7268. 7873. 8192. 8301. Od Pána pochází veškeré dobro, protože jest dobrem veškerá pravda, protože jest pravdou, a s tím i všechen pokoj, láska [k Bohu], účinná láska a víra, č. 1614. 2016. 2751. 2882. 2883. 289–1. 2892. 2904. a všechna moudrost a rozumnost, č. 109, 112. 121. 124.

*(r) O těch, kdož jsou v **nebi**, říkává se, že jsou v Pánu, č. 3637. 3638.*

(9)

Andělé ze své moudrosti jdou ještě dále; nejen že praví, že veškeré dobro a pravda jsou od Pána, nýbrž i vše to, co tyká se života; odůvodňují to tím, že nic samo ze sebe nemůže vzniknouti, nýbrž z něčeho, co bylo dříve, a že tudíž vše vzniká z prvotního, což nazývají **Vlastním Bytím veškerého života**, a že podobně vše trvá, neboť trvání jest ustavičným vznikáním, a co není **zprostředkujícími články** ustavičné udržováno v souvislosti s tím, co jest prvotní, ihned se rozpadá a úplně se rozptyluje. Kromě toho tvrdí, že jest jediný zdroj života, a život lidský že jest praménkem z Něho, kterýž, kdyby ustavičně nebyl ve spojení se svým zdrojem, ihned by vyschl. Dále, že z onoho jediného zdroje života, jímž jest **Pán**, nic nevychází, než jen **Božské Dobro** a **Božská Pravda**, a ty že působí v každém podle toho, jak je přijímá; v těch, kdož je ve víru a v život přijímají, jsou nebem; ale ti, kteří je odvrhují anebo utlumují, přeměňují je v peklo, neboť oni zvracejí dobro ve zlo a pravdu v nepravdu a tudíž život ve smrt. Že vše, co náleží k životu, jest od Pána, odůvodňují tím, že všecko ve vesmíru vztahuje se k dobru a ku pravdě; život vůle člověka, kterýžto život jest životem jeho lásky, vztahuje se k dobru, a život rozumu člověka, kterýž jest životem jeho víry, vztahuje se ku pravdě; poněvadž vše dobré a pravé shůry pochází, proto odtamtud pochází i vše, co k životu náleží. Poněvadž andělé takto věří, odmítají též veškeré děkování za dobro, které konají, a stávají se rozmrzelými a ustupují, jestliže jim někdo nějaké dobro připisuje; diví se, že někdo může věřit, že jest moudrým sám ze sebe a že koná dobro sám ze sebe; konání dobra k vůli sobě nezovou dobrem, poněvadž činěno jest ze sebe; ale doba konati pro dobro [samo], zovou dobrem z Božství, a to jest ono dobro, které tvoří **nebe**, ježto tímto dobrem jest Pán (s).

(s) Dobro z Pána uvnitř v sobě má Pána, ne však dobro z propria, č. 1802. 3951. 8478.

(10)

Duchové, kteří když žili na **světě**, utvrdili se ve víře, že dobro, které konají a pravda, v níž věří, jsou z nich samotných, anebo jim jako jejich byly přivlastněny, v kteréžto víře trvají všichni ti, kdož dobré skutky pokládají za zásluhu a připisují si spravedlnost, nejsou přijati do **nebe**; andělé prchají před nimi; pokládají je za hloupé a za zloděje: Za hloupé proto, poněvadž neustále pohlížejí na sebe a **ne** na **Božství**, a za zloděje proto, poněvadž **odcizují Pánu** to, což Jeho jest: Tací jsou [zaujati] proti víře nebeské, že **Božství Páně** tvoří u andělů **nebe**.

(11)

Že ti, kdož jsou v **nebi** a v církvi, v Pánu jsou a Pán v nich, učil i Pán, když pravil: **»Zůstaňtež ve mně a já ve vás. Jakož ratolest nemůže nésti ovoce sama ze sebe, nezůstala—li by při kmenu, takž ani vy, leč zůstanete—li ve mně. Já jsem vinný kmen, vy ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé; nebo beze mne nic nemůžete učiniti,«** Jan XV: 4–7.

(12)

Z toho nyní může býti zřejmo, že Pán přebývá ve Svém u andělů nebeských, a že tak Pán jest vše ve všem, co je **nebeské**; a to z té příčiny, ježto **dobro od Pána jest u nich Pánem; neboť co od Něho pochází, jest On sám, a že tudíž dobro od Pána jest nebem pro anděly, ne však**

něco, co jest jejich propriem.

(4)

Božství Páně v nebesích jest láska k Němu a účinná láska k bližnímu.

(13)

Božství, od **Pána** vycházející, zove se v nebi **Božskou Pravdou** a to z důvodu, o němž v dalším bude řeč. Tato **Božská Pravda** vyplývá v nebi od **Pána** z Jeho **Božské Lásky**. **Božská Láska** a **Božská Pravda** z ní jsou k sobě v **témž poměru**, jako na světě **ohněn slunce** a **světlo z něho**; **láska** jest jako **ohněn slunce** a **pravda** z ní jako **světlo ze slunce**; podle **souvztažnosti** [correspondentia] **ohněn** značí lásku a **světlo** pravdu, z ní vycházející (*t*). Z toho může býti zřejmo, jaká jest **Božská Pravda** z **Božské Lásky Páně** vycházející, že totiž ve své podstatě jest **Božským Dobrem**, spojeným s **Božskou Pravdou**, a poněvadž jest spojena, oživuje vše, co k nebi náleží, tak jako teplo sluneční, se světlem spojené, ve světě oplozuje všechny části Země, což stává se za jarního a letního období; jinak tomu jest, není-li se světlem spojeno teplo, a tudíž je-li světlo studené, pak ztuhne vše a leží mrtvé. Ono **Božské Dobro**, které přirovnáno bylo k **teplu**, jest dobro lásky u andělů, a **Božská Pravda**, jež byla přirovnána ke **světlu**, jest to, čím a z čeho povstává dobro lásky.

(*t*) **Oheň** ve Slově [Božím] značí lásku v obojím smyslu. č. 934. 4906. 5215. **Svatý** a **nebeský oheň** značí **Božskou Lásku** a všechny náklonnosti této lásce příslušející, č. 934. 6314. 6832. **Světlo z Něho** značí pravdu z dobra lásky pocházející, a světlo nebeské značí **Božskou Pravdu**, č. 3395. 3485. 3636. 3643. 3993. 4302. 4413. 4415. 9548. 9684.

(14)

Božstvím v nebi, kteréž tvoří **nebe**, **jest láska, protože láska jest duchovním pojítkem; ona pojí anděly s Pánem a pojí i je navzájem vespolek; ba ona spojuje je tak, že oni všichni před očima Páně jsou jako jedinec.** Kromě toho **jest láska vlastní podstatou života každého jednotlivce**; proto z ní má anděl život a rovněž i člověk má život; o tom, že z lásky pochází **nejvniternější životnost** [vitale] člověka, může věděti každý, kdo o tom uvažuje; neboť její přítomností člověk se otepluje, její nepřítomností chladne, a úplným jejím odnětím umírá (*u*). Jest třeba však věděti, že **KAŽDÝ MÁ TAKOVÝ ŽIVOT, JAKÁ JEST JEHO LÁSKA.**

(15)

Jsou **dvě různé lásky v nebi, láska k Pánu** a **láska k bližnímu**; v nejvniternějším, čili **třetím nebi** jest **láska k Pánu**, a ve **druhém**, čili **středním nebi** jest **láska k bližnímu**; **obě vycházejí od Pána a obě tvoří nebe.** Jak oba tyto druhy lásky se rozeznávají, a jak spolu se spojují, jeví se jasně v nebi, na světě však jen temné; v nebi milovati Pána neznamená milovati Jež co do Jeho osoby, nýbrž milovati dobro, kteréž z Něho jest, a milovati dobro jest chtíti a činiti dobro z lásky; a bližního milovati neznamená milovati soudruha co do jeho osoby, nýbrž milovati pravdu, kteráž jest ze Slova [Božího], a **pravdu milovati jest chtíti a konati pravdu.** Z toho vysvítá, že tyto oba druhy lásky rozeznávají se tak, jako **dobro** a **pravda**, a že se pojí tak, jako dobro s pravdou (*x*). O tom však těžko může si učiniti představu člověk, který neví, co jest láska, co dobro a co bližní (*y*).

(*u*) **Láska** jest ohněm života a vlastní život pochází z ní, č. 4906. 5071. 6032. 6314.

(x) **Pána a bližního milovati** jest žíti podle přikázání Páně, č. 10.143. 10.153. 10.310. 10.578. 10.648.

(y) **Bližního milovati** není milovati jeho osobu, nýbrž to, co při něm jest a skrze co on jest, tedy pravdu a dobro, č. 5025. 10.336. Kdož milují osobnost a ne to, co při ní jest a skrze co ona jest, ti milují právě tak zlo jako dobro, č. 3820. **Účinná láska** jest milovati pravdy a býti pravdami vzněcován k vůli pravdám, č. 3876. 3877. **Účinnou láskou k bližnímu** jest dobře, spravedlivě a správně jednati v každé věci a v každém povolání, č. 8120. X121. 8122.

(16)

Rozmlouval jsem o tom několikrát s anděly, kteří pravili, že se diví, že lidé církve nevědí, že Pána milovati a bližního milovati jest milovati dobro a pravdu, a z chtění tak činiti, kdežto přece mohou věděti, že každý dokazuje lásku chtěním a činěním toho, co jiný — chce, a že tím navzájem bývá jím milován a s ním spojován, a nikoliv tím, že ho miluje, avšak vůle jeho nečiní, což vlastně samo sebou jest nemilovati. Rovněž mohli by věděti, že od Pána vycházející dobro jest Jeho obrazem [similitudo], poněvadž On jest v něm, a Jeho obrazy a s Ním spojenými stanou se ti, kdož dobro a pravdu učinili svým životem, a to svým chtěním a konáním; **chtíti** značí **rád to činiti**. Že jest tomu tak, učí též Pán ve Slově [Božím], on praví: **»Kdož má přikázání moje, a je činí, oni jest ten, kterýž mne miluje a Jáť jej budu milovati, a příbytek u něho učiníme,«** Jan XIV.: 21, 23. A jinde: **»Budete—li zachovávatí přikázání má, zůstanete v mém milování,«** Jan XV: 10.

(17)

Že Božstvím, od Pána vycházejícím, které působí v andělech a **nebe** tvoří, jest láska, to dosvědčuje veškerá zkušenost v **nebi**; neboť všichni, kdož tam jsou, jsou formami lásky k Bohu a účinné lásky k bližnímu, objevují se v **nevýslovné kráse a láska září z jejich obličeje, z jejich řeči a z každé jednotlivosti jejich života** (z).

(z) **Andělé** jsou formami lásky [k Bohu] a účinné lásky k bližnímu, č. 3804. 4735. 4797. 4985. 5199. 5530. 9879. 10.177.

Kromě toho existují **duchovní sféry života, kteréž z každého anděla a z každého ducha vycházejí a je obklopují a podle nichž někdy z velké dálky bývají poznatelní, jakými jsou co do náklonností, lásce příslušejících; neboť tyto sféry vyvěrají ze života náklonností a z toho i z myšlení, čili ze života lásky a z ní vyplývající víry jednoho každého**. Sféry, z andělů vycházející, jsou tak plny lásky, že vzněcují nejvniternější život těch, u nichž andělé ti jsou; pocítil jsem je několikrát a účinkovaly na mne tak (aa). Že jest to **láska**, z níž andělé mají svůj život, bylo mi zjevno z toho, že **každý ve druhém životě obrací se podle své lásky; ti, kdož jsou v lásce k Pánu a bližnímu, obračejí se ustavičně k Pánu; ti však, kdo jsou v lásce k sobě, odvracejí se ustavičně od Pána**. To stává se při každém obratu jejich **těla, neboť ve druhém životě prostory chovají se v poměru ke stavu jejich vnitra, rovněž i strany světové**, kteréž zde nejsou pevně stanoveny, jako na **světě**, nýbrž **určovány jsou podle směru jejich obličeje**. Avšak nejsou to andělé, kteří obračejí se ku Pánu, nýbrž Pán jest to, který k Sobě obrací ty, kdož rádi činí to, co z Něho jest (bb). O tom více později, kdež promluveno bude o stranách světových ve druhém životě.

(aa) **Duchovní sféra**, kteráž jest sférou života, z každého člověka, ducha a anděla vyvěrá, vystupuje a obklopuje je, č. 4464. 5179. 7454. 8630. Vyvěrá ze života jejich náklonnosti a odtud z myšlení, č. 2489. 4464. 6206.

(bb) **Duchové a andělé** ustavičně obračejí se ke své lásce a ti, kdož v nebi jsou, ustavičně ku Pánu, č. 10.130. 10.189. 10.420. 10.702. Strany **nebeské** ve druhém životě každý má podle směru svého obličeje, a strany ty tím se vymezují, jinak než na **světě**, č. 10.130. 10.189. 10.420.

(18)

Božství Páně v nebi jest láskou, poněvadž láska jest přijímající schránou všeho nebeského, jako jest: Mír, rozumnost, moudrost a blaženost; nebol láska přijímá všechny věci vůbec a každou zvláště, která s ní souhlasí, touží po nich, vyhledává je a vpíjí se v sebe takorba bezděčně, neboť neustále chce jimi se obohatiti a zdokonaliti (cc), což i člověku jest známo, poněvadž láska u něho přehlídá a vybírá ze všech předmětů své paměti to, co jest s ní souhlasné, hromadí to a staví v sebe a pod sebe: V sebe proto, aby stalo se to jejím vlastnictvím, a pod sebe, aby jí to sloužilo; ostatní však věci, které s ní nesouhlasí, odvrhuje a odstraňuje. Že láska má schopnost přijímati v sebe pravdy, které s ní souhlasí, a že touží je se sebou spojit, bylo také zřetelně viděti na těch, kteří byli vzati do nebe; ačkoliv byli na světě sprostní, přece jen nabyli moudrosti andělské a blaženosti nebeské, jakmile přišli mezi anděly; příčina toho byla, že dobro a pravdu milovali z té příčiny, že jsou dobrem a pravdou, a vstúpili je svému životu, čímž stali se ZPŮSOBILÝMI přijmouti v sebe nebe se všemi nevyčísitelnými věcmi, které v něm jsou. Ale ti, kdož trvají v lásce k sobě a ke světu, nemají schopnosti, je přijmouti, straní se jich, odmítají je a při prvním styku s nimi a při prvním jejich vlivu prchají a přidružují se v pekle k těm, kdož jsou s nimi TÉHOŽ druhu lásky. Byli duchové, kteří pochybovali, zda něco takového má v sobě láska **nebeská**, a toužili zvědět, zda jest tomu tak, proč po dočasném odstranění překážek byli uvedeni ve stav **nebeské lásky** a přeneseni do jisté vzdálenosti před to místo, kdež bylo **nebe** andělů, a odkudž se mnou rozmlouvali a pravili, že pociťují blaženost, kteráž jest tak **vniterná**, že **nemohou ji slovy vyjádřiti**, a litovali velice, že musí se vrátiti do svého předešlého stavu. I jiní byli na **nebe** vzati a čím **vniterněji**, čili výše byli vzneseni, tím více nabývali rozumnosti a moudrosti, takže mohli chápati věci, jež jim dříve byly nesrozumitelné. Z toho vysvítá, že láska, z Pána vycházející, jest přijímající schránou nebe a všech jeho věcí.

(cc) *Láska chová v sobě nesčíslné věci a přijímá do sebe vše, co se s ní shoduje, č. 2500. 2572. 3078. 3189. 6323. 7490. 7750.*

(19)

Že láska k Pánu a láska k bližnímu zahrnují v sobě veškeré božské pravdy, může vysvitnouti z toho, co Pán sám o těchto obou druzích lásky pravil, řka:

»MILOVATI BUDEŠ PÁNA BOHA SVÉHO Z CELÉHO SRDCE SVÉHO A Z CELÉ DUŠE SVÉ, to jest první a největší přikázání.

Druhé pak jest podobné jemu: MILOVATI BUDEŠ BLIŽNÍHO SVÉHO JAKO SEBE SAMÉHO. Na těch dvou přikázáních záleží zákon i proroci, Mat. XXII: 37. 38. 39. 40. Zákon a proroci jsou celým Slovem [Božím] a tudíž veškerou Božskou Pravdou.

(5)

Nebe jest rozděleno ve dvě království.

(20)

Poněvadž v **nebi** jest nekonečná rozmanitost a ani jediná společnost nepodobá se úplně společnosti jiné, ba ani jediný anděl jinému není úplně podoben (dd), rozeznává se **nebe** po

stránce všeobecné, zvláštní a co do částí; po stránce všeobecné dělí se ve DVĚ KRÁLOVSTVÍ, po stránce zvláštní ve TROJÍ NEBE a co do částí v NESČETNÉ SPOLEČNOSTI; o každém z nich bude v dalším promluveno. Královstvími zovou se proto, ježto nebe zve se KRÁLOVSTVÍM BOŽÍM.

(dd) Existuje nekonečná rozmanitost a nikde není nic, co by bylo úplně totožné s jiným, č. 7236. 9002. I v nebesích jest nekonečná rozmanitost, č. 684. 690. 3744. 5598. 7236. Rozmanitostí v nebesích jest rozmanitost dobra, č. 3744. 4005. 7236. 7833. 7836. 9002. Tím všechny společnosti v nebesích a všichni andělé společnosti od sebe se rozeznávají, č. 690. 3241. 3519. 3804. 3986. 4067. 4149. 4263. 7236. 7833. 7836. Přece však všichni tvoří jedno skrz lásku pocházející od Pána, č. 457. 3986.

(21)

Jsou andělé, kteří více nebo méně vniterně přijímají Božství, od Pána vycházející. Ti, kdož přijímají je vnitřněji, slují NEBESKÝMI ANDĚLY, ti pak, kteří méně vnitřně, slují DUCHOVNÍMI ANDĚLY. Proto nebe dělí se ve dvě království, z nichž jedno zve se KRÁLOVSTVÍM NEBESKÝM, druhé KRÁLOVSTVÍM DUCHOVNÍM (ee).

(ee) *Nebe* co do celku rozděleno jest ve *dvě království*, v *nebeské království* a *duchovní království*, č. 3887. 4138. *Andělé nebeského království* přijímají *Božství Páně* v obor *své vůle*, a tudíž *vnitřněji* nežli *andělé duchovní*, kteří je přijímají v obor *rozumu*, č. 5113. 6367. 8521. 9935. 9995. 10.124.

(22)

Andělé, kteří tvoří království nebeské, protože Božství Páně přijímají vnitřněji, nazývání jsou vnitřnějšími čili vyššími anděly; a tudíž i nebesa, která z nich se skládají, vnitřnějšími a vyššími (ff). Zovou se vyššími a nižšími, poněvadž i předměty vnitřní a zevnější tak bývají nazývány (gg).

(ff) *Nebesa*, tvořící *nebeské království*, slují *vyššími*, a *ta*, která tvoří *duchovní království*, *nižšími*, č. 10.068.

(gg) *To*, co jest *vnitřnější*, bývá nazýváno *vyšším*, a *vyšší* značí *vnitřnější*, č. 2148. 3084. 4599. 5146. 8325.

(23)

Láska, v níž trvají ti, kdož jsou v království nebeském, zve se láskou nebeskou; a láska, v níž trvají ti, kdož jsou v duchovním království, zve se láskou duchovní; nebeskou láskou jest láska k Pánu, a duchovní láskou jest účinná láska k bližnímu. A poněvadž všeliké dobro jest věcí lásky, neboť to, co někdo miluje, jest pro něho dobrem, proto také zve se dobro prvního království dobrem nebeským a druhého království dobrem duchovním. Z toho vysvítá, čím obě ta království různí se od sebe, že totiž různí se jako dobro lásky k Pánu a dobro účinné lásky k bližnímu (hh), a poněvadž ono první dobro jest vnitřnějším dobrem a ona první láska vnitřnější láskou, proto jsou nebeští andělé vnitřnějšími a slovou vyššími.

(hh) *Dobro nebeského království* jest *dobrem lásky k Pánu*, a *dobro duchovního království* jest *dobrem účinné lásky k bližnímu*, č. 3691. 6435. 9468. 9680. 9683. 9780.

(24)

Nebeské království zve se také kněžským královstvím Páně, a ve Slově [Božím] zve se Jeho příbytkem, a duchovní království slove Jeho královským královstvím, a ve Slově [Božím] Jeho trůnem; co do Svého nebeského Božství byl Pán na světě nazýván Ježíšem, a co do duchovního Božství Kristem.

(25)

Andělé v nebeském království Páně mnohem převyšují moudrostí a slávou anděly, kteří jsou v duchovním království, a to proto, ježto Božství Páně vnitřněji přijímají; neboť jsou v lásce k Němu a tudíž jsou Jemu bližší a úžeji s Ním spojeni (ii). Tito andělé jsou takovými proto, poněvadž božské pravdy přijali a přijímají ihned do života, a nikoliv jako andělé duchovní po předchozím vzpomínání a přemýšlení. Proto také mají je vepsány ve svých srdcích, vycítují [percipiunt] je a takorůvka v sobě je vidí, a nikdy nerozumují o nich, zda jest, či zda není tomu tak (kk); oni to jsou, kteří jsou popsáni u Jeremiáše: »Dám zákon svůj do ducha jejich a v jejich srdce napíši jej; a nebude kdo učit přítele svého, aniž kdo bratra svého, říká: Poznejte Jehovu. Všichni znáti mne budou, od nejmenšího z nich až do největšího« (XXXI: 33. 34.). A u Izaiáše slují »vyučení od Jehovy« (54, 13); že od Jehovy vyučení jsou titíž, kteříž od Pána jsou vyučení, učí sám Pán u Jana, kap. VI: 45. 46.

(ii) *Nebeští andělé nekonečně převyšují svou moudrostí anděly duchovní, č. 2718. 9995. Jaký jest rozdíl mezi nebeskými anděly a duchovními anděly, č. 2088. 2669. 2708. 2715. 3235. 3240. 4788. 7068. 8121. 9277. 10295.*

(kk) *Nebeští andělé nikdy o pravdách víry nerozumují, poněvadž je v sobě vnitřně vycítují [percipiunt], avšak duchovní andělé o nich rozumují, je-li nebo není-li tomu tak, č. 202. 337. 597. 607. 784. 1121. 1387. 1398. 1919. 3246. 4448. 7680. 7877. 8780. 9277. 10786.*

(26)

Bylo řečeno, že moudrostí a slávou převyšují ostatní, ježto božské pravdy ihned přijímají do života; jakmile totiž je slyší, chtějí a vykonají je, aniž by je v paměť svou uložili a pak o tom přemítali, je-li tomu tak; tací vědí ihned skrze vliv od Pána, zda pravda, kterou slyší, jest pravdou; neboť Pán vplývá bezprostředně ve chtění člověka, a zprostředkované skrze chtění v jeho myšlení; anebo, což totéž jest, Pán vplývá bezprostředně v dobro a zprostředkované skrze dobro v pravdu (ll); neboť to nazývá se **dobrem**, co jest **věcí vůle** a jí stává se **činem**; naproti tomu **pravda jest předmětem paměti** a skrze ni **předmětem myšlení**. Rovněž všeliká pravda mění se v dobro a vštěpuje se lásce, jakmile jen zaujme vůli; dokud však pravda jest v paměti a z ní myšlení, nestává se dobrem, nežije a není člověku přivlastněna, neboť člověk jest člověkem z vůle a rozumu, z ní pocházejícího, a nikoliv z rozumu od vůle odděleného (mm).

(ll) Jest vliv Páně v dobro a dobrem v pravdu a nikoliv naopak, a tudíž ve vůli a skrze ní v rozum a nikoliv naopak, č. 5482. 5649. 6027. 8685. 8701. 10153.

(mm) *Vůle člověka je vlastním bytím [Esse] jeho života a přijímající schránou dobra lásky, a rozum jest bytností [Existere] života z ní pocházejícího, a jest přijímající schránou pravdy a dobra víry, č. 3619. 5002. 9282. Tudíž život vůle jest hlavním životem člověka a rozumový život z onoho pochází, č. 585. 590. 3619. 7342. 8885. 9285. 10076. 10109. 10110. To, co vůli bylo přijato, stává se podstatnou částí života a člověku jest přivlastněno, č. 3161. 9386. 9393. Člověk člověkem jest na základě vůle a rozumu, z ní pocházejícího, č. 8911. 9069. 9071. 10076. 10109. 10110. Každý jest jinými milován a vážen, kdo dobře chce a dobře rozumí, avšak odmítán a nevážen jest ten, kdo dobře rozumí, ale nechce dobře, č. 8911. 10076. Člověk i po smrti zůstává takovým, jaká jest jeho vůle, a z ní jeho rozum, a to, co jest v rozumu, nikoliv však zároveň ve vůli, pak vytratí se, poněvadž není ve člověku, č. 9069. 9071. 9282. 9386. 10153.*

(27)

Poněvadž jest takovýto rozdíl mezi anděly nebeského království a anděly duchovního království, nejsou spolu, aniž spolu se stýkají. Pospolitost mezi nimi udržována jest pouze andělskými společnostmi, mezi nimi jsoucími, jež slují **nebesky duchovními** [coelestes spirituales]; skrze ně **království nebeské** vplývá na **království duchovní** (nn); z toho následuje, že

nebe, ač rozděleno jest ve **dvě království**, přece jen tvoří **jediné nebe**. **Prozřetelnost Páně** působí stále na ty **prostředkující anděly**, skrze něž udržována jest **pospolitost** a **spojení**.

(nn) Mezi oběma **královstvími** udržována jest pospolitost a spojení **andělskými společnostmi**, kteréž slují **nebesky duchovními**, č. 4047. 6435. 8787. 8881. O vlivu **Páně** skrze **nebeské království** do **království duchovního**; č. 3969. 6366.

(28)

Poněvadž v dalším bude obšírné pojednáváno o andělech toho i onoho království, jsou zde podrobnosti pominuty.

---

(6)

Jsou tři nebesa.

(29)

Jsou TŘI nebesa, kteráž liší se od sebe co nejvíce:

(a)

NEJVNITŘNĚJŠÍ, čili TŘETÍ NEBE,

(b)

STŘEDNÍ, čili DRUHÉ

(c)

a POSLEDNÍ, čili PRVÉ NEBE;

následují za sebou a jsou k sobě v tom POMĚRU, jako

(a)

nejhořejší část ve člověku, zvaná hlavou,

(b)

část střední, zvaná trupem,

(c)

a část nejnižší, zvaná nohami;

a jako nejhořejší část domu, jeho střední a nejnižší, v takovém pořádku jest též Božství, z Pána vystupující a sestupující; proto za účelem nutného pořádku rozděleno jest nebe ve tři části.

(30)

Vnitro člověka, jež náleží jeho **mysli** [mentis] a **duchu** [animi], jest v podobném pořádku: Má svou **nejvnitřnější, střední a nejzazší** [ultimum] část; neboť **do člověka při jeho stvoření byly vloženy všechny stupně božského řádu, takže povstal božský řád ve formě** [in forma], a tudíž **nebe v nejmenší podobě** [effigie] (oo); proto také **člověk svým vnitrem jest v pospolitosti s nebesy, a**

přichází po smrti mezi anděly, mezi anděly nejvnitřnějšího nebe, nebo středního, anebo posledního nebe, podle toho, jak přijímal Božské Dobro a Pravdu od Pána pokud žil na světě.

(oo) Ve člověku jsou uloženy všechny [stupně] božského řádu a člověk od stvoření jest formou božského řádu, č. 4219. 4220. 4223. 4523. 4524. 5114. 5368. 6013. 6057. 6605. 6626. 9706. 10.156. 10.472. U člověka jeho **vnitřní člověk** podle obrazu **nebe** a **vnější** podle obrazu **světa** jest utvořen, a proto také člověk od Starých zván byl **malým světem** [mikrocosmus], č. 4523. 5368. 6013. 6057. 9279. 9706. 10156. 10472. Jest tedy člověk od stvoření co do svého **vnitřní nebe** v nejmenší podobě podle obrazu největšího, a rovněž takovým jest člověk, stvořený znovu, čili znovuzrozený Pánem č. 911. 1900. 1928. 3624 až 3631. 3634. 3884. 4041. 4279. 4523. 4524. 4625. 6013. 6057. 9279. 9632.

(31)

Božství, které vyplývá od Pána, a ve **třetím** čili **nejvnitřnějším nebi** jest přijímáno, sluje **nebeským**, a tudíž **andělům**, kteří zde jsou, zovou se **nebeskými anděly**; Božství, které od Pána vyplývá a ve **druhém** čili **středním nebi** jest přijímáno, sluje **duchovním**, a tudíž **andělům**, kteří zde jsou, slují **duchovními anděly**; Božství však, kteréž od Pána vyplývá a v **posledním** čili v **prvém nebi** jest přijímáno, sluje **přírodním**, poněvadž však přírodnost tohoto nebe není takovou, jako přírodnost světa, nýbrž má v sobě cosi duchovního a nebeského, zove se toto nebe duchovně a nebesky přírodním [Spirituale et Coeleste Naturale], a tudíž **andělům**, kteří zde jsou, zovou se duchovně a nebesky přírodními [Spirituales et Coelestes naturales] (pp); **duchovně přírodními** [spirituales naturales] slují ti, kdož přijímají vliv ze **středního** čili **druhého nebe**, kteréž jest **duchovním nebem**, **nebesky přírodními** však slují ti, kdož přijímají vliv ze **třetího** čili **nejvnitřnějšího nebe**, kteréž jest **nebeským nebem**; **duchovně přírodní** a **nebesky přírodní** andělé jsou od sebe **odděleni**, tvoří však přece jedno **nebe**, poněvadž jsou na jednom a tomtéž stupni.

(pp) Jsou **tři nebesa, nejvnitřnější, střední a poslední**, čili **třetí, druhé a první**, č. 684. 9594. 10270. Rovněž v **nebesích** dobro následuje za sebou ve **trojném pořádku**, č. 4938. 4939. 9992. 10005. 10017. **Dobro nejvnitřnějšího** čili **třetího nebe nebeským** se zove, **dobro středního** čili **druhého nebe duchovním**, a **dobro posledního** čili **prvého nebe duchovně přírodním** [spirituale naturale], č. 4279. 4286. 4938. 4939. 9992. 10005. 10017. 10068.

(32)

V **každém nebi** jest **vnitřní a zevnější část**. Ti, kdož jsou ve **vnitřní části**, slují **vnitřními anděly**, ti však, kdož jsou v **zevnější části**, slují tam **zevnějšími anděly**. **Zevnější a vnitřní část** v **nebesích** anebo v některém z **nebes** těch jsou k sobě v tomtéž poměru, jako ve člověku vůle [Voluntarium] a její rozumovost [Intellectuale], **vnitřní část** jako **vůle** a **zevnější** jako **její rozumovost**. Každá vůle má svou rozumovost, to bez onoho neexistuje; vůli mohli bychom přirovnati ku plameni a její rozumovost ke světlu z něho.

(33)

Jest třeba dobře věděti, že vnitro [interiora] u andělů činí, že jsou v tom neb onom nebi, ježto čím více jest vnitro k Pánu otevřeno, v tím vnitřnějším jsou nebi. Tři stupně vnitřní jsou u každého, jak u **anděla**, tak i **ducha**, jakož i u **člověka**; ti, u nichž **třetí stupeň** jest otevřen, jsou v **nejvnitřnějším nebi**; u nichž **druhý** nebo jen **prvý**, jsou v **středním** anebo v **posledním nebi**; vnitro otvírá se přijímáním Božského Dobra a Božské Pravdy; — ti, kdož vzněcování jsou božskými pravdami a nechají je **ihned** přejíti do života, a tudíž do vůle a z ní do činů, jsou v **nejvnitřnějším** čili ve **třetím nebi**, a tam podle toho, jak přijímají dobro následkem působení

pravdy. Ti však, kdož je nepřijímají ihned do vůle, nýbrž do **paměti**, a odtud do rozumu, a z tohoto chtějí a činí je, jsou ve **středním**, čili **druhém nebi**. Ti pak, kdož **mravně** žijí a **věří v Božství**, **nedbají však příliš toho, by byli poučeni**, jsou v **posledním** čili v **prvém nebi** (qq). Z toho může býti zřejmo, že stav vnitra tvoří nebe, a že nebe jest UVNITŘ jednoho každého a nikoliv zevnitř jeho, čemuž i Pán učil, pravě: »Království Boží nepřijde, aby mohlo býti pozorováno, aniž řeknou: »Aj, tuto«, aneb »aj, tamto«. Neboť hle, království Boží jest ve vás«, Luk. XVII: 20. 21.

(qq) Jest právě tolik stupňů života ve člověku, jako jest **nebes**, a po smrti podle toho, jak žil, se otevírají, č. 3747. 9594. **Nebe** jest ve člověku, č. 3884. Tudíž ten, kdo na **světě nebe** v sebe přijal, do **nebe** po smrti přichází, č. 10717.

(34)

Rovněž i veškeré dokonalosti přibývá směrem dovnitř a ubývá směrem navenek, poněvadž vnitro jest bližší Božství a samo v sobě čistší, avšak zevniternost jest od Božství vzdálenější a sama v sobě hrubší (rr). Dokonalost andělů jest v rozumnosti, moudrosti, v lásce a ve všem dobrém, a z toho vyplývající blaženosti, nikoliv však v blaženosti bez nich; neboť blaženost bez nich jest **zevní**, nikoliv však **vnitřní**. Poněvadž **vnitro** u andělů **nejvnitřnějšího nebe** jest otevřeno ve **třetím stupni**, jejich dokonalost **převyšuje neskonale** dokonalost andělů v **nebi středním**, jichž **vnitro** jest ve **druhém stupni** otevřeno; podobným způsobem dokonalost andělů **středního nebe** převyšuje dokonalost andělů **nebe posledního**.

(rr) **Vnitro** jest dokonalejší, ježto jest Božství blíže, č. 3405. 5146. 5147. Ve **vnitru** jsou tisíce věcí, které v **zevniternosti** jeví se jako jediný celek, č. 5707. Jakou měrou člověk povznáší se od **zevniternosti** ke **vnitru**, takovou měrou vchází do světla a života a tudíž v rozumnost, a povznesení to jest, jakoby ze stínu do jasu č. 4598. 6183. 6313.

(35)

Ježto jest takovýto rozdíl, nemůže anděl toho kterého nebe vystoupiti k andělům druhého nebe, čili nikdo z nižšího nebe nemůže vystoupiti do vyššího, aniž kdo s vyššího nebe může sestoupiti do nižšího. Kdo z **nižšího nebe** vystoupí vzhůru, jest zachvácen tesklivostí, přecházející až v bolest, a nemůže viděti těch, kdož tam jsou, tím méně s nimi mluvit; a kdo s vyššího nebe sestoupí, pozbývá své moudrosti, zajímá se v řeči a upadá v zoufalství. Byli někteří z **posledního nebe**, kteříž nebyli ještě poučeni, že **nebe** spočívá ve **vnitru** andělů, a věřili, že nabudou vyšší **nebeské** blaženosti, jakmile přijdou do **nebe**, v němž jsou tací andělé. Bylo jim dovoleno k nim vejíti; když však tam byli, **neviděli nikoho**, ačkoliv všude pátrali, a přece bylo tam velké množství andělů. Neboť **vnitro** příchodích **nebylo otevřeno v tomtéž stupni**, v jakém **vnitro** tam přebývajících andělů bylo otevřeno, a tudíž ani jejich zrak, a záhy po té byli zachvázeni takovou úzkostí srdce, že takořka nevěděli, žijí—li čili nic; pročež s chvatem vrátili se do **nebe**, z něhož pocházeli, a radovali se, že se dostali ke svým; slibovali, že již nezatouží po ničem vyšším, než co jest souhlasné s jejich životem. Viděl jsem také ty, kteří byli spuštěni s vyššího **nebe**, a ti **pozbyli své moudrosti, takže nevěděli, jaké jest jejich nebe**. Jinak tomu jest, jestliže Pán povznese některé z **nižšího nebe** do vyššího, aby spatřili tamní slávu, což často se stává. Tehdáž jsou nejprve **uzpůsobeni** a **obklopeni zprostředkujícími anděly**, jimiž se **udržuje pospolitost**. Z toho vysvítá, že ona tři nebesa co nejvíce se od sebe LIŠÍ.

(36)

Ti, kdož jsou v tomtéž **nebi**, mohou se všemi v něm se stýkati, avšak **příjemnost styků závisí na příbuznosti dobra, v němž trvají**; o tom však v dalších oddílech.

(37)

Ačkoliv **nebesa** tak jsou oddělena, že andělé toho kterého **nebe** nemohou se stýkati s anděly **nebe** druhého, přece Pán spojuje všechna nebesa vlivem bezprostředním a zprostředkovaným; bezprostředním vlivem z Něho na všechna nebesa a zprostředkovaným vlivem z jednoho nebe v nebe druhé (ss), a takto způsobuje, že tři nebesa jedním jsou a všechna od prvního do posledního spolu souvisí, takže nic nespojeného neexistuje; co nespojí spojujícím článkem s prvotním, nemá trvání, rozpadá se a přichází v niveč (tt).

(ss) Vliv Páně pochází bezprostředně z Něho a zprostředkovaně skrze jedno **nebe** v **nebe** druhé, a u člověka podobným způsobem v jeho **nitro**, č. 6063. 6307. 6472. 9682. 9683. O bezprostředním vlivu Božství z Pána, č. 6058. 6474. až 6478. 8717. 8728. O **zprostředkovaném vlivu** skrze **duchovní svět** ve **svět přírodní**, č. 4067. 6982. 6985. 6996.

(tt) Vše povstává z něčeho, co bylo dříve, než ono samotné, tudíž z **prvotního** [Primo], a také tímto způsobem trvá dále, poněvadž trvání jest ustavičné vznikání, a tudíž nic nespojeného neexistuje, č. 3626. 3627. 3628. 3648. 4523. 4524. 6040. 6056.

(38)

Kdo neví, jak jest tomu s **božským řádem** pokud se týče stupňů, nemůže postihnouti, kterak **nebesa** jsou oddělena, ba ani ne to, co jest **vnitřní** a **zevnější** člověk. Mnozí na **světě** nemají o **vnitřním** a **zevnějším**, čili o **vyšším** a **nižším** jiné představy, než o čemsi nepřetržitém anebo nepřetržitě pokračujícím od **čistého** až ke **hrubému**; avšak **vniternost** a **zevniternost** nejsou k sobě v poměru nepřetržitého pokračování, nýbrž **oddělenosti**. Jsou **dva druhy stupňů**, jsou **stupně pokračující** a jsou **stupně nepokračující**. **Stupně pokračující** chovají se tak, jako **stupně ubývání světla od plamene až k temnotě**, anebo též jako postupné ubývání viditelnosti předmětů, kteréž jsou ve světle, až k těm, kteréž jsou ve stínu; anebo jako stupně čistoty atmosféry od nejnižší vrstvy k nejvyšší; vzdálenost určuje tyto stupně. Naopak **stupně, které nejsou pokračující, nýbrž oddělené**, jsou od sebe **odděleny tak, jako dřívější od pozdějšího, jako příčina a účinek, a jako plodící od zplozeného**. Kdo zkoumá, sezná, že na celém světě vůbec a v každé věci; jaká jen existuje zvláště, jsou takovéto stupně tvoření a složení, že totiž pochází jedno z druhého a od toho třetí a tak dále. Kdo neutvoří si o těchto stupních představy, naprosto nemůže poznati **rozdílů nebes**, ani rozdílů **vnitřních** a **zevniterných** mohutností člověka, ani **rozdílu** mezi **duchovním světem** a **světem přírodním**, ani **rozdílu** mezi **duchem** člověka a jeho **tělem**; a právě proto nemůže též pochopiti, co jsou a odkud jsou **souvztažnosti** [correspondentia] a **předobrazení**, a jaký jest **vliv**. **Smyslní lidé** nechápají těchto **rozdílů**, neboť přibývání a ubývání pokládají podle těchto stupňů za pokračující; proto nemohou si **duchovnost** představit jinak, nežli jako **čistější přírodnost**. Proto také stojí **vně** a daleko od rozumnosti (uu).

(uu) **Vniternost** a **zevniternost** nejsou pokračující, nýbrž stupni od sebe se liší a dělí, a každý stupeň jest ohraničen, č. 3691. 5114. 5145. 8603. 10099. Jedno druhým jest utvářeno, a co takto bylo utvářeno, není postupné **čistší** neb **hrubší**, č. 6326. 6465. Ti, kdož nechápou různosti **vniternosti** a **zevniternosti** podle takovýchto stupňů, nemohou pochopiti ani **vnitřního** a **zevnějšího** člověka, ani **vnitřního** a **zevnějšího** nebe, č. 5146. 6465. 10099. 10181.

(39)

Ke konci možno o andělech tří **nebes** vzpomenouti jistého tajemství, jež dříve nikomu nezatanulo na mysl, neboť nikdo nerozuměl stupňům; že totiž u každého anděla a u každého člověka vyskytuje se **nejvnitřnější** čili **nejvyšší stupeň**, čili cosi **nejvnitřnějšího** a **nejvyššího**, v co Božství Páně nejprve a nejbližší vplývá, a z něho uspořádává ostatní **vniternosti**, kteréž podle pořádku stupňů u lidí a andělů [k sobě] se řadí; **toto nejvnitřnější čili nejvyšší lze nazvati VCHODEM PÁNĚ k andělu a člověku, a Jeho nejvlastnějším příbytkem u nich; skrze toto nejvnitřnější čili nejvyšší jest člověk člověkem a rozeznává se od nerozumných zvířat, neboť tato je nemají;**

toť jest příčina, že člověk, na rozdíl od zvířat, celým svým vnitřem, jež náleží jeho mysli [mentis] a duchu [animi], může být Pánem k Němu povznesen, takže může v Něho věřit, být láskou k Němu vzněcován a takto Ho vidět, jakož i že může přijímat v sebe rozumnost a moudrost a mluvit z rozumu [ex ratione]; z toho též vyplývá, že ŽIJE NA VĚKY. Co však v onom nejvnitřnějším Pánem v pořádek jest uváděno [disponitur] a obstaráváno [providetur], zjevně nevplývá do vědomí anděla, ježto převyšuje to jeho myšlení a překročuje jeho moudrost.

(40)

To bylo řečeno všeobecně o **třech nebesích**; v dalším bude však o každém **nebi** promluveno zvláště.

---

(7)

Nebe jest z nesčetných společností.

(41)

Andělé každého jednotlivého nebe NEJSOU shromážděni na jediném místě, nýbrž jsou ROZDĚLENI VE VĚTŠÍ A MENŠÍ SPOLEČNOSTI, a to podle ROZDÍLŮ DOBRA LÁSKY a VÍRY, v němž trvají; ti, kdož jsou v podobném dobru, tvoří jednu společnost; dobro v nebesích jest nekonečně rozmanité, a každý anděl jest takový, jaké jest jeho dobro (xx).

(xx) Jest nekonečná rozmanitost a nikde není nic, co by s něčím jiným bylo totožné, č. 7236. 9002. I v **nebesích** jest nekonečná rozmanitost, č. 684. 690. 3744. 5598. 7236. Rozmanitosti v **nebesích**, kteréž jsou nekonečné, jsou rozmanitostmi dobra, č. 3744. 4005. 7236. 7833. 7836. 9002. Tyto rozmanitosti vznikají pravdami, které jsou mnohonásobné a podle nichž v každém jeho dobro se utváří, č. 3470. 3804. 4149. 6917. 7236. V důsledku toho všechny společnosti v **nebesích** a každý jednotlivý anděl ve společnosti vzájemně se rozeznávají, č. 690. 3241. 3519. 3804. 3986. 4067. 4149. 4263. 7236. 7833. 7836. Přece však všichni jako jediný celek působí pospolu skrze lásku od Pána pocházející, č. 457. 3986.

(42)

Společnosti andělů v nebesích jsou též od sebe vzdáleny podle toho, jak liší se co do rodu a druhu svého dobra; neboť vzdálenosti nevznikají v duchovním světě z nijaké jiné příčiny, nežli z různosti stavu vnitřa, tudíž v nebesích z různosti stavu lásky; více od sebe vzdáleni jsou ti, kdož více od sebe se různí; méně vzdáleni ti, kdož méně se různí; podobnost jest příčinou, že jsou pospolu (yy).

(yy) *Všechny společnosti nebeské mají trvalou polohu podle různého stavu života, a tudíž podle různé lásky a víry, č. 1274.*

(43)

Všichni v téže společnosti podobně liší se od sebe; dokonalejší, tj. ti, kdož vynikají v dobru, a tudíž i v lásce, moudrosti a rozumnosti, jsou uprostřed; kdož méně vynikají, jsou kolem dokola ve vzdálenosti podle stupňů, jak dokonalost se zmenšuje. Jest tomu tedy jako se světlem, kteréhož od ohniska k obvodu ubývá; ti, kdož jsou uprostřed, jsou ve větším světle, ti, kdož jsou na obvodu, ve světle stále se menším.

(44)

Podobní vedeni jsou k podobným jakoby sami sebou, neboť jsou u podobných jako mezi svými a jako doma, ale u jiných jsou jako mezi cizinci a jako venku; jsou-li u podobných, jsou i ve své svobodě, a tudíž i ve všeliké příjemnosti života.

(45)

Z toho vysvítá, že dobro sdružuje všechny v nebesích a že všichni různí se od sebe podle jeho jakosti; avšak nejsou to andělé, kteří tak se sdružují, nýbrž sdružuje je Pán, od Něhož všechno dobro pochází. On vede je, spojuje je, odděluje a zachovává je ve svobodě tou měrou, jak trvají v dobu, a tudíž každého jednotlivce zachovává v životě jeho lásky, jeho víry, jeho rozumnosti a moudrosti, a tím v blaženosti (zz).

(zz) Veškerá svoboda přísluší lásce a náklonnosti, poněvadž člověk to, co miluje, také svobodně koná, č. 2870. 3158. 8987. 8990. 9585. 9591. Poněvadž děje se svobodně to, co z lásky pochází, plyne z toho i život každého jednotlivce a jeho příjemnost, č. 2873. Nic nejeví se býti [jako naše] vlastní, kromě toho, co (děje se) ze svobody, č. 2880. **Nejpravější svobodou jest, býti a veden Pánem, poněvadž tím způsobem každý jest veden láskou k dobru a ku pravdě**, č. 892. 905. 2872. 2886. 2890. 2891. 2892. 9096. 9586 až 9591.

(46)

*Všichni, kdož jsou v podobném dobru, znají se navzájem tak, jako lidé na světě znají své pokrevní známé, zpřízněné a přátele; a proto, poněvadž ve druhém životě není jiné pokrevnosti, z přízněnosti a přátelství, nežli **duchovního**, a tedy zpřízněnosti lásky a víry (aaa). 3638. 3639. Podivuhodné úkazy ve druhém životě čili v duchov-him světě vzhledem ke vzdálenosti, poloze, místu, prostoru a času, č. 1273. až 1277.*

(aaa) *Veškerá blízkost, příbuzenství, zpřízněnost a takořka pokrevní přátelství vyplývají v **nebi** z dobra a v poměru k jeho souhlasnosti a různosti, č. 605. 917. 1394. 2739. 3612. 3815. 4121.*

To několikrát bylo mi popráno viděti, když jsem byl v **duchu**, tudíž u vytržení z **těla** a tedy ve styku s anděly: Tu spatřil jsem některé, které jako bych byl znal od dětství, jiné však, kteří se mi zdáli býti úplné neznámí; ti, kdož se mi zdáli, jako bych je znal od dětství, byli v podobném stavu, jako byl můj **duch**, ti však, kdož byli mi neznámí, byli ve stavu odlišném.

(47)

Všichni, kdož tvoří tutéž společnost andělů, jsou si celkově podobní obličejem, kterýž však přece co do podrobností se různí. Jak jest tomu s podobností celkovou a s růzností co do podrobností, lze do jisté míry seznati z obdobných poměrů na světě. Jest známo, že každý národ má jistou podobnost v obličejích a v očích, podle čehož se poznává a liší od jiného národa; ještě jasněji se to jeví na různosti té které rodiny od druhé. Ve mnohem dokonalejší míře jeví se to však v **nebi**, protože tam všechna vnitřní hnutí jeví se na obličejích a vyzařují z něho; nebol obličej jest tam jejich zevnější a předobrazující formou; v nebi se NEVYSKYTUJE, aby někdo měl jiný obličej nežli [obličej] své náklonnosti. Bylo mi též ukázáno, jakým způsobem celková podoba přechází v rozmanité podrobnosti u jednotlivců, kteří jsou v jedné a téže společnosti. Zjevil se mi obličej jakoby andělský, a ten měnil se podle náklonnosti dobra a pravdy, kteréž mají ti, kdož náleží téže společnosti; toto měnění se trvalo dlouho, a já upozoroval, že týž obličej zůstal celkovým základním tvarem a že ostatní tvary byly jen odvozeninami a zplozeninami z něho; takto byly mně tímto obličejem ukázány i náklonnosti celé **společnosti**, jimiž mění se obličejové těch, kdož jsou v ní; neboť obličejové andělů, jak výše byla řečeno, jsou **formami** jejich **vnitř**, a tudíž náklonností, které náleží lásce a víře.

(48)

Z toho plyne, že anděl, jenž vyniká moudrostí, vidí ihned z obličeje, jakým jest jiný. Nižádný nemůže tam na obličeji zakrýti své vnitro a zdáti se něčím jiným, aniž kdo může lháti a lstí a přetvářkou klamati. Stává se někdy, že vloudí se do společnosti pokrytci, kteří naučili se zakrývat své **vnitro** a přetvařovati svůj **zevnějšek** tak, že objevili se v podobě dobra, ve kterémž jsou příslušníci dotyčné společnosti, a tak neprávem přidružili se k nim, jako andělé světla; ti však nemohou tam dlouho prodlíti, protože počnou cítiti uvnitř úzkost a muka smrtelná, bledost zastře jejich obličej a oni jako by umírali; tato změna pochází od opačného života, kterýž vplývá a působí, a proto vrhají se rychle dolů do **pekla**, kdež jsou jim podobní, a nikdy již nepokoušejí se vystoupiti. Jimi rozumějí se ti, kdož nalezeni, byli mezi stolujícími a pozvanými, ani nemají šatu svatebního, a byli uvrženi do **temnot zevnitřních** (Mat. XXII: 11 a dále).

(49)

Všechny společnosti nebeské jsou navzájem v pospolitosti, nikoliv snad zřejmými styky, poněvadž málokterí vycházejí ze své společnosti do společnosti jiné, neboť vyjítí ze své společnosti jest tolik, jako vyjítí ze sebe a ze svého života a přejíti v jiný, kterýž dotyčnému již tak nesvědčí, — **ale všichni trvají v pospolitosti pomocí šíření se [extensionem] sféry, která vychází ze života každého jednotlivce; sféra žití jest sférou náklonnosti, náležejících lásce a víře; tato sféra šíří se do společností kolem dokola, do dálky i šíře, a to tím dále a šíře, čím vnitřnějšími a dokonalejšími jsou náklonnosti** (bbb); v poměru k tomuto šíření se mají andělé rozumnost a moudrost; ti, kdož jsou v **nejvnitřnějším nebi**, a to v jeho středu, mají šířivost do celého **nebe**: Proto existuje v **nebi** pospolitost všech obyvatel s každým jednotlivcem a každého jednotlivce se všemi (ccc). Avšak o tomto šíření bude ještě později pojednáno, až bude řeč, o **nebeské formě**, podle níž andělské společnosti jsou spořádány, jakož i až bude řeč o moudrosti a rozumnosti andělů; neboť všechno šíření se náklonnosti a myšlenek děje se podle oné **formy**.

(bbb) **Duchovní sféra**, kteráž jest sférou života, vyplývá z každého člověka, ducha a anděla a jej obklopuje, č. 4464. 5179. 7454. 8630. Vyplývá ze života jich náklonností a jich myšlení, 2489 4464. 6206. Tyto **sféry** daleko se šíří do společností andělů, a to podle jakosti a množství dobra, č. 6598 až 6613. 8063. 8794. 8797.

(ccc) V **nebesích** jest pospolitost všech dober, poněvadž **nebeská láska** dělí se s každým o vše, co má, č. 549. 550. 1390. 1391. 1399. 10130. 10723.

(50)

Výše bylo řečeno, že v nebesích jsou větší a menší společnosti; větší jsou z myriad, menší z několika tisíc a nejmenší z několika set andělů; jsou také tací andělé, kteří bydlí osaměle, jakoby dům a dům, rodina a rodina. Ti, ač porůznu žijí, jsou přece jen podobně uspořádáni, jako oni ve společnostech — **moudřejší z nich jsou totiž uprostřed**, sprostnější na pomezí. Ti jsou bližší božské ochraně Páně a jsou nejlepší mezi anděly.

---

(8)

**Každá společnost jest nebem v menší podobě
a každý jednotlivý anděl nebem v podobě nejmenší.**

(51)

Každá jednotlivá **společnost** jest **nebem** v menší podobě, a každý jednotlivý anděl v podobě nejmenší, protože dobro lásky a víry jest to, co činí **nebe**, a toto dobro jest v každé **nebeské společnosti** a v každém andělu společnosti; nic nevadí, že toto dobro všude jest různé a mění se — jestiť přece jen dobrem nebeským; rozdíl jest jen ten, že nebe zde jest takové a jinde jinaké. Proto se říkává; je—li někdo vznesen do **společnosti nebeské**, že přichází do **nebe**, jakož i o těch, kdož tam jsou, říkává se, že jsou v **nebi**, a to každý ve svém. To vědí všichni, kdož jsou v onom životě; proto ti, kdož stojí mimo **nebe** nebo pod **nebem**, a z dálky pohlíží tam, kde jsou shromáždění andělů, říkají, že **nebe** jest zde neb i onde. Má se to podobně tak, jako s vrchními úředníky, komořími a služebníky v královském paláci anebo na některém dvoře. Ačkoliv každý z nich bydlí zvláště ve svém příbytku anebo ve svém pokoji, ten nahoře, onen dole, přece jen jsou v jediném paláci, při jediném dvoře, každý ve svém povolání, sloužení králi. Z toho vysvítá, co vyrozumívá se slovy: »V domě Otce mého příbytkové mnozí jsou«, Jan XIV: 2. a co slovy »příbytkové nebeští« a »nebesa nebes« u proroků.

(52)

*Že každá jednotlivá **společnost** jest **nebem** v menší podobě, lze souditi i z toho, že podobná **forma nebeská** jest v každé **společnosti**, jako jest v celém **nebi**; v celém **nebi** jsou uprostřed ti, kteří vynikají nad jiné a kolem nich až ke hranicím jsou v sestupném pořádku ti, kdož méně vynikají, jakž to bylo vysvětleno v předešlém oddílu, č. 43; a také lze souditi na to i z toho, že Pán vede všechny, kdož jsou v **nebi**, tak, jakoby byli jediným andělem, a podobně vede i ty, kdož jsou v každé jednotlivé společnosti. V důsledku toho objevuje se někdy celá **andělská společnost** jako jedinec v podobě anděla, což mi též Pánem bylo dáno spatřiti. I Pán, když zjevuje se uprostřed andělů, nezjevuje se, jsa mnohými obklopen, nýbrž jako jednotlivec v podobě anděla. Odtud pochází, že Pán ve Slově [Božím] zván jest **andělem**, a rovněž tak i celá **společnost; Michael, Gabriel a Rafael** nejsou nic jiného, než **andělské společnosti**, kteréž se tak podle **svých úkonů** [functionibus] nazývají (ddd).*

(ddd) Pán ve Slově [Božím] sluje andělem, č. 6280. 6831. 8192. 9303. Celá společnost andělů sluje andělem; a **Michael** a **Ráfael** jsou **andělské společnosti**, takto nazvané podle jejich úkonů, č. 8192. **Společnosti nebeské** a **andělé NIKDY NEMAJÍ JMÉNA**, nýbrž rozeznávají se podle **jakosti dobra** a podle **představy o něm**, č. 1705. 1754.

(53)

Jako celá **společnost** jest **nebem** v menší podobě, tak jest i anděl nebem v podobě nejmenší; neboť **nebe** není **zevně anděla**, nýbrž uvnitř anděla; jeho **vnitro** totiž, které náleží jeho mysli, jest zařízeno ve **formě nebeské**, a tudíž ku přijímání všech těch **věcí nebeských**, kteréž jsou mimo něho; ono je též přijímá v sebe, a to podle jakosti dobra, kteréž jest v něm z **Pána**; v důsledku toho jest i **anděl nebem**.

(54)

Nelze naprosto říci, že **nebe** jest **zevně** někoho, nýbrž **uvnitř**; neboť každý anděl podle **nebe**, které jest v něm, přijímá **nebe**, které jest mimo něho. Z toho vysvítá, jak velice se mýlí ten, kdož věří, že přijít do nebe značí jen býti povznesenu mezi anděly, nechť ten, o něž jde, jest jakýkoliv co do svého vnitřního života, a že tudíž nebe může býti dáno každému na základě bezprostředního milosrdenství (eee), kdežto zatím, není—li **nebe uvnitř** někoho, nic nemůže se do něho vlévati a býti přijato s nebe, které jest mimo něho. Jest mnoho duchů, kteří chovají takovouto domněnku, a kteří tudíž v důsledku své víry bývají v nebe vzneseni; poněvadž však jejich vnitřní život byl opakem života, v němž trvají andělé, počali ihned, jakmile se tam ocitli, slábnouti na svém rozumu, takže stali se hloupými, a též ve svém chtění cítili se býti tak trapné stísněnými, že tvářili se jako šílení. Slovem, ti, kdož žijí špatný život a přijdou do **nebe**, zápasí tam o dech a zakoušejí muka na ten

způsob, jako ryba na vzduchu bez vody; a jako zvířata pod vývěvou v éteru, když byl vzduch vyčerpán. Z toho vysvítá, že nebe jest **uvnitř**, nikoliv však **zevně** každého (fff).

(eee) **Nebe** není udíleno na základě bezprostředního milosrdenství, nýbrž podle života, a vše, co vztahuje se k životu, a čím člověk jest **Pánem** veden k nebi, pochází z milosrdenství, a to jest tím míněno, č. 5057. 10659. Kdyby nebe bylo darováno z bezprostředního milosrdenství, bylo by darováno všem, č. 2401. O některých zlých, z nebe vyvržených, kteří věřili, že nebe bude dáno každému z bezprostředního milosrdenství, č. 4226.

(fff) Že nebe jest ve člověku, č. 3884.

(55)

Poněvadž všichni přijímají **nebe**, které jest mimo ně, podle **jakosti nebe**, které jest **uvnitř** jich, podobně přijímají i Pána, ježto Božství Páně tvoří nebe. Z toho vyplývá, že Pán, když zjevuje se v některé **společnosti**, zjevuje se tam podle jakosti dobra, v němž ona společnost trvá, tedy nejví se stejné v jisté společnosti tak, jako jeví se ve společnosti jiné. Nikoliv snad, že by tato nestejnost tkvěla v Pánu, nýbrž že jest v těch, kteří Ho vidí ze svého dobra, tudíž podle něho. Jeho objevení se působí na ně vždy podle jakosti jejich lásky; ti, kdož Ho vroucně milují, jsou jím vroucně vzníceni, kteří méně Ho milují, méně rozníceni; zlí, kteří jsou **zevně nebe**, pociťují v Jeho přítomnosti muka. Když Pán v některé společnosti se zjevuje, zjevuje se tam jako anděl, liší se však od ostatních Božství, které prozaňuje.

(56)

Nebe také jest tam, kde Pána vyznávají, v Něho věří, a Jeho milují; rozmanitost v Jeho uctívání, kteráž jest důsledkem rozmanitosti dobra v té nebo oné společnosti, není překážkou, nýbrž předností; neboť z toho vzniká dokonalost **nebe**. Že dokonalost **nebe** na tom závisí, lze jen stěží učiniti pochopitelným, nepřiběže-li se ku pomoci umělých slov, užívaných ve **světě** učeném, a nevysvětlí-li se jimi, jak dokonalý celek vytváří se z toho, co jest rozmanité. Každý celek povstává z rozmanitostí; neboť celek, který by nebyl z rozmanitostí, nebyl by ničím, neměl by tvaru a tudíž neměl by i jakosti. Povstává-li naopak celek z rozmanitostí a jsou-li rozmanitosti dokonalého tvaru, v němž každá částka pořadem se pojí ke druhé, jako cosi spřízněně souhlasného, pak má dokonalou jakost. I **nebe jest celek, sestavený z rozmanitostí v nejdokonalejší formě k sobě přiřazených; neboť nebeská forma jest mezi všemi formami nejdokonalejší.** Že všechna dokonalost z toho pochází, jest viděti na jakékoliv kráse, líbeznosti a půvabu, jež působí jak na smysly, tak i na mysl; neboť ony nepovstávají a nepocházejí z ničeho jiného, nežli ze souhlasu a harmonie mnoha sobě odpovídajících a spolu souhlasících věcí, jestliže jen ty současně a spořádaně jsou pospolu, anebo spořádaně za sebou následují, — ale nikoliv z jediné věci, bez mnohosti. Proto se říká, že **rozmanitost baví, a každý ví, že zábava jest taková, jaká jest její rozmanitost**. Z toho jako v zrcadle lze viděti, proč dokonalost povstává z rozmanitosti, a to i v **nebi**; neboť z věcí, které existují v **přírodním světě**, mohou býti jako v zrcadle spatřeny věci **duchovního světa** (ggg).

(ggg) Každý celek povstává z harmonie a souhlasnosti mnoha věcí, a v opačném případě neměl by jakosti, č. 457. Tím celé nebe stává se celkem, č. 457., a to tím, že všichni v něm pohlížejí na jediný cíl, jímž jest Pán, č. 9828.

(57)

O církvi může býti řečeno totéž, co o **nebi**; neboť **církev jest nebe Páně na Zemi**. I církví jest mnoho a přece každá z nich sluje církvi, a jest církví, jestliže dobro lásky a víry v ní panuje. **Pán** i zde **z rozmanitostí vytváří jednotu, a tudíž ze mnoha církví církev jedinou** (hhh). Totéž, co může se říci o církvi všeobecně, může býti řečeno i o člověku církve zvláště, že totiž církev jest

uvnitř člověka a nikoliv **zevně** něho, a že každý ten člověk jest církví, v kterémž **Pán** jest přítomen v dobru lásky a víry (iii).

(hhh) *Kdyby dobro bylo známkou [character] a podstatou církve, nikoliv však pravda bez dobra, byla by církev jediná, č. 1285. 1316. 2982. 3267. 3445. 3451. 3452. Skutečné také všechny církve tvoří před Pánem jedinou církev, a to z příčiny dobra, č. 7396. 9276.*

(iii) *Církev jest ve člověku a nikoliv mimo něho, a církev ve svém souboru [in communi] jest z těch lidí, v nichž jest církev, č. 3884.*

Totéž, co bylo pověděno o andělu, v němž jest **nebe**, může býti řečeno i o člověku, v němž jest církev: Že totiž jest církví v nejmenší podobě, tak jako anděl jest nebem v nejmenší podobě; ba ještě více, že člověk, v němž jest církev, jest právě tak, jako anděl, i **nebem**; neboť člověk jest k tomu stvořen, aby přišel do **nebe** a stal se andělem; pročez ten, kdo má dobro od Pána, jest andělským člověkem (kkk). Budiž uvedeno, co člověk má společného s andělem, a co má více než anděl. Člověk má s andělem společného to, že jeho **vnitro** právě tak podle obrazu **nebe** jest utvářeno, a že on také stává se obrazem **nebe** tou měrou, jak trvá v dobru lásky a víry. Člověk má více než anděl to, že jeho **zevnějšek** jest utvářen podle obrazu světa, a že on, pokud setrvává v dobru, svět u něho jest podřízen nebi a slouží nebi (III); a že pak Pán jest přítomen u něho v obojím [ve **vnitru** i v **zevniternosti**] jako ve Svém **nebi**; neboť On jest u obojího všude ve Svém božském řádu, ježto **Bůh jest řád** (mmm).

(kkk) Ten člověk, který jest církví, jest tudíž **nebem** v nejmenší podobě podle obrazu největšího, poněvadž jeho **vnitro**, příslušející jeho mysli, jest zařízeno podle **formy nebes**, a tudíž ku přijetí všech věcí **nebeských**, č. 911. 1900. 1928. 3624. až 3631. 3634. 3884. 4041. 4279. 4523. 4524. 4625. 6013. 6057. 9279. 9632.

(III) *Člověk má **vnitro** a **zevniternost** a jeho **vnitro** utvářeno jest od samého stvoření podle obrazu **nebe**, a jeho **zevniternost** podle obrazu světa, a člověk proto také od Starých zván byl **malým světem** [microcosmus], č. 4523. 4524. 5368. 6013. 6057. 9279. 9706. 10156. 10472. Člověk jest tak utvářen proto, aby **svět** u něho sloužil **nebi**, jakž tomu bývá u dobrých lidí; pravý opak jest však u lidí zlých, u nichž **nebe** slouží **světu**, č. 9283. 9278.*

(mmm) Pán jest řádem [pořádkem], protože Božské Dobro a Pravda, jež z Pána vycházejí, tvoří řád [pořádek], č. 1728. 1919. 2201. 2258. 5110. 5703. 8988. 10336. 10619. **Božské pravdy** jsou zákony řádu, č. 2247. 7995. Jakou měrou člověk žije podle řádu, tedy jakou měrou žije v dobru podle pravd božských, takovou měrou jest člověkem a takovou měrou jest v něm církev a **nebe**, č. 4839. 6605. 8067.

(58)

Posléze třeba poznamenati, že kdo chová v sobě **nebe**, chová je nejen ve svých největších čili celkových vlastnostech, nýbrž i ve svých nejmenších čili jednotlivých vlastnostech; a to, co jest nejmenšího v něm, zobrazuje opět ono největší. Pochází to z toho, že každý jest svou láskou a jest takovým, jaká jest jeho panující láska; co panuje, to vplývá v jednotlivosti, pořádá je a vtiskuje všude svůj obraz (nnn). V **nebesích** jest panující láskou láska k Pánu, poněvadž tam Pán nade všecko jest milován; proto jest tam vším ve všem, On vplývá na všechny a každého zvláště, uvádí je v pořádek, dodává jim svůj obraz a činí, že nebe jest tam, kde jest On. Proto anděl jest **nebem** v nejmenší podobě, společnost ve větší podobě a všechny společnosti dohromady v největší podobě. Že **Božství Páně** tvoří nebe, a že jest vše ve všem, viz výše, č. 7. a 12.

(nnn) Panující čili vládnoucí láska vyskytuje se u každého v celku i v jednotlivostech jeho života, a tudíž i v celku a jednotlivostech jeho myšlení a chtění, č. 6159. 7648. 8067. 8853. Člověk jest takovým, jakým jest to, co vládne jeho životem, č. 918. 1040. 1568. 1571. 3570. 6571. 6934.

6938. 8854. 8856. 8857. [8858.] 10076. 10109. 10110. 10284. Láska a víra, jestliže panují, obsaženy jsou v jednotlivostech života člověka, třeba že on o tom neví, č. 8854. 8864. 8865.

(9)

Celé nebe ve svém souboru představuje jediného člověka.

(59)

Že nebe celým svým souborem představuje jediného člověka, jest tajemství, které dosud není ve světě známo; v nebesích jest to však CO NEJLÉPE povědomo. Znáti to, a to i co do zvláštnosti a jednotlivostí, jest v nebi HLAVNÍ ÚLOHOU ROZUMNOSTI ANDĚLŮ; na těchto vědomostech závisí též mnoho jiných věcí, kteréž bez nich, jakožto svého společného základu, nemohly by zřetelně a jasně vyniknouti v představy jich ducha. Poněvadž vědí, že všechna nebesa i s jejich společnostmi představují jediného člověka, jmenují též NEBE NEJVĚTŠÍM A BOŽSKÝM ČLOVĚKEM (ooo); božským proto, poněvadž Božství Páně tvoří nebe. Viz výše č. 7. až 12.

(ooo) *Nebe ve svém souboru jeví se co do formy jako člověk, sluje tudíž nebe Největším Člověkem*, č. 2996. 2998. 3624 až 3649. 3636 až 3643. 3741 až 3745. 4625.

(60)

Ti, kdož o duchovních a nebeských věcech nemají správné představy, nemohou chápat, že nebeské a duchovní věci v tuto formu a v tento obraz jsou uspořádány a spojeny; domnívají se, že pozemské a hmotné věci, které jsou to, co u člověka jest nejposlednější, tvoří jej a že bez nich člověk nebyl by člověkem. Měli by však vědět, že věcmi těmi člověk nestává se člověkem, nýbrž tím, že může postihnouti pravdu a chtít dobro; toto jsou duchovní a nebeské věci, kteréž tvoří člověka. Rovněž tak člověk ví, že každý jest takovým člověkem, jakým jest co do rozumu a co do vůle, a mohl by vědět i to; že jeho pozemské tělo jest utvořeno proto, aby rozumu a vůli na světě sloužilo, a jim takto bylo k užítu v nejnižší sféře přírody; proto také této nic samo sebou nečiní, nýbrž podrobuje se co nejposlušněji pokynům rozumu a vůle, a to tou měrou, že cokoliv člověk myslí, též také jazykem a ústy mluví, a vše, co chce, tělem a údý provádí, takže rozum a vůle jsou konajícími, nikoliv však této samo o sobě. Z toho vysvitá, že věci, příslušející rozumu a vůli, činí člověka, a že mají i podobnou formu, poněvadž působí v nejmenších částech těla jako vnitro na zevnějšek. Člověk podle nich zove se tudíž vnitřním a duchovním člověkem, Takovým člověkem v největší a nejdokonalejší podobě jest nebe.

(61)

Takovouto představu mají andělé o člověku a proto nikdy nevšímají si toho, co člověk činí tělem, nýbrž všímají si vůle, již tělo jest uváděno v činnost; vůli zovou vlastním člověkem a rozum do té míry, jak s vůlí souhlasné působí (ppp).

(ppp) Vůle člověka jest vlastním bytím [Esse] jeho života, a rozum jest trváním [Existere] života z vůle, č. 3619. 5002. 9282. Život vůle jest hlavním životem člověka a život rozumový z něho vychází, č. 585. 590. 3619. 7342. 8885. 9282. 10076. 10109. 10110. Člověk jest člověkem z vůle a odtud z rozumu, č. 8911. 9069. 9071. 10076. 10109. 10110.

(62)

Andělé ovšem nevidí nebe v celém jeho rozsahu v takové formě; neboť zrak nijakého anděla nepostihne celého nebe, ale někdy vidí vzdálené společnosti, sestávající z mnoha tisíců andělů, jako celek v takové formě, a ze společnosti, jakožto z části, soudí na celek [commune], kterýž jest nebem; neboť v nejdokonalejší formě celky [communia] jsou takové, jako částice, a částice jako celky; rozdíl jest jen jako mezi větším a menším. Proto andělé praví, že celé nebe takto jeví se před očima Páně, poněvadž Božství vidí všecko z nejvnitřnějšího a nejvyššího [hlediska].

(63)

Ježto nebe jest takové, jest též Pánem řízeno jako jediný člověk, a tudíž jako jedinec; neboli jest známo, že člověk, ačkoliv sestává z nespočetných růzností, a to jak v celku, tak i v částech, (v celku z údů, ústrojí a vnitřností; v částech z řad vláken, nervů a krevních cév; tudíž z údů uprostřed údů a z částí uprostřed částí) přece jen jedná jako jedinec. Takové jest i nebe za péče a vedení Páně.

(64)

Příčina, že tak mnoho různých věcí ve člověku jednotně působí, jest v tom, že ve člověku není nic, co by něčím ke společnému celku nepřispívalo a nebylo mu užitečno; celek jest užitečen svým částkám a částky jsou užitečny celku; neboť celek sestává z částí a části tvoří celek. Proto pečují o sebe navzájem, mají vzájemný zřetel k sobě a jsou spolu spojeny v takovou formu, že vše vůbec a každá věc zvláště vztahuje se k celku a k jeho dobru. Z toho plyne, že působí společně. Podobnými jsou i společnosti v nebesích; jsou tam spojeny v podobnou formu podle užitečnosti [usus]; pročež ti, kdož neskýtají celku užitku, jsou z nebe vypuzeni, protože jsou pro ně čímsi cizím. Užitek skýtati jest chtíti jiným dobro pro dobro celku, a užitek neskýtati jest jiným dobře chtíti nikoliv pro dobro celku, nýbrž pro sebe samého; takovými to jsou ti, když sebe nad ostatní milují, oněmi však ti, kdož Pána nade vše milují. Z toho plyne, že ti, kdož jsou v nebi, působí společně, ne však sami ze sebe, nýbrž z **Pána**; neboť pohlíží k Němu jako k jediné Prapříčině, a na Jeho království jako na celek, o něž dlužno pečovati. A to vyrozumívá se slovy Páně: **»Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a vše bude vám přidáno«**, Mat. VI: (33) Spravedlnost jeho hledati značí jeho dobro hledati (qqq). Ti na světě, kteří dobro vlasti milují více, nežli dobro své, a dobro bližních milují jako své vlastní, jsou těmi, kdož ve druhém životě milují a hledají království Páně; neboli tam jest království Páně místo vlasti; a ti, kdož rádi konají jiným dobro, nikoliv vzhledem k sobě, nýbrž vzhledem k dobru samotnému, milují bližního; neboť tam jest dobro bližním (rrr). Všichni, kdož jsou takovými to, jsou v Největším Člověku, to jest v nebi.

(qqq) Ve Slově [Božím], kde jest řeč o spravedlnosti, mluví se o dobru, a kde o soudě, mluví se o pravdě; proto konati spravedlnost a soud značí konati dobro a pravdu, č. 2235. 9857.

(rrr) Pán jest bližním v nejvyšším slova toho smyslu a tudíž milovati Pána jest tolik, jako milovati to, co od Něho jest, poněvadž ve všem, co od Něho jest, jest On sám, a tudíž dobro a pravda, č. 2425. 3419. 6706. 6711. 6819. 6823. 8123. Odtud plyne, že veškeré dobro, které jest od Pána, jest bližním, a toto dobro chtíti a konati značí milovati bližního, č. 5026. 10336.

(65)

Ježto celé **nebe** představuje **jediného člověka**, a kromě toho jest i **božským duchovním člověkem** v největší **formě** a rovněž i v podobě, proto dělí se nebe v údy a části, jako člověk, a ty podobně se jmenují. Andělé též vědí, ve kterém údu jest ta která společnost, a ve kterém společnost jiná; a praví, že tato společnost jest v údu čili v některé provincii hlavy, jiná pak v údu čili v některé provincii prsou, jiná pak v údu čili v některé provincii beder a tak dále. Všeobecně vzato, nejvyšší čili třetí nebe tvoří hlavu až ke krku; střední čili druhé nebe tvoří hrud' až k bedrům a kolenům. Nejnižší, čili první nebe tvoří nohy až k chodidlům, a rovněž i paže až k prstům, neboť paže a ruce jsou to, co jest nejzazší [ultimum] u člověka, třeba že jsou na straně. Z toho opětně vysvítá, proč jsou tři nebe.

(66)

Duchové, kteří jsou pod **nebem**, velmi se diví, slyší—li a vidí—li, že nebe jest rovněž tak vespod jako nahoře, neboť mají tutéž představu a mínění, jako lidé na **světě**, že totiž nebe není nikde jinde, než nahoře; nevědí totiž, že poloha nebe jest jako poloha údů, ústrojí a vnitřností ve člověku, z nichž některé jsou nahoře a jiné dole, a že jest jako poloha jedné části v údu, ústrojí a vnitřností, z nichž některé jsou uvnitř, jiné zevnitř; proto mají zmatený pojem o **nebi**.

(67)

Tyto věci o **nebi**, jakožto o Největším Člověku, uvedeny jsou zde proto, poněvadž bez těchto předběžných poznatků nebylo by naprosto možno pochopiti, co o nebi bude následovati, aniž si učiniti určité představy o podobě nebe, o spojení Pána s **nebem**, o spojení nebe se člověkem, rovněž ani ne o vlivu **duchovního světa** ve **svět přírodní**, a dokonce ne o souvztažnosti [correspondentia], o kterýchžto věcech bude nyní v další části postupně pojednáváno; proto, aby k tomu bylo poskytnuto světla, bylo svrchu uvedené předesláno.

---

(10)

Každá jednotlivá společnost v nebi představuje jediného člověka.

(68)

To, že i každá jednotlivá **společnost nebeská** představuje jednoho člověka a tudíž jest obrazem člověka, bylo mi vícekrát popřáno viděti. Byla jistá společnost, do níž se vloudili mnozí, kteří dovedli přetvářovati se za anděly světla; byli to pokrytci. Když byli od andělů oddělováni, spatřil jsem, že celá společnost jevila se nejprve jako tmavý celek, pak postupně v lidské podobě, ještě však tmavé, a konečně jako člověk. V onom člověku byli a tvořili ho ti, kdož byli v dobru této společnosti; ostatní, kteří nebyli v tomto člověku a jej netvořili, byli pokrytci; tito byli vyvrženi, oni podrženi. Takto konalo se vylučování. Pokrytci jsou ti, kdož dobře mluví a též dobře jednají, ale ve všem mají sebe na zřeteli; mluví jako anděl o Pánu, o nebi, o lásce, o nebeském životě, a činí také dobro, aby se zdálo, že jsou takovými, jak mluví; smýšlejí však jinak; nevěří v nic, nežádají si dobra pro nikoho, leč sami pro sebe; že činí dobře, děje se jen vzhledem k nim samým; děje—li se tak vzhledem k jiným, jest to proto, aby jiní to viděli, i činí to tedy opět jen vzhledem k sobě.

(69)

Že celá andělská společnost, když Pán projevuje Svou přítomnost, vypadá jako jedinec ve formě lidské, bylo mi též popřáno viděti. Ve výši, směrem k východu objevil se oblak, přecházející od barvy běloskvoucí do rudé a hvězdičkami obklopený, kterýž snášel se dolů; čím více sestupoval, tím ponenáhlu stával se jasnějším, až konečné bylo lze jej viděti v dokonalé lidské podobě: Hvězdičky kolem oblaku byli andělé, kteříž se tak jevíli pomocí světla z Pána.

(70)

Jest třeba věděti, že ač všichni, kdož jsou v jediné nebeské společnosti, když zároveň pospolu se jeví, jeví se jako jedinec v lidské podobě, přece jen jedna společnost není právě takovým člověkem, jako společnost jiná; liší se od sebe jako obličejové lidi z jednoho a téhož rodu, a to z téhož důvodu, o němž výše v č. 47. byla řeč, že totiž jeví se různé podle různosti dobra, v němž jsou, a které je vytváří. V nejdokonalejší a nejkrásnější lidské podobě jeví se ty společnosti, kteréž jsou v nejvnitřnějším čili nejvyšším nebi, a to uprostřed něho.

(71)

Hodno jest připomenuti, že čím více jest členů v některé společnosti nebeské, a čím jednotněji působí, tím dokonalejší jest její lidská forma; nebol rozmanitost v nebeské formě uložená, tvoří dokonalost, jakž to výše v č. 56. bylo ukázáno; a rozmanitost vyskytuje se tam, kde jest mnohost. Rovněž i také každým dnem každé společnosti co do počtu přibývá, a tak, jak přibývá, stává se ona dokonalejší; tím zdokonaluje se nejen společnost, nýbrž i nebe vůbec, neboť nebe skládá se ze společností. Z toho, že nebe přibývajícím množstvím se zdokonaluje, vysvítá, jak velice se mýlí ti, kdož věří, že nebe bude pro svou přeplněnost jedenkrát uzavřeno; ve skutečnosti jest tomu naopak, ono totiž nikdy nebude uzavřeno, protože plnost, čím dále tím více vzrůstající, je zdokonaluje; proto andělé netouží po ničem tak velice, jako po tom, aby k nim noví hosté, andělé přibývali.

(72)

Každá jednotlivá společnost, když celá současně jeví se jako jedinec, má podobu člověka proto, poněvadž celé nebe má tuto podobu, jakž v předešlém oddílu bylo ukázáno; a v nejdokonalejší formě, jakou jest forma nebe, vyskytuje se podobnost částí s celkem, a nejmenšího s největším; to, co jest menším a částí nebe, jsou společnosti, z nichž nebe sestává, a že společnosti jsou též nebem, byl i v menší formě, viz výše, v č. 51. až 58. Taková ustavičná podobnost má svou příčinu v tom, že v nebesích dobro všechněch pochází z jediné lásky, a tudíž z jediného prapůvodu; tato jediná láska, z níž všechno dobro v nebi se prýští, jest láska k Pánu z Pána; z toho plyne, že celé nebe jest Jeho podobou v nejširším smyslu, každá společnost v užším smyslu a každý anděl v nejužším smyslu; viz též co o tom výše, v č. 58. bylo řečeno.

---

(11)

Každý anděl má tudíž dokonalou lidskou formu.

(73)

V obou předchozích oddílech bylo ukázáno, že **nebe ve svém souboru** a rovněž tak **každá jednotlivá společnost v nebi zobrazuje jediného člověka**; ze souvislosti příčin, tam pověděných, vyplývá, že i **každý jednotlivý anděl má tuto podobu**; tak jako nebe jest člověkem v největší formě, a společnost nebeská v menší formě, tak jest jím anděl ve formě nejmenší; neboť v nejdokonalejší formě, jakouž jest forma nebes, jest obraz celku v částech a částí v celku; jest tomu však proto tak, ježto nebe jest pospolitostí, neboť dělí se o všechny svoje věci s každým a každý nabývá z této pospolitosti všeho svého. Anděl jest přijímající schránou a tudíž nebem v menší formě, jakž to též výše v příslušném oddílu bylo pověděno. I člověk jakou měrou nebe do sebe přijímá, takovou měrou jest přijímající schránou a jest nebem a andělem; o tom viz výše v č. 57. V Apokalypse jest to takto popsáno: »I změřil zeď svatého Jeruzaléma, sto čtyřiceti a čtyř loktů, měrou člověka, kteráž jest [míra] anděla«, XXI: 17; Jeruzalém jest zde církev Páně, a ve vyšším smyslu nebe (sss); zeď jest pravda, kteráž chrání proti svévolnému útoku nepravdy a zla (ttt); sto čtyřicet čtyři jsou všechny pravdy a všechno dobro v celku vzaty (xxx); míra jest jejich jakost (yyy); člověkem jest ten, v němž jest všechno to ve svém širším i užším pojmu, a v něm tudíž jest nebe; a poněvadž i anděl jest člověkem, jest řečeno »míra člověka, která jest měrou anděla«; to jest duchovní smysl oněch slov. Kdo by bez tohoto smyslu rozuměl, že zeď svatého Jeruzaléma jest měrou člověka, to jest anděla ? (zzz).

(sss) *Jeruzalém jest církví*, č. 402. 3654. 9166.

(ttt) *Žeť jest pravdou, kteráž chrám proti svévolným útokům nepravdy a zla*, č. 6419.

(xxx) *Všech pravd a všech dober v jich souboru jest dvanácte*, č. 577. 2089. 2129. 2130. 3272. 3858. 3913. *Rovněž tak sedmdesát dvě a sto čtyřicet čtyři, protože 144 povstává ze 12, kteréž jsou samy sebou násobeny*, č. 7973. *Všecka čísla ve Slově [Božím] značí věci*, č. 482. 487. 647. 648. 755. 813. 1963. 1988. 2075. 2252. 3252. 4264. 4495. 5265. *Násobená čísla označují podobné věci, jako čísla jednoduchá, z nichž násobením povstala*, č. 5291. 5708. 7973.

(yyy) *Míra ve Slově [Božím] značí jakost té které věci vzhledem ku pravdě a dobru*, č. 3104. 9603.

(zzz) *O duchovním čili vnitřním smyslu Slova [Božího] viz ve vysvětlení o Bílém koni v Apokalypse [Janové] a v dodatku k Nebeské nauce.*

(74)

Přejdeme nyní ke zkušenosti. Že andělé mají lidskou formu, čili že jsou lidmi, viděl jsem tisíckrát, poněvadž jsem mluvil s nimi jako člověk se člověkem, tu s jediným, tu zase s několika pospolu, a neshledal jsem na nich naprosto nic, čím by se co do formy lišili od lidí; a divil jsem se nejednou, že byli takovými; a aby nebylo možno říci, že to byl klam nebo výtvar fantasie, bylo mi dáno je viděti, když jsem byl při úplném bdění čili při plném pocitu tělesném a ve stavu jasného sebevědomí. Také jsem jim častěji vyprávěl, že lidé křesťanského světa jsou stran andělů a duchů v takové naprosté nevědomosti, že věří, že ti jsou duchovními bytostmi [mentes] bez formy a pouhými pomysly, o nichž nemají jiné představy, než že jsou čímsi etherickým, v čemž jest životní síla, a poněvadž z lidských vlastností nepřiznávají jim nic, než schopnost myšlení, mají za to, že nevidí, nemajíce očí, neslyší, nemajíce uší, a nemluví, nemajíce úst a jazyka. K tomu andělé odpověděli, že vědí, že takovou víru mnozí lidé na světě mají, a že víra ta převládá u učených, ba dokonce, čemuž se divili, i u kněží; pověděli mi také příčinu toho, a to zejména, že učení, kteří jsou předáky, a kteří především takovouto představu o andělech a duchách vypěstovali, přemítali o věcech těch na základě smyslnosti zevnějšího člověka; a ti, kdož z tohoto [pramene] uvažují, — nikoliv pak z vnitřního světla a ze všeobecné idey, jež každému jest vštípena, musí nevyhnutelně vymysleti si takové věci, poněvadž smyslnost zevnějšího člověka nechápe nic jiného, než to, co jest uvnitř přírody, ne však to, co jest nad ní, a tudíž naprosto nechápe nic o duchovním světě (a); od těchto předáků, jakožto vůdců, nesprávná představa o andělech přešla na jiné, kteříž nemyslili sami ze sebe, nýbrž podle nich; ti však, kdož nejprve podle jiných myslí a z jich náhledů utvoří si svou víru, a teprve pak o ní svým rozumem uvažují, jen stěží mohou od toho opět upustiti, a proto též většina jich spokojí se tím, že náhledy ty potvrzují. Dále pravili, že ti, , kdož jsou věrou i srdcem svým sprostní, nemají takové představy o andělech, nýbrž představují si je jako nebeské lidi a to proto, ježto to, co jim bylo vštípeno a s nebe pochází, učeností v sobě neutlumili, a také nic, co nemá formy, nedovedou si mysliti; z toho plyne, že andělé ve chrámech, buď vytesaní, buď namalovaní, nebývají zobrazováni jinak, než jako lidé. O vštípení, které s nebe pochází, pravili, že jest Božstvím, které vplývá na ty, kdož jsou v dobru víry a života.

(a) Člověk, pokud není nad smyslnost zevnějšího člověka povznesen, málo jest moudrý [parum sapiat], č. 5089. Moudrý člověk myslí, povznesen jsa nad tuto smyslnost, č. 5089. 5094. Člověk, je-li nad tuto smyslnost povznesen, přichází do jasnějšího světla a posléze do světla nebeského, č. 6183. 6313. 6315. 9407. 9730. 9922. Povznesení a odvedení od této smyslnosti bylo známa Starým č. 6313.

(75)

Podle veškeré zkušenosti, kterouž mám již po mnohá léta, mohu říci a tvrditi, že andělé co do své formy jsou úplně lidmi, že mají obličej, oči, uši, prsa, paže, ruce, nohy, že navzájem se vidí, slyší, spolu mluví, slovem, že jim nechybí naprosto nic z toho, co náleží člověku, kromě toho, že nemají na sobě hmotného těla; viděl jsem je v jejich světle, kteréž jest mnohem jasnější než polední světlo

na světě, a v němž všechny tahy jejich obličejů lze určitěji a zřetelněji viděti, než obličej lidí na zemi. Bylo mi také popřáno spatřiti anděla nejvnitřnějšího nebe; jeho obličej byl krásnější a zářivější, nežli andělů nižších nebes; prohlédl jsem si ho dobře, i měl lidskou formu v celé dokonalosti.

(76)

Jest však třeba věděti, že lidé nemohou viděti anděly svými tělesnými očima, nýbrž očima ducha, kterýž jest ve člověku (*b*), protože tento jest v duchovním světě, kdežto vše, co tělu náleží, jest ve světě přírodním; stejné vidí stejné, poněvadž jest ze stejného; kromě toho jest ústrojí tělesného zření, oko, tak hrubé, že mnohdy menší předměty přírodní nelze spatřiti jinak, než zvětšovacími skly, jakž každému jest známo; tím méně tedy věci, kteréž jsou nad sférou přírody, jakž jest tomu u všeho, co jest v duchovním světě. Přece však stanou se andělé člověku viditelní, jestliže jest odtržen od zraku tělesného, a jestliže zrak jeho ducha jest mu otevřen, což stane se okamžikem, jestliže Pánu se zlíbí, aby andělé byli viděni; pak člověk nemá za jiné, nežli že je vidí očima tělesnými. Tak Abraham, Lot, Manoah a proroci viděli anděly, a tak byl i Pán viděn učedníky po svém vzkříšení; podobným způsobem i já vídal anděly. Poněvadž proroci tak viděli, byli nazýváni vidoucími a muži, majícími oči otevřené, 1. Sam. IX: 9; 4 Mojž. XXIV: 3., a učiniti, aby tak viděli, sluje oči otevřítí, jakž se to stalo chlapci Elizeové, o němž takto se čte: »I modlil se Elizeus a řekl: Ó Jehovo, otevři, prosím, oči jeho, aby viděl, a když Jehova oči jeho otevřel, viděl, a aj, hora ta plna ohnivých koní a vozů okolo Elizea«, 2. Král. VI: 17.

(b) Člověk co do svého vnitra jest duchem, č. 1594. A tento duch jest vlastním člověkem, a jím tělo žije, č. 447. 4622. 6054.

(77)

Dobří duchové, s nimiž jsem mluvil i o této věci, srdečně litovali, že v církvi jest taková nevědomost stran stavu nebe a stran duchů a andělů, a rozhořčeně pravili, abych všemožně sděloval, že nejsou beztvárnými duchovými bytostmi, aniž vzdušnými výtvary, nýbrž že mají podobu lidí a že vidí, slyší a cítí jako ti, kdož jsou na světě (*c*).

(c) Každý anděl, protože jest přijímatelem božského řádu od Pána, má dokonalou a podle toho, jak jej přijímá, krásnou lidskou podobu, č. 322. 1880. 1881. 3633. 3804. 4622. 4735. 4797. 4985. 5199. 5530. 6054. 9879. 10.177. 10.594. Jest to Božská Pravda, skrze níž veškeren pořádek vzniká, a Božské Dobro jest podstatou pořádku, č. 2451. 3166. 4390. 4409. 5232. 7256. 10.122. 10.555.

---

(12)

**Božské Člověčenství Páně jest příčinou,
že nebe v celku i částech představuje člověka.**

(78)

To, že nebe v celku i v částech představuje člověka, a že pochází to od Božského Člověčenství Páně, jeví se jako důsledek všeho toho, co v předchozích oddílech bylo pověděno a ukázáno. V předchozích oddílech zejména bylo ukázáno:

I. že **Pán jest Bohem nebe;**

II. že **Božství Páně tvoří nebe;**

III. že **nebe sestává z nescíslných společností, a že každá společnost jest nebem v menší podobě a každý anděl v podobě nejmenší;**

IV. že **celé nebe ve svém souboru představuje jediného člověka;**

V. že **i každá společnost v nebi představuje jediného člověka;**

VI. že **tudíž každý anděl má dokonalou lidskou podobu.**

To vše vede k závěru, že Božství, poněvadž tvoří nebe, jest co do podoby Člověčenstvím. Že jest to Božské Člověčenství Páně, ještě jasněji, poněvadž stručně, viděti lze z toho, co jako dodatek z díla »Nebeská tajemství« jest vyňato a sem sneseno.

Že Člověčenství Páně jest Božstvím a nikoliv — jakž církvi se věří — že Jeho Člověčenství není Božstvím, lze rovněž seznati z onoho výňatku, jakož i z díla »**Nauka svatého Jeruzaléma**«, kdež na konci jest pojednáváno o Pánu.

(79)

Mnohými zkušenostmi bylo mi dotvrzeno, že jest tomu tak, o čemž něco povíme v dalším. Všichni andělé, kteří jsou v nebi, nepoznávají Božství nikde v jiné podobě, nežli v lidské, a co divného, ti, kteří jsou ve vyšších nebesích, nemohou si Božství vůbec jinak mysliti; že jest jim takto smýšleti, k tomu vede je samotné Božství, které vplývá, jakož i forma nebeská, podle níž jejich myšlenky kolem dokola se šíří; neboť každá myšlenka, kterou mají andělé, šíří se po nebi, a podle tohoto šíření se mají oni rozumnost a moudrost; z toho vyplývá, že všichni tam vyznávají Pána, poněvadž Božské Člověčenství jest toliko v Něm. To bylo mi řečeno nejen od andělů, nýbrž i sám jsem to seznal, když jsem byl vznesen do vnitřní sféry nebeské. Z toho vysvítá, že andělé, čím jsou moudřejší, tím jasněji to vycítují, a to jest příčinou, že Pán se jim zjevuje; neboť Pán zjevuje se v božské podobě anděla, kteráž jest podobou člověka, těm, kteří vyznávají a věří v nenazíratelné Božství, nikoliv však těm, kteří vyznávají a věří v nenazíratelné Božství; neboť první mohou patřiti na své Božství, druzí však nemohou.

(80)

Poněvadž andělé vyznávají nikoliv Božství nenazíratelné, kteréž zovou beztvárným Božstvím, nýbrž nazíratelné Božství v lidské podobě, jest jejich zvykem říkati, že samotný toliko Pán jest člověkem, a oni jsou lidmi pouze skrze Něho, a že každý tou měrou jest člověkem, jak Jeho do sebe přijímá; přijímáním Pána rozumějí dobro a pravdu v sebe přijímati, jež jsou od Něho, poněvadž Pán jest ve Svém dobru a Své pravdě. Nazývají to také moudrostí a rozumností; říkají, že každý ví, že rozumnost a moudrost činí člověka, nikoliv však obličej bez nich. Že jest tomu tak, lze viděti na andělech nejvnitřnějšího nebe; protože ti trvají v dobru a pravdě od Pána, a tudíž i v moudrosti a v rozumnosti, mají i nejkrásnější a nejdokonalejší lidskou podobu, kdežto andělé nižšího nebe mají podobu méně dokonalou a méně krásnou. Právě naopak jest tomu v pekle; ti, kdož tam jsou, nejví se ve světle nebe jako lidé, nýbrž jako nestvůry, neboť jsou ve zlu a v nepravdě, a nikoliv v dobru a v pravdě, a tudíž jsou v opaku moudrosti a rozumnosti, pročež ani jejich život nenazývá se životem, nýbrž duchovní smrtí.

(81)

Poněvadž nebe v celku i ve svých částech představuje člověka pomocí Božského Člověčenství Páně, říkávají andělé, že jsou v Pánu, a někteří, že jsou v Jeho těle, čímž vyrozumívají trvání v dobru

Jeho lásky, jakž i Pán sám učil, řka: **»zůstaňtež ve mně a já ve vás. Jakož réva nemůže nésti ovoce sama od sebe, nezůstala—li by při kmenu, takž ani vy, leč zůstanete ve mně; nebo beze mne nic nemůžete učiniti; zůstaňtež v milování mém. Budete—li zachovávatí přikázání má; zůstanete v mém milování«**, Jan, XV: 4—10.

(82)

Ježto v nebi jest takovýto pojem o Božství, jest i každému člověku, který nějaký vliv s nebe v sebe přijímá, vštípeno, že si Boha představuje v lidské podobě; to činili lidé za starodávna, to činí i nyní žijící, a to jak ti, kdož jsou v církvi, tak i mimo církev; sprostní vidí Ho v myšlenkách svých jako starce v záři světelné. Avšak tuto vštípenou představu zahladili v sobě všichni ti, kdož vliv s nebe odstranili vlastní svou rozumností a zlým životem; ti, kdož ji zahladili vlastní svou rozumností, chtějí mítí nenazíratelného Boha; kdož ji však zahladili zlým životem, nechťí žádného Boha. Ani tito, ani oni nevědí, že jest něco takto vštípeného, poněvadž u nich toho není; přece však jest to samotné nebeské Božství, kteréž především vplývá s nebe ke člověku, poněvadž člověk jest zrozen pro nebe a do nebe nepřichází nikdo, kdo nemá představy o Božství.

(83)

Z toho vyplývá, že kdo nemá představy o nebi, to jest představy o Božství, z něhož jest nebe, nemůže býti povznesen ani k prvému prahu nebe; jakmile tam přichází, pocituje protivení se a silný zpětný tlak; příčina toho jest ta, že jeho vnitro, které by mělo přijmouti nebe, jest uzavřeno, nemajíc formy nebeské, ba uzavírá se tím pevněji, čím více k nebi se blíží. Takový jest osud těch v církvi, kteří popírají Pána, a tak, jako sociáni, jeho Božství. Jaký však jest osud těch, kdož nenarodili se v církvi, a kteří o Pánu nic nevědí, Slova [Božího] nemajíce, o tom v dalším.

(84)

Že Staří měli představu o Božství jakožto o Člověčenství, vysvítá z toho, že Božství zjevilo se Abrahamovi, Lothovi, Josuovi, Gideonovi, Manoachovi, jeho ženě a jiným, kteříž, ačkoliv Boha v podobě člověka spatřili, přece Ho jako Boha všehomíru velebili, zovouce Ho Bohem nebes a země a Jehovou; že to byl Pán, kterého Abraham viděl, o tom učil On sám u Jana, kap. VIII: 56; že také On to byl, kterýž ostatním se zjevil, vysvítá ze slov Páně, že nikdo Otce a jeho podobu neviděl, aniž hlasu jeho slyšel, Jan, L: 18., kap. V.: 37.

(85)

Avšak to, že Bůh jest člověkem, nesnadno mohou pochopiti ti, kdož usuzují o všem na základě smyslnosti zevnějšího člověka, poněvadž smyslný člověk nemůže o Božství přemýšleti podle ničeho jiného, nežli podle světa a podle věcí, v něm se vyskytujících, a může tedy představit si božského a duchovního člověka jen jako tělesného a přírodního. Podle toho usuzuje: Kdyby Bůh byl člověkem, musel by býti tak veliký, jako vesmír, a kdyby v nebi a na Zemi kraloval, muselo by se to dítí pomocí mnoha osob, jako tomu bývá u králů pozemských; kdyby mu někdo chtěl říci, že v nebi není rozlehlosti prostoru, jako na světě, naprosto by toho nepochopil; neboť kdo podle přírody a pouze podle jejího světla myslí, nemyslí nikdy jinak, nežli počínaje prostorem, který má před očima. Lidé tací však velice se mýlí, soudí—li právě tak o nebi. Prostor, který tam jest, není jako prostor světa; ve světě prostor jest obmezen, a tudíž měřitelný, v nebi však jest prostor neobmezený a tudíž neměřitelný; o prostoru v nebi bude však pojednáno v dalším, kde bude řeč o prostoru a čase v duchovním světě. Kromě toho každý ví, jak daleko sahá zřecí schopnost oka, totiž ke Slunci a ke hvězdám, kteréž jsou tak velice vzdáleny; kdo hlouběji přemýšlí, ví, že vnitřní zření, zření myšlenek, sahá dále, a tudíž ještě vnitřnější zření sahá ještě dále. Čím nekonečněji dále sahá tedy božské zření, kteréž jest nejvnitřnějším a nejvyšším ? Ježto myšlenky schopny jsou takového rozprostranění, mají všechny nebeské věci spojení s každým, kdož tam jest, a podobně děje se i se vším, co k Božství náleží, co nebe tvoří a je naplňuje, jakž to v předcházejících oddílech bylo ukázáno.

(86)

V nebi divili se, že za osvícené [intelligentes] pokládají se tací lidé, kteří myslíce na Boha, myslí na bytost nenazíratelnou, v nijakou podobu nepojatelnou, a ty, kdož smýšlejí jinak, pokládají za obmezené, ba dokonce za sprostné, kdežto jest tomu pravý opak. Andělé praví: Nechtě sami sebe zkoumají ti, kdož se za osvícené pokládají, zda místo Boha nevidí přírodu, jedni tu, která jest před očima, jiní tu, která není před očima, a zda jejich slepota nesahá tak daleko, že nevědí, co jest Bůh, co anděl, co duch, co jejich po smrti žijící duše, co život nebeský u člověka a mnoho jiného, co náleží k rozumnosti; kdežto ti, kteréž oni nazývají sprostými, všechno to vědí svým způsobem, majíce představu o svém Bohu, že jest Božstvím v lidské podobě, o andělu, že jest nebeským člověkem, o své duši, která má žít po smrti, že jest jako anděl, a že nebeským životem u člověka rozumí se život, prožívaný podle přikázání Božích; proto andělé takovéto [lidí] pokládají za osvícené a pro nebe způsobilé, ony předchozí však pokládají za obmezené.

---

(13)

Soubor z díla „Nebeská tajemství“ o Pánu a Jeho Božském Člověčenství.

Pán měl Božství již od samého početí [ex ipsa conceptione], č. 4641. 4963. 5041. 5157. 6716. 10.125. Jediný Pán měl božské símě, č. 1438. Jeho duší byl Jehova č. 1999. 2004. 2005. 2018. 2025. Tak bylo vnitro Páně vlastním Božstvím, a jeho přiodění bylo od matky, č. 5041. Vlastní Božství bylo bytím [Esse] života Páně, z něhož pak povstalo Člověčenství, a bytost [Existere] povstala z onoho bytí [Esse], č. 3194. 3210. 10.370. 10.372.

V církvi, kdež jest Slovo [Boží] známo a skrze ně znám Pán, nemůže býti Božství Páně popíráno, ani svatost, z Něho vycházející, č. 2359. Ti, kdož jsou v církvi a Pána neuznávají, nemají nijakého spojení s Božstvím; jinak jest tomu u těch, kteří jsou mimo církev, č. 10.205. Podstatnou částí církve jest uznávati Božství Páně a sjednocení Jeho s Otcem, č. 10.083. 10.112. 10.370. 10.728. 10.730. 10.816. 10.817. 10.818. 10.820.

Ve Slově [Božím] pojednává se mnoho o oslavení Páně, č. 10.828, a všude ve vnitřním smyslu Slova [Božího], č. 2249. 2523. 2345. Pán oslavil Svě Člověčenství, nikoliv však Božství, protože toto bylo již samo v sobě oslaveno, č. 10.057. Pán přišel na svět, aby Svě Člověčenství oslavil, č. 3637, 4286. 9315. Pán oslavil Svě Člověčenství Božskou Láskou, kteráž byla v Něm hned od početí, č. 4727. Láska Páně k celému lidskému pokolení byla životem Páně na světě, č. 2253. Láska Páně převyšuje všechnu lidskou chápavost, č. 2077. Pán zachránil lidské pokolení tím, že oslavil Svě Člověčenství, č. 4180. 10.019. 10.152. 10.655. 10.659. 10.828. Jinak bylo by celé lidské pokolení zahynulo věčnou smrtí, č. 1676. O stavu oslavení a pokoření se Páně, č. 1785. 1999. 2159. 6866. Oslavení, tam kde v něm jest řeč o Pánu, jest spojení Jeho Člověčenství s Božstvím, a oslaviti znamená božským učiniti, č. 1603. 10.053. 10.828. Pán když oslavil Svě Člověčenství, odložil všechno lidské, jež měl od matky, a to tak, že ji přestal býti jejím synem, č. 2159. 2574. 2649. 3036. 10.830.

Syn Boží od věčnosti byla Božská Pravda v nebi, č. 2628. 2798. 2803. 3195, 3704. Pán, když byl na světě, učinil Svě Člověčenství Božskou Pravdou z Božského Dobra, jež bylo v Něm, 2803. 3194. 3195. 3210. 6716. 6864. 7014. 7499. 8127. 8724. 9199. Pán tenkrát uvedl v Sobě vše

v nebeskou formu, kteráž jest přiměřena Božské Pravdě, č. 1928. 3633. Proto Pán jest nazýván Slovem, jež jest Božská Pravda, č. 2533. 2818. 2859. 2894. 3393. 3712. Jediný Pán měl chápání a myšlení sám ze Sebe, a to povznešenější nad všecko chápání a myšlení andělů, č. 1904. 1914. 919.

Pán sloučil Božskou Pravdu, kterouž byl On sám, s Božským obrem, které bylo v Něm, č. 10.047. 10.052. 10.076. Sloučení to bylo obapolné, č. 2004. 10.067. Pán, když odcházel ze světa, učinil i Svě Člověčenství Božským Dobrem, č. 3194. 3210. 6864. 7499. 8724. 9199. 10.076. To rozumí se tím, že od Otce vyšel a k Otci se vrací, č. 3194. 3210. Tak stal se jedno s Otcem, č. 2751, 3704. 4766. Po sjednocení vychází Božská Pravda od Pána, č. 3704. 3712. 3969. 4577. 5704. 7499. 8127. 8241. 9199. 9398. Vysvětlení, kterak Božská Pravda vychází č. 7270. 9407. Pán sjednotil z vlastní moci Člověčenství s Božstvím, č. 1616. 1749. 1752. 1813. 1921. 2025. 2026. 2523. 3141. 5005. 5045. 6716. Z toho vysvítá, že Člověčenství Páně nebylo jako člověčenství jiného člověka, protože On byl počat z Božství vlastního, č. 10.125. 10.826. Jeho spojení s Otcem, z Něhož byla Jeho duše, nebylo jako mezi dvěma, nýbrž jako mezi duší a tělem, č. 3737. 10.824.

Nejstarší [Antiquissimi] (Příslušníci Nejstarší Církve), nemohli , božské bytí [Esse] vzývati, nýbrž božskou bytost [Existere] (Příslušníci Staré Církve) (Viz spisek »Církve od počátku až po dnešní dobu«) Pozn. překladatele., kteráž jest Božským Člověčenstvím, a Pán přišel proto na svět, aby stal se božskou bytostí z božského bytí, č. 4687. 5321. Staří [Antiqui] uznávali Božství, poněvadž se jim zjevilo v lidské podobě, a ono bylo jim Božským Člověčenstvím, č. 5110. 5663. 6846. 10.737. Nekonečné bytí nemohlo v nebi k andělům ani k lidem vplývati, kromě skrze Božské Člověčenství, č. 1646. 1990. 2916. 2034. V nebi není nijaké jiné Božství uznáváno kromě Božského Člověčenství, č. 6475. 9267. 9303. 10.067. Božské Člověčenství od věčnosti bylo Božskou Pravdou v nebi a Božstvím, procházejícím nebe, tudíž božskou bytostí [Existere], kteráž potom v Pánu stala se božským bytím [Esse] ze sebe [per se], z něhož jest božská bytost v nebi, č. 3061. 6280. 6880. 10.579. Jaký byl stav nebe před příchodem Páně, č. 6371. 6372, 6373. Božství nebylo postižitelné [perceptibile], kromě když prošlo nebem, č. 6982. 6996. 7004.

Obyvatelé všech těles světových vzývají Božství v lidské podobě, a tudíž Pána, č. 6700. 8541 až 8547. 10.736. 10.737. 10.738. Radují se, slyší-li, že Bůh skutečně stal se člověkem, č. 9361. Pán přijímá všechny, kdož jsou v dobru a vzývají Božství v lidské podobě; č. 9359. Boha nemůžeme si jinak představit, než v lidské podobě; to, co jest nepochopitelné, o tom nelze si učiniti představy, a v to nelze tedy věřit, č. 9359. 9972, Člověk může uctívati to, o čem má představu, nikoliv však to, o čem představy nemá, č. 4733. 5110. 5633. 7211. 9356. 10.067. Proto většina lidí na celém okruhu zemském [in universo terrarum orbe] uctívá Božství v lidské podobě, což děje se v důsledku vlivu s nebe, č. 10.159. Všichni, kdož svým životem jsou v dobru, představují si, když na Pána myslí, Božské Člověčenství, a ne Člověčenství od Božství odloučené; jinak ti, kdož vzhledem k životu nejsou v dobru, č. 2326. 4724. 4731. 4766. 8878. 9193. 9198. Na Člověčenství Páně bez Jeho Božství myslí nyní v církvi ti, kdož svým životem trvají ve zlu, jakož i ti, kdož trvají ve víře, odloučené od účinné lásky; ti nechápají, co jest Božské Člověčenství; důvody toho, č. 3212. 3241. 4689. 4692. 4724. 4731. 5321. 6372. 8878. 9193. 9198. Že Člověčenství Páně jest božské, protože povstalo z bytí [Esse] Otce, jež bylo Mu duší, objasňuje se podobností otce, přecházející na jeho dítky, č. 10.269. 10.372. 10.823. A poněvadž z Božské Lásky [bylo utvořeno], kteráž byla vlastním bytím [ipsum Esse] Jeho života od samého početí, č. 6872. Každý člověk jest takovým, jaká jest jeho láska, a on jest svou láskou, č. 6872. 10.177. 10.284. Pán učinil božským celé Svě Člověčenství a to jak vnitřní, tak zevnější, č. 1603, 1815. 1902. 1926. 2093 2883. Proto s celým Svým tělem vstal z mrtvých, jinak nežli kterýkoliv člověk, č. 1729. 2083. 5078. 10.825.

Že Člověčenství Páně jest božské, lze poznati z Jeho všudypřítomnosti ve svaté Večeři Páně, č.

2343. 2359. A z Jeho proměnění se před třemi učedníky, č. 3212, jakož i ze Starého Zákona, že se zove Bohem, č. 10.154, a Jehovou, č. 1603. 1736. 1815. 1902. 2921. 3035. 5110. 6281. 6303. 8864. 9194. 9315. V doslovném smyslu [Slova Božího] činí se rozdíl mezi Otcem a Synem, čili Jehovou a Pánem, nikoliv však ve vnitřním smyslu Slova [Božího], v kterémžto smyslu trvají andělé nebeští, č. 3035. Že v křesťanstvu Člověčenství Páně neuznává se za božské, stalo se na sněmu církevním vzhledem k papeži, aby mohl tyž býti uznán za Jeho náměstka, č. 4738.

Křesťané byli na druhém světě zkoumáni, jakou mají představu o jediném Bohu, a bylo shledáno, že mají představu tří Bohů, č. 2329. 5256. 10.736. 10.737. 10.738. 10.821. Trojice [Trinitas] čili trojné Božství [Trinum Divinum] v jedné osobě může býti pochopeno, a tudíž i jediný Bůh, nikoliv však ve třech osobách, č. 10.738. 10.821. 10.824. Trojné Božství v Pánu jest uznáváno v nebi, č. 14. 15. 1729. 2005. 5256. 9303. Trojností v Pánu jest Božství samotné, kteréž sluje Otcem, Božské Člověčenství, kteréž sluje Synem a vycházející Božství, kteréž sluje Duchem svatým, a toto trojné Božství jest Jediné, č. 2149. 2156. 2288. 2321. 2329. 2447. 3704. 6993. 7182. 10.738. 10.822. 10.823. Pán sám učil, že Otec a On jedno jsou, č. 1729. 2004. 2005. 2018. 2025. 2751. 3704. 3736. 4766, že svatost Božství z Něho vychází, a ie jest Jeho vlastnictvím, č. 3969. 4673. 6788. 6993. 7499. 8127. 8302. 9199. 9228. 9229. 9270. 9407. 9818. 9820. 10.330.

Božské Člověčenství vplývá v nebe a tvoří nebe, č. 3038. Pán jest vším v nebi a jest životem nebe, č. 7211. 9128. Pán přebývá ve Svém u andělů, č. 9338. 10.125. 10.151. 10.157. Proto oni, jsouce v nebi, jsou v Pánu, č. 3637. 3638. Spojení Pána s anděly jest v poměru k tomu, jak přijímají dobro lásky k Bohu a lásky k bližnímu od Něho, č. 904. 4198. 4205. 4211. 4220. 6280. 6832. 7042. 8819. 9680. 9682. 9683. 10.106. 10.811. Veškeré nebe vztahuje se ku Pánu, č. 551. 552. Pán jest společným středem nebe, č. 3633. Tam všichni obrazení se ku Pánu, kterýž jest nad nebesy, č. 9828. 10.130. 10.189. A přece jen andělé neobrazení se sami k Pánu, nýbrž Pán obrací je k Sobě, č. 10.189. Neexistuje přítomnost andělů u Pána, nýbrž přítomnost Pána u andělů, č. 9415. V nebi není nijakého spojení se samotným Božstvím, nýbrž s Božským Člověčenstvím č. 4211. 4724. 5633. Nebe odpovídá Božskému Člověčenství Páně, a proto jest nebe ve svém souboru jako jediný člověk, a proto nebe nazývá se Největším Člověkem, č. 2996. 2998. 3624 až 3649. 3636 až 3643. 3741 až 3745. 4625. Pán jest jediný člověk a jen ti jsou lidmi, kdož Božství od Něho přijímají, č. 1894. Jakou měrou Jej přijímají, takovou měrou jsou lidmi a obrazy k Jeho podobě, č. 8547. Proto jsou andělé formami lásky k Bohu a účinné lásky k bližnímu v lidské podobě, což od Pána pochází, č. 3804. 4735. 4985. 5199. 5530. 9879. 10.177.

Celé nebe jest Páně, č. 2751. 7086. Jeho jest veškerá moc na nebesích i na Zemi, č. 1607. 10.089. 10.827. Poněvadž Pán vládne celým nebem, vládne i vším, co od nebe závisí, a tudíž vším na světě, č. 2026. 2027. 4523. 4524. Jediné Pán má moc, pekla oddálení, od zlého zadržení a v dobrou udržeti, a tudíž spasenu učiniti, č. 10.019.

---

(14)

Mezi všemi částmi nebe a všemi částmi člověka jest souvztažnost.

(87)

Co jest souvztažnost [correspondentia] neví dnes nikdo; že není to známo, jest příčina několikerá. Hlavní příčinou jest; že člověk vzdálil se od nebe láskou k sobě samotnému a ke světu; protože kdo

sebe a svět nade vše miluje, nemá zřetele na nic jiného, nežli na věci světské, ježto ony lichotí zevnějším smyslům a lahodí požitkářství; nemá však zřetele ke věcem duchovním, poněvadž jsou příjemné vnitřnímu smyslu a rozradostňují mysl; proto lidé zavrhnou je od sebe a říkají, že jsou příliš vznešené, než aby mohly býti předmětem myšlení. Jinak počínali si Staří (tj. příslušníci Nejstarší Církve. Pozn. překl.); jim nauka o souvztažnostech byla nejvznešenější všech věd; jí dospěli k rozumnosti a moudrosti, a příslušníci církve nabývali jí obecenství s nebem. Neboť nauka o souvztažnostech jest vědou andělů. Nejstarší [Antiquissimi], kteříž byli nebeskými lidmi, přemýšleli tak, jako andělé, podle samotné souvztažnosti, proto též mluvili s anděly, a proto zjevoval se jim Pán častěji a vyučoval je. Dnes tato věda zanikla tak, že nikdo již neví, co souvztažnost jest (e).

(e) Jak vysoce jest věda souvztažností [correspondentia] povznesena nad vědami ostatními, č. 4280. Hlavní vědou Starých byla věda souvztažnosti, dnes však zanikla, č. 3021. 3419. 4280. 4749. 4844. 4964. 4965. 6004. 7729. 10.252. I u orientalců a Egyptanů kvetla věda souvztažností, č. 5702. 6692. 7097. 7779. 9391. 10.407.

(88)

Poněvadž bez znalosti toho, co jest souvztažnost, nelze důkladně poznati, co jest duchovní svět, co jeho vliv ve svět přírodní, rovněž ani ne to, co jest duchovnost vzhledem k přírodnosti, aniž seznati lze co důkladného o duchu člověka, jenž bývá nazýván duší, o jeho působení na tělo, a o stavu člověka po smrti: Proto jest nutno promluvit o tom, co jest souvztažnost a jaká jest; tím připravena bude též cesta k tomu, co bude následovati později.

(89)

Nejprve budiž tedy pověděno, co jest souvztažnost. Celý přírodní svět souvztaží se světem duchovním; nikoliv jen přírodní svět jako celek, nýbrž i svými jednotlivostmi; pročež vše, co v přírodním světě vzniká [existit] ze světa duchovního, sluje souvztažné. Jest třeba věděti, že přírodní svět vzniká a trvá ze světa duchovního tak, jako účinek ze své působící příčiny. Přírodním světem jest vše, co pod sluncem se rozprostírá a z něho teplo a světlo přijímá, a k tomuto světu náleží vše, co od onoho pochází. Duchovním světem jest však nebe a k tomuto světu náleží vše, co jest v nebi.

(90)

Poněvadž člověk jest nebem a rovněž i světem v nejmenší podobě, podle obrazu Největšího Člověka (viz výše č. 57), proto jest u něho duchovní svět a přírodní svět; vnitro, jež náleží jeho mysli, a vztahuje se k rozumu a vůli, tvoří jeho duchovní svět; zevnějšek však, jež náleží jeho tělu a vztahuje se k jeho smyslům a jednání, tvoří jeho přírodní svět. Proto vše, co v jeho přírodním světě, to jest v jeho těle a jeho smyslech a činech, vzniká z jeho duchovního světa, — to jest z jeho mysli a jejího rozumu a vůle — sluje souvztažné.

(91)

Jaká souvztažnost jest, lze u člověka viděti na jeho obličej; na obličej, který nenaučil se přetvářce, jeví se všechna hnutí mysli v přirozené podobě jako v otisku (proto obličej bývá zván ukazatelem myšlenek), a tudíž jeho duchovní svět v jeho přírodním světě; rovněž tak věci, rozumu se týkající, jeví se v řeči; a věci vůle v pohybech těla. To, co děje se na těle, buď v obličej, buď v řeči, buď v posuncích, zove se tedy souvztažností.

(92)

Z toho lze též viděti, co jest člověk vnitřní a co člověk zevnější; **vnitřním člověkem jest ten, který nazýván jest člověkem duchovním a zevnějším člověkem jest ten, který nazýván jest člověkem přírodním.** Dále též lze z toho viděti, že oba navzájem se liší tak, jako nebe liší se od

světa, a že vše, co děje se a vzniká ve vnějším čili přírodním člověku, děje se a vzniká člověkem vnitřním čili duchovním.

(93)

Až dosavad byla řeč o souvztažnosti vnitřního čili duchovního člověka s jeho zevnějším čili přírodním člověkem; v dalším nyní bude jednáno o poměru souvztažnosti celého nebe s jednotlivými částmi člověka.

(94)

Bylo ukázáno, že celé nebe představuje jediného člověka, a že jest člověkem v obraze, a že z té příčiny též nazývá se **Největším Člověkem**; bylo též ukázáno, že v důsledku toho společnosti andělů, z nichž nebe sestává, jsou seřazeny jako údy, ústroje a vnitřní částky ve člověku, a že tudíž jsou takové společnosti, které se zdržují ve hlavě, jiné v prsou, jiné v pažích a opět takové, které jsou v jich jednotlivých částkách (viz výše č. 59. až 72.). Společnosti, kteréž v nebi jsou v některém údu, souvztaží s týmž údem ve člověku; tak např. ti, kteří tam jsou ve hlavě, souvztaží s hlavou člověka; ti, kteří tam jsou v prsou, souvztaží s prsy člověka; a ti, kteří tam jsou v pažích, souvztaží s pažemi člověka; a tak i ostatní. V důsledku této souvztažnosti člověk existuje, neboť člověk nemá odnikud svého trvání, leč jediné s nebe.

(95)

Že nebe jest rozděleno ve dvě království, z nichž jedno sluje nebeským královstvím, druhé královstvím duchovním, viz výše v příslušném oddílu. Nebeské království povšechně odpovídá srdci a všemu, co v celém těle náleží v obor srdce; a duchovní království odpovídá plicím a všemu, co v celém těle k nim náleží. Srdce a plíce tvoří též dvě království ve člověku; srdce vládne v něm pomocí tepen a žil, plíce pomocí vláken nervových a pohybových; obě s všemožnou silou a pohybem. V každém člověku, v jeho duchovním světě, kterýž sluje jeho duchovním člověkem, jsou dvě království; jedno jest království vůle a druhé království rozumu; vůle vládne náklonnostmi k dobru, rozum náklonnostmi k pravdě. Tato království odpovídají též království srdce a království plic v těle, a právě tak i v nebesích; nebeské království jest vůlí [voluntarium] nebe, a v něm panuje dobro lásky, a duchovní království jest rozumem [intellectuale] nebe, a v něm panuje pravda; toto obé odpovídá úkonům srdce a plic ve člověku. Vzhledem k této souvztažnosti srdce ve Slově [Božím] značí vůli a též dobro lásky, a dýchání plic značí rozum a pravdu víry. Z toho též vyplývá, že srdci jsou připisovány náklonnosti, ačkoliv v něm nejsou a z něho nepocházejí (f).

(f) O souvztažném poměru srdce a plic k Největšímu Člověku, jímž jest nebe, ze zkušenosti č. 3383 až 3896. Srdce souvztaží s těmi, kdož jsou v nebeském království, plíce však s těmi, kdož jsou v duchovním království, č. 3885. 3886. 3887. V nebi jest pulsování, jako pulsování srdce, a dýchání, jako dýchání plic, avšak vnitřnější, č. 3884. 3885. 3887. Pulsování srdce tam jest rozmanité podle stavů lásky k [Bohu] a dýchání podle stavů účinné lásky k bližnímu a víry, č. 3886. 3887. 3889. Srdce v Slově [Božím] značí vůli, a tudíž ze srdce jest to, co z vůle pochází, č. 2930. 7542. 8910. 9113. 10.336. Srdce ve Slově [Božím] značí lásku, a tudíž ze srdce jest tolik, jako z lásky pocházející, č. 7542. 9050. 10.336.

(96)

Souvztažný poměr dvou království nebeských k srdci a ke plicím jest všeobecným souvztažným poměrem nebe ke člověku; méně všeobecným jest k jednotlivým údům, organům a jich vnitřním částem; a jakým jest, bude nyní řečeno. V **NEJVĚTŠÍM ČLOVĚKU**, to jest v **NEBI**,

(96—1)

ti, kteří jsou ve hlavě, jsou více než jiní ve **VŠELIKÉM DOBRU**; neboť jsou v lásce, míru, nevinnosti, moudrosti, rozumnosti a z toho vyplývající radosti a blaženosti; oni vplývají [mají

vliv] ve hlavu a ve všechny věci, kteréž ve člověku náleží ke hlavě, a souvztaží s nimi.

(96—2)

Ti, kteří v Největším Člověku, to jest v nebi, **jsou v prsou, jsou v DOBRU ÚČINNÉ LÁSKY a VÍRY a vplývají do prsou člověka a souvztaží s nimi.**

(96—3)

Ti v Největším Člověku, čili v nebi, kteří **přebývají v ledví a v orgánech rozplozovacích, jsou v MANŽELSKÉ LÁSCE.**

(96—4)

Ti, kteří **jsou v nohou, jsou v NEJKRAJNĚJŠÍM DOBRU NEBE, jež sluje PŘÍRODNĚ DUCHOVNÍM NEBEM.**

(96—5)

Ti, kdož **jsou v pažích a rukou, jsou v MOCI PRAVDY, Z DOBRA POCHÁZEJÍCÍ.**

(96—6)

Ti, kteří **jsou v očích, jsou v ROZUMU.**

(96—7)

Ti, kteří **jsou v uších, jsou v POZORNOSTI a POSLUŠNOSTI.**

(96—8)

Ti, kteří **jsou v nose, jsou ve VYCIŤOVÁNÍ [in perceptione].**

(96—9)

Ti, kteří **jsou v ústech a v jazyce, jsou v POHOTOVOSTI K MLUVENÍ [in sermocinatione] Z ROZUMNOSTI A VYCIŤOVÁNÍ.**

(96—10)

Ti, kteří **jsou v ledvinách, jsou v PRAVDĚ OČIŠŤUJÍCÍ, ODLUČUJÍCÍ A KÁRAJÍCÍ.**

(96—11)

Ti, kteříž **jsou v játrech, v okružní žláze a ve slezině, jsou v ROZMANITÉM OČIŠŤOVÁNÍ DOBRA A PRAVDY; podobně jest tomu u ostatních.**

Vplývají v podobné části člověka a souvztaží s nimi. Vliv nebe přechází v úkony [functiones] a užitečnost [usus] údů, a užitečnost, poněvadž pochází z duchovního světa, utváří se v těch věcech, kteréž jsou v přírodním světě, a které vstupují takto v činnost; tím vzniká **souvztažnost**.

(97)

Z toho vysvítá, že oněmi údy, orgány a vnitřními částkami [viscera] označují se ve Slově [Božím] věci podobné; neboť ve Slově [Božím] vše má svůj význam podle souvztažností; hlavou jest tedy označována rozumnost a moudrost, prsy účinná láska; ledvím manželská láska, pažemi a rukama moc pravdy; nohama to, co jest přírodní; očima rozum; nosem vnímavost [perceptio]; ušima poslušnost, ledvinami čištění [lustratio] pravdy a tak dále (*g*). Proto také člověk má ve zvyku říkati, když mluví o někom rozumném a moudrém, že má hlavu; o tom, kdož jeví účinnou lásku, říkává, že jest přítel, blízký srdci, [amicus pectoris], o tom, kdož dovede dobře vnímati [qui in perceptione sit], že má citlivý nos, o tom, kdož dovede usuzovati, že má bystré oko; o tom, kdo má moc, že má daleko sahající ruce; o tom, kdo z lásky něco chce, že chce tak od srdce; tato a jiná rčení lidská

pocházejí ze souvztažnosti; neboť pocházejí z duchovního světa, třeba že člověk o tom nic neví.

(g) Prsa ve Slově Božím značí účinnou lásku, č. 3934. 10.081. 10.087. Bedra a pohlavní ústrojí značí manželskou lásku, č. 3021. 4280. 4462. 5050. 5051. 5052. Paže a ruce moc pravdy, č. 878. 3091, 4931 až 4937. 6947. 7205. 10.017. Nohy přírodnost, č. 2162. 3147. 3761. 3986. 4280. 4938 až 4952. Oko rozum, č. 2701. 4403 až 4421. 4523 až 4534. 6923. 9051. 10.569. Nos vnímavost, č. 3577, 4624. 4625. 4748. 5621. 8286. 10.054. 10.292. Uši poslušnost, č. 2542. 3869. 4523. 4653. 5017. 7216. 8361. 8990. 9311. 9396. 10.061. Ledviny očišťování a kárání pravdou, č. 5380 až 5386. 10.032.

(98)

Že jest takovýto poměr souvztažnosti všech věcí na nebi se všemi věcmi ve člověku, bylo mi mnohonásobnou zkušeností ukázáno, a to tak hojně, že jsem o tom úplné přesvědčen jakožto o něčem, co jest samozřejmé a nade vši pochybnost; všecka ta svědectví zde uváděti není nutno, a také vzhledem k jich množství ani není to vhodné; lze je nalézt v díle »Nebeská tajemství«, kdež pojednává se o souvztažnosti, o předobrazení, o vlivu duchovního světa na svět přírodní a o spojení duše s tělem (h).

(h) O souvztažném poměru všech údů těla k Největšímu Člověku čili k nebi jako k celku i k jednotlivostem, ze zkušenosti, č. 3021. 3624 až 3649. 3741 až 3751. 3883 až 3896. 4039 až 4051. 4218 až 4228. 4318 až 4331. 4403 až 4421. 4527 až 4533. 4622 až 4633. 4652 až 4660. 4791 až 4805. 4931 až 4953. 5050 až 5061. 5171 až 5189. 5377 až 5396, 5552 až 5573. 5711 až 5727. 10.030. O vlivu duchovního světa ve svět přírodní, čili o vlivu nebe ve svět a o vlivu duše do všech částí těla, ze zkušenosti, č. 6053 až 6058. 6189 až 6215. 6307. až 6327. 6466 až 6495. 6598 až 6626. O spojení duše a těla, ze zkušenosti, č. 6053 až 6058. 6189 až 6215. 6307. až 6327. 6466 až 6495. 6598 až 6626.

(99)

Ačkoliv všechny věci, k tělu lidskému náležející, odpovídají věcem na nebi, přece jen člověk svým vnějším tvarem není obrazem nebe, nýbrž svým tvarem vnitřním, protože vnitro člověka přijímá nebe a jeho zevniternost přijímá svět; jakou měrou tedy jeho vnitro přijímá nebe, takovou měrou vzhledem k tomu jest nebem v menší podobě podle obrazu Největšího Člověka; jakou měrou však jeho vnitro nepřijímá nebe, tou měrou člověk není nebem a není obrazem Největšího Člověka; přece však zevniternost, která přijímá svět, může míti podobu podle řádu světa, a tudíž i rozmanitou krásu; neboť zevnější krása, totiž krása těla, má svůj původ v rodičích a v utváření se v těle matky, a pak udržuje se všeobecným vlivem světa; odtud vyplývá, že přirozená podoba člověka velice se liší od podoby jeho duchovního člověka. Bylo mi několikrát ukázáno, jaký byl duch člověka co do jeho podoby; bylo viděti, že v některých, kteří byli krásní a spanilí na pohled, byl duch ohyzdný, černý a zrudlý, tak že byl bys jej mohl nazvati obrazem pekla, nikoliv však nebe. Avšak v jiných, kteříž nebyli krásnými, byl sličný, bílý a andělu podobný; skutečné také jeví se duch člověka po smrti takovým, jakým byl v těle, pokud žil na tomto světě.

(100)

Souvztažnost vztahuje se však ještě dále, než na pouhého člověka, ježto existuje též souvztažnost nebe s nebem; s třetím, čili nejvnitřnějším nebem souvztaží druhé, čili střední nebe, a s druhým, čili středním nebem souvztaží prvé čili nejnižší nebe, a toto souvztaží s tělesnými tvary ve člověku, jež nazýváme jeho údy, orgány a vnitřními částkami; jest to tedy tělesnost, v níž posléze nebe se končí, a na niž jako na své nákladné spočívá. Ale o tomto tajemství bude na jiném místě zevrubněji pojednáno.

(101)

Jest však nutno především vědět, že veškerá souvztažnost, která existuje s nebem, existuje s Božským Člověčenstvím Páně, poněvadž od Něho pochází nebe a On jest nebem, jakž to v předchozích oddílech bylo pověděno; neboť kdyby Božské Člověčenství neplynulo ve všechny části nebes, a podle souvztažnosti i ve všechny části světa, nebylo by nijakého anděla, nebylo by ani nijakého člověka. Z tohoto opětně vysvítá, proč Pán stal se člověkem a Své Božství od prvního do posledního oděl člověčenstvím, což se stalo proto, poněvadž Božské Člověčenství, z něhož utvářelo se nebe před příchodem Páně, déle již nepostačovalo vše udržovati, ježto člověk, který jest podkladem nebe, pořádek otřásl a porušil jej. Čím a jakým bylo Božské Člověčenství, kteréž bylo před příchodem Páně, a jaký byl tehdejší stav nebe, o tom viz v souboru, připojeném ku předešlému oddílu.

(102)

Andělé žasnou, slyší-li, že jsou lidé, kteří připisují vše přírodě a nic Božství, a že jsou i tací, kteří věří, že jejich tělo, v němž nahromaděno jest tolik obdivuhodných věcí nebeských, jest utvořeno přírodou, ba že z ní pochází dokonce i rozum [rationale] lidí; kdežto, kdyby jen poněkud chtěli povznést svého ducha, poznali by, že tyto věci pocházejí z Božství, nikoliv však z přírody, a že příroda jest jen k tomu stvořena, aby duchovnost přírodě, a ji souvztažným způsobem zobrazovala v ultimu [poslední mezi] řádu. Andělé přirovnávají takové lidi k nočním sovám, které vidí vše za tmy a nic za světla.

---

(15)

Jest souvztažnost nebe se všemi věcmi na Zemi.

(103)

Co jest souvztažnost, bylo pověděno v předcházejícím oddílu, kdež rovněž bylo ukázáno, že všechny části oživeného těla vůbec i každá jednotlivá jeho část zvláště jsou souvztažnostmi; nyní jest na řadě ještě ukázati, že všechny části Země a vůbec všechny části světa jsou souvztažnostmi.

(104)

Všecky věci na Zemi dělí se ve tři druhy, kteréž slovy říši, a to v říši živočišnou, v říši rostlinnou a v říši nerostnou; to, co jest v říši živočišné, jest prvním stupněm souvztažnosti, poněvadž to žije; to, co jest v říši rostlinné, jest druhým stupněm souvztažnosti, protože to pouze roste; to, co jest v říši nerostné, jest třetím stupněm souvztažnosti, protože to ani nežije, ani neroste. Souvztažnostmi ve světě živočišném jsou žijící bytosti nejrozmanitějšího druhu, zvířata, pobíhající a plazící se po Zemi a létající ve vzduchu, jež zde zvláště nejmenujeme, ježto jsou známa. Souvztažnostmi v říši rostlinné jest vše to, co v zahradách, lesích, na rolích a lukách roste a kvete, a co rovněž nejmenujeme, poněvadž jest to také známo. Souvztažnostmi v říši nerostné jsou drahé i obecné kovy, drahokamy i nedrahokamy a různé druhy půdy, jakož i vody. Kromě nich jsou souvztažnostmi též věci, kteréž z těchto věcí byly lidskou pílí ku potřebě zhotoveny, jako všechny druhy pokrmů, oděvů, domů, budov a ještě mnohé jiné předměty.

(105)

To, co jest nad Zemí, jako Slunce, Měsíc, hvězdy, a též co jest v atmosféře, jako oblaka, mlha, déšť, blesky, hřmění — to vše jsou též souvztažnosti. To, co pochází od Slunce, jeho přítomnost a nepřítomnost, jako světlo a stín, teplo a studeno, jsou rovněž souvztažnosti; též i to, co jest

důsledkem toho, jako roční počasí, jaro, léto, podzim a zima, a denní čas, jako jitro, poledne, večer a noc.

(106)

Slovem, všechny věci, kteréž vyskytují se v přírodě, od nejmenší do největší, jsou souvztažnosti (i). Jsou však souvztažnostmi proto, poněvadž přírodní svět se vším, co jeho jest, vzniká a trvá z duchovního světa, a oba světy z Božství; říkáme, že také trvá, protože vše trvá tím, z čeho vzniklo (neboť trvání jest ustavičné vznikání), a protože nemůže trvati samo sebou, nýbrž tím, co mu předcházelo, a tudíž prvotním; kdyby tudíž od něho bylo odtrženo, přichází úplně nazmar a zmizí.

(i) Všecky věci, které jsou na světě a v jeho třech říších, souvztaží s nebeskými věcmi, které jsou v nebi, čili věci, vyskytující se v přírodním světě, souvztaží s těmi, kteréž jsou v duchovním světě, č. 1632. 1881. 2758. 2890 až 2893. 2997 až 3003. 3213 až 3227. 3483. 3624 až 3649. 4044. 4053. 4116. 4366. 4939. 5116. 5377. 5428. 5477. 9280. Souvztažností spojuje se přírodní svět s duchovním, č. 8615. Vzhledem k tomu celá příroda jest divadlem, předobrazujícím království Páně, č. 2758. 2999. 3000. 4383. 4938. 4939. 8848. 9280.

(107)

Souvztažné jest vše to, co v přírodě podle božského řádu vzniká a trvá. Božský řád způsoben jest Božským Dobrem, jež od Pána vychází. Počíná u Něho, vychází od Něho skrze nebe znenáhla do světa a končí se tam v nejposlednějších mezích; co na světě jest podle božského řádu, jest souvztažností; podle řádu jest v něm všechno, co jest dobré a dokonalé k vykonání jistého užitečného účelu; protože všechno dobro jest dobré podle užitku, jež skýtá. Forma vztahuje se ku pravdě, protože pravda jest formou dobra; z toho plyne, že ve veškerém světě, i v přírodě světa vše, co jest v božském řádu, vztahuje se k dobru a pravdě (k).

(k) Všecky věci jak v celém nebi tak i na celém světě kteréž jsou podle božského řádu, vztahují se k dobru a ku pravdě, č. 2451. 3166. 4390. 4409. 5232. 7256. 10.122; a ke spojení obého, aby něčím byly, č. 10.555.

(108)

To, že veškeré věci na sváté vznikají z Božství a v přírodě jsou oděny tím, pomocí čehož mohou v ní býti a užitek skýtat, a tak býti souvztažnými, — jeví se zřetelné v jednotlivých jevech jak živočišné tak i rostlinné říše. V obou těchto říších jsou takové věci, na nichž každý, kdož hlouběji přemýšlí, může viděti, že pocházejí s nebe. K vysvětlení toho budiž zde z nesčíslných případů pouze několik málo jmenováno. Nejprve něco z říše živočišné. Mnohým jest známo, že každému zvířeti jest vědění takřka vrozeno; včely dovedou sbírat med z květin, z vosku stavěti buňky, do něhož svůj med ukládají, a tak sebe a svoje opatřují pokrmem, a to i pro příští zimu; jejich královna klade vajíčka, jiné včelky jí slouží a zalepují vajíčka, aby z nich povstalo nové pokolení; žijí v jakémsi druhu vládní formy, kteráž všem z nich jest známa v důsledku vštípeného instinktu; užitečné včely zachovávají a neužitečné zapuzují a ukusují jim křídla; nepřipomínáme zde ostatních podivuhodných věcí, jež jsou jim dány s nebe za účelem užitečnosti; neboť vosk slouží na celém okrsku zemském lidskému pokolení ke svícení, a med k oslazování pokrmů. A což děje se s housenkami, které v říši živočišné jsou nejopovrženější? Dovedou se vyživovati šťávou z listů, jim vhodných, a pak, když uplyne jejich čas, dovedou oditi se a takořka v matku se položití a tak vylíhnouti potomstvo svému druhu. Některé z nich proměňují se nejprve v kukly a chrysalidy, předou nitky a po vykonané práci jsou ozdobeny jiným tělem a opatřeny křídly, načež poletují ve vzduchu jako ve svém nebi, oplozují se pak; kladou vajíčka a pečují o své potomstvo. Kromě těchto zvířat, zvláště zde uvedených, všechna okřídlená zvířata pod oblohou znají svoji potravu, již se vyživují, a nejen vědí, jakou tato potrava má býti, nýbrž i kde se vyskytuje; dovedou stavěti si hnízda,

a to každý druh jinak, vejce do nich klásti a je vyseděti, svá mláďata vylíhnouti, je krmiti a je z domova vypuditi, jakmile dovedou býti samostatnými; znají též své nepřátele, před nimiž musí prchat, a své přátele, k nimž se mohou přidružiti, a to již od nejútlejšího mládí. Nemluvíme ani o podivuhodném zařízení ve vejcích samotných, v nichž jest již utvoření a vyživení nastávajícího zvířátka vše v pořádku připraveno, nehledě ani k nesčetným jiným věcem. Kdo jen poněkud přemýšlí na základě rozumové moudrosti, zdaž mohl by kdy tvrditi, že tyto věci pocházejí odjinud, než z duchovního světa, jemuž přírodní svět slouží k tomu, by to, co z onoho pochází, přioděl tělem, čili aby to, co svou příčinou jest duchovní, předvedl v jejím účinku. Že zvířata pozemská a okřídlená zvířata pod oblohou rodí se ve všech těchto známostech, nikoliv však člověk, kterýž přece jest něco více než oni, má svůj důvod v tom, že zvířata trvají v řádu svého života, a to, co v nich jest z duchovního světa, nemohou porušovati, protože jim chybí rozum. Jinak však člověk, kterýž myslí z duchovního světa; člověk životem, přičicím se řádu, řád sobě zvrátil, čemuž jeho rozumování bylo příznivo, — i nemůže býti ani jinak, nežli že rodí se v naprosté nevědomosti, načež teprve pak božskými prostředky může býti zpět do řádu nebeského uveden.

(109)

Kterak předměty říše rostlinné jsou souvztažné, vysvítá z mnoha případů; tak na příklad, že malá jádérka vzrůstají ve stromy, nasazují listy a květy, a pak přinášejí ovoce, v němž opět tvoří se semena, a že děje se to všecko postupně za sebou a zároveň v takovém podivuhodném pořádku, že nelze toho stručnými slovy popsat; bylo by třeba velikých knih, ale hlubší tajemství, úzce se dotýkající užitečných účelů těchto divů, zůstala by vědou přece jen nevyzkoumána. Poněvadž i tyto věci pocházejí z duchovního světa, čili s nebe, kteréž, jak v předešlém oddílu bylo ukázáno, má podobu člověka, mají i jednotlivé věci této říše jistý vztah na věci, které jsou u člověka, což jest i některým učencům známo. Že i všechny věci této říše jsou souvztažnostmi, seznal jsem z mnoha zkušeností; neboť často, když jsem byl v zahradách a tam stromy, ovoce, květy a luštěniny pozoroval, točil jsem v nebi jejich souvztažnosti a mluvil o nich s těmiž, u nichž ony byly, i byl jsem poučen, odkud se vzaly a jakými byly.

(110)

Avšak duchovní věci, kteréž jsou v nebi, a kteréž odpovídají přírodním věcem na světě, nemůže nikdo nyní poznati jinak, nežli s nebe, poněvadž věda souvztažností dnes úplně jest vymizelá; ale jaký jest souvztažný poměr duchovních věcí k věcem přírodním, vysvětlím některými příklady. Všeobecné vzato, odpovídají zvířata na Zemi náklonnostem, krotká a užitečná zvířata odpovídají dobrým náklonnostem, divoká a neužitečná zlým náklonnostem; speciálně odpovídá hovězí dobytek a býci náklonnostem přírodní mysli; ovce a beránci odpovídají náklonnostem duchovní mysli; okřídlená zvířata podle svých druhů odpovídají rozumovým předmětům [intellectualibus] obou myslí (I); z toho vyplývá, že různá zvířata, jako hovězí dobytek, býci, berani, ovce, kozy, kozlové, samčí a samičí beránkové, dále též holubi a hrdličky v církvi izraelské, kteráž byla církví předobrazující, byla užívána k posvátným obřadům, ke krvavým a zápalným obětem, poněvadž tímto svým použitím odpovídala duchovním věcem, kterýmž v nebi bylo rozuměno podle jejich souvztažností. To, že i zvířata podle svých rodů a druhů jsou náklonnostmi, má svůj původ v tom, že žijí, a že život každého z nich nepochází odjinud, než z pudu a jemu jest přiměřen; proto má každé zvíře vrozené vědění podle pudu svého života. Rovněž i člověk podobá se jim svým člověkem přírodním, pročť jim v obecné mluvě bývá též připodobňován; tak ku př. mírný člověk zván bývá ovečkou nebo beránkem, divoký medvědem nebo vlkem, zchytralý liškou nebo hadem a pod.

(I) Zvířata podle souvztažnosti značí náklonnosti: krotká a užitečná zvířata značí dobré náklonnosti; divoká a neužitečná zvířata zlé náklonnosti, č. 41. 46. 142. 143. 246. 714. 716. 719. 2179. 2189. 3519. 9280; objasněno zkušenostmi z duchovního světa, č. 3218. 5198. 9090. O vlivu

duchovního světa v život zvířat, č. 1633. 3646. Hovězí dobytek a býci podle souvztažnosti označují náklonnosti přírodní mysli, č. 2180, 2566, 9391. 10.132. 10.407. Co znamenají ovce, č. 4169. 4809; co beránci, č. 3994. 10.132. Ptactvo značí předměty rozumu [intellectualia], č. 40. 745. 776. 778. 866. 988. 993. 5149. 7441. a to různé podle jich rodů a druhů; podle zkušeností z duchovního světa č. 3219.

(111)

Podobně souvztažný poměr jest i ku předmětům říše rostlinné: Zahrady všeobecně souvztaží s nebem vzhledem k rozumnosti a moudrosti, pročez nebe zváno bývá zahradou Boží a rájem (*m*), a též lidé mu říkávají nebeský ráj. Stromy podle svých druhů souvztaží s chápáním a poznáváním dobra a pravdy, z nichž pochází rozumnost a moudrost; proto lidé za starodávna, majíce známost souvztažností, mívali své bohoslužby v hájích (*n*); a z toho též pochází, že ve Slově [Božím] často bývají jmenovány stromy a k nim nebe, církve a člověk bývají přirovnáváni, jako ke kmenu vinnému, olivě, cedrům a jiným stromům, a dobro, které konají, přirovnáváno bývá k ovoci. I pokrm, kteréž z nich, zejména ze sklizených polních plodin bývají připravovány, souvztaží s náklonností k dobru a pravdě, a to proto, poněvadž ony živí duchovní život tak, jako pozemské pokrm živí život přírodní. (*o*). Chléb z nich připravený souvztaží všeobecně s náklonností ke všemu dobru, poněvadž nad jiné pokrm udržuje život, a protože jím vyrozumívá se jakýkoliv druh pokrmu; vzhledem k této souvztažnosti, nazýval se i Pán chlebem života; vzhledem k ní používáno bylo v izraelské církvi chlebů při bohoslužbě, neboť bývaly kladeny na stůl ve stánku úmluvy a nazývány chleby předložení; též i celá bohoslužba krvavých a zápalných obětí bývala nazývána chlebem; vzhledem k této souvztažnosti jest nejsvětější bohoslužbou křesťanské církve Večeře Páně, při níž podává se chléb i víno (*p*). Z těchto několika příkladů vysvítá, z čeho sestává souvztažnost.

(*m*) Zahrada a ráj podle souvztažnosti značí rozumnost a moudrost, č. 100. 108, podle zkušeností č. 3220. Všecky věci, kteréž souvztaží [s určitými předměty], tytéž předměty značí i ve Slově [Božím], č. 2890. 2971. 2987. 2989. 2990, 3002. 3225.

(*n*) Stromy značí chápání a poznávání, č. 103. 2163. 2682.. 2722. 2972. 7662. Proto staří mívali své bohoslužby v hájích pod stromy, a to vždy podle jejich souvztažností, č. 2722, 4552. O vlivu nebe na předměty říše rostlinné, jako na stromy a květiny, č. 3648.

(*o*) Pokrm podle souvztažnosti značí to, co živí duchovní život, č. 3114, 4459. 4792. 4976. 5147. 5293. 5340. 5342. 5410. 5426. 5576. 5582. 5588. 5656. 5915. 6277. 8262. 9003.

(*p*) Chléb značí veškeré dobro, jímž duchovní život člověka jest živěn, č. 2165. 2177. 3478. 3735. 3813. 4211. 4217. 4735. 4976. 9323. 9545. 10.686. Podobný význam měly chleby, kteréž na stůl ve stánku úmluvy bývaly předkládány, č. 3478, 9545. Oběti všeobecné nazývaly se chlebem, č. 2165. Chléb shrnuje v sobě všecky pokrm, č. 2165. a tudíž značí veškeré nebeské a duchovní pokrm, č. 276. 680. 2165. 2177. 3478. 6118. 8410.

(112)

Kterak děje se spojení nebe se světem pomoci souvztažností, budiž stručně pověděno: Království Páně jest královstvím účelů, jež jsou užitečností [usus], čili což jest totéž, jest královstvím užitečností, kteréž jsou účely. Proto Vesmír jest Božstvím tak stvořen a utvářen, aby užitečné účely všude mohly přirodit se takovými věcmi, skrze něž mohly by se jevit v činnosti čili účinku, nejprve v nebi a pak na světě, a tak postupně a znenáhla až do ultima přírody, z čehož vysvítá, že souvztažný poměr věcí přírodních k věcem duchovním čili světa k nebi zprostředkován jest užitečnostmi [usus], a že užitečnosti jsou pojítkem; jakož i že formy, v něž užitečnosti jsou přiroděny, tou měrou jsou souvztažnostmi a tou měrou pojítky, jakou měrou jsou formami užitečností. V přírodě světa, v její trojně říši všecky věci, které tam existují podle řádu, jsou i formami užitečností, čili účinků, kteréž od jednoho užitečného účelu ke druhému dále se tvoří, pročez i věci, které v přírodě se vyskytují, jsou souvztažnostmi. U člověka však, podle toho, jakou měrou žije podle božského řádu, jakou měrou

tedy trvá v lásce ku Pánu a ~ účinné lásce k bližnímu, takovou měrou jeho činy jsou užitečnostími v jich formě, a jsou souvztažnostmi, jimiž jest s nebem pojen; Pána a bližního milovati povšechně značí, skýtati užitek (*q*). Dále třeba věděti, že jest to člověk, jímž přírodní svět jest pojen se světem duchovním, čili on že bývá zprostředkovatelem tohoto spojení; neboť v něm jest přírodní svět a jest i duchovní svět (viz výše č. 57.); proto jak dalece člověk jest duchovním, tak dalece jest spojujícím prostředkem; jak dalece však jest přírodním a nikoliv duchovním, tak dalece není spojujícím prostředkem; nicméně však existuje i bez prostřednictví člověka božský vliv na svět a též ve věci, kteréž při člověku jsou ze světa, nikoliv však na jeho používání rozumu [rationale].

(*q*) Všecko dobro má svou příjemnost od skýtání užitečnosti a v poměru ke skýtání užitečnosti, a podle toho jest i jeho jakost; jaké tedy jest skýtání užitečnosti, takové jest i dobro, č. 3049, 4984. 7038. Andělský život sestává z dobra lásky k Bohu a účinné lásky k bližnímu, tudíž ze skýtání užitečnosti, č. 453. Jak Pán tak i andělé pohlíží u člověka jen na konečné účely, kteréž jsou skytáním užitečnosti, č. 1317. 1645. 5844. Království Páně jest královstvím užitečnosti, a tudíž jest účelné, č. 453. 696. 1103. 3645. 4054. 7038. Pánu sloužiti jest skýtati užitečnost, č. 7038. Vše vůbec a každá jednotlivá věc zvláště ve člověku jest utvořena k užitečnosti, č. 3565. 4104. 5189. 9297 a pochází z užitečnosti, tedy užitečnost jest prvotnější, nežli organické formy u lidí, skrze něž skýtána jest užitečnost, poněvadž užitečnost pochází ze vlivu Páně prostřednictvím nebe, č. 4223. 4926. I vnitro člověka, kteréž náleží jeho mysli, když člověk dorůstá, utváří se z užitečnosti a pro užitečnost, č. 1964. 6815. 9297. Proto člověk jest takový, jaké jsou u něho užitečnosti, č. 1568. 3570. 4054. 6571. 6934. 6938. 10.284. Užitečnosti jsou konečnými účely, vzhledem k nimž někdo jedná, č. 3565. 4054. 4104. 6815. Užitečnost jest první a poslední věcí, tudíž vším, co jest člověka, č. 1964.

(113)

Tak jako vše, co jest podle božského řádu, odpovídá nebi, tak odpovídá zase vše, co božskému řádu se protíví, peklu; co odpovídá nebi, vztahuje se vesměs k dobru a k pravdě, co odpovídá peklu, vztahuje se ke zlu a k nepravdě.

(114)

Nyní ještě něco o vědě souvztažností a o jejím užitku. Výše bylo řečeno, že duchovní svět, kterýž jest nebe, spojen jest souvztažnostmi se světem přírodním, a že tedy prostřednictvím souvztažností skýtá se lidem obecně s nebem, neboť andělé nebesští nemyslí, tak jako člověk, z toho, co jest přírodní; má-li tedy člověk známost souvztažností, může býti pospolu s anděly nebeskými vzhledem k myšlenkám své mysli, a tudíž může svým vnitřním čili duchovním člověkem býti s nimi spojen. Aby bylo spojení nebe s člověkem, proto napsáno jest Slovo [Boží] v samých souvztažnostech; neboť všechny věci vůbec a každá zvláště jsou v něm souvztažny (*r*), pročež člověk, kdyby měl známost souvztažností, rozuměl by Slovu [Božímu] podle jeho duchovního smyslu, a tudíž byla by mu jasná všechna tajemství, o nichž nic z doslovného smyslu Slova [Božího] neví. Ve Slově [Božím] jest totiž doslovný smysl a duchovní smysl; doslovný smysl skládá se z toho, co jest na světě, duchovní smysl však z toho, co jest na nebi, a protože spojení nebe se světem děje se souvztažnostmi, jest dáno takové Slovo [Boží], v němž každá věc až do [poslední] joty jest souvztažna (*s*).

(*r*) Slovo [Boží] psáno jest v pouhých souvztažnostech, č. 8615. Slovem [Božím] má člověk spojení s nebem, č. 2899. 6943, 9396. 9400. 9401. 10.375. 10.452.

(*s*) O duchovním smyslu Slova [Božího] viz ve spisku »O bílém koni«, o němž jest řeč ve Zjevení [Janově].

(115)

Byl jsem s nebe poučen, že příslušníci Nejstarší Církve na naší Zemi, kteříž byli nebeskými lidmi, přemýšleli ze samotných souvztažností, a že přírodní věci světa, kteréž před jejich očima se vyskytovaly, sloužily jim za prostředek, aby takto mohli mysliti; a poněvadž byli tací, obcovali s anděly a s nimi rozmlouvali, a tak skrze ně nebe bylo spojeno se Zemí; proto byl onen čas nazýván zlatým věkem, o němž staří spisovatelé praví, že tehdy obyvatelé nebes přebývali s lidmi a obcovali s nimi jako přátelé s přáteli. Po oné době však nastala doba jiná, v níž lidé přemýšleli nikoliv ze samotných souvztažností, nýbrž podle vědy o souvztažnostech, a i tenkrát bylo ještě spojení nebe s lidmi, byť i ne tak důvěrné; doba tato nazývá se stříbrným věkem. Po té byli na Zemi tací lidé, kteří sice znali souvztažnosti, avšak nepřemýšleli na základě nauky o nich, a to proto, poněvadž trvali v dobru přírodním, nikoliv však jako lidé dřívější, v dobru duchovním; jejich doba byla nazvána věkem měděným. Po době této člověk stával se znenáhla zevniterným a posléze materiálním, a tu věda souvztažnosti vymizela úplně, a s ní i známost nebe a mnoha věcí, nebe se týkajících. To, že ony věky nazvány byly podle zlata, stříbra a mědi, pochází rovněž ze souvztažností (t), neboť zlato podle souvztažnosti značí nebeské dobro, v němž trvali lidé Nejstarší Církve; stříbro značí však duchovní dobro, v němž trvali lidé pozdější, a měď přírodní dobro, v němž trvalo další potomstvo; železo pak, podle něhož nazván věk poslední, značí tvrdou pravdu bez dobra.

(t) Zlato podle souvztažnosti značí nebeské dobro, č. 113. 1551. 1552. 5658. 6914. 6917. 9510. 9874. 9881. Stříbro značí duchovní dobro, čili pravdu nebeského původu, č. 1551. 1552. 2954. 5658. Měď značí přírodní dobro, č. 425. 1551. Železo značí pravdu v ultimé pádu, č. 425. 426.

---

(16)

O slunci v nebi.

(116)

V nebi nejví se slunce světa, rovněž ani nic takového, co od tohoto slunce pochází, protože všechno toto jest přírodní, neboť příroda počíná tímto sluncem, a to, co skrze ně bylo utvořeno, sluje přírodním. Ale duchovnost, v níž jest nebe, jest nad přírodou, a jest od přírodnosti úplně rozdílná; ony také nemají pospolu nijakého obecnství, kromě pomoci souvztažností. Jaký jest rozdíl mezi nimi, vysvětluje z toho, co výše v č. 38. bylo pověděno o stupních, a jaké obecnství jest mezi nimi, lze posouditi z toho, co v předchozích dvou oddílech bylo pověděno o souvztažnostech.

(117)

Ačkoliv v nebi nejví se ani Slunce světa; aniž co jiného, co jest z tohoto Slunce, přece jest tam slunce, světlo a teplo, a vše, co na světě jest, ba ještě nekonečně více věcí, ne však z téhož původu, poněvadž co v nebi jest, jest duchovní a co na světě, přírodní. Sluncem nebe jest Pán, světlem tam jest Božská Pravda a teplem Božské Dobro, což obojí vychází z Pána, jakožto ze slunce; z toho zdroje pochází vše, co v nebi vzniká a tam se jeví. Avšak o světle, teple a o věcech, které z nich v nebi vznikají, bude řeč v dalších oddílech; zde budiž promluveno pouze o slunci v nebi. Pán jeví se v nebi jakožto slunce, poněvadž jest Božská Láska, z níž vzniká vše duchovní, a pomocí slunce světa vzniká vše přírodní; tato láska jest tím, co svítí jako slunce.

(118)

To, že Pán skutečně v nebi jako slunce se jeví, bylo mi nejen anděly pověděno, nýbrž i několikrát bylo mi popřáno to viděti; proto chci na tomto místě stručně popsati to, co jsem o Pánu, jakožto slunci slyšel, a co jsem viděl. Pán jeví se jako slunce nikoliv v nebi, nýbrž vysoko nad nebesy, a to

nikoliv nad hlavou čili v nadhlavníku, nýbrž před očima andělů v prostřední výši. Zjevuje se na dvou místech, na jednom před pravým okem, na druhém před levým okem, ve velké vzdálenosti; před pravým okem jeví se úplně tak, jako Slunce, takorča stejné ohnivé a v téže velikosti, jako Slunce světa; před levým okem však jeví se nikoliv jako Slunce, nýbrž jako Měsíc, v podobném, avšak více zářícím jasu nežli Měsíc naší Země a v téže velikosti, avšak kolem dokola obklopený jako několika menšími měsíci, z nichž každý podobně září a třpytí se. To, že Pán na dvou místech tak rozdílně se jeví, má svou příčinu v tom, že On každému jeví se tak, jak od Něho jest přijímán, a tudíž jinak těm, kdož Ho přijímají v dobrou lásky a jinak těm, kdož Ho přijímají v dobrou víry; těm, kdož Ho přijímají v dobrou lásky, jeví se jako slunce, ohnivé a plamenné, a podle způsobu přijímání; tito jsou v Jeho nebeském království; naopak zase těm, kteří Ho v dobrou víry přijímají, jeví se jako měsíc, stříbrolesklý a zářící, a to podle způsobu přijímání; tito jsou v Jeho duchovním království (u); a to proto, ježto dobro lásky odpovídá ohni, a proto oheň v duchovním smyslu jest láskou, a dobro víry odpovídá světlu, a světlo skutečně v duchovním smyslu jest věrou (x); objevuje se před očima, poněvadž vnitro, jež náleží mysli, očima vidí, z dobra lásky pravým okem a z dobra víry levým okem (y); neboť vše, co jest u andělů a též u lidí po pravé straně, odpovídá dobru, z něhož pravda pochází, a to, co na levé straně jest, odpovídá pravdě, pocházející z dobra (z); dobro víry svou podstatou jest pravdou z dobra.

(u) *Pán jeví se v nebi jako slunce, a jest sluncem nebes, č. 1053. 3636. 3643. 4060. Pán těm, kdož jsou v království nebeském, kdež panuje láska k Němu, jeví se jako slunce, a těm v duchovním království, kdež panuje láska k bližnímu a víra, jeví se jako měsíc, č. 1521. 1529. 1530. 1531. 1837. 4696. Pán jeví se jako slunce ve střední výšce před pravým okem, a jako měsíc před levým okem, č. 1053. 1521. 1529. 1530. 1531. 3636. 3643. 4321. 5097. 7078. 7083. 7173. 7270. 8812. 10.809. Pán zjevil se jako slunce a jako měsíc č. 1531. 7173. Vlastní Božství Páně jest vysoko nad Jeho Božstvím v nebi, č. 7270. 8760.*

(x) Oheň ve Slově [Božím] značí lásku v obojím smyslu, č. 934. 4906. 5215. Svatý čili nebeský oheň značí Božskou Lásku, č. 934. 6314. 6832. Pekelný oheň značí sebelásku a lásku ke světu a každou žádostivost, kteráž těmto druhům lásky přísluší, č. 1861. 5071. 6314. 6832. 7575. 10.747. Láska jest ohněm života a život sám skutečně od ní pochází, č. 4096. 5071. 6032. 6314. Světlo značí pravdu víry, č. 3395. 3485. 3636. 3643. 3993. 4302. 4413. 4415. 9548. 9684.

(y) *Zření levého oka souvztaží s pravdami víry a zření pravého oka s jejich dobrem, č. 4410. 6923.*

(z) *To, co jest po pravé straně člověka, vztahuje se k dobru, z něhož pravda pochází, a co jest po levé straně, ku pravdě z dobra, č. 9495. 9604.*

(119)

Proto tedy ve Slově [Božím] Pán vzhledem k lásce přirovnáván jest ke Slunci, vzhledem k víře k Měsíci; a proto také láska z Pána k Pánu označována jest Sluncem a víra z Pána k Pánu Měsícem, jakž tomu jest v těchto místech: »Bude i světlo měsíce jako světlo slunce, světlo pak slunce bude sedmeronásobní, jako světlo sedmi dnů«, Iz. XXX.: 26. »Když tě zhubím, zahalím nebesa a zatemním hvězdy jejich, slunce mrakem zastru, a měsíc nebude svítiti světlem svým. Všecka světla jasná zatemním a rozprostru tmu na zemi tvou«, Ez. XXXII: 7. 8. »Zatmí se slunce při vycházení svým, a měsíc nevydá světla svého«, Iz. XIII: 10. »Slunce i měsíc se zatmí a hvězdy potratí blesk svůj, slunce obrátí se v tmu a měsíc v krev«, Joel II: 10, 31; kap. III: 15. »Slunce zčernalo, jako pytel žíněný, a měsíc všečen byl jako krev. A hvězdy nebeské padaly na zemi«, Zjev. VI: 12, 13. »A hned po soužení těchto dnů slunce se zatmí, a měsíc nedá světla svého, a hvězdy budou padati s nebe«. Mat. XXXIV. 29 a j.; v těchto místech označuje se sluncem láska, měsícem víra a hvězdami poznatky dobra a pravdy (aa); praví se o nich, až jich již nebude, že se zatmí, ztratí světlo a spadnou k Zemi. To, že Pán jeví se v nebi jako Slunce, vysvítá i z jeho proměnění se před Petrem, Jakubem a Janem, při čemž se praví, že »zaskvěla se tvář Jeho jako slunce«, Mat. XVII: 2; a takovým způsobem

zjevil se Pán oněm učedníkům, když jsou u vytržení, byli ve světle nebeském. Proto také staří, kteří měli církev předobrazující, při své bohoslužbě obraceli svůj obličej ke Slunci na východě; odtud i pochází to, že chrámy bývaly stavěny směrem k východu.

(aa) Slunce a hvězdy značí poznatky dobra a pravdy, č. 2495. 2849. 4697.

(120)

Jak velká jest láska Boží a jaké vlastnosti jest, vysvítá z přirovnání se sluncem světa, že totiž jest nadmíru žhoucí, a chceme—li věřit, ještě mnohem více žhoucí nežli slunce, pročť Pán jako slunce neoplývá v nebe bezprostředně, nýbrž žhavost Jeho lásky cestou postupně se zmírňuje; zmírňování to jeví se jako zářivé kruhy kolem slunce; kromě toho andělé jsou zahaleni jim přiměřené řídkým oblakem, aby jim vliv ten neublížil (*bb*). Nebesa jsou tedy v jisté vzdálenosti podle způsobu, jak jsou přijímána; horní nebesa jsou Pánu, jakožto slunci blíže, poněvadž jsou v dobru lásky; ale spodní nebesa, poněvadž jsou v dobru víry, jsou od Něho vzdálenější. Ti však, kdož netrvají v nijakém dobru, jako ti, kdož jsou v pekle, jsou úplně vzdáleni a to tím více, čím více trvají v opaku dobra (*cc*).

(*bb*) Jaká a jak velká jest Božská Láska Páně vysvítá z přirovnání k ohni slunce světa, č. 6834. 6844. 6849. Božská Láska Páně jest láskou k celému lidskému pokolení, aby je blaženým učinila, č. 1820. 1865. 2253. 6872. Z ohně Lásky Páně nejprve vycházející láska nevstupuje v nebe, nýbrž kolem slunce se jeví jako zářící pás, č. 7270. I andělé jsou zahaleni přiměřené řídkým oblakem, aby vliv ohnivé lásky jim neublížil, č. 6849.

(*cc*) *Přítomnost Páně u andělů jest podle toho, jaké jest přijímání dobra lásky a víry od Něho, č. 704. 4198. 4320. 6280. 6832. 7042. 8819. 9680. 9682. 9683. 10.106 10.811. Pán zjevuje se každému podle jeho jakosti, č. 1861. 2235. 4198. 4206. Pekla jsou od nebes tím vzdalována, že nemohou snést přítomnosti Božské Lásky od Pána, č. 4299. 7519. 7738. 7989. 8157. 8266. 9327. Tím jsou pekla v nejodlehlejší vzdálenosti od nebes, a to jest ona ohromná propast, č. 9346. 10.187.*

(121)

Když však Pán v nebi se zjevuje, což často se stává, nezjevuje se jsa sluncem obklopen, nýbrž v andělské postavě, kteráž se rozeznává od andělů Božstvím, vyzařujícím z Jeho obličeje; neboť On není tam svou osobou, poněvadž osoba Páně jest neustále sluncem obklopena, nýbrž jest přítomen svým pohledem. V nebi jest totiž zcela obyčejným úkazem, že každý objevuje se na tom místě, kam upírá svůj zrak, anebo jímž pohled jeho jest ohraničen, byť i místo to bylo jakkoliv vzdáleno od místa, kde jest skutečně; tato přítomnost sluje přítomnosti vnitřního zření, o čemž bude později řeč. I mně zjevil se Pán mimo slunce v andělské podobě, poněkud níže od slunce, ve výši; a pak i zcela blízko v téže podobě se zářícím obličejem; jednou též uprostřed andělů jako plamenná záře.

(122)

Slunce světa jeví se býti andělům jako cosi úplné tmavého u porovnání ke slunci nebeskému, a měsíc jako cosi zatmělého u porovnání k měsíci nebeskému, a tak jeví se neustále; důvod jest v tom, že oheň světa odpovídá sebelásce, a jasnost jeho odpovídá všemu nepravému, co z lásky té pochází. Sebeláska jest úplným opakem Božské Lásky a vše nepravé, z této lásky pocházející, jest úplným opakem Božské Pravdy; a co jest opakem Božské Lásky a Božské Pravdy, to jest andělům čirou tmou. Odtud pochází to, že vzývati slunce a měsíc a jim se klaněti ve Slově [Božím] značí milovati sama sebe a to, co jest nepravé a pochází ze sebelásky, a že ti, kdož tak činí, mají býti vyhlazeni, 5 Mojž. IV: 19; kap. XVIII: 3. 4. 5.; Jerem. VIII: 1. 2.; Ezech. VIII: 15. 16. 18; Zjev. XVI: 8; Mat. XVIII: 6 (*dd*).

(dd) Slunce světa andělům se nejeví, nýbrž místo něho jako cosi zatmělého vzadu, jakožto opak slunce nebeského, čili Pána, č. 7078. 9755. Slunce v obráceném smyslu značí lásku k sobě, č. 2441; v tomto smyslu vzývání slunce« značí vzývání toho, co jest opakem nebeské lásky čili Pána, č. 2441. 10.584. Slunce nebeské těm, kdož jsou v peklech, jest hustou temnotou, č. 2441.

(123)

Poněvadž Pán jeví se v nebi jako slunce v důsledku Božské Lásky, kteráž jest v Něm a od Něho pochází, proto všichni, kteří jsou v nebesích, obračejí se bez přestání k Němu; ti v nebeském království k Němu, jako k slunci, ti v duchovním království k Němu, jako k měsíci. Ti však, kdož jsou v pekle, obračejí se k úplné temnotě a k jakési zatmělosti, kteráž jsou na opačné straně, a tudíž od Pána se odvracejí; děje se tak proto, poněvadž všichni, kdož jsou v pekle, trvají v lásce k sobě a ke světu, a tudíž v opaku k Pánu; ti, kdož obračejí se k oné úplné temnotě, kteráž jest místo slunce světa, jsou v peklech směrem dozadu, a slovou zlými anděly [genii]; ti však, kdož se obračejí k oné zatmělosti, kteráž jest místo měsíce, jsou v peklech směrem vpředu, a slovou duchy [spiritus]; toť příčina, že o těch, kdož jsou v peklech, říkáno bývá, že jsou v temnotách, a o těch, kdož jsou v nebesích, že jsou ve světle; temnotou označuje se nepravda, ze zla pocházející, a světlem pravda, z dobra pocházející. Příčina, že tím směrem se obračejí, jest tato: Všichni, kdož jsou ve druhém životě, pohlíží na to, co panuje v jejich vnitru, a tudíž na svou lásku, a vnitro vytváří obličej anděla a ducha; a v duchovním světě není nijakých stran světových s určitou polohou jako ve světě přírodním, nýbrž jest to **OBLIČEJ, kterýž stanoví polohu.** Rovněž i člověk vzhledem ke svému duchu dodává si též směr: Od Pána odvrací se ten, kdož má lásku k sobě a světu, a k Němu obrací se, kdo má lásku k Němu a k bližnímu; člověk však to neví, poněvadž jest v přírodním světě, kde strany světa určují se podle východu a západu Slunce. Věc tu, poněvadž nesnadno ji člověku jest pochopiti, objasníme však později, až bude pojednáno o stranách světových, o prostoru a čase v nebi.

(124)

Poněvadž Pán jest sluncem nebe, a vše, co od Něho pochází, Naň pohlíží, jest i společným středem, od něhož každý směr a každé určení vychází (ee). A proto též vše jest v jeho přítomnosti a pod jeho dohledem, co jest pod Ním, a to jak na nebesích tak i na Zemi.

(ee) Pán jest společným středem, k němuž všecko v nebi se obrací, č. 3633.

(125)

Z tohoto, co bylo zde řečeno, jasně vyplývá, co v předešlých oddílech bylo o Pánu řečeno a naznačeno, že totiž On jest Bohem nebe, č. 2. až 6.; že jeho Božstva tvora nebe, č. 7. až 12.; že Božství Páně v nebi jest láska k Němu a účinná láska k bližnímu, č. 13. až 19.; že jest poměr souvztažnosti všech částí světa k nebi, a skrze nebe ku Pánu, č. 87. až 115; a kromě toho také, že Slunce světa a Měsíc jsou souvztažny, č. 105.

---

(17)

O světle a teple v nebi.

(126)

Ti, kdož přemýšlejí pouze na základě přírody, nemohou pochopiti, že by v nebi mohlo býti světlo;

kdežto zatím v nebesích jest tak veliké světlo, že převyšuje o mnoho stupňů světlo, které jest na světě o polednách; viděli jsme je častěji, ba i k večeru a v noci; s počátku jsem se divil, když jsem slyšel anděly mluvit, že světlo světa k porovnání ke světlu nebes jest stěží pouhým stínem; ježto jsem však sám je spatřil, mohu to dosvědčiti. Jeho bělostný třpyt a jas jsou toho druhu, že nelze jich popsati. To, co viděl jsem na nebi, viděl jsem v tomto světle a tudíž jasněji a zřetelněji, nežli na světě.

(127)

Světlo nebes není přírodní, jako světlo na světě, nýbrž duchovní; neboť ono pochází z Pána, jakožto slunce, a slunce jest Božská Láska, jakž v předcházejícím oddílu bylo ukázáno. To, co z Pána, jakožto ze slunce, vychází, zove se v nebesích Božskou Pravdou, svou podstatou však jest Božským Dobrem, spojeným s Božskou Pravdou. Z toho dostává se andělům světla a tepla: Z Božské Pravdy mají andělé světlo a z Božského Dobra mají teplo. Z toho vysvítá, že světlo nebeské, majíc takový původ, jest duchovní, nikoliv však přírodní; rovněž tak i teplo (ff).

(128)

Božská Pravda jest andělům světlem, poněvadž andělé jsou duchovní, nikoliv přírodní; duchovní bytosti vidí svým sluncem, a přírodní rovněž svým, a Božská Pravda jest to, z čeho andělé nabývají rozumu, a rozum jest jejich vnitřním zřením, kteréž má vliv na jejich zevnější zření a vytváří je. Proto to, co v nebi jeví se od Pána, jakožto slunce, jeví se ve světle (gg). Poněvadž světlo v nebi má takovýto původ, jest i rozmanité, a to vždy podle přijímání Božské Pravdy od Pána, anebo — což jest totéž — podle rozumnosti a moudrosti, v níž trvají andělé. Jiná jest tedy světlo v nebeském království nežli v duchovním království, a rovněž tak jiné v každé společnosti. Světlo v království nebeském jeví se ohnivé, poněvadž andělé tam přijímají světlo od Pána, jakožto slunce; světlo v duchovním království jest však stříbrobílé, poněvadž andělé tam přijímají světlo od Pána, jakožto měsíce (viz výše č. 118.) Rovněž tak světlo jedné společnosti nerovná se světlu druhé společnosti; i v jedné a téže společnosti jest různé; ve větším světle jsou ti, kdož jsou ve středu, ve slabším ti, kdož jsou kolem nich; viz. č. 43. Slovem, v téže míře, v jaké andělé jsou přijímajícími schránkami Božské Pravdy, to jest rozumnosti a moudrosti od Pána, mají světlo (hh); proto andělé nebesí jsou nazýváni anděly světla.

(ff) Veškeré světlo v nebesích jest od Pána, jakožto slunce, č. 1053. 1521. 3195. 3341. 3636. 3643. 4415. 9548. 9684. 10.809. Od Pána vycházející Božská Pravda v nebi jeví se jako světlo, a tvoří [sistat] veškeré světlo nebeské, č. 3195. 3222. 5400. 8644: 9399. 9548. 9684.

(gg) *Světlo nebeské osvěcuje zrak i rozum andělů a duchů*, č. 2776. 3138.

(hh) *Světlo nebeské chová se podle rozumnosti a moudrosti andělů*, č. 1524. 1529. 1530. 3339. *V nebi jest právě tolik rozdílů ve světle, kolik jest andělských společností, poněvadž v nebi jest nepřetržitá rozmanitost pokud se týče dobra a pravdy, a tudíž i moudrosti a rozumnosti*, č. 684. 690. 3241. 3744. 3745. 4414. 5598. 7236. 7833. 7836.

(129)

Poněvadž Pán v nebesích jest Božskou Pravdou, a Božská Pravda jest tam světlem, proto ve Slově [Božím] Pán zove se světlem, a rovněž i veškerá pravda, která od Něho pochází, jakž viděti lze z těchto míst: »Ježíš mluvil, řka: »Já jsem světlo světa. Kdož mě následuje, nebude choditi ve tmách, nýbrž bude míti světlo života«, Jan VIII: 12. »Pokud jsem na světě, jsem světlem světa«. Jan IX: 5. »Tedy řekl jim Ježíš: Ještě na malý čas světlo s vámi jest. Chodte, dokud světlo máte, ať vás tma nezachvátí; dokud světlo máte, věřte v světlo, abyste synové světla byli. Já světlo na svět jsem přišel, aby žádný, kdož věří ve mne, ve tmě nezůstal,« Jan XII: 35., 36., 46. »Světlo přišlo na svět, ale milovali lidé více tmu nežli světlo,« Jan XIII: 19. Jan o Pánu: »Tentož jest to pravé světlo, kteréž osvěcuje každého člověka,« Jan I: 9. »Lid který seděl ve tmách, uzel světlo veliké, a těm, kteří seděli

v krajině stínu smrti, vzešlo světlo,« Mat. IV: 16. »Dám tě v smlouvu lidu a za světlo národům,« Iz. XLII: 6. »Protož dal jsem tě za světlo pohanům, abys byl spasení mé až do končin země,« Iz. XLIX: 6. »A národové, kteříž by k spasení přišli, v světle jeho procházeti se budou,« zjev. XXI: 24. »Sešliž světlo své a pravdu svou, to ať mne vodí,« Žalm XLIII: 3. V těchto a na jiných místech zve se Pán světlem podle Božské Pravdy, jež z Něho jest, rovněž tak i samotná pravda zve se světlem. Poněvadž od Pána, jakožto slunce, pochází v nebi světlo, proto — když před Petrem, Jakubem a Janem On se proměnil — zjevil se » Jeho obličej jako slunce, roucho pak Jeho učiněno bílé jako světlo, stkvoucí a bílé velmi jako sníh, jehož tak bílého bělič na zemi učiniti nemůže, Mar. IX: 3., Mat. XVII: 2.; že roucho Páně takovým se objevilo, stalo se proto, poněvadž znázorňovalo Božskou Pravdu, která od Něho jest v nebesích; roucha také ve Slově [Božím] značí pravdy (ii) a proto u Davida se praví: »Hospodine, přioděls se světlem jako rouchem,« žalm CIV: 2.

(ii) Roucha ve Slově [Božím] značí pravdy, protože tyto přiodívají dobro, č. 1073. 2576. 5248. 5319. 5954. 9216. 9952. 10.536. Roucha Páně, když byl proměněn, značí Božskou Pravdu, vycházející z Jeho Božské Lásky, č. 9212. 9216.

(130)

Že světlo v nebi jest duchovní, a že toto světlo jest Božská Pravda, lze též z toho usouditi, že rovněž i člověk má duchovní světlo a z něho osvícení, jak dalece trvá v rozumnosti a moudrosti, z Božské Pravdy pocházejících. Duchovní světlo člověka jest světlem jeho rozumu, jehož předměty jsou pravdy, kteréž on rozebírá a seřaduje, a je podle jejich příčiny a následků k sobě staví, a z nich podle pořadí důsledky vyvozuje (kk). O tom, že jest to skutečné světlo, pomocí něhož rozum takto vidí, není známo člověku přírodnímu, poněvadž světlo to očima svýma nevidí, aniž svým myšlením může si je představit; mnozí však přece jen o světle tom vědí a rozlišují je od světla přírodního, v němž trvají ti, kdož myslí přírodně, ne však duchovně; přírodně však myslí ti, kdož upoutávají svůj pohled jedině na svět a všecko připisují přírodě. Naopak zase duchovně myslí ti, kdož vzhlížejí k nebi a vše připisují Božství. Že jest pravým světlem to, co osvětluje mysl, a to světlem úplně rozdílným od světla, jež zve se světlem přírodním, častokrát jsem seznal a viděl; byl jsem ve svém vnitru postupně vznášen do onoho světla, a v tom poměru, jak jsem byl vznášen, byl můj rozum osvětčován, až jsem posléze poznal věci, kterých dříve jsem neznal, a konečně i věci takové, kteréž ani nemohou býti postiženy myšlením podle světa přírodního, kdežto ve světle nebeském byly jasně a zřetelně chápatelné (ll). Poněvadž k rozumu náleží světlo, říkává se o něm totéž, co o oku, — že totiž vidí a jest ve světle, jestliže něco pochopuje, a že jest v temnotě a ve stínu, jestliže nechápe, a podobně.

(kk) Světlo nebeské osvětluje rozum člověka, a člověk tím stává se rozumným, č. 1524. 3138. 3167. 4408. 6608. 8707, 9126.

9399. 10.569. Rozum jest osvětčován, poněvadž jest přijímatelem pravdy, č. 6222, 6608, 10.659. Rozum tou měrou bývá osvětčován, jak člověk pravdu v dobru od Pána přijímá, č. 3619. Rozum tak jest utvářen, jakými jsou pravdy z dobra, z nichž jest utvářen, č. 10.064. Rozumu dostává se světla s nebe, jako očím světla ze světa, č. 1524. 5114. 6608. 9128. Světlo nebeské od Pána ustavičně jest u člověka přítomno, avšak jen tou měrou vplývá, jakou měrou člověk trvá v pravdě z dobra, č. 4060. 4213.

(ll) Člověk, je-li nad smyslnost povznesen, přichází do světla lahodnějšího [lumen milius] a posléze do světla nebeského, č. 6313. 6315. 9407. Děje se skutečné povznesení do nebeského světla, když člověk povznáší se k rozumnosti, č. 3190. Jaké velké světlo jsem zpozoroval, když jsem byl odveden od světských představ, č. 1526. 6608.

(131)

Poněvadž nebeské světlo jest Božskou Pravdou, jest toto světlo zároveň Božskou Moudrostí a

rozumností; proto býti vznesenu do světla nebeského značí totéž, jako býti v moudrost a rozumnost vznesenu a osvěcenu; pročez světlo u andělů jest téhož stupně, jako jejich rozumnost a moudrost. Ježto nebeské světlo jest Božskou Moudrostí, jest každý ve světle nebe poznán, jaký jest; vnitro každého jednotlivce jeví se tam na jeho obličejích úplně tak, jaké jest, a ani nejmenší věc nezůstane skryta. Ti andělé, kteří jsou vnitřnější, jsou rádi tomu, že vše u nich jest zjevné, poněvadž nechťi nic jiného, než dobro. Jinak jest tomu u těch, kdož jsou pod nebem, a nechťi dobra; ti obávají se velice, aby nebyli spatřeni ve světle nebeském; a což divného, ti, kdož jsou v pekle, jeví se sobě navzájem jakožto lidé, avšak ve světle nebeském jeví se jakožto nestvůry s hrozným obličejem a hrozným tělem, každý úplně v podobě svého zla (*mm*). Podobně jeví se i člověk co do svého ducha, když naň andělé pohlížejí; je-li dobrý, jeví se jako krásný člověk, a to podle svého dobra; je-li zlý, jeví se jako netvor, ohyzdný podle svého zla. Z toho vysvítá, že ve světle nebeském vše vychází najevo; vychází najevo proto, poněvadž nebeským světlem jest Božská Pravda.

(mm) Ti, kdož jsou v peklech, jeví se v jejich svitu, kterýž podobá se záři řetavého uhlí, jako lidé, avšak ve světle nebeském jeví se jako nestvůry, č. 4532. 4533. 4674. 5057. 5058. 6605. 6626.

(132)

Poněvadž Božská Pravda jest světlem v nebesích, svítí též všechny pravdy, budťež kdekoliv, buď uvnitř andělů, buď mimo nich, buď uvnitř nebe, buď mimo ně. Avšak pravdy, které jsou mimo nebe, nesvítí tak, jako pravdy uvnitř nebe. Pravdy mimo nebe svítí mrazivě, jako světlo sněhu bez tepla, poněvadž svou podstatu zde nemají z dobra, jako pravdy uvnitř nebe; proto také zmizí ono chladné světlo, když naň dopadne světlo nebeské, a jestliže bylo zlo jeho základem, obrátí se v temnotu. Viděl jsem to několikrát, jakož i mnoho jiných pamětihodností pokud se týče svítících pravd, což zde pomímám.

(133)

Nyní budiž pověděno něco o teple nebeském. Teplo nebeské svou podstatou jest láska; ta vychází od Pána, jakožto slunce, a že slunce jest Božská Láska v Pánu a z Pána, bylo v předchozím oddílu naznačeno. z toho vysvítá, že teplo nebeské jest právě tak duchovní, jako světlo nebeské, poněvadž jest téhož původu (*nn*). Jsou dvě věci, kteréž od Pána, jakožto slunce, vycházejí: Božská Pravda a Božské Dobro; Božská Pravda jeví se v nebi světlem, a Božské Dobro teplem; avšak Božská Pravda a Božské Dobro jsou tak spolu spojeny, že netvoří dvě věci, nýbrž jedinou; jsou však přece u andělů rozděleny; nebol jsou andělé, kteří přijímají více Božského Dobra než Božské Pravdy, a opět jsou tací, kteří přijímají více Božské Pravdy než Božského Dobra; ti, kdož přijímají více Božského Dobra, jsou v nebeském království Páně; ti, kdož více Božské Pravdy, jsou v duchovním království Páně. Nejdokonalejší andělé jsou ti, kdož obě stejnou měrou přijímají.

(nn) Jest dvojí původ [origines] tepla, a dvojí původ světla, a to ze slunce světa a ze slunce nebeského, č. 3338. 5215. 7324. Teplo z Pána, jakožto ze slunce, jest pocit na způsob lásky, č. 3636. 3643. Duchovní teplo svou podstatou jest tudíž láskou, č. 2146. 3338. 3339. 6314.

(134)

Teplo nebeské, tak jako světlo nebeské, jest všude jiné; jiné v nebeském království a jiné v duchovním království, ba také jest různé v každé tamní společnosti, kterýžto rozdíl není pouze co do stupně, nýbrž i co do jakosti; silnější a čistší jest v nebeském království Páně, poněvadž tam andělé přijímají více Božského Dobra; méně silné a čisté jest v duchovním království Páně, protože zde andělé přijímají více Božskou Pravdu; rovněž i v každé společnosti nebeské jest podle způsobu přijímání různé. V pekle jest také teplo, ale nečisté (*oo*). Teplem v nebi jest to, co rozumí se svatým a nebeským ohněm, a teplem v pekle to, co rozumí se nečistým a pekelným ohněm, oběma pak rozumí se láska, a to nebeským ohněm láska k Pánu a láska k bližnímu, jakož i každá náklonnost,

kteřá těmto druhům lásky přísluší; pekelným ohněm naopak zase rozumí se sobectví a láska ke světu, jakož i každý chtíč, jenž přísluší těmto druhům lásky (x). To, že láska jest teplem duchovního původu, jeví se v rozohnění se člověka podle jeho lásky; neboť člověk rozohňuje a rozehřívá se podle její velikosti a jakosti, a její žár se jeví, když se proti ní bojuje; odtud tedy to pochází, že obvykle se říká: Býti rozpálen, rozehřát, vzplanouti, vřít, rozohniti se, když jest řeč o hnutích mysli, příslušejících dobré lásce, a o chtících, příslušejících zlé lásce.

(oo) *V peklech jest teplo, ale nečisté, č. 1773. 2757. 3340; a zápach z něho jako na světě zápach z hnoje a výkalů, v nejhorších pak peklech jako zápach mrtvolný, č. 814. 815. 817. 943. 944. 5394.*

(x) *Viz druhou poznámku ke článku 118.*

(135)

Láska, vycházející z Pána, jakožto slunce, jest v nebi pocítována jako teplo proto, poněvadž vnitro andělů jest v lásce z Božského Dobra, od Pána pocházejícího, a proto zevniternost, jež se tím zahřívá, jest v teple; podle toho, co právě bylo řečeno, v nebi teplo a láska tak velice navzájem si odpovídají, že tam každý jest v takovém stupni tepla, v jakém jest stupni lásky. Z tepla světa nevniká naprosto nic do nebe, poněvadž teplo to jest hrubšího druhu, jest přírodní a nikoliv duchovní. Jinak tomu však jest u lidí, poněvadž lidé jsou právě tak v duchovním světě, jako ve světě přírodním. Lidé co do svého ducha rozehřívají se úplně přiměřeně své lásce, co do svého těla však z obojího, a to jak teplem svého ducha, tak i teplem světa; ono vplývá do tohoto, ježto spolu souvztaží. Jakého druhu jest souvztažnost mezi oběma těmito druhy tepla, lze viděti na zvířatech, že totiž jejich pudy [amores], z nichž nejmocnějším jest pud k plození jejich plemen, objevují se a působí vždy podle přítomnosti a proudění tepla ze slunce světa, kteréžto teplo dostavuje se pouze v době jarní a letní. Velice se mýlí ti, kdož se domnívají, že vlivem tepla světa probouzejí se pudy; neboť to, co jest přírodní, nemá naprosto nijakého vlivu na to, co jest duchovní, nýbrž duchovnost má vliv na přírodnost, tento vliv jest podle božského řádu, onen však čelí božskému řádu (pp).

(pp) *Jest duchovní vliv a nikoliv fyzický, a tudíž vliv z duchovního světa ve svět přírodní a nikoliv ze světa přírodního v duchovní, č. 3219. 5119. 5259. 5427. 5428. 5477. 6322. 9110. 9111.*

(136)

Andělé tak jako lidé mají rozum a vůli; život jejich rozumu jest účinkem nebeského světla, protože nebeské světlo jest Božskou Pravdou a tudíž Božskou Moudrostí, a život jejich vůle jest účinkem nebeského tepla, protože nebeské teplo jest Božským Dobrem a tudíž Božskou Láskou; nejvlastnější život andělů pochází z tepla, nikoliv však ze světla, kromě jestliže teplo jest v něm přítomno; že život z tepla pochází, jest samozřejmo, neboť odstraníme-li teplo, zaniká i život; právě tak jest tomu s věrou bez lásky, anebo s pravdou bez dobra; neboť pravda, jež nazývá se pravdou víry, jest světlem, a dobro, kteréž nazývá se dobrem lásky, jest teplem (qq). To ještě zřetelněji vysvítá z tepla a světla světa, jež odpovídají teplu a světlu nebeskému; teplem světa, je-li spojeno se světlem, žije a kvete vše, co jest na Zemi, a ono spojeno jest za doby jarní a letní; naopak zase světlem, je-li od tepla odtrženo, neožije a nekvete nic, nýbrž ztuhne a zmírá vše; světlo a teplo nejsou spolu spojeny za doby zimní, kdy sice světlo zůstává, avšak teplo chybí. Pro onu souvztažnost slove nebe rájem, ježto v něm jest spojena pravda s dobrem, čili láska s věrou, tak jako za jarního počasí na Zemi světlo s teplem. Z toho vysvítá ještě zřetelněji pravda, o níž byla řeč výše v oddílu 13. až 19., že totiž Božstvím Páně v nebi jest láska k Němu a účinná láska k bližnímu.

(qq) *Pravdy bez dobra nejsou samy sebou pravdami, nemajíce života; neboť všecken život pravdy jest z dobra, č. 9603. Jsou tedy jako tělo bez duše, č. 3180, 9454. Pravd bez dobra Pán nepřijímá, č. 4368. Jaká jest pravda bez dobra, jaká tedy víra bez lásky, jaká pravda z dobra a jaká víra z lásky*

pocházející, v. 1949. 1950. 1951. 1964. 5830. 5951. Jest jedno a totéž, říká—li se pravda anebo víra, a rovněž i dobro anebo láska, protože pravda jest věcí viry a dobro věcí lásky, č. 2839. 4353. 4997. 7178. 7623. 7624. 10.367.

(137)

U Jana se praví: »Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha a Bůh byl Slovo: Všecky věci skrze ně učiněny Jsou, a bez nebo něho nic není učiněno, což učiněno jest. U něm život byl, a život byl světlo lidí. Na světě byla svět skrze Něho učiněn jest. A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi, a viděli jsme slávu jeho«, I: 1. 3. 4. 10. 14. Jest zřejmo, že Slovem rozumí se tu Pán, neboť se praví, že Slovo tělem učiněno jest; není však dosud známo, co v užším slova smyslu Slovem se rozumí, a proto budiž to pověděno: Slovo jest zde Božská Pravda, která jest v Pánu a z Pána (rr), pročež sluje i světlem; a že světlo jest Božskou Pravdou, bylo v předchozí části tohoto oddílu ukázáno. Nyní budiž vysvětleno, že Božskou Pravdou vše bylo učiněno a stvořeno. V nebi veškerá moc náleží Božské Pravdě a bez Božské Pravdy není moci nijaké (ss); všichni andělé bývají podle Božské Pravdy nazýváni mocemi a také jsou tou měrou mocemi, jak ji přijímají, čili jak jsou jejími přijímajícími schránami; jí mají moc nad pekly a nade všemi, kdož se protiví; tisíc nepřátel nesnese tam jediného paprsku nebeského světla, kteréž jsou Božskou Pravdou. Poněvadž andělé jsou anděly tím, že přijímají Božskou Pravdu, důsledkem toho jest, že celé nebe není z ničeho jiného, neboť nebe sestává z andělů. To, že tak veliká moc skrývá se v Božské Pravdě, nemohou uvěřiti ti, kdož o pravdě nemají jiné představy, nežli jako o nějaké myšlence nebo řeči, kteréž samy v sobě nemají nijaké moci, kromě té, že snad jiní z poslušnosti jimi se řídí; ale v Božské Pravdě sama sebou skrývá se moc, a to taková moc, že jí stvořeno bylo nebe a svět se vším tím, co v nich jest. Že takováto moc v Božské Pravdě jest obsažena, lze objasnit dvěma přirovnáními, totiž mocí pravdy a dobra ve člověku, a mocí světla a tepla, pocházejícího ze slunce světa. Mocí pravdy a dobra ve člověku; Cokoliv člověk činí, činí z rozumu a vůle, z vůle činí tak pomocí dobra, a z rozumu pomocí pravdy; neboť všecko, co jest ve vůli, vztahuje se k dobru, a vše, co jest v rozumu, vztahuje se ku pravdě (tt); jimi uvádí člověk do pohybu celé své tělo a v něm tisíce věcí jsou dobrovolné poslušny pokynu a rozkazu, z čehož vysvítá, že celé tělo jest utvořeno, aby sloužilo dobru a pravdě, a tudíž utvořeno jest z dobra a pravdy. — Mocí tepla a světla ze slunce tohoto světa: Všecky věci, kteréž na světě rostou, jako stromy, osení, květiny, traviny, plody a semena nevznikají ničím jiným, nežli teplem a světlem slunečním, z čehož vysvítá, jaká tvůrčí síla v nich se skrývá. Jak mnohem větší jest to však síla, skrývající se v božském světle, jež jest Božskou Pravdou, a v božském teple, jež jest Božským Dobrem, z nichž vzniklo nebe a tudíž i svět, neboť pomocí nebe vzniká svět, jakž v předcházejícím bylo ukázáno. Z toho vysvítá, jak nutno rozuměti tomu, že Slovem učiněno bylo vše a bez něho nic učiněno nebylo, což učiněno jest, totiž Božskou Pravdou od Pána pocházející (uu). Odtud to také jest, že v knize stvoření [Genesis] mluví se o světle, a teprve v dalším jest řeč o tom, co povstalo ze světla, 1. Mojž. I: 3. 4. Odtud to také jest, že všecko ve vesmíru, a to jak v nebi, tak na světě, vztahuje se k dobru a ku pravdě, a k jejich spojení, aby vůbec něčím se mohlo státi (viz výše č. 107.)

(rr) Slovo ve Slově [Božím] značí mnohé věci, zejména řeč, úvahy myslí, vše, co skutečné existuje, tedy cokoliv, a v nejvyšším smyslu Božskou Pravdu a Pána, č. 9987. Slovo značí Božskou Pravdu, č. 2803. 2884. 4692. 5075. 5272. 7830. 9987. Slovo značí Pána, č. 2533. 2859.

(ss) *Od Pána vycházející Božská Pravda jest to, co má všelikou moc*, č. 6948. 8200. *Všecka moc v nebi náleží pravdě z dobra*, č. 3091. 3563. 6344. 6413. 8304. 9643. 10.019. 10.182. *Andělé slují mocemi, a také jsou mocemi na základě přijímání Božské Pravdy od Pána*, č. 9639. *Andělé jsou přijímateli pravdy od Pána a tudíž ve Slově [Božím] tu i tam slují bohové*, č. 4295. 4402. 8301. 8192. 9398.

(tt) Rozum jest přijímatelem pravdy a vůle přijímatelem dobra, č. 3623. 6125. 7503. 9300. 9930. Tudíž vše, co jest v rozumu, vztahuje se i ke pravdám, nechť jsou to pravdy skutečné, anebo nechť

jsou člověkem pouze za pravdy pokládáné, a vše, co jest ve vůli, podobné vztahuje se k dobru, č. 803. 10.122.

(uu) Od Pána vycházející Božská Pravda jest jedinou skutečností [reale], č. 6880. 7004. 8200. Božskou Pravdou vše učiněno a stvořeno jest, č. 2803. 2884. 5272. 7835.

(139)

Jest třeba věděti, že Božské Dobro a Božská Pravda, kteréž jsou od Pána, jakožto slunce nebeského, nejsou v Pánu, nýbrž od Pána [vycházejí]; v Pánu jest pouze Božská Láska, kteráž jest bytím [Esse], z něhož Božské Dobro a Božská Pravda trvají [existunt]; trváním [existere] z bytí rozumí se vycházení. Lze to učiniti zřetelné přirovnáním se sluncem světa; teplo a světlo, kteréž jsou na světě, nejsou ve slunci, nýbrž vycházejí ze slunce; ve slunci jest pouze oheň, a teplo a světlo existuje a vychází ze slunce.

(140)

Poněvadž Pán jakožto slunce jest Božská Láska, a Božská Láska jest vlastním Božským Dobrem, proto Božství, z Něho vycházející, jež jest vlastním Božstvím v nebi, za účelem rozdílu zove se Božskou Pravdou, ačkoliv jest Božským Dobrem, sjednoceným s Božskou Pravdou. Tato Božská Pravda jest to, co nazývá se svatostí, vycházející z Něho.

---

(18)

O čtyřech hlavních stranách v nebi.

(141)

V nebi tak jako na světě jsou čtyři hlavní strany světa: Východ, poledne, západ a půlnoc, jež tu i tam určeny jsou svým sluncem, v nebi sluncem nebeským, jímž jest Pán, na světě Sluncem světa; avšak přece jen mezi nimi jsou některé rozdíly. Prvý rozdíl jest ten, že na světě nazývá se polednem to místo, kde jest Slunce, když jest nejvýše nad zemí, půlnocí místo, kde v protilehlém bodě stojí pod zemí, východem, kde za doby rovnodennosti vychází, a západem, kdež v týž čas zachází; tím způsobem určují se na světě podle poledne čtyři hlavní strany. **V nebi naopak východem se nazývá to, kde Pán, jakožto slunce se zjevuje, na protější straně jest západ, po pravé straně v nebi jest poledne a po levé jest v něm půlnoc, a to při každém obratu obličeje a těla nebešťanů; takto všechny strany v nebi určovány jsou východem.** Východem slove to místo, kde Pán jakožto slunce se zjevuje, což důvod svůj má v tom, že veškerý původ [origo] života jest od Něho, jakožto slunce; a skutečně, jakou měrou andělé teplo a světlo, či lásku a rozumnost od Něho přijímají, tou měrou se říká, že Pán u nich vychází; proto také Pán ve Slově [Božím] zove se východem [Oriens] (xx).

(xx) Pán v nejvyšším smyslu jest východem, poněvadž jest sluncem nebeským, kteréž vždy jest na východě, nikdy však na západě, č. 101. 5097. 9668.

(142)

Druhý rozdíl jest ten, že andělé mají východ vždy před obličejem, vzadu západ, po pravici poledne a po levici půlnoc; poněvadž však toto na světě lze stěží pochopiti, ježto zde člověk obrací svůj obličej ke každé straně světové, budiž to objasněno. Celé nebe obrací se k Pánu, jakožto svému společnému středu, a tudíž obracejí se tam i všichni andělé; jest známo, že vše na Zemi směřuje ke společnému středu; směr v nebi liší se však od směru na světě tím, že v nebi obracejí se k

společnému středu přední části, na světě však spodní části; toto směřování na Zemi zve se přitažlivostí čili gravitací. Vnitro andělů jest skutečně obráceno kupředu; a poněvadž vnitro projevuje se obličejem, jest to obličej, kterýž určuje hlavní strany (yy).

(yy) V nebi všichni k Pánu se obracejí, č. 9828. 10.130. 10.189. 10.219. Andělé však k Pánu se neobracejí, nýbrž Pán je k Sobě obrací, č. 10.189. Andělé nejsou přítomni u Pána, nýbrž Pán jest přítomen u andělů, č. 9415.

(143)

To, že andělé mají východ před svým obličejem při každém obratu svého obličeje a těla, může býti na světě tím méně pochopeno, protože člověk má před obličejem kteroukoliv stranu světovou podle toho, kam se obrátí, a proto budiž i to objasněno. Andělé obracejí a otáčejí, tak jako lidé, své obličeje a svá těla ke všem stranám, ale přece jest východ ustanovičně před jejich očima; avšak obraty andělů nejsou takové, jako obraty lidí, neboť jsou jiného původu; zdají se sice býti stejné, avšak přece jen nejsou stejné; původem jich jest panující láska; z ní vzniká všecko určování [determinationes] u andělů a duchů; neboť — jak právě bylo řečeno — jejich vnitro jest skutečně obráceno k jejich společnému středu, a tudíž v nebi k Pánu, jakožto slunci; poněvadž jejich láska ustavičně jest před jich vnitrem a jejich obličej vytváří se z jejich vnitra (poněvadž jest jeho zevnější formou), proto i ta láska, která panuje, ustavičně jest před jejich obličejem; v nebesích jest to Pán, jakožto slunce, poněvadž On to jest, od Něhož oni mají lásku, (zz). A poněvadž Pán sám Svou láskou jest u andělů, On sám to činí, že Naň pohlížejí, nechá oni obracejí se kamkoliv. Věc tuto nelze zde blíže objasniti, avšak v dalších oddílech, zejména pak v těch, kdež bude mluveno o předobrazeních a zjevech, a o čase i prostoru v nebi, bude lze lépe tomu porozuměti. To, že andělé mají Pána ustavičně před svým obličejem, zvěděl jsem na základě četných zkušeností a bylo mi popřáno to pozorovati; neboť kdykoliv jsem obcoval s anděly, byla před mým obličejem i přítomnost Páně, kterýž, byl nebyl viditelný, přece jen vnímatelný jest ve světle; že jest tomu tak, dosvědčili i andělé častěji. Ježto Pán ustavičně jest před obličejem andělů, proto se na světě říkává, že dlužno míti Boha před očima a před obličejem, a Naň pohlížeti, a že ti Naň patří, kdož v Něho věří a Jeho milují; že člověk takto se vyjadřuje, má svou příčinu v duchovním světě, neboť lidská řeč má odtamtud mnohé rčení, ačkoliv člověk neví, že to odtamtud pochází.

(zz) Všichni v duchovním světě ustavičně obracejí se ke své lásce a strany světové tam počínají se od obličeje a jsou jím určovány; č. 10.130. 10.189. 10.420. 10.702. Obličej jest tak utvářen, že odpovídá vnitru, č. 4791 až 4805. 5695. Tudíž vnitro vyzařuje z obličeje, č. 3527. 4066. 4796. Obličej andělů tvoří jednotu s jejich vnitrem, č. 4796. 4797. 4799. 5695. 8250. O vlivu vnitra na obličej a jeho svaly, č. 3631. 4800.

(144)

Toto obracení se k Pánu náleží mezi nejpodivuhodnější zjevy nebes; neboť tam mohou býti mnozí na tomtéž místě, a každý může svůj obličej a své tělo obrátiti ve zcela jinou stranu, nežli druhý, a přece všichni vidí Pána před sebou, a každý má po své pravici poledne, po své levici půlnoc a za sebou západ. K podivuhodným věcem náleží to, že ačkoliv každý pohled andělů směřuje k východu, přece mají výhled i na ostatní tři strany světa; výhled tento mají ze svého vnitřního zření, kteréž jest zřením myšlenkovým. K podivuhodným věcem náleží i to, že v nebi není naprosto nikomu dovoleno státí za zády jiného a hleděti na jeho zátylí, v kterémžto případě vliv dobra a pravdy, od Pána pocházející, se ruší.

(145)

Andělé vidí jinak Pána a Pán vidí jinak anděly; andělé vidí Pána očima, Pán však vidí anděly v čele; v čele proto, poněvadž čelo odpovídá lásce a Pán láskou vplývá v jejich vůli a činí, že lze Ho viděti

rozumem, jemuž odpovídají oči (*aaa*).

(*aaa*) Čelo souvztáhí s nebeskou láskou a proto čelo ve Slově Božím značí tuto lásku, č. 9936. Oko souvztáhí s rozumem, poněvadž rozum jest vnitřní zření, č. 2701. 4410. 4526. 9051. 10.569. Proto zvednouti oči a viděti, značí rozuměti, chápati a pozorovati, č. 2789. 2829. 3198. 3202. 4083. 4086. 4339. 5684.

(146)

Avšak i hlavní strany v těch nebesích, z nichž sestává nebeské království Páně, liší se od hlavních stran těch nebes, jež tvoří Jeho duchovní království, a to proto, poněvadž Pán jeví se andělům, kteří jsou v Jeho nebeském království, jako Slunce, těm však, kteří jsou v Jeho duchovním království, jako Měsíc, a východ jest tam, kde Pán se zjevuje; odlehlost mezi sluncem a měsícem měří tam třicet stupňů, a proto jest i táž mezi hlavními stranami. O tom, že nebe rozděleno jest ve dvě království, jež zovou se nebeským a duchovním královstvím, viz v dotyčném oddílu č. 20. až 28; a že Pán v nebeském království jeví se jako slunce a v duchovním království jako měsíc, č. 118; tím však hlavní strany nebes nestávají se neurčitými, poněvadž duchovní andělé nevystupují k andělům nebeským, aniž tito mohou k nim sestoupiti; viz výše č. 35.

(147)

Z toho vysvítá, jakého druhu jest přítomnost Páně v nebesích, že totiž On jest všude, a u každého v dobru a pravdě, jež od Něho vycházejí; že tedy, jak výše v č. 12. bylo řečeno, jest ve Svém u andělů; poznávání přítomnosti Páně děje se v jejich vnitru, a podle vnitru vidí oči, a tudíž andělé vidí Ho zevně sebe samých, což jest pokračování [continuum]; z toho lze souditi, jak nutno rozuměti tomu, že Pán jest v nich a oni v Pánu, podle slov Páně: »Zůstaňtež ve mně a já ve vás«, Jan XV: 4. »Kdož jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm«, Jan VI: 56; tělo Páně značí Božské Dobro a krev Božskou Pravdu (*bbb*).

(*bbb*) Tělo Páně ve Slově [Božím] značí Jeho Božské Člověčenství a Božské Dobro Jeho Lásky, č. 3813. 7850. 9127. 10.283. A krev Páně značí Božskou Pravdu a svatost víry, č. 4735. 4978. 7317. 7326. 7846. 7850. 7877. 9127. 9393. 10.026. 10.033. 10.152. 10.204.

(148)

Všichni v nebesích bydlí odloučeně od sebe podle stran nebeských; k východu a západu bydlí ti, kdož jsou v dobru lásky, k východu ti, kdož ji jasně vycítují, k západu ti, kdož ji nejasně vycítují; k poledni a k půlnoci bydlí ti, kdož jsou v moudrosti z dobra lásky, k poledni ti, kdož jsou v jasném světle moudrosti, k půlnoci ti, kdož jsou v nejasném světle moudrosti. Andělé v duchovním království Páně bydlí právě tak, jako andělé v Jeho království nebeském, rozdíl jest pouze podle dobra lásky a světla pravdy, z dobra pocházející; neboť láskou v království nebeském jest láska k Pánu, a světlem pravdy z Něho jest moudrost; v duchovním království však jest láska k bližnímu, jež zove se účinnou láskou a světlem pravdy z ní jest rozumnost, kteráž zove se též věrou; viz o tom výše č. 23. Andělé také různí se podle hlavních stran, neboť hlavní strany v tom i v onom království jsou od sebe o třicet stupňů odchýleny, jakž to právě v č. 146, bylo pověděno.

(149)

Právě tak bydlí andělé pospolu v každé společnosti nebeské; k východu bydlí tam ti, kdož jsou ve vyšším stupni lásky k Bohu a lásky k bližnímu, k západu ti, kdož jsou v nižším stupni; k jihu ti, kdož jsou ve větším světle moudrosti a rozumnosti, k severu ti, kdož jsou ve slabším světle. Že bydlí tak odděleně, poněvadž společnost představuje nebe a jest také nebem v menší podobě, viz výše v č. 51. až 58. Podobně děje se při jejich shromážděních. V tomto pořádku jsou umístěni vzhledem k formě nebeské, podle níž každý zná svoje místo. Pán také o to se postaral, aby v každé společnosti

byli zastoupeni andělé všelikého druhu, a to proto, aby nebe co do formy bylo všude stejné; přece však uspořádání celého nebe liší se od uspořádání jediné společnosti tak, jako celek od části; nebol společnosti, které jsou k východu, jsou vznešenější než společnosti, které jsou k západu, a společnosti k poledni jsou vznešenější než společnosti k půlnoci.

(150)

Z toho plyne, že hlavní strany nebeské označují to, co vyskytuje se u těch, kdož v nich sídlí, totiž východ značí lásku a její dobro v jasném vycitování, západ značí totéž při nejasném vycitování, poledne značí moudrost a rozumnost v jasném světle, půlnoc značí totéž v nejasném světle. A poněvadž těmito stranami označují se tyto věci, jest jimi označováno totéž i ve vnitřním čili duchovním smyslu Slova [Božího] (ccc), neboť vnitřní čili duchovní smysl Slova [Božího] jest úplně podle toho, co jest v nebi.

(ccc) Východ ve Slově [Božím] značí lásku ve zřetelném jejím vycitování, č. 1250. 3708. Západ, lásku v temném jejím vycitování, č. 3708. 9653. Jih, stav světla, čili moudrost a rozumnost, č. 1458. 3708. 5672 a sever tento stav v zatmění, č. 3708.

(151)

Opak jest u těch, kdož jsou v peklech; ti, kdož tam jsou, nepohlíží na Pána, jakožto slunce nebo měsíc, nýbrž pohlíží opačným směrem od Pána, na ono úplně tmavé těleso, kteréž jest místo slunce světa, a na ono zatmělé těleso, které jest místo pozemského měsíce; ti, kdož slují zlými anděly [genii] pohlíží k onomu úplně tmavému tělesu, kteréž jest místo slunce světa, a ti, kdož slují duchové, pohlíží k onomu tělesu zatmělému, které jest místo pozemského měsíce (ddd); o tom, že slunce světa a měsíc pozemský neukazují se v duchovním světě, nýbrž místo onoho slunce cosi úplně tmavého na opačné straně nebeského slunce, a místo onoho měsíce cosi zatmělého, jež jest proti měsíci nebeskému, viz výše č. 122; podle toho též jejich hlavní strany jsou opakem hlavních stran v nebesích; východ pro ně jest tam, kde jest onen zatemnělý a onen temný předmět; západ jest pro ně tam, kde jest slunce nebeské; poledne mají po své pravici a půlnoc po své levici, a to rovněž při každém obratu svého těla. Jinak ani býti nemůže z té příčiny, ježto každé směřování jejich vnitra a tudíž i veškeré určování tam se obrací a tam se snaží; o tom, že směřování vnitra a tudíž i skutečné určování všechněch jednotlivců ve druhém životě jest v poměru k jejich lásce, viz č. 143; láskou těch, kdož jsou v peklech, jest sebeláska a láska ke světu, a tyto druhy lásky jsou tím, co jest označováno Sluncem světa a pozemským Měsícem; viz č. 122; a tyto druhy lásky jsou opakem lásky k Pánu a lásky k bližnímu (eee); odtud pochází, že tací obrazejí se od Pána směrem k oněm tmavým předmětům. I ti, kdož jsou v peklech, bydlí tam podle svých hlavních stran; ti, kdož trvají ve zlu ze sebelásky, bydlí tam od jejich východu k jich západu; ti, kdož trvají v nepravdě zla, bydlí od jejich poledne až k jejich půlnoci. O tom však více později, až bude řeč o peklech.

(ddd) *Kdož jsou a jací jsou ti, kteří slují zlí andělé [genii], a kdož jsou a jací jsou ti, kdož slují duchové*, č. 947. 5035. 5977. 8593. 8622. 8625.

(eee) *Ti, kdož trvají v sebelásce a lásce ke světu, odvracejí se od Pána*, č. 10.130. 10.189. 10.420. 10.702. *Láska k Pánu a účinná láska k bližnímu tvoří nebe, avšak sebeláska a láska ke světu peklo*, poněvadž jsou protilehlé, č. 2041. 3610. 4225. 4776. 6210. 7366. 7369. 7490. 8232. 8678. 10.455. 10.741 až 10.745.

(152)

Přijde-li zlý duch mezi dobré, nastane tím obyčejně ve hlavních stranách takový zmatek, že dobří stěží poznávají, kde jest jejich východ; což jsem sám několikrát zakusil a pak slyšel o tom od duchů, kteří si na to stěžovali.

(153)

Zlí duchové někdy objevují se, jsouce obrácení ke hlavním stranám nebeským, a mají pak rozumnost a chápání pravdy, avšak nijakou náklonnost k dobru; jakmile tudíž obrátí se zase ke svým hlavním stranám, pozbývají opětne rozumnosti a chápání pravdy a říkají, že pravdy, které slyšeli a které pochopili, nejsou pravdivé, nýbrž nepravdivé. Byl jsem o této proměně poučen v tom smyslu, že u zlých může sice býti takto proměněna rozumovost [intellectuale], nikoliv však chtění [voluntarium]; a že Pán zařídil to takto za tím účelem, aby každý mohl pravdy viděti a uznati, že však nikdo jich nepřijímá, dokud není v dobru, ježto tím, co přijímá pravdu, jest dobro, naprosto však není jím zlo. Byl jsem též poučen, že jest tomu tak i u člověka, a to proto, aby mohl býti pravdami polepšen, že však nemůže býti polepšen dále, nežli jak dalece trvá v dobru; proto tedy člověk podobné může býti k Pánu obrácen; je-li však podle svého života ve zlu, odvrací se ihned od Pána, a utvrzuje se v nepravdě svého zla proti pravdám, kteréž byl pochopil a spatřil; a to stává se, když sám v sobě podle svého vnitra myslí.

---

(19)

O proměnách stavů andělů v nebi.

(154)

Změnami stavů andělů rozumějí se jejich změny vzhledem k lásce a k víře, a tudíž k moudrosti a rozumnosti, a proto i k jejich stavu života. Výrazu »stavy« užívá se o životě i o tom, co k životu náleží; a ježto andělský život jest životem lásky a víry, a tudíž moudrosti a rozumnosti, užívá se výrazu »stavy« i o těchto druhých věcech, i zovou se stavy lásky a víry, jakož i stavy moudrosti a rozumnosti. Jak tyto stavy u andělů se mění, budiž nyní pověděno.

(155)

Andělé nejsou ustavičné v tomtéž stavu pokud se týče lásky a proto také ne v tomtéž stavu, pokud se týče moudrosti, ježto všecku moudrost mají z lásky a podle jakosti lásky; někdy jsou ve stavu vroucné lásky, někdy ve stavu lásky méně vroucné; postupně jí ubývá od jejího nejvyššího stupně až ke stupni nejnižšímu. Jsou-li v nejvyšším stupni lásky, jsou i ve světle a teple svého života, čili ve své jasnosti a příjemnosti; jsou-li však v nejnižším stupni, jsou ve stínu a mrazu, čili ve své temnotě a nepříjemnosti. A z nejnižšího stavu vracejí se opět k prvému stavu a tak dále. Tyto změny se střídají, a to co nejrozmanitěji. Stavy tyto jdou za sebou jako změny stavu světla a stínu, tepla a zimy, anebo jako jitra, poledne, večer a noc každého dne na světě, s ustavičnou rozmanitostí průběhem roku. Stavy ty jsou i souvztažné, jitra jest souvztažné se stavem jich lásky v jasnosti, poledne se stavem jich moudrosti v jasnosti, večer se stavem jich moudrosti za temnoty, a noc se stavem bez lásky a bez moudrosti. Jest však třeba věděti, že není nijaké souvztažnosti noci se stavy života těch, kdož jsou v nebi. U nich jest souvztažnost rozednívání, jakéž jest před jitem; Souvztažnost noci jest s těmi, kdož jsou v pekle (fff). Tato souvztažnost jest příčinou, že ve Slově [Božím] vůbec den a rok značí životní stavy; teplo a světlo značí lásku a moudrost; jitra prvý a nejvyšší stupeň lásky; poledne moudrost v jejím světle, večer moudrost v jejím stínu; svítání temnotu, předcházející jitra; noc značí však úplný nedostatek lásky a moudrosti (ggg).

(fff) *V nebi není stavu, kterýž by odpovídal noci, nýbrž jen šeru, předcházejícímu jitra, č. 6110. Šero jest středním stavem mezi posledním a prvním, č. 10.134.*

(ggg) *Střídání se stavů osvětlení a vnímání v nebi jest v témž poměru, jako denní časy na světě, č.*

5672. 5962. 6310. 8426. 9213. 10.605. *Den a rok ve Slově [Božím] značí všechny stavy vůbec, č. 23. 487. 488. 493. 893. 2788. 3462. 4850. 10.656. Jitro značí počátek nového stavu a stav lásky, č. 7216. 8426. 8427. 10.114. 10.134. Večer značí stav ubývání světla a lásky, č. 10.134. 10.135. Noc značí stav úplného nedostatku lásky a víry, č. 221. 709. 2353. 6000. 6110. 7870. 7947.*

(156)

Se stavem vnitra, kteréž jest oblastí lásky a moudrosti andělů, mění se i stavy nejrozmanitějších věcí zevnějších, jež jeví se jejich očím; neboť věci, které jsou zevně andělů, jeví se podle toho, co děje se ve vnitru andělů. O tom, které jsou to věci a jaké jsou, promluveno bude v dalších oddílech, v nichž bude řeč o předobrazích a zjevech v nebi.

(157)

Každý anděl podléhá takovýmto změnám a prožívá je, a rovněž i každá společnost jako celek, avšak každý z nich vždy jiným způsobem nežli druhý, a to proto, ježto láskou a moudrostí liší se od sebe; neboť ti, kdož jsou ve středu, jsou v dokonalejším stavu nežli ti, kdož jsou kolem nich až ke hranicím (viz výše č. 23, 128.) Popisovati tyto rozdíly bylo by však velmi zdouhavé, neboť každý zakouší změny podle jakosti své lásky a své víry; proto také někdo jest ve svém jasu a příjemnosti, zatím kdy druhý jest ve své temnotě a nepříjemnosti, a to současně i v jedné a téže společnosti, a rovněž v jedné společnosti jinak, než ve společnosti druhé, a ve společnostech království nebeského jinak, nežli ve společnostech království duchovního. Rozmanité měnění se jejich stavů jest v celku takové, jako změna stavu dne v jednotlivých pásmech na Zemi; neboť zde jsou tací lidé, kteří mají jitro, zatím kdy jiní mají večer, a rovněž i tací, kteří mají teplo, zatím kdy jiní mají zimu a obráceně.

(158)

Byl jsem s nebe poučen, **proč jsou tam takové změny stavů.** Andělé pravili, že jest několik příčin. Prvá příčina jest ta, že příjemnost života a nebe, kteráž jim plyne z lásky a moudrosti, od Pána pocházejících, ponenáhlu pozbyla by své ceny, kdyby v ní žili nepřetržitě, jakž se to stává těm, kdož jsou neustále beze změny v radostech a slastech. Druhá příčina jest, že andělé právě tak, jako lidé, mají vlastní své proprium, jež jest milováním sebe sama, a že všichni, kdož jsou v nebi, jsou od svého propria oddalováni, a jakou měrou jsou od něho oddalováni, takovou měrou jsou v lásce a moudrosti; jakou však měrou nejsou oddalováni, takovou měrou trvají v lásce k sobě samým. A protože každý miluje své proprium a jest od něho uchvacován (*hhh*), proto stav jejich se mění a nastávají změny, jež jdou postupně za sebou. Třetí příčina jest, že andělé bývají takto zdokonalováni, poněvadž tím si zvykají udržovati se v lásce k Bohu a zdržovati se lásky k sobě; a konečně i proto, ježto střídáním příjemnosti a nepříjemnosti, stává se chápavost a vycitřování dobra jemnější (*iii*). K tomu andělé dodali, že Pán není příčinou změn jejich stavů, ježto Pán, jakožto slunce, neustále vplývá teplem a světlem, to jest láskou a moudrostí, — nýbrž že příčina toho spočívá v nich samotných, ježto milují své proprium, kteréž ustavičně je uchvacuje. Bylo mi to objasněno přirovnáním ke Slunci světa, že totiž v něm samotném netkví příčina změn tepla a studena, světla a stínu během roku a během dne, poněvadž ono stojí nepohnuté, nýbrž že příčina toho jest v Zemi.

(*hhh*) *Proprium člověka jest sebe samého milovati, č. 694. 731. 4317. 5660. Proprium musí býti odloučeno, aby Pán mohl býti přítomen, č. 1023. 1044. Skutečně jest odloučeno, když někdo v dobru jest udržován Pánem, č. 9334. 9335. 9336. 9445. 9452. 9453. 9454. 9938.*

(*iii*) *Andělé věčně jsou zdokonalováni, č. 4803. 6648. V nebesích není stavu, který jinému byl by úplné podoben, a tudíž existuje nepřetržitě zdokonalování, č. 10.200.*

(159)

Bylo mi také ukázáno, jak Pán, jakožto slunce, jeví se andělům v království nebeském v jejich prvním stavu, jak v jejich druhém a jak v jejich třetím stavu. Viděl jsem Pána jakožto slunce přirudlé a zářící s takovou skvělostí, že nelze toho popsati; bylo mi řečeno, že Pán ukazuje se jako takové slunce andělům v jejich prvním stavu; pak bylo viděti kolem slunce velký temný pás, jímž prvotní rudost a třpyt, kterýmiž tak oslnivé zářilo, počaly slábnouti; bylo mi řečeno, že slunce takto se jim ukazuje ve druhém stavu. Po té bylo viděti, jak pás ztemněl ještě více, čímž slunce jeví se býti méně rudé a tak postupně dále, až posléze bylo jako běloskvoucí; bylo řečeno, že takto jeví se jim slunce ve třetím stavu. Poté bylo viděti tento běloskvoucí jas postupovati vlevo k měsíci nebeskému, k jehož světlu pak se připojil; tím zazářil měsíc nadmíru; bylo řečeno, že jest to čtvrtý stav těch, kdož jsou v království nebeském, a prvý stav těch, kdož jsou v království duchovním, a tak střídaly se změny stavů v obou královstvích, ne však v celém království najednou, nýbrž v jedné společnosti po druhé. Tyto změny nejsou pevně stanoveny, nýbrž dostavují se dříve či později, aniž by o tom andělé věděli. Dále andělé pravili, že slunce samo se nemění, aniž že tak postupuje, nýbrž že jeví se takové podle znenáhla postupujících jejich stavů, ježto Pán zjevuje se každému podle jakosti jeho stavu, a tudíž jako rudě zářící, jsou—li v lásce vroucně, méně rudě zářící a posléze běloskvoucí, jestliže lásky ubývá; a jakost jejich stavu jest předobrazem temným pásem, kterýž byl příčinou oné zdánlivé změny plamene a světla slunečního.

(160)

Jsou—li andělé ve stavu posledním, kterýž nastává, když ocitnou se ve svém propriu, stávají se sklíčenými; hovořil jsem s nimi, když byli v tomto stavu a postřehl jsem jejich sklíčenost; oni však pravili, že doufají v brzkou opět se dostati do předešlého stavu, a tak zase do nebe; neboť nebem jim jest, jsou—li oddalováni od svého propria.

(161)

Rovněž i v peklech jsou změny stavů, o čemž však později, až bude promluveno o pekle.

---

(20)

O čase v nebi.

(162)

Ačkoliv v nebi tak jako na Zemi stále se vše mění a pokračuje, přece jen andělé nemají ani pojmu, ani představy o čase a prostoru, a to tak, že dokonce ani nevědí, co jest čas a co prostor. O čase v nebi budiž nyní zde promluveno, o prostoru pak v oddílu dalším.

(163)

Andělé nevědí, co jest čas, ačkoliv vše u nich postupně pokračuje, jako na světě, a to tak, že není v tom rozdílu. To má svůj původ v tom, že v nebi nejsou ani léta, ani dny, nýbrž změny stavů; a tam, kde jsou léta a dny, jsou i časy, ale tam, kdež jsou změny stavů, jsou stavy.

(164)

Na světě jsou časy proto, poněvadž Slunce zde zdánlivě postupuje od stupně ke stupni a jest příčinou časů, zvaných ročními počasími; a kromě toho kolem Země [zdánlivě] obíhá a tvoří časy, kteréž zovou se denním časem, a tyto i ony přesně po sobě se střídají. Ale jinak tomu jest se sluncem v nebi, kteréž nevytvoruje zde znenáhly postupováním a otáčením se léta a dny, nýbrž

zdánlivě jen vytváří změny stavů, a ani ty ne v určitém střídání se, jakž to bylo pověděno v oddílu předchozím. Z toho vyplývá, že andělé nemohou mít nějaké představy o čase, nýbrž místo něho mají představu o stavu; co stavem jest, viz výše č. 154.

(165)

Poněvadž andělé nemají nijaké představy, která by tak jako u lidí na světě pocházela z času, proto také nemají nijaké představy o čase a o jeho vymezeních; o vymezeních, času se týkajících, nevědí nic; tak ku př. nevědí, co jest rok, měsíc, týden, den, hodina, dnešek, zítřek. Když andělé o podobných věcech od člověka slyší (neboť Pán ustavičně k lidem přidružuje anděly), rozumějí jimi stavy a ohraničení stavů; tak přírodní představa lidí přeměňuje se u andělů v představu duchovní. Proto také ve Slově [Božím] časy značí stavy, a ohraničování k času se vztahující, značí — jakž výše uvedeno — jim odpovídající duchovní věci (kkk).

(kkk) Časy ve Slově [Božím] značí stavy, č. 2788. 2837. 3254. 3356. 4816. 4901. 4916. 7218. 8070. 10.133. 10.605. Andělé myslí bez představy o čase a prostoru, č. 3404. Příčiny toho, č. 1274. 1382. 3356. 4882. 4901. 6110. 7218. 7381. Co rok značí ve Slově [Božím], č. 487. 488. 493. 893. 2906. 7828. 10.209; co měsíc, č. 3814; co týden, č. 2044. 3845; co den, č. 23. 487. 6110. 7430. 8426. 9213. 10.062. 10.605; co dnešek, č. 2838. 3998. 4304. 6165. 6984. 9939; co zítřek, č. 3998. 10.497; co včerejšek, č. 6983. 7124. 7140.

(166)

Podobně děje se se vším, co pochází z času, jako ku př. se čtyřmi ročními počasími, jež zovou se jaro, léto, podzim a zima; se čtyřmi denními dobami, jež zovou se jitro, poledne, večer a noc, a se čtyřmi věky lidskými, jež zovou se dětství, jinošství, mužný věk a stáří; a tak i s ostatním, co buď z času pochází, anebo podle času se děje. Když člověk na takovéto věci myslí, myslí podle času, anděl však podle stavu; pročez to, co v těchto věcech u lidí jest z času, to u andělů proměňuje se v představu o stavu. Jaro a jitro proměňují se v představu o stavu lásky a moudrosti, jakéž jsou v prvním stavu u andělů; léto a poledne proměňují se v představu lásky a moudrosti, jaké jsou ve druhém stavu; podzim a večer, jakéž jsou ve třetím stavu; noc a zima v představu stavu, který jest v pekle; proto také časy ve Slově [Božím] značí takovéto věci; viz výše č. 155. Z toho vysvítá, kterak přírodní věci, kteréž jsou v lidském myšlení, stávají se duchovními u andělů, kteří jsou u člověka.

(167)

Poněvadž andělé nemají pojmu o čase, mají o věčnosti zcela jinou představu nežli lidé. Andělé rozumějí věčností nekonečný stav, nikoliv však nekonečný čas (III). Přemýšlel jsem jedenkrát o věčnosti a pomocí představy o čase sice jsem pochopil, co znamená »na věky«, nikoliv však to, co jest »od věčnosti«, a tudíž ani ne to, co Bůh před stvořením ve věčnosti činil; když jsem při tom počal býti teskliv, byl jsem vznesen do sféry nebeské a tím i v též způsob chápání, jak věčnost chápají andělé, a tu objasnilo se mi, že o věčnosti nemá se souditi podle času, nýbrž podle stavu, a že pak bude pochopitelné, co jest věčnost; což také u mne se stalo.

(III) Lidé mají představu o věčnosti na základě času, andělé však bez času, č. 1382. 3404. 8325.

(168)

Andělé, kteří rozmlouvají s lidmi, nerozmlouvají nikdy pomocí představ přírodních, člověku vlastních, vesměs odvozených z času, prostoru a hmotnosti, a z věcí s těmito obdobných, nýbrž pomocí duchovních představ, kteréž vesměs odvozují se od stavů, a jich různých změn jak v andělech, tak i mimo anděly; nicméně však andělské představy, kteréž jsou duchovní, ihned, jakmile vplývají na lidi, samy sebou proměňují se v představy přírodní, lidem vlastní, kteréž s představami duchovními úplně souvztaží; andělé nevědí, že jest tomu tak, rovněž ani ne lidé; takovýto jest také veškeren vliv

nebe na lidi. Vyskytli se andělé, kteří byli úžeji připuštěni do mých myšlenek, a to i do přírodních, v nichž tkvělo mnoho z toho, co vztahuje se k času a ku prostoru; ježto jim však nerozuměli, ustoupili rychle zpět, a když ustoupili, slyšel jsem je mluvit, i pravili, že se ocitli v temnotě. V jaké nevědomosti stran času andělé jsou, o tom dověděl jsem se ze zkušeností; byl kdosi s nebe, kterýž byl tak uzpůsoben, že mohl býti připuštěn i do přírodních představ, jakéž má člověk; s ním rozmlouval jsem tudíž později jako člověk s člověkem. S počátku nevěděl, co to jest, co já nazýval časem, pročez bylo mi jej zevrubně poučiti, jak Slunce zdánlivě otáčí se kolem Země a tvoří léta a dny, a že proto léta dělí se ve čtvero ročních počasí, v měsíce a týdny, a den ve dvacet čtyři hodiny, a že tyto časy pravidelně se střídají a tím vzniká doba; když to slyšel, divil se a pravil, že o tom nic nevěděl, nýbrž jen to, co jsou stavy. Za rozmluvy řekl jsem mu též, že na světě jest známo, že v nebi není času; neboť lidé vyjadřují se tak, jakoby to věděli, říkajíc totiž o lidech, kteří umírají, že časnost opouštějí a že odcházejí z časnosti, čímž se rozumí, že odcházejí ze světa. Řekl jsem také, že někteří dobře vědí, že časy prvotně znamenaly stavy, a to z té příčiny, že čas bývá takový, jaké jsou stavy náklonností, v nichž lidé jsou, že totiž čas zdá se býti krátký těm, kdož užívají radostí a zábav, a dlouhý těm, kdož žijí v nepříjemnostech a zármutku, že se mění za stavu naděje a očekávání; proto učenci bádají, co jest čas a prostor, a někteří také vědí, že čas jest pojem, který přísluší člověku přírodnímu.

(169)

Přírodní člověk mohl by se domnívati, že neměl by nijakých myšlenek, kdyby byly odstraněny představy času, prostoru a hmotných věcí, neboť na nich zakládají se veškeré myšlenky, které má člověk (*mmm*). Věziž však, že myšlenky jsou tou měrou konečnými a omezenými, jakou měrou chovají v sobě něco, co vztahuje se k času, prostoru a hmotnosti, a že přestávají býti konečnými a rozšiřují se, když nechovají v sobě nic podobného, neboť tou měrou pak mysl jest povznesena nad hmotné a světské věci. Andělé nabývají tím moudrosti a ta jest taková, že ji andělé prohlašují za nepochopitelnou, poněvadž nedá se postihnouti představami, sestávajícími pouze z času, prostoru a hmoty.

(*mmm*) Člověk bez představy o času nemyslí, tedy myslí jinak, nežli andělé, č. 3404.

---

(21)

O předobrazeních a zjevech v nebi.

(170)

Člověk, který přemýšlí pouze ze světla přírodního, nemůže pochopiti, že v nebi mohlo by býti něco podobného tomu, co jest na světě, a nemůže to pochopiti proto, poněvadž myslil z tohoto světla a utvrdil se v představě, že andělé jsou pouhými myslícími bytostmi [*Mentes*] a myslícími subjekty, že jsou pouze jakýmsi étherickými útvary [*Pneumata aetherea*], a že tudíž nemají nijakých smyslů, jaké má člověk, tedy ani očí, a ježto nemají očí, že nemají ani nijakých předmětů k nazírání. Ale naopak andělé mají všechny smysly jako člověk, a to mnohem bystřejší; rovněž tak mají i světlo, v němž vidí, a to mnohem jasnější světlo, nežli jest ono, v němž vidí člověk. O tom, že andělé jsou lidmi v nejdokonalejší podobě, a že mají všechny smysly, viz výše č. 73 a 77; a že světlo v nebi jest mnohem jasnější nežli světlo na světě, č. 126. až 132.

(171)

Není možno stručně popsati, jaké jsou předměty, kteréž objevují se andělům v nebi; většinou

podobají se předmětům, kteréž jsou na zemi, jsou však co do podoby dokonalejší a jest jich mnohem více. Že v nebi jsou věci takové, vysvětluje z toho, co viděli proroci, jako ku př. co viděl Ezechiel stran nového chrámu a nové země, jakž jest to popsáno v XL. až XLVIII. kapitole; co viděl Daniel, kap. VII. až XII; co Jan, od první až do poslední kapitoly ve »Zjevení«, a jiní, o čemž psáno je jak v historických, tak i v prorockých knihách Slova [Božího]. Tyto věci se jim zjevily, když nebe bylo jim otevřeno, a nebe jest otevřeno, když otevřeno jest vnitřní zření, kteréž jest zřením lidského ducha; neboť věci na nebesích nemohou býti viděny tělesnými očima člověka, nýbrž pouze očima jeho ducha; a oči ty jsou otvírány, když se to Pánu zlíbí, při čemž člověk jest od přírodního světla, v němž jest svými tělesnými smysly, oddálen a vznesen ve světlo duchovní, v němž přebývá svým duchem. V tomto světle jsem viděl to, co vyskytuje se v nebi.

(172)

Ač věci, jeví se na nebesích, jsou většinou podobny věcem pozemským, přece jen podstatou svou nejsou jim podobny; neboť věci nebeské vznikají ze slunce nebeského, věci pozemské ze Slunce světa; ty, kteréž vznikají ze slunce nebeského, slují duchovní, ty, které vznikají ze Slunce světa, přírodní.

(173)

Věci, vznikající na nebesích, nevznikají tak jako na Zemi; na nebesích vznikají všechny věci z Pána a podle souvztáhnosti s vnitřem andělů; neboť andělé mají vnitro a zevniternost; to, co jest v jejich vnitru, vztahuje se k lásce a víře, a tudíž k vůli a rozumu; neboť vůle a rozum jsou jejich přijímajícími schránkami; zevniternost odpovídá vnitru; o tom, že zevniternost, odpovídá vnitru, viz výše č. 87. až 115. Lze to objasnit také tím, co výše bylo pověděno o teple a světle nebeském, že totiž andělé mají teplo podle jakosti své lásky a světlo podle jakosti své moudrosti; viz č. 128. až 134. Právě tak jest tomu i s ostatními věcmi, jeví se smyslu andělů.

(174)

Když mi bylo dáno obcovati s anděly, byly mně věci, které se při nich vyskytují, právě tak viditelné, jako věci na světě, a to tak makavě, že jsem nemyslel jinak, nežli že jsem na světě, a to na dvoře královském. Také jsem s nimi rozmlouval jako člověk s člověkem.

(175)

Ježto všechny věci, jež souvztáží s vnitřem, je i zobrazují, jsou nazývány předobrazeními [Repraesentativa], a ježto se mění podle stavu vnitru, slují i zjeveními [Apparentiae], ačkoliv věci, kteréž před očima andělů v nebesích se zjevují a jejich smysly jsou vnímány, právě tak živě se zjevují a jsou vnímány, jako lidmi věci pozemské, ba ještě mnohem jasněji, určitěji a chápateľněji. Zjevy v nebi, mající tento původ, slují skutečnými zjevy, ježto skutečné existují; jsou také zjevy neskutečné, a to takové, které sice se zjevují, avšak nejsou souvztáhné s vnitřem (nnn); o nich však později.

(nnn) Všecko, co jeví se u andělů, jest předobrazením, č. 1971. 3213 až 3226. 3457. 3475. 3485. 9481. 9574. 9576. 9577. Nebesa jsou plna předobrazení, č. 1521. 1532. 1619. Předobrazení jsou tím krásnější, čím hlouběji jsou v nebesích, č. 3475. Předobrazení jsou tam skutečnými zjevy, poněvadž pocházejí ze světla nebeského, č. 3485. Božský vliv proměňuje se v předobrazení ve vyšších nebesích a odtamtud i v nižších nebesích, č. 2179. 3213. 9457. 9481. 9576. 9577. Předobrazeními slují ony věci, kteréž před očima andělů objevují se v takové podobě, v jaké vyskytují se v přírodě, a tudíž jakými jsou na světě, č. 9574. Tak vnitřek proměňuje se v zevniternost, č. 1632. 2987 až 3002. Jaká jsou předobrazení v nebesích, objasněno rozmanitými příklady, č. 1521. 1532. 1619. 1628. 1807. 1973. 1974. 1977. 1980. 1981. 2299. 2601. 2761. 2762. 3217. 3219. 3220. 3348. 3350. 5198. 9090. 10.278. Všecky věci, kteréž v nebesích se

jeví, jsou podle souvztažností a zovou se předobrazeními, č. 3213 až 3226. 3457. 3475. 3485. 9481. 9574. 9576. 9577. Všecky věci, které jsou souvztažné, také předobrazují a také totéž značí, č. 2896. 2971. 2987. 2989. 2990. 3002. 3225.

(176)

Ke zřetelnějšímu znázornění, jaké jsou předměty, kteréž andělům podle souvztažnosti vždy se zjevují, hodlám zde aspoň něco uvést. Před těmi, kdož trvají v rozumnosti, objevují se zahrady a ráje plné stromů a všelikých květů; stromy jsou tu zasazeny v nejkrásnějším pořádku a tvoří jednotlivé skupiny, k nimž vedou louhovitě cesty, a kolem nichž jsou procházky, a to vše v takové kráse, že nelze toho popsati. Zde procházejí se ti, kdož trvají v rozumnosti; trhají květiny a víjí věnce, jimiž ozdobují dítky; jsou zde i takové druhy stromů a květů, jakéž nikde na světě se nespátřují a neexistují; na stromech rovněž jest ovoce, a to podle dobra lásky, v němž trvají ti, kdož jsou v rozumnosti. Tyto předměty oni vidí proto, ježto zahrada a ráj, stromy s ovocem, jakož i květiny odpovídají rozumnosti a moudrosti (ooo). I na Zemi jest známo, že takové věci jsou v nebesích, avšak vědí to pouze ti, kdož trvají v dobru, a kdož světlo nebeské v sobě neuhasili přírodním světlem a jeho klamy; neboť ti, jestliže myslí na nebe anebo mluví o něm, myslí si a praví, že jsou tam takové věci, kteréž ucho neslýchalo a oko nevidalo.

(ooo) Zahrada a ráj značí rozumnost a moudrost, č. 100. 108. 3220. Co jest zahrada Eden a zahrada Jehovy, č. 99. 100. 1588. Rájské nivy ve druhém životě jak jsou nádherné, č. 1122, 1622. 2296. 4528. 4529. Stromy značí chápaní a poznatky, z nichž pochází moudrost a rozumnost, č. 103. 2163. 2682. 2722. 2972. 7692. Ovoce značí dobro lásky k Bohu a lásky k bližnímu, č. 3146. 7690. 9337.

---

(22)

O rouchách, v nichž andělé bývají spatřováni.

(177)

Ježto andělé jsou lidmi a žijí pospolu tak, jako lidé na Zemi pospolu žijí, mají i roucha, mají příbytky a mnoho podobných věcí, s tím jedině rozdílem, že vše jest dokonalejší, ježto oni jsou v dokonalejším stavu. Tak jako moudrost andělů převyšuje moudrost lidskou tou měrou, že zvána bývá nevyslovitelnou, tak i vše, co andělé pozorují, a co se jim zjevuje, odpovídá jejich moudrosti; viz výše č. 173.

(178)

Roucha, v něž andělé jsou oděni, jsou tak jako ostatní věci podle souvztažnosti, a protože jsou podle souvztažnosti, skutečně i existují; viz výše č. 175. Jejich šaty odpovídají jejich rozumnosti, pročez všichni v nebesích jeví se býti oblečení podle své rozumnosti, a protože druh druhu co do rozumnosti převyšuje (viz č. 43. až 128), proto má jeden krásnější roucho nežli druhý. Ti, kdož jsou nejpokročilejší v rozumnosti, mají roucho skvoucí se jako záře ohnivá; ti, kdož jsou v rozumnosti méně pokročilí, mají roucho oslnivé bělosti, anebo bílé bez lesku, a ti, kdož trvají v rozumnosti ještě menší, mají různobarevná roucha; andělé nejvnitřnějšího nebe jsou však neoděni.

(179)

Poněvadž roucha andělů odpovídají jejich rozumnosti, odpovídají i pravdě; neboť veškerá rozumnost jest z Božské Pravdy, pročez jest lhostejno, praví-li se, že andělé jsou oděni podle své

rozumnosti, anebo pravili se, že andělé jsou oděni podle Božské Pravdy. Že roucha některých andělů třpytí se jako ohnivá záře, roucha jiných pak stkví se jakoby světlem, jest proto, že plamen odpovídá dobru a světlo pravdě, z dobra pocházející (*ppp*). Že roucha některých andělů jsou běloskvoucí a jiných opět bílá bez lesku, některých pak různobarevná, jest proto, že Božské Dobro a Pravda u těch, kdož jsou méně rozumní, méně se lesknou a též různé bývají přijímány (*qqq*); rovněž i skvoucí se bělost a bělost bez lesku odpovídají pravdě (*rrr*) a barvy odpovídají jejím rozmanitostem (*sss*). Že v nejněvnitřnějším nebi andělé jsou nazí, jest proto, že jsou v nevinności a nevinność souvztaží s nahostí (*ttt*).

(*ppp*) Roucha ve Slově (Božím] značí podle souvztažnosti pravdy, č. 1073. 2576. 5319. 5954. 9212. 9216. 9952. 10.536, poněvadž pravdy přiodívají dobro, č. 5248. Rouška značí to, co jest rozumné, poněvadž rozum jest přijímatelem pravdy, č. 6378. Skvoucí bílá roucha kmentová značí pravdy v Božství, č. 5319. 9469. Plamen značí duchovní dobro, a světlo plamene pravdu z tohoto dobra, č. 3222. 6832.

(*qqq*) Andělé a duchové se jeví, jsouce přioděni v roucha podle pravdy, a tudíž podle rozumnosti, č. 165. 5248. 5954. 9212. 9216. 9814. 9952. 10.536. Andělé mají roucha Lesklá i bez lesku, č. 5248.

(*rrr*) Skvoucí se bělost a bělost bez lesku ve Slově (Božím] značí pravdu, poněvadž jsou ze světla v nebi, č. 3301. 3993. 4001.

(*sss*) Barvy v nebi jsou obměnami tamního světla, č. 1042. 1043. 1053. 1624. 3993. 4530. 4742. 4922. Barvy značí rozmanitost rozumnosti a moudrosti, č. 4530. 4922. 4677. 9466. Drahotamy v Urim a Thummim svými barvami značily všechny věci pravdy z dobra v nebesích, č. 9865. 9868. 9905. Barvy do červena přecházející značí dobro, do běla přecházející značí pravdu, č. 9476.

(*ttt*) Všichni, kdož jsou v nejněvnitřnějším nebi, jsou nevíňátky [*innocentiae*] a proto objevují se nazí, č. 154. 165. 297. 2736. 3887. 8375. 9960. Nevinność [*innocentia*] v nebi zobrazuje se nahostí, č. 165. 8375. 9960. Nevinným a čistým není nahost k hanbě, ježto jest bez pohoršení, č. 165. 213. 8375.

(180)

Ježto andělé v nebi jsou oděni v roucha, objevili se, jsouce rouchy přioděni, když byli viděni na světě; tak ti, kteréž proroci viděli, jakož i ti, kteří byli viděni u hrobu Páně, jejichž obličej byl jako blesk a roucho jejich skvoucí a bílé, Mat. XXVIII, 3.; M~ar. XVI: 5.; Luk. XXIV: 4.; Jan XX: 12., 13., a kteréž Jan viděl v nebi, jejichž roucha byla z kmentu a bílá, Zjev. IV: 4.; XIX: 14. A poněvadž rozumnost pochází z Božské Pravdy, byla i roucha Páně, když byl proměněn, skvoucí a bílá jako světlo, Mat. XVII: 2.; Mar. IX: 3.; Luk. IX: 29.; že světlo jest Božská Pravda, z Pána vycházející, viz výše č. 129; proto roucha ve Slově [Božím] značí pravdy a rozumnost, z nich pocházející, jakž čteme u Jana: »[Ty osoby], kteréž neposkvrnily roucha svého, protož budouť se se mnou procházeti v bílém rouše, neboť jsou ho hodny; kdo zvítězí, tenť bude oděn rouchem bílým.« Zjev. III: 4, 5. »Blahoslavený, kdož bdí a ostříhá roucha svého,« Zjev. XVI: 15. a o Jeruzalémě, jímž rozumí se církev, kteráž jest v pravdě (*uuu*), u Izaiaše se praví: »Probuď se, oblec se v sílu svou, Sione, oblec se v roucho okrasy své ó Jeruzaléme,« LII: 1. A u Ezechiela: »Jeruzaléme, opásal jsem tě kmentem, a přioděl jsem tě rouchem hedvábným, oděv tvůj byl kment a roucho hedvábné,« XVI: 10. 13. a podobně i na mnoha jiných místech. Kdo však netrvá v pravdách, o tom se praví, že není oblečen v šat svatební, jako u Matouše: »Tehdy všech král, aby pohleděl na hodovníky, ušel tam člověka neoděného rouchem svatebním. I řekl jemu: Příteli, kteraks ty sem ušel, nemaje roucha svatebního? Uvrztež jej do temností těch zevnitřních,« XXII: 11. 12. 13.; domem svatebním rozumí se nebe a církev ze spojení se Páně s nimi skrze Jeho Božskou Pravdu, pročez Pán ve Slově [Božím] sluje ženichem a mužem, a nebe s církví sluje nevěstou a chotí.

(181)

Že roucha andělů nejen se jeví jako roucha, nýbrž že skutečné rouchy jsou, vysvítá z toho, že andělé nejen je vidí, nýbrž i při doteku je pocítují; vysvítá to i z toho, že mají několikerá roucha, a ta svlékají a oblékají, a ta, jichž nepotřebují, uschovávají, a když jich zase potřebují, opět si je berou; viděl jsem tisíckrát, jak své šaty mění. Tázal jsem se, odkud mají své šaty, i odpověděli: Od Pána, a byli jimi obdarováni, a někdy i bez svého vědomí v ně oblečení. Pověděli mi též, že jejich roucha se mění podle měnění se jejich stavu, i mívali ve svém prvním a druhém stavu skvoucí, sněholesklé šaty, ve třetím a čtvrtém stavu poněkud temnější, a to rovněž podle souvztažnosti, poněvadž u nich změny stavů souvisí s rozumností a moudrostí, o čemž lze se dočísti výše v č. 154 až 161.

(182)

Ježto v duchovním světě roucha každého jsou podle rozumnosti a tudíž podle pravdy, z nichž rozumnost pochází, ti, kdož jsou v peklech, poněvadž jsou bez pravd, objevují se sice jsouce oblečení v roucha, ale v roucha roztrhaná, špinavá, ohyzdná, každý podle své nerozumnosti, a nemohou býti v roucha jiná oblečení. Pán jim dává odívati se, aby neukazovali se nazí.

---

(23)

O příbytcích a sídlech andělů.

(183)

Ježto v nebi jsou společnosti, kteréž žijí jako lidé, mají i příbytky, kteréž rovněž jsou různé, a to podle stavu života každého jednotlivce; skvostné příbytky mají ti, kdož jsou ve vyšší hodnosti a méně skvostné ti, kdož jsou nižšího stavu. O příbytcích nebeských mluvil jsem několikrát s anděly a pravil jim, že dnes sotva by kdo věřil, že mají příbytky a sídla; někteří nevěřili by to proto, poněvadž jich neviděli; jiní proto, poněvadž nevědí, že andělé jsou lidmi; jiní, poněvadž se domnívají, že nebem andělů jest to nebe (tj. obloha. Pozn. překl.), které vidí svýma očima kolem sebe, a poněvadž ono zdá se býti prázdné, a oni domnívajíce se, že andělé jsou étherické útvary, soudí z toho, že andělé žijí v étheru; mimo to nechápají, že v duchovním světě mohly by býti předměty právě tak, jako ve světě přírodním, ježto nevědí nic o duchovnosti. Andělé pravili, že vědí, že na světě panuje dnes taková nevědomost a to zejména — čemuž se divili — v církvi, a zde mnohem více mezi učenými, nežli mezi těmi, kdož nazýváni jsou sprostnými. Pravili dále, že lidé mohli by ze Slova [Božího] věděti, že andělé jsou lidmi, ježto ti andělé, kteříž se zjevili, zjevili se jakožto lidé; rovněž tak Pán, kterýž všechno svoje Člověčenství vzal s sebou; věděti by též mohli, že andělé, ježto jsou lidmi, mají i sídla a příbytky, a nikoliv, jak to někteří myslí z oné nevědomosti, kterouž andělé zovou nerozumem, že poletují ve vzduchu semo tamo, anebo jsou jakýmsi vánky, byť i byli duchy nazýváni. Andělé pravili dále, že lidé mohli by pochopiti toto všechno, kdyby o tom nepřemýšleli podle svých představ o andělech a duchách, což tehdy se stává, když již předem nepochybují a nečiní bezprostředním předmětem svého myšlení otázku, **JE-LI TOMU TAK**; každému jest totiž urozena povšechná představa, že andělé mají lidskou podobu, a že mají sídla, jež zovou se příbytky nebeskými a jsou mnohem krásnější, než příbytky na Zemi; že však tato povšechná představa, kteráž pochází ze vlivu nebeského, ihned rozpadá se v nich vniveč, jakmile člověk staví v popředí otázku, **ZDA JEST TOMU TAK**, a počíná ji vyšetřovati, což děje se zejména u učených, kteří svou vlastní rozumností uzamkli sobě nebe, a uzavřeli cestu světlu, odtamtud pocházejícímu. Právě tak jest tomu s věrou v posmrtný život člověka; kdo o tomto životě mluví, aniž

zároveň při tom myslí na učené domněnky o duši, anebo na článek víry o opětném spojení duše s tělem – ten má za to, že po smrti bude žít jako člověk, a byl-li život jeho dobrý, že žítí bude mezi anděly, spatřovati překrásné věci a blaha zakoušeti. Jestliže však má na zřeteli článek víry o opětném spojení duše s tělem, anebo chová-li nějaký libovolný předpoklad o duši, tu jakmile zatane mu v hlavě myšlenka, zda duše jest taková, a zda tedy skutečně tak věci se mají, rozptýlí se ihned jeho prvotní představa.

(184)

Bude však lépe uvést důvody ze zkušenosti. Kdykoliv jsem s anděly mluvil tváří v tvář, byl jsem také s nimi v jejich příbytcích. Jejich příbytky jsou právě takové, jako příbytky, kteréž zveme domy, jenomže jsou krásnější; jsou v nich četné světnice, pokoje a ložnice, mají též nádvoří a jsou obklopeny zahradami, lučinami a poli. Tam, kde žijí pohromadě, přiléhají příbytky jejich k sobě, příbytek ku příbytku, a tvoří pospolu město, s třídami, ulicemi a náměstími, zcela tak, jako jsou města na naší Zemi. Bylo mi také popřáno jimi se procházeti a všude se rozhlížeti, a tu i tam vejíti do domů; to dalo se za úplného bdění, když vnitřní zření bylo mi otevřeno. (xxx).

(xxx) Andělé mají města, paláce a domy, č. 940. 941. 942. 1116. 1626. 1627. 1628. 1630. 1631. 4622.

(185)

Viděl jsem paláce nebeské, které byly tak nádherné, že nelze jich popsat; nahoře zářily jako ryzím zlatem, dole jako drahokamy; palác byl paláce třpytnější; uvnitř rovněž tak; komnaty byly okrášleny ozdobami, k jichž popisu nedostává se jak slov tak i vědomostí. Na straně směrem k poledni byly ráje (Podle dnešního názvosloví: Parky. Pozn. překl.), v nichž všecko podobně se třpytilo, a na některých místech listí bylo jako stříbrné a ovoce jako zlaté; a květiny na svých záhonech tvořily svými barvami takorč duhy; na obzoru bylo viděti opět paláce, kteréž uzavíraly vyhlídku. Výtvoř nebeského umění stavitelského jsou takové, že lze říci, že zde umění jest ve svém umění, což ostatně není nic divného, ježto toto umění samo sebou jest nebeského původu. Andělé pravili, že tyto věci, jakož i nespočetné jiné, kteréž jsou ještě dokonalejší, Pán staví před jejich oči, ale předměty ty lahodí mnohem více jejich mysli než jejich očím, a to proto, ježto oni v jednotlivých předmětech spatřují souvztažnost a skrze souvztažnost Božství.

(186)

Byly mi také vysvětleny souvztažnosti, zejména: že nejen paláce a domy, nýbrž i vše, a to každá jednotlivá věc, která uvnitř a zevnitř jich se vyskytuje, odpovídá vnitru, kteréž u nich jest od Pána; že dům ve smyslu všeobecném odpovídá jejich dobru a jednotlivé předměty v domech rozmanitosti, z níž dobro sestává (yyy); a předměty zevně domů že odpovídají pravdám z dobra, jakož i chápání [viz výše (ooo)] a ježto odpovídají dobru a pravdě, jež u nich jest od Pána, odpovídají jejich lásce a tudíž i moudrosti a rozumnosti, ježto láska přísluší dobru, moudrost však dobru a zároveň pravdě, rozumnost pak pravdě, z dobra pocházející. Bylo mi řečeno, že andělé vnímají takovéto věci, když ony předměty spatřují, a že tudíž ony lahodí a vzněcují více jejich smysl nežli jejich oči.

(yyy) Dům i s tím, co jest v něm, značí to, co jest u člověka, co náleží jeho mysli a tudíž jeho vnitru, č. 710. 2233. 2234. 2719. 3128. 3538. 4973. 5023. 6619. 6690. 7353. 7848. 7910. 7929. 9150., a tudíž věci, které náleží k dobru a pravdě, č. 2233. 2234. 2559. 4982. 7848. 7929. Pokoje a ložnice to, co jest vnitřního v dobru a pravdě, č. 3900. 5694. 7353. Střecha domu značí nejvnitřnější, č. 3652. 10.184. Dřevěný dům značí věci, příslušející dobru, a kamenný dům věci, příslušející ku pravdě, 3720.

(187)

Tím se mi vysvětlilo, proč Pán zове se chrámem, kterýž byl v Jeruzalémě, Jan II; 19. 21 (zzz), a proč Nový Jeruzalém viděn byl jako ze zlata ryzího, jeho brány z perel a základové z kamení drahocenného. Zjev. XXI. Proto totiž, ježto chrám předobrazoval Božské Člověčenství Páně; Nový Jeruzalém značil církev, jež později měla býti založena; dvanácte bran značí pravdy, vedoucí k dobru; a základy značí pravdy, na nichž církev jest založena (a).

(zzz) *Dům Boží značí v nejvyšším smyslu Božské Člověčenství Páně vzhledem k Božskému Dobru, chrám [templum] pak totéž vzhledem k Božské Pravdě; a v přeneseném smyslu značí nebe a církev vzhledem k dobru a pravdě, č. 3720.*

(a) *Jeruzalém značí církev, v níž jest ryzí nauka, č. 402. 3654. 9166. Brány značí uvedení v nauky církve a prostřednictvím nauky v církev, č. 2943. 4478. Základy značí pravdu, na níž nebe, církev a učení jest založeno, č. 9643.*

(188)

Andělé, z nichž sestává nebeské království Páně, bydlí většinou na vysokých místech, kteréž jeví se jako pozemské hory; andělé, z nichž sestává duchovní království Páně, bydlí na méně vysokých místech, jež jeví se jako pahorky; andělé však, kteříž jsou v nejnižším nebi, bydlí na místech, jevících se jako vrstvy skal. I tyto věci mají svůj původ v souvztažnostech, nebo vnitro odpovídá nejvyššímu a zevniternost nejnižšímu (b); proto také hory ve Slově [Božím] značí nebeskou lásku, pahorky duchovní lásku a skály víru (c).

(b) *Ve Slově [Božím] vniternost jest vyjadřována vysokostí, a vysokost značí vniternost, č. 2148. 3084. 4599. 5146. 8325. Vysokost značí vnitro a rovněž i nebe, č. 1735. 2148. 4210. 4599. 8153.*

(c) V nebi jeví se hory, pahorky, skály, údolí, krajiny právě tak jako na světě, č. 10.608. Na horách bydlí andělé, kteří jsou v dobru lásky k Bohu, na pahorcích ti, kdož jsou v dobru účinné lásky k bližnímu, na skalách ti, kdož jsou v dobru víry, č. 10.438. Proto horami označováno jest ve Slově [Božím] dobro lásky k Bohu, č. 795. 4210. 6435. 8327. 8758. 10.438. 10.608. Pahorky, dobro účinné lásky k bližnímu, č. 6435. 10.438. Skalami, dobro a pravda víry, č. 8581. 10.580. Kámen, z něhož skála sestává, značí rovněž pravdu víry, č. 114. 643. 1298. 3720. 6426. 8609. 10.376. z té příčiny horami označováno jest nebe, č. 8327. 8805. 9420; a vrcholky hor nejvyšší část nebe, č. 9422. 9434. 10.608. Proto mívali Staří svou bohoslužbu na horách, č. 796. 2722.

(189)

Jsou též andělé, kteří nežijí ve společnosti, nýbrž odloučeně, dům od domu; ti bydlí uprostřed nebe, poněvadž jsou nejlepší mezi anděly.

(190)

Budovy, v nichž bydlí andělé, nejsou budovány tak, jako domy na světě, nýbrž jsou jim Pánem z milosti darovány, a to každému z nich v poměru ku přijímání dobra a pravdy; budovy ty také mění se poněkud podle změn stavu jejich vnitra, o čemž výše, č. 154. až 160. Za vše, co andělé mají, děkují Pánu, také všechno, cokoliv někdy potřebují, jest jim Pánem darováno.

---

(24)

O prostoru v nebesích.

(191)

Ačkoliv v nebi tak jako na zemi jeví se všecko na jistém místě a v jistém prostoru, přece jen andělé nemají nijakého pojmu a představy o místě a prostoru; poněvadž toto tvrzení nezbytně by se zdálo, že odporuje rozumu, hodlám objasniti tuto věc, kteráž jest velice důležitá.

(192)

Všecky pohyby kupředu ději se v duchovním světě změnami vnitřního stavu, takže pohyby kupředu nejsou nic jiného, nežli změnami stavu (*d*); tímto způsobem Pán uvedl mne též v nebe a na různá světová tělesa ve vesmíru, což dalo se duchem, kdežto tělo zůstalo na svém místě (*e*); takto také pohybují se andělé s místa na místo, a proto není pro ně vzdáleností, a protože vzdálenosti pro ně neexistují, neexistují pro ně tudíž i nijaké prostory, nýbrž místo nich stavy a jich změny.

(d) Ve Slově [Božím] místa a prostory značí stavy, č. 2625. 2837. 3356. 3387. 7381. 10.578; podle zkušenosti, č. 1274. 1277. 1376 až 1381. 4321. 4882. 10.146. 10.578. Vzdálenost značí rozdíl stavu životního, č. 9104. 9967. Pohyby a změny míst jsou v duchovním světě změnami životního stavu, protože z nich vznikají, č. 1273. 1274. 1275. 1377. 3356. 9440. Právě tak putování, č. 9440. 10.734; vysvětleno zkušeností, č. 1273 až 1277. 5605. Tudíž ve Slově [Božím] putování znamená žití, jakož i pokroky života, a podobné i zdržování se v cizině, č. 3335. 4554. 4585. 4832. 5493. 5605. 5996. 8345. 8397. 8417. 8420. 8557. Choditi s Pánem značí s Ním žítí, č. 10.567.

(e) Člověk svým duchem může býti veden do dálky pomocí změn stavů, zatím kdy tělo zůstává na svém místě; rovněž ze zkušenosti, č. 9440. 9967. 10.734. Co značí býti duchem uvedenu na jiné místo, č. 1884.

(193)

Ježto takto děje se pohyb kupředu, jest zřejmo, že přiblížením se jest podobnost co do stavu vnitra, a oddálením se nepodobnost; z té příčiny ti, kdož jsou si na blízku, jsou ve stejném stavu, ti pak, kdož jsou vzdáleni, jsou v nestejném stavu, a prostory v nebi nejsou nic jiného, nežli zevnější stavy, kteréž odpovídají stavům vnitřním. Odnikud jinud nepochází to, že nebesa jsou od sebe oddělena, jakož i všecky společnosti v každém nebi, a každý jednotlivec v každé společnosti; odtud také pochází to, že nebesa jsou od pekel úplně odloučena, ježto jsou ve stavu opačném.

(194)

Z té příčiny také když někdo v duchovním světě po někom vroucně zatouží, týž představí se mu jako přítomný; neboť on vidí jej v myšlenkách a uvedl se do jeho stavu; a naopak druh druhu zůstává vzdáleným, jestliže není mu nakloněn; a protože veškerá nepříchyllost vzniká z náklonností, sobě se přičících, jakož i z růzností smýšlení, proto mnozí, kteří jsou na tomtéž místě, dokud spolu souhlasí, vidí se, jakmile však se odchylují, zmizí.

(195)

Rovněž když někdo přechází s místa na místo, budiž to v jeho městě, na nádvořích anebo na zahradách, anebo když k někomu se ubírá, kdož jest mimo jeho společnost, přichází tam rychleji, touží—li po tom, a volněji, netouží—li po tom; cesta sama podle jeho touhy prodlužuje se nebo zkracuje, ačkoliv zůstává toutéž; viděl jsem to častěji a velice jsem se tomu divil. Z toho opětně vysvítá, že vzdálenosti a tudíž i prostory řídí se úplně podle vnitřního stavu andělů (*f*), a poněvadž jest tomu tak, nemůže vniknouti v jejich mysl pojem a představa o prostoru, ačkoliv u nich jsou prostory právě tak jako na světě.

(f) Místa a prostory jeví se zraku andělů a duchů vždy podle stavu jejich vnitra, č. 5604. 9440. 10.146.

(196)

Lze to objasnit myšlenkami člověka, neboť pro ně neexistuje nijaký prostor, protože to, nač člověk s napjatou pozorností upírá své myšlenky, jeví se mu jako přítomné. Tak i každý, kdož o tom přemýšlí, ví, že ani pro jeho zrak neexistuje nijaký prostor kromě toho, který vymezen jest předměty na Zemi, jež on současně vidí, anebo kromě toho, jež může si určit, ví-li, jak předměty ty od sebe jsou vzdáleny. To děje se proto, poněvadž existuje jistá roztažitelnost, a v roztažitelnosti nejeví se býti nic odlehlým, leda jen pomocí těch předmětů, jež nejsou roztažitelný; vše to v daleko větší míře vyskytuje se u andělů, poněvadž jejich zření spadá v jedno s jejich myšlením, a jejich myšlení s jejich náklonností, a ježto zjevují se jim předměty blízké i daleké, které také mění se podle stavů jejich vnitra, jakž výše bylo to řečeno.

(197)

Proto také ve Slově [Božím] místem a prostorem, jakož i vším, co náleží v obor prostoru, označují se věci, vztahující se ke stavům, jako ku př. odlehlostí, blízkostí, vzdáleností, cestou, cestováním, putováním, milníky, hony, poli, rolemi, zahradami, městy, ulicemi, pohyby, různými měrami, délkou, šířkou, výškou a hloubkou, jakož i nesčetnými jinými věcmi; neboť většina toho, co v myšlenkách lidských vztahuje se ke světu, chová v sobě cosi z času a prostoru. Uvedu zde pouze, co značí ve Slově [Božím] délka, šířka a výška; na světě dlouhým a širokým zove se to, co jest dlouhé a široké v prostoru; rovněž tak vysoké. Ale v nebi, kdež nikdo nemyslí podle prostoru, rozumí se délkou stav dobra, šířkou stav pravdy, a výškou jejich rozdíl podle stupňů, o nichž byla řeč v č. 38. Příčina, proč tyto věci rozumějí se oněmi třemi rozměry, jest ta, že délkou v nebi určuje se směr od východu k západu, a tuto sídlí ti, kdož trvají v dobru lásky; a šířkou v nebi určuje se směr od jihu k severu, a zde sídlí ti, kdož trvají v pravdě z dobra (viz výše č. 148.), výškou v nebi jest obojí vzhledem ke svému stupni; z toho vyplývá, že ve Slově [Božím] délkou, šířkou a výškou tyto věci se označují, jako ku př. u Ezechiela od XL. do XLVIII. kapitoly, kdež měrami délky, šířky a výšky popsán jest nový chrám a nová země, s nádvořími, komnatami, branami, dveřmi, okny, předměstími, čímž označena jest Nová Církev, a dobro a pravda v ní se vyskytují; jinak k čemu byly by všecky ony míry? Podobně jest Nový Jeruzalém ve Zjevení popsán slovy: »Položení pak města toho čtverhranné jest, jehož dlouhost tak veliká jest jako i šířkost. I naměřil toho města tou třtinou dvanácte tisícův honů; dlouhost jest, i šířkost, i vysokost jednostejná jest«, XXI:16.; poněvadž zde Novým Jeruzalémem označena jest Nová Církev, jsou oněmi měrami .označeny věci, k církvi náležející: Délkou dobro její lásky, šířkou pravda, z tohoto dobra pocházející, výškou dobro a pravda podle [jich] stupňů, dvanácti tisíci hony všecko dobro a pravda ve svém souhrnu; neboť což jiného by znamenalo, že výška jest dvanácte tisícův honův, stejná jako délka a šířka? Že ve Slově [Božím] šířkou označuje se pravda, viděti lze u Davida: »Jehovo, aniž jsi mne zavřel v ruce nepřitele, ale postavil jsi na širokosti nohy mé«, Žalm XXXI: 9. »V úzkosti vzýval jsem Jehovu, On vyslyšel mne v šířce«, Žalm CXVIII: 5., a kromě toho na jiných místech, jako u Izaiáše, kap. VIII: 8. a u Habakuka, kap. I: 6. Rovněž tak i jinde.

(198)

Z toho lze viděti, že v nebi, ačkoliv tam jsou prostory, jako na světě, přece jen není tam nic odhadováno podle prostorů, nýbrž podle stavů — a že tudíž prostory tam nelze měřiti tak, jako na světě, nýbrž lze je viděti ze stavu a podle stavu vnitra andělů (g).

(g) *Ve Slově (Božím) délkou značí se dobro, č. 1613. 9487. Šířkou pravda, č. 1613. 3433. 3434. 4482. 9487. 10.179. Výška značí stupeň dobra a pravdy, č. 9489. 9773. 10.181.*

(199)

Nejvlastnější prvotní příčinou toho jest, že Pán jest každému přítomen podle míry jeho lásky a jeho víry (h), a že všecko jeví se blízké nebo vzdálené podle Jeho přítomnosti; neboť Jeho přítomností

jest určováno vše, co jest v nebesích. Jí nabývají andělé moudrosti, neboť skrze ni mají šíření se svých myšlenek a tím existuje i obecenství všech věcí, kteréž jsou v nebesích. Slovem, tím jest jim dáno, že myslí duchovně, nikoliv však přírodně jako lidé.

(h) Spojení a přítomnost Páně u andělů řídí se podle přijímání lásky k Bohu a účinné lásky k bližnímu od Něho, č. 290. 681. 1954. 2658. 2886. 288S. 2889. 3001. 3741. 3742. 3743. 4318. 4319. 4524. 7211. 9128.

---

(25)

O formě nebes, podle níž děje se tam přidružování a sdělování.

(200)

Jaká jest forma nebes, vysvítá do jisté míry z toho, co v předcházejících oddílech bylo pověděno, že totiž nebe v tom největším i v nejmenším jest stejné, č. 72.; a že tudíž každá společnost jest nebem v menší formě, a každý anděl ve formě nejmenší, č. 51. až 58.; že tak, jako celé nebe má podobu člověka, i každá společnost nebeská má podobu člověka v menší formě, a každý anděl ve formě nejmenší, č. 59. až 77.; že uprostřed jsou nejmoudřejší a kolem nich až ke hranicím méně moudří, a že podobně jest tomu i v každé společnosti, č. 43.; a že v nebesích od východu k západu bydlí ti, kdož jsou v dobru lásky, a od jihu k severu ti, kdož jsou v pravdách, z dobra pocházejících, a rovněž tak jest to i v každé společnosti, č. 148. a 149.; vše to se děje na základě formy nebe, a dle toho lze i souditi, jaká jest forma jeho vůbec (i).

(i) Celé nebe i se všemi andělskými společnostmi řízeno jest Pánem podle Jeho božského řádu, poněvadž Božství Páně tvoří u andělů nebe, č. 3038. 7211. 9128. 9338. 10.125. 10.151. 10.157. O formě nebeské, č. 4040 až 4043. 6607. 9877.

(201)

Jest důležité věděti, jaká jest forma nebes, poněvadž nejen že všichni jsou podle formy té k sobě přidružování, nýbrž podle ní děje se i veškeré sdělování, a poněvadž děje se veškeré sdělování, děje se i veškeré šíření se myšlenek a náklonností, a tudíž i veškeré moudrosti a rozumnosti andělů; odtud to jest, že tou měrou, jakou někdo jest ve formě nebes, jakou měrou tedy jest podobou nebe, takovou měrou jest i moudrý. Jest lhostejno, řekne-li se ve formě nebes anebo v řádu nebes, neboť forma každého předmětu vzniká ze řádu a jest mu přiměřena (k).

(k) Forma nebes jest formou podle božského řádu, č. 4040 až 4043. 6607. 9877.

(202)

Budiž zde nejprve pověděno, co znamená býti ve formě nebes. Člověk jest stvořen podle obrazu nebe a podle obrazu světa, jeho vnitro podle obrazu nebe, jeho zevnějšek podle obrazu světa; viz výše, č. 57; jest jedno a totéž, řekne-li se »podle obrazu« anebo »podle formy«. Poněvadž však člověk zlem své vůle a z toho nepravdou svého myšlení zničil v sobě obraz nebe, a tudíž jeho formu, a místo něho dosadil obraz a formu pekla, proto jest jeho vnitro již od narození uzavřeno; okolnost ta jest příčinou, proč člověk na rozdíl od zvířat kteréhokoliv druhu rodí se v naprosté nevědomosti. Aby však obraz čili forma nebe byla v něm opět vytvořena, musí člověk býti vyučen v tom, co přísluší k řádu; neboť, jak výše bylo řečeno, forma řídí se podle řádu. Slovo [Boží] chová v sobě všechny zákony božského řádu, neboť zákony božského řádu jsou přikázání, která tam jsou

obsažena; jakou tedy měrou člověk je zná a podle nich žije, takovou měrou rozevírá se mu vnitro, a v něm znova utváří se řád, čili obraz nebe. Z toho vysvítá, co značí býti ve formě nebes, — totiž značí to žítí podle toho, co jest ve Slově [Božím] (l).

(l) *Božské pravdy jsou zákony řádu, č. 2247. 7995. Jak dalece člověk žije podle božského řádu, jak dalece tedy jest v dobru podle božských pravd, tak dalece jest člověkem, č. 4839. 6605. 6626. Ve člověku jsou všechny věci božského řádu sneseny, a on již ad samého stvoření jest obrazem božského řádu, č. 4219. 4220. 4223. 4523. 4524. 5114. 5368. 6013. 6057. 6605. 6626. 9706. 10.156. 10.472. Člověk není narozen v dobru a pravdě, nýbrž ve zlu a nepravdě, a tudíž v tom, co přičí se božskému řádu, a z toho vyplývá, že se rodí v naprosté nevědomosti, a proto aby opět uveden byl do řádu, jest nutno, aby se znova narodil, tj. musí býti znovuzrozen, což děje se Pánem pomoci božských pravd, č. 1047. 2307. 2308. 3518. 3812. 8480. 8550. 10.283. 10.284. 10.286. 10.731. Když Pán člověka znova utváří, t. znovuzrozuje, uvádí v něm vše v pořádek, tj. ve formu nebeskou, č. 5700. 6690. 9931. 10.303.*

(203)

Jakou měrou někdo jest ve formě nebe, takovou měrou jest v nebi, ba tou měrou jest i nebem v nejmenší podobě, č. 57; a tudíž tou měrou jest i v rozumnosti a moudrosti; neboť jak výše bylo řečeno, každá myšlenka, pocházející z jeho rozumu, a každý cit, pocházející z jeho vůle, šíří se všude po nebi podle jeho formy, a sdílí se podivuhodným způsobem společností v nebi, tak jako i tyto opětně s ním se sdílejí (m). Jsou někteří, kteří se domnívají, že myšlenky a city nešíří se ve skutečnosti kolem nich, nýbrž že jsou uvnitř jich, a to proto, poněvadž to, co si myslí, zdá se jim býti čímśi, co jest v nich samotných, nikoliv však čímśi vzdáleným; mylí se však velice; neboť tak jako zření oka prostírá se až k předmětům nejvzdálenějším, a předměty, jež oko v prostoru vidí, podle svého řádu na ně reagují, tak i vnitřní zření člověka, jímž jest rozum, má šířivost v duchovním světě, ačkoliv to člověk nepozoruje z důvodu, jenž výše v č. 146. byl označen. Rozdíl jest pouze ten, že zření oka nabývá dojmů přirozeným způsobem, poněvadž děje se to předměty přírodního světa, na zření rozumu však jest reagováno duchovně, ježto děje se to předměty, kteréž jsou v duchovním světě a veskrze vztahují se k dobru a ku pravdě. Člověk neví, že jest tomu tak proto, poněvadž neví, že existuje duchovní světlo, kteréž osvětluje rozum, neboť člověk beze světla, osvěcujícího rozum, naprosto nemůže mysliti; o tomto světle viz výše, č. 126. až 132. Byl jistý duch, který též se domníval, že myslí sám za sebe, a tudíž bez jakékoliv šířivosti mimo něho, a tudíž i mimo obecnství se společnostmi, kteréž jsou mimo něho. Aby se přesvědčil, že jest na omylu, bylo mu odňato obecnství s nejbližšími společnostmi, a tím nejen že byl zbaven všeho myšlení, nýbrž i klet jako mrtvý, avšak bil rukama a nohama jako novorozené dítě. Po chvíli bylo mu obecnství opět vráceno, a tou měrou, jakou bylo obnovováno, vracel se mu i jeho stav myšlení. Ostatní duchové, kteří to viděli, vyznali pak, že každá myšlenka a každá náklonnost vplývá na základě sdělování, a poněvadž takto vplývá každá myšlenka a každá náklonnost, tedy i vše, co k životu náleží, ježto vše, co náleží k životu člověka spočívá v tom, že člověk může mysliti a cítiti, čili což jest totéž — že může rozuměti a chtíti (n).

(m) Od každého jednotlivce v nebi vychází sdělování [communicatio] života, jež lze zváti šířivostí [extensio] do všech andělských společností kolem dokola, a to podle velikostí a jakosti dobra, č. 8794. 9797. Myšlenky a city [affectiones] takto se šíří, č. 2475. 6598 až 6613. Každý bývá spojován a odlučován vždy podle vládnoucích náklonností, č. 4111.

(n) *Jest jen jediný život, jímž žijí všichni, jak na nebi tak na světě, č. 1954. 2021. 2536. 2658. 2886 až 2889. 3001. 3484. 3742. 5847. 6467. Tento život pochází jediné od Pána, č. 2886 až 2889. 3344. 3484. 4319. 4320. 4524. 4882. 5986. 6325. 6468. 6469. 6470. 9276. 10.196. Vplývá podivuhodným způsobem u andělů, duchů a lidí, č. 2886 až 2889. 3337. 3338. 3484. 3742. Pán vplývá ze Své Božské Lásky, která to, co jejího jest, chce, aby náleželo i jinému, č.*

3742. 4320. Proto život jeví se, jako by byl ve člověku a nikoliv jako něco vplývajícího, č. 3742. 4320. O radosti, kterou andělé zakoušejí a kterouž mi v rozmluvě potvrdili, že nežijí sami ze sebe, nýbrž z Pána, č. 6469. Zlí nechci se dáti přesvědčiti, že život vplývá, č. 3743. Život od Pána vplývá též i ke zlým, č. 2706. 3743. 4417. 10.196. Avšak zlí obraťují dobro ve zlo a pravdu v nepravdu; neboť jakým člověkem jest, tak i přijímá život; vysvětleno v č. 4319. 4320. 4417.

(204)

Jest však třeba věděti, že rozumnost a moudrost jsou u každého jiné, a to podle sdělování; ti, jejichž rozumnost a moudrost vytvořeny jsou z ryzích pravd a dober, mají obecnství se společnostmi podle formy nebe; u těch však, jejichž rozumnost a moudrost neskládá se z ryzích pravd a dober, nýbrž z toho, co s nimi jen souhlasí, tu obecnství jest zpřetrháno a nestejně navázáno, neboť neděje se se společnostmi podle pořadí, v jakém jest forma nebe. Ti, pak, kdož nejsou v rozumnosti a moudrosti a tudíž trvají v nepravdě, ze zla pocházející, mají obecnství se společnostmi v pekle; šířivost jest v poměru ke stupni utvrzenosti. Dále jest třeba věděti, že ono obecnství se společnostmi není obecnstvím, jež by zřetelně si uvědomovali ti, kdož v obecnství tom trvají, nýbrž obecnstvím s jich jakostí, v níž jsou a která jest z nich (o).

(o) Myšlenka šíří se ve společnostech duchů a andělů kruhovitě, č. 6600 až 6605, aniž by však myšlenky společnosti uváděla v pohyb a nepořádek, č. 6601. 6603.

(205)

Všichni v nebi jsou sdruženi podle duchovních příbuzností, kteréž jsou příbuznostmi dobra i pravdy podle jich řádu; tak jest tomu jak v celém nebi, tak v každé společnosti a v každém domě. Toť jest příčina, že andělé, kteříž jsou v podobném dobru a pravdě, znají se jako příbuzní a sousedi na Zemi, a to tak, jakoby znali se od dětství. Podobně přidružena jsou u každého anděla dobra a pravdy, tvořící moudrost a rozumnost; i ony se znají a jak se znají, tak se také spolu spojují (p). Pročež ti, u nichž pravdy a dobra jsou spojeny podle formy nebes, vidí následky v jejich pořadí a daleko kolem, kterak spolu souvisí. Jinak však ti, u nichž dobro a pravda nejsou spolu spojeny podle formy nebe.

(p) Dobro poznává svou pravdu a pravda poznává své dobro, č. 2429. 3101. 3102. 3161. 3179. 3180. 4538. 5407. 5835. 9637, Důsledkem toho jest spojení dobra a pravdy, č. 3834. 4096. 4097. 4301. 4345. 4353. 4364. 4368. 5365. 7623 až 7627. 7752 až 7762. 8530. 9258. 10.555. A toto pochází ze vlivu nebeského, č. 9079.

(206)

Taková jest forma v každém nebi, podle níž děje se obecnství a šíření myšlenek a náklonností andělů, a podle níž jest i jejich rozumnost a moudrost. Jinaké jest však obecnství nebe s nebem, totiž třetího čili nejvnitřnějšího nebe se druhým čili středním, a obou s prvním čili posledním. Obecnství mezi nebesy mělo by však místo obecnstvím býti nazváno spíše vlivem, a o tom budiž nyní něco pověděno. O tom, že jsou tři nebe, jež od sebe se různí, viz výše v příslušném oddílu, č. 29. až 40.

(207)

To, že neexistuje obecnství [communicatio] nebe s nebem, nýbrž vliv, vysvětluje již vzájemná jich poloha k sobě. Třetí, čili nejvnitřnější nebe jest nahoře, druhé, čili střední nebe jest dole, a prvé, čili poslední nebe, jest ještě hlouběji; v téže poloze jsou i všechny společnosti každého jednotlivého nebe, tak ku př. ty, kteréž bydlí na povýšených místech, jež jeví se jakožto hory (č. 188.); na jich vrcholcích bydlí andělé nejvnitřnějšího nebe, pod nimi andělé druhého a pod nimi opět andělé posledního nebe, a tak jest tomu všude, budiž to na místech povýšených nebo nepovýšených.

Společnost vyššího nebe nemá nijakého obecenství s některou společností nižšího nebe, kromě souvztažností, viz výše č. 100. a obecenství skrze souvztažnost jest vlastně to, co zoveme vlivem.

(208)

Samojediny Pán spojuje nebe s nebem, anebo společnost jednoho nebe se společností druhou, a spojení to děje se vlivem bezprostředním anebo zprostředkovaným. Bezprostředně Jím samotným, zprostředkovaně skrze vyšší nebesa podle řádu v nebesa nižší (*q*). Poněvadž spojení nebes děje se jedině vlivem Páně, proto též bývá činěno co nejpečlivější opatření, aby nižší anděl vyššího nebe nepohlížel do společnosti nižšího nebe a tam s někým nemluvil; jakmile by se tak stalo, zbaven jest anděl své rozumnosti a své moudrosti. Příčiny toho rovněž povíme. Každý anděl má tři stupně života, tak jako jsou tři stupně nebe. Těm, kdož jsou v nejvnitřnějším nebi, jest otevřen i třetí, čili nejvnitřnější stupeň, druhý a první zůstává však uzavřen; těm, kdož jsou ve středním nebi, jest otevřen druhý stupeň, první a třetí však uzavřen; a těm, kdož jsou v posledním nebi, jest první stupeň otevřen, avšak druhý a třetí uzavřen. Jakmile tudíž anděl třetího nebe popatří do společnosti druhého nebe a s někým tam hovoří, tu uzavírá se jeho třetí stupeň, po jehož uzavření jest anděl zbaven své moudrosti, neboť jeho moudrost měla své místo na třetím stupni, on však nemá nijaké na druhém a prvním stupni. Toť to, co rozumí se slovy Páně u Matouše: »A kdo jest na střeše, nesestupuj, aby něco vzal z domu svého. A kdo na poli, nevracej se, aby vzal roucha svá,« XXIV: 17. 18. A u Lukáše: »V ten den, kdo by byl na střeše, a nádobí jeho v domu, nesestupuj, aby je pobral; a kdo na poli, též nevracej se k tomu, co jest za ním. Pomněte na ženu Lotovu«, XVII: 31. 32.

(*q*) Jest bezprostřední vliv od Pána a vliv prostřednictvím nebes, č. 6063. 6307. 6472. 9682. 9683. Bezprostřední vliv Páně vniká až do nejmenších jednotlivostí všeho, což jest, č. 6058. 6474 až 6478. 8717. 8728. O vlivu Páně, zprostředkovaném nebesy, č. 4067. 6982. 6985. 6996.

(209)

Nižší nebe nemá nijakého vlivu na nebe vyšší, poněvadž bylo by to proti řádu, nýbrž existuje vliv s hořejšího nebe na nižší nebe. Rovněž tak moudrost andělů vyššího nebe převyšuje moudrost andělů nižšího nebe, jako myriáda převyšuje jednotku; v tom také spočívá příčina toho, že andělé nižšího nebe nemohou mluvit s anděly vyššího nebe, ba když pohlédnou vzhůru, nevidí jich, nýbrž nebe jeví se jim nad hlavou pouze jako mlhavý oblak. Naopak andělé vyššího nebe mohou viděti ty, kdož jsou v nižším nebi, nemohou však dáti se s nimi do rozhovoru, leda pod ztrátou své moudrosti, jakž výše bylo pověděno.

(210)

Myšlenky a city, jakož i řeči andělů nejvnitřnějšího nebe nebývají nikdy pochopeny ve středním nebi, jelikož jsou tak velice povznešené. Když však se Pánu zlíbí, objevuje se odtamtud cosi jako pramenitého v nižších nebesích, a to co pochází ze středního nebe, objevuje se v posledním nebi jako jakási jasnost, a někdy také jako oblak zářivě bílý a různobarvý; podle tohoto oblaku, jeho vystupování, sestupování a podle jeho podoby poznává se též do jisté míry, co se tam mluví.

(211)

Z toho lze viděti, jaká jest forma nebe: Že totiž v nejvnitřnějším nebi jest nejdokonalejší, ve středním rovněž dokonalá, avšak v menší míře, a v posledním nebi ještě v menší míře; a že forma jednoho nebe existuje formou druhého nebe za vlivu od Pána. Jaké však jest obecenství skrze vliv, toho nelze pochopiti dotud, dokud se neví, jakými jsou stupně výšky, a jak jejich stupně se různí od stupňů délky a šířky; jakými jsou tyto i ony stupně, viz v č. 38.

(212)

Pokud se týče formy nebe zvláště, a kterak táž postupuje a plyne, nechápají ani andělé. Jakousi

představu o tom lze si učiniti podle formy všech částí v lidském těle, jakž byly vyšetřeny a prozkoumány člověkem ostrovtipným a moudrým. Výše v příslušném oddílu bylo řečeno, že celé nebe představuje jediného člověka (viz č. 59. až 72.), a že vše, co jest ve člověku, souvztaží s nebem (č. 87. až 102); jak pochopitelná a nerozluštitelná jest tato forma, ukazuje se již vůbec na vláknech nervových, jimiž vše, celek i každá jednotlivost, navzájem jsou spojovány; jakými jsou, jak probíhají v mozku a jak dále postupují, není oku viditelné; neboť nesčetná vlákna nervová jsou zde tak propletena, že v celku zdají se býti měkkou, trvale spolu souvisící hmotou, kdežto ve skutečnosti vše, co v celku i jednotlivě k vůli a rozumu náleží, po těchto vláknech co nejrozmanitější cestou přechází v činy. Jak vlákna ta dále v těle se uspořádají, jeví se na různých pleteních, jako ku př. na pleteni nervu srdečních, na pleteni nervů okružních a jiných, jakož i na uzlinách, jež zovou se gangliemi, do nichž mnoho vláken ze všech končin vbíhá, zde se směšují a jinak opět jsou spojeny, opětně vystupují, aby vykonaly svůj úkol, a to opět a opět se opakuje, nemluvě ani o podobných věcech v každé části vnitřností, údu, orgánu a svalu. Ten, kdo je, jakož i četné zázračné věci, v nich se vyskytující, probádá okem znalce, užasne nesmírně, a přece to, co oko vidí, jest jen nepatrné; to, co nevidí, jest tím podivuhodnější, poněvadž jest to ve vnitřní přírodě. Že tato forma souvztaží s formou nebes, jeví se zřejmé ve veškerém působení rozumu a vůle v ní a podle ní; neboť všecko, co člověk chce, přemění se samo sebou podle této formy v čin, a vše, cokoliv myslí, probíhá vlákny od jejich počátku až k jejich konečnému bodu, na čemž zakládají se smysly; a ježto jest to forma myšlení a vůle, jest i formou rozumnosti a moudrosti. Tato forma odpovídá tedy formě nebes; z toho lze poznati, že formou takovou jest i ona, podle níž každá náklonnost a každá myšlenka andělů se šíří, a že andělé jsou tou měrou v rozumnosti a moudrosti, jakou měrou jsou v této formě. Že tato forma nebe pochází z Božského Člověčenství Páně, viz výše č. 78. až 86. Tyto věci připomenuty byly proto, aby bylo lze poznati, že nebeská forma jest taková, že nemůže býti ani povšechně vystižena, a tudíž, jak výše bylo řečeno, jest i andělům nepochopitelná.

---

(26)

O panování v nebi.

(213)

Poněvadž nebe rozděleno jest ve společnosti, a větší společnosti čítat několik set tisíc andělů (č. 50), a všichni v jedné a téže společnosti jsou sice ve stejném dobru, nikoliv však ve stejné moudrosti (č. 43), nutné z toho vyplývá, že jest třeba také nějakého panování, neboť řád musí býti zachováván, a nutno bdíti nade vším, co k řádu náleží. Avšak panování v nebi jest rozmanité; jiné jest ve společnostech, tvořících nebeské království Páně, a jiné ve společnostech, tvořících duchovní království Páně; také různí se od sebe podle služebních úkolů, které každé společnosti příslušejí. Avšak v nebesích není jiného panování, než panování vzájemné lásky a panování vzájemné lásky jest nebeským panováním.

(214)

Panování v nebeském království Páně sluje spravedlností, ježto všichni, kdož tam jsou, trvají v dobru lásky ku Pánu, pocházející od Pána, a to, co z dobra se děje, sluje spravedlivě. Panuje tam samojediný Pán, On vede anděly, poučuje je o věcech života; pravdy, kteréž zovou se pravdami soudu, jsou napsány v jejich srdcích. Každý je zná, chápe je a vidí je (*r*), z kteréžto příčiny věci soudu nikdy tam nepodléhají sporu, nýbrž jen věci spravedlnosti, kteréž příslušejí k životu. Méně moudří doptávají se na to moudřejších, a ti zase Pána, a dostává se jim odpovědi. Jejich nebem, čili jejich nejvnitřnější radostí, jest žítí spravedlivě skrze Pána.

(r) Nebeští andělé nemyslí a nemluví z pravd, jako andělé duchovní, poněvadž pomocí Pána vycítují vše, co náleží ku pravdě, č. 202. 597. 607. 784. 1121. 1387. 1398. 1442. 1919. 7680. 7877. 8780. 9277. 10.336. Nebeští andělé mluví o pravdách: Ano, ano [ita, ita], nebo Ne, ne; duchovní andělé rozumují o nich, je—li tomu tak, nebo není—li tomu tak, č. 2715. 3246. 4446. 9166. 10.786.

(215)

Panování v duchovním království Páně sluje soud, ježto tamní andělé trvají v dobru duchovním, jež jest dobrem účinné lásky k bližnímu, a toto dobro svou podstatou jest pravda (s), a pravda jest věcí soudu, dobro však věcí spravedlnosti (t). I tyto andělé jsou vedeni Pánem, ale nepřímou (č. 208). Proto mají své představené, a to větší nebo menší počet jich podle potřeby společnosti, v níž jsou; rovněž tak mají i zákony, podle nichž jest jim pospolu žítí. Představení spravují vše podle zákonů, jimž rozumějí, ježto jsou moudří, a v pochybných případech dostává se jim od Pána osvětlení.

(s) Ti, kdož jsou v duchovním království, jsou ve pravdách, a ti, kdož jsou v nebeském království, jsou v dobru, č. 863. 875,. 927. 1023. 1043. 1044. 1555. 2256. 4328. 4493. 5113. 9596. Dobro duchovního království jest dobrem účinné lásky k bližnímu, a toto dobro jest podle své podstaty pravdou, č. 8042. 10.296.

(t) *Spravedlností naznačuje se ve Slově [Božím] dobro a soudem pravda, a proto spravedlnost a soud konati značí dobro a pravdu konati*, č. 2235. 9857. *Velké soudy jsou zákony božského řádu, a tudíž božskými pravdami*, č. 7206.

(216)

Ježto panování na základě dobra, kteréžto panování jest v nebeském království Páně, zove se spravedlností, a panování na základě pravdy; kteréž jest v duchovním království Páně, sluje soudem, proto ve Slově [Božím] mluví se o spravedlnosti a soudu tam (tamtéž vysvětlen jest výklad slov Páně: »Ale bud řeč vaše; Jistě, Mstě nikoli, nikoli. Což pak nad to více jest, to od zlého jest«, Mat. V: 37.), kde jest řeč o nebi a o církvi; spravedlností označuje se nebeské dobro, a soudem duchovní dobro, kteréžto dobro, jak výše řečeno, svou podstatou jest pravdou; jako ku př. v následujících místech: »Pokoji nebude konce na stolici Davidově, a na království jeho, až je i v řád uvede, a utvrdí v soudu a spravedlnosti, od tohoto času až na věky,« Iz. IX: 7; Davidem rozumí se zde Pán (u), jeho královstvím nebe, jakž to vysvětluje i z těchto míst: »Vzbudím Davidovi výstřelek spravedlivý, i kralovati bude král a rozumně jednati; soud zajisté a spravedlnost na zemi konati bude,« Jerem. XXIII: 5; »Vývýší se Jehova, nebo na výsosti přebývá, a naplnil Sion soudem a spravedlností,« Iz. XXXIII: 5; Sionem rozumí se též nebe a církev (x) »Já jsem Jehova, kterýž činím soud i spravedlnost na zemi; nebo v těch věcech libost mám,« Jerem. IX: 24; »I zasnoubím tě sobě na věčnost, zasnoubím tě sobě v spravedlnosti a v soudu, Ozeáš II: 19.; »Jehovo, v nebesích jest tvá spravedlnost jako hory boží, soudové tvoje jako hlubokost nesmírná,« žalm XXXVI: 6. 7; »Dotazují se mne na soudy spravedlnosti, blízcí Bohu býti chtějí,« Iz. LVIII: 2. a na jiných místech.

(u) *Davidem v prorockých knihách rozumí se Pán*, č. 1888. 9954.

(x) Sionem ve Slově [Božím] rozumí se církev, zejména pak nebeská církev, č. 2362. 9055.

(217)

V duchovním království Páně jsou několikeré formy panování; v té které společnosti není taková, jako ve společnosti jiné. Různost ta řídí se činností, kterou společnost vyvíjí. Činnosti jejich jsou poměrné k činnostem všech těch částí ve člověku, s nimiž jsou souvztažné; a jest známo, že činnosti ty jsou rozmanité. Neboť jiná jest činnost srdce, jiná plic, jiná jater, jiná žlázy okružní a

sleziny, a jiná každého jednotlivého ústroje smyslů. Tak jako úkony těchto částic v těle jsou různé, tak jsou různé úkony společnosti v Největším Člověku, jímž jest nebe, neboť společnosti ty jsou s nimi souvztažné. O tom, že existuje souvztažnost všech částí nebe ke všem částem člověka, viz výše oddíl č. 87. až 102. Avšak všechny formy panování shodují se spolu v tom, že mají zřetel k obecnému dobru, jakožto ke konečnému cíli, a v něm spatřují i blaho každého jednotlivce (y); to děje se proto, poněvadž všichni v celém nebi jsou pod ochranou Pána, kterýž miluje každého, a Svou božskou láskou tak to zařídil, že ze všeobecného dobra každý jednatel nabývá vlastního svého dobra; každý také nabývá dobra v poměru k tomu, jak miluje obecné dobro; neboť kdo miluje obecné dobro, miluje i všechny vůbec a každého zvláště; a ježto tato láska jest láskou Páně, proto Pán ho též miluje a dobro se mu udílí.

(y) Každý člověk a každá společnost, a tudíž i vlast a církev a ve všeobecném smyslu i království Páně, jest bližním, a prokazovati jim dobro z lásky k dobru podle jakosti jejich stavu, značí milovati bližního, a tudíž i jejich blaho, kteréž jest blahem všeobecným, o něž třeba pečovati, jest bližním, č. 6818 až 6824. 8123. I občanské dobro, kteréž jest cosi spravedlivého, jest bližním, č. 2915, 4730. 8120. 8123. Účinná láska k bližnímu vztahuje se tedy k celku i k jednotlivostem lidského života, a bližního milovati značí milovati dobro a činiti dobro z lásky k dobru a ku pravdě, jakož i spravedlivě si počínati z lásky ke spravedlnosti, a to při každém díle, č. 2417. 8121. 8124.

(218)

Z toho vysvítá, jakými jsou představeni: že totiž jimi jsou ti, kdož předčí jiné v lásce a moudrosti, a tudíž z lásky přejí jiný m vše dobré, a svou moudrostí dovedou to tak zaříditi, aby se to uskutečnilo. Ti, kdož jsou tací, nevládnou a neporoučejí, nýbrž spravují a slouží; neboť jiným dobře činiti z lásky k dobru jest tolik, jako sloužiti, a pečovati, aby se tak dělo, jest tolik jako spravovati. Oni též nevydávají se za větší, než jsou ostatní, nýbrž za menší, neboť blaho společnosti a bližních staví v prvou řadu, blaho své vlastní do řady druhé; co však prvé místo zaujímá, jest větší, co druhé, menší. Nicméně však dostává se jim cti a slávy; bydlí uprostřed společnosti, výše než ostatní, jakož i v nádherných palácích; přijímají také tuto slávu a onu čest, avšak nikoliv vzhledem k sobě samotným, nýbrž z poslušnosti, neboť všichni tam vědí, že se jim této cti a slávy od Pána dostává, a že tudíž každý má jich býti poslušen. To jest to, co rozumí se slovy Páně k učedníkům: **»A kdožkoli chtěl by mezi vámi býti velikým, budiž služebník váš. A kdož by koli mezi vámi chtěl býti přední, budiž váš služebník.«** Mat. XX: 27. 28. **»Kdož největší jest mezi vámi, budiž jako nejmenší, a kdož vůdce jest, jako sloužící,«** Luk. XXII: 26.

(219)

Podobné panování v menším měřítku jest i v každém domě: Jest tam pán domu a jsou tam sluhové; pán domu miluje služebníky, a služebníci milují pána domu, a proto si navzájem z lásky slouží; pán domu učí, jak má se žiti a praví, co má se činiti, sluhové poslouchají a vykonávají služby; býti užitečným jest příjemností života všechněch jednotlivců. Z toho vysvítá, že království Páně jest královstvím užitečného konání.

(220)

V peklech jest rovněž panování: Neboť kdyby nebylo zde panování, nebyla by pekla udržována v poutech; panování zde jest opakem panování v nebesích, neboť jest vesměs výronem sebelásky; každý chce zde panovati nad jinými a je předčiti; ty, kdož nejsou jim nakloněni, nenávidí, mstí se jim a zuří proti nim, neboť takový jest způsob sebelásky, pročež za představené jsou jim dáni ti, kteří jsou nejhorší, jež pak oni ze strachu poslouchají (z). O tom však později, až bude promluveno o peklech.

(z) Jsou dva druhy vládnutí: Jedno pocházející z lásky k bližnímu, druhé, pocházející ze sebelásky, č.

10.814. Z vládnutí, prýstícího se z lásky k bližnímu, vzniká vše dobré a šťastné, č. 10.160. 10.814. V nebi nechce nikdo ze sebelásky vládnouti, nýbrž všichni chtějí sloužiti, což jest tolik, jako vládnouti z lásky k bližnímu, a proto mají tak velikou moc, č. 5732. Z vládnutí, prýstícího ze sebelásky, vzniká veškeré zlo, č. 10.038. Když sebeláska a láska ke světu počaly panovati, byli lidé nuceni podrobiti se vládnutí, aby nabyli bezpečnosti, č. 7364. 10.160. 10.814.

---

(27)

O bohoslužbě v nebi.

(221)

Bohoslužba v nebi není co do zevnějšku nepodobna bohoslužbě na Zemi, co do své vniternosti však od ní se různí; mají tam rovněž nauku náboženskou, kázání a chrámy. Nauka v podstatě všude se **SHODUJE**, jenom že ti, kdož jsou ve vyšších nebesích, nabývají hlubší moudrosti nežli ti, kdož jsou v nižších nebesích. Kázání jsou přiměřena k nauce; a tak, jako andělé mají domy a paláce (č. 183. až 190), tak mají i chrámy, v nichž kázání se konají. Že takové věci jsou i v nebi, má svou příčinu v tom, že andělé ustavičně jsou zdokonalováni v moudrosti a lásce; neboť právě tak, jako lidé mají rozum a vůli, a rozum jest tak uzpůsoben, že může neustále býti zdokonalován, a podobně i vůle; rozum zdokonaluje se pravdami, příslušejícími rozumu, a vůle dobrem, příslušejícím lásce (aa).

(aa) *Rozum jest přijímatelem pravdy a vůle přijímatelem dobra, č. 3623. 6125. 7503. 9300. 9930. Jako vše vztahuje se ku pravdě a dobru, tak všecko v životě člověka vztahuje se k rozumu a vůli, č. 803. 10.122. Andělé věčně stále se zdokonalují, č. 4803. 6648.*

(222)

Pravá bohoslužba v nebi nespočívá však v navštěvování chrámů a ve vyslechnutí kázání, nýbrž v životě lásky k Bohu, účinné lásky k bližnímu a víry podle nauky; kázání v chrámech jsou pouze prostředkem k tomu, aby poučovaly o věcech života. Mluvil jsem o tom s anděly a řekl, že na světě se věří, že bohoslužba spočívá pouze v tom, chodí-li člověk do chrámů, naslouchá-li kázáním, jde-li ročně třikrát nebo čtyřikrát k Večeři Páně, zúčastňuje-li se i ostatních bohoslužebných úkonů podle řádu církevního, modlí-li se a při tom pobožně si počíná. Andělé odpověděli mi, že toto jsou jen věci zevnější, kterých sice jest třeba vykonávati, že však nic neprospívají, jestliže nepřipojuje se k nim i vnitřnost, z níž věci ty mají vycházeti, a touto vnitřností jest život podle přikázání, jimž učí nauka.

(223)

Abych poznal, jakými jsou jejich shromáždění v chrámech, bylo mi popřáno několikrát tam vejíti a kázáním naslouchati. Kazatel stojí na povýšeném místě směrem k východu, naproti němu sedí ti, kdož ostatní převyšují světlem moudrosti, po pravé a levé jich straně sedí ti, kdož jsou v menším světle; sedí v polokruhu kolem, takže všichni hledí kazateli tváří v tvář a nikoho není po obou stranách, kamž zrak kazatelův nemůže dosáhnouti. U brány, kteráž jest na východní straně chrámu, po levé straně kazatelny, stojí ti, kdož jsou uváděni v nauku. Za kazatelem nesmí státi nikdo, stojí-li tam někdo, kazatel ihned počne se másti; totéž se stává, jestliže někdo ve shromáždění jest jiného názoru, pročť takovému jest obličej svůj obrátiti stranou. Kázání oplývají takovou moudrostí, že nic na světě se jim nevyrovná; neboť obyvatelé nebes jsou ve vnitřním světle. Chrámy jeví se jako byly by z kamene v duchovním království, a jako ze dřeva v království nebeském, a to proto, ježto kámen souvztaží s pravdou, v níž jsou ti, kdož jsou v duchovním království, dřevo souvztaží s dobrem, v

němž jsou obyvatelé království nebeského (*bb*); též kostely v tomto království nenazývají se chrámy, nýbrž domy Božími. V nebeském království jsou chrámy bez nádhery, v duchovním království jsou však více nebo méně nádherné.

(bb) Kámen značí pravdu, č. 114. 643. 1298. 3720. 6426. 8609. 10.376. Dřevo značí dobro, č. 643. 3720. 8354. Proto lid v Nejstarší Církvi, kteříž žili v nebeském dobru, měli domy Boží ze dřeva, č. 3720.

(224)

Rozmlouval jsem také s jistým kazatelem o svatosti, v níž trvají ti, kdož naslouchají kázáním ve chrámech, a on řekl, že pobožnost, bohabojnost a svatost má každý podle jakosti svého vnitra, jež jest oblastí lásky a víry; neboť v něm nalézá se samotná svatost, jíž jest Božství Páně, a on prý neví, co byla by zevnější svatost bez oné svatosti; a když o zevnější svatosti bez vnitřní svatosti přemýšlel, pravil, že jest to cosi uměle utvořeného čili cosi pokryteckého, co lživě dodává zevnější ráz svatosti a vzněcuje někdy nepravý, ze sobectví a lásky ke světu pochodící oheň, kterýž za svatost se vydává.

(225)

Všichni kazatelé jsou z duchovního království Páně, a ani jediný z nebeského království; jsou z duchovního království, ježto zde jsou v pravdách, z dobra pocházejících, a všeliké kázání skládá se z pravd. Ani jediný není z nebeského království, poněvadž všichni zde trvají v dobru lásky, jímž pravdy vidí a je vycítují, avšak nemluví o nich (viz výše č. 214); ačkoliv andělé, kteří jsou v nebeském království, pravdy vycítují a vidí, přece jen i tam konají se kázání, ježto jimi vysvětlují se jim pravdy, které již znali, a oni zdokonalují se mnoha jinými, kterých dříve neznali. Jakmile je slyší, ihned je uznávají a tak je vycítují. Pravdy, kteréž vycítují, také milují a tím, že podle nich žijí, přivlastňují je svému životu; říkávají, že **ŽÍTI PODLE PRAVD JEST TOLIK, JAKO MILOVATI PÁNA** (*cc*).

(cc) Pána a bližní milovati, značí žíti podle přikázání Páně č. 10.143. 10153. 10.310. 10.578. 10.645. 10.648.

(226)

Všichni kazatelé ustanoveni jsou Pánem a proto mají dar kazatelský; kromě nich není nikomu dovoleno, ve chrámech učit. Zovou se kazateli, nikoliv však kněžími; kněžími proto ne, poněvadž kněžstvím nebes jest nebeské království; neboť kněžství značí dobro lásky k Pánu, v němž trvají andělé tohoto království; královstvím nebes jest však duchovní království, neboť; království značí pravdu z dobra, ve kteréž trvají andělé tohoto království; viz výše č. 24. (*dd*).

(*dd*) Kněží předobrazovali Pána vzhledem k Božskému Dobru, králové vzhledem k Božské Pravdě, č. 2015. 6148. Tudíž kněz 've Slově [Božím] značí ty, kdož jsou v dobru lásky ku Pánu, kněžství tedy toto dobro, č. 9806. 9809. Král ve Slově [Božím] značí ty, kdož jsou v Božské Pravdě, království tedy pravdu z dobra pocházející, č. 1672. 2015. 2069. 4575. 4581. 4966. 5044.

(227)

Nauky, podle nichž konají se kázání, směřují vesměs k **ŽIVOTU**, jakožto konečnému účelu, ani jediná však k víře bez života. Nauka nejvnitřnějšího nebe převyšuje moudrostí nauku středního nebe, a nauka středního nebe co do rozumnosti převyšuje nauku posledního nebe; neboť nauky jsou přiměřeny k chápavosti andělů v každém jednotlivém nebi. Podstatou všech nauk jest poznání Božského Člověčenství Páně.

(28)
O moci andělů.

(228)

To, že **andělé mají moc**, nemohou pochopiti ti, kdož nevědí nic o duchovním světě a o jeho vlivu ve svět přírodní; domnívají se, že andělé nemohou míti nijaké moci, poněvadž jsou duchovní přirozenosti a jsou tak čistí a jemní, že zrak nemůže jich spatřiti. Ti však, kdož hlouběji vnikají do příčin, smýšlejí jinak. Vědí, že **všecka moc, kterou člověk má, pochází z jeho rozumu a vůle, neboť bez nich nemohl by nejmenší částici svého těla pohnouti. Rozum a vůle jsou jeho duchovním člověkem; tento duchovní člověk svým pokynem uvádí tělo a jeho údy v pohyb, neboť co si myslí, to mluví ústa a jazyk, a co chce, to činí tělo, ba skýtá libovolně sílu. Pán ovládá vůli a rozum lidí prostřednictvím andělů a duchů, a protože ovládá vůli a rozum, ovládá i všechny části těla, ježto tyto od oněch předešlých závisí; ba, chce-li kdo věřiti, člověk bez vlivu nebe nemůže učiniti jediného kroku.** Že tomu tak jest, bylo mi na základě četných zkušeností ukázáno; bylo dovoleno andělům ovládati, jak jim libo, mé kroky, mé jednání; můj jazyk a řeč, což dělo se vlivem v mé chtění a myšlení; i nabyt jsem zkušenosti, že nemohu nic sám ze sebe učiniti. Poté mi řekli, že každý člověk jest takto ovládán, a že mohl by o tom věděti z nauky církevní a ze Slova [Božího], anť se modlí, by Bůh seslal své anděly, by ho vedli, jeho kroky řídili, jej poučovali a vnukali mu, co má mysleti a mluvit, a tak dále, ačkoliv on sám, když myslí nikoliv podle nauky, mluví a věří jinak. Toto pověděl jsem proto, aby každý věděl, jakou moc u člověka mají andělé.

(229)

V duchovním světě jest však moc andělů tak veliká, že to, co chtěl bych zde pověděti a co jsem v tom ohledu viděl, převyšuje veškeru věrohodnost. Jestliže jest tam něco, co má býti odstraněno, ježto protiví se božskému řádu a klade odpor, tu bývá to silou jejich vůle a pohledu poraženo a zničeno. Tak viděl jsem, jak hory, které byly zlými obsazeny, byly rozvráceny a odstraněny, a někdy rozmeteny od konce ke konci, jakž tomu bývá při zemětřesení; viděl jsem táž skalní stěny, jež byly uprostřed až dolů rozštípeny a zlí, kteří byli na nich, byli pohlceni; spatřil jsem též, jak několik set tisíc zlých duchů bylo anděly rozptýleno a do pekla uvrženo; nic proti andělům nezmůže ani množství, ani umění, ani zchytralost a srocování; oni vidí vše a okamžitě to poráží; více o tom však viz ve zprávě o ztroskotaném Babyloně. Takovou moc mají andělé v duchovním světě. Že andělé, když jim to bývá dopuštěno, mají takovou moc i ve světě přírodním, vysvítá ze Slova [Božího], že totiž ku př. celá vojska úplně porazili, mor přivodili, jímž sedmdesát tisíc lidí zahynulo; o takovém andělu takto se čte: »A když vztáhl anděl ruku svou na Jeruzalém, aby hubil jej, litoval Jehova toho zlého a řekl andělu, kterýž hubil lid: Dostiť jest, vztáhni ruku svou zpět ! a David uzřel anděla, an bije lid. « 2. Sam. XXIV: 15. 16. 17.; a podobně i na jiných místech. Poněvadž andělé mají takovou moc, zovou se mocemi; a u Davida se praví: »Dobřečte Jehovovi andělé jeho, kteříž jste mocní v síle, « žalm CIII: 20.

(230)

Jest však třeba věděti, že andělé naprosto nemají nijaké moci sami ze sebe, nýbrž že veškeré moci dostává se jim od Pána, a že jsou tou měrou mocemi, jak to uznávají; kdo mezi nimi by si myslil, že má moc sám ze sebe, ihned stává se tak bezmocným, že ani jedinému zlému duchu nemůže postavit se na odpor; tok příčina, proč andělé nepřipisují sobě naprosto nijaké zásluhy, a že odmítají veškeru chválu a slávu za jakýkoliv čin, vše připisujíce Pánu.

(231)

Jest to Božská Pravda, od Pána vycházející, kteráž má veškeru moc na nebesích; neboť Pán v nebi jest Božská Pravda, spojená s Božským Dobrem (viz č. 126. až 140.); jakou měrou andělé jsou schopni ji přijímati, takovou měrou jsou mocemi (ee). Každý jest také svou pravdou a svým dobrem, poněvadž každý jest takový, jaký jest jeho rozum a vůle, a rozum náleží ku pravdě, ježto celá jeho podstata jest z pravd, vůle však náleží k dobru, ježto celá její podstata jest z dobra; neboť čemukoliv někdo rozumí, to nazývá pravdou, a cokoliv chce, to zove dobrem; z toho plyne, že každý jest svou pravdou a svým dobrem (ff). Jakou měrou tedy anděl jest pravdou podle Pravdy Božské, a dobrem podle Božského Dobra, takovou měrou jest mocí, protože takovou měrou Pán jest u něho; a poněvadž nikdo není ve zcela stejném nebo v tomtéž dobru a v téže pravdě jako jiní, (neboť v nebi tak jako na Zemi jest ustavičná rozmanitost, č. 20.), proto nižádný anděl nemá téže moci, jako má ji jiný. Největší moc mají ti, kteří v Největším Člověku čili v nebi, tvoří rámě, a to proto, poněvadž ti, kteří v něm jsou, jsou více v pravdách, nežli ostatní, a v jejich pravdy vplývá dobro z celého nebe; i moc celého člověka přechází v jeho rámě, a celé této jím projevuje svoje síly; toť jest příčina, že ve Slově [Božím] rameny a rukama označována jest moc (gg). Vzhledem k tomu objevuje se někdy v nebi obnažené rámě, kteréž má takovou moc, že vše, co by se mu postavilo v cestu, mohlo by rozdrtit, byl to byl i skalní balvan na Zemi; jedenkrátě přiblížilo se i ke mně a já pocítil, že mohlo by rozmělniti všecky moje kosti.

(ee) *Andělé slují mocí a také jsou mocemi přijímáním Božské Pravdy od Pána, č. 9639. Andělé jsou přijímateli Božské Pravdy od Pána, a bývají proto ve Slově [Božím] tu a tam nazýváni bohové, č. 4295. 4402. 8192. 8301. 9398.*

(ff) *Člověk i anděl jest vlastním svým dobrem a vlastní svou pravdou, a tudíž vlastní svou láskou a vlastní svou věrou, č. 10.298. 10.367. Jest vlastním svým rozumem a vlastní svou vůlí; neboť vše, co náleží k životu, odtud pochází; život dobra přísluší vůli, a život pravdy přísluší rozumu, č. 10.076. 10.177. 10.264. 10.284.*

(gg) *O souvztažnosti rukou, paží a ramen s Největším Člověkem čili nebem, č. 4931. až 4937. Pažemi a rukama označuje se ve Slově [Božím] moc, č. 878. 3091. 4931. 4932. 6947. 10.017.*

(232)

O tom, že Božská Pravda od Pána vycházející má všelikou moc, a že andělé mají jen tolik moci, kolik mohou v sebe přijmouti Božské Pravdy, viz výše v č. 137. Andělé jsou však jen do té míry přijímajícími schránami Božské Pravdy, do jaké jsou přijímajícími schránami Božského Dobra; neboť pravdy mají veškeru moc z dobra, a bez dobra nemají nijaké moci; ze spojení obou vzniká moc. Právě tak jest tomu i s věrou a láskou, neboť jest jednostejno, praví-li se pravda či víra, ježto celou podstatou víry jest pravda; rovněž tak jest jednostejno, praví-li se dobro či láska, ježto vše, co lásce přísluší, jest dobrem (hh). Jak velikou moc mají andělé skrze pravdy z dobra, jest zjevno i z toho, že zlý duch pouhým pohledem anděla upadá ve mdloby a přestává míti podobu člověka, a to na tak dlouho, dokud anděl očí svých neobráť jinam. Příčinou, proč pohledem oka andělů dějí se takové věci, jest to, že zření andělů pochází ze světla nebeského, a světlo nebe jest Božská Pravda (viz výše č. 126. až 132.); oči rovněž souvztaží s pravdami z dobra (ii).

(hh) *Všecka moc na nebesích dostává se pravdě z dobra, čili víře z lásky, č. 3091. 3563. 6413. 8304. 9643. 10.019. 10.182. Veškerá moc jest od Pána, poněvadž od Něho jest všeliká pravda, jež náleží k víře a dobro, jež náleží k lásce, č. 9327. 9410. Tato moc naznačená jest klíči, kteréž Petrovi byly odevzdány, č. 6344. Od Pána vycházející Božská Pravda má veškeru moc, č. 6948. 8200. Tato moc Páně vyrozumívá se seděním na pravici Jehovy, č. 3387. 4592. 4933. 7518. 7673. 8281. 9133. Pravice jest moc, č. 10.019.*

(ii) *Oči souvztaží s pravdami z dobra, č. 4403. ai 4421. 4523 až 4534. 6923.*

(233)

Ježto všechna moc pravd jest z dobra, proto nepravda ze zla nemá nijaké moci (*kk*). Všichni v pekle trvají v nepravdě ze zla, a tudíž nemají nijaké moci proti pravdě a dobru; jakou však moc mají sami mezi sebou, a jakou moc měli zlí duchové, prve než byli do pekla svrženi, o tom bude později promluveno.

(*kk*) *Nepravda ze zla pocházející nemá nijaké moci, poněvadž všechnu moc má pravda z dobra pocházející, č. 6784. 10.481.*

---

(29)

O řeči andělů.

(234)

Andělé rozmlouvají spolu právě tak, jako lidé na světě, a to o rozmanitých věcech, jako např. o domácích potřebách, o předmětech občanského života, o věcech morálního života a o předmětech duchovního života, a není v tom nijakého jiného rozdílu, nežli toho, že andělé hovoří spolu rozumněji než lidé, ježto hlouběji při tom myslí. Bylo mi často popřáno s nimi se stýkati a s nimi mluvit, jako přítel s přítelem, a někdy i jako neznámý s neznámým když mluvívá, a poněvadž jsem při tom byl v tomtéž stavu jako oni, nemyslil jsem jinak, nežli že mluvím s lidmi na Zemi.

(235)

Řeč andělů jest právě tak ve slova rozdělena, jako řeč lidská; rovněž tak zvučně se vyslovuje a zvučně vníká ve sluch, neboť i oni mají ústa, jazyk a uši. Rovněž tak mají atmosféru, v níž zvuk jejich řeči se článkuje, jest to však atmosféra duchovní, kteráž jest přiměřena andělům, kteří jsou duchovní; rovněž také ve své atmosféře dýchají, a dýcháním vydávají slova, tak jako lidé ve své atmosféře (*II*).

(*II*) *V nebesích jest dýchání, avšak vnitřní, č. 3884. 3885. ze zkušenosti, č. 3884. 3835. 3891. 3893. Vdechování tam jest nestejné a mění se podle stavů [andělů], č. 1119. 3886. 3887. 3889. 3892. 3893. Zlí naprosto nemohou v nebi dýchat a když tam přicházejí, dusí se, č. 3893.*

(236)

Všichni v celém nebi mají jen JEDINOU ŘEČ; všichni navzájem si rozumějí, byť i byli z kterékoliv společnosti, buď ze sousední, buď ze vzdálené. Zde nikdo řeči se neučí, nýbrž jest KAŽDÉMU VŠTÍPENA; vyplývá bezprostředně z jejich cítění a z jejich myšlení; přízvuk řeči souvztáží s jejich citem a rozdělování tónů, tvořící slova, souvztáží s představami, majícími svůj původ v cítění, a ježto řeč s nimi souvztáží, jest tudíž i ona duchovní, neboť jest znějícím citem a mluveným myšlením. Kdo tomu věnuje pozornost, mohl by věděti, že každá myšlenka pochází z citu, který náleží k lásce, a že představy myšlenkové jsou různými formami, v něž povšechný cit se rozdělil; neboli není naprosto myšlenky a představy bez citu; z něho pochází jejich duše a jejich život. Z té příčiny andělé již na pouhé mluvě poznávají, jaký kdo jest; podle přízvuku poznávají, jakého druhu jest jeho cítění, a na rozčlenění zvuku, čili na slovech poznávají, jakého druhu jest jeho smýšlení; moudřejší andělé poznávají z jediné promluvené věty, jaké jest panující cítění, neboť k tomuto zejména obrazejí svou pozornost. Jest známo, že každý má různé city: Jiný v radosti, jiný v bolesti, jiný za laskavosti a milosrdenství, jiný za upřímnosti a pravdivosti, jiný za lásky a dobročinnosti, jiný za rozhorlení a hněvu, jiný za přetvařování a podvádění, jiný při bažení po cti a slávě, a tak dále, avšak panující náklonnost čili láska skrývá se v nich všechněch; proto moudřejší andělé, poněvadž

tuto lásku dovedou postřehnouti, poznávají již podle řeči celý stav toho, s nímž rozmlouvají. Že jest tomu tak, přesvědčil jsem se ze mnoha zkušeností. Slyšel jsem, jak andělé odhalili život druhého ihned, sotva že ho slyšeli mluvit; řekli mi také, že **POZNÁVAJÍ CELÝ OBSAH ŽIVOTA JINÉ OSOBNOSTI Z NĚKOLIKA JEJÍCH PŘEDSTAV, poněvadž na nich poznávají, jaká jest její panující láska, v níž všechno podle pořádku jest uloženo; sdělili mi též, že kniha života člověka není nic jiného.**

(237)

Andělská řeč nemá nic společného s lidskými řečmi, kromě několika slov, jež vyznívají z jistého citu; nikoliv však se slovy samotnými, nýbrž s jejich přízvukem, o čemž povíme něco v další části. To, že andělská řeč nemá nic společného s řečí lidskou, ukazuje se v tom, že andělu není možno vysloviti ani jediného slova lidské řeči; pokoušeli se o to, ale nedovedli toho, neboť nemohli nic jiného vysloviti nežli to, co úplně souhlasilo s cítěním; co nesouhlasí, to přičí se samotnému jejich životu, neboť život přísluší jejich cítění a z toho pochází jejich řeč. Bylo mi řečeno, že **PRVÁ ŘEČ LIDÍ NA NAŠÍ ZEMI SHODOVALA SE S ŘEČÍ ANDĚLŮ, poněvadž MĚLI JI LIDÉ S NEBE, a také hebrejská řeč v něčem se s ní srovnává.**

(238)

Ježto řeč andělů odpovídá jejich cítění, kteréž pochází z lásky, a láska nebes jest láskou ku Pánu a láskou k bližnímu (viz výše č. 13. až 19.), lze z toho souditi, jak krásná a příjemná jest jejich řeč; a skutečně ona lahodí nejen sluchu, nýbrž i vniternosti mysli těch, kdož ji slyší. Byl jistý duch zatvrzelého srdce, s nímž rozmlouval jistý anděl; duch byl jeho řečí konečně tak dojat, že proléval slzy a pravil, že nemohl odolati, protože byla to mluvící láska; dodal, že dříve nikdy neplakal.

(239)

Rovněž tak řeč andělů jest **PLNA MOUDROSTI**, ježto vychází z jejich vnitřního myšlení, a jejich vnitřní myšlení jest **MOUDROSTÍ**, tak jako jejich vnitřní cítění jest **LÁSKOU**; jejich láska a moudrost v řeči se spojují, a tudíž řeč jejich jest tak plna moudrostí, že jedním slovem mohou vyjádřiti to, co člověk nemohl by říci tisícem slov; a rovněž i představy jejich myšlení **vystihují to, co člověk nemůže pochopiti, a tím méně vyjádřiti.** Proto to, co viděno a o čem slýcháno bylo v nebi, zove se nevyslovitelným, jakož i takovým, co ucho nikdy neslyšelo a oko nikdy nevidělo. Že jest tomu tak, bylo mi popřáno zvědět vlastní svou zkušeností; byl jsem někdy uveden ve stav, v němž jsou andělé, a v tomto stavu jsem rozmlouval s nimi a všemu rozuměl; když však vrátil jsem se do svého dřívějšího stavu, a tudíž do přírodního, člověku vlastního myšlení, a chtěl jsem si opětně připamatovati to, co jsem slyšel, nedovedl jsem toho; neboť byly to tisíce věci, kteréž nespádají v obor představ přírodního myšlení, a nemohou tedy býti vyjádřeny jinak, nežli měněním se barev nebeského světla, a tudíž naprosto ne lidskými slovy. Představy andělů, z nichž jejich slova se prýští, jsou skutečně také obměnami světla nebeského, a cítění, z něhož pochází přízvuk slov, jest obměnou teploty nebeské, neboť světlem nebes jest Božská Pravda čili moudrost, a teplem nebes jest Božské Dobro čili láska (viz výše č. 126. až 140.), a andělé mají z božské lásky cítění, a z božské moudrosti myšlení (*mm*).

(mm) Představy andělů, podle nichž oni mluví, vznikají podivuhodným měněním se barev nebeského světla, č. 1646. 3343. 3993.

(240)

Poněvadž řeč andělů vzniká bezprostředně z jejich cítění (neboť jak výše v č. 236. bylo řečeno, představy jsou rozmanitými formami, v něž všeobecné cítění jest rozděleno), **mohou andělé JEDINOU MINUTOU vyjádřiti to, co nemohl by člověk vyjádřiti za půl hodiny, a několika slovy mohou znázorniti to, co napsáno jest na mnoha listech;** i o tom jsem se přesvědčil hojnými zkušenostmi (*nn*). Představy andělů a slova jejich řeči tvoří právě tak celek, jako působící příčina a

účinek; neboť ve slovech jeví se v účinku to, co v představách jest ve své příčině; tok jest příčina, že slovo tak mnoho v sobě uzavírá. Rovněž i jednotlivé předměty myšlení, a tudíž i jednotlivé předměty řeči andělů, když jsou učiněny viditelné, jeví se jako řídké vlnění, anebo jako kolem proudící atmosféra, v níž jsou nesčetné věci ve svém pořádku uloženy, což pochází z jejich moudrostí, a vniká do myšlení jiného anděla a na ně působí. Myšlenkové představy každého jednotlivce, budiž to anděl nebo člověk, stávají se ve světle nebeském viditelné, zlíbí-li se to Pánu (oo).

(nn) *Andělé mohou svou řečí v okamžiku vyjádřiti více, nežli člověk svou řečí za půl hodiny, a mohou vyjádřiti i takové věci, pro něž lidská řeč nemá slov, č. 1641. 1642. 1643. 1645. 4609. 7089.*

(oo) *V jediné myšlenkové představě jsou nesčetné věci, č. 1008. 1869. 4946. 6613. 6614. 6615. 6617. 6618. Myšlenkové představy lidí odhalují se ve druhém životě a stávají se po uplynutí života viditelné tak, jakými jsou, č. 1869. 3310. 5510. Jakými se objevují, č. 6201. 8885. Představy andělů nejvnitřnějšího nebe jeví se jako plamenné světlo, č. 6615. Představy andělů posledního nebe jeví se jako řídká, bělolsklá oblaka, č. 6614. Objevila se představa jistého anděla, z níž vycházelo vyzařování směrem k Pánu, č. 6620. Představy šíří se daleko na okolní andělské společnosti, č. 6598 až 6613.*

(241)

Andělé, kteří jsou z nebeského království Páně, mluví právě tak, jako andělé, kteří jsou z duchovního království Páně; avšak **nebeští andělé mluví z vnitřnějšího myšlení nežli duchovní andělé; a poněvadž andělé nebeští** trvají v dobru lásky ku Pánu, tedy **mluví z moudrosti**; avšak **duchovní andělé**, poněvadž trvají v dobru účinné lásky k bližnímu, kteráž svou podstatou jest pravdou (č. 215.), **mluví z rozumnosti**. Neboť z dobra pochází moudrost a z pravdy rozumnost; proto jest řeč nebeských andělů jako lahodně plynoucí proud, měkká a téměř nepřetržitě pokračující [contmua], kdežto naopak řeč andělů duchovních jest poněkud třaslavá [vibratoria] a přerývaná [discreta]. Rovněž tak v řeči **nebeských andělů** ozývá se mnoho samohlásek **A** a **O**, v řeči **duchovních andělů** mnoho samohlásek **E** a **I**; neboť samohlásky dávají zvuk, a ve zvuku jest cit; neboť jak výše (č. 236.) bylo řečeno, zvuk řeči andělů jest souvztažný s cítěním, a rozčlenění zvuku, tedy slova, jsou souvztažna s představami, vznikajícími z cítění. Poněvadž samohlásky nenáleží k řeči, nýbrž slouží k **POVZNESENÍ** jejich slov pomocí zvuku do rozmanitého cítění, a to podle stavu každého jednotlivce, proto samohlásky v hebrejské řeči nejsou naznačovány, a bývají též vyslovovány rozmanitě; podle toho poznávají andělé jakost člověka, pokud se týče jeho náklonnosti a lásky; řeč nebeských andělů rovněž nemá nijakých ostrých souhlásek, a dvě souhlásky zřídka kdy se střetnou, leda když vyskytne se slovo, jež počíná samohláskou. Toť příčina, proč ve Slově (Božím) tak často slůvko »a« mezi slova bývá kladeno, což zajisté jest známo každému, kdo Slovo [Boží] čte v řeči hebrejské, kdež toto slůvko jest měkké a po obou stranách má samohláskový zvuk. Rovněž tak v hebrejském Slově [Božím] lze na jednotlivých slovech do jisté míry poznati, zda náleží ke třídě nebeské, anebo ke třídě duchovní, a tudíž zda uzavírají v sobě dobro nebo pravdu. Ta slova, jež uzavírají v sobě dobro, chovají v sobě mnoho U a O, a do jisté míry i A; avšak ta slova, kteráž uzavírají v sobě pravdu, mají hlavně E a I. Poněvadž tóny výborně vyjadřují city, tu i v lidské řeči, když jedná se o něco velikého, jako O nebe a Boha, těší se oblíbě slova, v nichž se vyskytuje U a O; i hudební tóny povznášejí se k těmto hláskám, jestliže něco podobného má býti vyjádřeno; jinak tomu jest, když běží o předměty menšího významu; z toho plyne, že **HUDEBNÍ UMĚNÍ DOVEDE VYJÁDŘITI ROZMANITÉ DRUHY CITŮ**.

(242)

V andělské řeči jest jistý **souzvuk**, kterýž nelze popsatí (pp); tento souzvuk pochází z toho, že myšlenky a city, z nichž vzniká řeč, rozlévají se a šíří podle formy nebeské, a forma nebe jest to,

podle čehož všichni nebešťané jsou sdruženi, a podle čehož děje se veškeré sdělování. O tom, že andělé jsou sdruženi podle formy nebe, a že jejich myšlenky a citění podle této formy se šíří, viz výše č. 200. až 212.

(pp) V andělské řeči jest harmonický souzvuk, č. 1648, 1649. 7191.

(243)

Podobná mluva, jakáž jest v království duchovním, jest vštípena každému člověku, ale jen vnitřnější oblasti jeho mysli; poněvadž však u lidí nespadá tak jako u andělů v jedno se slovy, analogickými k citům, člověk neví, že řeč takovou má; zde však jest příčina, proč člověk, jakmile octne se ve druhém životě, ihned má jednu a tutéž řeč jako tamní duchové a andělé, a dovede jí mluvit, ač nikdo řeči té ho neučil (qq). O tom však níže více bude pověděno.

(qq) Duchovní čili andělská řeč jest u člověka, ačkoliv toho neví, č. 4104. Představy vnitřního člověka jsou duchovní, člověk však, dokud žije na světě, pojímá je přírodně, ježto přírodně myslí, č. 10.236. 10.240. 10550. Člověk po smrti vchází do svých vnitřních představ, č. 3226. 3342. 3343. 10.568. 10.604. Ty pak tvoří jeho řeč, č. 2470. 2478. 2479.

(244)

Jak výše bylo řečeno, všichni v nebi mají sice jednu a tutéž řeč, ale různost jeví se v tom, že způsob mluvy těch, kdož jsou moudřejší, jest vnitřnějšího rázu a bohatší na citovou rozmanitost a představy; způsob mluvy méně moudrých jest více vnějšího rázu a nemá oné bohatosti; a způsob mluvy sprostných jest ještě více zevnějšího rázu, a tudíž sestává ze slov, z nichž smysl musí teprve býti čerpán, jako se to děje u lidí, když spolu rozmlouvají. Existuje také řeč prostřednictvím obličejů, kteráž přechází ve zvuky, jež jsou přizpůsobovány představami; rovněž také jest řeč, v níž nebeská předobrazení smíšena jsou s představami, a kteráž z představ jeví se zraku; dále jest i řeč prostřednictvím posunků, kteréž souvztaží s city a značí podobné věci, jako slova andělů; jest také řeč prostřednictvím společného citění a prostřednictvím společného smýšlení; jest také řeč hřmící a kromě toho ještě jiné.

(245)

Řeč zlých a pekelných duchů jest podobně přírodní, poněvadž pochází z náklonností, avšak z náklonností zlých a tudíž z nečistých představ, kteréž andělé mají v naprosté ošklivosti. Způsob mluvy pekla jest opakem způsobu mluvy nebeské, a proto zlí nemohou snést řeči andělské a andělé nemohou snést řeči pekelné; pekelná řeč jest andělům jako ošklivý zápach, obtěžující nos. Řeč pokrytců, kteří dovedou se přetvářeti za anděla světla, jest sice co do slov podobna řeči andělů, avšak co do citění a tudíž i co do představ jest ji úplně opačná; pročež jejich řeč, je-li chápána tak, jakou jest uvnitř – a tak chápají ji moudří andělé – zní jako skřípění zubů a vzbuzuje hrůzu.

---

(30)

O rozmlouvání andělů s lidmi.

(246)

Andělé, kteří mluví s lidmi, nemluví svou řečí, nýbrž řečí lidí, a rovněž i jinými řečmi, jimž člověk rozumí, nikoliv však řečmi, které člověku jsou neznámé. Příčina toho jest ta, že andělé, rozmlouvají-li se člověkem, obracejí se k němu a spojují se s ním, a spojení anděla se člověkem jest příčinou, že oba jsou ve stejném myšlení; a ježto myšlení člověka souvisí s jeho pamětí, a řeč

jest jejím výronem, tu oba téže řeči rozumějí. Kromě toho anděl nebo duch, když přichází ke člověku, a obrácením se k němu s ním se spojuje, **stává se účastníkem veškeré jeho paměti**, a to tak značnou měrou, že si takoruka myslí, že sám ze sebe zná to, co zná člověk, a tudíž i řeči. Mluvil jsem o tom s anděly a řekl jim, že snad se domnívají, že mluví se mnou v mé mateřštině, poněvadž se to tak zdá, ale že oni to nejsou, kteří mluví, nýbrž já; lze tak souditi i podle toho, že anděl nedovede vysloviti ani jediného slova lidskou řečí, č. 237; (protože kromě toho lidská řeč jest přírodní, oni však jsou duchovní, a ti, kdož jsou duchovní, nemohou nic způsobem přírodním vyjádřiti); k tomu mi odpověděli, že dobře vědí, že jejich spojení se člověkem, s nímž mluví, děje se spojením se s jeho duchovním myšlením, poněvadž však ono vplývá v jeho přírodní myšlení, a to souvisí s jeho pamětí, zdá se jim řeč lidí býti řečí jejich, a právě tak i veškeré jeho vědění; a to děje se proto, ježto Pánu se zlíbilo, aby bylo takové spojení a takoruka vstípení nebe u člověka; prozatím však nynější stav lidí jest jiný, takže neexistuje již takovéto spojení s anděly, nýbrž s duchy, kteří nejsou v nebi. S duchy jsem rovněž o tom rozmlouval, ti však nechtěli věřiti, že člověk mluví, nýbrž že oni mluví ve člověku, jakož i že člověk neví to, co ví, nýbrž oni, a že tudíž vše, cokoliv člověk ví, od nich pochází; chtěl jsem je ledačims přesvědčiti, že tomu tak není, ale marně. Kdož jsou duchové a kdož jsou andělé, o tom bude níže pověděno, až pojednáváno bude o světě duchů.

(247)

Příčina toho, že andělé a duchové tak úzce pojí se s člověkem a to tak, že se až domnívají, že to, co náleží člověku, jest jejich, spočívá též v tom, že u člověka jest spojení duchovního a přírodního světa takové, že obě tvoří takoruka jediný celek; ježto však člověk odloučil se od nebe, Pán to zařídil tak, že u každého člověka jsou andělé a duchové, a prostřednictvím jich Pán člověka spravuje, a proto také jest tak úzké spojení. Jinak by tomu bylo, kdyby člověk nebyl se odloučil od nebe, neboť pak by byl mohl býti od Pána spravován všeobecným vlivem s nebe, bez prostřednictví duchů a andělů, jemu přidělených: O tom však zevrubněji bude promluveno později, až bude řeč o spojení nebe se člověkem.

(248)

Rozmluva andělů se člověkem jest právě tak hlasitě slyšitelná, jako když člověk se člověkem rozpráví, avšak neslyší ji ti, kdož poblíže stojí, nýbrž on sám; příčina jest v tom, že řeč anděla nebo ducha vplývá nejprve v myšlení člověka a vnitřní cestou dospívá až v jeho ústrojí sluchové, a tak ústrojí toto z vnitřku v činnost uvádí; mluva člověka naopak nejprve vniká do vzduchu a tak cestou zevnější vplývá v jeho ústrojí sluchové, a je tedy ze zevnějšíku uvádí v činnost. Z toho vysvítá, že rozmluva anděla se člověkem jest slyšena ve člověku, a poněvadž rovněž v činnost uvádí jeho ústrojí sluchové, jest také i slyšitelná. Že mluva anděla a ducha vniká ze vnitřku až v ucho, stalo se mi zjevno tím, že vplývá také na jazyk, a uvádí jej v lehké chvění, nedodává mu však takového pohybu, jaký mívá, když člověk sám rozděluje jím zvuk řeči v jednotlivá slova.

(249)

Nyní však zřídka kdy bývá dovoleno s duchy rozmlouvat, poněvadž jest to nebezpečno (*rr*); neboť pak věděli by duchové, že jsou u člověka, což jinak nevědí; a zlí duchové jsou tací, že mají úhlavní nenávisť ke člověku a netouží po ničem tak, jako po tom, aby ho na duši i na těle zničili, což skutečně stává se u těch, kdož jsou fantaziím příliš náchylní, takže vzdálili od sebe příjemnosti, přiměřené člověku přírodnímu. Někteří, kteří vedou samotářský život, slyšávají někdy, jak duchové s nimi rozmlouvají, a slyší to bez jakéhokoliv nebezpečí; avšak Pán čas od času duchy od nich vzdaluje, aby se nedověděli, že jsou u člověka, neboť většina duchů nemá vědomí toho, že existuje ještě jiný svět, nežli ten, v němž oni jsou, a tudíž nevědí, že jsou ještě někde jinde lidé. Proto není člověku dovoleno, aby s nimi rozmlouval, neboť kdyby s nimi rozmlouval, dověděli by se o tom. Tací lidé, kteří příliš přemýšlejí o předmětech náboženských, a jsou jim do té míry oddáni, že je takoruka v sobě uvnitř vidí, počínají též slyšeti duchy, s nimi rozmlouvající; neboť náboženské

předměty, nechť jsou jakéhokoliv druhu, když člověk jest jim oddán, a při tom nezaměstnává se věcmi užitečnými pro život, vnikají do vnitra, pevně se zde zakotví, zaujmou celého ducha člověka, vnikají do duchovního světa a zde reagují na duchy. Tací lidé jsou však blouznivci a fanatiky a věří, že každý duch, kterého slyší, jest Duchem svatým, kdežto jsou to pouze entusiastičtí duchové. Tací lidé vidí nepravdu jakoby to byla pravda, a ježto tak vidí, namlouvají to sobě i jiným, na něž mají vliv; ježto tito duchové počali též namlouvati zlo a našli pro ně sluchu, byli ponenáhlu odstraněni. Duchové entusiastičtí rozeznávají se od ostatních duchů tím, že věří, že jsou Duchem svatým, a to, co mluví, že jest božské; tito duchové člověku škodí, protože člověk prokazuje jim božskou poctu. Mluvil jsem s nimi též několikrát, a tehdy byly mi odhaleny ohavnosti [nefaria], jež vnukali svým ctitelům. Bydlí pospolu na levé straně na místě pustém.

(rr) Člověk může mluvit s duchy a anděly a Staří často s nimi rozmlouvali, č. 67. 68. 69. 784. 1634. 1636. 7802. Na některých tělesech světových andělů a duchové v lidské podobě se zjevují, a s tamními obyvateli hovoří, č. 14.751. 10.752. Na této Zemi jest však nebezpečno mluvit s duchy, dokud člověk nemá pravé víry a není Pánem veden, č. 784. 9438. 10751.

(250)

Mluvit s anděly nebeskými jest však naopak dovoleno jen těm, kdož trvají v pravdách, z dobra pocházejících, a především těm, kteří trvají v poznání Pana a Božství v Jeho Člověčenství, poněvadž toto jest pravda, v níž trvají nebesa, nebo, jak výše bylo ukázáno, Pán jest Bůh nebes, (č. 2. až 6.); Božství Páně tvoří nebe, (č. 7. až 12.); Božství Páně v nebi jest láska k Němu a účinná láska k bližnímu, od Něho pocházející, (č. 13. až 19.); celé nebe v jediném souboru tvoří jediného člověka, rovněž tak každá společnost nebeská a každý jednotlivý anděl má dokonalou lidskou podobu, což vše má původ svůj z Božského Člověčenstva Páně (č. 59. až 86.). Z toho vysvítá, že mluvit s anděly nebeskými může býti dovoleno jen těm, jejichž vnitro jest božskými pravdami otevřeno až k Pánu; neboť ve vnitro člověka vplývá Pán, a poněvadž Pán vplývá, vplývá i nebe. Božské pravdy otevírají však vnitřní oblasti člověka, poněvadž člověk jest tak utvořen, že jeho vnitřní člověk jest obrazem nebe a jeho zevnější člověk obrazem světa (č. 57.), a vnitřní člověk bývá otevřen pouze Božskou Pravdou, od Pána vycházející, poněvadž ona jest světlem nebes a životem nebes (č. 126. až 140.)

(251)

Vliv Pána Samého na člověka vniká v jeho čelo a odtud do celého obličeje, poněvadž čelo člověka souvztaží s láskou a obličej opět souvztaží se všemi oblastmi jeho vnitra (ss). Vliv duchovních andělů na člověka působí všude na jeho hlavu, od temene a spánků ke každé oné části, pod níž uložen jest velký mozek, ježto tato část hlavy souvztaží se s rozumností. Vliv nebeských andělů působí na onu část hlavy, pod níž jest malý mozek, a kteráž slove týlem, od uší kolkolem až dolů k šiji, neboť tato část souvztaží s moudrostí. Každá řeč andělů s člověkem vniká těmito cestami v jeho myšlení. Podle toho poznával jsem, jakého druhu byli andělé, kteří se mnou mluvili.

(252)

Ti, kdož rozmlouvají s anděly nebeskými, vidí také to, co jest na nebi, ježto vidí za světla nebeského, v němž jest jejich vnitro; rovněž tak andělé vidí prostřednictvím lidí věci, kteréž jsou na Zemi (tt); neboť u lidí jest nebe sloučeno se světem, a svět s nebem, ježto, jak výše (v č. 246.) bylo řečeno, andělé, když se obrátí ke člověku, spojí se s ním tak, že si nemyslí jinak, nežli že to, co jest člověkovu, jest jejich, a to nikoliv jen věci, o nichž mluví, nýbrž i věci, jež jeho oko vidí a ucho slyší; naopak zase člověk si myslí, že to, co skrze anděly naň vplývá, jest jeho vlastní. V takovémto spojení s anděly nebeskými byli Nejstarší (Příslušníci Nejstarší Církve. (Pozn. překl.)) na této Zemi, jejichž období proto zove se zlatým věkem. Ježto vyznávali Božství v lidské podobě, a tudíž Pána, rozmlouvali s anděly nebeskými jako se sobě rovnými, a naopak zase andělé nebesští rozmlouvali s

nimi jako se svými, a v nich nebe a svět tvořily jediný celek. Po těchto dobách však člověk ponenáhlu oddálil se od nebe, a to tím, že miloval sebe více, než Pána, a svět více, nežli nebe, a tím počal okoušeti příjemnosti lásky k sobě a lásky ke světu odloučeně od příjemností nebeských, a to posléze tou měrou, že již nevěděl, že by existovala ještě jiná příjemnost; tu vnitřní oblasti, kteréž byly otevřeny k nebi, zavřely se, a zevnější oblasti otevřely se světu. Jestliže se tak stane, trvá člověk ve světle pokud se týče všeho toho, co náleží ke světu, ale trvá v temnotě pokud se týče toho všeho, co náleží k nebi.

(ss) Čelo souvztaží s nebeskou láskou a tudíž ve Slově [Božím] značí lásku, č. 9936. Obličej souvztaží s vnitřními oblastmi člověka, jímž jest myšlení a náklonnosti, č. 1568. 2988. 2989. 3631. 4796. 4797. 4800. 5165. 5168. 5695. 9306. Rovněž i obličej vytvořen jest k souvztažnosti s vnitřními oblastmi, č. 4791 až 4805. 5695. Proto obličej značí ve Slově [Božím] vnitro, č. 1999. 2434. 3527. 4066. 4796.

(tt) Duchové prostřednictvím člověka nemohou viděti nic, co jest na tomto slunečním světě, viděli to však skrze mé oči; příčina toho, č. 1880.

(253)

Po oněch dobách zřídka kdo rozmlouval s anděly, někteří však rozmlouvali s duchy, kteříž nejsou v nebi; neboť vnitro a zevněšek člověka jsou takové, že lidé jsou buď obráceni k Pánu, jakožto společnému středu, (č. 124.), anebo jsou obráceni k sobě samotným, a tudíž odvráceni od Pána; co jest obráceno k Pánu, jest obráceno k nebi; co však jest samo k sobě obráceno, jest obráceno i ke světu, a co k světu jest obráceno, to stěží lze povznést, avšak Pán přece jen to pozvedá, pokud to lze, a to přeměnou lásky, což děje se pravdami ze Slova [Božího].

(254)

Byl jsem poučen o tom, kterak Pán mluvil s proroky, skrze něž napsáno bylo Slovo [Boží]. On s nimi nemluvil, jako se Starými, totiž vlivem v jejich vnitro, nýbrž mluvil s nimi skrze duchy, kteříž k nim byli posláni, a kteréž Pán naplnil svým pohledem a tak jim vnukl slova, kteráž oni prorokům diktovali, takže nebylo tu vplývání, nýbrž diktování; a ježto slova bezprostředně z Pána pocházela, každé z nich zvláště naplněno jest Božstvím, a obsahuje v sobě vnitřní smysl, který jest takový, že andělé nebeští chápají jej ve smyslu nebeském a duchovním, kdežto lidé se smyslu přírodním; tak Pán skrze Slovo [Boží] spojil nebe se světem. Jak duchové bývají naplněni Božstvím z Pána prostřednictvím pohledu, bylo mi též ukázáno; duchu, naplněnému Božstvím, z Pána vycházejícím, nezdá se jinak, nežli že jest Pánem, a že to, co mluví, jest Božstvím, a to tak dlouho, dokud vše nevypoví; pak uvědomí si a pozná, že jest duchem, a že nikoliv ze sebe, nýbrž z Pána mluvil. Poněvadž takovýto byl stav duchů, kteří rozmlouvali s proroky, proto praví oni, že Jehova mluvil, a rovněž i duchové nazývali sami sebe Jehovou, jakž to vysvětluje nejen z prorockých, nýbrž i z historických knih Slova [Božího].

(255)

Aby bylo možno seznati, kteraké jest spojení andělů a duchů s lidmi, povím některé pozoruhodné věci, jimiž může to býti objasněno a seznáno. Když andělé a duchové obrazejí se ke člověku, mají za to, že lidská řeč jest jejich řečí, a že oni nemají nijaké jiné mluvy. Příčina toho jest v tom, že ve chvíli té mluví řečí člověka, nikoliv však svou, na níž .si ani nevzpomínají; jakmile však odvrátí se od člověka, nabývají své, řeči andělské a duchovní a nevědí nic o řeči člověka. Cosi podobného stalo se mně, když jsem obcoval s anděly, a byl ve stavu podobném, jako oni; tu také jsem mluvil s nimi jejich řečí a nevěděl nic o řeči své, na níž jsem si rovněž nevzpomenul; jakmile však přestal jsem býti v jejich společnosti, nabyt jsem opět své řeči. Připomenutí hodno jest i to, že andělé a duchové, když se obrátí ke člověku, mohou s ním mluvit z jakékoliv vzdálenosti; mluvili též se mnou z dálky právě, tak hlasitě, jako zblízka; když však od člověka se odvrátí a hovoří pospolu, tu

člověk neslyší naprosto nic z toho, co mluví, a byť i dále se to těsně u jeho ucha. Z toho bylo mi zjevné, že veškeré spojování v duchovním světě děje se podle toho, jak jeden ke druhému se obrací. Zmínku zaslouží i to, že mnozí zároveň mohou mluvit se člověkem, tak jako člověk s nimi; oni totiž vyšlou od sebe některého ducha ke člověku, s nímž přejí si mluvit, a vyslaný duch obrátí se k tomuto člověku, a všichni ostatní obrátí se k onomu svému duchu, a soustředí tak svoje myšlenky, kteréž duch pak pronáší; duch při tom nemyslí jinak, nežli že mluví sám ze sebe, a oni rovněž nemyslí jinak, nežli že oni sami mluví. Děje se tedy spojení mnohých s jediným rovněž skrze obrácení se (uu). Ale o těchto duchách — poslech, kteříž nazývají se též nosiči [subjecta], a o stycích skrze ně bude později více pověděno.

(256)

Nijaký anděl ani duch nesmí mluvit se člověkem ze své vlastní paměti, nýbrž pouze z paměti člověka; andělé a duchové mají totiž paměť právě tak, jako lidé. Kdyby duch rozmlouval se člověkem ze své vlastní paměti, nemyslí by člověk jinak, nežli že věci, na něž právě myslí, jsou jeho vlastní, kdežto naopak ony náleží onomu duchovi; jest to, jakoby vzpomínání si na něco, co člověk nikdy neslyšel a neviděl; že jest tomu tak, seznal jsem z vlastní své zkušenosti. Z té příčiny někteří Staří domnívali se, že po několika tisících letech opětně se vrátí do svého prvotního života a ke všemu svému konání, ba dokonce, že do něho již se vrátili; soudili tak z toho, že se jim někdy vynořily jako ve vzpomínce věci, kterých nikdy neviděli, aniž o nich slyšeli; to stalo se proto, poněvadž duchové měli ze své vlastní paměti vliv na představy jejich myšlení.

(uu) *Duchové, kteří bývají společnostmi duchů k jiným společnostem vysílání, slují nosiči [subjecta], č. 4403. 5856. Sdělování v duchovním světě děje se skrze takovéto duchovní posly, č. 4403. 5856. 5983. Duch, jestliže jest odeslán, slouží jako nosič, nemyslí sám ze sebe, nýbrž z těch, jimiž byl odeslán, č. 5985. 5986. 5987.*

(257)

Jsou i tací duchové, kteříž zváni bývají přírodními čili tělesnými duchy; když ti přijdou ke člověku, nespojují se jako jiní duchové s jeho myšlením, nýbrž vnikají v jeho tělo a zmocňují se všech jeho smyslů, mluví jeho ústy a jednají jeho údy, při čemž nemyslí jinak, nežli že vše, co náleží člověku, jejich jest. Jsou to duchové, kteříž posedají člověka; ale jsou Pánem uvrženi do pekla a tak odstranění úplně; pročež nyní takováto posedlost se nevyskytuje (xx).

(xx) *Nyní nevyskytují se zevnější posedlosti čili posedlosti těla tak, jako dříve, č. 1983. Ale nyní více než dříve vyskytují se posedlosti vnitřní, totiž myslí, č. 1983. 4793. Člověk uvnitř jest posedlý, má-li nečisté myšlenky a hanebné myšlenky o Bohu a bližním, a jestliže od jich projevení zdržován jest pouze zevnějšími pouty, jako obavou před ztrátou dobré pověsti, cti, zisku, obavou před zákonem a ztrátou života, č. 5990. O duchách ďábelských, jimiž vnitř člověka zejména bývá posedáno, č. 4793. O duchách ďábelských, kteří snaží se posednouti zevnitřnost člověka, protože jsou v peklech uzavřeni, č. 2752. 5990.*

---

(31)

O písmech v nebi.

(258)

Ježto andělé v nebi mají řeč, a jejich řeč složena jest ze slov, mají i písma, a vyjadřují city a

myšlenky své myslí právě tak písmem jako řečí. Několikrát byly mi zaslány listy, kteréž byly popsány zcela tak, jako na světě jsou listy popsány nebo potištěny, i mohl jsem je také podobně čísti, nepodařilo se mi však z nich pochopiti více než jednu nebo dvě myšlenky; stalo se tak proto, ježto božský řád nedopouští býti poučovánu listinami s nebe, nýbrž Slovem [Božím], neboť **JEDINĚ JÍM** dějí se styky a spojení nebe se světem, a tudíž Pána se člověkem. Že listy, nebi popsané, zjevily se též prorokům, vysvítá z Ezechiela: »I viděl jsem, a aj, ruka vztažena byla ke mně, a aj, v ní svinutá kniha. Kteroužto rozvinul přede mnou, a byla popsána z předu i ze zadu.« II: 9. 10.; a u Jana se praví: »I viděl jsem po pravici sedícího na trůnu knihu popsanou vnitř i zevnitř, zapečetěnou sedmi pečeti.« Zjev. V: 1.

(259)

To, že v nebi existují písma, zařídil Pán z příčiny Slova [Božího]; neboť touto svou podstatou jest Božská Pravda, z níž pochází veškerá nebeská moudrost jak lidí tak i andělů; a Slovo [Boží] bylo Pánem diktováno, a co Pánem jest diktováno, to po pořádku prochází celým nebem, až posléze přichází k lidem; proto jest právě tak přizpůsobeno moudrosti andělů, jako rozumnosti lidí; proto také i andělé mají Slovo [Boží] a právě tak v něm čtou, jako lidé na Zemi; z něho jsou i jejich nauky a z něho jest tam kázáno (č. 221.). Jest to totéž Slovo [Boží], avšak jeho přírodní smysl, kterýž nám jest smyslem doslovným, v nebi neexistuje, nýbrž jeho duchovní smysl, kterýž jest jeho vnitřním smyslem; jaký tento

mysl jest, viz ve spisku »**O bílém koni**«, o němž řeč jest ve Zjevení [Janové].

(260)

Jedenkrát také byl mi s nebe zaslán lísteček, na němž bylo napsáno pouze několik slov hebrejskými písmeny, a bylo mi řečeno, že každé písmeno chová v sobě nebeskou moudrost, a tato že se skrývá v záhybech a zakřiveních písmen, a tudíž i v jejich zvucích, čímž se mi vysvětlilo, co značí slova Páně: »Amen zajisté pravím vám: Dokudž nepomine nebe i země, jediná jota aneb jeden háček [corniculum] nepomine ze zákona«, Mat. V: 18. I v církvi jest známo, že Slovo [Boží] veskrze, až do každé své čárky [quoad omnem ejus apicem] jest božské; avšak kde vlastně v každé čárce božství se skrývá, není dosud známo a proto budiž to pověděno. Písmo v nejvnitřnějším [intimo] nebi skládá se ze mnoha zahnutých a zakřivených tahů, a tyto zahnutiny a zakřiveniny [inflexiones et circumflexiones] jsou podle formy nebes; andělé vyjadřují jimi tajemství své moudrosti, jakož i mnoho jiných věcí, kteréž nemohou slovy vyjádřiti; a co podivno, toto písmo znají andělé, aniž se mu učili a měli učitele; jest jim vštípeno tak, jako i řeč, o čemž v č. 236. Proto toto písmo jest písmem nebeským; jest vštípeno, poněvadž veškeré šíření se myšlenek a citů, a tudíž i veškeré sdělování rozumnosti a moudrosti andělů postupuje podle formy nebes, č. 201; tím se též stává, že do oné formy plyne i jejich písmo. Bylo mi řečeno, že lidé Nejstarší Církve na Zemi, prve než písma byla vynalezena, měli takovéto písmo, kteréž přešlo pak v písma hebrejské řeči, kterážto písma za starých dob vesměs byla zohýbána a NEBYLA jako nyní, rovnoběžně vyběhající. Z toho vyplývá, že ve Slově [Božím] božské věci a tajemství nebeská uložena jsou i v jeho jotech, čárkách a háčcích.

(261)

Tohoto písma, kteréž povstává tahy nebeské formy, používá se v nejvnitřnějším nebi, kdež andělé jiné převyšují svou moudrostí; písmem tím vyjadřovány jsou city, z nichž vznikají myšlenky a podle pořádku po sobě následují, a to vždy podle subjektu věci, o níž jest řeč; toť příčinou, že tato písma chovají v sobě tajemství, jež myšlením nelze vystihnouti; tato písma rovněž jsem směl viděti. V nižších nebesích však nejsou písma takového druhu; písma těchto nebes jsou podobna písmům na světě, mají podobné litery, jsou však přece jen člověku nesrozumitelná, ježto jsou psána v řeči andělů, andělská řeč nemá však s lidskou řečí nic společného (č. 237.); neboť andělé vyjadřují samohláskami city a souhláskami představy, z citů pocházející, a slovy z nich vznikajícími smysl věci

(viz výše č. 236., 241.). Toto písmo také v několika slovech chová více, nežli člověk mohl by napsati na několik listů; i tato písma jsem viděl. Slovo [Boží] takto psané, mají andělé v nižších nebesích, avšak v nebeské formě psané mají je v nevnitřnějším nebi.

(262)

Jest pozoruhodno, že písma v nebesích vyprýšťují sama sebou již z myšlenek andělů, a to tak lehce, jako by myšlenka sama se vyronila, a rovněž ani ruka není nikdy v rozpacích stran volby některého slova, ježto slova, a to ta, která pronášejí, i ta, jež píší, jsou souvztažna s jejich představami, a souvztažnosti jsou cosi přirozeného a spontánního. V nebesích jsou i písma bez pomoci ruky, pouze souvztažností vznikající; ta však nemají trvání.

(263)

Viděl jsem i písma s nebe, kteráž psána byla v pouhých číslicích, a to po pořádku a v řadě, úplně tak, jako písma na světě, skládající se ze slov a písmen, a byl jsem poučen, že toto písmo jest z nejvnitřnějšího nebe, a že jejich nebeské písmo, o němž byla již výše v č. 260. a 261. řeč, u andělů nižších nebes jeví se v číslicích, jakmile nějaká myšlenka z něho vniká dolů. Byl jsem dále poučen, že toto číslicové písmo rovněž chová v sobě tajemství, z nichž některá nemohou býti ani myšlenkami pochopena, ani slovy vyjádřena; neboť všechna čísla jsou souvztažna a mají podle souvztažnosti svůj význam právě tak, jako slova (yy), jedině s tím rozdílem, že čísla chovají v sobě všeobecnost, slova jednotlivosti; a ježto všeobecnost chová v sobě nekonečně mnoho jednotlivostí, obsahuje tudíž číslicové písmo v sobě mnohem více tajemství, nežli písmo z písmen sestávající. Z toho bylo mi jasno, že čísla ve Slově [Božím] označují věci, jako je označují slova. Co značí jednoduchá čísla, jako: 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 12. a co složená 20. 30. 50. 70. 100. 144. 1000. 10.000 12.000 a více jiných, lze nalézt v díle »**Nebeská tajemství**«, kdež o nich jest pojednáváno. V písmu tom bývá vždy napřed staveno číslo, od něhož, jakožto od svého nosiče [subjecto] závisí řada následujících; neboť číslo jest taková ukazatelem věci, o níž se pojednává, a jím nabývají další čísla svého vztahu k jednotlivostem dotýčné věci.

(yy) *Všecka čísla znamenají ve Slově [Božím] věci, č. 482. 487. 647. 648. 755. 813. 1963. 1988. 2075. 2252. 3252. 4264, 4670. 6175. 9488. 9659. 10.217 10.253., nebe ukázáno, č. 4495. 5265. Násobená čísla značí podobné [věci], jako čísla jednoduchá, z nichž násobením povstala, č. 5291. 5335. 5708. 7973. Nejstarší znali nebeská tajemství v číslech, taková jakási vypočítávání církevních stavů, č. 575.*

(264)

Ti, kdož o nebi nic nevědí, a též nechtí o něm míti nijaké jiné představy, nežli jako o povětrné prostora, v níž poletují andělé jakožto rozumné bytosti bez smyslu sluchového a zrakového, nemohou si představit, že by andělé měli řeč a písmo, neboť existenci každé věci pokládají za hmotnou; avšak věci, kteréž jsou v nebi, právě tak reálně existují, jako věci na světě, a andělé, kteří tam jsou, mají vše, co jest potřebno pro život, a co jest potřebno k moudrosti.

---

(32)

O moudrosti andělů nebeských.

(265)

Jaká jest moudrost andělů nebeských, lze stěží pochopiti, neboť převyšuje moudrost lidskou tak

velice, že obě naprosto nemohou býti k sobě přirovnávány, a to, co převyšuje, zdá se, jakoby vůbec ničím nebylo. Jsou také jisté neznámé věci, za jichž použití moudrost tu budeme popisovati, a kteréž prve, než stanou se známými, jeví se rozumu jako stíny, a proto i věc, jakou ve skutečnosti jest, zatemňují; jsou však přece aspoň něco, co můžeme znáti, a to, co známe, můžeme i chápati, ačli mysl má v tom zálibu, neboť záliba přivádí s sebou světlo, ježto pochází z lásky, a těm, kdož milují věci, týkající se božské a nebeské moudrosti, září světlo s nebes a oni nabývají osvětlení.

(266)

Jaká jest moudrost andělů, lze souditi z toho, že andělé jsou ve světle nebeském, a světlo nebeské svou podstatou jest Božská Pravda čili Božská Moudrost, a toto světlo osvěcuje současně jak jejich vnitřní zření, kteréž jest zřením jejich mysli, tak i jejich zevnější zření, kteréž jest zřením očí. O tom, že světlo nebeské jest Božskou Pravdou čili Božskou Moudrostí, viz výše v č. 126. až 133. Rovněž tak andělé jsou v nebeském teple, kteréž svou podstatou jest Božské Dobro, čili Božská Láska, z níž mají náklonnost a touhu, býti moudřími; o tom, že teplo nebes jest Božským Dobrem čili Božskou Láskou, viz výše č. 133. až 140. Že andělé mají moudrost, takže moudrostmi mohou býti zváni, lze souditi z toho, ježto veškeré jejich myšlenky a city plynou podle formy nebeské, kterážto forma jest formou Božské Moudrosti, a že jejich vnítr, pravdu přijímající, jest podle této formy utvořeno. Že myšlenky a city andělů plynou podle formy nebeské, a tudíž i jejich rozumnost a moudrost, viz výše č. 201. až 212. Že moudrost andělů jest tak přespřílišná, vysvítá i z toho, že jejich řeč jest řečí moudrosti, neboť vyplývá bezprostředně a sama sebou z myšlení, a toto z cítění, takže jejich řeč jest zevnějším utvářením se myšlení, pocházejícího z cítění; z toho také vyplývá, že nic neodtahuje anděly od božského vlivu, a rovněž ani nic zevnějšího, jakž bývá tomu u člověka, v jehož řeč vměšují se cizí myšlenky, (že řeč andělů jest řečí jejich myšlení a cítění, viz č. 234. až 245.) K takovéto moudrosti andělů přispívá i to, že všechny věci, kteréž očima vidí a smysly postihují, souhlasí s jejich moudrostí, neboť jsou souvztažnostmi, a tudíž jsou předměty, kteréž předobrazují formy věcí, příslušejících moudrosti; (že všechny věci, jež v nebi lze viděti, jsou souvztažnostmi vnitra andělů a předobrazování jejich moudrosti, viz výše č. 170. až 182.). Kromě toho myšlenky andělů nejsou nikdy ukončovány a omezovány představami z prostoru a času, jako myšlenky lidské, neboť prostory a časy jsou zvláštností přírody, a to, co přísluší přírodě, odvraceje mysl od věcí duševních a zbavuje myšlenkové zření schopnosti k šířivosti; (že představy andělů jsou prosty času i prostoru, a tudíž mají před lidskými představami tu výhodu, že jsou neomezeny, viz výše č. 162. až 169. a 191. až 199.). Myšlenky andělů rovněž nejsou strhovány k pozemskosti a hmotnosti a nejsou přerušovány nijakými starostmi o potřeby života, a tudíž nejsou ničím takovým odvracovány od příjemností moudrosti, jakž tomu bývá u myšlenek lidí na světě; neboť andělům dostává se všeho zdarma od Pána, jsou zdarma odíváni, zdarma vyživováni a bydlí zdarma (č. 184., 190.) a kromě toho jsou obdařováni příjemnostmi a radostmi v tom poměru, jak přijímají moudrost od Pána. To pověděno bylo proto, aby bylo seznáno, proč andělé mají tak velkou moudrost (zz).

(267)

To, že andělé mohou pojmouti v sebe tak velikou moudrost, pochází z toho, že jejich vnítr jest otevřeno, a moudrosti, tak jako každé dokonalosti, přibývá směrem ke vnítru, a tudíž vždy v poměru k tomu, jak vnítr jest otevřeno (a). U každého anděla jsou tři stupně života, odpovídající třem nebesům (viz č. 29. až 40.); ti, u nichž jest otevřen prvý stupeň, jsou v prvním čili nejzevnějším nebi; ti, u nichž druhý stupeň jest otevřen, jsou ve druhém čili ve středním nebi; ti pak, u nichž jest otevřen třetí stupeň, jsou ve třetím, čili nejvnitřnějším nebi; podle těchto stupňů řídí se moudrost andělů v nebesích; proto moudrost andělů nejvnitřnějšího nebe nezměrně převyšuje moudrost andělů druhého nebe, a moudrost těchto posledních, moudrost andělů nejzevnějšího nebe (viz výše č. 209. 210., a jakého druhu stupně jsou, č. 38.). Že existují různosti takové, má svou příčinu v tom, že to, co jest na vyšším stupni, jest zvláštní, ale to, co jest na nižším stupni, jest všeobecné a všeobecnost chová v sobě to, co jest zvláštní; zvláštnost má se ke všeobecnosti, jako tisíc nebo

deset tisíc k jednotce; právě takový jest poměr moudrostí vyššího nebe k moudrostí nižšího nebe. Moudrost tohoto však podobně převyšuje moudrost lidí; neboť člověk jest ve hmotnosti a její smyslovosti, a hmotné – smyslové jest na nejnižším stupni; z toho vysvítá, jakou moudrost mají ti, kdož myslí ze smyslovosti, to jest ti, kdož zváni bývají smyslnými lidmi.' Ti totiž nejsou v nijaké moudrosti, nýbrž pouze ve věděni (b). Jinak však jest tomu s lidmi, je jichž myšlenky povzneseny jsou nad smyslovost, a mnohem jinak ještě s těmi, jejichž vnitro jest až ke světlu nebes otevřeno.

(zz) *O moudrosti andělů, že jest nepostižitelná a nevyslovitelná, č. 2795. 2796. 2802. 3314. 3404. 3405. 9094. 9176.*

(a) *Jakou měrou člověk od zevnitřku ke vnitru bývá povznesen, tou měrou vstupuje do světla a tím v rozumnost, č. 6183. 6313. Existuje skutečné povznesení, č. 7816. 10.330. Povznesení od zevnitřku ke vnitru jest jako z mlhy do světla, č. 4598. Zevnitřek u lidí jest od Božství vzdálenější, pročez u přirovnání jest tmavý, č. 6451, a poměrně i podřaděný, č. 996. 3855. Vnitro jest doko—nalejší, protože jest Božství bližší, č. 5146. 5147. Ve vnitru jsou tisíce a tisíce věcí, kteréž v zevnitřku jeví se jako jediný celek, č. 5707. Proto čím vnitřnější jest myšlení a vnímání, tím jest též čistší, č. 5920.*

(b) *To, co jest smyslové, jest tím, co jest ultimem života člověka, připoutaným a lpícím na jeho tělesnosti, č. 5077. 5767. 9212. 9216. 9331. 9730. Smyslovým člověkem zove se ten, kdož vše posuzuje podle tělesných smyslů a z toho úsudky uzavírá, a kterýž nevěří v nic, nežli co očima vidí a rukama ohmatává, č. 5094. 7693. Takový člověk přemýšlí v zevniternosti, nikoliv však uvnitř sebe, č. 5089. 5094. 6564. 7693. Jeho vnitro jest uzavřeno, takže on nevidí nic duchovně pravého, č. 6564. 6844. 6845. Slovem, on jest ve hrubém světle přírodním a tudíž nechápe nic, co jest ze světla nebeského, č. 6201. 6310. 6564. 6598. 6612. 6614. 6622. 6624. 6844. 6845. Vnitřně však jest zaujat proti věcem nebe a církve, č. 6201. 6316. 6844. 6845. 6848. 6949. Takovými stávají se vzdělanci, kteří utvrdili se proti pravdám církve, č. 6316. Smysloví lidé vynikají nad jiné lstivostí a zlomyslností, č. 7693. 10.236. Rozumují ostrovtipně a obratně; ale jen z paměti tělesné, do níž ukládají všechnu rozumnost, č. 195. 196. 5700. 10.236; děje se to však na základě klamů smyslových, č. 5084. 6948. 6949. 7693.*

(268)

Jak veliká jest moudrost andělů, vysvítá z toho, že v nebesích jest obecenství [communicatio] všech věcí; rozumnost a moudrost jednotlivce sdílí se ostatním; nebe jest obecenstvím všech dober; příčinou toho jest, že nebeská láska jest takováto: Ona si žádá, aby jiný měl to, co ona má; pročez v nebi nikdo svého dobra v sobě jakožto dobra nezakouší, dokudž není ono i v ostatních; z toho také prýští se blaženost nebeská; toto své uzpůsobení mají andělé od Pána, jehož Božská Láska jest takovouto. O tom, že v nebi jest takové obecenství, bylo mi popřáno přesvědčiti se z vlastní své zkušenosti; někteří sprostní [duchové] byli někdy vzneseni do nebe, a jakmile tam přišli, nabyli andělské moudrosti a rozuměli tomu, co dříve nebyli by mohli pochopiti, a mluvili tak, jakž ve dřívějším svém stavu byli by se nemohli vyjádřiti.

(269)

Jaká jest moudrost andělů, nelze slovy popsati, nýbrž může býti jen povšechně objasněna. Andělé mohou jediným slovem vyjádřiti to, co člověk nedovedl by vyjádřiti tisíci slovy; a kromě toho jediné andělské slovo chová v sobě nesčíslné věci, kteréž nelze vyjádřiti slovy lidské řeči; neboť v každém jednotlivém slově, jež andělé pronášejí, spočívají v nepřetržité souvislosti tajemství moudrostí, k nimž lidské vědy naprosto nedosahují. Kromě toho andělé to, co slovy své řeči nevyčerpali, doplňují přízvukem, v němž skrývá se citění věcí ve svém pořádku, nebo, jak výše (č. 236., 241.) bylo řečeno, andělé tóny vyjadřují city a slovy vyjadřují představy, z citů pocházející, a proto to, co v nebi jest slyšeno, sluje nevyslovitelné. Andělé mohou podobně i podrobnosti, kteréž jsou v celé knize napsány, několika slovy opakovati, a v každém slově uloženo jest něco, co povznáší ke hlubší

moudrosti; neboť jejich řeč jest taková, že s city souhlasí, a každé jednotlivé slovo souhlasí s představami. Rovněž i slova střídají se nesčíslným způsobem, a to podle pořadí věcí, kteréž v souboru jsou v myšlence uloženy. Vnitřnější andělé dovedou také z tónu a zároveň z několika slov mluvícího poznati CELÝ JEHO ŽIVOT; neboť oni podle přízvuku, tak jak myšlenkami, ve slovech se skrývajících, různě jest modifikován, poznávají jeho panující lásku, v níž jednotlivosti jeho života takorba jsou zapsány (c). Z toho jest zjevno, jaká jest moudrost andělů; jejich moudrost v poměru k lidské moudrosti jest jako deset tisíc [myrias] k jednotce, tak asi, jako hybné síly celého těla, jež jsou nesčíslné, mají se k úkonům, jež z nich plynou, a jež lidskému smyslu jeví se jako jednotka; anebo jako tisícové podrobnosti nějakého předmětu, spatřované dokonalým mikroskopem, mají se k nějakému předmětu, pro pouhé oko temnému. Hodlám věc tu objasniti ještě příkladem. Jistý anděl popsal znovuzrození na základě své moudrosti, předvedl po pořádku asi sto tajemství, znovuzrození se týkajících, a naplnil každé tajemství myšlenkami, v nichž spočívala ještě hlubší tajemství, a to vše od počátku až do konce; neboť vysvětlil, kterak duchovní člověk jest znova počat, jak takorba jako v matce jest nošen a zrozen, vyrůstá a ponaáhlu jest zdokonalován; anděl pravil, že byl by mohl počet tajemství rozmnožiti až na několik tisíc, a že ta, kteráž uvedl, týkají se pouze znovuzrození se zevnějšího člověka, a že mohl by pověděti nesčetná další tajemství, týkající se znovuzrození vnitřního člověka. Těmito a jinými příklady, od andělů slyšenými, objasnilo se mi, jak velikou mají moudrost, a jak veliká jest nevědomost člověka, který sotva ví, co jest znovuzrození a neuvědomuje si ani jediného momentu v pochodu znovuzrozdování.

(c) To, co u člověka jest všeobecné panující a vládnoucí, jest takové i v jednotlivostech jeho života, a tudíž i v celku a v jednotlivostech jeho myšlení a citění, č. 4459. 5949. 6159. 6571. 7648. 8067. 8853. až 8858. Člověk jest takový, jaká jest jeho panující láska, č. 918. 1040. 8858; osvětleno příklady, č. 8854. 8857. To, co všeobecné panuje, utváří život lidského ducha, č. 7648. Ono jest i jeho vlastní vůli, jeho vlastní láskou a jeho vlastním cílem života; neboť co člověk chce, to miluje, a co miluje, má jakožto konečný cíl na zřeteli, č. 1317. 1568. 1571. 1909. 3796. 5949. 6936. Proto člověk jest takový, jaká jest jeho vůle, čili jaká jest jeho panující láska, čili jako jeho cíl životní, č. 1568. 1571. 3570. 4054. 6571. 6934. 6938. 8856. 10.076. 10.109. 10.110. 10.284.

(270)

Budiž nyní pověděno něco o moudrosti andělů třetího stupně čili nejvnitřnějšího nebe, a kterak moudrost ta velice převyšuje moudrost prvního čili nejzevnějšího nebe. Moudrost andělů třetího čili nejvnitřnějšího nebe jest nepostižitelná i těm, kdož jsou v nejzevnějším nebi. Nepostižitelná jest proto, ježto vnitro andělů třetího nebe jest otevřeno až do třetího stupně, vnitro andělů prvního nebe jest však otevřeno pouze jen do prvního stupně, a veškerá moudrost vzrůstá směrem ke vnitru a zdokonaluje se podle toho, jak vnitro jest otevřeno (č. 208., 267.). Ježto vnitro andělů třetího čili nejvnitřnějšího nebe otevřeno jest až do třetího stupně, jsou v něm božské pravdy takorba napsány; neboť vnitro třetího stupně jest ve formě nebeské více, než vnitro druhého a prvního stupně, a forma nebes pochází z Božské Pravdy a jest tudíž přiměřena Božské Moudrosti; z toho vyplývá, že se zdá, jakoby božské pravdy byly oněm andělům jako vepsány, vštípeny a urozeny; pročez oni, jakmile jen pravé božské pravdy slyší, ihned je uznávají a vycítují [percipiunt], a pak je v sobě uvnitř takorba vidí. Ježto takovými jsou andělé onoho nebe, nerozumují nikdy o božských pravdách, tím méně pak prou se o nějakou pravdu, je-li tomu tak anebo není-li tomu tak. Rovněž tak nevědí, co jest věřiti čili míti víru, neboť praví: Co jest víra ? Vždyť cítím a vidím, že jest tomu tak. Vysvětlují to některými přirovnáními; říkají zejména, že jest tomu právě tak, jako kdyby někdo se svým soudruhem spatřil dům a rozmanité věci, které jsou v něm i kolem něho, a pak řekl soudruhovi, že musí věřiti, že věci tyto jsou, a že jsou takové, jak je viděl; anebo jako kdyby někdo viděl zahradu a v ní stromy a ovoce, a řekl svému soudruhovi, že musí věřiti, že jest to zahrada, a že jsou to stromy i ovoce, kdežto přece oni vidí je zřetelně svými očima. Z toho vyplývá, že tací andělé nikdy neužívají výrazu »víra« a také o ní nemají představy, a proto také nikdy

nerozumují o božských pravdách, tím méně pak o nějakou pravdu se prou, je—li tomu tak, nebo není—li tomu tak (d). Naopak zase andělé prvního čili nejzevnějšího nebe nemají božské pravdy takovýmto způsobem ve svém vnitru zapsány, ježto jest jim otevřen pouze první stupeň životní, a tudíž o nich rozumují, a ti, kdož rozumují, stěží vidí nad předmět samotný, o němž rozumují, aniž jdou dále nad subjekt, jedině za tím účelem, aby jej něčím odůvodnili, a když jej odůvodnili, říkají, že jest to věc víry, a že jest nutno v to věřit. Rozmlouval jsem o tom s anděly, a ti pravili, že mezi moudrostí andělů třetího nebe a mezi moudrostí andělů prvního nebe jest takový rozdíl, jako mezi světlem a tmou; také přirovnali moudrost andělů třetího nebe k nádhernému paláci, kterýž jest bohatě opatřen vším potřebným, kolem něhož jsou rajské sady, a kolem nich rovněž nádherné věci všelikého druhu. Pravili dále, že oni andělé, ježto trvají ve pravdách moudrosti, mohou vstoupiti do paláce a viděti vše, a rovněž mohou v rajských sadech všude se procházeti a ze všeho se radovati; nikoliv však ti, kdož o pravdách rozumují, a tím méně ti, kdož o ně se prou; neboť tito nespátřují pravdy ve světle pravdy, nýbrž čerpají je buď od jiných, anebo z doslovného smyslu Slova [Božího], o němž nemají hlubšího porozumění, a praví tudíž, že jest nutno tomu věřit, čili míti víru, a nepřejí si, aby v to vniklo vnitřní zření. O takových to andělech bylo mi řečeno, že nemohou dostoupiti ani prvního schodu paláce moudrosti, tím méně pak do paláce vejíti a v jeho rajských sadech se procházeti, ježto zastavují se při prvním kroku. Jinak však ti, kdož jsou v samotných pravdách; je nezadrží nic v tom, aby mohli kupředu kráčet a neomezeně všude vnikati; neboť spatřované pravdy vodí je, nechť ubírají se kamkoliv, a to na rozlehlá pole, poněvadž každá pravda rozprostírá se nekonečně a jest ve spojení s mnoha jinými pravdami. Dále pověděli mi, že moudrost andělů nejvnitřnějšího nebe jest hlavně v tom, že oni spatřují to, co v jednotlivých předmětech jest božské a nebeské, jakož i že vidí zázračné věci v řadě, sečleněné z mnoha předmětů; neboť všechny věci, kteréž jeví se jejich očím, jsou v souvztažnosti; tak ku př. když vidí paláce a zahrady, tu jejich zření nezastavuje se u předmětů, kteréž jsou před jejich očima, nýbrž oni vidí vnitřní věci, z nichž povstaly a s nimiž tudíž jsou souvztažné, a to se všelikou rozmanitostí podle zevnějšku předmětů, a tudíž vidí nesčíslné věci seřaděné a souvisící, kteréž pak jejich mysl tak velice rozradostňuje, že zdají se býti jako u vytržení. O tom, že veškeré věci, v nebi se jevící, jsou souvztažné s božskými věcmi, kteréž jsou u andělů od Pána, viz výše č. 170. až 176., 271. Andělé třetího nebe jsou však tací proto, poněvadž trvají v lásce ku Pánu, a tato láska otevírá vnitro, jež jest oblastí mysli, až ke třetímu stupni, a jest přijímající schránou všech předmětů moudrosti. Dále jest třeba věděti, že andělé nejvnitřnějšího nebe jsou zdokonalováni v moudrosti takoruka ustavičně, a to jinak, nežli andělé nejzevnějšího nebe; andělé nejvnitřnějšího nebe neukládají božské pravdy do své paměti, a nebudují tudíž z nich nějaké vědomosti [scientiam], nýbrž ihned, jakmile je slyší, pojímají je do sebe, a nechají je přejíti ve svůj život; z toho plyne, že božské pravdy u nich tkví pevně, jako by byly napsány; neboť co jest vštípeno životu, zůstává takto uvnitř. Jinak však jest tomu u andělů nejzevnějšího nebe; tito ukládají božské pravdy nejprve do paměti, a uchovávají je ve vědomostech, a opět odtud je vyjímají a zdokonalují jimi svůj rozum, a aniž by měli vnitřní zkušenost, zda jsou pravé, chtějí je a uplatňují je ve svém životě; proto v porovnání s oněmi prvými anděly jsou v temnosti. Pozoruhodno jest, že andělé třetího nebe zdokonalují se v moudrosti za pomoci sluchu, nikoliv však za pomoci zraku; to, co slyší na kázáních, přechází nikoliv v jejich paměti, nýbrž bezprostředně v jejich vnitro a v jejich vůli, a stává se tak příslušností života; ale to, co tito andělé vidí očima, vniká v jejich paměť a o tom rozumují a rozmlouvají. Z toho bylo mi jasno, že cesta sluchu jest pro ně cestou moudrosti, a to i v důsledku souvztažnosti; neboť ucho odpovídá poslušnosti a poslušnost přísluší životu; oko naopak odpovídá rozumnosti a rozumnost vztahuje se k nauce (e). Stav těchto andělů jest popsán na některých místech Slova [Božího], jako u Jeremiáše: »Dám zákon svůj do mysli jejich a na srdci jejich napíši jej, a nebudou učiti více jeden každý přítele svého; a jeden každý bratra svého, říkajíce: Poznejte Jehovu, neboť všichni zajisté napořád znáti mne budou, od nejmenšího z nich až do největšího z nich,« XXXI: 33. 34. A u Matouše: »Ale buď řeč vaše: Jistě, jistě, nikoli, nikoli. Což pak nad to jest, to zlého jest,« V: 37.; co nad to jest, jest proto od zlého, poněvadž není od Pána; neboť pravdy, kteréž jsou v andělech třetího nebe, jsou do Pána,

poněvadž andělé ti trvají v lásce k Němu; láska ku Pánu v tomto nebi jest chtíti a konati Božskou Pravdu; neboť Božská Pravda jest Pán v nebi.

(d) Andělé nebeští vědí nesčetně více a jsou nekonečně moudřejší, než duchovní andělé, č. 2718. Nebeští andělé nemyslí a nemluví z víry, jako duchovní andělé, poněvadž od Pána mají schopnost vycítovati vše, co se týče víry, č. 202. 597. 607. 784. 1121. 1387. 1398. 1442. 1919. 7680. 7877. 8780. 9277. 10.336. O pravdách víry říkají pouze: Ano, ano, [ita, ita], nebo: ne, ne; duchovní andělé naopak počnou zkoumati, je-li tomu tak, č. 2715. 3246. 4448. 9166. 10.786; objasňují se zde slova Páně, podle nichž řeč má býti: Ano, ano, ne, ne, Mat. 5., 37.

(e) O souvztažnosti ucha a sluchu, č. 4652 až 4660. Ucho odpovídá vnímání a poslušnosti a tudíž je značí, č. 2542. 3869. 4653. 5017. 7216. 8361. 9311. 9397. 10.061, značí přijímání pravd, č. 5471. 5475. 9926. O souvztažnosti oka a jeho zření, č. 4403 až 4421. 4523 až 4534. Oko značí tudíž rozumnost, kterou má víra, jakož i víru, č. 2701. 4410. 4526. 6923. 9051. 10.569.

(272)

K dosud uvedeným příčinám, proč andělé mohou v sebe přijmouti tak velikou moudrost, přistupuje i další příčina, kteráž v nebi jest příčinou hlavní, že totiž [andělé ti] nemají sebelásky; neboť jakou měrou jest někdo bez této lásky, takovou měrou může býti v božských věcech moudrým; tato láska jest to, co uzavírá vnitro směrem k Pánu a k nebi, a otevírá zevnějšek a jej k sobě obrací. Pročež také všichni ti, v nichž tato láska panuje, jsou v čiré temnotě stran věcí, k nebi se vztahujících, byť i byli sebe více ve světle stran světských věcí; naopak zase andělé, ježto jsou prosti této lásky, jsou ve světle moudrostí, neboť základní nebeské náklonnosti, které mají, totiž láska ku Pánu a láska k bližnímu otevírají vnitro, ježto tyto základní náklonnosti jsou od Pána, a Pán sám jest v nich. O tom, že tyto základní náklonnosti tvoří nebe vůbec, a rovněž i nebe u každého zvláště, viz výše č. 13. až 19. Ježto nebeské základní náklonnosti otevírají vnitro ku Pánu, proto také všichni andělé obracejí svůj obličej k Pánu (č. 142.); neboť v duchovním světě jest to láska, kteráž vnitro každého jednotlivce k sobě obrací, a kam obrací se vnitro, tam obrací se i obličej; neboť obličej tvoří tam s vnitrem jediný celek, ježto jest jeho zevnější formou. Poněvadž láska obrací k sobě vnitro a obličej, spojuje se též s nimi (neboť láska jest duchovním spojením), a proto sdílí se s nimi o to, co sama má; tímto obrácením se a z něho vyplývajícím spojením a sdílením nabývají andělé moudrostí. O tom, že veškeré spojení v duchovním světě jest v poměru k obracení se, viz výše č. 255.

(273)

Andělé zdokonalují se ustavičně v moudrosti (*f*); ale ani na věky nemohou býti zdokonaleni tak, aby mohl býti nějaký poměr mezi moudrostí jejich a božskou moudrostí Páně; neboť božská moudrost Páně jest nekonečná, a moudrost andělů konečná a mezi nekonečným a konečným neexistuje nijaký poměr.

(f) Andělé věčně se zdokonalují, č. 4803. 6648.

(274)

Ježto moudrost zdokonaluje anděly a tvoří jejich život, a ježto nebe se svými dobry vplývá na každého z nich podle jeho moudrosti, proto všichni tam touží po ní, a snaží se po ní právě tak, jako hladový člověk po pokrmu; věda, rozumnost a moudrost jsou skutečně duchovní potravou, tak jako pokrmy jsou přírodní potravou; ony také navzájem jsou si souvztažné.

(275)

Andělé v jednom a tomtéž nebi a též v jedné a téže společnosti nebeské nejsou v téže moudrosti, nýbrž v různé; v největší moudrosti jsou ti, kdož jsou uprostřed, v menší ti, kdož jsou kolem až ke

hranicím; ubývání moudrosti podle vzdálenosti od středu podobá se ubývání světla, přecházejícího ve stín (viz výše č. 43. a 128.); v tomtéž stupni mají i světlo, ježto nebeským světlem jest Božská Moudrost a každý trvá ve světle podle toho, jak je přijímá. O světle nebeském a rozmanitém jeho přijímání viz vrše, č. 126. až 132.

---

(33)

O stavu nevinnosti andělů nebeských.

(276)

Co jest nevinnost, a jaká jest, ví málokdo na světě, a naprosto nevědí to ti, kdož jsou ve zlu. Jeví se sice očím, a to z obličeje, z řeči a posunků zejména dítek, nicméně však neví se, čím jest a tím méně se ví, že v ní skrývá se nebe u člověka. Aby tedy bylo to seznáno, chci postupovati po pořádku a nejprve promluvíti o nevinnosti dítek, pak o nevinnosti moudrostí a posléze o stavu nebe vzhledem k nevinnosti.

(277)

Nevinnost dětství čili dítek není pravou nevinností, neboť jest jí pouze v zevnější, nikoliv však ve vnitřní formě, nicméně však přece jen lze se z ní poučiti, z čeho nevinnost se skládá, neboť vyznačuje se jejich očmi, z některých jejich posunků i z prvé jejich řeči. Ona dojíká, a to proto, ježto dítky nemají nijakého vnitřního myšlení, neboť nevědí ještě, co jest dobré a zlé, a co pravdivé a nepravdivé, z čehož právě myšlení pochází; proto také nemají nijaké chytrosti z propria, nijakého úmyslu a nijakého rozvažování, a tudíž i nijakého zlého úmyslu; nemají nijakého propria, vytvořeného ze sebelásky a lásky ke světu; nic sami sobě nepřipisují, nýbrž za vše jsou zavázáni svým rodičům; jsou spokojeni málem a každou nepatrností, jež jim jest darována, a mají radost z toho; nepřipouštějí si nijakých starostí o potravu, o oděv a o budoucnost; neohlíží se na svět a také z něho mnoho nedostávají; milují své rodiče, své chůvy a dítky věkem sobě rovné, s nimiž nevinně si hrají; nechají se vésti, dávají pozor a poslouchají; a poněvadž jsou v tomto stavu, přijímají vše do svého života; odtud, aniž by věděli jak, nabývají slušných mravů, odtud jejich řeč, a odtud i prvé počátky paměti a myšlení, k jichž přijímání a přisvojení si jako prostředek slouží stav jejich, nevinnosti; avšak tato nevinnost, jak výše bylo řečeno, jest nevinností zevnější, poněvadž jest nevinností těla, nikoliv však mysli (*g*); neboť jejich mysl není dosud vytvářena, pokud totiž myslí jest rozum a vůle, a z toho vznikající myšlení a cit. Bylo mi s nebe řečeno, že děti jsou obzvláště pod ochranou Páně, a že vliv na ně děje se z nejvnitřnějšího nebe, kdež jest stav nevinnosti, a že vliv ten prochází jejich vnitřem, a procházejí jím, působí naň jen pomocí nevinnosti, a proto nevinnost zračí se v obličeji a v některých posuncích, a jimi se projevuje; bylo mi také řečeno, že jest to nevinnost, kteráž rodiče tak hluboce dojíká, a kteráž tvoří lásku, která zove se »storge«. (Z řeckého slova, značícího lásku rodičovskou a dětěňčí. Pozn, překl.)

(g) Nevinnost dítek není pravou nevinností, nýbrž pravá nevinnost přebývá v moudrosti, č. 1616. 2305. 2306. 3495. 4563. 4797. 5608. 9301. 10.021. Dobro dětství není duchovním dobrem, ale stává se jím vstípením pravdy, č. 3504. Rovněž tak dobro dětství jest prostředkem, jímž rozumnost jest vštěpována, č. 1616. 3183. 9301. 10.110. Bez dobra nevinnosti za dětství byl by člověk divochem, č. 3494. Vše, co člověk za dětství v sebe přijímá, jeví se jako cosi přirozeného, č. 3494.

(278)

Nevinnost moudrosti jest pravou nevinností, poněvadž jest vnitřní; neboť ona spočívá v mysli samotné a tudíž v samotné vůli a z ní i v samotném rozumu, a spočívá—li nevinnost v rozumu, spočívá i v moudrosti, neboť moudrost k ní přísluší. Proto říkává se v nebi, že nevinnost přebývá v moudrosti, a na kolik má anděl moudrost, na tolik má nevinnosti; že jest tomu tak, potvrzují andělé tím, že ti, kdož jsou ve stavu nevinnosti, nepřipisují sobě nijakého dobra, nýbrž za vše Pánu děkují a Jemu vše přisvojují; dále, že chtějí býti Jím a nikoliv sebou samotnými vedeni; že vše, co jest dobré, milují a těší se ze všeho, co jest pravé, vědouce a pociťující, že dobro milovati, a tudíž je chtějí a činiti, zove se milovati Pána, a že pravdu milovati jest tolik, jako bližní milovati; dále, že s tím, co mají, budiž to málo nebo mnoho, žijí spokojeně, vědouce, že dostává se jim tolik, kolik mohou snést. Mála, mohou—li málo snést, a mnoha, mohou—li mnoho snést; jakož i že oni sami nevědí, co jest dobrem pro ně, nýbrž jedině Pán, neboť jsou to věčné věci, o něž Jeho Prozřetelnost pečuje. Proto také nestarají se o budoucnost; starosti o budoucnost nazývají pečováním o zítřejší den, a praví o něm, že pečování to jest bolestí nad ztrátou anebo nedosažením takových věcí, které nejsou nutnými potřebami života; se svými druhy nejednají se zlým úmyslem, nýbrž s úmyslem dobrým, spravedlivým a poctivým; jednati s úmyslem zlým zovou lstí, již se stěhnou jako jedu hadího, ježto jest přímým opakem nevinnosti. Poněvadž nic milejšího jim není, než býti Pánem vedenu, a poněvadž Jemu za vše jsou zavázáni, jsou oddalováni od svého propria, a jakou měrou jsou od svého propria oddalováni, takovou měrou má na ně Pán vliv; z toho plyne, že to, co od Něho slyší, buď prostřednictvím Slova [Božího], buď prostřednictvím kázání, neukládají si v paměť, nýbrž ihned toho uposlechnou, to jest, chtějí to a činí to; vůle jest jejich nejvlastnější pamětí. Svou zevnější podobou po většině jeví se jako sprostní, jsou však svým vnitrem moudří a chytří; oni to jsou, kteréž naznačoval Pán slovy: »Budte opatrní jako hadové a sprostní jako holubice,« Mat. X: 16. Takováto jest nevinnost [čili dětinnost], kteráž se zove dětinností moudrosti. Ježto dětinnost nic dobrého sama sobě nepřipisuje, nýbrž vše dobré Pánu přiznává, a ježto tedy ráda dává se vésti Pánem, a tudíž přijímá veškeré dobro a pravdu, z nichž moudrost pochází, proto jest člověk tak stvořen, že jako dítě trvá v nevinnosti, avšak v zevnější, naopak však, když sestárne, trvá ve vnitřní nevinnosti [čili dětinnosti], aby skrze onu vešel do této, a skrze tuto do oné; z kteréžto příčiny člověk, když sestárne, na těle ubývá a stává se znova takofka dítětem, ale moudrým dítětem, a tudíž andělem, neboli anděl v jistém vyšším smyslu jest moudrým dítětem. Z té příčiny ve Slově [Božím] dítě značí nevinného [čili dětinného], a stařec moudrého, v němž jest dětinnost (*h*).

(279)

Totéž děje se s tím, kdo se znovuzrozuje; znovuzrození jest znovu vzniknutím pokud se týče duchovního člověka; tento bývá nejprve uveden v dětskou nevinnost, jež jest v tom, že nic pravého nezná, a nic dobrého nemůže vykonati sám ze sebe, nýbrž pouze z Pána, a že po obojím touží a baží jen proto, poněvadž jest to pravé, a poněvadž jest to dobré; obojího dává mu také Pán v té míře, v jaké věkem svým pokračuje. Nejprve uveden bývá ve známost těchto pravd a dober, pak ze známosti jich uveden bývá v rozumnost a posléze z rozumnosti v moudrost, stále provázen jsa dětinností, kteráž, jak bylo řečeno, jest v tom, že on nic pravého nezná a nic dobrého činiti nemůže sám ze sebe, nýbrž z Pána; bez této víry a její vnitřní zkušenosti nemůže nikdo nic s nebe v sebe pojmouti; v tom hlavně jest nevinnost [čili dětinnost] moudrosti.

(280)

Ježto dětinnosti jest dáti se vésti Pánu a nikoliv samu sobě, proto všichni, kdož jsou v nebi, trvají v dětinnosti; neboť všichni, kdož tam jsou, rádi dávají se Pánu vésti; vědí totiž, že vésti sama sebe jest tolik, jako býti vedenu proprietu, a proprietu jest, sebe samotného milovati, a kdo sebe miluje, nedá se vésti jiným; z toho vyplývá, že anděl, jakou měrou jest v dětinnosti, takovou měrou jest v nebi, to jest, takovou měrou trvá v Božském Dobru a v Božské Pravdě, neboť trvati v nich značí býti v nebi. Proto nebe různí se v poměru k dětinnosti: Ti, kdož jsou v nejzevnějším čili třetím nebi, jsou v dětinnosti prvého čili nejnižšího stupně; ti, kdož jsou ve středním čili druhém nebi, jsou v dětinnosti

druhého čili středního stupně; ti pak, kdož jsou v nejvnitřnějším čili třetím nebi, jsou v dětinnosti třetího čili nejvnitřnějšího stupně; tito jsou tudíž pravými nevinátky nebeskými, neboť oni raději než ostatní dávají se vésti Pánem, tak jako děti svým otcem; pročez také Božskou Pravdu, kterouž uslyšeli buď bezprostředně od Pána anebo prostřednictvím Slova [Božího] a kázání, ihned pojímají do své vůle a ji vykonávají, a tak přivlastňují ji svému životu; proto vynikají nad anděly nižších nebes (viz výše č. 270., 271.). Poněvadž tito andělé jsou takovými, jsou i nejbližší Pánu, od něhož mají dětinnost, a jsou i od propria odloučení, takže takoruka žijí v Pánu; co do svého zevnějšího vzezření jeví se býti sprostnými a zraku andělů nižších nebes jeví se jako děti, tudíž maličci, a též jako tací, kteří mnoho nevědí, ač přece jsou nejmoudřejší mezi anděly nebeskými; neboť oni vědí, že nemají nijaké moudrosti ze sebe, a moudrým býti, značí toto uznati, jakož i uznati, že to, co oni vědí, jest ničím proti tomu, co nevědí. Toto věděti, uznávati a vnitřně zakoušeti zovou oni prvním stupněm k moudrosti. Také jsou tito andělé neoděni, ježto nahost jest souvztažna s dětinností [neviností] (i).

(h) Děťmi označována jest ve Slově [Božím] nevinost [anebo dětinnost], č. 5608; a totéž značí také kojenci, č. 3183. Starcem označuje se moudrý a v abstraktním smyslu moudrost, č. 3183. 6523. Člověk jest tak stvořen, že stárne, stává se dítětem a pak nevinost nalézá se v moudrosti, a člověk v tom stavu přechází do nebe a stává se andělem, č. 3183. 5608.

(i) Všichni v nejvnitřnějším nebi jsou nevinátky, č. 154. 2736. 3887., a proto jeví se vespolek jako děti, č. 154.; jsou nazí, č. 165. 8375. 9960. Nahost přísluší k nevinosti, č. 165. 8375. Duchové mají zvyk dosvědčovati svou nevinu svléknutím šatů a tím, že stávají se nahými, č. 8375. 9960.

(281)

O dětinnosti mnoho jsem s anděly rozmlouval, i byl jsem poučen, že dětinnost jest podstatou všeho dobra, a že tudíž dobro tak dalece jest dobrem, jak dalece v něm jest dětinnost, a tudíž moudrost jest tak dalece moudrostí, jak v sobě má dětinnost, a rovněž i láska k Bohu, účinná láska k bližnímu a víra (k); z toho vyplývá, že nikdo nemůže vejíti do nebe, nemá-li dětinnosti, a to jest to, co naznačuje Pán slovy: »Nechte dítek jíti ke mně, a nebraňte jim jíti ke mně; neboť takových jest království nebeské. Amen pravím vám: Kdož by koli nepřijal království Božího jako dítě, nikoliť do něho nevejde,« Mat. XIX: 14., Mar. X: 14. 15., Luk. XVIII: 16. 17.; děťmi zde, jakož i na jiných místech Slova [Božího] rozumějí se nevinátka; stav dětinnosti jest též Pánem popsán u Mat. VI: 24. až 25., ale v pouhých souvztažnostech. Příčina, proč dobro jest tou měrou dobrem, jakou měrou v něm jest dětinnost, spočívá v tom, že všechno dobro jest od Pána a dětinností jest právě to, chtěti, aby Pán nás vedl. Byl jsem také poučen, že pravda s dobrem a dobro s pravdou nemohou jinak býti spojeny, než skrze dětinnost; z toho též vyplývá, že anděl není andělem nebeským, jestliže v něm není dětinnosti, neboť nebe není v nikom, dokud v něm není pravda s dobrem spojena, a proto také spojení pravdy a dobra zove se nebeským manželstvím, a nebeské manželství jest nebem. Byl jsem také poučen, že pravá manželská láska má svůj původ v dětinnosti, poněvadž má svůj původ ze spojení dobra a pravdy, v nichž trvají dvě myslí, totiž mysl muže a mysl ženy, kteréžto spojení, když sestupuje na Zemi, jeví se v podobě manželské lásky, neboť manželé milují se navzájem jako jejich myslí; proto jest v manželské lásce hravost jakoby dětského věku a nevinosti (l).

(k) Všecko dobro lásky a pravda víry musí chovati v sobě nevinost, aby byly dobrem a pravdou, č. 2526. 2780. 3111. 3994. 6013. 7840. 9262. 10.134. Nevinost jest podstatou dobra a pravdy, č. 2780. 7840. Nikdo není do nebe připuštěn, nemá-li aspoň něco nevinosti, č. 4797.

(l) Pravá manželská láska jest neviností, č. 2736. Manželskou láskou jest chtěti co druhý chce; ona tudíž jest vzájemná a obapolná, č. 2731. Ti, kdož jsou v manželské lásce, jsou v největší vnitřnosti života, č. 2732. Ona jest sjednocením dvou myslí, a to tak, že láska činí je obě jedinou myslí, č. 10.168. 10.169. Láska v pravdě manželská má svůj původ i svou podstatu z manželství dobra a pravdy, č. 2728. 2729. O duchách andělských, kteří vnitřně vycítují, zdaž jest někde

manželská láska, a to podle představy spojení dobra a pravdy, č. 10.756. Manželská láska jest úplně podobna spojení dobra a pravdy, č. 1904. 2173. 2429. 2503. 3101. 3102. 3155. 3179. 3180. 4358. 5407. 5835. 9206. 9207. 9495. 9637. Proto ve Slově [Božím] manželstvím rozumí se zasnoubení dobra a pravdy, tak, jak jest v nebi a jak bude v církvi, č. 3132. 4434. 4834.

(282)

Ježto dětinnost jest u andělů nebeských vlastní podstatou dobra, jest také zřejmo, že od Pána vycházející Božské Dobro jest samo také dětinností, neboť toto dobro jest tím, co v anděly vplývá a vzněcuje jejich nejvnitřnější vnitro a činí je vnímavým a uzpůsobilým ku přijetí všeho dobra nebeského; totéž děje se u dítek, jejichž vnitro nejen že jest utvářeno tím, že jím proudí nevinnost, z Pána pocházející, nýbrž jest zároveň ustavičně připraveno a učiněno vnímavým, aby mohlo v sebe pojímati dobro lásky nebeské, neboť dobro nevinnosti působí směrem od nejvnitřnějšího, poněvadž, jakž bylo již praveno, jest podstatou veškerého dobra. Z toho vysvítá, že veškerá dětinnost jest z Pána, a odtud pochází, že Pán ve Slově [Božím] zove se beránkem, neboť beránek značí nevinnost (*m*). Poněvadž dětinnost jest to, co jest nejvnitřnější ve všem dobru nebeském, proto také vzněcuje mysl tou měrou, že ten, kdo ji pocítí (a to děje se, když přiblíží se anděl nejvnitřnějšího nebe), jakoby přestal býti sebe mocen, a jest zaplaven a takofka uchvácen takovou slastí, že u porovnání s tím veškerá rozkoš světa zdá se býti ničím. To pravím z vlastní své zkušenosti.

(m) Beránek značí ve Slově [Božím] nevinnost a její dobro, č. 3994. 10.132.

(283)

Všechny ty, kdož jsou v dobru dětinnosti, dětinnost vzněcuje, a jakou měrou někdo jest v tomto dobru, takovou měrou ona ho vzněcuje; nevzněcuje však ty, kdož nejsou v dobru dětinnosti, pročez všichni ti, kdož jsou v pekle, jsou zcela proti dětinnosti a naprosto také nevědí, co dětinnost jest; ba jsou takovými, že jakou měrou kdo jest dětinný, takovou měrou planou žádosti, jemu uškoditi. Toť jest příčina, že pohled na dítě jest jim nesnesitelný, takže, jakmile dítě spatří, rozpálí se ukrutnou žádostí po tom, aby mu uškodili. Tím se mi vysvětlilo, že proprium člověka, a tudíž i láska k sobě přičí se dětinnosti; neboť všichni, kdož jsou v pekle, jsou i v propriu, a tudíž v lásce k sobě (*n*).

(n) Proprietu člověka jest: sebe samého více než Boha a svět více než nebe milovati a bližního v porovnání k sobě za nic nepokládati; i jest proprium sebeláskou a láskou ke světu, č. 694. 731. 4317. 5660. Zlí jsou úplně proti nevinnosti, takže nemohou snést její přítomnosti, č. 2126.

---

(34)

Stav pokoje v nebi.

(284)

Kdo nezakusil nikdy pokoje nebeského, nemůže pochopiti, co jest pokoj, v němž žijí andělé; podobně člověk, pokud jest v těle, nemůže přijmouti v sebe pokoje nebeského, a tudíž nemůže jej pocítovati, neboť pocítování člověka náleží v obor přírody; aby jej mohl pocítovati, musí býti tak utvářen, aby byl svým myšlením povznesen, od těla odtržen a v ducha přemístěn, a tak mohl býti u andělů. Ježto jsem na tento způsob pokoj nebeský pocítil, mohu jej popsati, nikoliv však slovy, jaký sám sebou jest, poněvadž lidská slova k tomu nestačí, — nýbrž jen slovy, jaký jest u porovnání k onomu duševnímu klidu, ježž požívají ti, kdož nalézají své upokojení v Bohu.

(285)

Jsou dvě nejvnitřnější věci nebeské, totiž dětinnost a pokoj; nejvnitřnějšími slují proto, ježto bezprostředně pocházejí od Pána; dětinností jest to, z čeho pochází veškeré dobro nebeské, a pokojem to, z čeho pochází všechna příjemnost dobra; každé dobro má svou příjemnost, a obě, jak dobro tak i příjemnost, příslušejí lásce, neboť to, co máme rádi, zvele dobrem a pociťujeme to také jako cosi příjemného; z toho vyplývá, že ony dvě nejvnitřnější věci, totiž dětinnost a pokoj, vycházejí z božské lásky Páně a vzněcují anděly od nejvnitřnějšího vnitra. O tom, že dětinnost jest největší vniterností dobra, viz v oddílu bezprostředně předcházejícím, kdež pojednáváno jest o stavu dětinnosti nebeských andělů; že pokoj jest největší vniterností toho, co jest příjemné z dobra dětinnosti, nyní bude objasněno.

(286)

Nejprve budiž pověděno, odkud pochází pokoj. Boží pokoj jest v Pánu a vzniká ze spojení vlastního Božství a Božského Člověčenství v Pánu; božství pokoje v nebi pochází od Pána a vzniká z Jeho spojení s anděly nebeskými, zvláště pak ze spojení dobra a pravdy u každého anděla. To jsou počátky pokoje, z čehož vysvítá, že pokoj v nebesích jest Božstvím, kteréž tam veškeré dobro až do jeho hlubin zaplavuje blažeností, že z něho tedy pochází veškerá radost nebeská, a že svou podstatou jest božskou radostí Božské Lásky Páně, vyplývající z Jeho spojení s nebem a s každým jednotlivcem v nebi; tato radost, kterou pociťuje Pán v andělech a andělé v Pánu, jest pokojem; odtud dostává se andělům veškeré blaženosti, příjemnosti a slasti, čili toho, co zove se nebeskou radostí (o).

(o) Pokojem v nejvyšším smyslu rozumí se Pán, poněvadž od Něho pochází pokoj; ve vnitřním smyslu rozumí se jím nebe, poněvadž v něm jest stav pokoje, č. 3780. 4681. Pokoj v nebesích jest Božstvím, kteréž až do hloubi proniká blažeností všeliké tamní dobro a pravdu, a jest pro člověka nepochopitelné, č. 92. 3780. 5662. 8455. 8665. Božský pokoj jest v dobru, nikoliv však v pravdě bez dobra, č. 8722.

(287)

Ježto toto jsou zdroje pokoje, proto nazýval se Pán knížetem pokoje a pravil, že od Něho pokoj pochází, a v Něm že jest pokoj; proto andělé slují anděly pokoje, a nebe sluje příbytkem pokoje, jako ku př. v těchto místech: »Dítě narodilo se nám, syn dán jest nám, i bude panování na rameni jeho a nazváno bude jméno jeho: Předivný, Rádce, Bůh silný, Rek udatný, Otec věčnosti, kníže pokoje. Rozmnožovateli panování a pokoje nebude konce,« Iz. IX: 6. 7. Ježíš pravil: »Pokoj zůstávám vám, pokoj svůj dávám vám; ne jako svět dává, já dávám vám,« Jan XIV: 27. »Tyto věci mluvil jsem vám, abyste ve mně pokoj měli,« Jan XVI: 33. »Obratiž Jehova tvář svou k tobě, a dejž tobě pokoj,« IV. Mojž. VI: 26. »Andělé pokoje hořce pláč, zpustly stezky,« Iz. XXXIII: 7. 8. »A zjeví se skutek spravedlnosti, pokoj, nebo bydlení bude lid můj v obydlí pokojném,« Iz. XXXVII: 17. 18. Že jest božský a nebeský pokoj, kterýž se rozumí ve Slově [Božím] pokojem, vysvítá i z jiných míst, kdež jest jmenován, jako: Iz. LII: 7., kap. LIV: 10., kap. LIX: 8., Jerem. XVI: 5., kap. XXV: 37., kap. XXIX: 11., Agg II: 10., Zach. VIII: 12., Žalm XXXVII: 37. a jinde. Ježto pokojem označuje se Pán a nebe, jakož i nebeské radosti a příjemnost dobra, proto pozdrav za starodávna zněl a i nyní zní: »Pokoj vám !«, což i Pán potvrdil, když rozesílaje své učedníky, pravil: »Do kteréhokoli domu vejdete, nejprve řcete: Pokoj tomuto domu. A bude-liť tu syn pokoje, odpočineť na něm pokoj váš,« Luk. X: 5. 6.; rovněž tak Pán sám pravil, když zjevil se apoštolům: »Pokoj vám !« Jan XX: 19. 21. 26. Stav pokoje vyrozumívá se ve Slově [Božím] i tam, kde se praví, že »Jehova číchal vůni pokoje,« jako 2 Mojž. XXIX: 18. 25. 41.; 3. Mojž. I: 9. 13. 17., kap. II: 2. 9., kap. VI: 8. 14., kap. XXIII: [12.] 13. 18., 4 Mojž. XV: 3. 7. 13., kap. XXVIII: 6. 8. 13., kap. XXIX: 2. 6. 8. 13, 36.; vůni pokoje v nebeském smyslu označováno jest vnímání pokoje (p). Ježto pokoj značí spojení Vlastního Božství a Božského

Člověčenství v Pánu, tudíž i spojení Pána s nebem a s církví, a se všemi, kdož jsou v nebi a v církvi, a kteříž Ho přijímají, proto byla na památku toho ustanovena sobota a nazvána tak podle klidu čili pokoje; ona byla nejsvětějším předobrazením církve, a proto Pán zve sama sebe Pánem soboty, Mat. XII: 8; Mar. II: 27. 28., Luk. VI: 5. (q).

(p) *Vůně značí ve Slově [Božím] vnímání příjemného nebo nepříjemného podle jakosti lásky a víry, o níž jest řeč, č. 3577. 4626. 4628. 4748. 5621. 10.192. Kde jest řeč o Jehovovi, jest vůně pokoje vnímáním pokoje, č. 925. 10.054. Proto kadidlo, nakuřování, vůně olejů a masť byly předobrazeními, č. 925. 4748. 5621. 10.177.*

(q) *Sabbath v nejvyšším smyslu značí sjednocení Božství Vlastního a Božského Člověčenství v Pánu; ve vnitřním smyslu značí spojení Božského Člověčenství Páně s nebem a s církví, a všeobecně spojení dobra a pravdy, a tudíž nebeské manželství, č. 8495. 10.356. 10.730. Z té příčiny klid sobotní značí stav jejich sjednocení, protože tehdy byl pro Pána odpočinek, a tím pokoj a spása na nebesích i na Zemi; v přeneseném smyslu onen odpočinek značí spojení Pána s člověkem, protože tím nabývá člověk pokoje a spásy, č. 8494. 8510. 10.360. 10.367. 10.370. 10.374. 10.668. 10.730.*

(288)

Poněvadž pokoj nebeský jest Božstvím, kteréž až do hlubin blažeností zaplavuje dobro, ve kterémž trvají andělé, nedostává se do jejich vědomí jinak, nežli jako rozradostnění srdce, jsou—li v dobru svého života, a jako radost, když slyší pravdy, souhlasící s jejich dobrem, a jako veselost myslí, když pociťují spojení tohoto dobra a pravdy; odtud plyne však pokoj na veškeré činy a myšlenky jejich života, a projevuje se radostí zde, jakož i v zevnějším vzezření. Avšak pokoj co do své jakosti a svého množství jest v nebesích rozličný a to podle nevinnosti [čili dětinnosti] těch, kdož tam jsou, poněvadž nevinnost a pokoj jdou ruku v ruce, neboť jak výše bylo řečeno, z neumnosti pochází všechno dobro nebes a z pokoje veškerá příjemnost tohoto dobra. Z toho jest zřejmo, že to, co bylo v předchozím oddílu řečeno o nevinnosti [čili dětinnosti] v nebesích, může býti řečeno zde i o stavu pokoje, ježto nevinnost a pokoj vízí se tak, jako dobro a jeho příjemnost; neboť dobro dává se pociťovati svou příjemností, a příjemnost poznávána bývá ze svého dobra. Ježto jest tomu tak, jest zřejmo, že andělé nejvnitřnějšího čili třetího nebe jsou ve třetím čili nejvnitřnějším stupni pokoje, ježto jsou ve třetím čili nejvnitřnějším stupni dětinnosti. Zřejmo jest i to, že andělé nižších nebes jsou v menším stupni pokoje, ježto jsou v menším stupni dětinnosti; viz výše č. 280. Na dětech lze viděti, že nevinnost a pokoj jsou pospolu tak, jako dobro a jeho příjemnost, ježto děti, jsouce v nevinnosti, jsou i v pokoji; a protože jsou v pokoji, jest vše u nich pouhá zábava. Ale pokoj dítek jest jen pokoj zevnější, vnitřní pokoj však, podobně jako vnitřní nevinnost, jest pouze v moudrosti, a ježto jest pouze v moudrosti, jest i ve spojení dobra a pravdy, neboť z nich pochází moudrost. Jest také nebeský čili andělský pokoj u lidí, kteříž spojením dobra a pravdy trvají v moudrosti, a proto cítí se býti v Bohu spokojenými; avšak tento pokoj zůstává skryt v jejich vnitru tak dlouho, dokud žijí na světě, stává se však zjevným, když oni opustí tělo a vejdou do nebe, neboť pak jejich vnitro jest otevíráno.

(289)

Ježto božský pokoj vzniká ze spojení Pána s nebem, a v užším smyslu vzniká u každého anděla spojením dobra s pravdou, tu andělé, jsou—li ve stavu lásky, jsou i ve stavu pokoje, neboť tehdy pojí se u nich dobro s pravdou; o tom, že stavy andělů podrobeny jsou změnám, viz výše č. 154. až 160. Totéž děje se i se člověkem, který se znovuzrozuje. Když nastane u něho spojení dobra a pravdy, což zejména stává se po pokušeních, vstupuje do stavu příjemnosti, pocházející z nebeského pokoje (r). Tento pokoj lze přirovnati k jitru anebo svítání za jarního období, kdy po uplynulé noci vše na zemi s východem Slunce probouzí se k novému životu, a kdy balsamová vůně počíná se šířiti rosou, která s nebe padá, a která ve spojení s jarním teplem dodává půdě plodnosti;

ba i lidská mysl naplňuje se blažeností. Vše to děje se proto, ježto jitro anebo svítání za jarní doby odpovídá stavu andělů v nebi; viz č. 155. (s).

(r) *Spojení dobra a pravdy u člověka, který se znovuzrozuje, děje se za stavu pokoje, č. 3696. 8517.*

(s) *Stav pokoje v nebesích jest na ten způsob, jako stav svítání a jara na zemi, č. 1726. 2780. 5662.*

(290)

Rozmlouval jsem také s anděly o pokoji a pravil jsem, že na zemi pokojem nazývá se to, když přestávají války a nepřátelství mezi státy a nepřátelství a nesvornost mezi lidmi, a že sládne domněnka, jakoby vnitřní pokoj byl uklidněním se duše po odstranění starosti, a zejména pocitem klidu a radosti, když všechny věci dobře se daří. Andělé však pravili, že duševní klid, pokoj a radost po odstranění starostí a při šťastném průběhu všech věcí jeví se sice jako pokoj, nenáleží však ku pokoji, kromě u těch, kdož trvají v nebeském dobru, ježto jedině v tomto dobru jest pokoj; pokoj z Pána vplývá totiž v jejich nejvnitřnější vnitro, a z jejich nejvnitřnějšího vnitra stoupá dolů a rozlévá se v jejich nižší oblast a přináší odpočinek mysli, duševní klid, a z toho vyplývající radost. Ti však, kdož trvají ve zlu, nemají nijakého pokoje (t); zdánlivě sice jsou jako v pokoji, tichu a v příjemnosti, daří-li se jim vše podle jejich přání, avšak věci ty jsou jen zevnější, nikoliv však vnitřní, neboť uvnitř doutná nepřátelství, nenávist, pomstychtivost, ukrutnost a jiné zlé náruživosti; v něž upadá i jejich mysl, jakmile oni spatří někoho, kdo není jim přízniv, a kteráž vybuchují, nezadržuje-li je bázeň. Z toho jest zjevno, že jejich příjemnost umístěna jest v pošetilostech, a naopak příjemnost těch, kdož trvají v dobru, v moudrosti; rozdíl jest ten, jako mezi peklem a nebem.

(t) *Náruživosti, jež vyplývají ze sebelásky a lásky ke světu, ničí pokoj úplně, č. 3170. 5662. Někteří hledají pokoj v neklidu a ve věcech, které se přičií pokoji, č. 5662. Není pokoje, dokud; náruživosti zla nejsou oddáleny, č. 5662.*

---

(35)

O spojení nebe s lidským pokolením.

(291)

V církvi jest známo, že všechno dobré pochází od Boha a nikoliv od člověka, a že tudíž nikdo nesmí sobě připisovati něco dobrého, jako z něho samého pocházejícího; známo jest také, že zlo jest od ďábla. Z toho plyne, že ti, kdož mluví podle nauky církevní, vyjadřují se o těch, kdož dobře jednají, jakož i o těch, kdož zbožně mluví a káží, že jsou Bohem vedeni; opačně však vyjadřují se o těch, kdož zle jednají a bohaprázdně mluví. Nemohlo by se tak státi, kdyby člověk neměl spojení s nebem a peklem, a kdyby toto spojení nedálo se za jeho vůle a jeho rozumu; neboť podle vůle a podle rozumu jedná tělo a mluví ústa. Jaké toto spojení jest, budiž nyní pověděno.

(292)

U každého člověka jsou dobří a zlí duchové; dobrými duchy má člověk spojení s nebem, zlými duchy a má spojení s peklem; tyto duchové jsou ve světě duchů, kterýž jest uprostřed mezi nebem a peklem, a o světě tom bude v další části této knihy zvláště pojednáváno. Jestliže tyto duchové přijdou ke člověku, vstoupí u veškeru jeho paměť a tudíž i u veškeré jeho myšlení, a to zlí duchové v ty věci jeho paměti a jeho myšlení, které jsou zlé, dobří však duchové v ty věci jeho paměti a

myšlení, které jsou dobré. Duchové naprosto nevědí, že jsou u člověka, nýbrž jsou—li u něho, pokládají veškeru paměť a veškeré myšlení člověka za své vlastní; rovněž tak člověka nevidí, poněvadž předměty tohoto Slunečného světa nejsou jejich zraku viditelné (*u*). Pán co nejvíce pečuje o to, aby duchové nevěděli, že jsou u člověka; neboť kdyby to věděli, mluvili by s ním, a pak zlí duchové uvedli by ho ve zkázu, protože zlí duchové, jsouce s peklem spojeni, po ničem tak velice netouží, jako po tom, aby člověka ve zkázu uvedli, a to nejen pokud se týče víry a lásky, nýbrž i tělesné. Jinak tomu však jest, nemluví—li se člověkem; tehdy rovněž nevědí, že to, co oni si myslí, z něho jest, jakož i to, o čem spolu rozmlouvají, neboť i pospolu rozmlouvají ze člověka, mají však za to, že všechno to jest jejich, a každý váží si a miluje to, co jeho jest. Takovýmto způsobem duchové jsou přidržováni, aby člověka milovali a jej si vážili, ačkoliv o tom nic nevědí. Že takovéto spojení duchů se člověkem jest, přesvědčil jsem se mnohaletou, nepřetržitou zkušeností, takže není nic, co bylo by mi více povědomo.

(u) U každého člověka jsou andělé a duchové, a jich prostřednictvím má člověk obecnství s duchovním světem, č. 697. 2796. 2886. 2887. 4047. 4048. 5846. až 5866. 5976. až 5993. Člověk bez duchů, které má u sebe, nemůže žít, č. 5993. Člověk není duchům viditelný, tak jako duchové nejsou člověku viditelní, č. 1800. Duchové nemohou vidět nic, co jest v našem slunečném světě u člověka, nýbrž mohou to vidět jen u toho, s kým rozmlouvají č. 1880.

(293)

Že člověku bývají přidruženi i tací duchové, kteří jsou ve spojení s peklem, má svůj původ v tom, že člověk narozen jest ve zlu všelikého druhu, a tudíž jeho prvý život jest pouze z něho odvozen, a proto, kdyby mu nebyli přiděleni tací duchové, jaký jest on sám, člověk nemohl by žít, ba ani nemohl by býti od svého zla odvrácen a polepšen; proto tedy jest zlými duchy udržován při svém životě, dobrými pak duchy jest od zla zadržován; jimi oběma zachováván jest v rovnováze, a poněvadž jest v rovnováze, požívá i svobody a může ode zla se odvrátit a naklonit se k dobru, a rovněž i dobro může mu býti vštípeno, což naprosto státi by se nemohlo, kdyby neměl svobody; a svoboda nemohla by mu býti udělena, kdyby duchové pekelní nepůsobili na jedné straně a duchové nebesští na druhé straně, a kdyby člověk nebyl uprostřed. Bylo mi také ukázáno, že člověk neměl by života, kdyby jednal ze své dědičnosti a tudíž sám ze sebe, a kdyby mu nebylo dovoleno trvat ve zlu; rovněž tak že neměl by života, kdyby nepožíval svobody. Ukázáno mi dále, že člověk nemůže býti k dobru přinucen, neboť to, co jest z přinucení, nemá stálosti, a že tudíž dobro, kteréž člověk svobodně přijímá, vstěpuje se v jeho vůli a stává se jako jeho vlastním (*x*); a konečné že v tom jest příčina, že člověk má spojení s peklem a spojení s nebem.

(x) Veškerá svoboda přísluší lásce a náklonnosti, poněvadž člověk to, co miluje, i svobodně činí, č. 2870. 3158. 8987. 8990. 9585. 9591. Poněvadž svoboda souvisí s jeho láskou, souvisí i s jeho životem, č. 2873. Nic nejeví se býti jako vlastní, co nepochází ze svobody, č. 2880. Člověk musí požívat svobody, aby mohl býti polepšen, č. 1937. 1947. 2876. 2881. 3145. 3146. 3158. 4031. 8700. Láska k dobru a pravdě nemůže býti jinak člověku vštípena, aniž může býti jemu zdánlivě jako jeho vlastní přisvojena, č. 2877. 2879. 2880. 2888. 8700. Nic nespojí se s člověkem, co děje se z přinucení, č. 2875. 8700. Kdyby člověk mohl býti násilně polepšen, byli by všichni polepšeni, č. 2881. Násilí jest při polepšování nebezpečno, č. 4031. Jaké jsou stavy přinucování, č. 8392.

(294)

Povíme nyní také, jaké jest spojení nebe s dobrými duchy, a jaké jest spojení pekla se zlými duchy, a jaké tudíž jest i spojení nebe a pekla se člověkem. Všichni duchové, kteříž jsou ve světě duchů, mají spojení buď s nebem, buď s peklem, zlí s peklem a dobří s nebem. Nebe rozděleno jest ve společnosti, a právě tak i peklo; každý duch náleží k jisté společnosti, vlivem z ní také existuje, jakož

i působí v souhlasu s ní. Z toho plyne, že člověk tak, jako jest spojen s duchy, jest spojen i s nebem anebo s peklem, a to s onou společností tam, k níž svou náklonností čili svou láskou náleží; neboť všechny společnosti nebeské dělí se podle náklonností k dobru a pravdě, a všechny společnosti pekelné podle náklonnosti ke zlu a k nepravdě; o společnostech nebeských viz výše č. 41. až 45., dále č. 148. až 151.

(295)

Duchové, člověku přidělení, jsou takoví, jaký jest on sám vzhledem ke své náklonnosti nebo své lásce, avšak dobré duchy přiděluje mu Pán, kdežto naopak zlé duchy člověk sám si přivábí. Duchové u člověka bývají však vyměňováni, a to podle změn jeho náklonnosti; proto má člověk při sobě jiné duchy za svého dětství, jiné za svého chlapectví, jiné v jinošském a jiné v mužném věku, a jiné v době stáří. Za jeho dětství jsou při něm duchové, kteří trvají v dětinnosti, a tudíž tací, kteří jsou ve spojení s nebem dětinnosti, jež jest nejvnitřnějším čili třetím nebem; v jeho chlapeckém věku jsou u něho duchové, kteří jsou chtiví vědění, tudíž tací, kteří jsou ve spojení s nejzevnějším čili s prvním nebem; v jeho věku jinošském anebo mužném jsou u něho tací duchové, kteří mají cit pro pravdu a dobro, a tudíž jsou rozumní, tedy tací, kteří jsou ve spojení se druhým čili středním nebem; ve stáří jsou však u něho duchové, kteří trvají v moudrosti a dětinnosti, a tudíž tací, kteří jsou ve spojení s nejvnitřnějším čili třetím nebem. Avšak **Pán přiděluje takto duchy těm, kdož mohou býti polepšeni a znovuzrozeni; jinak jest tomu však u těch, kteříž nemohou býti polepšeni a znovuzrozeni.** Jsou sice i jim přidělení dobří duchové, aby je od konání zla zadržovali, pokud to lze; avšak tací lidé jsou bezprostředně spojeni se zlými duchy, majícími spojení s pekelnou společností, a proto **mají u sebe takové duchy, jakými oni, lidé, sami jsou;** jsou-li sebelibí, ziskuchtiví anebo pomstychtiví, anebo rádi-li cizoloží, jsou u nich duchové těchže vlastností, a takorča sídlí v jejich zlých náklonnostech. Tou měrou, jak člověk nemůže býti dobrými duchy od zla odvrácen, zlí duchové ho podněcují, a dokud ona náklonnost panuje, dotud oni lpí na něm a neustupují. Takto zlý člověk jest spojen s peklem a dobrý člověk spojen s nebem.

(296)

Že člověk jest řízen Pánem skrze duchy, děje se proto, ježto člověk netrvá v řádu nebeském; nebo zrodil se ve zlu, kteréž přísluší k peklu, a tudíž naprosto přičí se božskému řádu; proto člověk musí býti uveden zpět do řádu a nemůže býti zpět uveden jinak, nežli prostřednictvím duchů. Jinak by tomu bylo, kdyby člověk zrodil se v dobru, přiměřeném k řádu nebeskému; tu **Pán** spravoval by ho nikoliv prostřednictvím duchů, nýbrž samotným řádem, a tedy všeobecným vlivem. Tímto vlivem člověk bývá řízen vzhledem k tomu, co z myšlení a chtění v čin přechází, a tudíž vzhledem ke svému mluvení a jednání; neboť toto i ono děje se podle řádu přírodního, s nímž duchové, kteří jsou člověku přidělení, nemají nic společného. Všeobecným vlivem z duchovního světa jsou i zvířata spravována, poněvadž trvají v řádu svého života a nemohou jej ani zvrátiti, ani zrušiti, neboť jim schází rozumovost [rationale] (y). Jaký jest rozdíl mezi lidmi a zvířaty, viz výše č. 39.

(y) Rozdíl mezi lidmi a zvířaty jest ten, že lidé mohou býti Pánem k Němu pozvednuti, o Božství přemýšleti, je milovati, a tak býti s Pánem spojeni, čímž nabývají věčného života; nikoliv však zvířata, č. 4525. 6323. 9231. Zvířata žijí podle řádu svého života a rodí se tudíž v tom, co jejich přirozenosti odpovídá, nikoliv však člověk, jenž tudíž musí býti skrze rozum uveden v řád svého života, č. 637. 5850. 6323. Podle všeobecného vlivu myšlení přechází v mluvu, a chtění přechází v tělesné pohyby člověka, č. 5862. 5990. 6192. 6211. O všeobecném vlivu duchovního světa na život zvířat, č. 1633. 3646.

(297)

Co dále se týče spojení nebe s lidským pokolením, jest třeba věděti, že Pán sám vplývá ke každému člověku podle nebeského řádu, a to jak do jeho vnitřnosti, tak i do jeho zevnitřnosti, a

činí jej způsobitým ku přijímání nebe; jeho zevniternost spravuje z jeho vniternosti a zároveň i vniternost spravuje jeho zevniterností, a tak vše, celek i jednotlivost, u něho udržuje ve spojitosti. Tento vliv Páně sluje bezprostředním vlivem, avšak onen druhý vliv, který děje se prostřednictvím duchů, sluje vlivem zprostředkovaným, a existuje pomocí onoho prvního vlivu. Bezprostřední vliv, kterýmž jest Pán samotný, pochází z jeho Božského Člověčenství a vniká do vůle člověka a vůlí do jeho rozumu, a tudíž v dobro člověka, a dobrem v jeho pravdu, čili — což jest totéž — v jeho lásku a jeho láskou v jeho víru, nikoliv však obráceně, tím méně pak ve víru bez lásky, anebo v pravdu bez dobra, anebo v rozum, který nepochází z vůle. Tento božský vliv jest nepřerušené ustavičný a jest přijímán dobrem u dobrých, nikoliv však u zlých; u těchto jest buď odpuzen zpět, buď udušen nebo zvrácen; proto jejich život jest zlý a v duchovním smyslu jest smrtí (z).

(z) Jest bezprostřední vliv od Pána a vliv zprostředkovaný duchovním světem, č. 6063. 6307. 6472. 9682. 9683. Bezprostřední vliv Páně působí i na nejmenší podrobnost všech věcí, č. 6058. 6474. až 6478. 8717. 8728. Kterak Pán vplývá v to, co jest nejpřednější a zároveň v to, co jest nejposlednější, č. 5147. 5150. 6473. 7004. 7007. 7270. Vliv Páně působí v dobro člověka a dobrem v pravdu a nikoliv obráceně, č. 5482. 5649. 6027. 8685. 8701. 10.153. Život, kterýž vplývá od Pána, mění se podle stavu člověka a podle toho, jak jest přijímán, č. 2069. 5986. 6472. 7343. U zlých dobro, od Pána vplývající, obrací se ve zlo, a pravda v nepravdu, podle zkušeností, č. 3643. 4632. Dobra a pravdy z dobra, kteréž ustavičně sem od Pána vplývají, bývá přijímáno tolik, na kolik mu nepřekáží zlo, a nepravda z něho pocházející, č. 2411. 3142. 3147. 5828.

(298)

Duchové, jsoucí u člověka, a to jak ti, kteří jsou spojeni s nebem, tak ti, kteří jsou spojeni s peklem, **nikdy nevplývají ke člověku ze své vlastní paměti, a z ní pocházejícího myšlení;** neboť kdyby vplývali ze svého myšlení, člověk nesoudil by jinak, nežli že věci, jim náležející, jsou jeho (viz výše, č. 256); při tom však plyne ke člověku z nebe jakási náklonnost, a to láska k dobru a pravdě, z pekla jiná náklonnost, totiž láska ke zlu a k nepravdě; jakou měrou tudíž náklonnost člověka souhlasí s onou náklonností, která k němu vplývá, takovou měrou přijímá ji do svého myšlení; neboť vnitřní myšlení člověka řídí se úplně podle jeho náklonnosti čili lásky. Jakou měrou však náklonnost ta nesouhlasí, takovou měrou není přijímána. Ježto tedy duchové svým vlivem u člověka nepůsobí na jeho myšlení, nýbrž pouze na jeho náklonnost k dobru a náklonnost ke zlu, vysvítá z toho, že člověku zůstaveno jest svobodně voliti, poněvadž jest svoboden; může tudíž do svého myšlení přijmouti dobro a zlo zavrhnouti, ježto ze Slova [Božího] ví, co jest dobro a co zlo. To, co z náklonnosti přijímá do myšlení, bývá mu i přivlastněno; co však do myšlení nepřijímá z náklonnosti, to nebývá mu přivlastněno. Z toho může býti jasno, jaký jest vliv dobra s nebe a vliv zla z pekla na člověka.

(299)

Popráno mi také zvědět příčinu tesklivosti, duchovního žalu a hlubokého smutku u lidí, což zove se těžkomyslností [melancholia]. Jsouť duchové, kteří dosud nejsou ve spojení s peklem, poněvadž trvají ještě ve svém prvním stavu (o němž pověděno bude později, až bude řeč o světě duchů); ti libují si ve věcech neztrávených a škodlivých, jakými jsou ty, kteréž povstávají ze zkažených potravin v žaludku; ježto takové věci jsou jim příjemny, zdržují se tam, kde ony u člověka se vyskytují, a tam rozmlouvají pospolu podle své zlé náklonnosti; odtamtud nálada jejich řeči působí svým vlivem na člověka, a jestliže tato nálada přičí se náklonnosti člověka, stává se člověk truchlivým a melanco—licky stísněným, jestliže však jest jí po chuti, stává se člověk veselým a rozradostněným. Tito duchové objevují se kolem žaludku, někteří po jeho levé, jiní po jeho pravé straně, někteří nad ním a jiní pod ním, buď blíže nebo vzdáleněji, a tudíž v různé poloze, vždy podle toho, v jaké náklonnosti trvají. Že z toho vzniká stísněnost mysli, popráno mi zvědět a vyzkoušet na základě hojných zkušeností; viděl jsem je, slyšel jsem je, pociťoval stísněnost, od nich pocházející, a mluvil

jsem s nimi; byli zapuzeni a tesklivost přestala; vrátili se a tesklivost byla opět zde, a já pociťoval její přibývání a ubývání podle jejich přibližování se a oddalování. Z toho bylo mi jasno, proč ti, kdož nemajíce svědomí, a tudíž nevědouce, co svědomí jest, připisují jeho hryzení žaludku (aa).

(aa) *Ti, kdož nemají svědomí, nevědí, co svědomí jest, č. 7490. 9121. Jsou někteří, kdož se posmívají svědomí, slyší-li, co jest, č. 7217. Někteří mají za to, že svědomí nic není, někteří, že svědomí jest přirozeným smutkem a bolestným pocitem, kterýž má svoji příčinu buď v těle anebo ve světě, a někteří, že svědomí jest čímśi, co u obecného lidu vytváří se z náboženství, č. 950. Existuje pravé svědomí, nepravé svědomí a falešné svědomí, č. 1033. Hryzení svědomí jest úzkostlivostí mysli nad nespravedlností, nepoctivostí a nad jakýmkoliv zlem, jež člověk považuje za přičící se Bohu a blahu bližního, č. 7217. Svědomí mají ti, kdož mají lásku k Bohu a účinnou lásku k bližnímu, nikoliv ti, kdož jich nemají, č. 831. 965. 2386. 7490.*

(300)

Spojení nebe se člověkem není jako spojení člověka s člověkem, nýbrž jest to spojení s vnitřem, s oblastí jeho mysli, a tudíž s jeho duchovním čili vnitřním člověkem; s přírodním čili se zevnějším jeho člověkem děje se však spojení skrze souvztažnost, o čemž bude řeč v dalším oddílu, kdež jednáno bude o spojení nebe se člověkem skrze Slovo [Boží].

(301)

Že spojení nebe s pokolením lidským a tohoto s nebem utvářeno jest tak, že jedno existuje pomocí druhého, bude rovněž v dalším oddílu pověděno.

(302)

Rozmlouval jsem s anděly o spojení nebe s lidským pokolením a řekl jsem, že člověk, náležející k církvi, sice říkává, že všechno dobro pochází od Boha, a že u člověka jsou andělé, ale že málo kdo věří, že by andělé byli se člověkem spojeni, a že tím méně jest těch, kdož by věřili, že by andělé byli v jejich myšlení a v jejich náklonnostech. K tomu andělé odpověděli, že vědí, že se takto věřívá, a že se takto na světě mluvívá a to zejména, čemuž se divili, v církvi, kteráž přece má Slovo [Boží], jež poučuje o nebi a o jeho spojení se člověkem. V pravdě však existuje spojení takové, že člověk bez přidělených mu duchů nemůže mysliti ani na nejmenší věc, a že jeho duchovní život na tom jest závislý. Pravili, že příčinou nevědomosti v tomto směru jest to, že člověk se domnívá, že žije sám ze sebe, bez spojitosti s Prabytím života, a že neví, že tato spojitost zprostředkována jest nebem; kdyby toto spojení bylo přerušeno, člověk ihned klesl by mrtev. Kdyby člověk věřil tak, jak tomu skutečné jest; že totiž veškeré dobro pochází od Pána a veškeré zlo z pekla, pak by dobro, kteréž jest v něm, nepovažoval za svou zásluhu, a rovněž zlo nemohlo by mu býti připsáno; neboť při všem dobrém, které by myslil a konal, vzhlížel by k Pánu, a všechno zlo, jež by naň vlivem svým působilo, odkázal by zpět do pekla, z něhož pochází. Ježto však člověk nevěří ve vliv s nebe a z pekla, a tudíž míní, že vše, co myslí a co chce, jest v něm samotném, a tudíž i z něho pochází — přisvojuje si tím zlo, a vplývající naň dobro poskvňuje myšlenkou na zásluhu.

---

(36)

O spojení nebe se člověkem prostřednictvím Slova [Božího].

(303)

Ti, kdož přemýšlejí podle vnitřnější rozumnosti, mohou seznati, že veškeré věci spojujícími články

souvisí s prvou příčinou, a že vše, co není v souvislosti, rozplývá se; nebo: Když přemýšlejí, vidí, že nic nemůže existovat samo sebou, nýbrž tím, co mu předcházelo, a tudíž že vše existuje svou příčinou, a že souvislost s tím, co předcházelo, jest v témže poměru, v jakém jest účinek s jeho působící příčinou. Neboť kdyby působící příčina byla odňata svému účinku, účinek by se rozložil a rozpadl. Ježto učenci takto usuzovali, postřehli a také vyslovili, že trvání jest ustavičné vznikání, a že tudíž všecko tím, co bylo prvé, a z čehož tudíž vzniklo, také ustavičné vzniká a tedy trvá. Jakou však jest souvislost každé věci s tím, co jí předcházelo, a tudíž s tím, co bylo prvé, a z čehož všecko jest, nelze povědět stručnými slovy, poněvadž souvislost ta jest rozmanitá a různá. Všeobecně budiž jen řečeno, že existuje souvislost přírodního světa se světem duchovním, a že tudíž existuje souvztažný poměr všech věcí přírodního světa se všemi věcmi duchovního světa, o kteréžto souvztažnosti viz č. 103. až 115.; dále že existuje spojitost a tudíž i souvztažný poměr všech částí člověka se všemi částmi nebe, o čemž rovněž výše v č. 87. až 102. pověděno.

(304)

Člověk jest tak stvořen, že jest ve svazku a spojení s Pánem; avšak s anděly nebeskými jest pouze sdružen; že s anděly nemá spojení, nýbrž pouze sdružení, pochází z toho, že člověk od stvoření jest andělu podoben svým vnitřem, oblastí mysli; neboť člověk má vůli, podobnou vůli anděla, a podobný i rozum. Tok jest příčinou, že člověk, žil-li podle božského řádu, stává se po své smrti andělem, a pak má tutěž moudrost, jako anděl. Z té příčiny když mluví se o spojení člověka s nebem, vyrozumívá se tím jeho spojení s Pánem, a jeho sdružení s anděly; neboť nebe nestává se nebem skrze proprium andělů, nýbrž skrze Božství Páně; že Božstvím Páně tvoří nebe, viz výše č. 7. až 22. Ale člověk kromě toho má i to, co anděl nemá: **On totiž nejen že svým vnitřem žije v duchovním světě, nýbrž i zároveň svou zevniterností žije ve světě přírodním;** jeho zevniternost, která jest ve světě přírodním, vnímá v sebe vše, co přísluší v oblast jeho paměti přírodní čili zevnější, a co z toho vyskytuje se v jeho myšlení a v jeho představivosti, ve všeobecném smyslu tedy poznatky a vědy se všemi jich příjemnostmi a půvaby, jak dalece svět je skytá; rovněž tak jeho zevniternost vnímá v sebe různé rozkoše, tělesným smyslům příslušné; kromě toho má i smysly, řeč a jednání. Toto vše také tvoří ono ultimum [poslední mez], v němž vliv Páně se končí, neboť tento vliv nezůstává státi uprostřed, nýbrž proniká až do svého ultima. Z toho může býti jasno, že ultimum božského řádu jest ve člověku, a poněvadž člověk jest ultimum, jest i oporou a základnou. Poněvadž božský vliv Páně nezůstává státi uprostřed, nýbrž, jak bylo řečeno, proniká až ke svému ultimu, a ježto prostředím, jímž prochází, jest nebe andělů, ultimum pak člověk, a poněvadž neexistuje nic, co nebylo by ve spojitosti, — tu z toho plyne, že existuje takový svaz a spojení nebes s pokolením lidským, že jedno existuje pomocí druhého, a že lidské pokolení bez nebes bylo by jako řetěz bez háků, a nebe bez lidského pokolení bylo by jako dům bez základů (bb).

(bb) Nic nevzniká samo ze sebe, nýbrž z toho, co předcházelo, a tudíž všechny věci vznikly skrze prvou příčinu, a z čeho vznikly, tím i trvají a trvání jest ustavičné vznikání, č. 2886. 2888. 3627. 3628. 3648. 4523. 4524. 6040. 6056. Božský řád nezůstává státi v prostředku, nýbrž zakončuje se v ultimu, a ultimum jest člověk, a tudíž zakončuje se božský řád u člověka, č. 634. 2853. 3632. 5897. 6239. 6451. 6465. 9216. 9217. 9824. 9828. 9836. 9905. 10.044. 10.329. 10.335. 10.548. Vnitro vplývá podle pořádku po sobě následujícího v zevniternost až do nejkrainějšího jejího ultima, a zde dospívá také k svému existování a trvání, č. 634. 6239. 6465. 9216. 9217. Vnitro existuje a trvá v ultimu v současném pořádku, o čemž v č. 5897. 6451. 8603. 10.099. Tudíž celé vnitro udržuje prvá příčina v souvislosti pomocí ultima, č. 9829. Prvé a poslední značí tudíž vše vůbec a každé zvláště, a tudíž celek, č. 10.044. 10.329. 10.335. Proto také v ultimu jest síla a moc, č. 3836.

(305)

Ježto však člověk tuto souvislost s nebem zpřetrhal tím, že odvrátil svoje vnitro od nebe, a je obrátil

ke světu a k sobě samému láskou k sobě a ke světu, a tím se zespona odtáhl, takže již nebi neslouží za oporu a základnu — proto Pán opatřil prostředek, kterýž by nebi sloužil za oporu a základnu, a též sloužil ke spojení nebe se člověkem; tímto prostředkem jest Slovo [Boží]. Kterak Slovo [Boží] slouží za takovýto prostředek, ukázáno jest obšírně v díle „**Nebeská tajemství**“, což všechno v jediném souhrnu nalézt lze ve spisku „**O bílém koni**“, o němž jest řeč ve Zjevení [Janově], jakož i v dodatku k „**Nebeské nauce**“, z čehož zde něco v poznámce pod čarou uvádíme (cc).

(cc) Slovo [Boží] v doslovném smyslu jest přírodní, č. 8783., z toho důvodu, že to, co jest přírodní, jest i posledním, v něž duchovnost a nebeskost, kteréž jsou vniterností, vybíhají, a na němž jako dům na základů svém spočívají, č. 9430. 9433. 9824. 10.044. 10.436. Aby Slovo [Boží] bylo takovéto, psáno jest v pouhých souvztažnostech, č. 1404. 1408. 1409. 1540. 1619. 1659. 1709. 1783. 8615. 10.687. Slovo [Boží], jsouc takovéto ve svém doslovném smyslu, je přechovavatelem duchovního a nebeského smyslu, č. 9407. A jest zároveň právě tak lidem, jako andělům přiměřeno, č. 1769 až 1772. 1887. 2143. 2157. 2275. 2333. 2395. 2540. 2541. 2545. 2553. 7381. 8862. 10.322. A jest pojítkem nebe a Země, č. 2310. 2495. 9212. 9216. 9357. 9396. 10.375. Spojení Pána se člověkem děje se Slovem [Božím] pomocí vnitřního smyslu, č. 10.375. Ve Slově [Božím] všim vůbec a každou jednotlivostí zvláště uskutečňuje se spojení, a proto Slovo [Boží] jest obdivuhodnější než všechny jiné spisy, č. 10.632. 10.633. 10.634. Pán, když Slovo [Boží] bylo napsáno, mluví skrze ně s lidmi, č. 10.290. Církev, v níž jest známo Slovo [Boží] a skrze ně i Pán, jest k těm, kdož jsou mimo církev, u nichž Slova [Božího] není a Pán není znám, v témž poměru, jako srdce a plíce ve člověku k ostatním částem těla, kteréž jimi, jakožto svými zdroji života, žijí, č. 637. 931. 2054. 2853. Veškerá církev na Zemi před Pánem jest jako jediný člověk, č. 7396. 9276. Toť jest příčina, že kdyby na Zemi nebylo církve, v níž jest známo Slovo [Boží] a skrze ně i Pán, lidské pokolení by zde zahynulo, č. 468. 637. 931. 4545. 10.452.

(306)

Byl jsem s nebe poučen, že Nejstarší měli bezprostřední zjevení, poněvadž jejich vnitro bylo k nebi obráceno, a že tudíž tenkrát existovalo spojení Pána s lidským pokolením. Bylo mi dále vysvětleno, že po této době neexistovalo již takovéto bezprostřední zjevení, nýbrž pouze zjevení prostřednictvím souvztažností; neboť celá bohoslužba těchto pozdějších lidí skládala se ze souvztažností, a proto církve této doby novou se předobrazujícími; lidé totiž tenkrát věděli, co jest souvztažnost a co jest předobrazení, a že vše, co na Zemi jest, souvztaží s duchovními věcmi, kteréž jsou v nebi a v církvi, anebo, což totéž jest, že věci ty předobrazuje. Proto přírodní věci, kteréž tvořily zevnějšek jejich bohoslužby, sloužily jim za prostředky, aby mohli duchovně a tudíž s anděly mysliti. Když nauka o souvztažnostech a předobrazování zanikla, tu bylo napsáno Slovo [Boží], v němž veškerá slova a významy slov jsou souvztažnostmi, a tudíž chovají v sobě duchovní čili vnitřní smysl, v jakémž jsou andělé. Z té příčiny když člověk čte Slovo [Boží] a rozumí mu podle jeho doslovného čili vnějšího smyslu, andělé rozumějí mu podle jeho vnitřního čili duchovního smyslu; neboť každá myšlenka andělů jest duchovní, myšlenka pak člověka přírodní; tyto myšlenky jeví se sice jako různé, jsou však jedno a totéž, protože navzájem jsou souvztažné. Proto tedy když člověk oddálil se od nebe a svaz zpřetrhal, Pán opatřil prostředek spojení nebe se člověkem skrze Slovo [Boží].

(307)

Kterak nebe se člověkem jest spojeno skrze Slovo [Boží], chci objasniti některými místy, z něho vyňatými. Nový Jeruzalém popsán jest ve Zjevení [Janově] těmito slovy: »Viděl jsem nebe nové a zemi novou. Neboť první nebe a první země byla pominula; a viděl jsem město svaté, Jeruzalém sestupující od Boha s nebe. Položení pak města toho čtverhranné jest, jehož dlouhost tak veliká jest jako i šířkost, a anděl naměřil toho města tou třtinou dvanácte tisíc honů; dlouhost pak jeho, i šířkost, i vysokost jedinstevná jest. I změřil zeď jeho, 144 loktů měrou člověka, kteráž jest míra

anděla. A bylo stavení zdi jeho jaspis, město pak samo bylo zlato čisté, podobné sklu čistému. A základové zdi městské všelikým kamenem drahým ozdobeny byly; dvanácte pak bran dvanácte perel jest, a ulice města zlato čisté, jako průhledné sklo,« kap. XXI.: 1. 2. 16. 17. 18. 19. 21. Člověk toto čtoucí, nerozumí tomu jinak; nežli podle doslovného smyslu, že totiž viditelné nebe se Zemí zajdou, a že vznikne nové nebe, a že na novou Zemi sestoupí svaté město Jeruzalém, a ten že všemi svými rozměry bude takový, jak jest popsán. Avšak andělé, kteří jsou u člověka, rozumějí tomu jinak: Každý výraz pojímají duchovně, kdežto člověk rozumí mu přírodně. Novým nebem a novou Zemí rozumějí novou církev; od Boha s nebe sestupujícím městem rozumějí její nebeskou nauku, Pánem zjevenou; délkou, šířkou a výškou města, kteréž jsou stejné a měří 12.000 honů, rozumějí veškero dobro a pravdu této nauky v souhrnu; zdí rozumějí chránící pravdy; měrou zdi zdělí 144 loket, kterážto míra jest měrou člověka i anděla, rozumějí souhrn veškerých těchto chránících pravd a jejich jakost; jeho dvanácti branami z perel rozumějí pravdy uvádějící; perly značí rovněž takové pravdy; základy zdi, kteréž byly z drahokamů, rozumějí poznatky, na nichž toto učení se zakládá; zlatem jako čisté sklo, z něhož bylo město i ulice, rozumějí dobro lásky, z něhož učení se svými pravdami vyzařuje. Takto andělé vše to pojímají, a tudíž jinak, nežli člověk. Přírodní představy člověka přecházejí takto u andělů v duchovní myšlenky, aniž by andělé něco věděli o doslovném smyslu Slova [Božího], jako na př. o novém nebi a o nové Zemi, o novém městě Jeruzalémě, o jeho zdi, o základech zdi a o měrách; nicméně však myšlenky andělů tvoří celek s myšlenkami člověka, ježto jsou navzájem souvztažné; tvoří celek takorba tak, jako slova mluvícího a jich porozumění u naslouchajícího, kterýž nevšímá si slov, nýbrž jen jejich významu. Z toho vysvítá, jak nebe jest spojeno se člověkem skrze Slovo [Boží]. Ještě jiný příklad ze Slova [Božího]: »V ten den bude silnice z Egypta do Assyrie, i budou choditi Assyřtí do Egypta, a Egyptští do Assyrie, a Egyptští budou ploužiti Assyřským. V ten den bude Izrael Egyptským a Assyřským jako třetí, požehnání uprostřed země, nebo požehná jim Jehova Zebaoth, řka: Požehnaný lid můj Egyptský, a dílo rukou mých, Assyřský, i dědictví mé Izrael«, Iz. XIX.: 23. 24. 25. Jak myslí člověk a jak myslí andělé, když čtena jsou tato slova, vysvítá z doslovného smyslu Slova [Božího] a z jeho vnitřního smyslu. Člověk myslí podle doslovného smyslu, že Egyptští a Assyřtí mají býti k Bohu navraceni a přijati, a že jedno budou s národem izraelským; andělé však podle vnitřního smyslu myslí na duchovní lidi církve, kteráž v tomto smyslu jest zde popsána, a jejíž duchovností jest Izrael, přírodností Egyptan a rozumovostí, [rationale] kteráž jest uprostřed, Assyrec (dd). Tento i onen smysl však tvoří celek, poněvadž navzájem si souvztaží; jestliže tedy andělé takto myslí duchovně, a člověk takto myslí přírodně, jsou navzájem spojeni jako takorba duše a tělo; vnitřní smysl Slova [Božího] jest také skutečně jeho duší a doslovný smysl jest jeho tělem. Takové jest Slovo [Boží] veskrze; z toho vysvítá, že jest prostředkem ke spojení nebe se člověkem, a že jeho doslovný smysl slouží za podklad a základnu.

(dd) Egypt a Egyptané ve Slově [Božím] značí přírodnost a tudíž i vědomostnost, č. 4967. 5079. 5080. 5095. 5160. 5799. 6015. 6147. 6252. 7353. 7648. 9340. 9391. Assyrec značí rozumovost [rationale], č. 119. 1186. Izrael značí duchovnost, č. 5414. 5801. 5803. 5806. 5812. 5817. 5819. 5826. 5833. 5879. 5951. 6426. 6637. 6862. 6868. 7035. 7062. 7198. 7201. 7215. 7223. 7956. 8234. 8805. 9340.

(308)

Skrze Slovo [Boží] jest také spojení nebe s těmi, kdož jsou mimo církev, tam, kde není Slova [Božího]; neboť církev Páně jest všeobecná, a jest u všech, kdož Božství uznávají a žijí v účinné lásce k bližnímu; i tací jsou po své smrti rovněž poučováni anděly a přijímají božské pravdy (ee); o čemž viz později v příslušném oddílu, kdež jest promluveno o pohanech. Všeobecná církev na Zemi jest před očima Páně jako jediný člověk, zcela tak jako nebe, o čemž výše č. 59. až 72.; naopak zase církev, v níž jest známo Slovo [Boží] a skrze ně i Pán, jest jakoby srdcem a plícemi onoho člověka. Známo jest, že všechny vnitřnosti a údy celého těla pomocí rozmanitého rozvětvení nabývají svého

života ze srdce a z plic; podobně jest tomu u té části lidského pokolení, kteráž žije mimo církev, kdež jest Slovo [Boží], a která tvoří údy onoho člověka. Spojení nebe skrze Slovo [Boží] s těmi, kteříž jsou vzdáleni, lze přirovnati ke světlu, kteréž od svého střediska kolem dokola se šíří. Božské světlo jest ve Slově [Božím], a v něm jest Pán s nebem přítomen, a pro tuto přítomnost jsou ve světle i ti, kdož jsou vzdáleni. Jinak by tomu bylo, kdyby nebylo nijakého Slova [Božího]. Ještě více lze to objasnit tím, co výše bylo řečeno o formě nebe, podle níž děje se tamtéž přidružování a sdělování. Avšak toto tajemství pochopí jen ti, kdož jsou v duchovním světle, ne však ti, kdož jsou pouze ve světle přírodním; neboť ti, kdož jsou v duchovním světle, jasně vidí nesčetné věci, kteréž vůbec nevidí ti, kdož jsou pouze v přírodním světle, anebo vidí je jen jako cosi temného.

(ee) Církev jest zejména tam, kde jest Slovo [Boží] a kde skrze ně Pán jest znám, a tudíž kde božské pravdy s nebe jsou zjeveny, č. 3857. 10761. Církev Páně jest na celém okrsku zemském u všech těch, kdož žijí v dobru podle svého náboženství, č. 3263. 6637. 10.761. Všichni, nechť jsou kdekoliv, jestliže jen žijí v dobru podle svého náboženství, a uznávají Božství, budou Pánem přijati, č. 2589. až 2604. 2861. 2863. 3263. 4190. 4197. 6700. 9256. A kromě toho všechny děti, nechť se narodily kdekoliv, č. 2289. až 2309. 4792.

(309)

Kdyby nebylo takového Slova [Boží] dáno této Zemi, byl by člověk této Země oddělen od nebe, a kdyby byl oddělen od nebe, přestal by býti rozumným tvorem; neboť lidská rozumovost vzniká vlivem nebeského světla. Člověk této Země jest totiž takový, že nemůže tak, jako obyvatelé jiných těles světových, o nichž ve zvláštním spisku jest pojednáno, (»Tělesa světová a jejich obyvatelé« Pozn. překl.) přijmouti bezprostředního zjevení, a jím býti vyučen v božských pravdách; neboť člověk jest více než oni ve světskosti, a tudíž v tom, co jest zevnější, a jest to vniternost, která přijímá zjevení; kdyby zevniternost je přijala, pravdě nebylo by porozuměno. Že člověk tohoto světového tělesa jest takovýto, jeví se u oněch v církvi, kteříž, ačkoliv ze Slova [Božího] vědí o nebi, o pekle, o životě po smrti, přece jen ve svých srdcích je popírají, a mezi nimi jsou i tací, kteří nad jiné dychtí po vědecké slávě, a o nichž tedy bylo by lze předpokládati, že jsou moudřejší ostatních.

(310)

Rozmlouval jsem několikrát s anděly o Slově [Božím] a řekl jsem, že někteří pohrdají jím pro jeho prostý sloh, a že nikdo naprosto nic neví o jeho vnitřním smyslu, a tudíž i nevěří, že by v něm mohla skrývat se tak veliká moudrost. Andělé odpověděli mi, že sloh Slova [Božího], ačkoliv v doslovném smyslu jeví se býti prostý, jest přece jen takový, že s ním co do výtečnosti nic nemůže býti přirovnáno, poněvadž božská moudrost skrývá se v něm nejen v každé myšlence, nýbrž i v každém jednotlivém slově, a že tato moudrost v nebi svítí; chtěli tím říci, že ona jest světlem nebes, poněvadž jest Božskou Pravdou; neboť Božská Pravda svítí v nebi (viz výše č. 132). Pravili též, že bez takového Slova [Božího] nebylo by nijakého nebeského světla u lidí naší Země, a tudíž nebylo by i nijakého spojení nebe s nimi, neboť jakou měrou světlo nebeské jest u člověka, takovou měrou děje se i spojení, a takovou měrou nabývá člověk zjevení Božské Pravdy skrze Slovo [Boží]. Příčinou, proč člověk neví, že toto spojení děje se skrze duchovní smysl Slova [Božího], souvztažícího s jeho smyslem přírodním, jest to, že člověk této zeměkoule neví naprosto nic o duchovním myšlení a mluvení andělů, jakož i že ono liší se od přírodního myšlení a mluvení lidí, a že dokud není mu to známo, naprosto nemůže vědět, co jest vnitřní smysl, a tudíž také ne to, že skrze tento vnitřní smysl takové spojení může se dít. Dodali, že kdyby člověk věděl, že existuje takový smysl, a na základě jakési jeho známosti přemýšlel, když čte Slovo [Boží], tu nabyl by hlubší moudrosti, a byl by, ještě úžeji s nebem spojen, ježto nabyl by tím představ, jaké mají andělé.

Nebe a peklo jest z lidského pokolení.

(311)

V křesťanském světě jest naprosto neznámo, že nebe a peklo jsou z lidského pokolení; neboť věří se, že andělé jsou stvořeni od počátku, a že tak vzniklo nebe; rovněž že ďábel čili satan byl andělem světla, ježto však se vzbouřil, že byl se svou družinou svržen dolů, a tím že vzniklo peklo. Andělé diví se velice, že křesťané takto věří, a tím více se diví, že nikdo nic neví o nebi, ač přece ono jest hlavním článkem církevní nauky. A ježto vládne takováto nevědomost, radovali se upřímně, že Pánu nyní se zlíbilo lidem více o nebi i o pekle zjeviti, a tak co možno nejvíce rozptýliti temnotu, den ode dne vzrůstající, ježto církev dospěla ke svému konci. A proto drtí, abych jejich jménem ujistil, že v celém nebi není jediného anděla, který by od počátku byl stvořen, aniž v pekle nějakého ďábla, jenž byl stvořen jakožto anděl světla a pak byl svržen, nýbrž že všichni, jak v nebi tak v pekle, pocházejí z lidského pokolení. V nebi jsou ti, kdož na světě žili v nebeské lásce a víře, v pekle ti, kdož žili v pekelné lásce a víře, a peklo v celém svém souhrnu jest to, co zove se ďáblem a satanem, totiž: Ono peklo, kteréž jest vzadu a kdež jsou ti, kteří zváni bývají zlými anděly, nazývá se ďáblem; a ono peklo, kteréž jest vpředu, a kdež jsou ti, kteří jsou zváni zlými duchy, nazývá se satanem (ff). Jaké jest prvé peklo a jaké jest druhé peklo, o tom pověděno bude později. Andělé pravili, že příčinou toho, proč v křesťanském světě jest takováto víra o těch, kdož jsou v nebi a o těch, kdož jsou v pekle, jsou některá místa Slova [Božího], jimž bylo porozuměno pouze v doslovném smyslu, a kteráž nebyla pravou naukou ze Slova [Božího] objasněna a vysvětlena; neboť dokud doslovný smysl Slova [Božího] není osvětlen pravou naukou, odvádí mysl různými směry, z čehož pak vzniká nevědomost, kacířstva a bludy (gg).

(ff) *Pekla ve svém souboru čili pekelníci ve svém souboru slují ďábel a satan, č. 694. Ti, kdož byli ďábli na světě, budou ďábly i po smrti, č. 968.*

(gg) *Nauka církve pocházejž ze Slova [Božího], č. 3464. 5402 6832. 10.763. 10.765. Slovu [Božímu] bez nauky nelze rozuměti, č. 9021. 9409. 9424. 9430. 10.324. 10.431. 10.582. Pravá nauka jest svítilnou těm, kdož čtou Slovo [Boží], č. 10.401. Pravá nauka má vycházeti od těch, kdož jsou Pánem osvětleni, č. 2510. 2516. 2519. 9424. 10.105. Ti, kdož trvají v doslovném smyslu bez nauky, nedojdou nijakého porozumění božských pravd, č. 9409. 9410. 10.582. a upadají ve mnohé bludy, č. 10.431. Jaký jest rozdíl mezi těmi, kdož ze Slova [Božího] vzaté nauce církevní vyučují a učí se, a mezi těmi, kdož z pouhého doslovného smyslu vyučují a učí se, č. 9025.*

(312)

Že člověk církve takto věří, příčina toho jest i ta, že věří, že nijaký člověk nepřijde do nebe anebo do pekla dříve, než až za doby posledního soudu, o němž se domnívá, že vše, co očím se jeví, zanikne, a že nové věci povstanou, a že duše pak vrátí se do svého těla, a že tímto spojením člověk bude opět jako člověk žíti. Tato víra dává vznik i oné druhé víře stran andělů, že totiž andělé byli od počátku stvořeni; neboť nelze věřiti, že nebe a pekla sestávají z lidského pokolení, jestliže se věří, že nijaký člověk nepřijde do nich dříve, nežli až při skonání světa. Aby však člověk se přesvědčil, že tomu tak není, bylo mi popřáno stýkati se s anděly a rozmlouvati i s těmi, kdož jsou v pekle, což trvá již mnoho let, někdy nepřetržitě od časného rána až do večera; takto poučen jsem o nebi a pekle, a to proto, aby člověk církve nebyl déle ve své bludné víře ve vzkříšení za doby soudu, ve víře v přechodný stav duše až do té doby, jakož i ve své víře stran andělů a ďáblů, kterážto víra, ježto jest věrou v cosi nepravého, obsahuje v sobě temnotu, a ty, kdož podle vlastního svého porozumění o tom přemýšlejí, uvádí nejprve v pochybnost a pak v popírání. Lidé ti praví ve svém

srdci: Jak mohlo by tak veliké nebe, s tak četnými hvězdami, se Sluncem a Měsícem býti zničeno a rozprášeno ? A kterak mohly by, hvězdy s nebe spadnouti na Zemi, jsouce přece větší než ona sama ? A jak mohla by těla, od červů strávená, hnilobou zničená, a do všech větrů rozvátá opětně ke své duši býti shromážděna ? Kde zatím jest duše a jaká jest, nemajíc smyslů, kterýchž měla v těle svém ? A podobně i více věcí, kteréž, jsouce nepochopitelné, nemohou býti věřeny, a u mnohých ničí víru v posmrtný život duše, víru v nebe a peklo, a tudíž i vše ostatní, co náleží k víře církve; že vše to již zničily, jeví se u těch, kdož praví: »Kdo s nebe přišel k nám a pověděl, že jest tomu tak ? Co jest peklo, a existuje—li skutečně ? Co značí slova, že člověk bude na věky mučen ohněm ? Co bude den soudu ? Zdaž nebyl již po staletí marně očekáván ?« A tak uvádějí mnoho jiných věcí, souvisících s popíráním všech článků víry. Aby nyní ti, kdož tak smýšlejí, (a to činí mnozí, kdož vzhledem ke světským věcem, jimž rozumějí, slují vzdělanými a učenými) neuváděli déle v blud, a nesváděli ty, kdož jsou sprostné víry a sprostného srdce, a nešířili pekelnou temnotu o Bohu, nebi, o věčném životě a o všem ostatním, co od toho závisí, Pán otevřel vnitro, oblast mého ducha, a tak mi dal se všemi, kteréž jsem znal za jejich tělesného života, po jejich smrti mluvit, s některými několik dní, s některými měsíce a s některými rok, jakož i s tak mnohými jinými, že málo pravím, udávám—li počet jich na sto tisíc, z nichž mnozí byli v nebi a mnozí v peklech. Mluvil jsem též s některými dva dny po jejich skonání a vyprávěl jim, že nyní právě konají se přípravy k jejich vložení do rakve a pohřbení, k čemuž odpověděli, že dobře se činí, odstraňuje—li se to, co jim sloužilo na světě za tělo a umožňovalo jejich činnost, a žádali, bych řekl, že nejsou mrtvi, nýbrž že žijí nyní právě tak jako lidé, jako žili dříve, a že pouze přešli z jednoho světa ve svět druhý a nevědí o ničem, že by cos byli ztratili, neboť mají jako dříve tělo i s jeho smysly, a rovněž i rozum a vůli jako dříve, a že mají podobné myšlenky a náklonnosti, podobné city a podobná přání, jaká měli na světě. Mnozí nedávno zemřelí, když viděli, že žijí jako lidé tak, jako dříve a v podobném stavu (neboť po smrti jest každý nejprve v tom stavu života, v jakém byl na světě; avšak stav ten proměňuje se u něho znenáhla buď v nebe, buď v peklo), cítili novou radost z toho, že žijí, a řekli, že nikdy by byli tomu nevěřili; divili se však velice, že mohli býti v takové nevědomosti a zaslepenosti stran svého stavu posmrtného, a ještě více se divili, že v nevědomosti takové jest člověk církve, kdežto tyž přede všemi jinými na celém okrsku zemském měl by míti v této věci světlo (hh). Příčinu této zaslepenosti a nevědomosti spatřovali teprve nyní, — že totiž zevnější věci, náležící světu a tělu, jejich mysli tak velice zaujaly a naplnily, že nemohly pozvednouti se ke světlu nebeskému, a uvažovati o věcech církve se stanoviska, nad dogmata povýšeného; neboť z tělesnosti a světskosti, jsou—li tak velice milovány, jako za dnů nynějších, plyne pouhá temnota, jestliže v nich dále se pokračuje.

(hh) Dnes v křesťanském světě málo lidí věří, že člověk ihned po smrti vstane z mrtvých, předmluva ke kap. XVI. první knihy Mojžíšovy, a č. 4622. 10.758., nýbrž že se to stane v době posledního soudu, kdy viditelný svět zanikne, č. 10.594. Příčina, proč se tak věří, č. 10.594. 10.758. Člověk však ihned po smrti vstane z mrtvých, a jest pak člověkem co do celku i jednotlivostí, č. 4527. 5006. 5078. 8939. 8991. 10.594. 10.758. Duše, která po smrti žije dále, jest duchem člověka, kterýž ve člověku jest vlastním člověkem, a i v příštím životě má dokonalou lidskou podobu, č. 322. 1880. 1881. 3633. 4622. 4735. 5883. 6054. 6605. 6626. 7021. 10.594. podle zkušenosti, č. 4527. 5006. 8939.; ze Slova [Božího], č. 10.597. Objasnění, co rozuměti dlužno tím, že mrtvi byli viděni ve svatém městě, Mat. XXVII: 53., č. 9229. Kterak člověk z mrtvých bude opět vzkříšen, ze zkušenosti, č. 168. až 189. O jeho stavu po vzkříšení, č. 317. 318. 319. 2119. 5079. 10.596. Nepravdivá mínění o duši a jejím vzkříšení, č. 444. 445. 4527. 4622. 4658.

(313)

Velice mnoho vzdělců světa křesťanského žasne, když po svém skonání spatřují se v těle, v

šatech a domech jako na světě; a jestliže vzpomenou si na to, co o životě po smrti, o duši, o duchách a o nebi a pekle soudili, stydí se a praví, že soudili pošetile, kdežto naopak sprostně věřící soudili mnohem moudřeji, než oni. Učenci, kteří v podobných myšlenkách se utvrdili, a vše přírodě připisovali, byli podrobeni zkoušce, při níž se ukázalo, že jejich vnitro jest úplně uzavřeno, a jejich zevniternost otevřena, takže svůj pohled upírali nikoliv k nebi, nýbrž ke světu a tudíž k peklu; neboť jakou měrou vnitro jest otevřeno, takovou měrou obrací člověk svůj pohled k nebi, jakou měrou však vnitro jest uzavřeno a zevniternost otevřena, takovou měrou upírá svůj pohled k peklu; neboť vnitro člověka jest utvořeno ku přijímání všech věcí nebeských, a zevniternost ku přijímání všech věcí světských, a ti, kdož přijímají v sebe svět a ne zároveň nebe, přijímají peklo (ii).

(ii) *Ve člověku pojí se duchovní svět se světem přírodním, č. 6057. Vniternost člověka jest utvořena podle obrazu nebe, zevniternost však podle obrazu světa, č. 3628. 4523. 4524. 6057. 6314. 9706. 10.156. 10.472.*

(314)

Že nebe pochází z lidského pokolení, může vysvitnouti i z toho, že mysl andělské a mysl lidské navzájem se podobají; obé mají schopnost rozuměti, vnímati a chtíti; obé jsou utvořeny k přijímání nebe; neboť mysl lidská jest schopna téže moudrosti, jako mysl andělská; že však na světě není tak moudrá, příčina toho jest ta, že jest v pozemském těle, a v něm její duchovní mysl myslí přírodně. Jinak však tomu jest, když ze svazků tohoto těla jest osvobozena; pak nemyslí již přírodně, nýbrž duchovně, a ježto myslí duchovně, přemýšlí o věcech, pro přírodního člověka nepochopitelných a nevyslovitelných, a jest tedy moudrá, jako anděl. Z toho vysvítá, že vnitro člověka, kteréž zove se jeho duchem, svou podstatou jest andělem (viz výše č. 57.) (kk); je—li tento duch oddělen od pozemského těla, má právě tak lidskou podobu jako anděl; že anděl má dokonalou lidskou podobu, viz výše č. 73. až 77. Není—li však vnitro člověka otevřeno směrem nahoru, nýbrž směrem dolů, tu po odloučení od těla má sice lidskou podobu, ale ohyzdnou a ďábelskou; neboť nemůže zírati vzhůru k nebi, nýbrž pouze dolů k peklu.

(kk) *Jest právě tolik stupňů života ve člověku, kolik jest nebes, a jsou otevírány po smrti podle jeho života, č. 3747. 9594. Nebe jest ve člověku, č. 3884. Lidé, kteří žijí život lásky k Bohu a účinné lysky k bližnímu, mají andělskou moudrost v sobě, ale skrytou, a vstoupí do ní po smrti, č. 2994. Ve Slově [Božím] andělem zove se člověk, který přijímá dobro lásky a víry od Pána, č. 10.528.*

(315)

Kdo jest o božském řádu poučen rovněž může pochopiti, že člověk jest stvořen k tomu, státi se andělem, ježto ve člověku jest ultimum řádu (č. 304.), kdež může utvořeno býti ještě to, co přísluší k nebeské a andělské moudrosti, jakož i může býti to doplněno a rozmnoženo; božský řád nezastaví se nikdy uprostřed, aby zde utvořil něco, a aby nic neutvořil v ultimu, neboť uprostřed není ve své plnosti a dokonalosti, nýbrž proniká až k ultimu [viz výše poznámku u č. 304.]; jestliže však octne se ve svém ultimu, pak tvoří, a kromě toho použitím zde nahromaděných prostředků se doplňuje a nové věci předvádí, což děje se plozením, pročež zde jest semenišť nebeské.

(316)

Že Pán vstal z mrtvých nejen svým duchem, nýbrž i tělem, zakládá se na tom, že Pán, když byl na světě, celé Svě Člověčenství oslavil, čili božským učinil; neboť duše, kterouž měl od Otce, byla sama sebou Božstvím, a tělo stalo se obrazem duše, to jest Otce, a tudíž rovněž božským. Proto On jak co do duše, tak co do těla vstal z mrtvých zcela jinak, nežli kterýkoli jiný člověk (II), což také učedníkům, kteříž vidíce Jež, domnívali se ducha viděti, zjevil řka: »Vizte ruce mé i nohy mé, že já sám to jsem; dotýkejte se mne, a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jakož vidíte, že já mám«, Luk. XXIV: 36. 37. 38. 39., čímž jim oznámil, že byl člověkem nejen podle svého ducha, nýbrž i podle

svého těla.

(317)

Aby bylo seznáno, že člověk po smrti žije, a že podle svého života na světě přichází buď do nebe, buď do pekla, bylo mi zjeveno mnoho věcí o stavu člověka po smrti, o čemž – aby pořádek byl zachován, bude pojednáno v další části, kde bude řeč o světě duchů.

(II) Člověk pouze svým duchem vstane z mrtvých, č. 10.593. 10.594. Jedině Pán svým tělem z mrtvých vstal, č. 1729. 2083. 5078. 10.825.

---

(38)

O pohanech, čili o národech, žijících mimo církev, v nebi.

(318)

Povšechným míněním jest, že ti, kdož nenarodili se v církvi a bývají zváni nekřesťany čili pohany, nedojdou spasení, a to proto, ježto nemají Slova [Božího] a tudíž nevědí nic o Pánu, a bez Pána není nijaké spásy. Že však i oni mohou býti spaseni, lze souditi již z toho, že milosrdenství Páně zahrnuje sebou vše, to jest vztahuje se na každého; dále, že i oni právě tak narodili se lidmi, jako ti, kdož jsou v církvi a jichž poměrné jest málo, a že není to jejich vinou, nevědí-li nic o Pánu. Každý, kdo rozumem jen poněkud osvíceným uvažuje, mohl by dospěti k přesvědčení, že nijaký člověk nezrodil se pro peklo, neboť Pán jest láska sama, a Jeho láska si žádá, aby všichni byli spaseni. Proto také zařídil to tak, aby všichni lidé měli náboženství, a skrze ně aby uznali Božství a vnitřní život; žítí podle náboženství jest tolik, jako žítí vnitřně, nebo člověk upírá tu svůj pohled na Božství, a dokud na Ně pohlíží, dotud nepohlíží na svět, nýbrž vzdaluje se světa a tudíž i světského života, kterýž jest životem zevnějším (*mm*).

(mm) Pohané právě tak mohou býti spaseni, jako křesťané, č. 932. 1032. 1059. 2284. 2589. 2590. 3778. 4190. 4197. O osudu pohanů a národů, mimo církev jsoucích, ve druhém životě, č. 2589. až 2604. Církev hlavně tam jest, kde jest Slovo [Boží] a skrze ně znám Pán, č. 3857. 10.761. Nicméně však k církvi nenáleží ještě ti, kdož se zrodili tam, kde jest Slovo [Boží], nýbrž ti, kdož žijí život účinné lásky a víry, č. 6637. 10.143. 10.153. 10.578. 10.645. 10.829. Církev Páně jest na celém okrsku zemském u všech, kdož v dobrou žijí podle svého náboženství a Božství uznávají, a budou od Pána přijati a přijdou do nebe, č. 2589. až 2604. 2861. 2853. 3263. 4197. 6700. 9256.

(319)

To, že pohané právě tak mohou býti spaseni jako křesťané, mohou znáti všichni, jimž jest známo, co vlastně tvoří nebe u člověka, neboť nebe jest ve člověku, a ti, kdož mají nebe v sobě, přicházejí do nebe. Nebem ve člověku jest, uznati Božství a dáti se Božstvím vésti. Prvou a nejhlavnější věcí všech náboženství jest: Božství uznati; náboženství, kteréž neuznává, že Božství jest, není náboženstvím, a předpisy každého náboženství mají svůj zřetel obrácený k bohoslužbě a tudíž k tomu, kterak Božství má býti uctíváno, aby člověk stal se Mu příjemným; a jestliže toto všecko ulpí v mysli člověka, a tudíž jestliže on si toho žádá, anebo to miluje, tu Pán ho vede. Jest známo, že pohané žijí mravný život právě tak dobře, jako křesťané, ba mnozí z nich žijí ještě lepší život než oni. Člověk žije mravně dobrý život buď k vůli Božství, anebo kvůli lidem na světě. Mravně dobrý život, který někdo žije k vůli samotnému Božství, jest životem duchovním. Oba tyto způsoby života jeví se

sice v zevnější formě stejné, uvnitř však jsou naprosto rozdílné; prvý způsob života činí člověka spasena, druhý však nečiní ho spasena; neboť kdo žije mravně dobrý život k vůli Božství, toho Božství vede; kdo však žije mravně dobrý život k vůli lidem na světě, vede sama sebe. Budiž to však objasněno příkladem. Kdo bližnímu nečiní nic zlého proto, ježto se to přičí náboženství a tudíž Božství, zdržuje se konání zla z důvodu duchovního; kdo naopak jinému zle nečiní pouze z bázně před zákonem, před ztrátou dobrého jména, cti anebo zisku, a tudíž k vůli sobě samotnému a k vůli světu, zdržuje se toho z důvodu přírodního a vede sám sebe. Život takovýchto jest život přírodní, život prvých však duchovní. Člověk, jehož morální život jest duchovní, nosí v sobě nebe; či morální život jest však jen přírodní, ten nenosí nebe v sobě. Důvod jest v tom, že nebe shůry sem vplývá, jeho vnitro otevírá a vnitřem vplývá do toho, co jest zevnější; naopak zase svět vplývá sem zdola a otevírá to, co jest zevnější, nikoliv však vnitro. Neboť není nijakého vlivu přírodního světa ve svět duchovní, nýbrž jest vliv duchovního světa ve svět přírodní; jestliže tudíž není zároveň přijímáno nebe, tu vnitro zůstává uzavřeno. Z toho lze seznati, kteří lidé přijímají v sebe nebe, a kteří je nepřijímají. Nebe není však jedno a totéž ve všech lidech; ono jest v každém člověku různé, a to podle náklonnosti k dobru a tudíž i ku pravdě. Ti, kdož mají náklonnost k dobru k vůli Božství samému, milují Božskou Pravdu, neboť dobro a pravda milují se navzájem a chtějí býti spolu spojeny (nn). Proto pohané, ačkoliv na světě neznají pravých pravd, přece je ve druhém životě s láskou přijímají.

(nn) *Mezi dobrem a pravdou jest jakýsi způsob manželství, č. 1094. 2173. 2508. Dobro a pravda ustavičně se snaží, aby spolu se spojily, a dobro touží po pravdě a po spojení s ní, č. 9206. 9207. 9495. Kterak děje se spojení dobra a pravdy, a u kterých lidí, č. 3834. 3843. 4096. 4097. 4301. 4345. 4353. 4364. 4368. 5365. 7623. až 7627. 9258.*

(320)

Byl jistý duch z řad pohanů, který žil na světě v dobru účinné lásky podle svého náboženství; když uslyšel duchy z řad křesťanů rozumovati o člancích víry (duchové rozumují spolu obsažněji a bystřeji než lidé, zejména o dobru a pravdě), tu divil se, že se takto prou; pravil, že nechce nic takového slyšeti. Oni totiž vyvozovali své úsudky z pravd pouze zdánlivých a z klamů; on však poučil je takto: Jsem—li dobrý, mohu z dobra samotného věděti, co jest pravdivé, a to, co nevím, mohu přijmouti.

(321)

Byl jsem mnohými případy poučen, o tom, že pohané, kteří žili mravný život, a žili v poslušnosti a poddanosti, jakož i ve vzájemné účinné lásce, podle svého náboženství, a tím nabyli jakéhosi svědomí, byli ve druhém životě uvítáni, a zde andělé s horlivou péčí vyučovali je v dobru a pravdách víry, a když byli vyučeni, počínali si skromně, rozumně a moudře, a lehce přijímali pravdy a je sobě přivlastňovali, nebo: Nevytvořili si proti pravdám víry nijakých nepravdivých zásad, kteréž by musely býti nejprve odstraněny, a tím méně pohoršlivých zásad proti Pánu, tak jako mnozí křesťané, kteříž o Něm nemají jiné představy, než jako o obyčejném člověku. Jinak pohané. Jakmile slyší, že Bůh stal se člověkem, a že se takto světu zjevil, ihned to uznají a Pána velebí, pravíce, že Bůh zajisté se zjevil, neboť On jest Bůh nebe a Země, a lidské pokolení náleží Jemu (oo). Jest sice božskou pravdou, že bez Pána není spásy, avšak sluší tomu rozuměti tak, že není spásy kromě od Pána; ve Vesmíru jest mnoho těles světových a všechna jsou plna obyvatelů, ale sotva kdo na nich ví, že Pán přijal na Sebe Člověčenství na této Zemi; nicméně však, ježto uctívají Božství v lidské podobě, Pán je přijímá a vede, o čemž viz ve spisku „O tělesech světových ve vesmíru“.

(oo) *Rozdíl mezi dobrem, v němž trvají pohané, a dobrem, v němž trvají křesťané, č. 4189. 4197. O pravdách u pohanů, č. 3263. 3778. 4190. U pohanů vnitro nemůže býti tak uzavřeno, jako u křesťanů, č. 9256. U pohanů, kteří podle svého náboženství žijí ve vzájemné účinné lásce, nemůže*

také nastati tak velké zatemnění, jako u těch křesťanů, kteří nežijí v nijaké účinné lásce; důvody toho č. 1059. 9256. Pohané nemohou znesvětití svaté věci církve tak, jako křesťané, poněvadž věcí těch neznají, č. 1327. 1328. 2051. Pohané štítí se křesťanů pro jejich způsob života, č. 2596. 2597. Ti, kdož podle svého náboženství žili dobrý život, jsou vyučováni anděly, snadno přijímají pravdy víry a Pána uznávají, č. 2049. 2595. 2598. 2600. 2601. 2603. 2661. 2863. 3263.

(322)

Mezi pohany tak jako mezi křesťany jsou právě tak moudří jako sprostní. Abych byl poučen, jací jsou, bylo mi popřáno s těmito i s oněmi mluvit, někdy celé hodiny a dny; avšak takových, kteří jsou moudří, není nyní tolik, jako bylo za starověku, zejména jako ve Staré Církvi, kteráž byla rozšířena po větší části Asie, a z níž náboženství proniklo ke mnoha pohanům. Abych zvěděl, jací byli, bylo mi popřáno s několika z nich důvěrně rozmlouvat. Byl u mne jeden z nich, který kdysi náležel mezi moudré a tudíž i v učeném světě byl znám; s ním bavit jsem se o různých věcech; dospěl jsem k přesvědčení, že byl to Cicero, a poněvadž jsem věděl, že byl mudrcem, počal jsem s ním rozmlouvat o moudrosti, o rozumnosti, o řádu, o Slově [Božím] a posléze o Pánu. O moudrosti pravil, že není jiné moudrosti, nežli moudrosti života, a že nelze moudrost na nic jiného vztahovati; o rozumnosti pravil, že z ní pochází; o řádu, že řád pochází od nejvyššího Boha, a žiti podle tohoto řádu že značí býti moudrým a rozumným. Pokud Slova [Božího] se týče, když jsem mu něco z prorockých knih přečetl, měl velikou radost, zejména z toho, že jednotlivá jména a slova označují vnitřní věci, a divil se velice, že dnešní vzdělanci nemají záliby v takovémto studiu. Poznal jsem zřetelně, že vnitro jeho myšlení čili jeho mysli bylo otevřeno; pravil, že nemůže déle u toho setrvati, jelikož pociťuje více svatosti, nežli může snést; tak vnitřně byl totiž vznícen. Posléze rozmlouval jsem s ním o Pánu, že se narodil jako člověk, ale že Bohem byl zplozen, a že odložil se Sebe člověčenství od matky a přioděl se Božským Člověčenstvím, a že On to jest, kterýž řídí Vesmír. K tomu odvětil, že ví mnoho o Pánu, a že svým způsobem nabyt předsvědčení, že jinak ani státi se nemohlo, mělo—li lidské pokolení býti zachráněno. Zatím někteří zlí křesťané snažili se vstřípiti mu různé pohoršlivé věci, on však nedbal toho, pravě, že se tomu pranic nediví, že za svého tělesného života vstřípili sobě o těchto pravdách věci nenáležitě, a že dokud ty nebudou odstraněny, oni nemohou připustiti odůvodněné pravdy tak, jako ti, kdož o předmětu tom zhola nic nevědí.

(323)

Bylo mi také popřáno rozmlouvat s jinými, kteří žili za starých časů, a kteří tehdy byli mezi moudřejšími; objevili se mi nejprve směrem vpředu, v jisté vzdálenosti, kdež mohli pozorovati vnitřnost mých myšlenek a tudíž i mnoho věcí v celé jich úplnosti; z jediné myšlenkové představy mohli jich seznati celou řadu a naplniti ji radostmi moudrosti s lícnými předobrazeními. Z toho všeho jsem poznal, že náleželi k moudřejším, i bylo mi pověděno, že byli ze Starých; nyní přistoupili blíže, a když jsem jim něco přečetl ze Slova [Božího], radovali se z toho nadmíru; chápal jsem jejich radost a blaženost, kteráž hlavně pocházela z toho, že všecko v celku i v jednotlivostech, co ze Slova [Božího] slyšeli, bylo předobrazením a označením nebeských a duchovních věcí. Pravili, že svého času, kdy žili na světě, způsob jejich myšlení a mluvení, a rovněž i jejich psaní byl právě takovýto, a v tom že bylo jejich bádání v moudrosti.

(324)

Ale pokud běží o pohany, nyní žijící, ti nejsou tak moudří, nýbrž většinou jsou srdce sprostného; přes to však ve druhém životě ti z nich, kdož žili ve vzájemné účinné lásce, přijímají moudrost. Mohu o nich pověděti jeden, dva příklady. Když jsem četl v XVII. a XVIII. kapitole „Knihy soudců o Míchovi“, jemuž synové Danovi vzali jeho bůžka, terafim, a levitu, byl tu přítomen jistý duch z pohanů, kterýž ze svého tělesného života jistou modlu uctíval. Když byl pozorně vyslechl, co stalo se Míchovi, a jak nařikal pro svůj obraz, který mu Danité vzali, byl napaden a zachvácen takovým žalem, že vnitřním bolem takofka nevěděl, co myslí; tento bol sdělil se i mně a já zároveň pocítil

dětinnost v jeho jednotlivých citech. Byli přítomni také duchové z řad křesťanů, kteří rovněž to pozorovali a divili se, že modloslužebník může býti jat tak hlubokým citem soustrasti a dětinnosti. Po té dobří duchové rozmlouvali s ním a pravili, že modla nesmí býti uctívána, a že on sám, jsa člověkem, mohl by to rozumem svým pochopiti; pravili, že Boha, jakožto stvořitele a vládce celého nebe a celé Země musí si představovati bez vyřezávaného obrazu, a že Pán jest tento Bůh. Při těchto slovech bylo lze pocítiti takovou vroucnost jeho zbožnosti, kteráž i mně se sdělila a byla mnohem světlejší, nežli u křesťanů. Z toho může býti zjevno, že pohané snadněji přijdou do nebe, nežli dnešní křesťané, a to podle slov Páně u Lukáše; »I přijdou od východu a od západu, a od půlnoci i od poledne, a budou stoliti v království Božím. A aj, jsouť poslední, kteříž budou první, a jsou první, kteříž budou poslední«, XIII : 29. 30.; neboť onen duch ve stavu, v němž byl, mohl býti uveden ve všechny pravdy víry a je s vroucím citem přijmouti; měl v sobě milosrdenství, kteréž přísluší k lásce, a v jeho nevědomosti byla dětinnost, a kde jsou tyto věci, tam vše, co k víře se vztahuje, přijímáno jest jakoby dobrovolně a s radostí; duch ten byl pak přijat mezi anděly.

(325)

Jedenkrát z rána slyšel jsem v jisté vzdálenosti chór, a z předobrazení chóru bylo lze seznati, že jsou to Číňané, neboť ukázali obraz vlnatého kozla, pak jahelného koláče, lžíci z ebenového dřeva, jakož i vyobrazení plovoucího města; toužili přiblížiti se ke mně, a když se přiblížili, řekli, že by rádi byli se mnou samotni, aby mohli své myšlenky otevřít; bylo jim však řečeno, že nejsou samotni, že jsou zde ještě jiní, kteří nelibě nesou, že oni chtějí býti samotni, ačkoli jsou hosty. Když zpozorovali jejich nelibost, počali uvažovati, zda snad proti svým bližním nezhřešili, a zda snad něco, co náleží jinému, si nepřisvojili (všecky myšlenky ve druhém životě sdílí se všechněm). Mohl jsem jejich pohnutí mysli vnímati; bylo to pohnutí, pocházející z poznání, že snad ony druhé duchy urazili, pak stud nad tím a zároveň i jiné dobrosrdečné pocity, z čehož bylo lze poznati, že jsou obdařeni účinnou láskou k bližnímu. Hned poté mluvil jsem s nimi, a posléze i o Pánu, a když jsem Ho nazval Kristem, objevilo se u nich jakési zdráhání; důvod toho shledal jsem v tom, že zdráhání to přinesli si ze světa a to proto, poněvadž věděli, že křesťané vedou horší život nežli oni a nemají lásky k bližnímu. Když jsem však jmenoval pouze Pána, byli hluboce dojati; byli pak poučeni anděly, že křesťanská nauka více než kterákoliv jiná na celém světě předpisuje lásku k Bohu a účinnou lásku k bližnímu, že však jen málo jest těch, kdož podle ní žijí. Jsou pohané, kteříž, když ještě žili na světě, buď vlastními svými styky nebo podle doslechu seznali, že křesťané žijí zlý život, a že žijí zejména v cizoložství, v nenávisti, neshodách, opilství a podobných věcech, což oni, pohané, mají v ošklivosti, ježto přičítá se to jejich náboženství; tací bývají ve druhém životě při přijímání pravd vždy báznělivější než jiní; jsou však od andělů poučeni, že křesťanská nauka a víra samotná učí zcela jinému životu, a že křesťané méně žijí podle předpisů své nauky, nežli pohané; když se toto dovědí, přijímají pravdy víry a klaní se Pánu, ale později než ostatní.

(326)

Jest zvykem, že pohané, kteří ctíli nějakého Boha v nějakém obrazu, soše nebo modle, když vcházejí do druhého života, bývají přiváděni k jistým duchům, kteří zastupují místo jejich bohů nebo bůžků; to děje se za tím účelem, aby odložili své bludné představy; když několik dní u nich setrvali, jsou pak opět odvedeni. Ti, kdož vzývali lidi, bývají také někdy přivedeni k ním, anebo k jiným, kteří jejich místo zastupují; jako ku př. mnozí ze Židů byli přivedeni k Abrahamovi, Jakubovi, Mojžíšovi a Davidovi; jakmile však zpozorují, že oni mají totéž člověčenství, jako ostatní, a že nemohou poskytnouti nijaké pomoci, započnou se hanbiti a jsou pak odvedeni na svá místa, odpovídající jejich životu na Zemi. Mezi pohany v nebi nejvíce oblíbeni jsou Afričané, neboť přijímají snadněji než ostatní dobro a pravdu nebeskou; chtějí, aby nejprve byli nazýváni poslušnými, nikoliv však věřícími; praví, že křesťané, poněvadž mají nauku víry, chtějí býti zváni věřícími, oni však ne, dokud nauku víry nepřijmou, anebo, jak říkají, dokud nebudou moci ji přijmouti.

(327)

Mluvil jsem s některými, kteří náleželi ke Staré Církvi (Starou Církví zove se církev, jež existovala po potopě, a tenkrát byla rozšířena po více říších, zejména po Assyrii, Mesopotamii, Syrii, Aethiopii, Arabii, Libyi, Egyptě, po zemi Filištínské až k Tyru a Sidonu, a po zemi Kanaan a po obou stranách Jordánu) (pp); oni tenkrát věděli o Pánu, že má přijíti, a byli zasvěceni v dobro víry, avšak přece odpadli a stali se modloslužebníky. Byli směrem kupředu vlevo, na tmavém místě, a ve stavu žalostném; jejich řeč byla jako pískání, jednozvuká, taková beze stopy rozumného myšlení. Řekli, že jsou tam již mnohá staletí, a že odtamtud jsou bráni jen někdy, aby jiným sloužili k jistým účelům, které však jsou podřízeného druhu. Dali mi podnět k přemýšlení o mnohých křesťanech, kteříž sice nejsou modloslužebníky zevně, za to však vnitřně; neboť uctívají sama sebe a svět, a v srdci Pána popírají, a proto jest nasnadě, jaký osud může je v příštím životě očekávat.

(pp) Prvou a Nejstarší Církví na této Zemi byla ta, kteráž popsána jest v prvých kapitolách Genesis, a tato církev byla nebeskou, nejvýbornější mezi všemi církvemi, č. 607. 895. 920. 1121. 1122. 1123. 1124. 2896. 4493. 8891. 9942. 10.545. Jakými jsou v nebi ti, kdož náleželi k této církvi, č. 1114. až 1125. Po potopě byly různé církve, kteréž slují Stará Církev, č. 1125. 1126. 1127. 1327. 10.355. Jakými byli lidé Staré Církve, č. 609. 895. Staré Církve byly předobrazujícími církvemi, č. 519. 521. 2896. Stará Církev měla Slovo [Boží], kteréž však zaniklo, č. 2897. Jakou byla Stará Církev, když počala klesati, č. 1128. Rozdíl mezi Nejstarší Církví a Starou Církví, č. 597. 607. 640. 641. 765. 784. 895. 4493. Předpisy, práva, zákony, kteréž byly dány v Židovské Církvi, podobaly se částečně těm, kteréž byly ve Staré Církvi, č. 4288. 4449. 10.149. Pán byl Bůh Nejstarší Církve, jakož i Staré Církve, a zván byl Jehova, č. 1343. 6846.

(328)

O tom, že církev Páně jest rozšířena po celém okrsku zemském a tudíž jest všeobecná, a že v ní jsou všichni ti, kdož žili v dobrou účinné lásky k bližnímu podle svého náboženství, a že církev, v níž jest známo Slovo [Boží] a skrze ně i Pán, jest k těm, kdož jsou mimo církev, v témže poměru, jako srdce a plíce ve člověku, od nichž veškeré vnitřnosti a údy tělesné nejrozmanitějším způsobem, a to podle svých tvarů, polohy a spojení mají život, — o tom viz výše č. 308.

---

(39)

O dětech v nebi.

(329)

Jsou někteří, kteří věří, že do nebe přicházejí pouze ty děti, kteréž se narodily v církvi, ne však ty, kteréž narodily se mimo církev; jako důvod udávají, že děti v církvi jsou pokřtěny a křtem uvedeny ve víru církve. Ale ti, kdož takto soudí, nevědí, že nikdo nenabude křtem ani nebe, ani víry; neboť křest slouží pouze za znamení a k upamatování, že člověk má býti znovu zrozen, a že znovuzrozen může býti ten, kdož v církvi se zrodil, ježto zde jest Slovo [Boží], v němž obsaženy jsou božské pravdy, skrze něž znovuzrození se děje, a zde znám jest Pán, od Něhož znovuzrození pochází (qq). Nechá tedy zvědí, že každé dítě, budiž zrozeno kdekoliv, buď v církvi, buď mimo církev, buď ze zbožných anebo z bezbožných rodičů, umře-li, Pán je přijme, i jest v nebi vychováváno a podle božského řádu vyučováno a uváděno ve vnímání dobra, a jím i v poznatky pravdy, potom však, tak jak prospívá v rozumnosti a moudrosti, jest uvedeno v nebe a stává se andělem. Každý, kdo z rozumu přemýšlí, může věděti, že nikdo nerodí se pro peklo, nýbrž že všichni rodí se pro nebe, a že člověk sám jest vinen, přichází-li do pekla, že však děti nemohou míti nijaké viny.

(qq) Křest značí znovuzrození Pánem skrze pravdy víry ze Slova [Božího], č. 4255. 5120. 9089. 10.239. 10.386. 10.387. 10.388. 10.392. Křest jest znamením, že člověk náleží k církvi, v níž jest vyznáván Pán, od Něhož znovuzrození pochází, a v níž jest Slovo [Boží], z něhož pocházejí pravdy víry, jimiž znovuzrození se děje, č. 10.386. 10.387. 10.388. Křest neskýtá ani víry ani spasení, nýbrž svědčí, že ti, kdož nechají se znovuzrodit, mohou jich dosáhnouti, č. 10.391.

(330)

Děti, které umírají, zůstávají rovněž dětmi ve druhém životě, mají tutéž dětskou mysl, tutéž nevin—nost v nevědomosti, a tutéž něžnost ve všem; jsou pouze v počátcích, z nichž mohou státi se anděly; neboť děti nejsou anděly, nýbrž stanou se anděly. Každý totiž, kdo odchází ze světa, jest ve stavu, podobném jeho životu, dítě ve stavu dětství, chlapec ve stavu chlapectví, jinoch, muž, stařec ve stavu jinošství, mužnosti a stáří. Potom však stav každého jednotlivce se mění. Stav dětí má však před stavem ostatních tu přednost, že děti jsou ve stavu nevinnosti, a že zlo skutečným životem není v nich dosud zakořeněno. Nevinnost pak má tu vlastnost, že jí vše, co k nebi se vztahuje, může býti vštípeno; neboť nevinnost jest schránou k přijímání pravdy víry a dobra lásky.

(331)

Stav dětí ve druhém životě jest mnohem lepší, nežli stav dětí na světě, neboť oděni jsou nikoliv tělem pozemským, nýbrž tělem andělským; pozemské tělo samo sebou jest těžkopádné. Ono nenabývá prvních dojmů a hnutí ze vnitra čili ze světa duchovního, nýbrž ze zevnějšku, čili ze světa přírodního. Proto děti na světě musí nejprve býti učeny jak mají choditi, jak si počínati a jak mluvit, ba i smysly, jako zrak a sluch musí jim býti teprve cvikem otevřeny. Jinak tomu jest u dětí ve druhém životě. Poněvadž jsou duchy, počínají ihned býti činnými podle svého vnitra, chodí, aniž by se tomu učily, rovněž i mluví, avšak nejprve jen na základě všeobecného, v představy dosud nerozčleněného cítění, záhy však bývají i v toto uvedeny, a to proto, ježto jejich zevniternost jest homogenní s vniterností. O tom, že mluva andělů plyne z náklonností, představami rozmanitě zbarvených, takže jejich mluva jest zcela souhlasná s myšlenkami, z náklonností pocházejícími, viz výše č. 234. až 245.

(332)

Děti, jakmile vzkříšeny jsou z mrtvých, což stává se ihned po jejich skonání, jsou vzneseny do nebe a odevzdány andělům, kteří jsou ze ženského pokolení a za svého tělesného života milovali něžné Bitky a zároveň i Boha. Poněvadž tito andělé na světě milovali všechny dítky s mateřskou něžností, přijímají je jako svoje vlastní, a také i dítky je milují podle vrozeného pudu jako svoje matky; u každé jest tolik dítek, kolik i jich z duchovní mateřské lásky míti přeje. Toto nebe jeví se vpředu v krajině čela, právě v té čáře čili směru, ve kterém andělé vidí Pána; toto nebe jest zde umístěno proto, poněvadž všechny dítky jsou pod bezprostředním dozorem Páně; rovněž vplývá na ně nebe nevin—nosti, kteréž jest třetím nebem.

(333)

Děti jsou různé uzpůsobilé, některé jsou uzpůsobení takového, jako duchovní andělé, jiní takového, jako nebeští andělé. Děti uzpůsobení nebeského jeví se v onom nebi po pravici, děti uzpůsobení duchovního po levici. Všechny děti v Největším Člověku, jímž jest nebe, jsou v krajině očí; v krajině levého oka jsou ti, kteří jsou duchovního uzpůsobení, a v krajině pravého oka ti, kteří jsou nebeského uzpůsobení, — a to proto, poněvadž Pán andělům, kteří jsou v duchovním království, jeví se před levým okem, a oněm v nebeském království před pravým okem; viz výše č. 118. Z toho, že dítky v Největším Člověku čili v nebi jsou v krajině oka, též vysvítá, že dítky jsou pod bezprostředním dohledem a vedením Páně.

(334)

Budiž také stručně pověděno, jak děti v nebi jsou vychovávány. Od své vychovatelky učí se mluvit; prvou jejich řečí jsou pouze zvuky náklonností, jež ponenáhlu stávají se určitějšími, jak myšlenkové představy do nich vstupují, neboť myšlenkové představy, z náklonností vznikající, tvoří celou řeč andělů, o čemž viz v příslušném oddílu, č. 234. až 245. V jejich náklonnosti, jež vesměs vznikají z nevinnosti, vplývají nejprve ty věci, které jeví se před očima a jsou lahodné; a ježto jsou duchovního původu, vplývá v děti zároveň i to, co k nebi náleží, a tím otevírá se jejich vnitro, a tak jsou den ke dni zdokonalovány. Když překročí tento svůj první věk, jsou umístěny do jiného nebe, kdež vyučují je učitelé, a tak pokračuje to dále.

(335)

Děti jsou vychovány zejména za použití předobrazení, kteráž se hodí k jejich druhu mysli, a nikdo by nevěřil, jak předobrazení ta jsou krásná, a zároveň jak bohaté naplněna jsou moudrostí. Tak postupně vštěpována jest dětem rozumnost, již duše jejich nabývá z dobra. Dvě předobrazení, kteráž mi bylo popřáno viděti, mohu zde uvést; z nich lze usouditi na ostatní. Nejprve znázorněn Pán, z hrobu vystupující, a zároveň spojení Jeho Člověčenství s Božstvím, což dalo se takovým způsobem, plným moudrosti, že převyšuje to veškeru moudrost lidskou, avšak přece jen způsobem dětsky nevinným. Obrazem znázorněn byl též pohřeb, ale nikoliv zároveň představa Pána, leč jen tak vzdáleně, že sotva byl by kdo poznal, že byl to Pán, a toliko jako by to bylo v dálce; zdálo se tak proto, ježto představa hrobu chová v sobě cosi, co vztahuje se k mrtvole, a to naznačeným způsobem bylo odstraněno. Po té vnesli do hrobu s něžnou obezřelostí cosi atmosferického, zdajícího se býti čistou vodou; čímž, — jakož i náležitým oddálením — naznačili duchovní život ve křtu. Později viděl jsem je, jak nestoupení Páně k vězněným a jeho na nebe vstoupení s vězněnými předobrazovali způsobem nade vše přirovnání rozumným a zbožným; a bylo to [v pravdě] dětinnosti, jak spouštěli taková neviditelná, zcela měkká a jemná provázky dolů, aby jimi Pána při jeho nanebevstoupení vyzvedli, majíce stále zbožnou péči, aby při předobrazení tom nebylo dotknuto se ničeho, co by nebylo nebesky — duchovní. Pominu jiná předobrazení, která [tam] mívají, a jimiž děti jako hrami, dětské mysli přiměřenými; uváděny bývají v poznatky pravdy a v cítění dobra.

(336)

Bylo mi také ukázáno, jak něžný jest jejich rozum; když jsem se modlil modlitbu Páně, a oni pak ze své rozumovosti vplývaly v představy mého myšlení, pociťoval jsem jejich vliv, který byl tak něžný a měkký, jakoby byl pouze jen z náklonnosti; zároveň při tom jsem zpozoroval, že jejich rozumová oblast jest otevřena až k Pánu; neboť to, co od nich přicházelo, bylo jakoby proplyávající skrze ně. Skutečně také Pán vplývá do představ dítek hlavně od nejvnitřnějšího vnitra, neboť není ničím uzavřeno, jakž tomu bývá u dospělých; nijaké zásady nepravdivě neuzamkly vnitro pro porozumívání pravdě, a nijaký život zlý pro přijímání dobra, i mohou tudíž státi se moudřími. Z toho lze viděti, že děti nepřicházejí ihned po smrti do stavu andělského, nýbrž poznatky dobra a pravdy ponenáhlu jsou do něho uváděny, a to podle veškerého řádu nebeského; neboť Pánu známy jsou i nejmenší podrobnosti jejich vloh, a proto podle celkových i jednotlivých momentů svých sklonů vedeny jsou ku přijímání pravd z dobra a dober z pravdy.

(337)

Bylo mi také ukázáno, jak příjemným a líbezným způsobem, odpovídajícím jejich mysli, vše jest jim skýtáno; bylo mi popřáno viděti děti, co nejozdobněji oděné, kolem prsou, jakož i kolem svých útlých paží mající pletence květín, které zářily nejnádhernějšími nebeskými barvami. Jedenkráté také bylo mi lze spatřiti děti s jejich vychovatelkami, doprovázené pannami v rajske zahradě, co nejnádherněji zdobené nejen stromy, nýbrž i vavřínovými loubovitými chodbami z keřů do sebe vpletených, a s cestami, kteréž od vchodů vedly dovnitř; děti samotné byly zase tak oblečeny, a

když vcházely dovnitř, tu květinové pletivo nad vchodem zazářilo nejradostnější nádherou. Z toho lze vidět, v jakých slastech děti žijí, a že prostřednictvím líbezných a příjemných věcí uváděny jsou v dobro nevinnosti a účinné lásky, kteréžto dobro Pán ustavičně do onoho příjemného a líbezného vkládá.

(338)

Způsobem sdělovacím, obvyklým ve druhém životě, bylo mi též ukázáno, jaké jsou představy dětí, když vidí některé předměty. Bylo to, jakoby všechno vůbec a každá jednotlivost zvláště měly život; proto jest také život v každé jednotlivé jejich představě, i bylo mi jasno, že děti na Zemi při svých hrách mají podobné představy, neboť ani ony neuvažují, tak jako dospělí, že by existovalo něco, co bylo by bez života.

(339)

Bylo výše řečeno, že děti jsou buď nebeského buď duchovního uzpůsobení mysli: Ty, které jsou nebeského uzpůsobení, rozeznávají se dobře od těch, které jsou duchovního uzpůsobení; myslí, mluví a jednají tak něžné, že sotva cos jiného lze pozorovati, než to, co vyplývá z dobra lásky k Pánu a k jiným dětem; děti duchovního uzpůsobení nejsou tak něžné, nýbrž v jednotlivostech jejich činnosti jeví se cosi jako na způsob chvění křídel; jeví se to také mezi jiným jejich popudlivostí.

(340)

Mnozí mohli by se domnívati, že děti v nebi zůstávají dětmi, a že jsou jakožto děti mezi anděly. Ti, kdož nevědí, co anděl jest, mohli by býti v tomto svém mínění utvrzeni obrazy, které se tu a tam v chrámech vyskytují, a na nichž andělé jsou znázorněni jako děti. Jest tomu však jinak. Rozumnost a moudrost tvoří anděla, a dokud děti rozumnosti a moudrosti ještě nemají, dotud jsou sice u andělů, nejsou však anděly; teprve pak stanou se anděly, když nabudou rozumnosti a moudrosti; ba, čemuž jsem se divil, oni pak nejeví se jako děti, nýbrž jako dospělí, neboť pak nemají již dětských způsobů, nýbrž zralé způsoby andělů. Děje se tak vlivem rozumnosti a moudrosti. Že děti tak, jak zdokonalují se v rozumnosti a moudrosti, jeví se dospělejšími, a tedy jako jinoši a panny, má svůj důvod v tom, že rozumnost a moudrost jsou vlastně duchovní potravou (rr); co tudíž vyživuje jejich mysl, vyživuje i jejich tělo a to pomocí souvztažnosti; neboť tělesná postava není nic jiného, než zevnější tvar vnitra. Jest třeba vědět, že děti v nebi nerostou dále, než až k prvému stupni mužného věku, a v tomto pak věčně zůstanou. Abych určitě zvěděl, že jest tomu tak, bylo mi popráno mluvit s některými, kteříž byli v nebi jako děti vychováni, a tam vyrostli. S některými jsem mluvil, dokud byli ještě dětmi, a mluvil jsem s nimi později, když stali se již mladými muži; a od nich dověděl jsem se průběh jejich života od jednoho věku ke druhému.

(rr) Duchovní potravou jsou vědomosti, rozumnost a moudrost, a tudíž dobra a pravdy, z nichž ony se tvoří, č. 3114. 4459. 4792. 5147. 5293. 5340. 5342. 5410. 5426. 5576. 5582. 5588. 5655. 8562. 9003. Proto pokrmem v duchovním smyslu jest vše to, co z úst Páně vychází, č. 681. Poněvadž chléb značí v širším smyslu veškeré pokrm, značí i veškeré nebeské i duchovní dobro, č. 276. 680. 2165. 2177. 3478. 6118. 8410. Příčina toho jest, že dobra ta živí mysl, kteráž přísluší vnitřnímu člověku, č. 4459. 5293. 5576. 6277. 8418.

(341)

To, že nevinnost jest přijímající schránou veškeré nebeskosti, a že tudíž nevinnost dětí jest základnou veškerých náklonností k dobru a k pravdě, vysvětluje z toho, co již výše v č. 276. až 283. o nevinnosti andělů v nebi bylo pověděno, — že totiž nevinnost jest v tom, chtít býti vedenu Pánem a nikoliv sebou samotným; že tudíž člověk trvá tou měrou v nevinnosti, jakou měrou oddálen jest od svého propria, a jak dalece někdo jest oddálen od svého propria, tak dalece jest v Propriu Páně; Proprium Páně jest to, co sluje spravedlností a zásluhou Páně. Ale nevinnost dětí není pravou

nevinností, ježto postrádá dosud moudrosti; pravá nevinnost jest moudrostí, neboť jak někdo jest moudrým, tak rád dává se vésti Pánem, čili — což jest totéž jak někdo jest veden Pánem, tak jest moudrým. Proto dítky od zevnější nevinnosti, v níž na počátku trvají, a kteráž sluje nevinností dětství, vedeny jsou dále ke vnitřní nevinnosti, kteráž jest nevinností moudrostí; tato nevinnost jest konečným cílem všeho jich poučování a vyvíjení; jakmile tudíž dospějí k nevinnosti moudrostí, spojuje se s nimi nevinnost dětství, kteráž jim zatím sloužila za základnu. Jaká jest nevinnost dítek, bylo mi obrazně ukázáno v podobě čehosi dřevěného, co takorča jest bez života, co však ožije, jak děti zdokonalí se poznatky pravdy a náklonnostmi k dobru. Po té bylo mi předobrazeno, jaká jest pravá nevinnost: neskonale krásným dítětem, plným života a nahým; neboť nevinní, kteří jsou v nejvnitřnějším nebi a tudíž Pánu nejbližší, jeví se očím ostatních andělů nejínek, než jako dítko, a to nahá; neboť nevinnost předobrazena jest nahostí, za niž nikdo se nestydí jakž čte se o prvním člověku a jeho ženě v ráji, 1. Mojž., kap. II: 25; proto také, když ztratili svou nevinnost, styděl se za svou nahotu a skrývali se, kap. III. 7, 10, 11. Slovem, čím andělé jsou moudřejší, tím jsou nevinnější, a tím více objevují se jako děti; z toho vyplývá, že dětství ve Slově [Božím] značí nevinnost; viz výše č. 278.

(342)

Rozmlouval jsem s anděly o dětech, zda jsou prosty zla, poněvadž se nedopustily skutečného zla tak, jako dospělí. Bylo mně však řečeno, že i ony taktéž trvají ve zlu, ba že nejsou ničím jiným, nežli zlem (ss); ale že tak, jako všichni andělé, i ony jsou Pánem zadržovány ode zla a přidržovány k dobru, a to tak, že se jim zdá, jakoby samy sebou byly v dobru. Proto taky děti, když v nebi dorostly, aby neocly se v bludu stran sebe samých, jakoby dobro u nich pocházelo z nich samotných a nikoliv z Pána, bývají někdy uvedeny zpět do svého dědičného zla, a v něm bývají ponechány, dokud neseznají se, neuznají a nevěří, že jest tomu tak. Tak i jistý duch, kterýž jako dítě zemřel, avšak v nebi vyrostl, byl téhož mínění; byl synem jistého krále. I byl tedy uveden zpět ve vrozený mu zlý život, a tu z jeho životní sféry vycítil jsem, že má náchylnost, poroučeti jiným, a že cizoložství za nic nepokládá, — což bylo zlo, které podědil po svých rodičích. Když uznal, jaký jest, byl opět přijat mezi anděly, mezi nimiž byl dříve. Ve druhém životě nikdy nikdo netrpí tresty za zděděné zlo, protože ono mu nenáleží, a on tudíž nenese nijaké viny za to, že jest takový, nýbrž jest trestán za skutečné zlo, kteréž jemu samotnému náleží, a tudíž za to, co ze zděděného zla skutečným životem byl si osvojil. To, že dospělé děti bývají zpětně uvedeny do svého dědičného zla, neděje se proto, aby tím byly trestány, nýbrž proto, aby věděly, že samy sebou nejsou nic, než zlo, a že z pekla, kteréž jest u nich, byly milosrdenstvím Páně v nebe vzaty, jakož i že nejsou v nebi skrze vlastní svou zásluhu, nýbrž skrze Pána, a aby tudíž dobrem, kteréž jest při nich, nevychloubaly se před jinými, neboť jest to proti dobru vzájemné lásky, jakož i proti pravdě víry.

(ss) Všichni lidé, kolikoliv jich jest, narodili se ve zlu všelikého druhu, a to tak, že jejich proprium není ničím, než zlem, č. 210. 215. 731. 874. 875. 876. 987. 1047. 2307. 2308. 3518. 3701. 3812. 8480. 8550. 10.283. 10.284. 10.286. 10.731. A proto člověk musí znovu býti zrozen, to jest musí se obroditi, č. 3701. Zděděné zlo člověka jest: Sebe více než Boha, a svět více než nebe milovati, a bližního vzhledem k sobě za nic nepokládati, kromě toliko, je-li v tom náš prospěch, a tudíž míti jen sebe samého na zřeteli, takže jest to láskou k sobě a ke světu, č. 694. 731. 4317. 5660. z lásky k sobě a ke světu, převládají-li, vzniká veškeré zlo, č. 1307. 1308. 1321. 1594. 1691. 3413. 7255. 7376. 7480. 7488. 8318. 9335. 9348. 10.038. 10.742, jímž jest: Pohrdání jinými, nepřátelství, nenávisť, pomstychtivost, ukrutenství, podvod, č. 6667. 7372. 7373. 7374. 9348. 10.038. 10742. Z tohoto zla pochází veškerá nepravda, č. 1047. 10.283. 10.284. 10.286. Tyto pudry vybuchují tou měrou, jak se jim uzda popouští, a láska k sobě vybuchuje až ke trůnu Božímu, č. 7375. 8678.

(343)

Častokráte, kdykoliv byl u mne shromážděn sbor dítek, jsoucích ještě způsobů úplné dětinských, bylo je slyšeti jako cosi něžného, ale neuspořádaného, takže ještě jednotně pospolu nepůsobily, jakž tomu bylo později, když více povyroستly. A čemu jsem se divil: Duchové, kteří u mne dleli, nemohli se zdržeti, aby jim nedali návod, jak mají mluvit; tato choutka jest duchům urozena; stejně tak často jsem však zpozoroval, že děti odporují a nechťi tak mluvit; zdráhání se a odporování, kteréž bylo spojeno s jakousi nevůlí, pozoroval jsem častěji; a když jim dáno něco volnosti k mluvení, řekli pouze: NENÍ TOMU TAK. Byl jsem poučen, že takového druhu bývá pokušení dítek, aby si na ně přivykly a naučily se nejen nepravdě a zlu odporovati, nýbrž i nemysleti, nemluvit a nejednati podle někoho jiného, a tudíž nedati se nikým jiným vésti, nežli jedině Pánem.

(344)

Z toho, co bylo uvedeno, lze seznati, jaká jest výchova dítek v nebesích, že totiž poznáváním pravdy a moudrosti dobra jsou děti uváděny v život andělský, kterýž jest láskou ku Pánu a vzájemnou láskou, v čemž spočívá nevinnost. Ale jak opačná jest u mnohých na Zemi výchova dítek, vysvítá z tohoto příkladu. Byl jsem na ulici jistého velkého města, a tu spatřil jsem chlapce spolu se rvoucí; sběhlo se k tomu mnoho lidí, a ti se na to dívali s velkým zalíbením; bylo mi řečeno, že samotni rodiče podněcují své chlapce k takovýmto zápasům. Dobré duchy a anděly, kteří to mýma očima viděli, naplnilo to hlubokou ošklivostí, takže mne až mráz projel, a to hlavně proto, ježto rodiče k tomu své Bitky podněcovali; tito duchové a andělé pravili, že rodičové takto již v prvém mládí utlumují veškeru vzájemnou lásku a veškeru nevinnost, jež dítky zde od Pána mají, a že je učí nenávisti a pomstychtivosti, a takto své děti usilovně vylučují z nebe, kdež není nic jiného, než vzájemná láska. Kéž by tedy varovali se toho ti rodičové, kteří přejí svým dítkám vše dobré.

(345)

Jaký jest rozdíl mezi těmi, kdož umírají jako děti, a mezi těmi, kdož jako dospělí umírají, budiž rovněž pověděno. Ti, kdož umírají jako dospělí, mají základnu, již nabyli z pozemského a hmotného světa, a vezmou ji s sebou; touto základnou jest jejich paměť a její tělesně — přírodní náklonnost; ona zůstává nepohnuta a pak odpočívá, avšak přece slouží jejich myšlení po smrti za poslední základnu, neboť do ní vplývá myšlení; proto podle toho, jaká jest tato základna a jak rozumová oblast jest souvztažna s předměty, které v základně té se vyskytují, takový jest člověk po smrti. Ale děti, kteréž jako děti zemřely, a v nebi jsou vychovány, nemají takové základny, nýbrž základnu duchovně — přírodní, poněvadž nemají v sobě nic z hmotného světa a pozemského těla, a proto nemohou míti tak hrubých náklonností, a z nich vyplývajících myšlenek, neboť všechno mají s nebe. Kromě toho není dětem známo, že narodily se na světě, pročez mají za to, že narodily se v nebi. Proto také nevědí o jiném narození, nežli o duchovním, kteréž děje se skrze poznatky dobra a pravdy a skrze rozumnost a moudrost, z nichž člověk jest člověkem; a ježto věci ty pocházejí od Pána, děti věří a jsou rády, že ony Pánu samotnému náleží. Nicméně však stav lidí, kteří na Zemi vyrostli, může býti právě tak dokonalý, jako stav dítek v nebi, jestliže tělesné a pozemské lásky, kteréž jsou láskou k sobě a láskou ke světu, odstraní, a místo nich přijmou v sebe lásky duchovní.

---

(40)

O moudrých a sprostných v nebi.

(346)

Má se za to, že moudří požívají v nebi slávy a jsou povýšeni nad sprostnými, poněvadž u Daniela se praví: »Rozumní budou svítiti jako třpyt rozepjaté [oblohy], a kteříž ke spravedlnosti vedou

mnohé, jako hvězdy na věky», Dan. XII: 3. Málo kdo však ví, co rozumí se oněmi rozumnými a těmi, kdož vedou ke spravedlnosti; obecně má se za to, že jsou to tak zvaní vzdělanci a učenci, zejména ti, kteří učili v církvi a učením a kázáním nad jiné vynikli, a mezi nimi obzvláště ti, kteří mnohé obrátili k víře; svět pokládá je vesměs za rozumné; oni však naprosto nejsou oněmi rozumnými v nebi, k nimž dotýčná slova se vztahují, jestliže jejich rozumnost není nebeskou rozumností; a jakého druhu jest rozumnost nebeská, o tom budiž v dalším promluveno.

(347)

Nebeská rozumnost jest hluboko sahající rozumnost, vyplývající z lásky ku pravdě, a to nikoliv pro slávu světskou, aniž pro slávu nebeskou, nýbrž pro pravdu samotnou, kterouž rozumní co nejvnitřněji jsou vzněcováni a jí oblažováni; ti, jež pravda sama vzněcuje a oblažuje, jsou vzněcováni a oblažováni světlem nebeským, a ti, kdož jsou nebeským světlem vzněcováni a oblažováni, jsou i Božskou Pravdou, ba Pánem samotným vzněcováni a oblažováni. Neboť světlo nebeské jest Božská Pravda, a Božská Pravda jest Pán v nebi (viz výše č. 126. až 140.). Pouze toto světlo vniká do vnitra mysli, neboť vnitro mysli jest utvářeno ku přijetí tohoto světla, a jakmile ono do něho vniká, vzněcuje je a oblažuje, ježto vše, co s nebe vplývá a jest přijímáno, chová v sobě příjemnost a líbeznost. Z toho vzniká pravá láska ku pravdě, kteráž jest náklonností ku pravdě pro pravdu samotnou. Ti, kdož jsou v této náklonnosti, anebo, což jest totéž, kdož jsou v této lásce, mají nebeskou rozumnost a skví se v nebi jako skvělost oblohy. Skví se proto, ježto Božská Pravda, kdekoliv v nebi jest, svítí; viz výše č. 132.; a obloha nebeská podle souvztažnosti značí onu rozumnost jak u andělů tak u lidí, kteráž jest ve světle nebeském. Ale ti, kdož jsou v lásce ku pravdě, buď pro slávu na světě, buď pro slávu v nebi, nemohou svítiti v nebi, neboť nejsou oblažováni a vzněcováni vlastním světlem nebeským, nýbrž světlem světa, a toto světlo bez světla nebeského jest čirou temnotou (*tt*); neboť převládá zde vlastní sláva, poněvadž jest konečným účelem, a jestliže vlastní sláva jest konečným účelem, tu člověk má především sebe samotného na zřeteli, a pravdy, které přispívají k jeho slávě, pokládá za prostředek k dosažení účelu, a tudíž za sloužící nástroje. Neboť kdo božské pravdy miluje pro vlastní svou slávu, pohlíží v božských pravdách sám na sebe, nikoliv na Pána, a proto svůj pohled, kterýž jest pohledem rozumu a víry, odvrací od nebe ke světu, a od Pána k sobě samému. Z toho vyplývá, že tací jsou ve světle světa, a nikoliv ve světle nebe. Jeví se sice ve své zevnější podobě, tedy před lidmi, právě tak rozumnými a učenými jako ti, kdož jsou ve světle nebeském, a to proto, ježto právě tak, ba někdy podle zevnějšího zdání ještě moudřeji mluví, jsouce láskou k sobě rozohněni, a jsouce vycvičení lživě projevovali nebeské náklonnosti. Nicméně však jsou co do své vnitřní podoby, v níž se jeví andělům, zcela jiní. Z toho do jisté míry může býti zjevno, kdož rozumějí se oněmi rozumnými, kteří v nebi skvíti se budou jako třpyt nebeské oblohy. Kdož jsou ti, kteří mnohé vedou ke spravedlnosti a skvíti se budou jako hvězdy, budiž nyní řečeno.

(tt) Světlo světa jest pro zevnějšího člověka, nebeské světlo pro vnitřního člověka, č. 3222. 3223. 3337. Světlo nebeské vplývá ve světlo přírodní, a přírodní člověk jest moudrý tak, jak přijímá světlo nebeské, č. 4302. 4408. Ze světla světa, kteréž slove světlem přírodním, nemohou býti viděny věci, kteréž jsou ve světle nebeském, avšak obráceně ano, č. 9755. Pročež ti, kdož jsou v pouhém světle světa, nemohou chápati věci, které jsou ve světle nebeském, č. 3108. Světlo světa jest andělům hustou tmou č. 1521. 1783. 1880.

(348)

Kdož mnohé přivádějí ke spravedlnosti, rozumějí se ti, kdož jsou moudří, a v nebi moudřími slují ti, kdož jsou v dobru, a v dobru jsou tam ti, kdož božské pravdy ihned pojímají do života, neboť Božská Pravda, je-li přisvojena životu, stává se dobrem, ježto stává se tím, co přísluší vůli a lásce; a vše, co přísluší vůli a lásce, sluje dobrem. Proto nazývají se moudřími, protože moudrost přísluší k životu. Rozumnými nazývají se opět ti, kdož božské pravdy nepojímají ihned do života, nýbrž

ukládají je nejprve ve své paměti, z níž pak je vyjímají a životu odevzdávají. V čem a jak velice liší se tito druzí od oněch předchozích v nebesích, lze nalézt v oddílu, kdež pojednává se o dvou královstvích nebeských, o království nebeském a duchovním, č. 20. až 28., a v oddílu, kdež pojednává se o třech nebesích, č. 29. až 40. Ti, kdož jsou v nebeském království Páně a tudíž ti, kdož jsou ve třetím, čili nejvnitřnějším nebi, slují spravedliví, a to proto, ježto nijakou spravedlnost nepřipisují sobě, nýbrž Pánu; spravedlností Páně jest v nebi dobro, od Pána pocházející (uu), pročež ti, kdož tam jsou, rozumějí se ospravedlněnými; oni to také jsou, o nichž Pán pravil: »A tehdyž spravedliví skvíti se budou jako slunce v království Otce mého«, Mat. XIII: 43: Skví se jako slunce, poněvadž jsou v lásce k Pánu, z Pána pocházející, a tato láska rozumí se sluncem (viz výše, č. 116. až 125.); rovněž světlo jejich jest plamenité, a jejich myšlenkové představy čerpají z čehosi plamenitého, ježto oni dobro lásky přijímají bezprostředně od Pána, jakožto od slunce v nebi.

(uu) zásluha a spravedlnost Páně jest dobrem, které v nebi panuje, č. 9486. 9983. Spravedlivý a ospravedlněný jest ten, jemuž zásluha a spravedlnost Páně byly přiznány, a nespravedlivý jest ten, kterýž má vlastní svou spravedlnost a vlastní svou zásluhu, č. 5069. 9263. Jací ve druhém životě jsou ti, kdož sami sobě přivlastňují spravedlnost, č. 942. 2027. Spravedlnosti ve Slově 1Božím nazývá se dobro a soudem pravda, a proto spravedlnost a soud konati značí dobro a pravdu konati, č. 2235. 9857.

(349)

Všichni, kdož získali si na světě rozumnosti a moudrosti, jsou v nebi vítáni a stávají se anděly podle toho, jaká a jak velká jest jejich rozumnost a moudrost; neboť vše, co člověk na světě si získá, potrvá, a po smrti přináší si to s sebou; rozmnožuje se to také a doplňuje, avšak v mezích stupně jeho náklonnosti a jeho touhy po pravdě a dobru, nikoliv však nad tento stupeň. Ti, kdož mají málo náklonnosti a touhy, přijímají málo, vždycky však tolik, kolik mohou v mezích onoho stupně pojmouti; ti však, kdož měli velkou náklonnost a touhu, obdrží mnoho; skutečný stupeň náklonnosti a touhy jest jako míra, která jest plně naměřena; více obdrží tedy ten, kdo má velkou míru a méně ten, kdo má malou míru. Že jest tomu tak, má svou příčinu v tom, že láska, jejíž příslušností jest náklonnost a touha, přijímá vše, co jí prospívá: Jak velká tedy jest láska, tolik také přijímá. To rozumí se slovy Páně: »Kdo má, tomu bude dáno a bude oplývati«, Mat. XIII: 12., kap. XXV: 29. »Míru dobrou a natlačenou a natřesenou a vrchovatou dají v lůno vaše«, Luk. VI: 38.

(350)

Do nebe jsou přijímáni všichni, kdož milovali pravdu a dobro, a to pro pravdu a dobro; kteří více je milovali, slují moudří, ti však, kdož méně je milovali, bývají nazýváni sprostnými. Moudří v nebi jsou v jasném světle, sprostní v nebi jsou ve slabším světle, každý podle stupně lásky k dobru a ku pravdě. Pravdu a dobro milovati pro pravdu a dobro jest tolik, jako chtíti a činiti; neboť ti, kdož chtějí a činí, milují, nikoliv však ti, kdož nechťí a nečiní. Oni to též jsou, kteří milují Pána a které Pán miluje, poněvadž dobro a pravda pocházejí od Pána, a ježto od Pána pocházejí, jest i v nich, totiž v dobru a pravdě, Pán, a tudíž také On jest u těch, kdož dobro a pravdu přijímají do svého života tím, že je chtějí a činí. Člověk sám sebou také není nic, než svým dobrem a svou pravdou, neboť dobro přísluší jeho vůli a pravda jeho rozumu a člověk jest takový, jaké jsou jeho vůle a rozum; z toho vysvítá, že člověk tou měrou jest Pánem milován, jak jeho vůle utvářena jest dobrem a jeho rozum pravdou. Býti Pánem milovánu, značí též milovati Pána; neboť láska působí vzájemné, ježto tomu, kdož jest milován, Pán též dává, že rovněž miluje.

(351)

Na světě jest věřeno, že ti, kdož mnoho vědí, budiž to v oboru nauky církevní a Slova (Božího), anebo v oboru věd, také nad jiné hlouběji a bystřeji vidí pravdy, a tudíž mají větší rozumnost a moudrost. Stejně tak soudí o sobě tací lidé. Co jest pravá rozumnost a moudrost, a co nepravá a

falešná, o tom budiž v dalším promluveno. Pravá rozumnost jest; viděti a vnímati, co jest pravé a dobré a z toho též, co jest nepravé a zlé, rozlišovati to od sebe, a to intuicí a vycitováním vnitřním. Každý člověk má niternost a zevniternost. Vniterností jest oblast vnitřního čili duchovního člověka. Podle toho, jak vniternost jest utvářena, a jak tvoří jediný celek se zevniterností, člověk vidí a vnímá. Vnitro člověka může býti utvářeno pouze v nebi, zevniternost utváří se však na světě; je-li vnitro utvářeno v nebi, pak to, co v nebi jest, vplývá v zevniternost, která pochází ze světa, a utváří ji k souvztažnosti, to jest k tomu, aby s ním jednotně působila. Stalo-li se tak, vidí a vnímá člověk z vnitra. Jediným prostředkem, aby vnitro bylo utvářeno, jest to, aby člověk upíral svůj pohled na Božství a na nebe; neboť vnitro, jakž bylo řečeno, utváří se v nebi; člověk však tehdy upírá svůj pohled k Božství, jestliže v Božství věří, a věří-li, že od Něho veškerá pravda a dobro, a tudíž veškerá rozumnost a moudrost pochází, a věří v Božství tenkrát, jestliže chce dáti se Božstvím vésti. Tak a nejinak otevírá se vnitro člověka. Člověk, který jest v takovéto víře a v životě podle víry, má moc a schopnost, státi se rozumným a moudrým. Aby však skutečně stal se rozumným a moudrým, jest mu mnohému se učit, a to nejen tomu, co týká se nebe, nýbrž i tomu, co světu přísluší. Tomu, co nebe se týče, ze Slova [Božího] a od církve; a tomu, co světu přísluší, z věd. Jak člověk těmto věcem se učí a jich upotřebuje pro život, tak jest rozumný a moudrý, neboť tak zdokonaluje se jeho vnitřní zřízení, kteréž jest příslušností jeho rozumu, a jeho vnitřní náklonnost, kteráž jest příslušností jeho vůle. Sprostnými této skupiny jsou ti, jichž vnitro sice jest otevřeno, není však vypěstováno duchovními, mravními, občanskými a přírodními pravdami; vycitují pravdy, slyší-li je, avšak nevidí je v sobě; moudří z této skupiny naopak jsou ti, jejichž vnitro nejen že jest otevřeno, nýbrž jest i vypěstováno; ti vidí v sobě pravdy a též je vycitují. Z toho vysvítá, co jest pravá rozumnost a moudrost.

(352)

Nepravou rozumností a moudrostí jest, neviděti a nevycitovati z vnitra, co jest pravé a co dobré, a tudíž i co jest nepravé a zlé, nýbrž pouze věřiti, že to jest pravé a dobré, nebo nepravé a zlé, co jiní za takové prohlašují, a pak to odůvodniti. Ti, ježto nevidí pravdu pomocí pravdy, nýbrž pomocí někoho jiného, mohou právě tak nepravdy jako pravdy se chopiti, věřiti v ní, a ji odůvodniti tak, že zdá se býti pravdou; neboť vše, co jest odůvodněno, přijímá na sebe tvářnost pravdy, a není nic, co nemohlo by býti odůvodněno. Vniternost lidí takových jest otevřena pouze od zdola, zevniternost však jest otevřena jen tou měrou, jak v něčem se byli utvrdili, pročť světlo, z něhož vidí, není světlem nebeským, nýbrž světlem světa, kteréž zove se světlem přírodním, neboť v tomto světle mohou bludy svítiti jako pravdy; ba jestliže jsou odůvodněny, mohou se i třeptiti, nikoliv však ve světle nebeském. Méně rozumní a méně moudří této skupiny jsou ti, kdož se velmi utvrdili, rozumnějšími a moudřejšími naopak ti, kdož méně se utvrdili. Z toho vysvítá, co jest nepravá rozumnost a moudrost. K této skupině však nenáleží ti, kdož za svého věku chlapeckého za pravdu pokládali to, co od svých učitelů slyšeli, ale pak ve věku jinošském, když mysli svým vlastním rozumem, přestávají na tom lpěti, touží po pravdě a na základě této své touhy ji hledají, a když ji naleznou, jsou jí vzněcováni. Poněvadž tací jsou vzněcováni pravdou pro pravdu samotnou, spatřují pravdu dříve, nežli se v něčem utvrdí (xx). Budiž to objasněno příkladem. Mezi duchy byla řeč, proč všechna zvířata rodí se znajíce to, co jest jejich přirozenosti vhodné, nikoliv však člověk, a bylo řečeno, že příčinou toho jest, že zvířata trvají v řádu svého života, nikoliv však člověk; proto člověk poznatky a vědomostmi musí býti do řádu uveden. Kdyby naopak člověk zrodil se v řádu svého života, kterýmžto řádem jest Boha nade vše a bližního jako sebe samého milovati, tu narodil by se již v rozumnosti a moudrosti, a tudíž také, přistoupily-li by i vědomosti, ve víře ve vše pravé. Dobří duchové viděli a vycitovali hned, a to jedině pomocí světla pravdy, že jest tomu tak, naopak ti duchové, kteří se utvrdili v nauce o samojediné víře a tudíž lásku k Bohu a účinnou lásku k bližnímu odvrhli stranou, nemohli tomu porozuměti, poněvadž světlo odůvodněné nepravdy zatemnilo u nich světlo pravdy.

(xx) *Vlastností moudrého jest, viděti a vycítiti, zda něco jest pravé, dříve, než jest to odůvodněno, nikoliv však odůvodňovati to, co jiní za pravé prohlašují, č. 1017. 4741. 7012. 7680. 7950. Viděti a vycítiti, zda něco jest pravé, a to dříve ještě, než to bylo odůvodněno, vyskytuje se jen u těch, kdož jsou vzněcováni pravdou pro pravdu samotnou a pro život, č. 8521. Světlo odůvodňování jest přírodním, nikoliv duchovním světlem, a jest smyslovým světlem, kteréž může býti i u zlých, č. 8780. Vše, i nepravda může býti tak odůvodněna, že zdá se býti pravdou, č. 2482. 2490. 5033. 6865. 8521.*

(353)

Nepravou rozumností a moudrostí jest všecko to, čemu chybí uznání Božství; neboť ti všichni, kdož neuznávají Božství, nýbrž místo Božství pouze přírodu, myslí z tělesné smyslovosti a jsou ryze smysloví, byť i na světě sebe více byli pokládáni za vzdělance a učence (yy). Jejich vzdělanost však nepřesahuje meze předmětů, jež jeví se oku na světě, a jež oni uchovávají v paměti, a o nich takorča jen hmotně uvažují, ačkoliv jsou to tytéž vědomosti, kteréž v pravdě rozumnému slouží ke vzdělání rozumu. Vědami rozumí se různé vědomosti, založené na pozorování a pokusech, a týkající se fyziky, astronomie, chemie, mechaniky, geometrie, anatomie, psychologie, filosofie, dějin států a literatury, kritiky, řečí. I ti, kdož stojí v čele církví, ale Božství popírají, nepovznášejí svých myšlenek nad smyslovost, jež přísluší k oblasti zevnějšího člověka; na obsah Slova [Božího] nepohlížejí jinak, než jak jiní pohlížejí na vědy, rovněž také nepřemýšlejí o něm a neuvažují osvěceným rozumem, a to z té příčiny, ježto jejich vniternost jest uzavřena, a zároveň s ní i ta část zevniternosti, kteráž jest vniterností nejbližší. Tyto oblasti jsou uzavřeny proto, poněvadž oni obrátili se zády k nebi a vzhůru nohama obrátili to, co mohlo k nebi pohlížeti, totiž — jak bylo řečeno — vniternost mysli. To jest příčina, proč nemohou viděti to, co jest dobro a pravda, ježto toto obě jest u nich v temnosti, ale naopak nepravda a zlo jest ve světle. Nicméně však smysloví lidé mohou rozumovati a to někteří obratněji a bystřeji, než jiní; činí to však na základě klamu smyslů, odůvodněného jejich vědomostmi. A ježto dovedou takto rozumovati, pokládají také sami sebe za rozumnější, než jsou ostatní (zz). Oheň, kterýž jejich rozumování skýtá teplo náklonností, jest oheň lásky k sobě a lásky ke světu. Tito [lidé] mají nepravou rozumnost a moudrost a na ně poukazoval Pán slovy u Matouše: **»Vidouce nevidí, a slyšíce neslyší, aniž rozumějí«**, XIII: 13., 14., 15., a jinde: **»Skryto jest to před rozumnými a moudrými, a zjeveno dítkám«**, XI: 25., 26.

(yy) *Smyslovost jest nejzevnější věc lidského života, jež souvisí s tělesností, a na ni lpí, č. 5077. 5767. 9212. 9331. 9730. Smyslový člověk jest ten, který podle tělesných smyslů vše posuzuje a k úsudkům dospívá, a nevěří nic, než co očima vidí a rukama ohmatává, č. 5094. 7693. Takový člověk myslí v nejkrajnější zevniternosti a nikoliv uvnitř v sobě, č. 5089: 5094. 6564. 7693. Jeho vnitro jest uzavřeno, takže nevidí nic z Božské Pravdy, č. 6564. 6844. 6845. Slovem, trvá v hrubém světle přírodním a nevnímá tudíž nic, co pochází ze světla nebeského, č. 6201. 6310. 6564. 6844. 6845. 6598. 6612. 6614. 6622. 6624. Proto vnitřně je zaujat proti věcem nebeským a církevním, č. 6201. 6316. 6844. 6845. 6948. 6949. Vzdělanci, kteří se proti pravdám církevním utvrdili, jsou smysloví, č. 6316. Jaký jest smyslový člověk, popsáno v č. 10.236.*
(zz) *Smysloví lidé usuzují bystře a obratně, poněvadž vkládají do mluvy veškerou rozumnost z tělesné paměti, č. 195. 196. 5700. 10.236. To však děje se z klamů smyslových, č. 5084. 6948. 6949. 7693. Smysloví lidé jsou zchytralejší a horší než ostatní, č. 7693. 10.236. Staří nazývali je hady stromu poznání, č. 195. 196. 197. 6398. 6949. 10.313.*

(354)

Bylo mi popřáno hovořiti s mnoha vzdělanci po jich odchodu z tohoto světa; s několika, kteříž požívali velké slávy, a svými spisy prosluli v učeném světě, jakož i s některými, kteří nebyli tak proslulí, avšak přece jen chovali v sobě skrytou moudrost. Ti, kdož ve svém srdci popírali Božství, byť je i sebe více ústy byli hlásali, byli tak tupí, že sotva mohli pochopiti nějakou pravdu občanského života,

nerci—li něco duchovního; bylo též lze vycítiti a viděti, že jejich vniternost, oblast jejich mysli, tak byla zavřena, že se zdáli býti jako černí (takové věci jsou v duchovním světě viditelné), a oni tudíž nemohli snést nejmenšího světla nebeského, a tudíž také nemohli přijmouti nijakého vlivu s nebe. Ona černost, v níž jevila se jejich vniternost, byla větší a rozsáhlejší u těch, kdož proti Božství utvrdili se vědami své učenosti. Tací lidé v příštím životě s rozkoší přijímají každou nepravdu, kterouž sají do sebe, jako houba saje vodu, a odvrhují od sebe zpět každou pravdu tak, jako pružná kostěná koule odráží vše, co na ni narazí. Skutečně také se říkává, že vnitro těch, kdož se utvrdili proti Božství a pro přírodu, jest zkostnatělé; jejich hlava zdá se býti z tvrdé kůže, jako ze dřeva ebe—nového, což táhne se až k nosu, znamená to, že nemají již nižádné vnímavosti. Tací bývají pohříženi do prohlubní, jevících se jako močály, kdež jsou pronásledováni fantastickými obrazy, v něž proměňují se jejich nepravdy; jejich pekelným ohněm jest chtivost po slávě a proslulosti, v kteréžto chtivosti druh vrhá se na druh, a v pekelném zápalu souží ty, kdož nechá jej jako Boha uctívati, a tak střídavě navzájem se trýzní. V podobné věci proměňuje se veškerá světská vzdělanost, kteráž nepřijala v sebe světlo s nebe uznáním Božství.

(355)

Z toho, že se takovými stávají v duchovním světě, do něhož přicházejí po smrti, lze souditi, že veškeré věci, kteréž jsou v přírodní paměti, a jsou spojeny bezprostředně se smyslovostí těla — a k těm náleží i takové vědění, jakž právě o něm bylo pověděno — pak odpočívají, a že pouze rozumové věci, z vědomostí těch získané, slouží tam k myšlení a mluvení. Člověk totiž bere s sebou veškeru svou přírodní paměť, avšak věci, které jsou v ní umístěny, nespádají již v obor jeho nazírání a nevcházejí v jeho myšlení tak, jako tehdy, když ještě žil na světě; on odtamtud nemůže vyjmouti nic a předvésti to na duchovní světlo, poněvadž to nenáleží k tomuto světlu. Ale rozumové čili intelektuální věci, kterýchž člověk ještě žil v těle, nabyt z věd, shodují se se světlem duchovního světa. Jakou tedy měrou duch člověka stal se moudrým poznatky a vědomostmi na světě, tou měrou jest i rozumným po odloučení se od těla; neboť pak člověk jest duchem, a duch to jest, kterýž v těle myslí (a).

(a) Vědomosti náleží k přírodní paměti, kterouž má člověk v těle, č. 5212. 9922. Člověk po smrti bere s sebou veškeru přírodní paměť, č. 2475.; podle nabytých zkušeností, č. 2481. až 2486.; z této paměti nemůže však čerpati nic, tedy opak toho, jak činil na světě, a to z několika důvodů, č. 2476. 2477. 2479.

(356)

Těm však, kdož poznatky a vědami zjednali si rozumnost a moudrost, tedy těm, kteří všeho používali k užitečnosti života a při tom Božství uznávali, milovali Slovo [Boží] a žili duchovně mravní život, o němž byla výše v č. 319. řeč, těm vědy sloužily za prostředek k tomu, aby stali se moudřími, a aby posílili to, co s věrou souvisí. Jejich vniternost, totiž vniternost mysli, pocítil jsem a takorba viděl, jakoby světlem byla průhledná v barvě běloskvoucí, plamenné rudé a modré jako obloha, jako průsvitné diamanty, rubíny a safíry, a to podle míry utvrzení se pro Božství a pro božské pravdy pomocí věd. Pravá rozumnost a moudrost takto se jeví, jestliže v duchovním světě učiněny jsou viditelné; pochází to ze světla nebeského, kteréž jest Božskou Pravdou, z Pána vycházející, z níž jest všechna rozumnost a moudrost (v. výše č. 126. už 133.). Přijímacími základnami onoho světla, v nichž jeví se jakási hra barev, jsou vnitřní oblasti mysli, a ono měnění se barev pochází z odůvodňování božských pravd věcmi, kteréž vyskytují se v přírodě a tudíž i ve vědách (b); neboť vnitřní mysl člověka zírá do věcí přírodní paměti a ty, které v ní nalezne, že jsou potvrzující, takorba sublimuje ohněm nebeské lásky, vyjímá je a očisťuje je, až stávají se ideami duchovními. Že se tak děje, člověk neví, dokud žije v těle, poněvadž v něm myslí právě tak duchovně jako přírodně, ale není si tu vědom toho, co myslí duchovně, nýbrž pouze toho, co myslí přírodně. Když však přichází do světa duchovního, není si vědom toho, co na světě přírodně myslil, nýbrž pouze toho, co

duchovně myslil. Tak stav se mění. Z toho vysvítá, že člověk poznatky a vědomostmi stává se duchovním, a že ony jsou prostředkem k tomu, aby stal se moudrým, ale týče se to jediné těch, kdož věrou a životem uznávali Božství. Tito jsou v nebi nad jiné vítáni, a jsou zde mezi těmi, kteří jsou ve středu (č. 43.), poněvadž jsou více než ostatní ve světle. Jsou oněmi rozumnými a moudrými v nebi, kteří skví se jako třpyt oblohy a svítí jako hvězdy; sprostnými však jsou zde ti, kdož Božství uznávali, Slovo [Boží] milovali a žili život duchovně mravný, avšak svou vnitřnost, oblast mysli, pomocí poznatků a věd tak nevypěstovali. Lidská mysl jest jako půda, která jest taková, jak byla zdělána.

(b) V nebi jeví se nejkrásnější barvy, č. 1053. 1624. Barvy v nebi pocházejí z tamního světla a jsou jeho modifikacemi čili obměnami, č. 1042. 1043. 1053. 1624. 3993. 4530. 4742. 4922. Jsou tedy zevnějšími zjevy pravdy z dobra a značí to, co náleží k rozumnosti a moudrosti, č. 4530. 4677. 4922. 9466.

---

(41)

Soubor z díla „Nebeská tajemství“ o vědomostech.

*Člověk musí býti naplněn vědomostmi a poznatky, poněvadž pomocí nich učí se přemýšleti a pak chápati, co jest pravé a dobré a konečně učí se býti moudrým, č. 129. 1450. 1451. 1453. 1548. 1802. Vědomosti jsou prvými věcmi, na nichž budován a založen jest život člověka, a to jak občanský a morální, tak i duchovní, a má se jim každý učit pro jich užitečnost, jakožto konečný cíl, č. 1489. 3310. Poznatky [vnitřní] otevírají cestu ke vnitřnímu člověku a spojují jej pak se zevnějším člověkem, a to podle užitečného konání, č. 1563. 1616. Rozumnost vzniká vědomostmi a poznatky, č. 1895. 1900. 3086., avšak ne poznatky samotnými, **nýbrž náklonností k užitečnému konání**, na nich se zakládajícímu, č. 1895.*

Jsou vědomosti, které připouštějí božské pravdy a jsou vědomosti, které jich nepřipouštějí, č. 5213. Prázdné vědomosti nutno zničit, č. 1489. 1492. 1499. 1580. Prázdnou jest ona vědomost, která má za svůj konečný účel sebelásku a lásku ke světu, jest jimi utvrzena, a odvrací od lásky k Bohu a k bližnímu; nebol ona uzavírá vnitro člověka tak velice, že člověk pak nemůže s nebe nic přijmouti, č. 1563. 1600. Vědomosti jsou prostředkem státi se moudrým, ale i prostředkem státi se pošetilým, a jimi vnitřní člověk buď se otevírá, buď uzavírá, a tudíž rozumovost buď jest vyvíjena anebo ničena, č. 4156. 8628. 9922.

Vnitřní člověk vědomostmi se otevírá a postupně zdokonaluje, jestliže člověk má na zřeteli dobré jich použití, zejména takové použití, které směřuje ke věčnému životu, č. 3086. Vědomostem, které jsou v přírodním člověku, vychází vstříc z duchovního člověka duchovnost a nebeskost, a, přivlastňují si to, co jim lahodí, č. 1495. Z vědomostí, které má přírodní člověk, to, co slouží potřebě nebeského života, Pán prostřednictvím vnitřního člověka vyjímá, zjemňuje a povznáší, č. 1895. 1896. 1900. 1901. 1902. 5871. 5874. 5901. A nesouhlasící a odporující vědomosti jsou odstraněny a oddáleny, č. 5871. 5886. 5889.

Zrak vnitřního člověka nevyvolává z vědomostí zevnějšího člověka nic jiného, než to, co odpovídá jeho lásce, č. 9394. Před zrakem vnitřního člověka to, co jeho lásce odpovídá, jest ve středu a v jasnosti, ale to, co nehodí se jeho lásce, jest stranou a ve tmě, č. 6068. 6084. Souhlasící vědomosti bývají pak postupně vštípeny jeho základním náklonnostem a takorba v nich přebývají,

č. 6325. Člověk narodil by se rozumným, kdyby narodil se v lásce k bližnímu, poněvadž však rodí se v sebelásce a v lásce ke světu, rodí se také v úplné nevědomosti, č. 6323. 6325. Vědomost, rozumnost a moudrost jsou dítkami lásky k Bohu a lásky k bližnímu, č. 1226. 2049. 2116.

Něco jiného jest býti **moudrým**, něco jiného **rozuměti**, něco jiného **vědět** a něco jiného **činit**; avšak u těch, kdož mají duchovní život, následuje jedno za druhým, a v činění čili ve skutcích jsou **pospolu**, č. 10.331. Něco jiného také jest **vědět**, něco jiného **uznávat** a něco jiného **míti víru**, č. 896.

Vědomosti, které jsou příslušností zevnějšího čili přírodního člověka, jsou ve světle světa; naopak pravdy, kteréž staly se věcí víry a lásky, a tak nabyly života, jsou ve světle nebeském, č. 5212. Pravdy, kteréž nabyly duchovního života, jsou chápateľny přírodními představami, č. 5510. Existuje duchovní vliv vnitřního čili duchovního člověka na vědomosti, kteréž má zevnější čili přírodní člověk, č. 1940. 8005. Poznatky jsou schránkami a takovka nádobami pravdy a dobra, kteréž přísluší vnitřnímu člověku, č. 1469. 1496. 3068. 5489. 6004. 6023. 6052. 6071. 6077. 7770. 9922. Poznatky jsou takovka zrcadlem, v němž pravdy a dobro vnitřního člověka jako v obraze se ukazují, č. 5201. V nich jsou pospolu jako ve svém ultimu, č. 5373. 5874. 5886. 5901. 6004. 6023. 6052. 6071.

Existuje vliv duchovní, nikoliv však fyzický, to jest existuje vliv vnitřního člověka na vnějšího, a tudíž na jeho vědomosti, nikoliv však vliv vnějšího člověka na vnitřního, a tudíž také ne vliv jeho vědomostí na pravdy víry, č. 3219. 5119. 5259. 5427. 5428. 5478. 6322. 9110. 9111. Od pravd církevní nauky, čerpané ze Slova [Božího], má býti učiněn počátek, a ony mají býti nejprve uznány a pak lze na poradu vzíti vědomosti, č. 6047. Těm tedy, kdož souhlasí s pravdami víry, jest dovoleno, vědomostmi rozumově je odůvodniti, nikoliv však těm, kdož je popírají, č. 2568. 2588. 4760. 6047. Kdož božským pravdám nechce uvěřiti, dokud vědomostmi nebude přesvědčen, neuvěří nikdy, č. 2094. 2832. Vědomostmi vnikati v pravdy víry přiči se řádu, č. 10.236. Ti, kdož tak činí, stanou se pomatenými, pokud se týče věci nebeských a církevních, č. 128. 129. 130. Upadají v nepravdu zla, č. 232. 233. 6047. a v příštím životě, když přemýšlejí o duchovních věcech, jsou jako opilí, č. 1072. Jakými jsou ještě dále, č. 196. Příklady; které objasňují, že duchovní věci nemůže pochopiti ten, kdo vniká v ně vědomostmi, č. 233. 2094. 2196. 2203. 2209. Četní vzdělanci jeví v duchovních věcech více pošetilosti než. sprostní, poněvadž popírají, a toto popírání odůvodňují vědomostmi, jež mají na zřeteli ustavičně a to ve velkém množství, č. 4760. 8629.

Ti, kdož vědomostmi proti pravdám víry rozumují, rozumují bystře, poněvadž činí tak z klamů smyslových, kteréž jímají a přemlouvají, takže jen stěží lze je odstraniti, č. 5700. Které jsou klamy smyslové a jaké jsou č. 5084. 5094. 6400. 6948. Ti, kdož nechápají nic pravého, a i ti, kdož jsou ve zlu, mohou o pravdách a dobru víry rozumovati, aniž by jim rozuměli, č. 2414. Nejedná rozumně ten, kdo jistý článek víry beze všeho odůvodňuje, nýbrž před odůvodňováním má nejprve se přesvědčiti, zda článek ten jest pravdivý či nikoliv, č. 4741. 6047.

Vědomosti po smrti nemají významu, nýbrž jen to, co člověk prostřednictvím vědomostí pojal do rozumu a života, č. 2480. Nicméně však po smrti zůstávají všechny vědomosti, ale odpočívají, č. 2476. až 2479. 2481. až 2486.

Tytěž vědomosti jsou u zlého nepravdou, poněvadž jest jich používáno ke zlu, u dobrého vlak jsou pravdami, poněvadž jest jich používáno k dobru, č. 6917. U zlých nejsou pravdy vědomostí pravdami, byť i sebe více, když je vyslovují, zdály se býti pravdami, poněvadž uvnitř jich jest zlo, č. 10.331.

*Příklad, jak velká jest dychtivost duchů po věděni, č. 1973. U andělů jest neskonaná touha po věděni a moudrosti, poněvadž věda, rozumnost a moudrost jsou duchovními pokrmy, č. 3114. 4459. 4792. 4976. 5147. 5293. 5340. 5342. 5410. 5426. 5576. 5582. 5588. 5656. 6277. 8562. 9003. **Vědou Starých byla nauka o souvztažnostech a předobrazeních**, jimiž uvozování bývali v poznatky věcí duchovních; tato věda jest však dnes úplně zapomenuta, č. 4844. 4749. 4964. 4965.*

Duchovní pravdy nemohou býti pochopeny, dokud nejsou známy tyto všeobecné zásady, totiž: I. Že vše ve vesmíru vztahuje se k dobru a pravdě a ke spojení jich obou, aby něčím byly, a vztahuje se tudíž k lásce a víře a jich spojení. — II. Že člověk má rozum a vůli, a že rozum jest schránou, přijímající pravdu, a vůle jest schránou, přijímající dobro, a že všechno u člověka vztahuje se k ním oběma a k jejich spojení, tak jako vše vztahuje se k pravdě a k dobru a k jich spojení. — III. Že jest vnitřní a zevnější člověk, a že lidi se od sebe liší tak, jako nebe od světa, že však přece oba musí tvořiti jediný celek, aby člověk skutečně byl člověkem. — IV. Že světlem nebeským jest ono světlo, v němž jest vnitřní člověk, a světlo světa jest ono, v němž jest zevnější člověk, a že světlo nebe jest Božská Pravda sama, z níž veškerá rozumnost pochází. — V. Že mezi věcmi, kteréž jsou ve vnitřním člověku, a mezi věcmi, kteréž jsou v zevnějším člověku, existuje souvztažnost, a v důsledku toho jeví se věci ve vnějším a ve vnitřním člověku v tak různé podobě, že jen naukou o souvztažnostech mohou býti rozpoznány. Pokud někdo těchto a ještě mnoho jiných věcí nezná, může si o duchovních a nebeských věcech učiniti jen nevhodné představy, a tudíž vědomosti a poznatky, které jsou přírodnímu člověku vlastní, bez známosti oněch všeobecných zásad mohou rozumnému člověku přispěti jen nepatrně k porozumění a vzrůstu. Z toho vysvítá, jak nutné jsou vědomosti.

---

(42)

O bohatých a chudých v nebi.

(357)

O přijetí do nebe jsou různé domněnky. Někteří mají za to, že budou přijati chudí, nikoliv však bohatí; jiní, že přijati budou právě tak bohatí jako chudí; jiní, že bohatí nebudou moci býti přijati, jestliže nezřeknou se svého majetku a nestanou se chudými. Každý odůvodňuje svou domněnku Slovem [Božím]. Kdo však vzhledem k nebi činí rozdíl mezi chudým a bohatým, nerozumí Slovu [Božímu]. Slovo [Boží] ve svém lůně jest duchovní, v literách však přírodní; kdo tedy Slovo [Boží] pojímá pouze podle jeho doslovného smyslu, ne však aspoň poněkud podle jeho duchovního smyslu, mýlí se ve mnohém, zejména pokud se týče bohatých a chudých, tak na př. že bohatým právě tak nesnadno jest ujíti do nebe, jako velbloudu projíti uchem jehly, chudí že však snadno tam vejdou, právě proto, že jsou chudí, neboť psáno jest: »Blahoslavení chudí, neboť jejich jest království nebeské«, Luk VL: 20. 21. [Mat. V.: 3.]. Ale ti, kdož vědí něco o duchovním smyslu Slova [Božího] smýšlejí jinak; vědí, že nebe jest pro všechny ty, kdož vedou život víry a lásky, nechť jsou bohatí či chudí. Kdo ve Slově [Božím] rozumí se bohatým a kdo chudým, budiž v dalším povědění. Četnými rozmluvami a životem s anděly dověděl jsem se určitě, že **bohatí přicházejí do nebe právě tak snadno, jako chudí, a že člověk není vyloučen z nebe proto, že ve mnohém má nadbytek aniž do nebe jest přijímán proto, že má nedostatek**; v nebi jsou právě tak bohatí, jako chudí, a mnozí bohatí jsou tam ve větší slávě a blaženosti, nežli chudí.

(358)

Především budiž poznamenáno, že člověk, když naskýtá se k tomu příležitost, může získavati si majetek a hromaditi bohatství, pokud jen **neděje** se to se **lstí** a s použitím **špatných prostředků**; že může dobře jísti a pít, jestliže jen v tom nespátňuje svůj život; že může stavu svému přiměřeně nádherně bydleti a jako jiní společensky žíti; že může navštěvovati zábavné místnosti, o světských věcech příjemně se bavit, a že není mu třeba, aby chodil nábožně, se sklopenýma očima, vzdychaje a hlavu maje skloněnu, nýbrž vesele a dobromyslně; rovněž tak že není třeba, aby to, co má, rozdal chudým, leda jak dalece by jej k tomu náklonnost pudila. Slovem, on může na zevnějšek žíti zcela tak, jako člověk světský, a tyto věci pranic nepřekážejí, aby člověk dostal se do nebe, jestliže jen uvnitř sebe na Boha jak náleží myslí a s bližním upřímně a spravedlivě jedná, neboť člověk jest takým, jaká jest jeho náklonnost a jeho myšlení, čili jaká jest jeho láska a jeho víra; odtud nabývá svého života vše, co on na zevnějšek činí, neboť jednati jest tolik, jako chtíti a mluvití tolik, jako mysliti, ježto člověk podle své vůle jedná a podle svého myšlení mluví. Jestliže tudíž ve Slově [Božím] se praví, že člověk bude souzen podle svých skutků, a že bude mu podle činů jeho odplaceno, rozumí se tím, že **bude souzen podle svého myšlení a cítění, z nichž skutky pocházejí, anebo kteréž jsou ve skutcích obsaženy, ježto bez nich skutkové ničím nejsou, nýbrž jsou takové, jakými ony jsou** (c). Z toho vysvítá, že to, co jest u člověka **zevnější, není rozhodující, nýbrž rozhodující jest jeho vnitro**, z něhož to, co jest zevnější se utváří. K objasnění nechť poslouží toto: Kdo poctivě jedná a jiného nepodvádí jen proto, že se obává zákonů, ztráty dobrého jména a tím i ztráty cti nebo zisku, a kdyby ho tento strach nezadržoval, podváděl by jiné jak jen by mohl, — tu jeho myšlení a jeho chtění jest podvodem, byť i jeho skutky ve své vnější podobě zdály se býti poctivé. Člověk takový, poněvadž vnitřně jest nepoctivý a podvodný, chová v sobě peklo; kdo naopak poctivě jedná a jiného nepodvádí proto, poněvadž by to bylo proti Bohu a bližnímu, ten i kdyby mohl jiného podvésti, neučiní toho; jeho myšlení a chtění jest svědomité; on chová v sobě nebe. **Skutky obou jeví se co do svého zevnějšku stejně, uvnitř však jsou zcela rozdílné.**

(c) Ve Slově [Božím] častěji se praví, že člověk bude souzen, a že mu bude odplaceno podle jeho činů a skutků, č. 3934. Zde činy a skutky nerozumějí se činy a skutky v zevnější jich formě, nýbrž v jejich formě vnitřní, poněvadž skutky, které jsou co do zevnější formy dobré, činí i zlí, skutky však, které co do zevnějšku i vnitřku jsou dobré, činí pouze dobří, č. 3934. 6073. Skutky, jakož i veškero jednání, mají své bytí a existování, jakož i svoji jakost z vnitra člověka, z oblasti jeho myšlení a chtění, poněvadž odtamtud pocházejí, z kteréžto příčiny jaké jest vnitro, takové jsou i skutky, č. 3934. 8911. 10.331. Tudíž i jaké jest vnitro vzhledem k lásce a víle, č. 3934. 6073. 10.331. 10.333. **Skutky obsahují tedy lásku a víru, a jsou jimi skutečné**, č. 10.331. Býti tedy souzenu a vzíti odplatu podle činů a skutků, značí tedy býti souzenu podle vnitra, č. 3147. 3934. 6073. 8911. 10.331. 10.333. Pokud skutky mají na zřeteli vlastní já a svět, dotud nejsou dobré, jsou však dobré, pokud mají na zřeteli Pána a bližního, č. 3147.

(359)

Ježto člověk co do svého zevnějšku může žíti jako každý jiný, může bohatnouti, podle svého stavu a hodnosti přiměřeně se stravovati, bydleti a šatiti se, příjemností a radostí požívati a obíratí se světskými věcmi za účelem svého úřadu nebo obchodu, jakož i k vůli životu duše a těla, jestliže jen ve svém vnitru uznává Božství a bližnímu dobro přeje, — jest zřejmo, že nastoupiti cestu k nebi není tak obtížno, jak mnozí se domnívají. Jedinou potíží jest, čeliti sobectví a lásce ke světu, a nedopustiti, aby převládaly, neboť z nich vzniká veškeré zlo (d); že, není to tak těžké, jak se myslívá, jeví se ze slov Páně: **»Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete pokoj duším svým; neboť jho mé jest sladké, a břímě mé jest lehké,«** Mat. XL: 29. 30. Jho Páně jest sladké a břímě Jeho lehké, poněvadž člověk tou měrou, jakou čelí zlu, pocházejícímu ze sebelásky a lásky ke světu, jest veden Pánem a nikoliv samým sebou; a Pán pak u člověka onomu zlu čelí a

je oddaluje.

(d) Ze sebelásky a z lásky ke světu vzniká ve které zlo, č. 1307. 1308. 1321. 1594. 1691. 3413. 7255. 7376. 7480. 7488. 8318. 9335. 9348. 10.038. 10.742., kteréž jeví se podněcováním jiných, nepřátelstvím, nenávistí, pomstychtivostí, podváděním, č. 6667. 7372. 7373. 7374. 9348. 10.038. 10.742. Člověk rodí se v těchto náklonnostech, ony jsou tedy jeho dědičným zlem, č. 694. 4317. 5660.

(360)

Rozmlouval jsem po jich smrti s některými, kteříž pokud žili na světě, světa se odříkali a odevzdali se takorůzka samotářskému životu, aby odvrácením myšlenek od věcí světských mohli se věnovati zbožným rozjímáním, věříce takto, že nastoupili cestu k nebi. Mysl takových lidí v příštím životě jest však smutně rozpoložena, oni pohrdají jinými, kdož nejsou jako oni, jsou rozmrzelí, že nedostoupili větší blaženosti než ostatní, kteréž, jak se domnívají, si zasloužili; nestarají se o jiné a vyhýbají se službám lásky k bližnímu, pomocí jichž existuje spojení s nebem. Po nebi touží více než ostatní; jsou-li však vzneseni tam, kde přebývají andělé, přinášejí sem s sebou tesklivost, která ruší blaženost andělů, pročez bývají odděleni, a jakmile jsou odděleni, ubírají se na pustá místa, aby tam vedli **podobný** život, jaký vedli na světě. Člověk nemůže býti pro nebe utvářen jinak, nežli pomocí světa; ve světě jeví se poslední účinky, v nichž náklonnost každého jednotlivce musí se končiti; jestliže náklonnost neprojevuje se čili nevylévá se skutky, což stává se ve styku s více lidmi, tu uhasíná, a to posléze tak úplně, že člověk nepohlíží již na bližního, nýbrž sám na sele. Z toho vysvítá, že život účinné lásky k bližnímu, kterýž sestává v tom, že člověk spravedlivě a správně si počíná v každém díle a každé věci, vede k nebi, nikoliv však život zbožný bez této lásky (e); že tudíž vykonávání lásky k bližnímu a z toho plynoucí pokroky onoho života mohou uskutečňovati se jen tenkrát, když člověk stýká se s jinými lidmi, a neuskutečňují se, jestliže člověk lidí se straní. O tom chci nyní ze zkušenosti promluvíti. Mnozí z těch, kdož na světě provozovali průmysl a obchod, a tím zbohatli, jsou v nebi, méně však jest tam těch, kdož v úřadech nabyli čestných míst a bohatství; jest to proto, že tito svými přednostmi a prokazováním poct, kterýchž se jim dostalo pro jich spravování spravedlnosti a práv, jakož i pro jich příjmy a hodnosti, jež jim byly uděleny, dali se svěsti k sebe—lásce a lásce ke světu, čímž své myšlenky a náklonnosti odvrátili od nebe a obrátili je k sobě samotným; nebo jakou měrou člověk miluje sama sebe a svět, a ve všech věcech má na zřeteli sama sebe a svět, takovou měrou odcizuje se Božství a oddaluje se od nebe.

(e) Účinnou láskou k bližnímu jest: Dobře, spravedlivě a správně jednati v každém díle a při každém zaměstnání, č. 8120. 8121. 8122. Proto účinná láska k bližnímu vztahuje se na vše, co člověk myslí, chce a koná, č. 8124. Zbožný život bez života účinné lásky k bližnímu jest neužitečný, s ním však jest užitečen ke všemu, č. 8252. 8253.

(361)

Údělem bohatých v nebi jest, že mají větší blahobyť než jiní; někteří z nich bydlí v palácích, v nichž uvnitř všecko září jako zlatem a stříbrem; mají nadbytek všech věcí, sloužících k účelům životním; oni však nelpí svým srdcem na nich, nýbrž jediné na užitečných účelech, jež jeví se jim jasně a jako ve světle, avšak zlato a stříbro u porovnání s nimi jeví se temně a jako ve stínu; příčinou toho jest, že ve světě milovali užitečné konání, zlato a stříbro však jen jako prostředek a sloužící nástroj; užitečná konání sama se tak v nebi skví, dobro užitečného konání skví se jako zlato, a pravda užitečného konání skví se jako stříbro (f); podle užitku, jaký světu přinesli, vyměřuje se i jejich bohatství, jejich příjemnost a blaženost. Dobrými účely jsou: Sebe samotného a svoje opatrovati tím, co k životu jest potřebno, chtíti míti nadbytek k vůli vlasti a k vůli bližnímu, jemuž bohatý spíše než chudý rozmanitým způsobem může dobře činiti, a kromě toho lze takto mysl odvrátiti od nečinnného života, kterýž jest zhoubným životem, neboť v něm člověk myslí na základě zla, jemu

vštípeného. Tyto účely jsou dobrými, pokud chovají v sobě Božství, to jest pokud člověk má na zřeteli Božství a nebe, a v nich spatřuje svoje dobro, ale v bohatství vidí pouze jen dobro, k tomu sloužící.

(f) Veškeré dobro má svoji příjemnost od užitečnosti a podle užitečnosti, č. 3049. 4984. 7038, a rovněž i svoji jakost, a proto jaké jest užitečné konání, takové jest i dobro, č. 3049. Veškerá blaženost a příjemnost života pochází z užitečného konání, č. 997. Život vůbec jest životem užitečného konání, č. 1964. Život andělský skládá se z dober lásky k Bohu a účinné lásky k bližnímu, a tudíž ze skýtání užitku č. 453. Pán a tudíž i andělé u člověka nehledí na nic, než na konečné úmysly, kteréž jsou užitečnými účely, č. 1317. 1645. 5844. Království Páně jest královstvím užitečných účelů, č. 453. 696. 1103. 3645. 4054. 7038. Pánu sloužiti znamená skýtati užitek, č. 7038. Všichni jsou tací, jaká jsou jejich užitečná konání, č. 4054. 6815.; vysvětleno v č. 7038.

(362)

Opačný však jest osud těch bohatých, kteří v Božství nevěřili a věci nebeské a církevní vypudili ze své mysli. Ti jsou v pekle, kdež jest špína, bída a nedostatek; v to proměňuje se jejich bohatství, kteréž oni milovali, jakožto svůj konečný účel; a proměňuje se v to nejen bohatství, nýbrž i samotné účely, jichž chtěli bohatstvím dosáhnouti, totiž buď žiti podle své libosti, hověti chťicům a oddati se bujně a nevázaně svým náruživostem, anebo moci se povznést nad ty, jimiž pohrdali. Tato bohatství a takovéto jich použití, poněvadž nemají v sobě nic duchovního, nýbrž pouze pozemskost, proměňují se ve špínu; neboť duchovnost v bohatství a v jeho použití jest jako duše v těle, a jako nebeské světlo ve vlhké půdě; propadají hnilobě, tak jako tělo bez duše, a jako vlhká země bez světla nebeského. Takými jsou ti, kdož byli bohatstvím svedeni a od nebe odvráceni.

(363)

Každému člověku po smrti zůstává jeho základní náklonnost čili panující láska; tato na věky nedá se vykořeniti, poněvadž duch člověka jest zcela takový, jaká jest jeho láska, a — což jest tajemstvím — tělo každého ducha nebo anděla jest zevnější podobou jeho lásky, kteráž vnitřní formě, totiž formě jeho smýšlení a jeho náklonností úplné odpovídá; proto lze poznati, jakými duchové jsou, padle jejich obličejů, podle jejich posuňků a jejich řečí; a rovněž i člověk ještě za svého života na Zemi byl by poznán, jakého jest ducha, kdyby se byl nenaučil v obličejích, v posuncích a v řečích tvářiti se takovým, jakým není. Z toho může býti zjevno, že člověk na věky zůstává takovým, jaká jest jeho základní náklonnost čili panující láska. Bylo mi popráno mluvit s některými, kteří žili před sedmnácti sty léty, a jejichž život znám jest ze spisů tehdejší doby, i ukázalo se, že **jejich láska, kterouž tenkrát měli, i nyní ještě jimi vládne.** Z toho vysvítá, že láska k bohatství a ke způsobu, jak se ho používá, zůstává u každého na věky, a jest taková, jak na světě se byla utvářila, jediné s tím rozdílem, že bohatství u těch, kteří ho používali k dobrým účelům, proměňuje se v příjemnost, a to podle jeho použití, u těch však, jimž sloužilo ke zlým účelům, bohatství se zvrátí ve špínu, v níž oni pak nalézají právě tak zalíbení, jako na světě měli zalíbení v bohatství pro špatné účely. Že mají pak zalíbení ve špíně, pochází odtud, že špinavé rozkoše a hanebnosti, k nimž bohatství používali, jakož i lakotnost, kteráž jest láskou k bohatství bez užitečného účelu, jsou souvztažné se špínou; duchovní špína nebývá jinou.

(364)

Chudí přicházejí do nebe nikoliv proto, že jsou chudí, nýbrž pro svůj život; za každým, buď si bohat nebo chud, ubírá se jeho život; není nijakého zvláštního milosrdenství pro jednoho více nežli pro druhého (g); přijat jest ten, kdo žil dobrý život, a zavržen jest ten, kdo žil zle. Kromě toho bývá člověk chudobou právě tak velice sváděn a od nebe odvrácen, jako bohatstvím; jsou mezi chudými

velice mnozí, kteří jsou s osudem svým nespokojeni, baží, aby měli mnoho a pokládají bohatství za požehnání (*h*), a tudíž nedosáhnou—li ho, zlobí se a zle smýšlejí o Božské Prozřetelnosti; rovněž také závidí jiným jejich statky; kromě toho i oni právě tak podvádějí jiné, když se příležitost k tomu naskytne, a žijí právě v tak nečistých neřestech. Jinak tomu ovšem jest u těch chudých, kteří jsou spokojeni svým osudem, jsou snaživí a pilní ve svém zaměstnání, a práci milují více, než zahálku, poctivě a věrně jednájí a při tom žijí křesťanský život. Mluvil jsem několikrát s těmi, kteří pocházeli z lidu selského a z nižší třídy lidové, a za svého pozemského života věřili v Boha a jednali spravedlivě a správně ve svých záležitostech. Ježto toužili dovědět se pravdu, tázali se, co jest účinná láska a co víra; slyšeli totiž na světě mnoho o víře, ve druhém životě však mnoho o účinné lásce; bylo jim tudíž řečeno, že účinná láska jest vše, co vztahuje se k životu, a víra vše, co vztahuje se k nauce, a tudíž že účinná láska spočívá na spravedlivém a pravém chtění a jednání při každém skutku, víra však na spravedlivém a pravém myšlení; a víra a účinná láska spojují se tak, jako nauka a život podle ní přiměřený, anebo jako myšlenka a vůle; a víra stává se účinnou láskou, jestliže člověk to, co spravedlivě a poctivě myslí, také chce a koná, a děje—li se tak, pak nejsou tu již dvě věci, nýbrž jediný celek. To pochopili zcela dobře a radovali se pravice, že na světě nikdy nechápali, že víra byla by něco jiného, nežli životem.

(*g*) *Není nijakého bezprostředního milosrdenství, nýbrž milosrdenství zprostředkované, totiž pro ty, kdož žijí podle přikázání Páně, a kteréž On ustavičně z milosrdenství vede na světě a pak na věky, č. 8700. 10.659.*

(*h*) *Důstojenství a bohatství nejsou skutečným požehnáním, poněvadž mohou býti uděleny právě tak zlým, jako dobrým, č. 8939, 10.775. 10.776. **Pravým požehnáním jest přijímání lásky a víry od Pána, a tím i spojení, neboť z toho prýští věčná blaženost, č. 1420, 1422. 2846. 3017. 3406. 3504. 3514. 3530. 3565. 3584. 4216. 4981. 8939. 10.495.***

(365)

Z toho může býti zjevno, že bohatí právě tak jako chudí přijdou do nebe, a tito zrovna tak snadno, jako oni. Příčina, že lidé věří, že chudí přijdou tam snadněji a bohatí obtížněji, jest ta, že nebylo porozuměno Slovu [Božímu] tam, kde promlouvá se o bohatých a chudých; bohatými v duchovním smyslu rozumějí se tam ti, kdož jsou bohatí na poznatky dobra a pravdy, a tudíž ti, kdož jsou v církvi, mající Slovo [Boží]; a chudými rozumějí se ti, jimž ony poznatky chybějí, ačkoliv po nich touží, tudíž ti, kteří jsou mimo církev, tam, kde Slova [Božího] není. Bohatcem, kterýž odíval se purpurem a kmentem a do pekla byl uvržen, rozumí se národ židovský, kterýž slul bohatým, ježto měl Slovo [Boží], a proto byl bohat na poznatky dobra a pravdy; skutečné také bývají purpurovými šaty označovány poznatky dobra, a kmentovými šaty poznatky pravdy (*i*); chudým pak, kterýž ležel u prahu boháče a žádal nasytiti se drobty, padajícími se stolu jeho, a kterýž anděly vnesen byl do nebe, rozumějí se pohané, kteříž neměli poznatků dobra a pravdy a plece po nich toužili, Luk. XVI: 19. 31. Bohatými, kteříž k velké hostině byli pozváni a se omluvili, rozumí se rovněž židovský národ, a chudými, kteříž místo nich byli přivedeni, rozumějí se pohané, kteří nejsou v církvi, Luk. XII: 16. až 24. Povíme též, koho nutno rozuměti oněmi boháči, o nichž Pán pravil: »Snáze jest velbloudu projíti uchem jehly, než boháči vejíti do království nebeského«, Mat. XIX: 24. Boháči rozumějí se zde boháči v **obojím smyslu**, jak v přírodním tak duchovním; boháči v přírodním smyslu, kteří mají nadbytek statků a jichž srdce k ním přilnulo; v duchovním smyslu však ti, kdož mají nadbytek ve vědomostech a učenosti, neboť toto jest bohatství duchovní, a za pomoci jeho oni chtějí vlastním svým rozumem vniknouti ve věci nebeské a věci církevní, a ježto je to proti řádu božskému, praví se, že jest snáze velbloudu projíti uchem jehly; neboť v tomto smyslu velbloudem označuje se poznávání a vědění vůbec, uchem jehly pak duchovní pravda (*k*). Že velbloudem a uchem jehly rozumějí se ony věci, dnes nikdo neví, ježto až doposud nebyly odkryty vědomosti učící, co v duchovním smyslu označováno bývá věcmi, o nichž se mluví v doslovném smyslu Slova [Božího]. V jednotlivých výrazech Slova [Božího] totiž jest smysl duchovní a smysl přírodní, neboť za tím

účelem, aby mohlo býti spojení nebe se světem, čili andělů s lidmi i tehdy, když zaniklo bezprostřední spojení mezi nimi, bylo Slovo [Boží] napsáno v samých souvztažnostech přírodních věcí s věcmi duchovními. Z toho jest zjevné, kdož ve Slově [Božím] obzvláště boháčem se rozumí. Že boháči v duchovním smyslu Slova [Božího] rozumějí se ti, kdož mají poznatky pravdy a dobra, a že bohatstvím rozumějí se samotné poznatky, které také skutečně jsou duchovním bohatstvím, vysvítá z různých míst Slova [Božího], v něž možno nahlédnouti, jako: Iz. Kap. X: 12. 13. 14; kap. XXX: 6. 7.; kap. XLV: 3. Jerem. Kap. XVII: 3.; kap. XLVII: 7.; kap. L: 36. 37.; kap. LI: 13.; Dan. Kap. V: 2. 3. 4.; Ezech. Kap. XXVI: 7. 12.; kap. XXVII: 1 až do konce. Zachar. Kap. IX: 3. 4.; Žalm XLV: 13.; Ozeáš kap. XII: 9.; Zjev. Kap. III: 17. 18.; Luk. Kap. XIV: 33. A jinde; a že chudými v duchovním smyslu označováni bývají ti, kdož nemají poznatků dobra a pravdy a přece po nich touží, Mat. Kap. XI: 5.; Luk. Kap. VI: 20. 21.; kap. XIV: 21.; Iz. Kap. XIV: 30.; kap. XXIX: 19.; kap. XLI: 17. 18.; Sofon. Kap. III: 12. 13. Všecka tato místa jsou vyložena podle smyslu duchovního v díle »Nebeská tajemství«, č. 10.227.

(k) Velbloud ve Slově [Božím] značí poznávání a vědění vůbec, č. 3048. 3071. 3143. 3145. Co jest výšivka, vyšívání a tudíž i jehla, č. 9688. Z vědomostí pronikati v pravdy víry přiči se božskému řádu, č. 10.236. Ti, kdož tak činí, stanou se pomatenými vzhledem k věcem nebeským a církevním, č. 128. 129. 130. 232. 233. 6047., a v příštím životě jsou jako opili, přemítají-li o věcech duchovních, č. 1072. Jakými dále jsou, č. 196. Příklady, kteréž objasňují, že duchovní pravdy nemohou býti pochopeny, jestliže do nich vniká se vědomostmi, č. 233. 2094. 2196. 2203. 2209. Od duchovních pravd lze přikročiti k vědomostem, příslušejícím člověku přírodnímu, nikoliv však naopak, poněvadž existuje duchovní vliv ve věci přírodní, nikoliv však přírodní vliv ve věci duchovní, č. 3219. 5119. 5259. 5427. 5428. 5478. 6322. 9110. 9111.

(i) Oděv značí pravdy a tudíž poznatky, č. 1073. 2576. 5319. 5954. 9212. 9216. 9952. 10.536. Purpur značí nebeské dobro, č. 9467. Kment značí pravdu nebeského původu, č. 5319. 9469. 9744.

Nejprve musí býti pravdy Slova [Božího] a církve uznány a pak lze na radu bráti vědomosti, nikoliv však naopak, č. 6047.

---

(43)

O manželstvích v nebi.

(366)

Ježto nebe skládá se z lidského pokolení, a tudíž andělé jsou obojího pohlaví, a ježto od samého stvoření jest to uspořádáno tak, že žena jest pro muže a muž pro ženu, a že tudíž druh druhu má náležeti, a ježto oběma jest tato láska urozena, — vyplývá z toho, že v nebi právě tak jsou manželstva, jako na Zemi; avšak **manželstva nebeská velice se liší od manželstev na Zemi**. Jaká jsou manželstva v nebi, čím rozeznávají se od manželstev na Zemi, a čím je převyšují, budiž v dalším pověděno.

(367)

Manželství v nebesích jest spojení dvou osob v jedinou mysl. Nejprve budiž objasněno, v čem toto spojení záleží. Mysl skládá se ze dvou částí, z nichž jedna zove se **rozumem**, druhá **vůlí**.

Jestliže obě tyto části jednotně pospolu působí, zovou se **jedinou myslí**; muž jest při tom činný, jakožto ona část, kteráž sluje **rozum**, a **žena** jakožto ona část, kteráž sluje **vůle**. Jestliže toto spojení, kteréž jest spojením vnitřní oblasti, sestoupiv nižší oblasti, příslušející tělu, tu jest vnímáno a pociťováno jakožto láska, a tato láska zove se manželskou láskou. Z toho vysvítá, že **manželská láska má svůj původ ve spojení dvou osob k jediné myslí**; to zove se v **nebi býti pospolu**, a říká se pak, že **nejsou dva, nýbrž jeden**; proč **dva manželé nejsou nazýváni dvěma anděly, nýbrž jediným andělem** (l).

(l) *Nikdo dnes neví, co jest manželská láska, a z čeho pochází, č. 2727. Manželskou láskou jest: Chtíti, co druhý chce, a tudíž vzájemné a v opětování, č. 2731. Ti, kdož jsou v lásce manželské, přebývají pospolu v nejvnitřnějším vnitru života, č. 2732. Ona jest sjednocením dvou myslí a to tak, že z lásky tvoří jediný celek, č. 10.168. 10.169. Neboť láska [dvou] myslí, kteráž jest láskou duchovní, jest sjednoceností, č. 1594. 2057. 3939. 4018. 5807. 6195. 7081 až 7086. 7501. 10.130.*

(368)

To, že existuje takové spojení muže se ženou v **nejvnitřnější oblasti**, totiž v **myslích**, pochází od samotného **stvoření**. Muž totiž stvořen jest jako bytost rozumová, takže myslí z rozumu, žena naopak stvořena jako bytost vůle, takže myslí z vůle; což též vysvítá z náklonnosti čili z vrozeného uzpůsobení mysli každého z nich, jakož i z postavy; z **uzpůsobení mysli** vysvítá to proto, ježto **muž jedná podle rozumu**, žena však podle citu; z **postavy** vysvítá to proto, ježto **muž má přísnější a méně sličný výraz obličeje, drsnější řeč a hrubší tělo, žena však nežnější a sličnější obličej, jemnější řeč a měkčí tělo**; týž rozdíl jest mezi **rozumem** a **vůlí**, čili mezi **myšlenkou** a **náklonností**; týž rozdíl i mezi **pravdou** a **dobrem**, a týž rozdíl mezi **věrou** a **láskou**; neboť pravda a víra náleží k rozumu, dobro a láska k vůli. Z toho plyne, že v duchovním smyslu Slova [Božího] **ji—nochem** a **mužem rozumí se chápání pravdy, pannou a ženou rozumí se však náklonnost k dobru**; a že **církev pro náklonnost k dobru a pravdě nazývána bývá ženou a pannou**; dále, že **všichni ti, kdož jsou v náklonnosti k dobru, zovou se pannami**, jako ve Zjev. XIV: 4. (m).

(m) *Jinoši značí ve Slově [Božím] porozumění pravdě anebo toho, kdo jest rozumným, č. 7668. Mužové podobně, č. 158. 265. 749. 915. 1007. 2517. 3134. 3236. 4823. 9007. Žena značí náklonnost k dobru a pravdě, č. 568. 3160. 6014. 7337. 8994.; rovněž i církev č. 252. 253. 749. 770.; a choť značí totéž, č. 252. 253. 409. 749. 770.; s jakým rozdílem, č. 915. 2517. 3236. 4510. 4823. Výrazu manžel a manželka v nejvyšším smyslu užívá se o Pánu a o Jeho spojení s nebem a s církví, č. 7022. Panna značí náklonnost k dobru, č. 3067. 3110. 3179. 3189. 6731. 6742., a rovněž i církev, č. 2362. 3081. 3963. 4638. 6729. 6775. 6778.*

(369)

Oba, jak muž tak i žena, mají rozum a vůli, avšak u muže převládá rozum, u ženy vůle, a člověk jest podle toho, co převládá. U manželstev v nebi není však nijakého převládání, neboť **vůle ženy jest i vůlí muže, a rozum muže jest i rozumem ženy, poněvadž jedno rádo chce a myslí tak, jako druhé, a tudíž jest vzájemnost a opětování, a tedy i jejich spojení v jediný celek**. Toto spojení jest spojením skutečným; neboť vůle ženy vniká v rozum muže, a rozum muže vniká ve vůli ženy, což zejména se děje, když na sebe pohlízejí; nebo — jak častěji bylo již výše řečeno, — v nebesích existuje sdělování myšlenek a náklonností, které je tím větší mezi manželem a manželkou, ježto navzájem se milují. Z toho může býti zjevno, jaké jest spojení mysli, které tvoří manželství, a které v nebesích jest původem manželské lásky, — že totiž jest v tom, že jeden chce, aby to, co má, náleželo druhému, a vzájemné zase naopak.

(370)

Bylo mi anděly řečeno, že jakou měrou jest mezi dvěma manžely takového spojení, takovou měrou mají manželskou lásku, a zároveň i rozumnost, moudrost a blaženost, a to proto, ježto Božská Pravda a Božské Dobro, z nichž pochází veškerá rozumnost, moudrost a blaženost, vplývá obzvláště v manželskou lásku, a manželská láska stává se tím skutečným základem božského vlivu, ježto jest zároveň manželstvím pravdy a dobra; neboť tak, jako jest spojením rozumu a vůle, tak jest i spojením pravdy a dobra, poněvadž rozum při jímá Božskou Pravdu, a rovněž i z pravd se utváří, a vůle přijímá Božské Dobro, a rovněž i dobrem se utváří; neboť to, co člověk chce, zdá se mu býti dobrem, a to, čemu rozumí, zdá se mu býti pravdou. Z toho plyne, že jest lhostejno, jestliže se řekne spojení rozumu a vůle, anebo řekne-li se spojení pravdy a dobra. Spojení pravdy a dobra činí anděla, jakož i jeho rozumnost, moudrost a blaženost; neboť anděl jest takový, jak u něho jest spojeno dobro s pravdou a pravda s rozumem, čili, což totéž jest, anděl jest takový, jak u něho jest spojena láska s věrou, a víra s láskou.

(371)

Že Božství, od Pána vycházející, hlavně vplývá v lásku manželskou, má svůj původ v tom, že manželská láska plyne ze spojení dobra a pravdy; nebo, jak výše bylo řečeno, spojení rozumu a vůle, čili spojení dobra a pravdy jest jedno a totéž. Spojení dobra a pravdy má svůj původ v Božské Lásce Pána ke všechněm na nebi i na Zemi; z Božské Lásky pochází Božské Dobro a Božské Dobro bývá přijímáno anděly a lidmi v božských pravdách; jedinou přijímací schránou dobra jest pravda, a proto nikdo, kdo není v pravdách, nemůže nic od Pána a s nebe přijmouti. Jakou měrou tudíž pravdy u člověka jsou spojeny s dobrem, takovou měrou člověk spojen jest s Pánem a s nebem. Tu jest tedy vlastní počátek manželské lásky, a proto ona jest vlastním základem božského vlivu. Toť jest příčina, že spojení dobra a pravdy v nebi sluje nebeským manželstvím, že nebe ve Slově [Božím] bývá k manželství přirovnáváno a také manželstvím nazýváno, a že Pán sluje ženichem a chotěm, a že nebe s církví bývá nazýváno nevěstou anebo též chotí (n).

(n) *Pravá manželská láska má svůj původ, základ a podstatu z manželství dobra a pravdy, pochází tudíž s nebe, č. 2728. 2729. O andělských duchách, kteří z představy o spojení dobra a pravdy dovedou vycítiti, zda vyskytuje se manželská láska, č. 10.756. Manželská láska chová se úplně, tak, jako spojení dobra a pravdy, o čemž v č. 1904. 2173. 2429. 2503. 3101. 3102. 3155. 3179. 3180. 4358. 5407. 5835. 9206. 9495. 9637. Jak děje se spojení dobra a pravdy a u koho, č. 3834. 4096. 4097. 4301. 4345. 4353. 4364. 4368. 5365. 7623. až 7627. 9258. Co jest pravá manželská láska vědí jen ti, kdož jsou v dobru a pravdě od Pána, č. 10.171. Ve Slově [Božím] bývá manželství označováno manželstvím dobra a pravdy, č. 3132. 4434. 4834. V pravé manželské lásce jest království Páně a nebe, č. 2737.*

(372)

Dobro a pravda, jsou-li u anděla a člověka spojen; netvoří dvojnost, nýbrž jediný celek, ježto pak dobro náleží pravdě a pravda náleží dobru. S tímto spojením má se to tak, jako když člověk myslí, co chce, a chce, co myslí, načež myšlenky a vůle tvoří jediný celek, jedinou mysl; neboť myšlenka tvoří čili předvádí podobu toho, co chce vůle a vůle to zpřijemňuje; toť příčina, proč v nebi dva manželé neslují dvěma anděly, nýbrž jedním andělem. To jest také to, co rozumí se slovy Páně: **»Což jste nečetli, že ten, který stvořil člověka, na počátku mužem a ženou je učinil a řekl: Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své, a budou dva jedno tělo, a tak již nejsou dva, ale jedno tělo. Nuže, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj. Ne všichni chápají slova toho, ale ti, jimž jest dáno«**, Mat. XIX: 4. 5. 6. 11., Mar. X: 6. 7. 8. 9.; 1. Mojž. II. 24; zde popisuje se nebeské manželství, v němž jsou andělé, a zároveň manželství dobra a pravdy; tím, že člověk nemá rozlučovati to, co Bůh spojil, rozumí se, že dobro nemá býti rozlučováno od pravdy.

(373)

Z toho lze vidět, z čeho pochází manželská láska, — že totiž nejprve tvoří se v myslích těch osob, kteréž jsou v manželství, a že pak sestupuje a rozvádí se v tělo, a zde jest vnímáno a cítěno jako láska; neboť cokoliv v těle kývá vnímáno a cítěno, má svůj počátek v duchovnosti, ježto jest z rozumu a vůle; rozum a vůle tvoří duchovního člověka; vše, co od duchovního člověka sestupuje do těla, jeví se tam v jiném útvaru, ale přece jest podobné a stejnomyslné, tak jako duše a tělo, a jako příčina a účinek, jakž to může býti jasno z toho, co v obou člancích o souvztažnostech bylo pověděno a ukázáno.

(374)

Slyšel jsem anděla, který takto líčil lásku v pravdě manželskou a její nebeské radosti: Ona jest Božstvím Páně v nebesích, kteréž jest Božským Dobrem a Božskou Pravdou, ve dvojnosti tak sjednocenými, že nejsou dvěma, nýbrž jediným. Právě, že dva manželé v nebi jsou onou láskou, poněvadž každý z nich jest svým dobrem a svou pravdou, a to jak co do mysli, tak co do těla; neboť tělo jest obrazem mysli, poněvadž jest utvořeno k jejímu podobenství. Z toho vyvodil závěr, že Božství zobrazeno jest ve dvojici, kteráž trvá v pravé manželské lásce, a poněvadž zobrazeno jest v ní Božství, zobrazeno jest nebe, neboť celé nebe jest od Pána vycházejícím Božským Dobrem a Božskou Pravdou. Proto tedy údělem této lásky jest vše, co k nebi náleží, jakož i takové množství blaha a slasti, že mu počtu není; počet ten vyjádřil jistým slovem, které naznačuje **myriady myriad**. Divil se; že člověk církve nic o tom neví, kdežto přece církev jest nebem Páně na Zemi, a nebe jest manželstvím dobra a pravdy. Právě, že žasne, pomyslili si, že v církvi více než mimo církev páchá se a dokonce omlouvá se cizoložství, ačkoliv rozkoš cizoložstva v duchovním smyslu a tudíž i v duchovním světě není nic jiného, než rozkoš nad nepravdou spojenou se zlem, kterážto rozkoš jest pekelná, a ježto jest úplným opakem slasti nebeské, kteráž jest slastí lásky, pocházející z pravdy, spojené s dobrem.

(375)

Každý ví, že **dva manželé, kteří se milují, vnitřně jsou sjednoceni, a že nejpodstatnější věcí manželství jest sjednocení duší čili myslí; z toho lze též seznati, že jaké samy sebou jsou duše čili myslí, takové jest i sjednocení, a tudíž i jejich vzájemná láska**. Mysl tvoří se jedině z pravdy a dobra; neboť vše, co jest ve vesmíru, vztahuje se zpět k dobru a k pravdě, jakož i k jejich sjednocení, a proto sjednocení myslí jest právě takové, jaké jsou pravdy a dobra, z nichž myslí jsou utvářeny, a je tudíž nejdokonalejší sjednocení těch myslí, kteréž jsou utvářeny z pravé pravdy a dobra. Jest třeba věděti, že nic navzájem nemiluje se více, nežli miluje se pravda a dobro, a proto z této lásky plyne pravá láska manželská (o); **nepravda a zlo sice také navzájem se milují, avšak tato láska proměňuje se pak v peklo**.

(o) *Všecko ve vesmíru, jak na nebi tak na světě, vztahuje se k dobru a pravdě, č. 2451. 3166. 4390. 4409. 5232. 7256. 10.122., a ke spojení jich obou, č. 10.555. Mezi dobrem a pravdou jest manželství, č. 1904. 2173. 2503. Dobro miluje pravdu a touží po ní a chce, aby s ní se spojilo, i jsou tudíž v ustavičné snaze po spojení, č. 9206. 9207. 9495. Život pravdy vychází z dobra, č. 1589. 1997. 2579. 4070. 4096. 4097. 4736. 4757. 4884. 5147. 9667. Pravda jest formou dobra, č. 3049. 3180. 4574. 9154. Pravda jest k dobru v témž poměru, jako voda ke chlebu, č. 4976.*

(376)

Z toho, co nyní bylo řečeno o původu manželské lásky, lze souditi, kdo jest v lásce manželské a kdo nikoliv; že totiž v manželské lásce jsou ti, kdož z Božské Pravdy jsou v Božském Dobru, a že manželská láska jest tou měrou pravou, jakou měrou pravými jsou pravdy, kteréž s dobrem se pojí. A ježto veškeré dobro, které pojí se s pravdami, pochází od Pána, nemůže tudíž nikdo býti ve

skutečné manželské lásce, dokud neuznává Pána a Jeho Božství, neboť bez tohoto uznání Pán nemůže vplývat, a býti spojen s pravdami, kteréž jsou u člověka.

(377)

Z toho vysvítá, že v **manželské lásce NEJSOU ti, kdož jsou v nepravdě, a naprosto ti NE, kdož jsou v nepravdě, ze zla pocházející;** ti, kdož jsou ve zlu a z tohoto v nepravdě, mají vnitro, oblast mysli, uzavřené, a proto nemůže v něm býti nijakého počátku manželské lásky, nýbrž vespod vnitra, ve vnějším čili přírodním člověku, odděleném od vnitřního, děje se spojení nepravdy se zlem, kteréžto spojení zove se **pekelným manželstvím;** oni rozmlouvají pospolu, a také ze smyslnosti se spojují, **uvnitř však planou k sobě úhlavní nenávisť,** která jest tak veliká, že nelze jí popsat.

(378)

Rovněž tak není manželské lásky mezi dvěma, kteří jsou různého náboženství, ježto pravda jednoho nesouhlasí s dobrem druhého, a dvě nestejně a neshodné věci nemohou ze dvou myslí utvořit mysl jedinou; proto původ jejich lásky není odvozen z ničeho duchovního; žijí—li spolu a snášejí—li se, děje se to pouze z příčin přírodních (*p*). Z tohoto důvodu jsou **v nebi uzavírána manželství mezi těmi, kdož jsou v téže společnosti, ježto trvají též ve stejném dobru a pravdě, nikoliv však mezi těmi, kdož jsou mimo tutěž společnost.** O tom, že všichni, kdož jsou v jedné a téže společnosti, jsou též ve stejném dobru a pravdě, a liší se od těch, kdož nejsou v téže společnosti; viz výše č. 41. a dále. To bylo také předobrazeno u izraelského národa tím, že manželstva uzavírána byla v mezích toho kterého kmene, a zejména v mezích toho kterého rodu, nikoliv vlak mimo ně.

(p) Manželstva mezi těmi, kdož jsou různého náboženství, jsou nepřipustna, protože u nich nenastává spojení stejného dobra a pravdy ve vnitru, č. 8998.

(379)

Rovněž tak **není možná pravá manželská láska mezi jedním mužem a několika ženami;** neboť tento poměr ničí její duchovní počátek, kterýž jest v tom, že ze dvou myslí tvoří se mysl jediná, a tudíž ničí vnitřní spojení, totiž spojení dobra a pravdy, z něhož vlastní podstata této lásky pochází; manželství s více než jednou osobou jest jakoby rozum rozdělený na několik vůlí, a jako člověk, kterýž nakloněn jest nikoliv jedné, nýbrž několika církvím, čímž jeho víra tak se rozptýluje, že nakonec nezbyvá nijaké. Andělé praví, že brátí si několik žen přiči se božskému řádu naprosto, přesvědčili se o tom mnoha důvody, jakož i tím, že jakmile na manželství s několika osobami pouze si pomyslí, ihned jsou odcizeni vnitřní blaženosti a nebeské slasti a stávají se pak jako opojenými, ježto u nich pak dobro odděluje se od své pravdy; a ježto vnitro, oblast jejich mysli, již při pouhé myšlence na to, spojené s jistou náchylností k tomu, uváděno bývá v takovýto stav, poznávají zřetelně, že manželství s více než jednou osobou uzavírá vnitro a jest příčinou, že místo manželské lásky vloudí se láska ke hrubé rozkoši, kteráž odvádí lásku od nebe (*q*). Andělé praví dále, že člověk stěží může to pochopiti, ježto jen málo jest takových, kdož žijí v pravé manželské lásce, a ti, kdož jí nemají, nevědí naprosto nic o vnitřní slasti, která se skrývá v této lásce, nýbrž vědí jen o nevázané rozkoši, kteráž po krátkém společném žití zvrátí se v nechutenství, kdežto naopak slast lásky v pravdě manželské nejen že potrvá do pozdního věku na světě, nýbrž po smrti stává se slastí nebeskou, a pak naplňuje se slastí vnitřní, kteráž věčně se zdokonaluje. Pravili také, že lze napočítati tisíce blaženosti lásky v pravdě manželské, z nichž ani jediná není člověku známa, aniž ji může pochopiti ten, kdož není v manželství dobra a pravdy od Pána.

(q) Ježto muž a žena jsou jedno a mají pospolu žítí v největší vniternosti života, a ježto v nebi tvoří pospolu pouze jednoho anděla, není láska v pravdě manželská možná mezi jedním mužem a několika ženami, č. 1907 2740. Několik žen současně pojmuti přiči se božskému řádu, ř.

1C.837. Že manželství neexistuje, leč jedině mezi jedním mužem a jednou ženou, vědí zřetelně ti, kdož jsou v nebeském království Páně, č. 865. 3246. 9002. 10.172. Příčinou toho jest, že andělé tam žijí v manželství dobra a pravdy, č. 3246. Že izraelskému národu bylo dovoleno bráti si několik žen, a k ženám přibrati ještě ženiny, že však není to dovoleno křesťanům, příčina jest ta, že onen národ trval v zevniternosti bez vniternosti, křesťané však naopak mohou býti ve vniternosti, a tudíž v manželství dobra a pravdy, 3246. 4837. 8809.

(380)

Snaží-li se jeden z manželů ovládnouti druhého, vypuzuje se tím manželská láska a její nebeská slast úplně, neboť — jak výše bylo řečeno — manželská láska a její slast pozůstává v tom, že vůle jednoho lest vůli druhého a to vzájemné a v opětování; tuto věc manželství ničí však láska k panování, neboť kdo panuje, chce, aby jedině jeho vůle u druhého platila, a obrácené, aby vůle druhého v něm samotném neplatila pranic; vzhledem k tomu není zde pak nijaké vzájemnosti a tudíž ani nijakého sdělování lásky a příjemnosti s druhým a opačné; takovéto sdělování a z něho pocházející spojení jest onou vlastní vnitřní příjemností manželství, kteráž zove se blažeností; láska k panování uhasíná úplně tuto blaženost, a s ní i všecko, co jest nebeské a duchovní v této lásce, a to do té míry, že se pak vůbec ani neví, že něco podobného existuje, a když by někdo o ní mluvil, jest blaženost ta pokládána za tak nepatrnou, že pouhá zmínka o ní vyvolává buď úsměv anebo hněv. Jestliže někdo chce a miluje to, co jiný, tu oba zůstávají ve svobodě; neboť lásce náleží veškerá svoboda, a naopak tam, kde jest panování; nikdo nemá svobody; jeden jest otrokem, ba jest jím i ten, kdo panuje, ježto jeho panovačnost vodí jej jako otroka. To však naprosto nepochopí ten, kdo neví, co jest svoboda lásky nebeské. Avšak z toho, co jsme výše pověděli o původu a podstatě lásky manželské, lze seznati, že jakou měrou vyskytuje se panování, takovou měrou myslí nejsou spojeny, nýbrž rozděleny; panování zotročuje, a zotročená mysl buď nemá nijaké vůle, anebo má vůli opačnou. Nemá-li nijaké vůle, nemá i lásky; má-li vůli opačnou, jest na místě lásky nenávisť. Vnitro těch, kdož žijí v takovémto manželství, jest ve vzájemném střetnutí a boji, jakž tomu bývá u dvou proti sobě působících, byl i zevnějšek k vůli míru sebe více se překonával a chlácholil. Střetnutí a boj jejich vnitra ukazuje se po jejich smrti; přicházejí pak ponejvíce k sobě a zápasí pak pospolu jako nepřátelé, a navzájem se rozdrásávají; neboť jednají pak podle stavů svého vnitra; jejich zápasy a drásání měl jsem příležitost několikráte viděti, a u některých bylo v tom plno pomstychtivosti a zuřivosti; neboť v příštím životě dána jest vnitru každého jednotlivce svoboda, a ono již není zevnějškem drženo na uzdě z ohledů, které existovaly na světě, ježto pak každý jest takový, jaký jest uvnitř.

(381)

U některých osob vyskytuje se cosi na způsob lásky manželské, avšak ani to není láskou manželskou, jestliže netrvají v lásce k dobru a pravdě; jest to cosi, co přijímá na sebe tvářnost manželské lásky z různých příčin, jako: Býti doma obslouženu, žiti v bezpečnosti, v klidu anebo v pohodlí, anebo míti obsluhu v době nemoci nebo stáří, anebo z příčiny péče o milované dítky; někteří překonávají se, bojíce se manžela, bojíce se o svou pověst a strachující se zlých následků; některé vede k tomu smyslnost. Manželská láska manželů jest rovněž různá; u někoho může býti větší nebo menší, u někoho malá anebo docela žádná; a vzhledem k těmto rozdílům, jeden může míti nebe a druhý peklo.

(382)

Pravá manželská láska jest v nejvnitřnějším nebi, ježto andělé jsou tam v manželství dobra a pravdy, jakož i v nevinności; **andělé nižšího nebe rovněž jsou v manželské lásce, avšak v té míře, v jaké mají nevinność.** Neboť manželská láska sama sebou jest stavem nevinności, a proto mezi manžely, kteří jsou v manželské lásce, jsou příjemnosti nebeské, před jejich dušemi odehrávají se takorba tytéž hry dětinné nevinności, jako mezi dětmi, neboť všechno rozradostňuje

jejich mysl, ježto nebe se svou radostí vplývá v každou maličkost jejich života, a proto v nebi manželská láska přeodobrazována bývá nejkrásnějšími předměty. Viděl jsem ji předobrazenu jako dívku nevýslovné krásy, obklopenou běloskvoucím oblakem. Bylo mi řečeno, že andělé veškeru svoji krásu mají z manželské lásky; náklonnosti a myšlenky, z ní plynoucí, bývají předobrazeny aurami, zářícími leskem diamantů a třpytícími se jako korundy a rubíny, a to s takou půvabností, že vzněcuje vniternost myslí. Slovem, v manželské lásce jeví se nebe, poněvadž nebe u andělů jest spojením dobra a pravdy, a z tohoto spojení vzniká manželská láska.

(382)

[a] Manželstva v nebesích rozeznávají se od manželstev na Zemi tím, že manželstva na Zemi jsou tu kromě toho k plození potomstva, v **nebesích však nikoliv; místo onoho plození jest v nebi plození dobra a pravdy; toto plození zaujímá místo prvního** proto, poněvadž, jakž výše bylo ukázáno, jejich manželství jest manželstvím dobra a pravdy, a v tomto manželství dobro a pravda, jakož i jejich sjednocení nade vše jsou milovány. Proto dobra a pravda jsou tím, co ploženo jest manželstvím v nebesích; v tom jest příčina, že zrozeními a plozeními ve Slově [Božím] označovány bývají duchovní zrození a plození, totiž dobra a pravdy; matkou a otcem označována bývá s dobrem spojená pravda, která zplozuje, syny a dcerami označovány pravdy a dobro, kteréž jsou zplozovány, a zeti a snachami jejich spojení, a tak dále (r). Z toho vysvítá, že manželstva v nebi nejsou jako manželstva na Zemi; v nebi jsou duchovní zasnoubení, jež nelze nazvati sňatky, nýbrž spojením myslí v důsledku manželství dobra a pravdy, na Zemi však jsou sňatky, poněvadž netýkají se jen ducha, nýbrž i těla; a poněvadž **v nebi nejsou sňatky, nebývají tam manželé zváni mužem a ženou, nýbrž v důsledku představy andělů o spojení dvou myslí v mysl jednu každý z manželů zván jest jistým slovem, které vyjadřuje obapolné jejich působení na sebe**. Z toho lze viděti, jak dlužno rozuměti slovům Páně o sňatcích, Luk. XX: 35. 36.

(r) Početími, porody, zrozeními a plozeními zovou se tytéž věci v duchovním smyslu, a tudíž týkající se dobra a pravdy, čili lásky a víry, č. 613. 1145. 1755. 2020. 2584. 3860. 3868. 4070. 4668. 6239. 8042. 9325. 10.249. Proto zplození a porod značí znovuzrození se a obrození pomocí víry a lásky, č. 5160. 5598. 9042. 9845. Matka značí církev vzhledem k pravdě a tudíž i pravdu církve, otec značí církev vzhledem k dobru a tudíž i dobro církve, č. 2691. 2717. 3703. 5581. 8897. Synové značí náklonnosti k pravdě a tudíž pravdy, č. 489. 491. 533. 2623. 3373. 4257. 8649. 9807.; dcery značí náklonnosti k dobru a tudíž dobro, č. 489. 490. 491. 2362. 3963. 6729. 6775. 6778. 9055. Zeť značí pravdu přidruženou k náklonnosti k dobru, č. 2389.; snacha značí dobro, své pravdě přidružené, č. 4843.

(383)

Bylo mi též popřáno viděti, kterak manželstva v nebi bývají uzavírána. Všude v nebi druží se rovní k sobě, nerovní pak od sebe se odlučují, a proto každá společnost nebeská sestává z podobných [andělů]; podobní k podobným přidružují se nikoliv sami sebou, nýbrž Pánem (viz výše č. 41. 43. 44. a d.), a, tímto způsobem přidružuje se i manžel k manželce, totiž ti, jejichž myslí mohou býti v jedinou mysl spojení, a proto již při prvním spatření se vroucně navzájem se milují, sebe navzájem pokládají za manžely a vstupují v manželství. Toť jest příčina, že **veškerá manželstva v nebi pocházejí jedině od Pána; koná se při tom slavnost za četné účasti; slavnosti ty v každé společnosti jsa jiné**.

(384)

Ježto manželstva na Zemi jsou semeništi lidského pokolení a rovněž i andělů nebeských (neboť jak výše v příslušném oddílu bylo ukázáno, nebe jest z lidského pokolení), a kromě toho, ježto také jsou duchovního původu, totiž z manželstva dobra a pravdy, a ježto Božství Páně v tuto lásku obzvláště vplývá, jsou manželstva pozemská v očích nebeských andělů nanejvýše svatá; a naopak cizoložstva,

poněvadž jsou opakem manželské lásky, pokládají andělé za bohaprázdná. Neboť tak, jako andělé spatřují v manželstvích manželství dobra a pravdy, kteréž jest nebe, tak zase spatřují v cizoložstvích manželství nepravdy a zla, kteréž jest peklem, a proto také, jakmile jen slyší slovo cizoložství, odvracejí se, v čemž jest také příčina, že člověku, který vidí svou rozkoš v cizoložství, uzavírá se nebe, a po jeho uzavření on přestává uznávati Božství, jakož i to, co vztahuje se k víře církevní (s). Že všichni, kdož jsou v pekle, jsou proti manželské lásce, mohl jsem postřehnouti ze sféry, kteráž odtamtud vyvěrala, a kteráž jevila se jako ustavičná snaha, manželství roztrhnouti a poškoditi. Z toho vysvítá, že v pekle panující rozkoší jest rozkoš cizoložstva, a že rozkoš cizoložstva jest také rozkoší, zničení spojení dobra a pravdy, kteréžto spojení vytváří nebesa, z čehož následuje, že rozkoš cizoložství jest pekelnou rozkoší, pravým opakem slasti manželské, kteráž jest slastí nebeskou.

(s) *Cizoložstva jsou bezbožnostmi*, č. 9961. 10.147. *Cizoložníkům nebe se uzavírá*, č. 275. *Ti, kdož nalézají rozkoš v cizoložství, nemohou přijíti do nebe*, č. 539. 2733. 2747. 2748. 2749. 2751. 10.175. *Cizoložníci jsou nemilosrdní a bez náboženství*, 824. 2747. 2748. *Představy cizoložníků jsou nečisté*, č. 2747. 2748. *V příštím životě milují špínu a jsou v rovněž takových peklech*, č. 2755. 5394. 5722. *Cizoložstvími ve Slově [Božím] bývá označováno hanobení dobra, a smilstvem zvrácení pravdy*, č. 2466. 2729. 3399. 4865. 8904. 10.648.

(385)

Byli jistí duchové, kteří podle zvyku, jež si za života osvojili, doráželi na mne s obzvláštní obratností, a to zcela jemným, takooka vlnitě se pohybujícím vlivem, jakýž přichází od duchů dobře smýšlejících; postřehl jsem však, že vězí v nich lstivost a podobné vlastnosti za tím účelem, aby se mne zmocnili a mne obelstili; posléze rozmlouval jsem s jedním z nich, kterýž, jak mi bylo řečeno, za svého života na světě býval vojevůdcem; a ježto jsem upozoroval, že v jeho představách bylo cosi nestoudného, mluvil jsem s ním o manželství řečí duchovní, spojenou s předobrazeními, kteráž vyjadřuje myšlenky úplně, a v jediné chvíli vyjádří jich několik; pravil, že za svého tělesného života cizoložství nepokládal za nic; bylo mi však popřáno říci mu, že cizoložstva jsou zvrhlostí, být i lidem tohoto druhu pro rozkoš, kterouž oni dychtivě v sebe vsávají, a z toho plynoucí sebeomluvy, nezdály se býti zvrhlostmi, nýbrž dokonce věcmi dovolenými, což mohl by již z toho věděti, že manželstva jsou semeništi lidského pokolení a tudíž i semeništi nebeského království, a že tedy naprosto nemají býti porušována, nýbrž že mají býti pokládána za svatá; a dále, poněvadž jest ve druhém životě a ve stavu chápavosti, že mohl by věděti, že láska manželská od Pána skrze nebe sestupuje, a že z této lásky, jakožto roditelky, pochází vzájemná láska, kteráž jest základem nebe; jakož i z toho, že cizoložníci, jakmile se blíží k nebeským společnostem, pociťují vlastní svůj zápach, a v důsledku toho vrhají se směrem k peklu; a že mohl by věděti alespoň to, že porušování manželství přiči se božským zákonům a občanským zákonům všech říší, jakož i že přiči se jak božskému tak i lidskému řádu, zdravému rozumu a podobně. On však odvětil, že na takové věci za svého tělesného života nemyslí; chtěl rozumovati, je-li tomu tak, byl však upozorněn, že pravda nepřipouští nijakého rozumářství, neboť toto běře v ochranu rozkošnictví a tudíž i zlo a nepravdu, a on že má nejprve přemýšleti o věcech, které jsem mu řekl, ježto jsou pravdou, anebo že má přemýšleti podle zásady všeobecně na světě známé, že totiž **nikdo nemá jinému činit to, co nechce, aby jiný jemu činil**; a kdyby někdo takovým způsobem odloudil mu jeho choť, kterou miloval (kterážto láska bývá na počátku každého manželství), a kdyby on, jsa tím rozhořčen, o činu tom mluvil, zdaž by i on sám nezlořečil cizoložství, a zdaž by svým zdravým rozumem nebyl více než jiní proti němu zaujat a je do pekla neodsuzoval ?

(386)

Bylo mi též ukázáno, kterak slasti manželské lásky postupují směrem k nebi, a rozkoše cizoložství k peklu. Postupování radostí manželské lásky k nebi dalo se stálým stupňováním se blažeností a slastí

až k nesčetnosti a nevýslovnosti, a čím hlouběji ona vnikala, tím byly ony bezpočetnější a tím nevýslovnější, až staly se blaženostmi a slastmi nejvnitřnějšího nebe, čili nebe nevinnosti; to dalo se za největší svobody, neboť **veškerá svoboda pochází z lásky a tudíž největší svoboda z lásky manželské**, kteráž jest vlastní láskou nebeskou. Cizoložství však postupovalo skrze pekla, a to postupně až k nejnižšímu peklu, kde jest vše strašlivé a hrůzoplňné; takový osud očekává cizoložníky po jich životě na světě. Cizoložníky rozumějí se ti, kdož pocítují rozkoš v cizoložství a nechut v manželství.

---

(44)

O činnosti andělů v nebi.

(387)

Činnosti andělů v nebi nemohou býti vypočteny, aniž zvláště popsány, nýbrž může býti o nich něco jen všeobecně pověděno. Neboť činnosti ty jsou **bezpočetné a rozmanité** podle **povinností každé společnosti**; neboť tak, jako společnosti podle **svého dobra** (viz výše č. 41.) jsou rozděleny, tak jsou i rozděleny podle **skýtání užitku**, poněvadž u všech, kdož jsou v nebesích, dobro jest v jejich jednání, a toto jest skýtáním užitku. Každý tam skýtá užitek, neboť **království Páně jest královstvím užitečného konání (t)**.

(t) Království Páně jest královstvím užitečného konání, č. 453. 696. 1103. 3645. 4054. 7038. Pánu sloužiti jest býti užitečným, č. 7038. V příštím životě všichni musí plniti užitečné účely, č. 1103., rovněž i zlí a pekelníci; jakým způsobem, o tom v č. 696. Všichni jsou takými, jaké jest jejich užitečné konání, č. 4054. 6815., vysvětleno v č. 7038. Andělská blaženost spočívá v dobra účinné lásky a tudíž ve skýtání užitku, č. 454.

(388)

V nebi tak, jako na Zemi, jsou rozmanitá zřízení, neboť jsou tam **církevní, občanské i domácí záležitosti**; že jsou tam záležitosti církevní, vysvítá z toho, co bylo výše, č. 221. až 227. o bohoslužbě pověděno a ukázáno; že jsou tam záležitosti občanské, vysvítá z toho, co řečeno bylo o panování v nebi, č. 213. až 220.; a že jsou tam domácí záležitosti, vysvítá z toho, co bylo řečeno o příbýtcích a sídlech andělů, č. 183. až 190., a o manželstvích v nebesích, č. 366. až 386.; z toho vysvítá, že v každé nebeské společnosti jsou rozmanitá zřízení a rozmanitá zaměstnání.

(389)

Všecko v nebesích jest zařízeno podle **božského řádu**, nad nímž všude bdí andělé a spravují jej; moudřejšími anděly spravovány jsou věci, které všeobecnému dobru jsou obecně užitečné; méně moudrými jsou spravovány věci, týkající se blaha užšího kruhu, a tak dále; tato zřízení jsou sobě navzájem podřazena právě tak, jako v božském řádu skýtání užitku jest navzájem sobě podřazeno; proto jest s konáním každé služby spojena hodnota, a s hodnotou jest spojeno skýtání užitku; nicméně však anděl **neosvojuje** si hodnotu, nýbrž **všecku připisuje užitečnému konání**; a poněvadž užitečné konání jest **dobrem**, které on skýtá, a **vše dobré od Pána pochází, připisuje ji on úplně Pánu**. Kdo tedy nejprve myslí na čest sebe samého, a teprve pak na čest, která náleží užitečnému konání, a nikoliv nejprve na čest tohoto užitečného konání a teprve pak na čest sebe samého, tomu v nebi není svěřen nijaký úřad, poněvadž on ohlédá se od Pána nejprve na sebe, a teprve pak na užitečné konání; praví-li se **skýtání užitku**, rozumí se tím **i Pán**, poněvadž, jakž výše bylo již řečeno, **skýtání užitku jest dobrem, a dobro pochází od Pána**.

(394)

Z toho lze nyní souditi, jaká jest v nebi podřadnost, — že totiž každý podle té míry, jak SKÝTÁNÍ UŽITKU MILUJE, váží si jej a ctí jej, a rovněž i osobu, k níž skýtování užitku se pojí, miluje, váží si jí a ctí ji; a rovněž že osoba jest tou měrou milována, vážena a ctěna, jak skýtování užitku připisuje nikoliv sobě, nýbrž Pánu; neboť tou měrou jest moudrou, a tou měrou vyvíjí své užitečné působení z dobra; duchovní láska, vážnost a čest není nic jiného, než láska, vážnost a čest ke skýtování užitku dotyčné osoby, a čest pro osobu plyne ze skýtování užitku, a nikoliv, že skýtování užitků náleží čest pro osobu, která užitky ty skýtá. Kdo oceňuje lidi podle duchovní pravdy, neoceňuje je jinak; neboť nahlíží, že člověk člověku jest roven, nechť zaujímá vyšší nebo nižší hodnost, a že rozdíl jest jen v moudrosti, a moudrostí jest, milovati užitečnost, jakožto dobro spoluobčanů, společnosti, vlasti a církve. V tom spočívá též láska k Pánu, neboť od Pána jest všelike dobro, které jest dobrem skýtování užitku; a rovněž tak i láska k bližnímu, poněvadž bližní jest dobrem, jež má býti ve spoluobčanech, ve společnosti, ve vlasti v církvi milováno a jim prokazováno (u).

(u) Bližního milovati neznačí milovati jeho osobu, nýbrž to, co jest u něho, a z čeho on jest, č. 5025. 10.336. Ti, kteří milují jeho osobu a nikoliv to, co jest u něho, a z čeho on jest, milují právě tak zlo, jako dobro, č. 3820., a prokazují dobro právě tak zlým, jako dobrým, kdežto přece zlým činiti dobro jest právě tolik, jako dobrým činiti zlo, a to není láskou k bližnímu, č. 3820. 6703. 8120. Soudce, trestající zlého, aby týž se polepšil, a aby dobří nebyli jím nakaženi nebo poškozeni, miluje bližního, č. 3820. 8120. 8121. Každý člověk a každá společnost, dále vlast a církve a v povšechném smyslu království Páně jsou bližními, a jim dobře činiti z lásky k dobru podle jakosti jejich stavu, cest milovati bližní; jest tudíž jejich dobro, o něž každý má pečovati, bližním, č. 6818. až 6824. 8123.

(391)

Všecky společnosti v nebesích se RŮZNÍ PODLE SKÝTÁNÍ UŽITKU, poněvadž, jak v č. 41. a dalším bylo řečeno, společnosti různé se podle dobra, a dobrem jest činné dobro čili dobro účinné lásky, toto však jest skýtáním užitku. Jsou společnosti, jež zaměstnávají se opatrováním dětí; jiné společnosti vyučují a vychovávají je, když povyroستou; jiné vyučují a vychovávají chlapce a dívky, kteříž dobrým vychováním na světě jsou dobří a tudíž přijdou do nebe, jiné společnosti poučují sprostně dobré z křesťanského světa a uvádějí je na cestu k nebi; jiné podobně vyučují různé pohanské národy; jiné společnosti ochraňují duchy — nováčky, totiž ty, kdož nedávno sem přišli ze světa, před dorážením zlých duchů. Jsou i takové společnosti, kteréž pomáhají těm, kdož jsou na spodní zemi; a jsou i takové, které jsou u těch, kteří jsou v peklech, a udržují je na uzdě, aby navzájem netrýznili se nad meze, jež jsou jim vytčeny; jsou i takové společnosti, kteréž bývají u těch, kdož vstávají z mrtvých. Vůbec bývají andělé každé společnosti vysíláni k lidem, aby je ostříhali, a od zlých náklonností, a z nich vyplývajících myšlenek, odvraceli, a jim, pokud to svobodně přijímají, vnukali dobré náklonnosti, jimiž pak řídí i skutky a díla člověka tím způsobem, že, jak dalece jest to možno, oddalují zlé úmysly. Andělé, jsou-li u lidí, takoruka přebývají v jejich náklonnostech, a jsou tou měrou blízcí člověku, jako měrou on trvá v dobru, z pravd pocházejícím, a jsou tím vzdálenější, čím více jest jeho život od dobra vzdálen. (x) Ale tato veškerá činnost andělů jest činností Pána prostřednictvím andělů; neboť andělé nepodrobují se jí sami ze sebe, nýbrž z Pána; toť jest příčina, že anděly ve Slově [Božím], v jeho duchovním smyslu, nerozumějí se andělé, nýbrž něco od Pána; a proto také andělé ve Slově [Božím] nazývání bývají bohové. (y).

(x) O andělech u dětí a pak u chlapců, a tak postupně dále, č. 2303. Člověka z mrtvých vzkřísí andělé, podle zkušeností, č. 168. až 189. Andělé jsou vysíláni k těm, kdož jsou v pekle, aby přes míru vzájemně se netrýznili, č. 967. O povinnostech andělů k lidem, vcházejícím do druhého

života, č. 2131. Duchové a andělé jsou u všech lidí a člověk pomocí duchů a andělů Pánem jest veden, č. 50. 697. 2796. 2837. 2888. 5847. až 5866. 5976. až 5993. 6209. Andělé mají vládu nad zlými duchy, č. 1755.

(y) Anděly označováno bývá ve Slově [Božím] cosi božského od Pána, č. 1925. 2821. 3039. 4085. 6280, 8192. Andělé slují ve Slově [Božím] bohové pro své přijmutí Božské Pravdy a Dobra od Pána, č. 4295. 4402. 8301. 8192.

(392)

Tyto činnosti andělů jsou jejich **všeobecnými činnostmi**; každý z nich však má ještě přidělený svůj **zvláštní obor**; neboť každé společné skýtání nějakého užitku sestává z nesčetných [užitečných prací], kteréž slují zprostředkujícím, pomocným a sloužícím skytáním užitku; všecko vůbec a každá jednotlivost zvláště jsou sobě navzájem přiřazeny a podřazeny podle **božského řádu**, a **svým celkem tvoří a dovršují všeobecný užitek, kterýž jest obecným dobrem**.

(393)

CÍRKEVNÍ ÚŘADY v nebi zastávají ti, kdož Slovo [Boží] milovali a s touhou po pravdách v něm pátrali, nikoliv se zřetele na svou čest nebo zisk, nýbrž se zřetele na užitek jak pro svůj vlastní život, tak pro život jiných; podle míry své lásky a své touhy po tom, aby stali se užitečnými, jsou tam v osvětlení a ve světle moudrostí, v něž dospívají i pomocí Slova [Božího], v nebi jsou, kteréž není jako na světě přírodní, nýbrž duchovní (viz výše č. 259). Ti zastávají úřad kazatelský a podle božského řádu jsou tam výše postaveni ti, kdos jiné předčí v moudrosti, pocházející z osvětlení. **OBCANSKÉ ÚŘADY** zastávají ti, kdož na světě milovali vlast a její obecné blaho více, než blaho své vlastní, a konali spravedlnost a právo z lásky ke spravedlnosti a ku právu; jakou měrou s horlivostí lásky bádali v zákonech spravedlnosti, a tím nabyli rozumnosti, takovou měrou jsou i schopni zastávat úřady v nebi, kteréž také skutečně zastávají v tom postavení anebo stupni, ve kterémž jest jejich rozumnost, kteráž pak jest na stejné úrovni s láskou ke skytání užitku pro dobro obecné. Kromě toho v nebi jest tak **mnoho úřadů** [officia], tak **mnoho správ** [administrationes], a tak **mnoho zaměstnání** [operas], že **pro jich počet nelze jich zaznamenati**; v porovnání k nim na světě jest jich jen málo. Všichni, kolik jich jest, pociťují blaho při svém díle a při své práci, a to pro lásku ke skytání užitku, nikoliv však pro sobectví nebo ziskuchtivost; rovněž tak nikdo nemá touhu po zisku se zřetele na své životní zaopatření, neboť vše, čeho k životu jest třeba, poskytuje se jim zdarma; bydlí zdarma, odívání jsou zdarma, jedí zdarma; z toho vysvítá, že ti, kdož na světě více milovali SEBE nežli skýtání užitku, nenaleznou v nebi nijakého zaměstnání; neboť každému po životě na světě zůstává jeho láska čili náklonnost a nebude na věky vykořeněna (viz výše č. 363).

(394)

Každému v nebi vyměřeno jest jeho dílo přiměřeně podle souvztažnosti; neexistuje však souvztažnost s dílem, nýbrž **s užitečností každého díla** (viz výše č. 112); a **souvztažnost existuje mezi vším** (č. 106). **Kdo v nebi jest v zaměstnání nebo v činnosti, kteráž odpovídá jeho způsobilosti, jest úplně v tomtéž stavu života, v jakém byl na světě; neboť duchovnost a přírodnost pomocí souvztažnosti vybíhají v jedno a totéž**. Rozdíl jest jen ten, že **pociťuje více vnitřnější rozkoše**, ježto dlí v duchovním životě, kterýžto život jest vnitřnější a tudíž vnímavější pro nebeské blaho.

O nebeské radosti a blaženosti.

(395)

Sotva kdo ví, co jest nebe a co nebeská radost. Ti, kdož o nebi a této radosti přemýšlejí, učinili si o nich tak sprostnou a hrubou představu, že **sotva** lze to představou nazvati. Od duchů, kteří ze světa vešli do druhého života, mohl jsem se nejlépe dovědět, jaký měli pojem o nebi a o nebeské radosti; neboť jsou—li zůstaveni sami sobě, myslí tak, jako kdyby byli na světě. **Příčina, proč není známo, co jest nebeská radost, spočívá v tom, že ti, kdož o tom přemýšleli, soudili podle zevnějších radostí**, jichž požívají lidé přírodní, a nevěděli, co jest vnitřní čili duchovní člověk, a tudíž i co jest jeho rozkoš a blahem; kdyby tudíž ti, kdož jsou v duchovní čili vnitřní blaženosti, byli jim řekli, co jest nebeská radost a jaká jest, byli by to přece jen nemohli pochopiti, neboť nesrovnávalo by se to s nijakou jim známou představou, a tudíž nespadlo by to v obor jejich chápavosti a ocitlo by se to mezi oněmi věcmi, kteréž přírodní člověk byl zavrhl. Každý však mohl by vědět, že člověk, opouští—li zevnějšího čili přírodního člověka, přichází do vnitřního čili duchovního člověka, z čehož může vědět, že blaženost nebeská jest vnitřní a duchovní blažeností, nikoliv však zevnější čili přírodní, a ježto jest blažeností vnitřní a duchovní, jest čistší a vyšší, a musí vztahovati se na vnitro člověka, oblast jeho duše, čili na jeho ducha. Každý může již z toho souditi, že jeho blaženost bude taková, jaká byla blaženost jeho ducha, a že rozkoš těla, která sluje tělesnou rozkoš, v porovnání s tím není nebeskou; rovněž i to, co jest v duchu člověka, když tělo opouští, zůstane mu i po smrti, neboť pak žije jakožto lidský duch.

(396)

Veškeré blaženosti prýští se z lásky; neboť co člověk má rád, to cítí jako blaho; nikdo nemá blaženosti odjinud. Z toho následuje, že jaká jest láska, taková jest i blaženost. Rozkoše těla vyplývají vesměs ze sebelásky a lásky ke světu; odtud vznikají též chtíce a jejich požitky; blaženosti duše čili ducha plynou však vesměs z lásky ku Pánu a z lásky k bližnímu, a odtud pocházejí i náklonnosti k dobru a ku pravdě a stavy vnitřní radosti; tyto oba druhy lásky plynou od Pána a s nebe po jisté vnitřní cestě, totiž shůry dolů a působí na vnitro; sebeláska a láska ke světu se svými rozkošemi však plynou z těla a ze světa po vnější cestě, totiž od zdola a vzněcují zevniternost člověka. Jakou měrou tedy ony obě nebeské lásky jsou přijímány a jak působí, tou měrou otevírá se vnitro, kteréž náleží duši čili duchu, a od světa vzhlíží k nebi; jakou měrou však ony obě lásky světa bývají přijímány a jak působí, tou měrou otevírá se zevniternost, kteráž náleží tělu, a zírá nikoliv k nebi, nýbrž na svět; tak jako tato nebo ona láska vplývá a jest přijímána, tak vplývají i jejich rozkoše, ve vnitro rozkoše nebeské, v zevniternost rozkoše světa, poněvadž, jak bylo řečeno, **každá rozkoš jest příslušností lásky.**

(397)

Nebe samo sebou jest takové, že jest plno blažeností a to v takové míře, že samo sebou není ničím jiným, nežli blažeností a rozkoš, ježto z Božské Lásky Páně vycházející Božské Dobro tvoří nebe vůbec a u každého, kdo jest tam, zvláště; Božská Láska jest vlak chtěním, spasiti všecky, a všichni aby požívali blaženosti úplné a od nejvnitřnějšího vnitra pocházející; z toho plyne, že jest jedno a totéž, praví—li se nebe anebo nebeská radost.

(398)

Blaženosti nebeské jsou nevýslovné a nescíslné, avšak ze všech těch nescíslných blažeností ani o jediné neví a v ni nevěří ten, kdož trvá pouze v rozkoš tělesné čili tělesnosti, a to proto — jakž výše bylo uvedeno ježto jeho vnitro místo k nebi pohlíží na opačnou stranu, ke světu; neboť kdo trvá úplné v rozkoš tělesné čili tělesnosti, čili — což totéž jest — v sebelásce a v lásce ke světu, nenalézá rozkoše v ničím jiném, nežli v počtě, zisku a zábavách tělesných a smyslných, které pak vnitřní

rozkoše, totiž rozkoše nebeské, tak úplně utlumí a udusí, že nikdo pak nevěří, že by vůbec existovaly. Proto takový člověk velice by se podivil, kdyby někdo řekl, že existují rozkoše i po odstranění rozkoší cti a zisku, a tím více by se divil, kdyby někdo řekl, že rozkoše nebeské, které na jejich místo nastupují, jsou bezpočetny a takového druhu, že rozkoše těla, kteréž hlavně jsou rozkošemi cti a zisku, **s nimi vůbec nemohou býti ani porovnány**. Z toho vysvítá, proč lidé nevědí, co jest nebeská radost.

(399)

Jak veliká jest blaženost nebeská, může býti jasno již z toho, že v nebi každému jest blažeností, že může své slasti a své blaho sdíleti jiným, a poněvadž v nebi všichni jsou tací, jest zřejmo, jak neskonale veliká jest asi blaženost nebeská; nebol jak výše v č. 268. bylo ukázáno, v nebi existuje sdělování všechněch s každým jednotlivcem a sdělování každého jednotlivce se všemi. Toto sdělování vyplývá ze dvou základních nebeských náklonností, kteréž, jakž bylo řečeno, jsou: **Láska k Pánu** a **láska k bližnímu**; tyto druhy lásky, pokud se týče jejich blaženosti, jsou sdělovatelný. Že láska k Pánu jest taková, má svou příčinu v tom, že láska Páně jest **láskou, rozdělující všecko všem, co sama má, neboť ona žádá sobě blaha všechněch**; podobná láska jest i ve všech těch, kdož Jej milují, ježto On jest v nich. V tom jest příčina vzájemného sdílení blaženosti mezi anděly. Že i láska k bližnímu jest takováto, bude pověděno v další části. Z toho všeho vysvítá, že tyto lásky jsou pokud se týče svých slastí sdělovatelný. Jinak tomu jest u sebelásky a lásky ke světu. Sebeláska odnímá a olupuje jiné o veškeru blaženost, a převádí ji na sebe; neboť žádá jen sobě jediné blaha; a láska ke světu chce, aby jí náleželo to, co patří bližnímu; proto tyto lásky jsou **ničivé** pro blaho jiných; jsou—li sdílivé, děje se to jen k vůli sobě samotnému, nikoliv k vůli jiným. Proto vzhledem k těm, jichž rozkoše nevyskytují se v nich anebo u nich samotných, nejsou láskami sdílivými, nýbrž ničícími. Že sebeláska a láska ke světu, jestliže panují, jsou takovéto, bylo mi možno přesvědčiti se vlastní zkušeností. Kdykoliv duchové, kteří za svého života na světě chovali takovéto lásky, ke mně se blížili, ihned ztrácela se moje blaženost a zmizela; bylo mi řečeno, že jestliže tací blíží se k některé nebeské společnosti, tu blaženost těch, kdož jsou v této společnosti, menší se přesně v tom poměru, jak oni se přibližují, a což podivno, oni zlí pak pocítují jejich blaženost. Z toho bylo mi zjevno, jaký jest stav ducha takovéhoho člověka v těle; neboť podobá se tomu, který existuje po odloučení se od těla, totiž že jest žádostivým a dychtivým po požitcích nebo statcích jiného, a čím více jich nabývá, tím větší pocituje rozkoš. Z toho lze viděti, že sebeláska a láska ke světu ničivě působí na radosti nebeské, a tudíž jsou pravým opakem lásek nebeských, které jsou sdělovatelný.

(400)

Jest však třeba věděti, že **rozkoš, v které trvají ti, kdož jsou v sebelásce a lásce ke světu**, když tací přiblíží se k některé nebeské společnosti, jest **rozkoší jejich chtíce** a tudíž jest **úplným opakem rozkoše nebeské**; v rozkoš svého chtíce dospívají tím, že **uloupí** a **urvou** nebeskou blaženost těm, kdož ji mají; jinak však tomu jest, nenastane—li oloupení a oddálení; v případě tom nemohou se přiblížiti, poněvadž tou měrou, jak se přibližují, zmocňuje se jich úzkost a bolest; proto jen zřídka kdy se odvažují blíže přistoupiti. I to zvěděl jsem z četných zkušeností, z nichž rovněž hodlám něco uvéstí. Duchové, kteří vstupují ze světa v druhý život, nepřejí si nic tak toužebně, jako přijíti do nebe; téměř všichni o to usilují, poněvadž věří, že nebe dosáhnouti není nic, než býti tam vpuštěný a přijatý; a poněvadž si to přejí, bývají přivedeni k některé společnosti nejnižšího nebe. Ti, kdož trvají v sebelásce a lásce ke světu, již při vstoupení na prvý práh tohoto nebe, počnou pocítovati takovou úzkost a vnitřní muka, že v sobě pocítují spíše peklo nežli nebe; a proto střemhlav vrhají se odtud dolů a nemají pokoje dotud, dokud neoctnou se v pekle mezi svými. Častěji se také stalo, že duchové přáli si zakusiti, co jest nebeská radost, a když uslyšeli, že přebývá ve vnitru andělů, žádali, aby i jim bylo dovoleno ji s nimi pocítiti, což se i stalo; neboť **po čem touží duch, který dosud není ani v nebi ani v pekle, to bývá mu také splněno, jestliže jest mu to ku prospěchu**. Po učiněném sdělení pocítili tak veliká muka, že bolestí nevěděli, jak mají tisknouti si

tělo; bylo viděti, jak hlavu sehnuli až k nohám, vrhli se na zemi a tam jako had do kola se stočili, a to **vnitřními bolestmi**. Takový účinek má nebeská blaženost na ty, kdož žili v rozkoších sebelásky a lásky ke světu. Příčina toho jest ta, že tyto lásky jsou **úplným opakem** lásek nebeských, a že **když dvě sobě opačné věci na sebe účinkují, vzniká taková bolest; a ježto nebeská blaženost vniká vnitřní cestou a působí na opačnou rozkoš, obrací vnitro, kteráž lest v této rozkoši, nazpět a tudíž v opačnou stranu, což jest příčinou takovýchto muk**. Že lásky ty jsou sobě navzájem opačny, má svou příčinu, jak výše bylo pověděno, v tom, že láska ku Pánu a láska k bližnímu snaží se vše, co mají, rozdělit s jinými (neboť v tom jest jejich blaženost), sebeláska a láska ke světu naopak chce jiným vzít to, co mají, a sobě to přivlastnit, a jakou měrou se jim to zdaří, takovou měrou jsou ve své rozkoši. Z toho lze též seznati, proč peklo jest odděleno od nebe, poněvadž všichni, kdož jsou v pekle, trvali za svého života na světě pouze v rozkoších tělesných, vyplývajících ze sebelásky a lásky ke světu; naopak zase ti, kdož jsou v nebesích, trvali za svého života na světě v rozkoších duše a ducha z lásky k Pánu a z lásky k bližnímu pocházejících; a poněvadž tyto druhy lásek jsou opakem předešlých druhů lásek, proto **jsou i pekla a nebe úplně od sebe oddělena, a to tou měrou, že duch, který jest v pekle, neodváží se odtud ven vztáhnouti ani jediného prstu anebo temeno hlavy odtud vzhůru vyzvednouti, neboť kdyby jen poněkud prst vztáhl ven anebo hlavu vysunul, zkroutí se a zakouší muka**. Rovněž i to viděl jsem častokráte.

(401)

Člověk, kterýž trvá v sebelásce a lásce ke světu, dokud v těle žije, pociťuje rozkoš z nich, jakož i z jednotlivých vyražení, kteráž z nich pocházejí. Naopak zase člověk, trvajíc v lásce k Bohu a k bližnímu, nepociťuje, pokud v těle žije, nijaké u vědomí jeho vstupující blaženosti z nich a z dobrých pohnutek, z nich pocházejících, nýbrž pociťuje jen cosi oblažujícího, což takořka ani nepozoruje, poněvadž zůstává to skryto v jeho vnitru, a zevniterností, tělu příslušející, jest zastřeno a světskými starostmi oslabeno. Po smrti však stavy změní se úplně; rozkoše sebelásky a lásky ke světu zvrátí se pak v bolestnost a hrůzypnost, poněvadž zvrátí se v to, co zove se ohněm pekelným, a někdy zvrátí se i ve hnusnost a špinavost, jež odpovídají jejich nečistým rozkoším a jsou tedy — což jest podivno jim pak příjemny. Naopak zase **skrytá rozkoš** a takořka **nepozorovatelná blaženost**, kteráž na světě zakoušeli ti, kdož chovali lásku k Bohu a lásku k bližnímu, proměňuje se pak v blaženost nebeskou, kteráž všemi směry jest pociťovatelná a vnímatelná; neboť ono blaho, které, pokud na světě žili, ve vnitru bylo skryto, stane se pak zjevným a vstoupí zřetelně do vědomí, poněvadž oni nyní jsou v duchu a ona blaženost byla blažeností jejich ducha.

(402)

Veškeré blaženosti nebeské pojí se ke skýtání užitku a nalézají se v něm, poněvadž skýtání užitku jest dobrem lásky k Bohu a lásky k bližnímu, v kterémžto dobru trvají andělé; proto každý zakouší takovou blaženost, jaké jest jeho skýtání užitku, a zakouší ji v té míře, v jaké má náklonnost ke skýtání užitku. Že všechny blaženosti nebeské jsou blaženostmi skýtání užitku, vysvítá z přirovnání k pěti tělesným smyslům člověka. Každý z těchto smyslů má svoji slast podle svého skýtání užitku; zrak má svou slast, sluch rovněž svou, čich rovněž svou, chuť rovněž svou, a pocit rovněž svou slast. Zrak nabývá své slasti z krásy a forem, sluch z harmonií, čich z vůní, chuť z toho, co dobře chutná. Užitečné služby, které jednotlivé smysly prokazují, jsou dobře povědomy těm, kdož o tom přemýšlejí, a ještě lépe jsou povědomy těm, kdož znají souvztažnosti. Že zrak má takovou slast, pochází z užitku, který skýtá rozumu, jenž jest vnitřním smyslem zrakovým; že sluch má takovou slast, pochází z užitku, který skýtá rozumu a vůli nasloucháním; že čich má takovou slast, pochází z užitku, který skýtá mozku a též plícím; že chuť má takovou slast, pochází z užitku, který skýtá žaludku a odtud i celému tělu, vyživujíc je; manželská slast, kteráž jest nejčistší a nejpozvednější slastí pocitu, předčí všechny ostatní slasti pro užitečnost, jakou jest plození lidského pokolení a tudíž i andělů nebeských. Tyto slasti jsou spojeny s oněmi smyslovými ústroji vlivem nebe, kdež každá slast náleží skýtání nějakého užitku a jest v poměru k němu.

(403)

Někteří duchové podle domněnky, které nabyli na světě, věřili, že **nebeská blaženost skládá se ze zahálčivého života, v němž jiní budou jim sloužit**; bylo jim však řečeno, že **nikde neexistuje blaženost v tom, aby odpočívali a tak požívali blaženosti**; neboť takto každý chtěl by mít pro sebe blaženost jiných, a kdyby to každý chtěl, neměl by jí nikdo. Takovýto život nebyl by činný, nýbrž zahálčivý, v němž by stali se ochablými, kdežto naopak mohli by věděti, že bez činného života není štěstí života, a že odpočinek při takovém životě slouží **jen ku zotavení**, aby člověk pak tím čileji mohl se vrátiti ke své životní činnosti. Na mnohých příkladech bylo jim pak ukázáno, že **andělský život skládá se z prokazování dobra účinné lásky, což jest užitečným konáním**, a že **andělé veškeru svoji blaženost mají ve SKÝTÁNÍ UŽITKU, ZE SKÝTÁNÍ UŽITKU a PODLE SKÝTÁNÍ UŽITKU**. Aby byli zahanbeni ti, kdož měli představu, že nebeská radost sestává z toho, že v nebi budou žít zahálčivý život, a v zahálce že budou v sebe vsávat věčnou radost, bylo jim dáno okusiti, jaký byl by takový život, a tu pocítili, že byl by to život nanejvýše smutný, a ježto všecka radost by zanikla, že po krátkém čase by se jim znužil a zprotivil.

(404)

Duchové, kteří se domnívali býti lépe než jiní poučení, pravili, že na světě věřili, že nebeská radost sestává jediné z toho, Boha chváliti a velebiti, a to že jest činný život; ale bylo jim řečeno, že Boha chváliti a velebiti není takovým činným životem, a že Bůh nepotřebuje chvály, ani velebení, nýbrž že žádá, aby každý byl něčím užitečen a tak činil dobro, které slove dobrem účinné lásky; nedovedli však s dobrem účinné lásky spojit ani sebemenší představu nebeské radosti, nýbrž pouze představu poroby; avšak andělé dosvědčili, že tato činnost jest nanejvýš svobodná, ježto vyplývá z vnitřní náklonnosti a jest spojena s nevýslovnou slastí.

(405)

Téměř všichni, kdož vstupují do druhého života, mají za to, že peklo jest jedno a totéž pro všechny, a rovněž i nebe že jest jedno a totéž pro všechny; avšak **jak v pekle tak v nebi jsou nekonečné rozmanitosti a různosti**, a nikde není pekla úplně stejného pro jednoho jako pro druhého, a rovněž tak nikdo nikde nemá právě takového nebe, jaké má jiný, jakož i také nikde není člověka, ducha neb anděla, který by jinému byl i jen v pouhých tazích obličeje úplně se podobal. Jakmile jen jsem si pomyslel, že mohli by býti dva andělé sobě úplně podobní čili stejní, zděsili se andělé a pravili, že **každý celek utvořen jest harmonickou shodou mnoha jednotek, a že jakost celku určena jest jakostí této shody; a tak tvoří každá společnost nebeská celek a právě tak tvoří všechny společnosti nebeské celek a to jediné jen ze samého Pána, pomocí lásky (z)**. Podobně i skýtání užitku v nebesích jest co nejrozmanitější a nejrozdílnější, a nikde není skýtání užitku některého jednotlivce úplně stejné a totéž, jako skýtání užitku jiného jednotlivce, a tudíž ani blaženost jednotlivce není zcela stejná, jako blaženost jiného; ba ještě více, slasti každého skýtání užitku jsou nesčetné, a tyto nesčetné slasti rovněž od sebe se různí, a přece jen opět jsou spolu spojeny v takový pořádek, že mají na sebe vzájemný zřetel, tak jako užitečné působení každého údu, ústrojí a vnitřnosti v těle, ba dokonce jako každé jednotlivé cévy nebo vláčenka v každém údě, ústrojí a vnitřnosti, kteréž všechny v celku a každé zvláště tak jsou sestaveny, že svoje dobro spatřují ve druhém, a tak ve všech ostatních, a všichni ostatní spatřují je v každém jedinci; vzhledem k tomuto všeobecnému a zvláštnímu vzájemnému zření na sebe působí pospolu jako **jediný celek**.

(z) Celek sestává z rozmanitostí a nabývá z nich formu a jakost, jakož i dokonalost podle jakosti harmonie a shody, č. 457. 3241. 8003. Existuje nekonečná rozmanitost a nikde není nic, co by s jiným bylo totožné, č. 7236. 9002. Podobně i v nebesích, č. 3744. 4005. 7236. 7833. 7836. 9002. Podle toho veškeré společnosti v nebesích a všichni andělé v jedné a téže společnosti liší se od sebe, poněvadž trvají v různém dobru a různě skýtají užitek, č. 690. 3241. 3519. 3804. 3986. 4067. 4149. 4263. 7236. 7833. 3986. Božská láska Páně uvádí všechny do formy nebeské, a

(406)

S duchy, kteří právě sem přišli ze světa, několikrát jsem rozmlouval o stavu věčného života, že totiž **jest důležité vědět, kdo jest Pánem království, jaká jest jeho vláda a jaká forma vlády**, právě tak, jako jest to důležité pro ty, kdož na světě přicházejí do jiné říše; jestliže těmto nic nezdá se důležitějším, než dovědět se, kdo jest král, jaký jest a jaká jest jeho vláda a tak mnoho jiného, co se týče této říše, — jak mnohem více tedy sluší to činiti v tomto království, kdež mají žiti věčně ! Nechtě tedy zvědět, že jest to Pán, který vládne nebem a který i vesmírem vládne; neboť kdo vládne prvním, vládne i druhým; že tedy království, v němž nyní oni dlí, jest královstvím Páně, a zákony tohoto království jsou věčné pravdy, kteréž založeny jsou na jediném zákoně, že totiž třeba milovati Pána nade všecko a bližního jako sebe samého, ba ještě více, že chtějí-li býti jako, andělé, musí bližního více než sebe samého milovati. Když to slyšeli, nemohli proti tomu nic namítnouti, poněvadž zajisté totéž slyšali i za doby svého tělesného života, avšak nevěřili tomu. Divili se, že v nebi má a může býti taková láska, aby totiž někdo bližního miloval více, než sebe samého; byli však poučeni, že veškeré dobro ve druhém životě nekonečně vzrůstá, a že život tělesný jest takový, že v něm nelze dospěti dále, nežli k tomu, bližního jako sebe samého milovati, poněvadž člověk nachází se v tělesnosti; po jejím odstranění však **láska stává se čím dále tím čistší, až posléze stane se andělskou, kteráž právě jeví se v milování bližního více než sebe samého; neboť v nebi jest příjemnosti činiti jinému dobře, a nepříjemnosti jest, sobě samému dobře činiti, kromě děje—li se tak za tím účelem, aby tím jinému dobra se dostalo, a tedy děje—li se tak se zřetelem na jiného; to nazývá se bližního více než sebe samého milovati.** Že taková láska jest možná, — řekl jsem jim, — lze viděti na **manželské lásce některých lidí, kteří raději by zemřeli, než aby dopustili, aby manželu bylo ublíženo; na lásce rodičů k dětem, že totiž matka raději sama hlad trpí, než aby viděla dítě své hladověti, jakož i na pravém přátelství, v němž člověk pro přátele vydává se v nebezpečí;** viděti to lze i v konvencionálním a předstíraném přátelství, kteréž snaží se napodobiti pravé přátelství tím, že člověk nabízí lepší věci těm, k nimž předstírá svou přízeň, již skutečně má v ústech, nikoliv však v srdci; a posléze lze to viděti již na samotné přirozenosti lásky, která radost svou spatřuje v tom, jinému sloužiti, a to nikoliv k vůli sobě samé, nýbrž k vůli jinému. To však nemohou pochopiti ti, kdož sebe více než jiné milují, a za svého tělesného života byli ziskuchtiví; tím méně vědí to lakomci.

(407)

Jistý duch, který za svého tělesného života vynikal nad jiné svou mocí, podržel si svou vlastnost, že i ve druhém životě chtěl jiným poroučeti; bylo mu řečeno, že zde jest v jiném království, které jest věčné, že jeho panování zaniklo na Zemi, a že nyní nikdo není oceňován jinak, nežli podle dobra a pravdy a podle milosrdenství Páně, kteréhož požívá podle toho, jaký byl jeho život na světě; dále bylo mu řečeno, že s tímto královstvím má se to tak, jako na Zemi, kdež lidé bývají ceněni podle jmění a podle přízně knížete; jměním jest zde dobro a pravda, a přízní knížete jest zde milosrdenství, jehož člověk od Pána požívá podle toho, jaký život vedl na Zemi; kdyby tedy na jiný způsob chtěl poroučeti, že stal by se buřičem, neboť zde jest v království jiného. Uslyšev to, zastyděl se.

(408)

Rozmlouval jsem s duchy, kteří měli za to, že nebe a nebeská radost sestávají v tom, že duchové stanou se povýšenými; bylo jim však řečeno, že v **nebi největší jest ten, kdo jest nejmenší; neboť nejmenším jest ten, kdo nic nemůže a neví a rovněž ani nechce něco moci nebo vědět sám ze sebe, nýbrž z Pána; takový malý požívá největší blaženosti; a poněvadž největší blaženosti požívá, jest i největším; neboť on takto může z Pána učiniti vše, a jest moudřejší, než všichni ostatní; a zdaž býti největším značí něco jiného, nežli býti nejblaženějším ?** Neboť největší blaženosti snaží se mocní dosáti mocí a bohatí bohatstvím. Dále řečeno, že nebe nesestává ani z toho, aby někdo chtěl býti nejmenším, proto, by se stal největším, neboť pak baží a touží po tom,

aby stal se největším, — nýbrž že nebe sestává z toho, aby ze srdce jinému přál více blaha nežli sám sobě, a aby jinému chtěl sloužiti pro jeho blaženost, bez jakéhokoliv sobeckého úmyslu, bez touhy po odměně, nýbrž jediné z lásky.

(409)

Jaká ve své podstatě jest pravá nebeská radost, **nelze popsati**, poněvadž ona spočívá v největší vniternosti života andělů, a odtud vyskytuje se i v jednotlivých jejich myšlenkách a náklonnostech, a z nich v jednotlivostech jejich řeči a v jednotlivostech jejich jednání; jest to jakoby vnitro úplně se otevřelo a rozplynulo, aby v sebe pojalo rozkoš a blaženost, kteréž šíří se do jednotlivých žilek a tak po celém těle, a proto vnímání a cítění jest takové, že nelze toho popsati. Neboť to, co počíná ve vnitru, vplývá do všech jednotlivostí z vnitru, a stále vzrůstajíc, šíří se k zevniternosti. Dobří duchové, kteří nezakoušejí ještě oné slasti, poněvadž dosud nebyli vzneseni do nebe, když ji u některého anděla ze sféry jeho lásky pocítují, naplnění jsou takovou slastí, že upadají takřka ve **sladkou mdlou**; to stalo se několikrátě těm, kteří toužili věděti, co jest nebeská radost.

(410)

Jistí duchové rovněž toužili věděti, co jest nebeská radost; za tím účelem bylo jim dovoleno vnímati ji až do toho stupně, že jí už déle nemohli snést, a přece jen nebyla to ještě pravá andělská radost; bylo to cosi jako **nejmenší andělská radost**, což mi bylo popřáno pocítiti pomocí sdílení; byla tak nepatrná, bylo ji lze nazvati takto **mdlou**, a přece nazývali ji nejvýše nebeskou, poněvadž byla jejich nejvniternější radostí. Z toho bylo mi jasno, že existují nejen různé stupně radosti nebeské, nýbrž i že vnitro jednotlivce jedva dosahuje k nejzevnější anebo k prostřední části druhého; dále, že kdo pocítuje svoji vnitřní radost, trvá v radosti nebeské, a že by radosti ještě vnitřnější nesnesl, nýbrž že stala by se mu bolestnou.

(411)

Někteří duchové, kteří nebyli zlí, upadali ve stav klidu, kterýž podobal se spánku, a v takovémto stavu byli svým vnitrem, oblasti své mysli, přeneseni do nebe; neboť duchové, prve než jejich vnitro jest otevřeno, mohou býti do nebe přeneseni a tam poznati blaženost těch, kdož jsou v nebi; viděl jsem, jak takto odpočívali půl hodiny, načež upadli zpět ve svůj zevnější stav, v němž byli dříve, zároveň však rozpomenuli se na to, co viděli; pravili, že byli mezi anděly v nebi, a že viděli a slyšeli tam úžasné věci; ty třeptily se jako zlatem, stříbrem a drahokamy, a měly podivuhodné podoby, kteréž zázračným způsobem se měnily; tyto andělé nekochali se pohledem na zevnější věci samotné, nýbrž pouze tím, co ony předobrazovaly, to jest nevyslovitelnými božskými věcmi nekonečné moudrosti, a ty vlastně skýtaly jim onu radost; mlčením pomíjíme nesčetné věci, kteréž **lidskou řečí ani ve své desetitisíci části nemohou býti vyjádřeny**, aniž lze jich obsáhnouti představami, v nichž jest cosi hmotného.

(412)

Téměř nikomu z těch, kdož vstupují do druhého života, není známo, co jest nebeská blaženost a slast, poněvadž nikdo neví, co jest a jaká jest vnitřní radost; mají jen pojem o tělesných a světských požitcích a radostech; co tedy neznají, to nepokládají za nic, kdežto ve skutečnosti tělesné a světské radosti v porovnání s tím nejsou ničím. Aby tedy ti, kdož dobře smýšlejí, avšak nevědí, co jest nebeská radost, zvěděli a poznali to, bývají uváděni nejprve na **rajské nivy**, kteréž převyšují jakoukoliv představu obrazotvornosti; domnívají se pak, že přišli do ráje nebeského, jsou však poučeni, že toto není pravá nebeská blaženost. Pak dány jim pocítiti vnitřnější stavy radosti, až k jejich nejvnitřnějšímu vnitru; po té bývají uvedeni do stavu pokoje až k jejich nejvnitřnějšímu vnitru sahajícímu, načež vyznají, že nic z toho všeho nemůže býti slovy vyjádřeno, aniž myšlenkou může býti vystiženo; konečně jsou uvedeni ve **stav nevinnosti**, rovněž až k jich nejvnitřnějšímu pochování. Tím dáno jim poznati, co jest v pravdě duchovní a nebeské dobro.

(413)

Abych však se dověděl, čím a jakým jest nebe a nebeská radost, Pán mi dal často a dlouho pochovati slasti nebeských radostí, a proto mohu je dobře znáti ze své životní zkušenosti, naprosto však nemohu jich popsati; aby však každý mohl si o nich učiniti aspoň představu, budiž o tom něco pověděno. Jest to pocit nesčetných slastí a radostí, kteréž pospolu tvoří cosi všeobecného, jako povšechnost, v kteréžto všeobecnosti čili v kterémžto všeobecném pocitu spočívá harmonie nesčetných pocitů, kteréž nikoliv zřetelně, nýbrž jen nejasně dospívají k vědomí, poněvadž pocit jest cosi krajně povšechného; nicméně však bylo mi dáno pocítiti, že spočívá v tomto povšechném pocitu nesčetné množství pocitů [jednotlivých], a to tak uspořádaných, že nelze toho popsati; tyto nesčetné pocitové součástky, podle své jakosti vyplývají z řádu nebeského. Takový řád jest v každém, i v nejmenším pocitu, takže týž jeví se a jest pochován jen jako cosi celkového, podle schopnosti toho, jenž jest jeho subjektem. Slovem, v každém povšechném pocitu jest nekonečné množství pocitů a to ve formě co nejspořádanější, a není nic, co by nežilo a nepůsobilo, a to vesměs od vnitra navenek; neboť nebeské radosti vycházejí ze vniter. Pocítil jsem též, že radost a slast jakoby od srdce přicházely a zcela něžně se rozlévaly po všech nejvnitřnějších vlákních a odtud do vláknových svazků s tak vnitřním slastičným pocitem, že vlákna taková byla samotnou radostí a slastí, a podobně i veškeré odtud pocházející vnímání a pocíťování jakoby žilo z blaženosti. Radost rozkoší tělesných má se k těmto radostem právě tak, jako hrubá a štiplavá mlha k nejčistšímu a nejněžnějšímu vánku. Povšiml jsem si, že když chtěl jsem veškeru svoji slast přenést na jiného, tu místo ní neustále vplývala vnitřnější a dokonalejší slast, než byla předešlá, a vplývalo jí tím více, čím více jsem ji chtěl na jiného přenést, a podle toho jsem poznal, že jest to od Pána.

(414)

Ti, kdož jsou v nebi, postupují neustále k jaru svého života, a to k jaru tím slastičnějšímu a blaženějšímu, čím více tisíciletí žijí, a tak pokračuje to na věky dále, a slastí přibývá podle pokroku a stupňů lásky k Bohu, účinné lásky k bližnímu a víry. Z pohlaví ženského ty, kteréž zemřely staré a věkem sešlé, a kteréž žily ve víře v Pána, v lásce k bližnímu a ve šťastné manželské lásce se svým manželem, během let stále víc a více přicházejí do květu mladistvého a mužného věku, a nabývají krásy, převyšující každý ideál krásy, jaký oči kdy spatřily. Dobrota a účinná láska jest, co takto tvoří a svůj obraz vytváří a činí, že příjemnost a krása účinné lásky vyzařuje z nejmenších rysů obličeje, takže jsou vlastně zevnějšími podobami účinné lásky. Někteří je viděli a užasli nad tím; podoba účinné lásky jest taková, že v nebi živě očím se jeví, že jest to účinná láska sama, kteráž zobrazuje a zobrazována bývá, a to tak, že celý anděl, zejména jeho obličej, taková jest účinnou láskou, kteráž právě tak jasně se jeví, jak jest pocíťována; tato podoba, pohlížíme-li na ni, jest nevýslovné krásy, kteráž vzněcuje nejvnitřnější život myslí láskou k bližnímu; slovem, stárnouti v nebi jest tolik, jako mládnouti. Ti, kdož žili v lásce ku Pánu a v účinné lásce k bližnímu, nabudou v příštím životě takovéto podoby čili takovéto krásy; všichni andělé jsou takovými podobami, a to v nepřehledné různosti; z nich skládá se nebe.

---

(46)

O nezměrné velikosti nebe.

(415)

Že nebe Páně jest nezměrné veliké, může býti **zřejmo ze mnohého, co v předchozím bylo pověděno a ukázáno**, zejména pak z toho, že **nebe sestává z lidského pokolení** (viz výše č. 311. až 317.), **a to nikoliv jen z oněch, kteří narodili se v církvi, nýbrž i z oněch, kteří mimo**

církev se narodili (č. 318 až 328.), a tudíž ze všech těch, kdož od prvního počátku této Země v dobru žili. Jak veliké množství lidí jest na tomto celém okrsku zemském, může představit si každý, kdo něco ví o dílech světa, a o zemích a říších této Země; kdo by počítal, shledal by, že každého dne na ní odumírá mnoho tisíc lidí, a tudíž během roku několik myriád nebo milionů (a to již od první doby, od kdy uplynulo již několik tisíciletí), kteřížto všichni lidé po svém skonání přišli na druhý svět, zvaný světem duchovním, a stále a stále ještě tam přicházejí. Kolik však stalo se z nich andělů nebeských a kolik jich ještě se jimi stane, nelze říci; bylo mi jen pověřeno, že **za starých dob velmi mnozí se jimi stávali, protože tenkrát lidé mysleli vnitřněji a duchovněji, a tudíž chovali v sobě náklonnost k nebi; v pozdějších dobách bylo jich však méně, poněvadž člověk během doby stal se zevnějším a počal více přírodně myslet, a tudíž počal chovat pozemskou náklonnost.** To skýtá již první doklad k tomu, že nebe jest veliké již pouze obyvateli tohoto tělesa světového.

(416)

Že nebe Páně jest nezměrné veliké, může však také býti zjevno i z toho, že veškeré dítky, necht' zrodily se v lůně církve nebo mimo církev, Pán přijímá za Svě vlastní, a ony stávají se anděly, a jest jich as čtvrtina nebo pětina všeho lidstva na Zemi (v roce vzniku této knihy – cca roku 1758 – pozn. zpracovatele). Že každé dítě, nechť kdekoliv se narodilo, v lůně církve nebo mimo církev, ze zbožných nebo z bezbožných rodičů, zemře-li, jest od Pána přijato a v nebi vychováno, podle božského řádu vyučováno a naplněno náklonnostmi k dobru a pomocí nich poznatky pravdy, jakož i že když zdokonalí se na rozumnosti a moudrosti, jest uvedeno do nebe a starce se andělem, viz výše, č. 329. až 345.; z toho lze tedy posouditi, jak veliké množství andělů nebeských od prvního stvoření až do dnešního dne jest již jedině z těchto dítek.

(417)

Jak nezměrné veliké jest nebe Páně, může vysvitnouti i z toho, že veškeré oku našemu viditelné oběžnice našeho slunečního světa jsou zeměkoulemi, a že kromě nich ve vesmíru (multidimenzionálním – pozn. zpracovatele) jest jich **nesčetné množství, a že všechny jsou plny obyvatelů,** o nichž pojednáno jest ve zvláštním spisku [»**Tělesa světová a jich obyvatelé**«, č. 2. 3. 4. 6. 126. Pozn. překl.], týkajícím se oněch těles světových; z něho toto uvádím: »Že jsou mnohá tělesa, a na nich lidé, a tudíž i duchové a andělé, jest předobře známo ve druhém životě, neboť tam každému, kdož si toho žádá z lásky ku pravdě a tudíž k užitečnosti, jest dovoleno, aby rozmlouval s duchy jiného tělesa, a tak se přesvědčil o velikém množství světů, a byl zpraven o tom, že lidské pokolení jest ne toliko z jediné zeměkoule, nýbrž i z **nesčetných těles světových, dále jaký na nich jest genius obyvatel a způsob života, a jaká lest jejich bohoslužba.** Rozmlouval jsem několikrát o této věci s duchy naší zeměkoule, a bylo mi řečeno, že člověk zdravé soudnosti mohl by z mnohého, co zná, věděti, že jest mnoho těles světových a na nich lidé; neboť na základě svého rozumu mohl by usouditi, že takové ohromné hmoty, jako jsou oběžnice, z nichž některé velikostí svou převyšují tuto zeměkouli, nejsou tělesy prázdnými, stvořenými toliko proto, aby kroužily kolem slunce a svým skrovným světlem svítily pro jedinou Zemi, nýbrž že **jejich užitečnost zajisté jest mnohem význačnější, nežli tato.** Kdo věří, jakž každý má věřiti, že **Božství nestvořilo vesmír k jinému účelu, nežli aby existovalo lidské pokolení a z něho nebe, neboť lidské pokolení jest semeništem nebes, musí též věřiti, že všude tam, kdekoliv jest takovéto těleso, jsou i lidé.** Že planety, které jsou viditelné našemu zraku, poněvadž jsou uvnitř hranic této slunečné soustavy, jsou zeměkoulemi, může býti zřejmo z toho, že jsou to tělesa z hmoty, jaká jest na Zemi, kteráž **odrážejí světlo sluneční,** a kteráž, jsouce pozorována teleskopem, jeví se nikoliv jako hvězdy, zářící rudým plamenem, nýbrž jako tělesa s temnými, měnícími se částmi: Dále může to vysvitnouti i z toho, že **tato tělesa právě tak, jako naše zeměkoule, obíhají kolem slunce a postupují drahou zvířetníku, tvoříce tak léta a roční počasí, jaro, léto, podzim, zimu; rovněž že otáčejí se kolem své osy na též způsob, jako naše zeměkoule, a tak tvoří dny a denní časy, totiž jitro, poledne, večer a noc; a posléze, že některé z nich mají měsíce, zvané družice,**

kteréž ve svém určeném čase oběhnou kolem jejich tělesa tak, jako měsíc kolem naší zeměkoule; a že oběžnice Saturn, která jest od Slunce nejvíce vzdálena, má též velký zářící pás, kterýž skýtá tomuto tělesu mnoho světla, ač odraženého. Komu tyto věci jsou známy, a kdo rozumně usuzuje, zdaž mohl by říci, že jsou to neobývaná tělesa ? Kromě toho mluvil jsem s duchy o této věci, že lidé mohli by již z toho souditi, že ve vesmíru jest více zeměkoulí nežli jediná, ježto hvězdnaté nebe jest nezměrné, a v něm jsou nesčíslné hvězdy, z nichž každá na svém místě čili ve svém světě jest sluncem na způsob našeho slunce, ač různé velikosti. Kdo toto řádně uváží, dospěje k úsudku, že takový nekonečný celek nemůže býti nežli PROSTŘEDKEM K JISTÉMU ÚČELU, jímž jest konečný účel stvoření, a tímto účelem jest království nebeské, v němž Božství může přebývati pospolu s anděly a lidmi. Viditelný vesmír čili nebe, zářící tak nesčetnými hvězdami, kteréž jsou právě tolika slunci, jest toliko PROSTŘEDKEM, aby mohla existovati tělesa světová a na nich lidé, z nichž jest království nebeské. Z toho všeho rozumný člověk nemůže jinak souditi, nežli že tak nesmírný prostředek k tak velikému účelu nebyl zřízen pouze pro lidské pokolení z jediné zeměkoule a pro nebe z něho; co by to bylo pro Božství, které jest nekonečné, a před Nímž tisíce, ba myriady těles světových, plných obyvatel, znamená velice málo, ba vůbec nic ? Jsou duchové, jejichž jedinou snahou jest, aby osvojili sobě poznatky, kteréž jediné působí jim rozkoš; takovýmto duchům jest dovoleno, aby putovali vůkol, a aby také z naší Sluneční soustavy přešli do jiné, a tak rozšířili své vědomosti. Ti praví, že nejen jsou tělesa světová, na nichž jsou lidé, v této Sluneční soustavě, nýbrž i mimo ni v o hvězdném nebi, a to v nesmírném množství. Tito duchové jsou z oběžnice Merkuru. Bylo vypočítáno, že kdyby bylo 1,000.000 těles světových ve vesmíru, a kdyby na každém tělese činil počet lidí 300 milionů, a kdyby bylo 200 generací za 6000 let, a kdyby pro každého člověka nebo ducha stanoven byl prostor 3 krychlových loktů, tu počet tak mnoha lidí nebo duchů ve svém souhrnu nevyplnil by ještě ani tisící díl prostoru, jež naše zeměkoule zaujímá, a tak snad ne více, než jest prostor jediné družice kolem oběžnice Jupitera nebo Saturnu; to bylo by ve vesmíru prostorem nepatrným, poněvadž takováto družice sotva jest prostému oku pozorovatelná. Co jest to pro **Stvořitele Vesmíru**, kterému by nedostačilo, i kdyby celý vesmír byl naplněn ? Neboť On jest **nekonečný**. Mluvil jsem o tom s anděly, kteří řekli, že měli podobnou představu o nepatrnosti lidského pokolení k nekonečnosti Tvůrce, ačkoliv nepřemýšlejí podle prostoru, nýbrž podle stavu, a že podle jejich představy světová tělesa v počtu mnoha myriád, jak dalece lze si to představit, byla by Pánu stále ještě ničím.« — O zeměkoulích ve vesmíru a o jejich obyvatelích a o duchách a andělech, z nich pocházejících viz ve spisku výše zmíněném. To, co v něm jest obsaženo, bylo mi za tím účelem zjeveno a ukázáno, aby se vědělo, že nebe Páně jest nezměrně veliké, a že skládá se úplně z lidského pokolení; dále, že náš Pán všude jakožto Bůh nebe a země jest uznáván.

(418)

Že nebe Páně jest nezměrně veliké, může býti zjevno i z toho, že nebe v celém svém souboru představuje jediného člověka, a také souvztaží u člověka všemu vůbec a každé věci zvláště, a že tato souvztažnost nikdy nemůže býti úplně vyčerpána, poněvadž existuje nejen souvztažnost s jednotlivými údy, orgány a vnitřnostmi těla vůbec, nýbrž i se **všemi jednotlivými částčkami vnitřností a nejmenších orgánů**, kteréž jsou uvnitř jich, ba i s každou jednotlivou cévou a vláknem, a to nikoliv jen s nimi, nýbrž i s **organickými substancemi**, jež vnitřně přijímají nebeský vliv, jímž člověk nabývá vnitřních činností, kteréž slouží [za popud] k jeho duševním činnostem; neboť vše, co existuje uvnitř ve člověku, to existuje ve formách, kteréž jsou substancemi; neboť co neexistuje v substancích, jakožto nositelích, není ničím; všecky tyto věci trvají v souvztažném poměru s nebem, jakž to vysvětluje z oddílu, který pojednává o **souvztažnosti všech věcí nebeských se všemi věcmi člověka** (č. 87. až 102.); tato souvztažnost nemůže nikdy dosáhnouti své úplnosti, poněvadž čím více děje se sdružování andělů, kteří odpovídají jednomu údu, tím dokonalejším stává se nebe, neboť v nebesích všeliká **dokonalost počtem vzrůstá**; příčina, proč dokonalost v nebesích vzrůstá počtem, spočívá v tom, že **všichni v nebesích mají jediný cíl a**

všichni jednomyslné pohlíží k tomuto cíli; tímto cílem jest všeobecné blaho, a jestliže ono panuje, tu ze všeobecného blaha vyplývá i dobro pro každého jednotlivce, a z dobra jednotlivců plyne dobro celku; to děje se proto, poněvadž Pán v nebi všechny obrací k sobě (viz výše č. 123.), a tím činí, že jsou jedno v Něm. Že jednomyslnost a svornost mnohých zejména z této příčiny a v tomto spojení dává vznik dokonalosti, může seznati každý, kdož má rozum do jisté míry osvěcený.

(419)

Bylo mi popřáno spatřiti rozlehlost obývaného, jakož i rozlehlost neobývaného nebe, a tu spatřil jsem, že neobývané nebe jest tak velice rozsáhlé, že na věky nemohlo by býti vyplněno, byť i byly myriády zeměkoulí, a byť na každé zeměkouli bylo tolik lidí, jako na naší zeměkouli, o čemž viz ve spisku »**O tělesech světových ve vesmíru**«, č. 168.

(420)

Že nebe není nezměrné veliké, nýbrž malé, soudí mnozí z některých míst ve Slově [Božím], jimž rozuměli podle doslovného smyslu, jako na př. z těch, kde se praví, že do nebe budou přijati pouze chudí, a pouze vyvolení, a dále jen ti, kdož jsou v lůně církve, nikoliv však ti, kdož nejsou v církvi, a to pouze ti, za něž Pán oroduje; že nebe bude uzavřeno, až bude naplněno, a že tento čas předem jest určen. Není jim známo, že nebe nebude nikdy uzavřeno, že čas není předem určen, aniž stanoveno jest určité množství, a že vyvolenými slují ti, kdož trvají v životě dobra a pravdy (*aa*) a chudými ti, kdož nemají poznatků dobra a pravdy, ač po nich touží a vzhledem k této své touze bývají též zváni lačnými (*bb*). Ti, kdož neporozuměvše Slovu [Božímu], mají za to, že nebe jest malé, domnívají se, že nebe jest na jediném místě, kdež jest shromaždiště všechněch, avšak nebe skládá se z nescíslných společností (viz výše č. 41. až 50.); rovněž nesoudí jinak, nežli že nebe jest každému udíleno z bezprostředního milosrdenství, a že tudíž vstup do něho a přijetí děje se jediné podle libosti; rovněž také neuznávají, že Pán z milosrdenství vede každého, kdož Ho přijímá, a že přijímá Ho ten, kdo žije pode zákonů božského řádu, jež jsou příkázáními lásky a víry; a že tudíž býti Pánem vedenu od dětství až do konce života na světě, a po té na věky, jest to, co rozumí se oním milosrdenstvím. Nechť tedy vědí, že **KAŽDÝ ČLOVĚK RODÍ SE PRO NEBE, A ŽE PŘIJAT BUDE TEN, KDO NA SVĚTĚ V SEBE NEBE PŘIJÍMAL A VYLOUČEN TEN, KDO HO NEPŘIJÍMAL.**

(*aa*) Vyvolení jsou ti, kdož za života trvají v dobru a v pravdě, č. 3755. 3900. Není nijakého vyvolení a přijetí do nebe z milosrdenství, tak, jak se to obyčejně pojímá, nýbrž **na základě života**, č. 5057. 5058. Bezprostřední milosrdenství Páně neexistuje, nýbrž zprostředkovaně, to jest **pro ty, kdož žijí podle jeho příkázání; je Pán ustavičně vodí na světě a pak na věky**, č. 8700. 10.659. (*bb*) Chudými ve Slově [Božím] rozumějí se ti, kdož jsou duchovně chudí, a jimi jsou ti, kdož trvají v neznalosti pravdy, ač touží po poučení, č. 9209. 9253. 10.227. O nich se praví, že lační a žízní, což znamená tolik, že touží po poznacích dobra a pravdy, jimiž se děje uvedení do církve a nebe, č. 4958. 10.227.

(II)

O SVĚTĚ DUCHŮ A O STAVU ČLOVĚKA PO SMRTI.

Upozornění zpracovatele na internet, Ivo A. Bendy:

Od doby vzniku této knihy uplynulo 250 let našeho času, a za tu dobu se řada věcí v intermediálním světě („svět duchů“) ZMĚNILA ! Především délka pobytu v intermediálním světě se významně zkrátila na pouhé 3 roky v souvislosti s pokračující eliminací negativního stavu v tomto prostředí. Doporučuji k tomuto aktuální knihy „Nového zjevení“, též na internetu www.universe-people.cz , www.vesmirni-lide.cz a www.universe-people.com .

---

(47)

Co jest svět duchů.

(421)

SVĚT DUCHŮ není ani nebem ani peklem, nýbrž jest STŘEDNÍM MÍSTEM, čili středním stavem mezi oběma; neboť člověk po smrti přichází NEJPRVE SEM, a pak po uplynutí jistého času, podle svého života na Zemi, vzat jest buď do NEBE, anebo uvržen do PEKLA.

(422)

Svět duchů jest středním místem mezi nebem a peklem, a rovněž jest středním stavem člověka po smrti; že jest středním místem, bylo mi patrné z toho, že pekla nalézají se pod ním a nebesa nad ním; a že jest středním stavem, bylo mi zjevno z toho, že ČLOVĚK, DOKUD DLÍ VE SVĚTĚ DUCHŮ, NENÍ JEŠTĚ ANI V NEBI ANI V PEKLE. STAVEM NEBE u člověka jest spojení dobra a pravdy u něho, a STAVEM PEKLA jest spojení zla a nepravdy u něho; je-li u člověka — ducha dobro s pravdou spojeno, přichází do nebe, poněvadž, jak bylo řečeno, toto spojení jest u něho nebem; jestliže však u člověka ducha spojeno jest zlo s nepravdou, pak přichází do pekla, poněvadž toto spojení jest u něho peklem; toto spojení děje se ve světě duchů, jelikož tehdy člověk nalézá se ve středním stavu. Jest jedno a totéž, praví-li se: Spojení rozumu a vůle, anebo praví-li se: Spojení pravdy a dobra.

(423)

Nejprve budiž zde pověděno něco o **spojení rozumu a vůle a o jeho totožnosti se spojením dobra a pravdy**, neboť toto spojení děje se ve světě duchů. Člověk má rozum a vůli; **rozum přijímá pravdy a vytváří se z nich, a vůle přijímá dobro a jest z něho vytvářena**; proto člověk vše, čemu rozumí a co v důsledku toho myslí, zove pravdivým, a vše, co člověk chce a v důsledku toho si myslí, zove dobrým; člověk může z rozumu mysliti a tudíž chápati, že něco jest pravdou, a tudíž že jest i dobrem; avšak **on nemyslí tak z vůle, dokud také podle toho nechce jednati a nejedná**; jestliže to chce a na základě tohoto chtění také jedná, pak vyskytuje se to zároveň jak v rozumu, tak i ve vůli, a tudíž i ve člověku, neboť rozum samotný nečiní člověka, ani vůle samotná, nýbrž rozum a vůle společně, z kteréhožto příčiny co jest v obou, to jest ve člověku a stává se jeho vlastnictvím. Co jest pouze v rozumu, to sice jest u člověka, ne však ve člověku, neboť ono přísluší pouze paměti a vědomostem, z paměti pocházejícím, a člověk může na to mysliti, když není v sobě, nýbrž zevnitř sebe s jinými, a může tedy o tom i rozmlouvat i rozumovati, a podle toho může i přetvářovati svoje city a posuvky.

(424)

Že člověk může mysliti z rozumu a nikoliv zároveň i ze své vůle, dopuštěno jest za tím účelem, aby člověk mohl býti přetvořen; neboť člověk přetvořen bývá pravdami, a pravdy, jakž bylo řečeno, jsou věci rozumu; člověk totiž rodí se ve všelikém zlu co do své vůle, a proto

nikomu dobra nepřeje, leč sobě jedinému, a kdo sobě jedinému žádá dobra, ten raduje se ze zla, které jiného, zejména vzhledem k němu samotnému potká; neboť on rád by na sebe převedl dobro každého jiného, nechť to jsou vynikající místa nebo bohatství, a jakou měrou se mu to daří, takovou měrou pocituje v sobě radost. Aby tedy toto chtění bylo zlepšeno a přetvořeno, jest člověku dáno pravdy poznávat, by jimi mohl krotiti náklonnosti ke zlu, z jeho vůle se prýštící; z toho plyne, že člověk může rozumem pravdy mysliti, je vyslovovati a konati, že však nemůže je ze své vůle mysliti dříve, dokud není uzpůsoben tak, aby je sám ze sebe, totiž od srdce chtěl a činil; je-li člověk takovýto, pak to, co z rozumu myslí, jest věcí jeho víry, a co z vůle myslí, jest věcí lásky; proto váže se pak víra a láska u něho právě tak, jako rozum a vůle.

(425)

Jakou měrou tedy pravdy, které jsou v rozumu, spojeny jsou s dobrem, kteréž jest ve vůli, jakou měrou tedy člověk pravdy chce a tudíž je i činí, takovou měrou má člověk nebe v sobě, poněvadž, jak výše bylo řečeno; nebe jest spojením dobra a pravdy; naopak jakou měrou nepravda, která jest v rozumu, spojena jest se zlem, které jest ve vůli, takovou měrou má člověk v sobě peklo; jakou však měrou pravdy, které jsou v rozumu, nejsou spojeny s dobrem, které jest ve vryli, takovou měrou člověk jest ve středním stavu. Dnes téměř každý člověk jest v takovém stavu, že pravdy zná, a z věd, jakož i z rozumu myslí si je, a buď mnoho, nebo málo, anebo zhola nic z nich nečiní, anebo proti nim pracuje z lásky ke zlu, a odtud pocházející víry v nepravdu. Aby tedy nabytí buď nebe nebo pekla, jest po smrti nejprve uveden do světa duchů, a tam nastane spojení dobra a pravdy u těch, kdož mají býti vzneseni do nebe, a spojení nepravdy a zla u těch, kdož mají býti do pekla uvrženi; neboť **ani v nebi, ani v pekle nikdo nesmí míti rozdělenou mysl, totiž jinak rozuměti a jinak chtíti, nýbrž co chce, tomu má rozuměti, a jak čemu rozumí, tak má chtíti. Kdo tedy v nebi chce dobro, má rozuměti pravdě, a kdo v pekle chce zlo, má rozuměti nepravdě;** proto tam od dobrých oddálena jest nepravda, a poskytnuty jsou jim pravdy, s jejich dobrem souhlasící a s ním se shodující, a u zlých tamtéž jsou odstraněny pravdy a jest jim přidělena nepravda, souhlasící s jejich zlem. Z toho vysvítá, co jest svět duchů.

(426)

Ve světě duchů jest nezměrný počet bytostí, poněvadž tam jest prvé shromaždiště všechněch, a tam také všichni jsou zkoumáni a připravováni; délka jejich pobytu tam není přesné stanovena; někteří sotva vstoupí a jsou pak ihned buď do nebe vzneseni, anebo do pekla uvrženi; někteří setrvávají tam jen několik týdnů, někteří mnoho let, ne však přes třicet. Délka pobytu na tomto místě závisí na souhlasnosti nebo nesouhlasnosti vnitra člověka s jeho zevniterností. Kterak však člověk na onom světě ze stavu jednoho ve stav jiný bývá převáděn a připravován, o tom budiž v dalším oddílu pověděno.

(427)

Jakmile lidé po svém skonání přijdou do světa duchů, jsou ihned Pánem roztrženi; zlí jsou hned připoutáni k té pekelné společnosti, v níž byli již na světě svou panující láskou; dobří však jsou ihned spojeni s tou nebeskou společností, v níž také již na světě byli vzhledem ke své lásce k Bohu, účinné lásce k bližnímu a víře. Ale byť i takto byli roztrženi, přece jen ti, kdož za tělesného života byli spolu spřáteleni a známi, zejména pak manželky a manželé, jakož i bratři a sestry v onom světě mohou se, když si toho přejí, scházeti a spolu rozmlouvati. Viděl jsem, jak jistý otec mluvil se svými šesti syny a je opět poznal; rovněž tak viděl jsem mnohé jiné rozmlouvající se svými příbuznými a přáteli; poněvadž však za svého života na světě byli různých názorů, po krátké době opět se rozešli. Avšak **ti, kdož ze světa duchů přijdou do nebe, a ti, kdož přijdou do pekla, pak se již neuvidí, aniž navzájem se poznají, leda jsou-li téhož smýšlení, z téže lásky pocházejícího.** Příčina, že shledají se ve světě duchů, nikoliv však v nebi a v pekle, jest ta, že ti, kdož jsou ve světě duchů, jsou v těchže stavech, v jakých byli za tělesného života, a pak z jednoho stavu do jiného bývají uváděni, načež pak všichni jsou uvedeni do trvalého stavu,

kterýž jest týž, jako stav jejich panující lásky, a v tomto stavu druh druhu poznává jen podle stejnosti lásky; neboť jak výše v č. 41. až 50. bylo řečeno, podobnost spojuje a nepodobnost odděluje.

(428)

Svět duchů tak, jako jest středním stavem mezi nebem a peklem u člověka, jest i středním místem; pod ním jsou pekla, nad ním nebesa. Všecka pekla jsou směrem k onomu světu uzavřena a přístupna jen děrami a trhlinami jakoby skal; a štěrbinami, do šířky se rozestupujícími, kteréž vesměs jsou střeženy, aby nikdo nevycházel, leda že by mu to bylo dovoleno, což se také někdy stává, vyžaduje-li toho potřeba, o čemž později bude řeč. I nebe jest na všech stranách ohraženo a ke každé společnosti nebeské jest přístup jedině po úzké stezce, jejíž vchod rovněž jest střežen; ony východy a tyto vchody jsou tím, co nazývá se ve Slově [Božím] branami a brankami pekla a nebe.

(429)

Svět duchů jeví se jako údolí mezi horami a skalami, kteréž tu a tam se snižuje a zvyšuje. Brány a branky k nebeským společnostem jsou viditelné jen těm, kdož jsou v nebi připravováni, jiní však jich nenaleznou. Ke každé společnosti vede ze světa duchů vchod, a za ním jest cesta, kteráž však vystupujíc vzhůru dělí se na několik cest. Brány a vchody k peklům jeví se rovněž jen těm, kdož mají jimi vejíti, a jimž pak bývají otevřeny; jsou-li otevřeny, objevují se temné, jako začouzené jeskyně, kteréž směřují šikmo dolů, kdež opět jest několik vchodů; z oněch jeskyň kouří se odporné výpary a vystupují hnusné zápachy, před nimiž dobří duchové prchají, poněvadž jsou jim odporné, kdežto zlí duchové chtivě je vyhledávají, nalézajíce v nich zalíbení; nebo tak, jak někdo na světě měl zalíbení ve svém zlu, tak má zalíbení i po smrti v odporném zápachu, kterýž jest souvztažný s jeho zlem; vzhledem k tomu lze duchy ty přirovnati ke dravým ptákům a zvířatům, jako ku př. ke krkavcům, vlkům, kancům, kteří větří-li zápach zdechlin a hnoje, přiletují a přibíhají k ním. Slyšel jsem jistého ducha hlasitě křičeti, jako vnitřní bolesti, když k němu zavanula vůně s nebe, naopak však viděl jsem jej zcela klidného a spokojeného, když jej ovanul výpar z pekla.

(430)

U každého člověka jsou také DVĚ BRANKY, z nichž jedna směřuje k peklu a otevřena jest pro zlo a nepravdu, z něho pocházející; druhá branka však směřuje k nebi a otevírá se pro dobro a pravdy s nebe. BRANKA PEKLA jest otevřena těm, kteříž trvají ve zlu a ze zla v nepravdě, a toliko jen štěrbinami nahoře vplývá něco světla s nebe, pomocí kteréhožto vlivu člověk může mysliti, usuzovati a mluvit. BRANKA NEBE naopak zase otevřena jest těm, kdož trvají v dobru a z dobra v pravdě. Jsou totiž dvě cesty, vedoucí k rozumové mysli člověka, jedna horní, čili vnitřní cesta, jíž dobro a pravda od Pána sem vniká, druhá dolní čili zevnější cesta, jíž zlo a nepravda vniká sem z pekla. Rozumová mysl sama, k níž obě cesty vedou, jest uprostřed. V té míře tudíž, v jaké světlo s nebe bývá připouštěno, člověk jest rozumným, v té míře však, v jaké nebývá přijímáno, člověk není rozumným, byť si to sebe více o sobě myslel. To bylo pověděno proto, aby každý také věděl, v jaké souvztažnosti jest člověk vzhledem k nebi a k peklu; jeho rozumová mysl v době, kdy se utváří, souvztaží se světem duchů; co nad ní jest, souvztaží s nebem, co pod ní, s peklem; nad ní se vyskytující oblasti se otevírají, a pod ní se vyskytující oblasti zavírají se vlivu zla a nepravdy u těch, kdož pro nebe jsou připravováni; naopak pod ní se vyskytující věci jsou otevřeny a nad ní se vyskytující uzavřeny vlivu dobra a pravdy u těch, kdož jsou připravováni pro peklo. Proto tito mohou pohlížeti pouze pod sebe, totiž k peklu, naopak zase ani prví jenom nad sebe, totiž k nebi; nad sebe pohlížeti znamená k Pánu pohlížeti, poněvadž On jest všeobecným středem, k němuž upírají svůj zřetel všechny věci v nebi; pod sebe však pohlížeti znamená odvráceně od Pána pohlížeti na protilehlý střed, k němuž všechny věci pekla vzhlížejí a se obracejí; viz výše, č. 123. a 124.

(431)

Ti, kdož jsou ve světě duchů, jsou v předcházejících oddílech tam, kde o nich zmínka se děje, nazýváni duchy, anděly pak nazýváni jsou ti, kdož jsou v nebi.

---

(48)

Každý člověk co do svého vnitra jest duchem.

(432)

Kdo náležitě uvažuje, může vědět, že tělo, poněvadž jest hmotné, nemyslí, nýbrž duše, poněvadž jest duchovní. Duše člověka, o jejíž nesmrtelnosti mnozí psali, jest jeho duchem; neboť tento jest nesmrtelným podle všeho toho, co mu přísluší, a rovněž on to jest, který v těle myslí; neboť jest duchovním a duchovnost přijímá duchovnost v sebe a žije duchovně, to jest, ona myslí a chce; tudíž veškerý život duchovní, který jeví se v těle, náleží duchu, nic z toho nenáleží tělu; neboť tělo jest, jak výše bylo řečeno, hmotné, a hmotnost, kteráž jest vlastností těla, jest duchu jen připojena a takorčka jako připoutána za tím účelem, aby duch člověka mohl žít a býti užitečným v **přírodním světě**, jehož veškeré věci jsou hmotné a samy sebou bez života. A poněvadž hmotnost nežije, nýbrž pouze duchovnost, jest zjevno, že vše, co ve člověku žije, přísluší jeho duchu, a že tělo duchu pouze slouží, zcela tak, jako nástroj slouží živé hybné síle; říkává se sice o nástroji, že působí, hýbe nebo strká, mýlil by se však ten, kdo by věřil, že stroj sám působí, hýbe a strká.

(433)

Poněvadž tedy vše, co v těle žije a ze života působí a cítí, náleží jedině duchu, nic z toho však nenáleží tělu, – tu z toho vyplývá, že duchem jest sám člověk, čili, což totéž jest, že člověk sám sebou jest duchem a rovněž má i tutéž podobu; neboť vše, co ve člověku žije a cítí, přísluší jeho duchu, a od hlavy až k patě není ve člověku nic, co by nežilo a nepociťovalo; z toho následuje, že jestliže tělo oddělí se od svého ducha, což se nazývá smrtí, ČLOVĚK PŘECE ZŮSTÁVÁ ČLOVĚKEM A ŽIJE. Slyšel jsem s nebe, že někteří při své smrti, když leží na márách a dosud nejsou vzkříšeni, ve svém vychladlém těle dále myslí a domnívají se, že ještě žijí, jedině s tím rozdílem, že nemohou pohnouti ani nejmenší hmotnou částicí, tělu příslušející.

(434)

Člověk nemohl by mysliti a chtíti, jestliže by neexistoval substanciální podklad, z něhož a v němž se to děje; co by zdánlivě existovalo bez substanciálního podkladu není ničím. Lze to seznati z toho, že člověk bez ústrojí, kteréž jest podkladem jeho smyslu zrakového, nemůže viděti, a bez ústrojí, které jest podkladem jeho smyslu sluchového, nemůže slyšeti; zrak a sluch bez nich jsou ničím, ba nemožností. Rovněž tak i myšlení, kteréž jest vnitřním zřením, a chápání, které jest vnitřním sluchem, kdyby nebyly v substancích a ze substancí, kteréž jsou organickými formami a podklady, tu naprosto by neexistovaly. Z toho lze viděti, že duch člověka, je-li od těla oddělen, má právě takovou podobu, a že podoba ta jest lidskou, a že právě tak má smyslové ústrojí a smysly jako tehdy, když byl v onom těle, a že veškerý život oka a veškerý život ucha, zkrátka veškerý život smyslů, které má člověk, nenáleží jeho tělu, nýbrž jeho duchu, kterýž jest v těle, a to i v nejmenších jeho částkách. Z toho vyplývá, že duchové právě tak jako lidé vidí, slyší a pociťují, avšak po odloučení od těla nikoliv již v přírodním světě, nýbrž v duchovním světě; že duch, dokud byl v těle, vnímal způsobem přírodním, dalo se pomoci jemu přidělené hmotnosti, ač on i tehdy současně vnímal také duchovně tím, že myslel a chtěl.

(435)

To bylo pověděno za tím účelem, aby rozumný člověk nabyt přesvědčení, že člověk sám sebou jest DUCHEM, a že tělesnost, která jest mu přidělena za účelem jeho VÝKONŮ v přírodním a hmotném světě, NENÍ člověkem, nýbrž jen pouze NÁSTROJEM jeho ducha. Lepší však jsou doklady ze zkušenosti, poněvadž rozumové důvody mnohý nepochopí, a ti, kdož v opačném mínění se utvrdili, mohou je vývody, z klamů smyslů pocházejícími, uvést v pochybnost. Ti, kdož utvrdili se v opačném mínění, obyčejně si myslí, že zvířata žijí a pociťují stejným způsobem, a že tedy mají právě tak duchovnost, jako lidé, a ona přece s tělem umírá. Avšak duchovnost zvířat není taková, jaká jest duchovnost člověka. Člověk má to, co zvířata nemají, totiž nejvnitřnější vnitro, v němž Božství vplývá, je k Sobě povznáší a tím se Sebou spojuje, v důsledku čehož člověk převyšuje zvířata tím, že může přemýšlet o Bohu a božských věcech, kteréž jsou věcmi nebeskými a církevními, že může Boha z nich a v nich milovati, a tak býti s Ním spojen. To, co s Božstvím může býti spojeno, nemůže se rozpadnouti; co však s Božstvím nemůže býti spojeno, rozpadá se. O nejvnitřnějším vnitru, jímž člověk předčí zvířata, pojednáno jest výše v č. 39., a jest třeba uvést zde opět to, co tam bylo pověděno, poněvadž jest to důležité, by byly rozptýleny klamné úsudky, kteréž z oné domněnky mohou býti vyvozovány, jakž činívají ti, kdož z nedostatku vědomostí a pro neotevřený rozum nemohou o tom rozumně usuzovati. Slova onoho místa jsou: »Možno o andělech tří nebes vzpomenouti jistého tajemství, jež dříve nikomu nezatanulo na mysl, neboť nikdo nerozuměl stupňům, o nichž byla řeč v č. 38.; že totiž u každého anděla a u každého člověka vyskytuje se nejvnitřnější čili nejvyšší stupeň, čili cosi nejvnitřnějšího a nejvyššího, v co Božství Páně nejprve a neblíže vplývá, a z něho uspořádává ostatní vniternosti, kteréž podle pořadí ku stupňům u lidí a andělů [k sobě] se řadí; toto nejvnitřnější čili nejvyšší lze nazvati vchodem Páně k andělu a člověku a Jeho nejvlastnějším příbytkem u nich; skrze toto nejvnitřnější čili nejvyšší jest člověk člověkem a rozeznává se od nerozumných zvířat, neboť **tato ho nemají;** toť jest příčina, že člověk na rozdíl od zvířat celým svým vnitrem, jež náleží jeho mysli a duchu, může býti Pánem k Němu povznesen, takže může v Něho věřiti, býti láskou k Němu vzněcován a takto Ho viděti, jakož i že může přijímati v sebe rozumnost a moudrost a mluvit z rozumu; z toho též vyplývá, že žije na věky. Co však v onom nejvnitřnějším Pánem v pořádek jest uváděno a obstaráváno, zjevně nevplývá do vědomí anděla, ježto převyšuje to jeho myšlení a překročuje jeho moudrost«.

(436)

Že člověk co do svého vnitra jest duchem, popřáno mi zvědět na základě četných zkušeností, kteréž, kdybych je všechny chtěl uvést, naplnily by, jak se říká, celé knihy. Rozmlouval jsem s duchy jako duch a rozmlouval jsem s nimi jako člověk v těle; a když jsem s nimi rozmlouval jako duch, nemyslíli jinak, nežli že jsem sám duchem a v lidské podobě tak, jako oni; tak jevílo se jim moje vnitro, poněvadž když jsem mluvil jako duch, moje hmotné tělo se neobjevilo.

(437)

Že člověk co do svého vnitra jest duchem, může býti zjevno z toho, že když jest od svého těla odloučen, což děje se při smrti, žije pak přece jako člověk tak, jako dříve; abych v tom byl utvrzen, bylo mi popřáno rozmlouvati takto se všemi, které jsem za doby jejich tělesného života znal, s některými po několik hodin, s některými týdny a měsíce a s některými po několik let, a to hlavně proto, abych byl v tom utvrzen a mohl to dosvědčiti.

(438)

K tomu chci připojiti, že každý člověk, i když žije v těle, jest svým duchem ve společnosti duchů, ačkoliv o tom nic neví, a skrze ně dobrý člověk nachází se v andělské společnosti, zlý v pekelné společnosti, a že také do téže společnosti po smrti přichází; to bylo těm, kdož po smrti přišli mezi duchy, častěji řečeno a ukázáno. Člověk sice, pokud žije na světě, nezjevuje se v této společnosti

jako duch, poněvadž v té době myslí ještě přírodně; avšak ti, kteříž odtažitě od těla myslí, zjevují se někdy v jejich společnosti, poněvadž pak jsou v duchu, a jakmile se objeví, duchové tam se nalézající dobře je rozeznají; neboť oni chodí mlčky v myšlenky jsouce pohříženi a nevšímají si jiných, tak jakoby jich naprosto neviděli, a jakmile některý duch je osloví, zmizí.

(439)

K objasnění toho, že člověk svým vnitřem jest duchem, hodlám ze zkušenosti uvést, jak se to děje, když člověk jest od svého těla odveden, a jak když duchem jest uveden na jiné místo.

(440)

Pokud prvého se týče, totiž odvedení od těla, má se věc takto: Člověk uveden jest do stavu, který jest uprostřed mezi spánkem a bděním, a je-li v tomto stavu, nemůže nemyslet jinak, nežli že úplně bdí; veškeré smysly jsou tak bdělé, jako za nejúplnějšího bdění tělesného, a to jak zrak, tak i sluch, a podivuhodným způsobem i pocit, kterýž nyní jest jemnější, nežli může býti za tělesného bdění; v tomto stavu také jsem viděl a slyšel duchy a anděly jako úplně živé, a což podivno, i jich se dotýkal, a tehdy nebylo naprosto nijakého rozdílu od těla; toť onen stav, o němž se praví, že **člověk jest vytržen z těla a neví, zda jest v těle nebo mimo tělo**. Do tohoto stavu byl jsem pouze třikrát nebo čtyřikrát uveden, jen abych poznal, jaký jest a zároveň také abych poznal, že duchové a andělé mají všechny smysly a rovněž i člověk jako duch, je-li od těla odveden.

(441)

Pokud se týče druhého, totiž býti duchem na jiné místo odveden, seznal jsem ze životní zkušenosti, co to jest a jak se to děje, avšak jen dvakrát nebo třikrát; chci uvést jen zkušenost. Když jsem se procházel ulicemi anebo po nivách, a zároveň při tom s duchy rozmlouval, nemyslil jsem jinak, nežli že bdím a vidím právě tak, jako jindy. Tak jsem se ubíral, aniž bych byl zabloudil, a při tom byl jsem u vidění, a viděl jsem háje, řeky, paláce, domy, lidi a mnoho jiných věcí; když jsem však po celé hodiny takto byl se procházel, nabyl jsem zraku tělesného a upozoroval, že jsem na jiném místě, což mne velice překvapilo, a nyní jsem pochopil, že byl jsem ve stavu, jako ti, o nichž se praví, že byli »duchem vytrženi na jiné místo«; neboť dokud vytržení to trvá, člověk nepozastavuje se nad cestou, a byť i šel mnoho mil, nepocítí nijaké únavy, aniž pozastavuje se nad časem, a byl to trvalo i několik hodin nebo dní; veden bývá též cestami, kterých sám nezná, až na určité místo, aniž zabloudí.

(442)

Avšak oba tyto stavy člověka, kteréž jsou **jeho** stavy, jestliže jest ve své vnitřnosti, čili což jest jedno a totéž, jestliže jest ve svém duchu, jsou mimořádné, a mně byly ukázány proto, abych zvěděl, jaké jsou, poněvadž v církvi jsou známy. Avšak mluvit s duchy a býti s nimi jako jeden z nich, bylo mi též při plném bdění těla popřáno, a to nyní již po mnoho let.

(443)

Že člověk co do své vnitřnosti jest duchem, může býti dále dotvrzeno tím, co výše v č. 311. až 317. bylo pověděno a ukázáno, a to tam, kdež bylo pojednáno, že nebe a pekla skládají se z lidského pokolení.

(444)

Tím, že člověk co do své vnitřnosti jest duchem, rozumí se, že jest duchem vzhledem k tomu, co přísluší k jeho myšlení a chtění, poněvadž toto obé jest vlastní jeho vnitřností a činí, že člověk jest člověkem, a to takovým člověkem, jakýmž jest co do svého myšlení a chtění.

O vzkříšení člověka z mrtvých a jeho vkročení do věčného života.

(445)

Když tělo nemůže již zastávat ve světě přírodním svou činnost, souvztažící s myšlením a náklonnostmi jeho ducha, jež ono má z duchovního světa, tu praví se, že člověk umírá. Stane se to, když přestane dýchání plic a tlukot srdce. Ale **člověk neumírá, nýbrž jest pouze oddělen od těla, kteréž bylo jeho nástrojem na světě; člověk sám žije**. Právil jsem, že člověk sám žije, poněvadž člověk jest člověkem nikoliv svým tělem, nýbrž duchem, neboť duch to jest, kterýž myslí ve člověku, a myšlení s náklonností tvoří člověka. Z toho vysvítá, že **člověk, když umírá, přechází pouze z jednoho světa ve svět druhý, z čehož následuje, že SMRT ve Slově [Božím], ve vnitřním jeho smyslu, značí VZKŘÍŠENÍ a DALŠÍ ŽIVOT** (a).

(a) Smrt značí ve Slově [Božím] vzkříšení, poněvadž ač člověk umírá, přece jen život jeho trvá dále, č. 3498. 3505. 4618. 4621. 6036. 6222.

(446)

Duch jest v co nejužší souvislosti s dýcháním a s tlukotem srdce; jeho myšlení spojeno jest s dýcháním, a náklonnost, příslušející jeho lásce, se srdcem (b), pročez jakmile v těle ustanou oba tyto pohyby, ihned nastane rozdělení. Ony oba pohyby, totiž dýchání plic a tlukot srdce jsou vlastními pouty, po jichž přetržení duch jest sám sobě zůstaven a této, poněvadž jest bez života svého ducha, chladne a rozkládá se. Příčinou, že existuje nejužší souvislost lidského ducha s dýcháním a se srdcem, jest to, že veškerá životní činnost jest na nich závislá, a to nejen všeobecné, nýbrž i v každé části (c).

(b) Srdce souvztaží s vůlí a tudíž i s náklonností, kteráž přísluší lásce, a dýchání plic souvztaží s rozumem, a tudíž myšlením, č. 3888. Srdce tudíž značí ve Slově [Božím] vůli a lásku, č. 7542. 9050. 10.336.; a duše značí rozum, víru a pravdu, a tudíž z duše a ze srdce značí to, co z rozumu, víry a pravdy, a co z vůle, lásky a dobra pochází, č. 2930. 9050. O souvztažnosti srdce a plic k Největšímu Člověku čili k nebi, č. 3883. až 3896.

(c) Pulsování srdce a dech plic vládnou v celém těle a vzájemně v sebe vplývají, č. 3887. 3889. 3890.

(447)

Duch člověka po oddělení se zůstává ještě nějaký čas v těle, ne však déle, než až srdce přestane úplně tlouci, což různí se podle stavu nemoci, kterouž člověk umírá; neboť pohyb srdce trvá u někoho dlouho, u jiného krátce. Jakmile tento pohyb ustane, člověk jest vzkříšen; to děje se však jedině Pánem. Vzkříšením vyrozumívá se vyvedení lidského ducha z těla a jeho uvedení do duchovního světa, čemuž obvykle říká se vzkříšení. Že duch člověka neodděluje se od těla dříve, než ustane pohyb srdce, má svůj důvod v tom, že srdce souvztaží s náklonností, pocházející z lásky, kteráž jest vlastním životem člověka; neboť z lásky má každý své životní teplo (d); pokud tudíž existuje toto spojení, dotud jest tu i souvztažnost, a z ní život ducha v těle.

(d) Láska jest podstatou života lidského, č. 5002. Láska jest duchovním teplem, a tudíž vlastním životním principem člověka, č. 1589. 2146. 3338. 4906. 7081. až 7086. 9954. 10.740. Náklonnost [affectio] jest pokračováním (continuum) lásky, č. 3938.

(448)

Kterak děje se vzkříšení, bylo mi nejen pověděno, nýbrž i ukázáno živou zkušeností; zkušenosti té nabyl jsem sám na sobě, abych mohl dokonale poznati, jak vzkříšení to se děje.

(449)

Byl jsem uveden ve stav necitlivosti smyslů tělesných a tudíž takorůž ve stav umírání, kdežto vnitřní život i s myšlením zůstal nedotčen, abych mohl pozorovati a uchovati ve své paměti, co mělo se dít a co děje se s těmi, kteří jsou z mrtvých vzkříšováni. Zpozoroval jsem, že dýchání těla bylo takorůž odstraněno, kdežto vnitřní dýchání, totiž **dýchání ducha, zůstalo**, jsouc spojeno se slabým a tichým dýcháním těla. Tu nejprve skutečně byla pospolitost tlukotu srdce s královstvím nebeským, poněvadž toto království jest souvztažné se srdcem člověka (e); objevili se z něho i andělé, někteří v dálce a dva blízko u hlavy, u níž se posadili; v důsledku toho bylo mi odňato veškeré vlastní mé citění, zůstalo však myšlení a vnímání; v tomto stavu setrval jsem několik hodin. Duchové, kteří byli při mně, nyní se vzdálili, poněvadž domnívali se, že jsem zemřel; bylo lze také pocítiti jistý aromatický zápach, jako z balzamované mrtvolky; neboť jsou—li nebeští andělé přítomni, jest mrtvolu cítiti jako cosi aromatického, a jestliže duchové vůni tu čichají, nemohou se přiblížiti; tímto způsobem také jsou zlí duchové vzdalováni od ducha člověka hned při jeho uvedení ve věčný život. Andělé, kteří seděli u hlavy, byli tiší; uváděli pouze svoje myšlenky ve styk s mými myšlenkami; jsou—li myšlenky ty přijímány, andělé vědí, že duch člověka jest v takovém stavu, že může býti z těla vyveden. Sdělování jejich myšlenek dalo se tím, že pohlíželi mně do obličeje; neboť takto děje se v nebesích sdělování myšlenek. Poněvadž mně myšlení a vnímání bylo ponecháno, a to za tím účelem, abych zvěděl a zapamatoval si, jak děje se vzkříšení, postřehl jsem, že oni andělé nejprve pátrají, kam mé myšlení směřuje, (zdali jest totožné s myšlením umírajících, kteříž obyčejně myslívají na věčný život), a že chtěli mou mysl v takových to myšlenkách udržeti. Později bylo mi řečeno, že **duch člověka při smrti těla tak dlouho jest při svých posledních myšlenkách udržován, až se VRÁTÍ k myšlenkám, pocházejícím z oné náklonnosti, kteráž na světě u něho byla povšechnou čili PANUJÍCÍ**. Zejména popřáno mi pozorovati a rovněž i pocítiti, že dalo se jakési přitahování a takorůž vyrvání vnitra, oblasti mé mysli a tudíž mého ducha, z těla, a bylo mi řečeno, že děje se tak od Pána, a že v tom má vzkříšení svůj původ.

(e) *Srdce souvztaží s nebeským královstvím Páně, plíce však s jeho duchovním královstvím, č. 3635. 3886. 3887.*

(450)

Jsou—li nebeští andělé u vzkříšeného, neopouštějí ho, poněvadž **každého milují; je—li však duch takový, že nemůže déle stýkati se s nebeskými anděly, jest to on sám, kterýž touží od nich se vzdáliti; stane—li se tak, tu přicházejí andělé z duchovního království Páně, jimiž poskytnut mu bývá požitek světla**, neboť dříve nic neviděl, nýbrž jen myslil. Bylo mi též ukázáno, kterak se to děje. Zdálo se, jakoby oni andělé odvinovali blánu levého oka směrem k nosní přepážce, aby oko se otevřelo a aby bylo viděti; duch také nemyslí jinak, nežli že skutečně se tak děje, jest to však jen pouhé zdání. Jestliže nyní, jak se zdá, blanka jest odtažena, objevuje se jakási jasnost, avšak ještě tlumená, jako když člověk při prvním procitnutí hledí očními řasami; toto polosvětlo zdálo se mi býti nebeských barev; později bylo mi však řečeno, že podle okolností bývá to rozmanité; při tom pocituje se, jakoby s obličeje cosi něžně bylo odvinováno; když se tak stalo, jest mu dodáno duchovní myšlení; ono odvinování s obličeje jest rovněž jen pouhé zdání, neboť jím se předobrazuje, že člověk z přírodního myšlení přechází v myšlení duchovní; **andělé pak s největší péčí snaží se působiti, aby od vzkříšeného nevycházela nijaká představa, která by neměla přidechu jisté lásky; pak řeknou mu, že jest duchem**. Duchovní andělé, když byli novému duchu udělili požitek světla, prokazují mu veškeré služby, jakých jen v tomto stavu může si přát, a poučují ho o věcech, ve druhém životě se vyskytujících, pokud totiž může to pochopiti. Není—li však vzkříšený takový, aby chtěl býti poučen, tu touží vzdáliti se ze společnosti těchto andělů; ale nejsou

o andělé, kteří ho opouštějí, nýbrž **on sám odloučí se od nich**; neboť andělé milují každého a nic snažněji si nežádají, než služby prokazovati, poučovati a do nebe povznášeti; v tom jest jejich největší potěšení. Když se duch takovýmto způsobem oddělí, přijmou ho mezi sebe dobří duchové, a je-li v jejich společnosti, jsou mu také prokazovány veškeré služby; jestliže však jeho život na světě byl takový, že nemůže ve společnosti dobrých vydržeti, tu touží i od těchto duchů se vzdáliti, a to tak dlouho a tak často, dokud nepřidruží se k takovým, kteří jsou úplně souhlasní s jeho životem, který vedl na světě; u nich nalézá svůj život a pak, což jest ku podivu, **ŽIJE PŘÁVĚ TAKOVÝ ŽIVOT, JAKO NA SVĚTĚ.**

(451)

Tento **počátek života člověka na druhém světě netrvá však déle, než několik dnů**; kterak však bývá potom uváděn z jednoho stavu do druhého a posléze do nebe nebo do pekla, o tom budiž pověděno v dalším; i tom bylo mi dáno zvědět na základě četných zkušeností.

(452)

Mluvil jsem s některými třetího dne po jich skonání, a tu již stalo se s nimi to, o čem bylo výše, v č. 449. a 450. pověděno; rozmlouval jsem také se třemi, které jsem znal na světě, a vyprávěl jsem jim, že teď právě konají se přípravy k pohřbení jejich těla; použil jsem výrazu, že budou pohřbeni, a když to slyšeli, jevíli jisté překvapení, pravice, že přece žijí, a že nechť tedy jest pohřbeno to, co na světě jim sloužilo; **později velice se divili, že dokud žili v těle, nevěřili v takovýto život po smrti, a zejména divili se tomu, že v církvi téměř všichni jsou v takovéto nevěře.** Ti, kdož na světě vůbec nevěřili v život duše po smrti těla, **velice se hanbí, když postřehnou, že žijí**; ale ti, kdož se v přesvědčení tom utvrdili, **jsou připojeni k sobě rovným a odloučení od těch, kdož měli víru; většinou bývají připoutáni k některé pekelné společnosti, protože oni právě tak [jako ona] popírali Božství a pohrdali pravdami církve; neboť jakou měrou kdo utvrdí svou duši proti věčnému životu, takovou měrou utvrzuje se i proti věcem nebeským a církevním.**

---

(50)

Člověk po smrti má dokonalou lidskou podobu.

(453)

Že podoba lidského ducha jest podobou člověka, čili že duch i co do své podoby jest člověkem, může býti vidno z toho, co výše ve více oddílech bylo ukázáno, zejména z těch, v nichž bylo pověděno, že každý anděl má dokonalou lidskou podobu (č. 73. až 77.), že každý člověk co do své vniternosti jest duchem (č. 432. až 444.), a že andělé nebeští pocházejí z lidského pokolení (č. 311. až 317.). Ještě zřetelněji lze to však seznati z toho, že **člověk jest člověkem v důsledku svého ducha a nikoliv v důsledku těla; že tělesná podoba přidána jest duchovi podle jeho podoby,** a nikoliv obráceně; neboť tělo odívá ducha přimknutím se na jeho podobu, a proto duch člověka ve všech, ba i v nejmenších částkách těla působí, a to takovou, měrou, že ta část, která nemůže býti duchem uvedena v pohyb, anebo v níž duch není tím, co v pohyb ji uvádí, také nežije; že jest tomu tak, může každý již z toho vědět, že myšlenka a vůle všechny částky těla vůbec a každou jednotlivou zvláště podle svého pokynu uvádí v pohyb tak, že není nic, co by při pohybu tom nespolutpůsobilo, a to, co nepůsobí spolu, není také částkou těla, a bývá vypuzeno jako něco, v čem není života. Myšlenka a vůle však přísluší duchu člověka, nikoliv tělu. Že duch, když byl od těla odloučen, nejeví se člověku v lidské podobě, a rovněž tak ani ne duch v některém jiném člověku jsoucím, pochází z toho, že zřecí ústrojí těla, čili jeho oko, jest hmotné, pokud vidí na světě, a to, co

jest hmotné, nevidí nic, než pouze hmotné věci, naopak zase to, co jest duchovní, vidí jen duchovní věci; z té příčiny tedy, když hmotná podstata oka jest zastřena a přestane spolupůsobiti s okem duchovním, duchové pak jeví se ve své podobě, kteráž jest podobou lidskou, a to nikoliv jen duchové, kteří jsou v duchovním světě, nýbrž i duch, kterýž jest v jiném člověku, když tento dlí ještě ve svém těle.

(454)

Příčina, že podoba ducha jest lidskou podobou, jest ta, že člověk co do svého ducha stvořen jest ku podobě nebe; neboť veškeré části nebe a jeho řád jsou uloženy ve věcech, náležejících myslí člověka (f); proto člověk má schopnost přijímati v sebe rozumnost a moudrost; jest jedno a totéž, praví-li se, schopnost, přijímati v sebe rozumnost a moudrost, anebo praví-li se, schopnost, přijímati v sebe nebe, což může býti zjevno z toho, co ukázáno bylo o světle a o teple nebeském (č. 126. až 140.), o podobě nebes (č. 200. až 212.), o moudrosti andělů (č. 265. až 275:) a v oddílu, kdež ukázáno bylo, že nebe, pokud se týče jeho podoby celkové i jednotlivých částí, představuje člověka (č. 59. až 77.), a to z důvodů **Božského Člověčenství Páně, z něhož nebe a podoba jeho pochází** (č. 78. až 86.).

(455)

To, co právě bylo řečeno, může rozumný člověk pochopiti; neboť může to viděti ze souvislosti příčin a z pravd v jich [postupném] pořádku; ale člověk, který není rozumný, nepochopí toho. Nepochopí toho z několika důvodů; hlavním důvodem, proč nechce toho pochopiti jest, že přičítá se to jeho nepravdě, kterou učinil svými pravdami; a kdo z tohoto důvodu nechce pochopiti, má cestu nebe ke své rozumnosti uzavřenu; táž však kdykoliv opětně může býti otevřena, jestliže jen vůle tomu se nevzpouzí (viz výše č. 424.). Že člověk může pravdám rozuměti a býti rozumným, jestliže jen chce, bylo mi četnými zkušenostmi ukázáno; často zlí duchové, kteří stali se nerozumnými proto, že na světě popírali Božství a pravdy církve, a proti nim se utvrdili, byli božskou silou obráceni k těm, kdož byli ve světle pravdy, a pak chápali všechno tak, jako andělé, a vyznali, že jsou to pravdy, a že také všechno chápou; jakmile však opětně upadli zpět v sebe samotné, a obrátili se k lásce své vůle, nechápali nic a mluvili opak. Slyšel jsem také některé pekelníky praviti, že vědí a cítí, že jest zlem to, co oni činí, a že jest nepravdou to, co myslí, že však **nemohou odolati rozkoši své lásky**, a tudíž své vůli, a ta že nastrojuje jejich myšlenky tak, že zlo zdá se jim býti dobrem a nepravda pravdou; z toho bylo mi jasno, že ti, kdož jsou v nepravdě, ze zla pocházející, mohli chápati a tudíž státi se rozumnými, že však nechtěli, a to proto nechtěli, ježto nepravdu milovali více než pravdu, pokudž nepravda byla souhlasnou se zlem, v němž trvali. Milovati a chtíti jest jedno a totéž, neboť co člověk chce, to také miluje, a co miluje, to chce. Právě proto, že stav lidí jest takový, že mohou rozuměti pravdám, když jen chtějí, byli mi dovoleno duchovní pravdy, kteréž jsou pravdami církve a nebe, potvrditi i rozumovými důvody, a to za tím účelem, aby nepravda, kteráž mnohým uzavřela oblast rozumu, byla rozptýlena pravdami rozumovými, a tím oko do jisté míry bylo snad otevřeno; neboť duchovní pravdy odůvodňovati pravdami rozumovými, jest dovoleno všem, kdož jsou v pravdách; kdož by kdy rozuměl Slovu [Božímu] podle jeho doslovného smyslu, kdyby pravd v něm obsažených neviděl osvětleným rozumem? Z kteréž jiné příčiny vzniklo tolik bludných učeních z jednoho a téhož Slova [Božího]? (g).

(f) Jest to člověk, v němž uloženy jsou veškeré věci božského Řádu a on jest od stvoření formou božského řádu, č. 4219. 4220. 4223. 4523. 4524. 5114. 5368. 6013. 6057. 6605. 6626. 9706. 10.156. 10.472. Člověk jakou měrou žije podle božského řádu, takovou měrou jeví se ve příštím životě dokonalým a krásným člověkem, č. 4839. 6605. 6626.

(g) Jest nutno začít od pravd církevní nauky, která jest ze Slova [Božího], a ony pravdy nejprve uznati, načež teprve pak mohou býti vědy brány na radu, č. 6047. Tudíž těm, kdož pravdám víry přisvědčují, jest dovoleno pravdy ty vědami rozumově odůvodniti, nikoliv však těm, kdož je popírají,

č. 2568. 2588. 460. 6047. Podle božského řádu jest od duchovních pravd přistupovati k vědeckým pravdám, kteréž jsou přírodními pravdami, a nikoliv od těchto přistupovati k oněm, poněvadž existuje duchovní vliv ve věci přírodní, nikoliv však přírodní čili fyzický vliv ve věci duchovní, č. 3219. 5119. 5259. 5427. 5428. 5478. 6322. 9110. 9111.

(456)

Že lidský duch po odloučení se od těla jest člověkem, a že má tutéž podobu, jest pro mne nezvratnou pravdou na základě každodenní zkušenosti po mnohá léta trvajících; neboť tisíckrát jsem je viděl, slyšel a mluvil s nimi, a rozmlouval s nimi i o tom, že lidé na světě nevěří, že by duchové byli takto uzpůsobeni, a že vzdělanci pokládají ty, kdož tomu věří, za sprostné. Duchům bylo srdečné líto, že na Zemi panuje ještě taková nevědomost, a **zejména v lůně církve**; pravili však, že tento náhled pochází **hlavně od učenců**, kteří o duši přemýšleli podle tělesné smyslnosti, a podle toho neučinili si o ní jiné představy, než jako o pouhé myšlence, kteráž nemajíc nijakého podkladu, v němž by byla, a z něhož by pocházela, pokládána bývá za vzrůstající se částčku čistého étheru, kteráž, když tělo umírá, nutně musí se rozplynouti; poněvadž však církev podle návodu daného Slovem [Božím] věří v nesmrtelnost duše, nemohli jinak, nežli přisouditi jí jakousi sílu životní, jakou jest životní síla myšlení, avšak dokud nebyla by opětně spojena s tělem, nepřisuzují ji schopnost smyslového vnímání [sensitivum], jaké má člověk. Na tomto názoru zakládá se nauka o vzkříšení a víra, že spojení to skuteční se při posledním soudu. Z toho plyne, že kdo přemýšlí o duši na základě nauky [církvní] a zároveň na základě oné domněnky, naprosto nepochopí, že duše jest duchem, který má lidskou podobu; k tomu ještě pojí se to, že dnes sotva kdo ví, co jest duchovnost a tím méně ví, že ti, kdož jsou duchovní, jako všichni duchové a andělé, mají nějakou lidskou podobu. Z toho také následuje, že **SKORO VŠICHNI, kdož přicházejí ze světa, díví se dokonce velmi, že žijí, a že jsou lidmi právě tak, jako byli dříve, že vidí, slyší a mluví, a že jejich tělo má hmat jako dříve, a že není tu naprosto nijakého rozdílu**; viz výše č. 74. Přestanou—li však sami sobě se diviti, díví se tomu, že **církev NIC NEVÍ o takovémto stavu člověka po smrti a tudíž i nic o nebi a o pekle**, ačkoliv všichni, kdo na světě žili, nacházejí se ve druhém životě a jako lidé žijí dále. A když se také divili, proč to, jakožto tak podstatná část víry církvní, nebylo lidem viděním zjeveno, bylo jim řečeno s nebe, že ovšem bylo by se mohlo tak státi, poněvadž, kdyby Pánu se zlíbilo, nic není nad to snadnějšího, avšak **ani pak nevěřili by tomu ti, kdož v nepravdě proti tomu se utvrdili, byl i sami to viděli; a kromě toho těm, kdož trvají v nepravdě, jest nebezpečno dokazovati něco prostřednictvím vidění, poněvadž nejprve by tomu uvěřili, ale pak opět by to popírali, a tudíž onu pravdu samotnou by ZNESVĚTILI; neboť znesvěcením jest věřiti a pak popíratí, a ti, kdož pravdy znesvěcují, bývají uvrženi do nejnižšího a nejkrutějšího ze všech pekel** (h). Toto nebezpečí rozumí se slovy Páně: »Zaslepil oči jejich a zatvrdil srdce jejich, aby očima neviděli a srdcem nesrozuměli a se neobrátili, a já jich neuzdravil«, Jan XII, 40.; a že ti, kdož jsou v nepravdě, přece jen by nevěřili, rozumí se těmito slovy: »Abraham řekl boháčovi v podsvětí: Mají Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají; on však pravil: Nikoliv, otče Abrahame, ale přijde—li k nim někdo z mrtvých, budou činiti pokání. Tu řekl mu [Abraham]: Neposlouchají—li Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých«, Luk. XVI, 29. 30. 31.

(h) Znesvěcení jest smíšením dobra a zla, pak také pravdy nepravdy u člověka, č. 6348. Pravdu a dobro, čili svaté věci Slova [Božího] a církve, nemůže nikdo jiný znesvětit, než ti, kdož nejprve je uznávají a dokonce jestliže i podle nich žijí, a později od víry opět odpadnou, ji popírají a žijí sobě a světu, č. 593. 1008. 1010. 1059. 3398. 3399. 3898. 4289. 4601. 10.284. 10.287. Jestliže člověk po pokání srdce opět upadá zpět ve své dřívější zlo, znesvěcuje, a jeho pozdější stav jest pak **horší, než byl jeho dřívější stav**, č. 8394. Svaté věci **nemohou znesvětit ti, kdož jich neuznali, a tím méně ti, kdož o nich nevědí**, č. 1008. 1010. 1059. 9188. 10.284. **Pohané, poněvadž jsou mimo církev a nemají Slova [Božího], nemohou znesvěcovati**, č. 1327. 1328. 2051. 2284. Proto Židům nebyly hlubší pravdy odkryty, poněvadž kdyby byly odkryty a uznány,

byly by jimi znesvěceny, č. 3398. 4289. 6963. Osud znesvěcovačů jest ve příštím životě **nejhorší**, poněvadž dobro a pravda, kteréž uznali, zůstává a rovněž i zlo a nepravda; a poněvadž tyto spolu souvisí, nastává **roztržení života**, č. 571. 582. 6348. Proto **Pán pečuje co nejvíce, aby nedálo se nijaké znesvěcování**, č. 2426. 10.287.

(457)

S počátku, když duch člověka vejde do světa duchů, což stává se krátce po jeho vzkříšení, o čemž výše, **má týž obličej a týž zvuk řeči, jako měl na světě**; příčinou toho jest, že jest pak ve stavu svém **zevnějším a jeho vniternost doposud není odkryta**. Tento stav jest **prvým stavem člověka po skonání**; později však **mění se jeho obličej a stává se zcela jiným, stává se zcela podobným své panující náklonnosti čili lásce, v níž trvala jeho vniternost, totiž vniternost jeho mysli na světě, a v níž trval jeho duch v těle**; neboť obličej lidského ducha velice se liší od obličeje jeho těla; obličej těla pochází od rodičů, obličej ducha však pochází z jeho náklonnosti, jejímž jest obrazem; tohoto druhého obličeje nabývá duch po svém tělesném životě, když zevniternost jest odstraněna a vnitro odhaleno; jest to **třetí stav člověka**. Viděl jsem některé duchy, kteříž právě přišli ze světa a poznal jsem je podle obličeje a řeči, později však, když jsem je opět spatřil, již jsem jich nepoznal; **ty, kdož chovali DOBRÉ NÁKLONNOSTI, viděl jsem s KRÁSNÝM OBLIČEJEM, ty však, kdož chovali ZLÉ NÁKLONNOSTI, viděl jsem s OHYZDNÝM OBLIČEJEM**; neboť duch člověka sám sebou není ničím, než svou náklonností, jejíž zevnější podobou jest obličej. Příčinou, proč obličeje se mění, jest také to, že **v příštím životě nikdo nesmí klamně předstíratí city, kteréž nejsou jeho vlastní, a tudíž také nesmí jevití takový výraz obličeje, který byl by opakem lásky, v níž on trvá; všichni kolikkoliv jich tam jest, jsou uváděni do takového stavu, aby mluvili jak si myslí, a aby tvářností a posuvky projevovali, co chtějí**; toť jest příčinou, že obličeje všechněch stávají se podobami a obrazy jejich náklonností; a proto **také všichni, kdož se na světě znali, poznají se ve světě duchů, NIKOLIV však v nebi a v pekle**, jakž výše v č. 427. bylo pověděno (i).

(i) Obličej utvářen jest souvztažně ke vnitru, č. 4791. až 4805. 5695. O souvztažnosti obličeje a jeho posunků k náklonnostem mysli, č. 1568. 2988. 2989. 3631. 4796. 4797. 4800. 5165. 5168. 5695. 9306. Obličej a vnitro, kteréž přísluší mysli, tvoří u andělů jediný celek, č. 4796. 4797. 4798. 4799. 5695. 8250. Proto ve Slově [Božím] obličej značí vnitro, kteréž náleží mysli, totiž náklonnosti a myšlení, č. 1999. 2434. 3527. 4066. 4796. 5102. 9306. 9546. Kterak vliv z mozku na obličej časem se mění a s ním i obličej samotný vzhledem ke souvztažnosti s vniterností, č. 4326. 8250.

(458)

Obličeje pokrytců mění se později, nežli obličeje jiných duchů, a to proto, ježto **výcvikem nabyli jakési obratnosti**, že dovedou dodati své vniternosti zevnější podobu dobrých náklonností, pročež po delší dobu nevypadají nehezky; poněvadž však ponenáhlu jest jim přetvářené vzezření odnímáno a jejich vniternosti, totiž jejich mysli, dána podoba přiměřená k jich náklonnostem, **stávají se později nad jiné ohyzdnějšími. Pokrytci jsou ti, kdož mluvili jako andělé, uvnitř však uznávali pouze přírodu, a tudíž nikoliv Božství, a z té příčiny popírali věci církve a nebe se týkající**.

(459)

Jest třeba věděti, že **LIDSKÁ POSTAVA každého člověka po smrti jest TÍM KRÁSNĚJŠÍ, čím upřímněji božské pravdy miloval a podle nich žil; neboť vniternost každého jednotlivce bývá v poměru lásky k božským pravdám a k životu podle nich otevírána a utvářena; čím VNITŘNĚJŠÍ tedy náklonnost, tím podobnější jest NEBI, a tudíž i tím krásnější jest obličej; z toho vyplývá, že andělé nejvnitřnějšího nebe jsou nejkrásnější, ježto jsou podobami nebeské lásky**. Kdož však zevniterně milovali božské pravdy a též zevniterně podle nich žili, jsou méně

krásní, neboť z obličejů jejich vyzařuje pouze zevnitřnost, a touto zevnitřností neprozařuje vnitřní nebeská láska a tudíž ne podoba nebes, jak sama sebou jest; v přirovnání k tomu jeví se na jejich obličejích cosi temného, co není oživeno vyzařováním vnitřního života. Slovem, veškerá dokonalost vzrůstá směrem k vnitřnosti, a ubývá směrem k zevnějšku, a s dokonalostí přibývá a ubývá krásy. Viděl jsem obličej andělů třetího nebe, kteréž byly takové, že nijaký malíř vším svým uměním nemůže do svých barev vnést tolik svěžesti, aby vystihl byl i jen tisíce díl světla a života, jevícího se v jejich obličejích; obličej andělů nejnižšího nebe mohou však do jisté míry býti vystiženy.

(460)

Ke konci chtěl bych ještě sdělit až doposud nikomu známé tajemství, že totiž veškeré dobro a pravda, od Pána vycházející a nebe tvořící, má LIDSKOU FORMU a to nejen v celkovosti a v největším, nýbrž i v každé části a v tom nejmenším, a že tato FORMA REAGUJE NA KAŽDÉHO, KDO DOBRO A PRAVDU OD PÁNA PŘIJÍMÁ, A ČINÍ, že každý v nebi má lidskou formu podle [tohoto] přijímání; z toho vysvítá, že nebe jest sobě podobno v celku i v jednotlivostech, a že lidskou formu má celek, má každá společnost a každý anděl, jakž to bylo ve čtyřech článcích, od č. 59. do 86. ukázáno; k čemuž tuto sluší dodat, že tuto formu mají i jednotlivé myšlenky, pocházející u andělů z nebeské lásky. Avšak toto tajemství stěží jde na rozum kteréhokoliv člověka, jasné však na rozum andělů, ježto jsou ve světle nebeském.

---

(51)

Člověk po smrti má všechny smysly, všecku paměť,
všecko myšlení a všechny náklonnosti, které měl na světě;
a nezůstává za sebou nic, než svoje pozemské tělo.

(461)

Že člověk, když z přírodního světa přechází ve svět duchovní, což nastává tehdy, když umírá, VŠECKO SVOJE, čili všecko, co náleží jeho člověku, BĚŘE S SEBOU, kromě svého pozemského těla, přesvědčil jsem se na základě mnohonásobné zkušenosti; neboť člověk, když vstupuje do světa duchovního čili do posmrtného života, jest v těle tak, jak byl na světě; zdánlivě není tu naprosto nijakého rozdílu, ježto on nijakého rozdílu necítí a nevnímá; avšak jeho tělo jest duchovní, a tudíž od pozemskosti odloučené čili očištěné, a poněvadž předmět duchovní dotýká se předmětů duchovních a vidí je, jest to právě tak, jako když předmět přírodní dotýká se předmětů přírodních a je vidí. Proto také člověk, stane-li se duchem, nemyslí jinak, nežli že jest ve svém těle, kteréž měl na světě, a tudíž neví, že zemřel. Člověk — duch má rovněž veškeré smysly nevnitřní i vnitřní, které měl na světě; vidí jako dříve, slyší a mluví jako dříve, také čichá a chutná, a jestliže někdo jej se dotkne, pociťuje to tak, jako dříve; rovněž tak baží po něčem, touží, přeje si, myslí, uvažuje, rozněcuje se, miluje, chce tak, jako dříve; a kdo má zálibu ve vědeckém zaměstnání, čte a píše tak, jako dříve; slovem, jestliže člověk přechází ze života v život druhý, čili ze světa ve svět druhý, jest to, jakoby s jednoho místa na jiné přešel a vše s sebou vzal, co měl jako člověk, takže nikdo nemůže říci, že člověk po smrti, kteráž jest pouze smrtí jeho těla, něco ze svého byl ztratil. I přírodní paměť běře s sebou; neboť podrží si vše, co na světě byl slyšel, viděl, četl, učil se, myslil od nejútlejšího dětství až do poslední chvíle života. Poněvadž však přírodní předměty, kteréž tkví v paměti, nemohou v duchovním světě býti předvolány, odpočívají, jakž se to děje u člověka, když na ně nemyslí; ony však přece jen bývají předvolány, jestliže se to zlíbí Pánu; avšak o této paměti a o jejím stavu po smrti bude více pověděno v části další. Smyslový člověk naprosto nemůže uvěřiti, že stav člověka po smrti jest takovýto, poněvadž toho nechápe; neboť smyslový člověk nemůže mysliti

jinak, nežli jen přírodně, a to i o věcech duchovních; proto praví o věcech, které nechápe, to jest, které svým tělesným okem nevidí, aniž tělesnými rukama ohmatává, že neexistují, jakž čteme to o Tomáši, Jan XX: 25. 27. 29.; jaký jest smyslový člověk, viz výše, č. 267. a tamtéž v poznámkách.

(462)[a]

Nicméně však mezi životem člověka v duchovním světě a mezi jeho životem ve světě přírodním jest veliký rozdíl, a to jak vzhledem k zevnějšímu smyslům a jejich vjemům, tak i vzhledem ke vnitřním smyslům a jejich vjemům; ti, kdož jsou v nebi, vnímají, totiž vidí a slyší mnohem bystřeji a myslí i moudřeji, nežli když byli na světě; neboť vidí světlem nebeským, kteréž světlo světa převyšuje o mnoho stupňů (viz výše č. 126.); rovněž tak slyší pomocí duchovní atmosféry, která taktéž převyšuje pozemskou atmosféru o mnoho stupňů (č. 235); rozdíl těchto zevnějších smyslů jest takový, jako rozdíl mezi jasností [světla slunečního] a temnotou husté mlhy na světě, a jako mezi světlem o poledni a mezi stínem u večer; neboť světlo nebeské, poněvadž jest Božskou Pravdou, umožňuje zrakovému smyslu andělů, že pozorují a rozeznávají i nejmenší věci; také jejich zevnější zření souvztahí se zřením vnitřním čili rozumem; neboť u andělů vplývá oboje zření vzájemné do sebe, takže spolu působí jako jediný celek; proto mají tak velkou bystrost [zraku]; a rovněž tak jejich sluch odpovídá jejich chápání, kteréž přísluší právě tak rozumu jako vůli; proto v tónu a ve slovech mluvícího postřehnou nejmenší podrobnost jeho náklonností a jeho myšlenek; v tónu postřehnou to, co náleží k náklonnosti, ve slovech zase to, co náleží k myšlení (viz výše č. 234. až 245.). Ostatní smysly andělů nejsou však tak bystré, jako smysl zrakový a smysl sluchový, a, to proto, poněvadž zrak a sluch slouží jejich rozumnosti a moudrosti, nikoliv však smysly ostatní; kdyby i ony byly právě tak bystré, tu odnímal by jim světlo a příjemnost jejich moudrosti a přiměšovaly by příjemnost náklonností, příslušejících rozmanitým žádostem, jakož i tělu, a rozum by zatemňovaly a oslabovaly v té míře, v jaké měly by převahu, jakž se to stává i u lidí na světě, kteříž vzhledem k duchovním pravdám jsou tou měrou tupomyslní a hloupí, jakou měrou hoví chuti a lákání tělesného smyslu dotekového. Že i vnitřní smysly andělů, kteréž jsou smysly jejich myšlení a náklonností, jsou bystřejší a dokonalejší, nežli měli je na světě, může býti jasno z toho, co bylo pověděno a ukázáno v oddíle, pojednávajícím o moudrosti andělů nebeských (č. 265. až 275.). Pokud však týče se rozdílu mezi stavem těch, kdož jsou v pekle, a jejich stavem na světě, jest týž veliký; neboť jak veliká jest dokonalost a výtečnost zevnějších a vnitřních smyslů andělů v nebi, tak velká jest nedokonalost těchto smyslů u těch, kdož jsou v pekle; o stavu jich bude však v dalším pojednáno.

(462)[b]

Že člověk přináší s sebou ze světa i celou svou paměť, bylo ukázáno na mnoha příkladech; viděl a slyšel jsem o tom mnoho pozoruhodného, o čemž něco po pořádku sdělím. Byli tací, kteří popírali své zločiny a hanebnosti, jichž se byli na světě dopustili; proto, aby nebyli pokládáni za nevinné, bylo všecko odhaleno, a z jejich paměti po pořádku bylo vyčteno všecko od jejich nejútlejšího věku až do poslední chvíle života; byla to hlavně cizoložstva a smilstva. Byli tu tací, kteří jiné podváděli nejprohnanějším způsobem, a kteří kradli; jejich zchytralosti a podvody byly po pořádku uvedeny, mezi nimiž byly i mnohé, která snad nikomu na světě kromě nich samotných nebyly známy; také se k nim přiznali, jsouce jako na světlo postavení s každou myšlenkou, s každým úmyslem, rozkoší a obavou, kteréž tehdy hýbali jejich myšlení. Byli tu tací, kteříž úplatky přijímali a ze soudu učinili si zdroj výdělků; ti rovněž byli co do své paměti zkoumání, a z ní bylo vyčteno vše od prvé doby jejich úřadování až do poslední chvíle; jednotlivé úplatky podle jejich velikostí a jakosti, s označením času, dále stavu jejich mysli a jejich úmyslu, co vše zároveň bylo v jich vzpomínkách vyvoláno a zřetelně představeno. Počet případů těch převyšoval několik set. Tak učiněno s mnohými, a ku podivu byly i jejich deníky, do nichž si tyto věci zaznamenali, otevřeny a jim stránka po stránce předčítány. Byli tu tací, kteří dívky ke smilstvu sváděli a porušovali čistotu; i ti byli před takovýto soud povoláni, a z jejich paměti byly podrobnosti vyňaty a předvedeny; dokonce

byly i předvedeny podoby dívek a žen, jakoby ony samotné byly přítomné, jakož i místo, rozmluva a smýšlení, a to tak rychle, jako když něco náhle před očima se zjeví; toto odhalování trvalo někdy celé hodiny. Byl tu jistý člověk, kterýž za nic sobě nepokládal jiné hanobiti; slyšel jsem, jako jeho hanobení po pořádku byla vypočítávána, a rovněž i slyšel jsem vlastní slova těchto jeho hanobení, jakož i to, o kterých osobách a před kterými osobami byla vyřknuta, což vše bylo předvedeno a zároveň živé znázorněno, ačkoliv toto všecko pokud žil na světě, pečlivě bylo jím zatajováno. Byl tu jistý muž, který podvedl své příbuzné o dědictví; i on byl podobně předveden a souzen, a podivno, i dopisy a lístky, které byly mezi nimi vyměněny, byly přede mou předčítány, takže nechybělo jediného slova. Týž krátce před svou smrtí také otrávil tajně svého souseda, což bylo odhaleno takto: Zdálo se, jakoby kopal pod nohama jámu, a když byla vykopána, zjevil se z ní jistý muž jakoby z hrobu vystával, který naň vykřikl: Co jsi mi učinil? A nyní bylo vše odhaleno: Že totiž travič přátelsky s ním rozmlouval a podal mu pohár, jakož i co dříve si myslel a co pak se stalo; když toto bylo odhaleno, byl odsouzen do pekla. Slovem, veškeré zlé činy, ohavnosti, lupičství, lsti a podvody bývají každému zlému duchu viditelně představeny, a z jeho vlastní paměti vyňaty, a on takto bývá usvědčen; zde nelze zapírat, poněvadž všechny okolnosti současné se ukazují. Rovněž slyšel jsem i věci, kteréž viděli a prozkoumali andělé z paměti jistého muže, věci, kteréž si týž průběhem celého měsíce den ode dne myslel; stalo se tak bez jakékoliv mýlky, neboť myšlenky ty byly tak zpět vyvolány, jak on sám se jimi za oněch dnů obíral. Z těchto příkladů může býti jasno, že člověk bere s sebou celou svou paměť, a že nic na světě není tak skryto, aby nebylo zjeveno po smrti, a to před čteným shromážděním podle slov Páně:

»Nic není skrytého, což by nemělo býti zjeveno, aniž jest co tajného, ježto by nemělo býti zvědíno. Protož to, co jste pravili ve tmách, bude na SVĚTLE SLYŠÁNO, a co jste v uši šeptali, HLÁSÁNO BUDE NA STŘECHÁCH«, Luk. XII: 2. 3.

(463)

Když jsou člověku po smrti jeho činy odkrývány, tu andělé, jimž svěřen jest úřad vyšetřovací, pozorují jeho OBLIČEJ, a vyšetřování pak víří se na CELÉ TĚLO a to tak, že započne u prstů jedné i druhé ruky a odtud pokračuje na celek; poněvadž jsem se divil, proč se tak děje, bylo mi to odhaleno; že totiž podrobnosti myšlení a chtění, tak jako ZAPSÁNY JSOU V MOZKU (neboť v mozku jsou jejich počátky), tak ZAPSÁNY JSOU I V CELÉM TĚLE, poněvadž v těle všechny částky myšlení a chtění od svých počátků se šíří a v něm, jakožto ve svém ultimu se končí; proto také to, co ze chtění, a z něho pocházejícího myšlení jest zapsáno v paměti, není zapsáno pouze v mozku, nýbrž také i v celém člověku, a tam existuje v pořadí podle řadu dotyčné části těla; z toho bylo mi jasno, že člověk jako celek jest takový, jaký jest ve svém chtění a z něho pocházejícího myšlení, a to tak veskrze, že zlý člověk jest svým zlem a dobrý člověk svým dobrem (k). Z toho také může býti jasno, co rozumí se knihou života člověka, o níž jest řeč ve Slově [Božím], totiž, že vše, a to jak činy tak i myšlenky, zapsáno jest v celém člověku, a jestliže jsou z paměti vyvolávány, jsou jakoby byly z knihy čteny, a jako v obraze viděny, je-li duch pozorován ve světle nebeském. K tomu připojuji ještě něco pozoruhodného o paměti, která člověku po smrti zůstane; byl jsem tím utvrzen v přesvědčení, že nejen celek, nýbrž i každá nejmenší podrobnost, která vnikla do paměti, tam utkví a nikdy nevymizí; zjevily se mi knihy a v nich písmo jako na světě, i byl jsem poučen, že pocházejí z paměti těch, kteří je psali, a že v nich nechybí jediného slova, které bylo v knize, kterou oni na světě byli napsali, a že takto z paměti jiného lze vyjmouti i nejpodrobnější věci, ba i takové, na kteréž on sám na světě byl zapomněl. Příčina toho byla mi rovněž odhalena, — že totiž člověk má zevnější a vnitřní paměť; zevnější, kteráž jest pamětí jeho přírodního člověka, a vnitřní, kteráž jest pamětí jeho duchovního člověka, a že jednotlivosti, které člověk myslel, chtěl, mluvil, konal,

ba které sám slyšel a viděl, zapsány jsou v jeho vnitřní čili duchovní paměti (I); a že věci, které jsou v paměti, NIKDY NEVYMIZÍ, poněvadž zároveň, jak výše bylo řečeno, jsou zapsány v duchu samotném a v údech jeho těla; a že tudíž duch utvářen jest podle myšlenek a činů své vůle. Víím, že tyto věci zdají se býti protismyslnými, a že proto sotva bude jim věřeno, jsou však přece jen pravdou. Nechtě tedy člověk nedomnívá se, že něco, co si myslel a v skrytosti konal, zůstane po smrti skryto; nýbrž nechtě jest přesvědčen, že všechno vůbec a každá věc zvláště ukáže se pak jako na denním světle.

(k) Dobrý člověk, duch a anděl jest svým dobrem a svou pravdou, totiž jest zcela takový, jako jeho dobro a pravda, č. 10.298. 10.367. Příčinou toho jest, že dobro vytváří vůli a pravda vytváří rozum, vůle a rozum však tvoří celý život člověka, ducha a anděla, č. 3232. 3623. 6065. Totéž jest, praví—li se, že člověk, duch a anděl jest svou láskou, č. 6872. 10.177. 10.284.

(l) Člověk má dvě paměti, zevnější a vnitřní, čili přírodní a duchovní, č. 2469. až 2494. Člověk neví, že má vnitřní paměť, č. 2470. 2471. Jak velice předčí vnitřní paměť paměť zevnější, č. 2473. To, co jest v zevnější paměti, jest ve světle světa, co však jest ve vnitřní paměti, jest ve světle nebes, č. 5212. Od vnitřní paměti pochází to, že člověk může mysliti a mluvíti rozumně a soudně, č. 9394. Vše vůbec a každá jednotlivost zvláště, co člověk myslel, mluvil, činil a co viděl a slyšel, zapsáno jest jeho vnitřní paměti, č. 2474. 7398. Tato paměť jest knihou jeho života, č. 2474. 9386. 9841. 10.505. Ve vnitřní paměti jsou pravdy, které byly přivlastněny víře, a dobro, kteréž bylo přivlastněno lásce, č. 5212. 8067. To, co stalo se zvykem, a životu bylo přivlastněno, tím však v zevnější paměti vymizelo, jest ve vnitřní paměti, č. 9394. 9723. 9841. Duchové a andělé mluví z vnitřní paměti a v důsledku toho mají společnou řeč, č. 2472. 2476. 2490. 2493. Řeči na světě příslušejí zevnější paměti, č. 2472. 2476.

(464)

Ačkoliv člověk po smrti má paměť zevnější čili přírodní, přece jen věci čistě přírodní, které v ní jsou, NEBÝVAJÍ ve příštím životě zpět vyvolány, nýbrž pouze představy duchovní, kteréž pomocí souvztažností souvisí s představami přírodními, kteréž však, jsou-li zraku předvedeny, jeví se v úplné téže podobě, jako ve světě přírodním. Neboť všechny věci, které jeví se na nebesích, jeví se právě tak na světě, ačkoliv svou podstatou nejsou přírodní, nýbrž duchovní, jakž bylo to pověděno o předobrazeních a zjevech v nebi (č. 170. až 176.). Ale zevnější čili přírodní paměť, pokud se týče oněch věcí, v ní obsažených, kteréž v sobě mají cosi z hmotnosti, z času a prostoru a z ostatního, co přísluší přírodě, **neslouží člověku k téže potřebě, jako na světě,** poněvadž člověk na světě, jestliže myslel ze zevnějšího smyslu a nikoliv zároveň z vnitřního, čili rozumového smyslu, myslí přírodně a nikoliv duchovně. Ale naopak ve druhém životě duch, jsa ve světě duchovním, nemyslí přírodně, nýbrž duchovně a duchovně mysliti jest mysliti rozumově čili racionelně. Z toho následuje, že **zevnější čili přírodní paměť, vztahující se k věcem, které jsou hmotné, pak ODPOČÍVÁ,** a že pouze upotřebuje se toho, co člověk na světě skrze ni v sebe přijal a učinil rozumovým. Že zevnější paměť vzhledem k věcem, jež náležejí ke hmotnosti, odpočívá, má svůj důvod v tom, že věci ty nemohou býti vyvolány, poněvadž duchové a andělé mluví podle NÁKLONNOSTÍ, a z nich pocházejícího myšlení, oblasti to jejich myslí, a tudíž věci, které s těmito náklonnostmi a myšlenkami se neshodují, nedovedou vysloviti, jakž může to vysvitnouti i z toho, co bylo pověděno o řeči andělů v nebi a o jejich mluvě se člověkem (č. 224. až 257.). Z toho jest patrné, že člověk tou měrou, jak prostřednictvím jazyků a věd na světě stal se rozumným, jest rozumným i po smrti, ale naprosto ne v té míře, jak jazykům a vědám rozuměl [calluit]. Mluvil jsem s mnohými, kteří byli na světě pokládáni za vzdělance, ježto rozuměli starým řečem, jako hebrejštině, řečtině a latině, poněvadž však svou rozumovost nevzdělali tím, co v těchto jazycích bylo psáno, jeví se někteří býti právě tak sprostnými, jako ti, kdož pranic oněm jazykům nerozuměli, jiní pak jeví se býti hloupými, ačkoliv při tom uchovali si domýšlivost, že jsou moudřejší nežli ostatní. Rozmlouval jsem s některými, kteří na světě se domnívali, že člověk jest tím moudřejší, čím více věcí uchovává ve své paměti, a oni skutečně obohatili svoji paměť mnoha

NEBE A PEKLO 186 www.andele-svetla.cz

věcmi, a takorča jen z nich a tudíž ne ze sebe, nýbrž z jiných mluvili, avšak věcmi své paměti nikterak svou rozumovost nezdokonalili; někteří z nich byli blbí [stupidí], jiní ztřeštění [fatui], nejsouce naprosto schopni, aby posoudili, zda některá pravda jest pravdou či nikoliv, a chápajíce se každé nepravdy, kteráž za pravdu bývá vydávána těmi, kdož prohlašují se za vzdělance; neboť nemohou sami ze sebe viděti, je—li tomu tak nebo není—li tomu tak, a proto slyší—li jiné, nic nemohou sami rozsouditi. Mluvil jsem i s některými, kteří na světě mnoho psali, a to o věcech vědeckých nejrozmanitějšího druhu, a proto daleko široko těšili se velké slávě pro svou učenost. Někteří z nich sice dovedli o pravdách rozumovati, jsou—li nebo nejsou—li pravdami; jiní zase, byli—li obráceni k těm, kdož byli ve světle pravdy, mohli chápati, že jsou tyto pravdy pravé, nicméně však nechtěli toho pochopiti, a proto opět je popírali, jakmile octli se ve své nepravdě a tudíž sami v sobě; někteří co do moudrosti nepřevyšovali nevzdělaný dav. Tak ten i onen chápál různé, vždy podle toho, jak vědeckými předměty, kteréž sepsal a vyložil, vyvinul si svoji rozumovost. Ti zase, kdož zaujati byli proti pravdám církve, a na základě věd o nich přemýšleli a proti nim v nepravdě se utvrdili, nevyvinuli si rozumovost, nýbrž pouze **schopnost rozumářství**, kterážto na světě jest sice pokládána za rozumovost, jest však schopností, od rozumovosti se lišící; jestiť schopností vše, cokoliv jen libo, odůvodniti, a na základě předem přijatých zásad, jakož i zdánlivostí viděti nepravdu, nikoliv však pravdu. Tací nikdy nedají se přivesti k uznání pravd, poněvadž z nepravdy není možno viděti pravdu, nýbrž z pravdy lze viděti nepravdu. Rozumovost člověka podobá se zahradě, nebo květinovému záhonu, anebo novině; paměť jest prstí, vědecké pravdy a poznatky jsou semeny, světlo a teplo dávají vzrůst, a bez nich není klíčení; tak tomu také jest, dokud světlo nebes, kterýmž jest Božská Pravda, a teplo nebes, kterýmž jest Božská Láska, nejsou připuštěny; **jedině z nich pochází rozumovost. Andělé velice želeli, že vzdělanci většinou vše připisují přírodě, v důsledku čehož vnitro jejich mysli TAK PEVNĚ SE UZAVŘELO, že nemohou viděti nic pravdivého na základě světla pravdy, kteréž jest světlem nebe; ti jsou proto v příštím životě zbaveni schopnosti rozumovati, aby rozumováním nerozsévali nepravdu mezi sprostně dobré a je nesváděli, a VYHOŠTĚNI JSOU V MÍSTO PUSTÁ.**

(465)

Jistý duch byl rozmrzelý, že neupamatovává se na mnohé věci, kteréž mu za tělesného života byly známy; rmoutil se, že pozbyl tak zábavy, která skýtala mu velké potěšení. Bylo mu však řečeno, že neztratil naprosto nic, nýbrž že ví všecko v celku i v jednotlivostech, avšak ve světě, v kterémž nyní dlí, že není dovoleno věci ze své paměti vybavovati, a že dosti jest na tom, že nyní může mnohem lépe a dokonaleji mysliti a mluvit, a že nemusí svou rozumovost tak jako dříve utápěti ve hrubě temných, hmotných a tělesných věcech, kteréžto věci pro království, do něhož se nyní dostal, nejsou pranic užitečny; že i nyní má vše, co slouží k požitkům věčného života, a že jen tak a ne jinak může býti blažen a šťasten. Známkou nevědomosti bylo by tedy domnívati se, že v tomto království, jsou—li hmotné věci odstraněny a odpočívají—li v paměti, rozumnost se ztrácí, nýbrž že tou měrou, jak mysl může býti odvrácena od smyslových věcí, příslušejících zevnějšímu člověku čili tělu, tak povznáší se k věcem duchovním a nebeským.

(466)

Jaká jest paměť, jeví se v příštím životě někdy viditelně v jistých podobách, kteréž pouze tam se zjevují (představuje se tam mnoho věcí, kteréž jinak u člověka spadají jen v obor představ); zevnější paměť jeví se tam tak, že může býti viděna jako tlustá kůže, vnitřní paměť však jako morková hmota, na způsob jako jest v lidském mozku; podle toho také lze seznati, jakými duchové jsou. U těch, kdož za svého tělesného života vyvíjeli si toliko paměť, a tudíž nevyvíjeli svou rozumovou schopnost, jeví se jejich tlustá kůže jako cosi tvrdého, a uvnitř šlachovými čarami potaženého. U těch, kdož naplnili svou paměť nepravdami, jeví se srstnatou a rozježenou a to v důsledku neuspořádaného nahromadění věcí. U těch, kdož pečovali o paměť z důvodu sobectví a Lásky ke světu, jeví se jako zklížená a zkostnatělá. U těch, kdož vědami, zejména filosofií vnikali v božská tajemství a nechtěli věřiti dříve, dokud se jimi nepřesvědčí, paměť jeví se jako cosi zatemnělého,

majícího tu vlastnost, že paprsky světelné v sebe pohlcuje a ve tmě proměňuje. U těch, kdož byli podvodní a pokrytečtí, jeví se tvrdé zkonstatělo, jako kost slonová, a odráží zpět světelné paprsky. Naopak u těch, kdož trvali v dobré lásce a v pravdách víry, nejeví se nijaká taková tvrdá kůže, poněvadž jejich vnitřní paměť propouští paprsky světelné v paměť zevnější, v jejichž otiscích čili představách paprsky jako ve svém podkladu čili ve své prsti se končí, a zde nalézají radostně přijímající schránky; neboť zevnější paměť jest ultimem řádu, v němž duchovní a nebeské věci lahodně se končí a spočívají, jestliže tam naleznou dobro a pravdu.

(467)

Lidé, kteří žijí v Lásce ku Pánu a v účinné lásce k bližním, mají za svého života na světě andělskou rozumnost a moudrost u sebe a v sobě, avšak skrytou v nejhlubší vnitřnosti své vnitřní paměti, kterážto rozumnost a moudrost však naprosto nemůže se objeviti, dokud oni neodloží své tělesnosti; pak přírodní paměť jest uspana a oni probouzejí se k paměti vnitřní a potom postupně k vlastní paměti andělské.

(468)

Stručně budiž také pověděno, kterak rozumnost může býti vyvinuta. Pravá rozumnost sestává z pravd a nikoliv z nepravd; co jest z nepravd, není rozumností. Pravdy jsou trojího druhu: Občanské, mravní a duchovní; OBČANSKÉ PRAVDY vztahují se k věcem, spadajícím v obor práva a vlády ve státě, a vůbec ke spravedlnosti a slušnosti ve státech; MRAVNÍ PRAVDY vztahují se k tomu, co týká se života každého člověka vzhledem ke společnosti a obcování s jinými, ve všeobecném smyslu vztahují se k poctivosti a upřímnosti, ve zvláštním smyslu ke ctnostem všelikého druhu. DUCHOVNÍ PRAVDY naopak vztahují se k věcem nebeským a církevním, ve všeobecném smyslu k dobru, jež přísluší lásce, a ku pravdě, též přísluší víře. Jsou tři stupně života u každého člověka (viz výše č. 267.); ROZUMOVOST bývá až ku prvnímu stupni otevřena pravdami občanskými; až ke druhému stupni bývá otevřena pravdami mravními a ke třetímu stupni pravdami duchovními. Jest však třeba věděti, že rozumovost jimi NENÍ vyvíjena a otevírána tím, jestliže člověk pravdy ty zná, nýbrž jestliže podle nich ŽÍJE. Žítí podle nich rozumí se milovati je z náklonnosti duchovní, a milovati je z náklonnosti duchovní značí milovati spravedlnost a slušnost proto, ježto jest spravedlností a slušností, a poctivost a upřímnost proto, ježto jest poctivostí a upřímností, a dobro a pravdu proto, ježto jest dobrem a pravdou. Naopak zase žítí podle nich a milovati je z náklonnosti TĚLESNÉ, značí milovati je k vůli SOBĚ SAMÉMU, k vůli SVÉ POVĚSTI, SVÉ CTI anebo SVÉMU PROSPĚCHU. Jakou měrou tudíž člověk ony pravdy miluje z náklonnosti tělesné, tou měrou není rozumným; neboť nemiluje jich, nýbrž sebe sama; a pravdy slouží mu tak, jako služebníci svému pánu. Jestliže pravdy stávají se služebnými nástroji, tu nevnikají do člověka a neotevírají ani jediný stupeň jeho života, ba ani ne první stupeň; nýbrž mají své sídlo pouze v paměti, jakožto vědomosti ve hmotné formě, a pojí se zde se sebeláskou, kteráž jest tělesnou. Z toho může býti zjevno, kterak člověk stane se rozumným, — že totiž stane se rozumným až ke třetímu stupni duchovní láskou k dobru a ku pravdě, jež náleží nebi a církvi; až ke druhému stupni láskou k poctivosti a upřímnosti, a k prvnímu stupni láskou ke spravedlnosti a slušnosti, kteréžto oba druhy lásky stávají se rovněž duchovními duchovní láskou k dobru a ku pravdě, poněvadž ona v ně vplývá, s nimi se spojuje a v nich takorba rysy svého obličej vytváří.

(469)

Duchové a andělé mají právě tak paměť jako lidé; neboť zůstává u nich všecko, cokoliv slyší, vidí, myslí, chtějí a činí, a tím bývá jejich rozumnost ustavičně zdokonalována, a to na věky; z toho následuje, že duchové a andělé prostřednictvím poznatků pravdy a dobra zdokonalují se v rozumnosti a moudrosti právě tak, jako lidé. Že duchové a andělé mají paměť, zvěděl jsem na základě četných zkušeností; neboť viděl jsem, že vše, cokoliv veřejně nebo skrytě myslili a činili, bývalo z jejich paměti vyvoláváno, když byli pospolu s jinými duchy; a rovněž také, že tací, kteří trvali v

některé pravdě, z prostého dobra pocházející, byli opatřeni poznatky a skrze ně rozumností, a pak v nebe vzneseni. Jest však třeba vědět, že **poznatky a skrze ně i rozumnosti bývají opatřeni jen až po onen stupeň náklonnosti k dobru a pravdě, v němž trvali na světě, nikoliv však nad něj.** Neboť každému duchu a andělu zůstává jeho náklonnost v té velikosti a jakosti, jak ji měl na světě, a ta pak zdokonaluje se doplňováním, což trvá věčně; neboť vše na věčnosti může být dále doplňováno, poněvadž každá věc nekonečné se mění, a tudíž rozmanitými předměty může být obohacována, a tudíž mnohonásobně a plodnější učiněna; jakákoliv dobrá věc nemá konce, poněvadž pochází od Nekonečného. Že duchové a andělé ustavičně bývají v rozumnosti a moudrosti zdokonalováni skrze poznatky pravdy a dobra, viz v oddílech, v nichž pojednáváno jest o moudrosti andělů nebeských, č. 265. až 275.; o pohanec a národech, mimo církev žijících, v nebi, é. 318. až 328.; a o dětech v nebi, č. 329. až 345.; a že toto sahá až k onomu stupni náklonnosti k dobru a pravdě, v němž trvali na světě, a nikoliv nad něj, č. 349.

---

(52)

Člověk po smrti jest takový, jaký byl jeho život na Zemi.

(470)

Že každého po smrti čeká jeho vlastní život, jest známo každému křesťanů ze Slova [Božího]; nebo ve Slově [Božím] na **mnoha místech** jest řečeno, že **člověk bude souzen podle svých skutků a činů, a že mu podle nich bude odplaceno; rovněž i každý, kdo přemýšlí z dobra a z pravdy samotné, nejinak shledá, než že do nebe přijde ten, kdo žije dobrý život a do pekla ten, kdo žije zlý život; kdo však naopak trvá ve zlu, nechce věřit, že jeho stav po smrti bude podle jeho života na světě, nýbrž myslí – a to hlavně když jest nemocen – že nebe dostává se každému z pouhého milosrdenství, nechť žil jakkoliv, a že dostává se mu ho v poměru k víře, kterouž on byl oddělil od života.**

(471)

Že člověk bude souzen podle svých činů a skutků, a že podle nich bude mu odplaceno, řečeno jest ve Slově [Božím] na mnoha místech, z nichž některá zde uvádím: »Syn člověka zajisté přijde ve slávě Otce svého s anděly svými a tehda odplatí jednomu každému podle skutků jeho«, Mat. XVI: 27. – »Blahoslavení mrtví, kteříž v Pánu umírají. Duch zajisté dí, aby odpočinuli od prací svých, skutkové pak jejich jdou za nimi,« Zjev. XIV: 13. »Odplatím každému podle skutků jeho«, Zjev. II: 23. »Viděl jsem mrtvé, malé i veliké, stojící před Bohem, a knihy otevřeny jsou, i souzení jsou mrtví podle toho, jakž psáno bylo v knihách, podle skutků svých. A vydalo moře mrtvé, kteříž byli v něm, tolikéž smrt i peklo vydalo ty, kteříž v nich byli, i souzení jsou jeden každý podle skutků svých,« Zjev. XX: [12.] 13. 15. »Aj, přijdu, a odplata má se mnou, abych odplatil jednomu každému podle skutků jeho,« Zjev. XXII: 12. »Každý, kdo slyší slova má a koná je, bude připodobněn muži moudrému, a každý kdo je slyší a nekoná jich, bude připodobněn muži bláznu,« Mat. VII: 24. 26. »Ne každý, kdo mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jež jest v nebesích; mnozí řeknou mi v onen den: Pane, Pane, zdali jsme ve jménu tvém neprorokovali, a ve jménu tvém zlých duchů nevymítali a ve jménu tvém mnoho divů nečinili? A tehdy ohlásím jim: Nikdy jsem vás neznal, odejděte ode mne, pachatelé nepravostí!« Mat. VII. [21.] 22. 23. »Tehdy počnete říkati: Jedli jsme před tebou a pili a na ulicích našich jsi učil. I dí: Pravím vám, neznám vás, činitelé nepravostí.« Luk. XIII: 25. 26. 27. »Odplatím jim podle skutků jejich a podle činů rukou jejich,« Jerem. XXV. 14. »Jehovo, kteréhož oči otevřené jsou na všechny cesty člověka, abys odplatil jednomu každému podle cest jeho, a podle ovoce jeho skutků,« Jerem. XXXII : 19. »Vyhledávatí

budu na něm cest jeho a skutky jeho mu odplatím,« Oz. IV: 9. »Jehova podle cest našich a podle skutků našich, tak učinil nám,« Zach. I: 6. Tam, kde Pán předpovídal o posledním soudu, vyjmenoval pouze skutky a pravil, že ti vejdou do života věčného, kteří konali dobré skutky a do ztracení ti, kdož zlé skutky konali, Mat. XXV: 32. až 46.; a podobně i na mnoha jiných místech, kdež mluví se o spasení a ztracení člověka. Že skutky a činy člověka jsou jeho zevnějším životem, a že jimi vytváří se jeho vnitřní život tak, jakým jest, jest zjevno.

(472)

Avšak činy a skutky nerozumějí se činy a skutky pouze tak, jak **jeví se co do zevnější své podoby**, nýbrž i **jakými jsou uvnitř**; neboť každý ví, že každý čin a každý skutek pochází ze chtění a myšlení člověka; neboť kdyby z nich nepocházely, byly by pouze pohybem, jaký vykonávají automaty a loutky. Proto **čin čili skutek sám sebou jest pouze účinkem**, kterýž svou duší a svůj život dostává ze chtění a myšlení, a to tou měrou, že jest chtěním a myšlením v jich účinku, a tudíž že jest zevnější podobou chtění a myšlení, z čehož následuje, že jaké jest chtění a myšlení, které jest původem činu čili skutku, takový jest i čin čili skutek; je-li myšlenka a vůle dobrá, jsou i činy a skutky dobré; je-li však myšlenka a vůle zlá, jsou i činy a skutky zlé, ačkoliv v zevnější své podobě vypadají stejně. Tisíc lidí může učiniti podobně, to jest podobný čin vykonati, a to tak podobný, že vzhledem k zevnější podobě takorča nelze jich od sebe rozeznati, a přece každý ten čin sám sebou od jiného se **různí, poněvadž vzniká z různého chtění**. Vezměme ku příkladu poctivé a spravedlivé jednání s bližním; někdo může poctivě a spravedlivě s ním jednati v úmyslu, aby **sám zdál se býti poctivým a spravedlivým, ale činí tak jen pro sebe samého a pro svou čest**; jiný činí tak **pro svět a pro svůj prospěch**; třetí, aby bylo mu to opět odplaceno a za zásluhu přičteno; čtvrtý činí tak se **zřetelem na přátelství**; pátý z obav před zákonem a před ztrátou dobré pověsti a svého úřadu; šestý, aby někoho získal pro své úmysly, třeba zlé; sedmý, aby ho obelstil; a podobně jiní z jiných pohnutek. Ale činy všech těchto lidí, ačkoliv **zdají**, se býti dobrými (neboť dobrem jest, poctivě a spravedlivě s bližním jednati) přece jen **jsou zlé, poněvadž jsou konány nikoliv pro poctivost a spravedlnost samotnou, nikoliv z lásky k nim, nýbrž se zřetelem na VLASTNÍ JÁ a se zřetelem na SVĚT, což obé člověk miluje, a této lásce poctivost a spravedlnost slouží tak, jako sluhové slouží svému pánu, kterýžto pán také přestane si jich vážiti a propouští je, jakmile mu přestanou sloužiti. Zdánlivě stejně poctivě a spravedlivě co do zevnějšku jednají ti, kdož jednají skutečně z lásky k poctivosti a spravedlnosti; někteří z nich jednají tak na základě pravdy víry anebo z poslušnosti, že jest to ve Slově [Božím] přikázáno; jiní na základě dobra víry, čili na základě svědomí, ježto činí tak z náboženství; někteří na základě dobra účinné lásky k bližnímu, poněvadž o jeho blaho má býti pečováno; někteří z lásky k Pánu, poněvadž dobro má býti konáno pro dobro samo, a tudíž i poctivost a spravedlnost pro poctivost a spravedlnost samu, kteréž oni milují proto, poněvadž ony od Pána pocházejí a poněvadž z Pána vycházející Božství jest v nich, a ony co do své vlastní podstaty jsou božskými. Činy čili skutky těchto lidí jsou VNITŘNĚ DOBRÉ; a proto jsou i co do zevnějšku dobré, neboť jak výše bylo řečeno, činy čili skutky jsou právě takové, jaké jest MYŠLENÍ a CHTĚNÍ, z něhož pocházejí, a bez nich NEJSOU činy a skutky, nýbrž jen BEZDUCHÝMI POHYBY. Z toho vychází najevo, co rozumí se ve Slově [Božím] skutky a činy.**

(Z myšlení a chtění člověka je kvalita energií, které vytváří ze své svobodné vůle – pozn. zpracovatele.)

(473)

Ponevadž činy čili skutky příslušejí vůli a myšlení; příslušejí i lásce a víře, a jsou tudíž takovými, jaká jest láska a víra; neboť jest jedno a totéž, praví-li se láska nebo vůle člověka, a rovněž tak jest jedno a totéž, praví-li se víra anebo určité myšlení člověka; neboť **co člověk miluje, to i chce, a co člověk věří, to si i myslí; jestliže člověk miluje, co věří, také to chce a činí to, pokud může**. Každý může věděti, že **láska a víra sídlí v lidském chtění a myšlení**, a nikoliv mimo nich,

poněvadž vůle to jest, kteráž láskou bývá rozplameněna, a myšlení, kteréž u věcech víry bývá osvíceno; proto jen ti, kdož moudře dovedou mysliti, bývají osvíceni a v poměru k osvícení tomu pravdy si myslí a pravdy chtějí, čili, což jest totéž, **v pravdy věří a pravdy milují (m).**

(m) Jako vše, co ve vesmíru existuje podle božského řádu, vztahuje se k dobru a k pravdě, tak vztahuje se vše u člověka k vůli a rozumu, č. 803. 10.122. Příčina jest ta, že vůle jest přijímatelem dobra a rozum přijímatelem pravdy, č. 3332. 3623. 5232. 6.065. 6125. 7503. 9300. 9930. Jest jedno a totéž, praví—li se pravda nebo víra, poněvadž víra náleží pravdě a pravda víře, a rovněž jest jedno a totéž, praví—li se dobro anebo láska, poněvadž láska náleží dobru a dobro lásce, č. 4353. 4997. 7178. 10.122. 10.367. Z toho následuje, že rozum jest přijímatelem víry a vůle přijímatelem lásky, č. 7178. 10.122. 10.367. A poněvadž rozum člověka může v sebe pojmouti víru v Boha a vůle lásku k Bohu, může člověk býti věrou a láskou spojen s Bohem, a kdo skrze víru a lásku může býti s Bohem spojen, nemůže zemřít na věky, č. 4525. 6323: 9231.

(474)

Jest však třeba věděti, že vůle vytváří člověka, a že myšlení vytváří jej pouze do té míry, jak, z vůle vychází, a že činy čili skutky vycházejí z obou, čili což jedno a totéž jest — že láska vytváří člověka, a víra vytváří jej jen do té míry, jak vychází z lásky, a že činy čili skutky vycházejí z obou; z toho plyne, že vůle čili láska jest člověkem samotným; neboť to, co vychází, přísluší tomu, z čeho vychází; vycházeti značí **býti zrozenu a představenu v souhlasné podobě, aby mohlo to býti zpozorováno a státi se zjevným (n).** Z toho může býti zjevno, co jest víra od lásky odloučená: **že totiž není věrou, nýbrž pouze věděním, nemajícím v sobě duchovního života.** Rovněž tak může býti zjevno, co jest čin čili skutek bez lásky — **že totiž NENÍ činem čili skutkem života, nýbrž činem čili skutkem smrti, jenž chová v sobě ZDÁNÍ života, plynoucí z lásky ke zlu a z víry v nepravdu;** toto **zdání života** bývá nazýváno **DUCHOVNÍ SMRTÍ.**

(n) Vůle člověka jest vlastní podstatou jeho života, poněvadž jest přijímací schránou pro lásku čili dobro, a rozum jest existováním života z ní, poněvadž jest přijímací schránou pro víru čili pravdu, č. 3619. 5002: 9282. Život vůle jest tudíž prvopočátečným životem člověka a z něho vyplývá život rozumu, č. 585. 590. 3619. 7342. 8885. 9282. 10.076. 10.109. 10.110., právě tak, jako světlo vzniká z ohně nebo z plamene, č. 6032. 6314. Z toho následuje, že člověk jest člověkem skrze vůli a z ní vyplývající rozum, č. 8911. 9069. 9071. 10.076. 10.109. 10.110. Každý člověk jest jiným milován a vážen podle dobra své vůle a rozumu, touto vůlí vymezeného, neboť jest milován a vážen ten, kdo dobře chce a dobře rozumí, a zamítán a nevážen ten, kdo dobře rozumí a nedobře chce, č. 8911.10.076. Člověk i po smrti zůstává takový, jaká jest jeho vůle a z ní rozum, č. 9069. 9071. 9386.10.153. Člověk zůstane tudíž po smrti takový, jaká jest jeho láska a z ní vznikající víra, a věci víry, kteréž nejsou zároveň věcí lásky, vytratí se pak, poněvadž nejsou ve člověku a tudíž člověku nepříslušejí, č. 553. 2364. 10.153.

(475)

Dále jest třeba věděti, že v činech čili skutcích jeví se celý člověk, a že jeho chtění a myšlení, čili jeho láska a jeho víra, kteréž jsou vniterností člověka, **nejsou úplné, dokud nejsou v činech čili skutcích,** kteréž jsou **zevniterností člověka;** činy čili skutky jsou totiž ultimem, jímž chtění a myšlení čili láska a víra se vymezují, a bez tohoto vymezení jsou jako něco **nevymezového,** co dosud neexistuje, a tudíž nejsou ještě ve člověku. Mysleti a chtíti a přece nekonati, ačkoliv může to býti konáno, jest jako plamen, uzavřený v nějaké nádobě, kterýž uhasne; anebo jako semeno, uvržené do písku, kteréž nevzejde, nýbrž i se svou plodnou silou hyne. Naopak však mysliti a chtíti a podle toho také jednati, jest jako plamen, šířící kolem dokola teplo a světlo; a jest jako semeno v prsti, které vyklíčí a vyroste, aby se stalo stromem nebo květinou. Každý může věděti, že chtíti a nečiníti, když můžeme činiti, jest právě tolik, jako **nechtíti,** a že milovati a nečiníti dobře, když

můžeme tak činiti, jest právě tolik, jako **nemilovati**; značí to tudíž tolik, jako pouze mysliti si, že chceme a že milujeme, a proto jest to od své podstaty odloučená myšlenka, mizící a zanikající; milovati a chtíti jest pravou duší každého činu čili skutku; ono vytváří jeho tělo ve všem poctivém a spravedlivém konání člověka; duchovní tělo čili tělo člověka — ducha nepochází odnikud jinud, to jest není z ničeho jiného utvořeno, než z toho, co člověk z lásky čili z vůle činí (viz výše č. 463.); slovem vše, co náleží ke člověku a jeho duchu, jeví se v jeho činech čili skutcích (o).

(o) Vniternost vplývá postupně v zevniternost až do nejkrajnější meze čili ultima a zde se projevuje a trvá, č. 634. 6239. 6465. 9216. 9217. Ono nejen vplývá, nýbrž v ultimu tvoří cosi podobného; jakým pořádkem se to děje, č. 5897. 6451. 8603. 10.099. Tím veškerá vniternost udržována jest ve spojitosti a má své trvání, č. 9828. Činy čili skutky jsou poslední mezí, v níž jest vniternost, č. 10.331. Odplatu obdržeti a býti souzenu podle činů a skutků značí tudíž býti souzenu podle všeho, co přísluší lásce a víře, čili chtění a myšlení člověka, poněvadž toto vše jest vniterností, kteráž ve skutcích spočívá, č. 3147. 3934. 6073. 8911. 10.331. 10.332.

(476)

Z toho může nyní vysvitnouti, co rozumí se životem, který po smrti očekává člověka; že jest totiž jeho láskou a z lásky té povstávající věrou, nikoliv jen co do schopnosti činiti tak, nýbrž i v činění samotném; že jsou jím tedy činy čili skutky, poněvadž ony zahrnují v sobě vše, co k lásce nebo k víře člověka přísluší.

(477)

Jest to panující láska, kteráž člověka po smrti očekává a na věky nikdy se nezmění; **každý má několik lásek, ty všechny však vztahují se k jeho panující lásce a tvoří s ní celek, anebo pospolu ji vytvořují.** Vše ve vůli, co souhlasí s panující láskou, sluje láskou, poněvadž jest to milováno; tyto lásky jsou z části vnitřní, z části zevnější, z části bezprostředně, z části zprostředkovaně spojené, z části bližší, z části vzdálenější a rozmanitým způsobem sloužící; v celku tvoří takoruka království; neboť jsou jako ono uspořádány u člověka, byť i člověk o jejich uspořádání naprosto nic nevěděl; v příštím životě bývá mu něco o tom zjeveno; neboť podle toho, jak jsou uspořádány, **rozprostraňuje se tam duchovo myšlení a náklonnost; rozprostraňuje se do nebeských společností, jestliže jeho panující láska skládá se z lásek nebeských,** naopak zase **rozprostraňuje se do společností pekelných, jestliže jeho panující láska skládá se z lásek pekelných.** Že každá myšlenka a každá náklonnost duchů a andělů rozprostraňuje se do společností, viz v oddílu o moudrosti andělů nebeských a v oddílu o formě nebe, podle níž děje se tam přidružování a sdělování.

(478)

Avšak to, co dosud bylo pověděno, mluví jen k myšlení rozumného člověka; aby i smysly mohly to postihnouti, uvedu zkušenosti, jimiž se to objasňuje a potvrzuje:

(478—1)

Předně, že člověk po smrti jest SVOU LÁSKOU, čili SVOU VŮLÍ.

(478—2)

Za druhé, že **člověk na věky zůstane takový, jaký byl podle SVÉ VŮLE čili podle SVÉ PANUJÍCÍ LÁSKY.**

(478—3)

Za třetí, že **do NEBE přichází ten člověk, který chová LÁSKU NEBESKOU a DUCHOVNÍ, a do PEKLA ten, kdo chová TĚLESNOU a SVĚTSKOU LÁSKU bez lásky nebeské a duchovní.**

(478—4)

Za čtvrté, že člověku nezůstane jeho víra, nepochází-li táž z lásky nebeské.

(478—5)

Za páté, že jest to ÚČINNÁ LÁSKA [amor acta], kteráž ZŮSTANE, a tudíž že JEST i životem člověka.

(479)

Že člověk po smrti jest svou láskou čili svou vůlí, přesvědčil jsem se **mnohonásobnou zkušeností.** Celé nebe rozděleno jest ve společnosti podle rozdílů dobra lásky, a každý duch, který do nebe jest vznesen a stává se andělem, bývá uveden k té společnosti, v níž jest jeho láska, a přijde—li tam, jest tam jako doma a jako v domě, v kterémž takorča se narodil; to anděl chápe a přidružuje se zde k sobě rovným; odejde—li odtud a přijde—li jinam, cítí ustavičně odpor a touhu, vrátiti se k sobě rovným a tudíž ke své panující lásce; takovýmto způsobem děje se přidružování v nebi, a právě tak i v pekle, kde rovněž sdružení jsou podle svých lásek, opačných láskám nebeským. Že existují společnosti, tvořící nebe a společnosti, tvořící peklo, a že všechny rozeznávají se podle různosti lásky, viz výše č. 41. až 50. a č. 200. a 212. Že člověk po smrti jest svou láskou, může býti zjevno i z toho, že pak odstraňovány a takorča odnímány jsou mu věci, které netvoří celek s jeho panující láskou. Kdo jest dobrý, od toho bývá odstraněno a takorča mu vzato vše, co není souhlasné, nýbrž odlišné, a tak bývá uveden ve svou lásku. Právě tak děje se i zlému, s tím však rozdílem, že tomuto jsou odňaty pravdy, dobrému naopak nepravdy, a to tak, že **konečně každý stává se svou láskou;** to děje se, když člověk — duch uveden jest do **třetího stavu,** o čemž později. Jestliže se tak stalo, tu on obrací neustále svůj obličej ke své lásce, již má ustavičně před očima, nechá se kamkoliv obrátit (viz výše č. 123, 124.). Všichni duchové mohou býti vedeni kamkoliv, jsou—li jen přidržováni při své panující lásce, a oni nemohou tomu odolati, byl i sebevíce byli si vědomi, že se to s nimi děje, a byl i sebe více na odpor pomýšleli; mnohokrát se pokusili, mohou—li něco proti tomu podniknouti, ale marně; jejich láska jest jako páska anebo jako lano, jimž jsou takorča obepnuti a jímž mohou býti taženi, aniž by mohli se z něho vyprostiti. Podobně děje se i s lidmi na světě; i je vodí jejich láska, a jiní je řídí pomocí jejich lásky; tím větší měrou se to děje, když stanou se duchy, nebo pak nemohou dávatí najevo jinou lásku, aniž směřují klamati tím, co není jejich. Že duch člověka jest svou panující láskou, jeví se v celém způsobu styků ve příštím životě; neboť jakou měrou kdo jedná a mluví podle lásky jiného, takovou měrou tento druhý jeví se s plným, veselým, oživeným obličejem; naopak jakou měrou někdo proti jeho lásce jedná a mluví, takovou měrou obličej jeho se mění, zatemňuje a stává se neviditelným, až posléze [duch] úplně zmizí, jakoby nikdy nebyl přítomen. Často mne překvapilo, že se takto děje, poněvadž něco podobného nemůže na světě existovati; bylo mi však řečeno, že podobně děje se i s duchem ve člověku, kterýžto duch rovněž, jestliže se od jiného odvrátí, nenalézá se již před jeho obličejem. Že duch jest svou panující láskou, vyplývá i z toho, že každý duch vše k sobě strhuje a sobě přivlastňuje, co s jeho láskou se shoduje, a naopak vše od sebe odpuzuje a odkládá, co se s ní neshoduje; láska jednoho každého podobá se houbovitému, pórovitému dřevu, kteréž vsává takové tekutiny, jež jeho rostlinnému vývoji jsou užitečné, jiných však nepřijímá; ona podobá se také zvířatům všelikého druhu, kteréž znají svou potravu, a vyhledávají to, co shoduje se s jejich přirozeností a naopak vyhýbají se tomu, co se s ní neshoduje; neboť každá láska žádá sobě živena býti tím, což její jest, zlá láska nepravdou a dobrá láska pravdou. Několikrát podařilo se mi viděti, že někteří sprostně dobří chtěli zlé vyučiti pravdě a dobru, tito však při vyučování daleko pryč prchali, a když pak přišli ke svým, tu s velkou rozkoší chápali se nepravd, s jejich láskou se shodujících. Podařilo se mi také viděti, jak dobří duchové rozmlouvali pospolu o pravdách, a dobří, kteří byli přítomni, dychtivě jim naslouchali, zlí však, kteříž rovněž byli přítomni, ničeho si nevšimli, jako by toho neslyšeli. Ve světě duchů jeví se cesty, z nichž některé vedou k nebi, jiné k peklu, každá k některé společnosti; dobří duchové neubírají se jinými cestami, než těmi, kteréž vedou do

nebe, a to k oné společnosti, kteráž trvá v dobru jejich lásky, a cest jinam směřujících nevidí; zlí duchové naopak neubírají se po jiných cestách, než po těch, jež vedou k peklu a v něm k oné společnosti, kteráž trvá ve zlu jejich lásky; jinam směřujících cest nevidí a byť je i viděli, přece jen nechť se po nich ubírají. Tyto cesty v duchovním světě jsou skutečnými zjevy, odpovídajícími pravdám nebo nepravdám; proto cesty ve Slově [Božím] značí pravdy nebo nepravdy (p). Tyto zkušenosti potvrzují, co před tím jedině rozumovými důvody bylo pověděno, že totiž **každý člověk po smrti jest svou láskou a svou vůlí; pravíme vůlí, poněvadž vlastní vůle každého jest jeho láskou.**

(p) Cesta, pěšina, dráha, ulice, třída [vicus] značí pravdy, vedoucí k dobru, jakož i nepravdy, vedoucí ke zlu, č. 627. 2333.10.422. Cestu zametati značí připravovati, aby pravdy byly přijaty, č. 3142. Oznámiti cestu značí — je-li řeč o Pánu — vyučovati pravdám, kteréž vedou k dobru, č. 10.564.

(480)

Že člověk po smrti na věky zůstane takový, jaký jest co do své vůle čili panující lásky, bylo rovněž potvrzeno mnoha zkušenostmi; bylo mi popřáno rozmlouvati s některými, kteří žili přede dvěma tisíci léty, a jejichž život popsán jest v dějepisných knihách, odkudž jest také znám; shledal jsem, že zůstali si úplně podobní a že jsou ještě právě takovými, jak byli popsáni, a tudíž i právě takovými co do lásky, z níž život jejich pocházel, a podle níž byl upraven. Byli tu jiní, kteří žili před sedmnácti sty léty a rovněž jsou známi z knih dějepisných, jakož i ti, kdož žili před čtyřmi stoletími a jiní, kdož žili před třemi stoletími a tak dále; i s nimi mohl jsem rozmlouvati a shledal jsem, že u nich panuje ještě táž náklonnost, jedině s tím rozdílem, že příjemnosti jejich lásky proměnily se ve věci, které jsou s nimi souvztažné. Andělé pravili, že život panující lásky u nikoho na věky se nezmění, poněvadž každý jest svou láskou, a že lásku tu v některém duchu měniti bylo by právě tolik, jako jej o život oloupiti anebo jej zničiti. Uvedli i příčinu toho; že totiž člověk po smrti nemůže již tak, jako na světě, býti polepšen vyučováním, poněvadž poslední základna [planum], sestávající z přírodních poznatků a náklonností, v té době již odpočívá a nemůže býti otevřena, ježto ony nejsou duchovními (viz výše č. 464), a že na této základně vniternost, totiž to, co přísluší mysli čili myšlení, spočívá, tak jako dům spočívá na svých základech. Z toho vysvítá, že člověk na věky zůstává takový, jaký byl život jeho lásky na světě. Andělé diví se velice, že člověk neví, že každý jest takový, jaká jest jeho panující láska; divili se rovněž tomu, že mnozí věří, že mohli by bezprostředním milosrdenstvím a pouhou věrou býti spaseni, byť i byli jakýmikoliv co do svého života; také se divili, že lidé nevědí, že božské milosrdenství jest zprostředkující, spočívajíc v tom, že Pán člověka vede jak na světě, tak i pak na věčnosti, a že milosrdenstvím tím vedeni jsou ti, kdož nežijí ve zlu. Dále se divili, že lidé nevědí, že víra jest příkloněním se ku pravdě, pocházející z nebeské lásky, kteráž jest z Pána.

(481)

Že do nebe přichází ten člověk, který chová nebeskou a duchovní lásku, a do pekla ten, který chová tělesnou a světskou lásku bez lásky nebeské a duchovní, mohl jsem viděti potvrzené na všech těch, kteréž jsem spatřil, že byli v nebe povzneseni nebo do pekla uvrženi. Ti, kdož byli do nebe povzneseni, nabyli života z nebeské a duchovní lásky, ti však, kdož byli do pekla uvrženi, nabyli života z tělesné a světské lásky. Láskou nebeskou jest milovati dobro, poctivost a spravedlnost, poněvadž jest dobrem, poctivostí a spravedlností, a z této lásky také tak jednati; v důsledku toho mají život dobra, poctivosti a spravedlnosti, kterýž jest životem nebeským. Ti, kdož milují tyto věci kvůli věcem těm samotným, a činí je čili uskutečňují je v životě, milují i Pána nade všecko, poněvadž věci ty jsou od Něho, a rovněž i milují bližního, poněvadž věci ty jsou bližním, kterýž má býti milován. (q). Tělesnou láskou však jest, dobro, poctivost a spravedlnost nemilovati k vůli ním samotným, nýbrž k vůli sobě, poněvadž pomocí nich lze dosáhnouti slávy, čestných úřadů a zisků; tací lidé nepohlížíjí v dobru, poctivosti a spravedlnosti na Pána a bližního, nýbrž na sebe samého a

na svět, a podvádějí—li někoho, pocítují rozkoš; dobro, poctivost a spravedlnost pocházející z podvodu, jest však zlem, nepoctivostí a nespravedlností, kteréž oni v podvodu milují. Poněvadž lásky takto určují život každého jednotlivce, bývají všichni, jakmile po smrti vejdou do duchovního světa, ihned zkoumání, jací jsou, a jsou uvedeni ve spojení s těmi, kdož trvají v téže lásce. Ti, kdož trvají v nebeské lásce, jsou spojeni s těmi, kdož jsou v nebesích, a ti, kdož trvají v tělesné lásce, spojeni jsou s těmi, kdož jsou v pekle. I oni po uplynutí prvního a druhého stavu bývají od sebe odděleni tak, že se již navzájem ani nevidí, aniž se poznávají; neboť každý stává se svou láskou a to nejen co do vnitra, oblasti své mysli, nýbrž i co do zevnějšku, totiž co do svého obličej, svého těla a své řeči; neboť každý stává se obrazem své lásky a to i ve svém zevnějšku. Ti, kdož trvají v tělesné lásce, jeví se jako nemotorní, tmaví, černí a znetvoření; avšak ti, kdož trvají v nebeské lásce, jeví se jako statní, zářící, bílí a krásní. I vzhledem k svému smýšlení a způsobu myšlení úplně se liší od sebe; ti, kdož jsou lásky nebeské, jsou i rozumní a moudří; kdož však jsou lásky tělesné, jsou blbí a jako ztřeštění. Jestliže vnitro i zevnějšek myšlení a náklonnosti těch, kdož trvají v nebeské lásce, učiněny jsou viditelnými, tu jeví se vnitro jako světlo, u některých jako světlo plamenné, a zevnějšek jeví se v různých krásných barvách jako duha; naopak zase jeví se vnitro těch, kdož trvají v tělesné lásce, jako černé, poněvadž jest uzavřené, a některých jako temně ohnivé, zejména u těch, kdož vnitřně trvali ve zlé úskočnosti; zevnějšek však jeví se v ohyzdné a oku nepříjemné barvě (vnitro a zevnějšek, náležející mysli a smyslem, bývají v duchovním světě, jestliže se to Pánu zlíbí, učiněny viditelnými); ti, kdož trvají v tělesné lásce, nevidí nic ve světle nebeském; světlo nebes jest jim tmou, avšak světlo pekla, kteréž jeví se jako světlo z řěavého uhlí, jest jim jako jasným světlem; ve světle nebeském zatemňuje se i jejich vnitřní zření tak velice, že stávají se šílenými [insaniant]; proto prchají před ním a skrývají se v jeskyních a roklicích, a to ve hloubce poměrné k jejich nepravdě, ze zla pocházející. Naopak zase **ti, kdož trvají v lásce nebeské, čím vnitřněji čili výše stoupají do světla nebeského, tím jasněji a tím krásněji vše vidí, a s tím větší rozumností a moudrostí chápají pravdy.** Ti, kdož trvají v lásce tělesné, nemohou naprosto žíti v teple nebeském (neboť teplo nebeské jest nebeskou láskou); mohou však žíti v teple pekelném, kteréž jest chtivostí, zuřiti proti těm, kdož nejsou jim přízniví; podceňování jiných, nepřátelství, výbuchy nenávisti, pomsta — toť jsou rozkoše této lásky, a trvají—li oni v těchto rozkoších, trvají i ve svém životě, nevědouce naprosto, co to jest, jiným dobře činiti z dobra samotného a pro samotné dobro, nýbrž pouze jen co jest to činiti dobro ze zla a pro zlo. Ti, kdož trvají v tělesné lásce, také nemohou v nebi dýchat; je—li tam přiveden zlý duch, tu lapá po vzduchu, jako ten, kdo se smrtí zápasí; ti však, kdož trvají v nebeské lásce, dýchají tím volněji a jsou tím plnější života, čím vnitřněji jsou v nebi. Z toho může býti zjevno, že u lidí jest nebeská a duchovní láska nebem, poněvadž tato láska jest zapsána všem věcem nebeským; dále, že tělesná a světská láska bez nebeské a duchovní lásky jsou peklem u člověka, poněvadž tyto druhy lásky jsou zapsány všem věcem pekelným. Z toho jest zjevno, že do nebe přijde ten, kdo chová nebeskou a kdo chová duchovní lásku, a do pekla přijde ten, kdo má tělesnou lásku a kdo má světskou lásku bez nebeské a duchovní lásky.

(q) Pán jest v nejvyšším smyslu bližním, poněvadž On nade vše má býti milován; Pána milovati značí však milovati to, co jest od Něho, poněvadž ve všem, co jest od Něho, On sám jest, a tudíž značí to milovati dobro a pravdu, č. 2425. 3419. 6706. 6711. 6819. 6823. 8123. Milovati dobro a pravdu, kteréž jsou od Něho, značí žíti podle nich, a to jest Pána milovati, č. 10.143. 10.153. 10.310. 10.336. 10.578. 10.645. Každý člověk, každá společnost, dále vlast a církev a v nejširším smyslu království Páně jsou bližními, a jim dobro prokazovati z lásky k dobru podle jakosti jejich stavů, značí milovati bližního, a tudíž jejich dobro, o něž třeba pečovati, jest bližním, č. 6818. až 6824. 8123. I dobro mravní, kteréž jest poctivostí, a dobro občanské, kteréž jest spravedlností, jsou bližními; a poctivě a spravedlivě jednati z lásky k poctivosti a spravedlnosti, jest bližního milovati, č. 2915. 4730. 8120. 8121. 8122, 8123. Účinná láska k bližnímu rozprostírá se tudíž na všechny životní poměry člověka, a dobro a spravedlnost konati a jednati poctivě ze srdce v každém zaměstnání a v každém díle, značí bližního milovati č. 2417. 8121. 8124. Nauka ve Staré Církvi

byla naukou účinné lásky k bližnímu, a z ní nabývali moudrosti, č. 2385. 2417. 3419. 3420. 4844. 6628.

(482)

Že člověku nezůstane víra, jestliže nepochází z nebeské lásky, objasnilo se mi tak mnohými zkušenostmi, že kdybych měl uvést vše, co o tom jsem viděl a slyšel, vyplnila by se tím celá kniha. Mohu dosvědčiti, že u těch, kdož trvají v tělesné a světské lásce bez lásky nebeské a duchovní, není nijaké víry, aniž jaké byti může, a že jest to pouze jisté vědění, čili jisté přemluvení, že něco jest pravdou, protože to slouží jejich lásce. Mnozí z těch, kteří se domnívali, že měli víru, přivedeni byli k těm, kdož víru skutečně měli, a tu, když uvedeni byli ve styk, bylo jim zřejmo, že nemají naprosto nijaké víry; vyznali pak také, že pouhá víra v jistou pravdu anebo ve Slovo [Boží] není věrou, nýbrž že věrou jest pravdu milovati na základě nebeské lásky, a chtějí jednati podle toho z vnitřní náklonnosti. Bylo též ukázáno, že jejich přesvědčení, jemuž oni říkali víra, bylo jen zimním světlem, při němž, poněvadž chybí v něm teplo, vše na zemi zmrzne a ztuhne a leží pod sněhem pohřbeno; proto světlo víry, která vznikla přemluvením někoho, jakmile na ně padnou paprsky světla nebeského, nejen že ihned uhasíná, nýbrž stává se čirou tmou, v níž nikdo sebe nevidí; zároveň s tím jest pak uzavřeno i jejich vnitro, takže oni ničemu nerozumějí a posléze v důsledku nepravdy stávají se šílenými [insaniant]. Proto takovým duchům bývají odňaty veškeré pravdy, které znali ze Slova [Božího] a z nauky církevní, a které oni vydávali za svoji víru, a místo nich bývají naplněni všelikou nepravdou, jež shoduje se se zlem jejich života; všichni totiž bývají uvedeni ve své základní náklonnosti a jimi v nepravdy, které s tím se shodují, načež počnou nenáviděti a oškliviti si pravdy, poněvadž ony odporují nepravdě zla, v němž oni trvají, a odvrhují je od sebe. Podle veškeré své zkušenosti o věcech nebeských mohu dosvědčiti, že **v pekle jsou všichni ti, kdož pouhou víru vyznávali podle nauky církve, ale vzhledem ke svému životu trvali ve zlu**; viděl jsem, jak mnoho tisíc jich bylo uvrženo do pekla, o čemž jest řeč ve spisku »O posledním soudu a o ztroskotané Babylonii.«

(483)

Že láska, která jeví se činy, jest to, co bude trvati dále, a tudíž jest i životem člověk, následuje jako závěrečný úsudek všeho, co nyní ze zkušenosti bylo uvedeno, jakož i z toho, co výše o činech a skutcích bylo řečeno. Láska, jevící se jednáním, jest skutkem a činem.

(484)

Jest třeba věděti, že veškeré skutky a činy náležejí k mravnímu a občanskému životu, a že tudíž vztahují se k poctivosti a upřímnosti, jakož i ke spravedlnosti a počestnosti; **poctivost a upřímnost jsou předmětem mravního života, a spravedlnost a počestnost jsou předmětem občanského života**; láska, v níž vznikají, jest buď nebeská, buď pekelná; skutky a činy mravního a občanského života jsou nebeské, jsou—li konány z nebeské lásky; neboť co děje se z lásky nebeské, děje se z Pána, a co z Pána se děje, jest vesměs dobré; naopak činy a skutky mravního a občanského života jsou pekelné, pocházejí—li z lásky pekelné; neboť to, co děje se z této lásky, kteráž jest sebeláskou a láskou ke světu, děje se ze člověka samotného, a co děje se ze člověka samotného, jest samo sebou vesměs zlé; neboť člověk sám sebou, čili svým propriem není nic jiného, nežli zlo (r).

(r) Proprium člověka jest, sebe samého více než Boha, a svět více než nebe milovati a bližního v porovnání k sobě za nic nepokládati, a tudíž jest sebeláskou a láskou ke světu, č. 694. 731. 4317. Toť ono proprium, v němž člověk se rodí, a ono jest hrubým zlem, č. 210. 215. 731. 874. 875. 876. 987. 1047. 2307. 2308. 3518. 3701. 3812. 8480. 8550. 10.283. 10.284. 10.286. 10.731. Z propria člověka nepochází pouze veškeré zlo, nýbrž i veškerá nepravda, č. 1047. 10.283. 10.284. 10.286. Zlo, vznikající z propria člověka, jest podceňování jiného, nepřátelství, výbuchy nenávisti, pomsta, ukrutenství, podvádění, č. 6667. 7372. 7373. 7374. 9348. 10.038. 10.742

Jakou měrou proprium člověka panuje, takovou měrou dobro lásky a pravda víry bývají buď zavrženy, buď udušeny anebo převráceny, č. 2041. 7491. 7492. 7643. 8487. 10.455. 10.742. Proprium člověka jest peklem u něho, č. 694. 8480. Dobro, které člověk koná z propria, není dobrem, nýbrž jest samo v sobě zlem, č. 8487.

---

(53)

Rozkoše života každého jednotlivce přeměňují se po smrti ve věci souvztažné.

(485)

Že základní náklonnost, čili panující láska zůstane každému na věky, ukázáno bylo v předešlém oddílu; že rozkoše jeho náklonnosti čili lásky proměňují se ve věci souvztažné, budiž nyní ukázáno. Přeměněním se ve věci souvztažné dlužno rozuměti přeměnění se ve věci duchovní, které souvztaží s přírodními. Že děje se přeměna ve věci duchovní, může býti zřejmo z toho, že člověk, dokud jest ve svém pozemském těle, jest ve světě přírodním, avšak pak, když toto své tělo opustí, přichází do světa duchovního a obléká tělo duchovní. Že andělé mají dokonalou lidskou podobu a rovněž i lidé po smrti, a že jejich těla; v něž jsou oděni, jsou duchovní, viz výše č. 73. až 77. a č. 453. až 460., a co jest souvztažný poměr duchovních věcí s věcmi přírodními, č. 87. až 115.

(486)

Veškeré rozkoše, které má člověk, příslušejí jeho panující lásce; neboť člověk nic jiného nepocituje jakožto rozkoš nežli to, co miluje, tudíž ponejvíce to, co miluje nade vše; jest jedno a totéž, praví—li se panující láska anebo to, co on nade vše miluje. Tyto rozkoše jsou rozmanité; jest jich v celku tolik, kolik jest druhů panujících lásek, a tudíž tolik, kolik jest lidí, duchů a andělů; neboť panující láska toho kterého jednotlivce není veskrze totožná s láskou jiného jednotlivce. Z toho vyplývá, že nikdo nemá obličej úplně podobného obličejí jiného; neboť obličej jest obrazem smýšlení každého jednotlivce a v duchovním světě jest obrazem panující lásky každého jednotlivce. Rozkoše každého jednotlivce jsou rovněž nekonečné rozmanité, a není jediné rozkoše u kohokoliv, která byla by úplně podobná anebo stejná, jako jiná, což rozumí se jak o těch rozkoších, jež za sebou následují, tak i o těch, jež současně jsou pospolu; není nic, co by s jiným bylo jedno a totéž; nicméně však vztahují se rozkoše každého jednotlivce zvláště k jediné lásce u něho, kteráž jest láskou panující; neboť ony ji sestavují a tvoří tak celek s ní; podobně i vztahují se všechny rozkoše vůbec k jediné povšechné panující lásce, v nebi k lásce ku Pánu, a v pekle k lásce k sobě.

(487)

Které a jaké jsou rozkoše duchovní, v něž se po smrti přeměňují přírodní rozkoše každého jednotlivce, nelze nikde jinde zvědět, nežli z **nauky o souvztažnostech**; tato nauka všeobecně učí, že **není nic přírodního, čemu by neodpovídalo něco duchovního**, a učí zvláště, **čím a jakou jest věc, která s tím souvztaží**. Proto ten, komu jest tato nauka známa, může poznati a zvědět svůj stav posmrtný, jestliže jen zná svoji lásku a ví—li, jakou ona jest v lásce povšechně panující, k níž odnášejí se všechny lásky, jakž výše bylo řečeno. Znátí však svoji panující lásku jest nemožno těm, kdož trvají v lásce k sobě, poněvadž milují to, co jest jich vlastní, a své zlo novou dobrou, a zároveň i nepravdu, která jest jim přízniva a již odůvodňují svoje zlo, zovou pravdou; nicméně chtěli—li by, mohli by se toho dovědět od jiných, kteří jsou moudří, poněvadž ti to vidí, co oni sami nevidí. To však se nestává, ježto jsou sebeláskou tak naplněni, že odmítají veškeré ponaučování moudrých. Avšak ti, kdož jsou v lásce nebeské, dají se poučiti a vidí svoje zlo, v němž

se narodili, jakmile jsou do něho uvedeni; vidí je pomoci pravdy, poněvadž ty činí zlo zjevným. Každý totiž může z pravdy, pocházející z dobra, viděti zlo a jeho nepravdu, nikdo však ze zla nemůže viděti dobro a pravdu; příčinou toho jest, že nepravda zla jest temnotou a také jest s ní souvztažna; proto ti, kdož trvají v nepravdě, ze zla pocházející, jsou jako slepí, kteří nevidí to, co jest ve světle a prchají před světlem jako sovy (*s*). Naopak pravdy z dobra jsou světlem, a také odpovídají světlu (viz výše č. 126. až 134.); proč ti, kdož jsou ve pravdách z dobra, jsou vidoucí a mají oči otevřené a dovedou věci světla rozeznati od těch, které jsou ve stínu. I v tom směru bylo mi popřáno utvrditi se zkušeností; andělé v nebi nejen že vidí, ale i vycitují zlo a nepravdu, kteréž někdy v nich vyvstávají, jakož i zlo a nepravdu, v nichž jsou duchové, kteří ve světě duchů jsou připoutáni k peklům; duchové sami však nemohou své zlo a nepravdu viděti; nechápají, co jest dobro nebeské lásky, co svědomí, co poctivost a spravedlnost, kromě toho, co konají k vůli sobě samotným; nechápají, co značí, býti vedeni Pánem; praví, že nic takového se neděje, a že tudíž to není ničím. To bylo řečeno proto, aby člověk se zkoumal a podle druhu svých blažeností poznal svoji lásku, a pak v té míře, jak to může podle známostí souvztažností pochopiti, aby mohl seznati posmrtný stav svého života.

(s) Temnota podle souvztažnosti značí ve Slově [Božím] nepravdu a čirá temnota čili úplná tma značí nepravdy zla, č. 1839. 1860. 7688. 7711. Světlo nebes jest tmou pro zlé, č. 1861. 6832. 8197. O těch, kdož jsou v pekle, praví se, že jsou ve tmě, poněvadž jsou v nepravdě zla, o čemž č. 3340. 4418. 4531.. Slepí ve Slově [Božím] značí ty, kdož trvají v nepravdě a nechť dají se poučiti, č. 2383. 6990.

(488)

Jakým způsobem rozkoše každého jednotlivce přeměňují se po smrti ve věci s nimi souvztažné, každý mohl by seznati z nauky o souvztažnostech; poněvadž však tato nauka doposud není známa, hodlám věc tu poněkud objasniti příklady ze zkušenosti. Všichni ti, kdož trvají ve zlu a v nepravdě, utvrdili se proti pravdám církve, zejména pak ti, kdož Slovo [Boží] zavrhlí, štítí se světla nebeského a vrhají se do podzemních jeskyň, kteréž u svých otvorů jeví se býti tmavé, jakož i do skalních rozsedlin a tam se skrývají; činí tak proto, poněvadž milovali nepravdu a nenáviděli pravdy; neboť takové podzemní jeskyně, jakož i skalní rozsedliny (*t*) souvztaží se tmou, tak jako nepravdy, světlo však souvztaží s pravdami. Jest jim příjemno tam se zdržovati, avšak jest jim nepříjemno zdržovati se v širém poli. Totéž činí ti, jimž bylo rozkoší potají o někom ukládati, a skrytě proti někomu pletichářství osnovati; i tito jsou v oněch podzemních jeskyních a zalézají do sklepení, která jsou tak tmavá, že druh druhu nevidí, a v koutech šeptají si do uší; v to proměňuje se rozkoš jejich lásky. Ti, kdož věnovali se vědám, nemajíce jiného konečného účelu než toho, aby byli pokládáni za učené, a jestliže jimi nezdokonalili svoji rozumovost, a měli zálibu ve věcech, paměti se týkajících, protože to lahodí jejich domýšlivosti, milují písčitá místa, jimž dávají přednost před poli a zahradami, poněvadž písčitá místa odpovídají takovému studiu. Ti, jimž byly známy nauky jejich církve i jiných církví, a oni nic z toho neuplatnili v životě, vyvolují si skalnatá místa a zdržují se mezi hromadami kamení, kdežto míst, kteráž jsou upravena, se straní, majíce k nim odpor. Ti, kdož připisují vše přírodě, jakož i ti, kdož vše připisují vlastní své chytrosti, a různými prohnány kousky vyšinuli se k čestným místům a získali bohatství, oddávají se v příštím životě čarodějnictví, kteréž jest zneužíváním božského řádu, a nacházejí v tom nejvyšší rozkoš svého života. Ti, kdož božské pravdy překrucovali podle svým náklonností a takto je zfalšovali, milují místa močem prosáklá, poněvadž souvztaží s takovouto láskou (*u*). Ti, kdož byli špinavě lakomí, bydlí ve sklepích a libují si ve výkalech vepřů, jakož i ve výparech, vystupujících z neztrávených zbytků v žaludku. Ti, kteří věnovali svůj život pouze zábavám, žili rozmařile a hověli jen svému hrdlu a břichu, milují tyto požitky jako nejvyšší blaho života, milují v onom životě výkaly a stoky; v nich nalézají pak své zalíbení, a to proto, poněvadž záliby toho druhu jsou duchovní nečistotou; čistých u špíny prostých míst se straní, ježto jsou jim nepříjemna, Ti, kdož svoji rozkoš nalézali v cizoložství, zdržují se ve

vykřičených domech, kdež všecko jest špinavé a oplzlé; zde rádi prodlévají, ale domů mravně čistých se straní; jakmile k nim přijdou, padají do mdlob; není jim nic příjemnějšího nad to, manželství roztrhnouti. Ti, kdož byli pomstychtivými a tak nabyli krvežíznivé a ukrutné přirozenosti, milují místa, plná zdechlin a jsou také v takovém pekle. S jinými má se to jinak.

(t) Rozsedlina a trhlina skalní značí ve Slově [Božím] tmu a nepravdu víry, č. 10.582., poněvadž skála značí víru od Pána, č. 8581. 10.580., a kámen pravdu víry, č. 114. 643. 1298. 3720. 6426. 8609. 10.376.

(u) *Znečišťování pravdy souvztaží s močí, č. 5390.*

(489)

Naopak zase rozkoše těch, kdož na světě žili v lásce nebeské, přeměňují se ve věci souvztažné, které jsou v nebesích, a kteréž vznikají ze slunce nebeského a ze světla, z něho vycházejícího, kteréžto světlo předvádí zraku takové věci, jež ve své vnitřnosti chovají Božství. V důsledku toho věci, které jim se jeví, rozněcují vnitro andělů, jež jest příslušností jejich mysli, a zároveň i zevnitřnost, jež náleží jejich tělu; a poněvadž božské světlo, kteréž jest od Pána vycházející Božskou Pravdou, vplývá v jejich mysli, kteréž nebeskou láskou jsou otevřeny, tu i na zevnějšek představuje takové věci, které odpovídají blaženostem jejich lásky. Že věci, kteréž v nebesích oku se jeví, souvztaží s **vnitřem andělů** čili s těmi věcmi, kteréž náleží k víře a lásce, a tudíž k rozumnosti a moudrosti, ukázáno byla v oddílu, v němž bylo promluveno o předobrazeních a zjevech v nebi, č. 170. až 176., jakož i v oddílu, kdež pojednáno bylo o moudrosti andělů nebeských, č. 265. až 275. Ježto jsem již začal potvrzovati tuto věc příklady ze zkušenosti, aby objasněno bylo to, co dříve věcnými důvody bylo dovoleno, uvedu tuto něco o nebeských blaženostech, v něž proměňují se přírodní blaženosti těch, kdož na světě trvali v nebeské lásce. Ti, kdož božské pravdy a Slovo [Boží] milovali z vnitřní náklonnosti čili z náklonnosti ku pravdě samotné, přebývají ve druhém životě ve světle, na místech povýšených, kteréž vypadají jako hory, a jsou tam ustavičně ve světle nebeském; nevědí, co jest tma, jako noční tma na Zemi; žijí také v jarním teple; jejich zraku jeví se jakoby role a pole s úrodou, jakož i vinice; v jejich domech všecko se třeptá jako drahokamy; pohled jejich okny jest jakoby skrze čistý křišťál; tyto příjemnosti jsou příjemnostmi jejich smyslu zrakového, jsou však též **vnitřními příjemnostmi** v důsledku souvztažnosti s božskými předměty nebeskými; neboť pravdy ze Slova [Božího], kteréž tací milovali, souvztaží s [polní] úrodou, vinicemi, drahokamy, okny a křišťály (x). Ti, kdož ze Slova [Božího] vyňatou nauku církevní ihned uplatňovali v životě, jsou v nejvnitřnějším nebi, a jsou nad jiné v blaženosti moudrosti; v jednotlivých předmětech spatřují Božství; vidí sice jen předměty, ale souvztažné božské věci vplývají ihned v jejich mysli a naplňují je blažeností, již jest rozněcováno veškeré jejich cítění, a proto pak všecko před jejich zraky takoruka se směje, hraje a žije; viz o tom výše č. 270. U těch, kdož milovali vědy a jimi svou rozumovost vyvinuli a tím nabyli intelligence a při tom zároveň uznávali Božství, v příštím životě jejich záliba ve vědách a jejich blaženost z věcí, rozumu se týkajících, promění se v blaženost duchovní, již jest poznávání dobra a pravdy; ti bydlí v zahradách, kdež jsou květnice a trávníčky krásné v záhony rozděleny, a kolem dokola jeví se skupiny stromů s loubovými chodbami a stromořadími; stromy a květiny střídají se ustavičně den ode dne; pohled na celek skýtá jejich myslím blaženost v celkovém dojmu, zatím kdy rozmanitost podrobností ustavičně blaženosti ty obnovuje; a poněvadž tyto věci souvztaží s božskými věcmi, a **oni znají nauku o souvztažnostech**, jsou stále naplňováni novými poznatky, jimiž jejich duchovní rozumovost jest stále zdokonalována; těchto blažeností požívají, ježto zahrady, květinové záhony a stromy souvztaží s vědami, poznatky a z nich vznikající rozumností (y). Ti, kdož všecko připisovali Božství a přírodu naopak pokládali jen za cosi mrtvého a pouze duchovním věcem sloužícího, a v tom také se utvrdili, žijí v nebeském světle, a vše, co jeví se jejich očím, nabývá tímto světlem průhlednosti, a v této průhlednosti oni vidí nespočetné hry světla, kteréž vnitřní jejich zrak téměř bezprostředně v sebe vpíjí, a v důsledku toho pociťují vnitřní rozkoše. Předměty v jejich domech jeví se jako diamantové, a v nich jest podobná hra paprsků; jakž bylo

řečeno, stěny jejich domů jsou jako křišťálové a tudíž také průhledné, a na nich objevují se jako plynoucí podoby, předobrazující nebeské věci, což rovněž ustavičně se mění; jest to proto, ježto takováto průhlednost souvztaží s rozumem, kterýž od Pána byl osvěcen po odstranění stínů, vznikajících z víry a lásky k věcem přírodním. Takovými jsou tyto věci a kromě nich i nekonečné množství jiných, o nichž ti, kdož byli v nebi, praví, že viděli věci, kterých nižádné oko nespatriilo, a že vnímáním božských věcí, jež jim takto bylo uděleno, slyšeli, co dosud nižádné ucho neslyšelo. Ti, kdož nejednali skrytě, nýbrž chtěli, aby vše, co si myslí, bylo zjevno, pokud občanský život to připouští, poněvadž jen poctivě a spravedlivě z Božství smýšleli, mají v nebi zářící obličeje a pomocí tohoto světla jeví se v jejich obličeji jednotlivé city a myšlenky jako zosobněné, a pokud se týče jejich řečí a jednání, jsou tytéž takofka obrazy jejich náklonností. Proto tací jsou nad jiné milováni; mluví-li, zatemňuje se poněkud jejich obličeje, když však domluví, tu to, co mluvili, jeví se úplně viditelně v obličeji; rovněž vše, co jest kolem nich, poněvadž souvztaží s jejich vnitřem, jeví se tak, že jiní zřetelně chápají, co tím jest předobrazeno a označeno. Duchové, jichž slasti bylo jednati potají, prchají již z dálky před nimi a připadají sobě, jakoby před nimi jako hadi zalézali. Ti, kdož pokládali cizoložstva za hanebnosti a žili v čisté manželské lásce, jsou více než jiní v řádu nebeském a ve formě nebeské, tudíž ve vši kráse a ustavičně ve květu mládí; nevýslovně jsou blaženosti jejich lásky a věčně jich stále přibývá; neboť v tuto lásku vplývají veškeré blaženosti a radosti nebeské, poněvadž tato láska vzniká ze spojení Pána s nebem a s církví a v širším smyslu ze spojení dobra a pravdy, kteréžto spojení jest nebem samotným vůbec a u každého anděla zvláště (viz výše č. 366. až 386.); jejich zevnější blaženosti jsou takové, že nelze jich popsat lidskými slovy. Co však bylo zde řečeno o souvztažnostech blažeností těch, kdož trvají v nebeské lásce, jest jen **nepatrnou** částí všeho.

(x) *Žně ve Slově [Božím] značí stav přijímání a vzrůstu v pravdě z dobra, č. 9294. Stojící setba značí pravdu v jejím početí, č. 9146. Vinice značí duchovní církev a pravdy této církve, č. 1069. 9139. Drahokamy značí pravdy nebe a církve, pokud jsou následkem dobra průhledny, č. 114. 9863. 9865. 9868. 9873. 9905. Okno značí rozumnost, kteráž přísluší vnitřnímu, zření; č. 655. 658. 3391.*

(y) *Zahrada, háj a ráj značí rozumnost, č. 100. 108. 3220.. Proto **Staří mívali svou bohoslužbu v hájích**, č. 2722. 4552. Květiny a květinové záhony značí vědecké pravdy a poznatky, č. 9553. Byliny, traviny a zelené palouky značí vědecké pravdy, č. 7571. Stromy značí vnímání a poznatky, č. 103. 2163. 2682. 2722. 2972. 7692.*

(490)

Z toho lze seznati, že rozkoše všech lidí po smrti proměňují se v to, co s nimi souvztaží, kdežto láska sama trvá věčně, tak ku př. manželská láska, láska ke spravedlnosti, k poctivosti, k dobru a pravdě, láska k vědám a poznatkům, láska k rozumnosti a moudrosti a tak i ostatní stavy, kteréž z nich vyplývají tak, jako potoky vyplývají ze svého zdroje, jsou blaženosti, které rovněž dále trvají, ale povznášeny bývají na vyšší stupeň, když od věcí přírodních povznášejí se k věcem duchovním.

---

(54)

O prvním stavu člověka po smrti.

(491)

Jsou tři stavy, jimiž člověk po smrti prochází, prve než přijde buď do nebe nebo do pekla; Prvý stav jest stavem jeho zevnitřnosti; druhý stav jest stavem jeho vnitra; a třetí stav jest

stavem jeho přípravy; člověk prochází těmito stavy ve světě duchů. Jsou však někteří, kdož těmito stavy neprocházejí, nýbrž ihned po smrti buď jsou vzneseni do nebe anebo uvrženi do pekla; kdož ihned do nebe bývají vzneseni jsou ti, kdož byli na světě znovuzrozeni a tak pro nebe připraveni; ti, kdož jsou tou měrou znovuzrozeni a připraveni; že jest jim jen třeba s tělem odvrhnouti přírodní nečistoty, jsou ihned od andělů vedeni do nebe; viděl jsem, jak někteří hodinu po smrti byli tam vzneseni. Ti však, kdož byli vnitřně zlí a zevně zdánlivě dobří, tedy ti, kdo svoje zla dovršovali podvodnými kousky, a dobra používali jako prostředku k podvodu, jsou ihned uvrženi do pekla. Viděl jsem, jak několik takových ihned po smrti bylo do pekla uvrženo, jistý arcipodvodník s **hlavou dolů obrácenou a nohama vzhůru**, jiní pak jinak. Jsou též tací, kteří hned po smrti bývají uvrženi do jeskyň, a tak odděleni od těch, kdož jsou ve světě duchů; pak bývají čas od času odtamtud vzati a opětně tam umístěni; jsou to ti, kdož pod rouškou blahosklonnosti zle s bližním jednali. Avšak těchto i předešlých jest jen **málo** v poměru k těm, kteří jsou podržáni ve světě duchů a zde podle božského řádu připravováni buď pro nebe, buď pro peklo.

(492)

Pokud se týká **prvého stavu**, který jest **stavem zevniternosti**, vstupuje do něho člověk ihned po smrti; každý člověk má vzhledem ke svému duchu zevniternost a vniternost; zevniterností ducha jest to, skrze co on tělo člověka na světě, zejména jeho obličej, jeho řeč a jeho posunky uzpůsobuje ke stykům s jinými lidmi. Vniterností ducha jest to, co náleží jeho vlastní vůli a z ní pocházejícího myšlení, a to zřídka kdy jeví se v obličejí, řeči a posuncích; neboť člověk od dětství zvykl si na odívání přátelství, blahosklonnost a poctivost, a skrývá úmysly své vůle. Proto z návyku jeví na zevnějšek mravný a občanský dobrý život, byť i sám ve svém vnitru byl jakýmkoliv; tento návyk jest příčinou, že člověk sotva zná svoje vnitro, jakož i že si ho nevšímá.

(493)

Prvý stav člověka po smrti jest týž, jako byl jeho stav na světě, poněvadž v té době on rovněž trvá ve své zevniternosti; má tutéž podobu obličeje, týž způsob řeči a myšlení, a tudíž i týž mravní a občanský život. Z toho vyplývá, že pak se domnívá, že jest ještě na světě, jestliže totiž nevšímá si toho, s čím se setkává, a co mu andělé řekli, když byl vzkříšen, že totiž jest duchem (č. 450.). **Tak přechází jeden život v život jiný, a smrt jest jen přechodem.**

(494)

Poněvadž nově přichází duch člověka po životě na světě jest takto uzpůsoben, bývá pak i od svých přátel a od těch, kdož jej znali na světě, poznán. Neboť duchové poznávají ho nejen podle obličeje a podle jeho řeči, nýbrž i podle jeho sféry životní, jestliže se k němu přiblíží; každý v příštím životě, když myslí na někoho jiného, představuje si v mysli i jeho obličej a zároveň mnoho jiných věcí, které k jeho životu náleží, a jakmile tak učiní, jest onen druhý přítomen, jakoby byl přiveden a přivolán; děje se tak v duchovním světě z té příčiny, že tam myšlenky se sdělují, a není tam prostoru, jako na světě přírodním (viz výše č. 191. až 199.). Z toho vyplývá, že všichni, jakmile vejdou do druhého života, jsou opětně poznáni svými přáteli, příbuznými a těmi, kdož je poněkud znali, a že i pospolu rozmlouvají a pak se k sobě přidružují podle svého přátelského svazku na světě. Mnohokrát jsem zaslechl, jak ti, kteří přišli ze světa, radovali se, že opět vidí svoje přátele, a opačně i přátelé se radovali, že oni k nim zavítali. Jest zcela obyčejnou věcí, že manželé se sejdou a sobě navzájem blahopřejí; zůstanou též pospolu déle nebo kráčeji podle toho, jakou blaženost jim skýtalo jejich společné žití na světě. Jestliže však nepojila je láska v pravdě manželská, kterážto láska jest spojením myslí z lásky nebeské, tu po jisté době společného života opětně od sebe se odlučují. Jestliže však myslí manželů se nesrovnávaly a oba chovali k sobě vnitřní odpor, tu vypuknou pak ve zjevné nepřátelství a ve vzájemné potyčky, ale přece jen nerozejdou se dříve, dokud neoctnou se ve druhém stavu, o němž v dalším bude řeč.

(495)

Poněvadž život nově příchozích duchů není nepodoben jejich životu ve světě přírodním, a poněvadž nevědí nic o stavu svého života po smrti, aniž co o nebi a pekle, kromě toho, čemu se naučili z doslovného smyslu Slova [Božího] a z kázání, na jeho podkladě proslovených, tu, když se byli dosti vynadivili, že mají tělo a všechny smysly jako na světě, a že i podobné předměty vidí, zmocňuje se jich touha zvědět, jaké jest nebe a jaké peklo, a kde jest toto i ono. Proto bývají od svých přátel poučeni o stavu věčného života, a bývají voděni na různá místa a do různých společností, někteří do měst, do zahrad a sadů, většinou na krásná místa, poněvadž to vše oblažuje zevniternost, v níž oni trvají. Čas od času bývají uvedeni zpět do svých myšlenek, které za doby svého tělesného života měli stran stavu své duše po smrti, nebe a pekla, a to trvá tak dlouho, až stanou se rozmrzelými, že jim takovéto věci zůstaly úplně neznámé, a že i církve nic o tom neví. Téměř všichni touží seznati, zda i oni dostanou se do nebe; většina slibuje si nebe, poněvadž na světě žili mravně a občansky dobrý život; nepomýšlejí však, že zlý i dobrý může žít stejný život co do zevnějšku a stejně jiným dobře činiti, stejně chrámy navštěvovati, kázáním naslouchati a modliti se. Nevědí naprosto, že nezáleží na zevnějším konání a na zevnější bohoslužbě, nýbrž na vnitru, z něhož zevniternost pochází. Mezi několika tisíci sotva jediný ví, co jest vnitro, a že v něm pro člověka spočívá nebe a církve; tím méně kdo ví, že zevnější konání jest takové, jakými jsou úmysly a myšlenky, a že v nich jest láska a víra, z nichž pocházejí; a když jsou o tom poučeni, nechápají, že na **myšlení** a **chtění** něco by záleželo, nýbrž mají za to, že záleží jen na **řečích** a **činech**. Takoví jsou většinou ti, kdož dnes z křesťanského světa přicházejí do druhého života.

(496)

Bývají však dobrými duchy zkoumáni, jací jsou, a to rozmanitým způsobem, poněvadž v tomto prvním stavu zlí mohou mluvit pravdu a konati dobře právě tak, jako dobří, a to z příčiny svrchu uvedené, že totiž žijíce ve státech a pod zákony, co do zevnější formy žili právě tak mravně a tím si zjednali pověst poctivců a spravedlivých, a získali si náklonnost jiných, a tak povznesli se k čestným úřadům a dosáhli bohatství. Zlí duchové na rozdíl od dobrých duchů bývají poznáni zejména podle toho, že zlí dychtivě dávají pozor na to, co mluví se o zevnějších věcech, málo však všímají si toho, co o vnitřních věcech, totiž o pravdách a dobru církve a nebes bývá mluveno. Poslouchají sice vyprávění o těchto věcech, ale bez pozornosti a radosti; bývají poznáni i podle toho, že se často obracejí k jistým končinám, a jsou—li sobě zůstaveni, chodí po cestách, kteréž tam vedou; podle obracení se k jistým končinám a podle chození po jistých cestách pozná se, jakou jest panující láska.

(497)

Všichni duchové, kteří ze světa hromadně přicházejí, jsou sice ve spojení s jistou společností v nebi anebo s jistou společností v pekle, avšak pouze svou vniterností; vniternost není však nikomu známa, dokud trvají v zevniternosti; neboť zevniternost zakrývá a skrývá vniternost, zejména u těch, kdož jsou ve vnitřním zlu; později však, když tací vstoupí do druhého stavu, stává se to zjevným, ježto pak jejich vniternost jest otevřena a zevniternost je uspána.

(498)

Prvý stav člověka po smrti trvá u některých několik dní, u jiných několik měsíců a u některých rok, a jen zřídka kdy u někoho trvá přes rok; **u každého různě, podle shody nebo neshody jeho vniternosti se zevniterností, neboť u každého musí zevniternost s vniterností tvořit jediný celek, a vzájemně si odpovídati.** Nikdo v duchovním světě nesmí jinak mysliti a chtít, a jinak mluvit a jednati, každý musí tam býti obrazem své náklonnosti čili lásky; jaký tudíž jest ve své vniternosti; takovým musí býti i ve své zevniternosti. Proto zevniternost ducha bývá nejprve odkryta a uvedena v pořádek, aby tím vniternosti sloužila za odpovídající jí základnu.

O druhém stavu člověka po smrti.

(499)

Druhý stav člověka po smrti zove se stavem vniternosti, poněvadž člověk pak jest uveden ve vniternost, jež přísluší jeho mysli čili chtění a myšlení, a zevniternost, v níž trval za svého prvního stavu, jest uspána. Každý, kdo pozoruje život člověka a jeho řeči a jednání, může seznati, že u každého člověka jest zevniternost a vniternost, čili zevnější a vnitřní myšlenky a úmysly. Může seznati to z tohoto; kdo jest jemných způsobů, smýšlí sice o jiných tak, jak buď o nich doslechl, anebo jak styky s nimi se byl přesvědčil, nicméně však nemluví s nimi tak, jak smýšlí, a ačkoliv jsou zlí, přece jen chová se k nim zdvořile. Že tomu tak jest, lze viděti zejména u ramenářů a pochlebníků, kteří mluví a jednají zcela jinak, nežli jak smýšlí a chtějí; jakož i u pokrytců, kteří o Bohu, o nebi, o spáse duší, o pravdách církve, o blahu vlasti a o bližním mluví jakoby mluvili na základě své víry a lásky, ač v srdci věří jinak a milují jedině sebe. Z toho může býti zjevno, že existuje **DVOJAKÉ MYŠLENÍ**, a to **zevnější** a **vnitřní**, a že oni mluví podle zevnějšího myšlení, a z vnitřního myšlení mají jiné myšlenky, a že tyto dvojaké myšlenky od sebe jsou odděleny; neboť člověk má se na pozoru, aby vnitřní myšlenky nevplývaly v zevnější a poněkud se neprojevovaly. Od samého stvoření jest člověk tak uzpůsoben, aby vnitřní myšlení tvořilo se zevnějším jediný celek pomocí souvztažnosti. A skutečně tvoří celek u těch, kdož jsou v dobru, neboť tito nemyslí nic jiného, než dobro a nemluví nic jiného než dobro. Naopak u těch, kdož trvají ve zlu, netvoří vnitřní myšlení jediný celek se zevnějším, neboť oni smýšlejí zle, ale mluví dobře; u takových jest řád převrácen, neboť dobro jest u nich zevně a zlo uvnitř; z toho plyne, že zlo panuje nad dobrem a podrobuje si je jako sluhu, aby mu sloužilo jakožto prostředek k dosažení jeho konečných účelů, kteréž jsou předmětem jeho lásky, a poněvadž v dobru, kteréž oni mluví a činí, spočívá takovýto konečný účel, jest zjevno, že jejich dobro není dobrem, nýbrž že jest zlem nakaženo, byl by co do zevnějšíku sebe více zdálo se býti dobrem těm, kdož neznají vnitra. Jinak tomu jest u těch, kdož trvají v dobru; u nich řád není převrácen, nýbrž dobro vplývá ze vnitřního myšlení v myšlení zevnější, a takto do řeči a do jednání. Tok onen řád, v němž člověk byl stvořen; neboť tak jejich vnitro jest v nebi a v tamním světle, a poněvadž světlo nebeské jest Božskou Pravdou, od Pána vycházející, a tudíž Pánem v nebi (č. 126. až 140.), proto jsou Pánem vedeni. To bylo pověděno proto, aby bylo známo, že každý člověk má vnitřní a zevnější myšlení, a že obě od sebe se různí. Praví-li se myšlení, rozumí se tím i vůle, neboť myšlení pochází z vůle, protože nikdo bez vůle nemůže mysliti. Z toho vyplývá, co jest stav zevniternosti a stav vniternosti člověka.

(500)

Jestliže jest jmenována vůle a myšlení, rozumí se vůlí i náklonnost a láska, a tudíž i veškerá příjemnost a blaženost, kteráž s náklonností a láskou souvisí, poněvadž tyto vztahují se k vůli jakožto svému nosiči [subjectum]; neboť **co člověk si přeje, to také má rád a pocituje to jako cosi příjemného a potěšitelného**, a obráceně: **Co člověk miluje a jako příjemně a potěšitelně pocituje, to také chce**. I myšlením však rozumí se i vše to, čím člověk zdůvodňuje svou náklonnost čili lásku; neboť myšlení není nic jiného, nežli forma vůle anebo prostředek, aby zřejmě objevilo se to, co člověk chce; tato forma projevuje se různými úsudkovými analýzami, kteréž pocházejí z duchovního světa a duchu člověka náležejí.

(501)

Jest třeba věděti, že člověk jest zcela takový, jaký jest co do svého vnitra, nikoliv však jaký jest co do své zevniternosti, od vniternosti oddělené. Příčina jest ta, že jeho vnitro jest jeho duchem a život

člověka jest životem jeho ducha; neboť duchem žije tělo. Proto také člověk věčně zůstává takový, jaký jest co do svého vnitra; ale zevniternost, poněvadž také přísluší k tělu, po smrti se odděluje, a to z ní, co lpí na duchu, jest uspáno a slouží jen vnitru za základnu, jakž to výše bylo ukázáno tam, kdež pojednáno bylo o paměti člověka, po smrti ještě trávající. Z toho vysvítá, co jest propriem člověka a co není jeho propriem, že totiž u zlých vše to, co náleží k zevnějšímu myšlení, podle něhož oni mluví, a k zevnějšímu chtění, podle něhož jednají, není jejich proprietu, nýbrž to, co přísluší jejich vnitřnímu myšlení a chtění.

(502)

Po dokonaném prvním stavu, kterýž jest stavem zevniternosti, o němž v předchozím oddílu bylo pojednáno, člověk — duch bývá uveden ve stav svého vnitra, čili ve stav svého vnitřního chtění, a z něho pocházejícího myšlení, v němž trval na světě tehdy, když sám sobě jsa zůstaven, svobodně a ničím nevázaně myslil. Do tohoto stavu upadá, aniž by o tom věděl, právě jako na světě, jestliže ono myšlení, které jest nejbližší řeči, anebo to, z něhož řeč vyplývá, uvádí ve shodu s myšlením vnitřním, a ve stavu tom setrvává. Je-li tudíž člověk — duch v tomto stavu; jest sám v sobě a ve svém vlastním životě; neboť **svobodně mysliti podle vlastní náklonnosti jest nejvlastnějším životem člověka, a jest jím samotným.**

(503)

Duch v tomto stavu myslí ze své nejvlastnější vůle a tudíž i ze své nejvlastnější náklonnosti, čili také ze své nejvlastnější lásky, a pak tvoří jeho myšlení jedno a totéž s jeho vůlí, a to takový celek, že zdá se, jakoby vůbec nemyslel, nýbrž jen pouze chtěl; rovněž skoro tak jest tomu, jestliže mluví, s tím však rozdílem, že děje se to s jistou obavou, aby myšlenky jeho vůle tím se neprojevíly v celé své nahotě, poněvadž i tato obava vzhledem ke společenským poměrům na světě byla součástíou jeho vůle.

(504)

Všichni lidé, kolikkoliv jich jest; jsou po smrti uvedeni do tohoto stavu, poněvadž jest vlastním stavem jejich ducha; předchozí stav byl stavem, v němž člověk co do svého ducha jest ve stycích s jinými, kterýžto stav není jeho vlastním. Že tento stav, čili stav zevnější, v nějž člověk po smrti nejdříve jest uveden, a o němž bylo pojednáno v předchozím oddílu, není jeho stavem vlastním, může býti jasno ze mnohého, jako ku př. z toho, že duchové ze své náklonnosti nejen myslí, nýbrž i mluví; neboť jejich řeč pochází z myšlení, jakž vysvítá z toho, co v oddílu o řeči andělů (č. 234. až 245.) bylo pověděno a ukázáno. Podobným způsobem myslil i člověk na světě, když myslil sám v sobě; neboť tehdy nemyslel podle řeči svého těla, nýbrž viděl jen tyto věci, a to v jediné minutě současně jich mnohem více, než pak v půl hodině mohl vypověděti. Že stav zevnější není vlastním stavem člověka nebo ducha, vysvítá i z toho, že na světě, když stýká se s jiným, vyjadřuje se ve smyslu zákona mravního a občanského života, a že tedy jeho vnitřní myšlení ovládá myšlení zevnější tak, jako člověk ovládá člověka, aby totiž nepřekročilo meze slušnosti a počestnosti. Vysvítá to také z toho, že člověk, myslí-li uvnitř sebe sama, myslí také, jak musí mluvit a jednati, aby se líbil a získal si přátelství, blahovůli a přízeň, a to způsoby zevnějšími, a tudíž jinak, než by se to stalo, kdyby jednal z vlastní vůle. Z toho lze viděti, že stav vnitřní, do něhož duch jest uveden, jest jeho vlastním stavem, a tudíž byl i vlastním stavem člověka, když týž žil ještě na světě.

(505)

Jestliže duch jest ve stavu svého vnitra, jest pak zřejmo, jaký člověk sám sebou byl na světě; neboť pak jedná podle svého propria: Kdo na světě vnitřně trval v dobru, ten jedná pak rozumně a moudře, ba ještě moudřeji, než na světě, poněvadž nyní jest prost svazku s tělem a v důsledku toho i svazku s pozemskými věcmi, kteréž vše zatemňovaly a jakoby oblakem zastíraly. Kdo však byl na světě zlý, jedná pak pošetile a ztřeštěně; ba ještě ztřeštěněji, než jednal na světě, poněvadž nyní

trvá ve svobodě není v nijakých mezích udržován. Neboť dokud žil na světě, byl rozumným v zevniternosti; jevě pomocí tohoto zevnějšku rozumného člověka; jakmile však jest mu ževnějšek odňat, vychází jeho ztřeštěnost najevo. Zlý, kterýž zevnějškem svým napodoboval dobrého člověka, může býti přirovnán k nádobě, která na svém zevnějšku se leskne, jemně jest vyhlazena a pokrývkou zakryta, v níž však skrývají se všechny druhy nečistoty podle výroku Páně: »Připodobnili jste se hrobům zblíbeným, kteříž sic zdají se zevnitř krásní, ale uvnitř jsou plní kostí umrlčích a vši nečistoty.« Mat. XXIII: 27.

(506)

Všichni, kdož na světě žili v dobru a jednali podle svědomí, a jimiž jsou ti, kdož Božství vyznávali a božské pravdy milovali, a zejména ti, kdož je uplatňovali v životě, jeví se, jsou—li uvedeni do svého vnitřního stavu, jako ti, kdož ze spánku byli probuzeni ve stav bdění, a jako ti, kdož ze stínu přicházejí do světla. Ti také myslí ze světla nebeského a tudíž z vnitřní moudrosti, a jednají z dobra a tudíž z vnitřní náklonnosti; rovněž i nebe vplývá v jejich myšlenky a náklonnosti s jakousi vnitřní blažeností a rozkoší, o níž dříve neměli tušení; neboť nabyli obecenství s anděly nebeskými. I pak vyznávají Pána a uctívají ho ze svého nejvlastnějšího života, neboť jsou pak ve svém nejvlastnějším životě, jsou—li ve stavu své vniternosti, jakž to v č. 505. bylo právě pověděno. A vyznávají Ho a uctívají Ho ve svobodě; nebo svoboda přísluší vnitřní náklonnosti. Takto odříkají se též zevnější svatosti a dospívají ve svatost vnitřní, v níž podstatně záleží pravá bohoslužba. Takový jest stav těch, kdož žili křesťanský život podle přikázání, ve Slově [Božím] obsažených. Pravým opakem jest však stav těch, kdož na světě žili, neměli nijakého svědomí a tudíž Božství popírali; neboť všichni, kdož žijí ve zlu, popírají uvnitř v sobě Božství, byť i, jsou—li ve své zevniternosti, sebe více věřili, že ho nepopírají, nýbrž že je uznávají; neboť Božství uznávají a zle žítí, jsou dvě protivy; tací lidé ve druhém životě, dospějí—li ve stav své vniternosti, a slyší—li je někdo mluvit a vidí—li je jednat, jeví se jako ztřeštěnci [fatui], neboť ovládání jsouce svými zlými žádostmi oddávají se hanebnostem, podceňování jiných, posmívání a utrhačností, výbuchům nenávisti a pomsty, kují úklady, a to někteří z nich s takovou obmyslností a zlobou, že takoruka nelze věřit, že by ve vnitru člověka mohlo se něco takového skrývat. Jsouť totiž pak ve stavu svobody, mohou jednat podle toho, jak smýšlí jejich vůle, poněvadž jsou odloučeni od zevnějšku, kterýž na světě držel je na uzdě. Slovem, jsou zbaveni rozumnosti, poněvadž rozumnost nezaula na světě své místo v jejich vniternosti, nýbrž v jejich zevniternosti; nicméně však sami sobě se zdají, že jsou nad jiné moudřejší. Poněvadž jsou takovými, tu časem, když jsou ve druhém stavu, bývají na krátkou dobu uvedeni do svého zevnějšího stavu, a pak dáno jim vzpomenouti si na své činy, jichž se dopustili v době, kdy byli ve stavu vniternosti. Někteří z nich pak se stydí a uznávají, že byli ztřeštění, jiní se nestydí; jiní jsou rozmrzelí tím, že nemohou ustavičně setrvat ve svém zevnějším stavu; těmto bývá však objasněno, jakými by byli, kdyby neustále byli v tomto stavu, že by totiž obírali se potají takovými pošetilostmi, a že by pod rouškou dobra, poctivosti a spravedlnosti sváděli ty, kdož jsou sprostného srdce a víry, a že by tak konečně i sebe samotné nadobro zničili; neboť zevniternost posléze zaplála by stejným žářem, jako vniternost, a pak strávila by celý jejich život.

(507)

Jsou—li duchové v tomto druhém stavu, jeví se právě tak, jakými byli na světě, a tu vychází též najevo, co potají činívali a mluvívají; neboť ježto zevniternost je již nezadržuje, mluví pak nepokrytě podobné věci a snaží se podobně činit, nemajíce, jako na světě mívali, obav před pomluvou. Bývají též uvedeni do několika stavů svého zla, aby ukázali se andělům a dobrým duchům, jakými skutečně jsou; takovýmto způsobem odhaluje se to, co bylo skryto, a najevo vychází to, co bylo tajno podle slov Páně: **»Nic není skryto, co nebude odkryto, ani tajno, co nebude zvěděno. Proto co jste pravili ve tmě, uslyší se na světle, a co jste mluvili do ucha v pokojích, bude se hlásati na střeších«**, Luk. XII: 2, 3., a jinde: **»Ale pravím vám: Z každého slova, které lidé promluví, vydají počet v den soudu«**, Mat. XII: 36.

(508)

Nelze stručně popsati, jací jsou zlí duchové v tomto stavu; neboť každý běsní pak podle svých chtíčů, a ty jsou rozmanité; pročez uvedu jen některé jednotlivé případy, z nichž bude lze souditi na ostatní. Ti, kdož sebe samotné nade vše milovali, a ve svých úřadech a svém zaměstnání měli na zřeteli jen vlastní svou čest, nejsouce užitečnými pro užitečnost samotnu a z ní se neradujíce, nýbrž konajíce to pouze pro svoji pověst, aby proto byli pokládáni za důstojnější, než jsou jiní, a tudíž radujíce se ze své dobré pověsti, — ti, jestliže octnou se ve svém druhém stavu, jsou nad jiné tupější; neboť jakou měrou kdo sama sebe miluje, takovou měrou oddaluje se od nebe, a jak oddaluje se od nebe, tak oddaluje se i od moudrosti. Ti však, kdož trvali v sobectví a zároveň byli zchytralými, a lstivě vyšinuli se k vynikajícím postavením, přidružují se k nejhorším a učí se čarodějným kouskům, kteréž jsou zneužíváním božského řádu, a těmi pak dráždí a znepokojují všechny ty, kdož jim nijakých poct neprokazují; strojí úklady, živí nenávist, planou pomstychtivostí a nejraději řádili by proti všem, kdož se jim nepodrobují. V to vše vrhají se tím více, čím větší zjednávají si přízeň davu zlých duchů, až posléze obírají se myšlenkami, jak by mohli vstoupiti do nebe, aby je zničili, anebo aby v něm jako bohové byli ctěni; tak daleko až pudí je jejich běsnění. Ti z nich, kteří náleželi papežskému náboženství, jsou nad jiné ztřeštěnější, ježto obírají se myšlenkou, že dána jest jim moc nad nebem i peklem, a že mohou podle libostí hříchy odpouštět; osobují sobě všechno, co jest božské, a zovou se Kristem. Jejich přesvědčení, že jest tomu tak, jest tak silné, že tam, kam vniknou, zmatou mysl a zastrou je temností až bolestnou; jsou v obou stavech téměř stejní; ale ve druhém stavu jsou bez soudnosti; o jejich zuření a o jejich osudu po uplynutí tohoto stavu bude ještě něco zvláště pověděno ve spisku **»O posledním soudu a o ztroskotané Babylonii«**. Ti, kdož stvoření připisovali přírodě a tudíž v srdci, byl i ne ústy, popírali Božství, a s ním všechny věci církve a nebe, přidružují se v tomto stavu k sobě podobným, a každého, kdo vyznamenává se zchytralostí, pokládají za svého boha a prokazují mu božskou poctu; viděl jsem, jak tací ve svém shromáždění vzývali jistého čarodějníka, a stran přírody jej se dotazovali, a tak ztřeštěné si počínali; jakoby byli nerozumnými zvířaty v lidské podobě; byli mezi nimi i tací, kteří byli na světě vysoce postaveni, a někteří, kteří na světě byli pokládáni za učené a moudré. A podobně i jiní. Z toho lze souditi, jací jsou ti; jejichž vnitro myslí jest směrem k nebi uzavřeno, jakž tomu jest u všech těch, kdož nepřijímají nijakého vlivu s nebe tím, že vyznávají Božství a žijí život víry; každý může sám podle sebe posouditi, jakým by byl, kdyby byl takovým, a kdyby mohl jednati nestrachuje se zákona, nestrachuje se o svůj život, a jsa bez zevnějších svazků, jimiž jsou obavy, že by mohl ublížiti své pověsti a tak pozbyti cti, zisku a z toho plynoucích požitků. Ovšem, že jejich běsnění Pán udržuje v jistých mezích, aby nepřekročilo meze užitečnosti. Neboť od každého takového ducha vždycky pochází jistý prospěch; dobří duchové na něm vidí, co jest zlo, a jaké jest, a jaký jest člověk, jestliže Pán ho nevede; užtkem rovněž jest, že pomocí jich stejně zlí k sobě se přidružují a tak oddělují se od dobrých; dále, že pravda a dobro, kteréž zlí přetvařujíce se, jevíli zevně, jsou jim odňaty a oni uvedeni jsou ve zlo svého života, a tak připraveni pro peklo, neboť nikdo nepřichází do pekla dříve, dokud není ve svém zlu a v nepravdě, poněvadž nikdo nesmí míti rozdělenou mysl, totiž jinak mysliti a mluvit i jinak chtít. Každý zlý, tam dlící, musí nepravdu, ze zla pocházející, mysliti a z nepravdy zlo mluvit, a to i ono činiti z vůle, a tudíž ze své vlastní lásky, a z její rozkoše a radosti, tak jako na světě, když myslil ve svém duchu, to jest, když myslil v sobě, mysle podle vnitřní náklonnosti. Příčinou toho jest ta okolnost, že vůle jest samotným člověkem, nikoliv myšlením, kromě toho, do jaké míry chová v sobě vůli, vůle však jest vlastní přirozeností, čili uzpůsobením člověka. Proto býti do své vůle zpět uvedenu jest právě tolik, jako býti uvedenu zpět ve svou přirozenost čili uzpůsobení, a rovněž i ve svůj život; neboť člověk pomocí života nabývá přirozenosti; a člověk po smrti setrvává v oné přirozenosti, kterou si životem na světě vyvinul, a přirozenost ta u zlých nemůže již býti pomocí myšlení čili porozumění pravdě zlepšena a změněna.

(509)

Jsou—li zlí duchové v tomto druhém stavu, bývají hojně a často trestáni, poněvadž vrhají se ve zlo všelikého druhu. Ve světě duchů jsou tresty rozmanité, a naprosto neplatí tu nějaký zřetel na osobu, nechť býval to na světě král nebo sluha; každé zlo přivádí si s sebou svůj trest; oboje jest spolu spojeno; proto kdo trvá ve zlu, trvá i v trestu za to zlo. Nicméně však nikdo není tam trestán pro zlo, jehož se dopustil na světě, nýbrž pro zlo, které koná nyní; jest však jedno a totéž, praví—li se, že pykají za zlo, jehož se dopustili na světě, anebo praví—li se, že pykají za zlo, které páchají ve druhém životě, poněvadž po smrti každý jest opětně vrácen svému životu a tudíž i svému zlu; neboť člověk jest takový, jaký byl za svého tělesného života (č. 470. a7 480.). Jsou však trestáni, poněvadž strach před trestem jest jediným prostředkem, aby zlo v tomto stavu bylo kroceno. Nic nespomáhá tu napomínání, nic poučování, nic strach před zákonem a před pomluvou, poněvadž člověk zde jedná podle své přirozenosti, kteráž nemůže býti jinak v mezích udržována, aniž zlomena, nežli tresty. Dobří duchové naopak nikdy nejsou trestáni, byť se i byli na světě dopouštěli zla; neboť jejich zlo se nevrací a bylo mi popřáno zvěděti, že jejich zlo bylo JINÉHO DRUHU čili JINÉ PŘIROZENOSTI. Neboť oni nedopustili se proti pravdě ničeho ze zlého úmyslu, aniž z jiného zlého srdce, nežli z toho, kteréž po svých rodičích byli podědili, a do něhož stržení byli slepou rozkoší, když trvali v zevniternosti; od vniternosti oddělené. (Tzv. genetické zlo – pozn. zpracovatele.)

(510)

Každý přichází k té společnosti, v níž jeho duch byl již na světě; neboť každý člověk co do svého ducha jest spojen s některou společností — buď se společností pekelnou nebo nebeskou, zlý se společností pekelnou, dobrý se společností nebeskou; že každý po smrti vrací se ke své společnosti, viz č. 438.; k ní bývá duch ponenáhlu přiváděn a posléze do ní vstupuje; zlý duch, trvá—li ve stavu svého vnitra, bývá postupně ke své společnosti obrácen, až posléze jest k ní obrácen úplně, a to ještě dříve, nežli tento stav dospěje ke svému ukončení. Když tento stav jest ukončen; tu zlý duch vrhá se sám do pekla, kdež jsou jemu podobní; uvržení samo jeví se oku tak, jako když někdo pozpátku, hlavou dolů a nohama nahoru padá dolů; příčinou, že se to takto jeví, jest okolnost, že ve zlém duchu jest řád obrácen; neboť on miloval pekelné věci a zamítal věci nebeské. Někteří zlí duchové v tomto druhém stavu chodívají čas od času do pekla a opět z něho vycházejí; ti však nejeví se jako padající vzhůru nohama, jakž se to děje, jsou—li úplně vyplnění [vastatí]. Společnost sama, v níž člověk byl svým duchem na světě, bývá jim také ukázána, dokud jsou ve stavu své zevniternosti, aby z toho poznali, že již za svého tělesného života byli v pekle; nicméně však nejsou dosud v tomtéž stavu, jako ti, kdož jsou v pekle, nýbrž v tom stavu, v jakém jsou ti, kdož jsou ve světě duchů. O stavu těchto druhých vzhledem ke stavu těch, kdož jsou v pekle, bude promluveno v části další.

(511)

Odloučení zlých duchů od duchů dobrých děje se v tomto druhém stavu; neboť v prvním stavu jsou pospolu, poněvadž duch, dokud jest ve své zevniternosti, jest takový, jaký byl na světě, a tudíž také jako tam dobrý se zlým a zlý s dobrým; — jinak tomu jest, jestliže jest uveden do své vniternosti a ponechán své přirozenosti čili své vůli. Odloučení dobrých od zlých děje se různě, obyčejně tak, že přivedení bývají k těm společnostem, s nimiž měli obecnství prostřednictvím dobrých myšlenek a citů za prvního stavu, a tudíž k těm, v kterýchž zevnějším tváření se vzbudili víru, že nejsou zlí; ponejvíce jsou v širokém kruhu voděni kolem a všude ukazováni dobrým duchům, jakými jsou ve svém vnitru; dobří duchové když je spatří, odvrátí se, a jestliže se odvrátí, tu zlí duchové, kteří jsou kolem voděni, zůstanou odvráceni od nich obličejem směrem k oné končině, kdež jest jejich pekelná společnost, do níž mají přijíti. Mlčením pomíjím ostatní způsoby odlučování, jichž jest několik.

**O třetím stavu člověka po smrti,
kterýž jest stavem vyučování těch,
kdož přicházejí do nebe.**

(512)

Třetí stav člověka po smrti, čili jeho ducha, jest STAVEM VYUČOVÁNÍ; tento stav jest pro ty, kdož do nebe přicházejí a stanou se anděly, nikoliv však pro ty, kdož přicházejí do pekla, poněvadž tito nemohou býti vyučováni; proto jejich druhý stav jest i jejich třetím stavem a končí tím, že jsou obráceni zcela a úplně ke své lásce a tudíž i k pekelné společnosti, kteráž trvá v podobné lásce. Jestliže se tak stalo, pak chtí a myslí z této lásky, a poněvadž tato láska jest pekelnou, nechá nic, nežli zla, a nemyslí nic jiného, než nepravdu; toto jsou jejich rozkoše poněvadž příslušejí k jejich lásce; a v důsledku toho odmítají veškeré dobro a pravdu, kteréž dříve byli přijali, poněvadž sloužily jejich lásce jakožto prostředky. **Dobří naopak ze druhého stavu jsou uvedeni do stavu třetího, kterýž jest stavem jejich přípravy do nebe prostřednictvím vyučování; neboť nikdo nemůže jinak býti pro nebe připraven, nežli známostí dobra a pravdy, a tudíž nejinak, nežli vyučováním.** Nikdo nemůže vědět, co jest duchovní dobro a duchovní pravda, a co jest jejich opačné zlo a nepravda, dokud nebyl vyučen; co jest občanským a mravním dobrem a pravdou, jež zovou se spravedlností a poctivostí, může každý vědět na světě, poněvadž zde jsou občanské zákony, kteréž učí, co jest spravedlivo, jakož i společnosti, s nimiž člověk se učí žít podle mravních zákonů, které vesměs vztahují se k poctivosti a upřímnosti; duchovnímu dobru a pravdě naopak není možno naučiti se ze světa, nýbrž s nebe; lze sice o nich dovědět se ze Slova [Božího] a z té nauky církevní, kteráž skutečně ze Slova [Božího] jest čerpána, nemohou však proniknouti do života, dokud člověk svým vnitrem, náležitým jeho myslí, není v nebi. A v nebi jest člověk tehdaž, jestliže Božsky vyznává a zároveň spravedlivě a poctivě jedná, poněvadž tak jednati se má, ježto ve Slově [Božím] jest to přikázáno; tak žije spravedlivě a poctivě k vůli Božství a nikoliv k vůli sobě a k vůli světu, jakožto konečným účelům. Takto však nikdo nedovede jednati dříve, dokud nebyl vyučen, že jest jediný Bůh, že jest nebe a peklo, že jest život posmrtný, že Bůh má nade vše býti milován a bližního že třeba milovati jako sebe samého, a že tomu, co psáno jest ve Slově [Božím], má býti věřeno, poněvadž Slovo [Boží] jest božské. Beze známosti a uznání těchto pravd člověk nemůže mysliti duchovně, a nemyslí-li na ně, nechce jich, neboť co člověk nezná, na to nemůže mysliti, a nač nemyslí, to také nemůže chtít. Jakmile tedy člověk ony věci chce, vplývá nebe, to jest skrze nebe Pán do života; neboť On vplývá ve vůli, a skrze vůli vplývá v myšlení, skrze obojí v život, ježto veškerý život člověka z toho pochází. Z toho vysvítá, že **duchovnímu dobru a pravdě člověk NEUČÍ se ze světa, nýbrž s nebe, a že nikdo nemůže býti pro nebe připraven jinak, nežli vyučováním.** V té míře také, jak Pán vplývá v život někoho, jež i vyučuje; neboť tou měrou rozohňuje vůli láskou k poznání pravd, a tou měrou osvětluje myšlení, aby je poznalo, A jakou měrou toto se děje, tou měrou otevírá se vnitro člověka a nebe se mu vštěpuje; ba ještě více, tou měrou vplývá Božství a nebeskost v poctivost, jež jest věcí mravního života, a ve spravedlnost, jež jest věcí občanského života člověka, a činí je duchovními tím, že člověk pak koná je z Božství, poněvadž koná je k vůli Božství; neboť poctivé a spravedlivé jednání mravního a občanského života, konané z tohoto důvodu, jsou nejvlastnějšími účinky duchovního života; a účinek přijímá vše, co mu patří, ze své působící příčiny; neboť jaká jest příčina, takový jest účinek.

(513)

Vyučování děje se anděly několika společností, zejména těmi, které jsou v severní a jižní končině; neboť tyto andělské společnosti trvají v rozumnosti a moudrosti na základě

známosti dobra a pravdy; místa, kdež vyučování se děje, jsou směrem k severu, jsou rozmanitě uspořádána a různá se podle druhů a způsobů nebeského dobra, aby tam všichni vůbec a každý zvláště mohl býti vyučen podle svého nadání a podle své vnímavosti. Tato místa rozprostírají se kolem v širokém okruhu. Dobří duchové, když dokončili svůj druhý stav ve světě duchů a mají býti vyučováni, bývají tam Pánem uvedeni; **nikoliv však všichni**, neboť ti, kdož již na světě byli vyučováni, byli také Pánem pro nebe připraveni, a jsou jinou cestou do nebe vzneseni. Někteří ihned po smrti, jiní po krátkém prodlévání u dobrých duchů, kdež to, co byli hrubší na jich myšlenkách a náklonnostech, a co si svým vynikajícím postavením a bohatstvím na světě byli přisvojili, bývá odstraněno a oni takto nabývají očistění. Jiní bývají dříve vypleňováni, což děje se na místech pod chodidly nohou, kterážto místa zvana bývají **spodní zemí, kdež někteří trpce zkouší.** Jsou to ti, kdož utvrdili se v nepravdě, ale přece jen žili dobrý život; neboť odůvodněná nepravda lpí tvrději, a dokud není odstraněna, nemůže člověk viděti pravdy a tudíž ani jich přijímati: Ale o vypleňování a o způsobu, jak se to děje, pojednáno jest v díle »Nebeská tajemství«, z něhož výběr údajů lze nalézt v poznámkách pod čarou (z).

(z) **Vypleňování** [vastationes] děje se **ve druhém životě**, to jest, ti, kdož ze světa tam přijdou, jsou vypleňováni, č. 698. 7122. 7474. 9763. **Spravedliví** [probi] **jsou vypleňováni, pokud se týče nepravdy (vykuřování, transformace, viz Nové zjevení – pozn. zpracovatele), zlí pokud se týče pravdy (transmogrifikace, viz Nové zjevení – pozn. zpracovatele),** č. 7474. 7541. 7542. U **spravedlivých** děje se vypleňování i proto, aby odstraněny byly i pozemské a světské věci, kterýchž nabyli za svého života na světě, č. 7186. 9763., a aby zlo a nepravda byly odstraněny a tak aby připraveno bylo, místo pro vliv dobra a pravdy od Pána s nebe, a schopnost je přijímati, č. 7122. 9331. Nemohou býti dříve vzneseni do nebe, dokud tyto věci nejsou odstraněny, poněvadž jsou na překážku a neshodují se s věcmi nebeskými, č. 6928, 7122. 7186. 7541. 7542. 7963. Tak bývají připravováni i ti, kdož mají býti vzneseni do nebe, č. 4728. 7090. Jest nebezpečno přijíti do nebe a nebýti dříve připraven, č. 537. 538. O stavu osvícení a o radosti těch, kdož vycházejí z vypleňování, a do nebe jsou vzneseni, a o jejich tam přijetí, č. 2699. 2701. 2704. Končina, kde ona vypleňování se dějí, slove **spodní země**, č. 4728. 7090. Tato končina leží pod chodidly nohou, obklopena jsouc pekly; jakou jest, popsáno v č. 4940. až 4951. 7090., podle zkušenosti, č. 699. Jaká jsou pekla, která více než ostatní dorážejí a vypleňují, č. 7317. 7502. 7545. Ti, kdož na dobře smýšlející doráželi a je vypleňovali, bojí se pak jich, prchají před nimi a straní se jich, č. 7768. Ono dorážení a vypleňování děje se rozmanitě, podle toho, jak zlo a nepravda lpí a drží, a to podle jich jakosti a množství, č. 1106. až 1113. Někteří rádi dají se vyplniti, č. 1107. Někteří bývají vyplnění obavami, č. 4942. Někteří dorážení se strany jich zla, kteréž na světě páchali, a se strany jejich nepravdy, kterouž na světě myslili, a odtud pochází jejich úzkost a hryzení svědomí, č. 1106. Někteří duchovním vězněním, jímž jest nevědomost a odnětí pravdy, spojené s touhou po poznání pravdy, č. 1109. 2694. Někteří spánkem, jiní středním stavem mezi bděním a spánkem, o čemž č. 1108. Ti, kdož při svých skutcích myslili si na zásluhu, připadají si, jakoby štípali dříví, č. 1110. Jiní jinak, a to velice různě, č. 699.

(514)

Všichni, kdos jsou na místech, kdež koná se vyučování, bydlí od sebe odloučeně; neboť jednotliví duchové svým vnitrem jsou ve spojení se společnostmi nebeskými, do nichž mají přijíti; poněvadž společnosti nebeské uspořádány jsou podle formy nebes (viz výše č. 200. až 212.), jsou tak uspořádána i místa, kdež se vyučuje; proto tato místa, jsou-li se strany nebe pozorována, jeví se jako nebe v menší podobě. Prostírají se tam po délce od východu k západu, a po šířce od jihu k severu; avšak šířka napohled zdá se býti menší, než délka. Pořádek v celku jest tento: Vpředu jsou ti, kdož zemřeli jako děti a až do prvé doby jinošství byli v nebi vychováváni; ti, když strávili své dětství u těch, kdož o ně pečovali, jsou sem Pánem uvedeni a zde vyučováni. Za nimi jsou místa, kdež jsou vyučováni ti, kdož zemřeli v dospělém věku a na světě měli náklonnost k pravdě,

pocházející z dobra života. Za nimi pak jsou ti, kdož vyznávali náboženství mohamedánské, na světě žili mravně dobrý život, Božství uznávali, avšak Pána pokládali jen za proroka. Když tito odstoupí od Mohameda, poněvadž nemůže jim nijak prospěti, přicházejí k Pánu, uctívají Ho, uznávají jeho Božství a jsou pak vyučováni v křesťanském náboženství. Za nimi, více k severu, jsou učiliště různých pohanů, kteří na světě podle svého náboženství žili dobrý život, osvojivše si tím jakési svědomí, a spravedlivě a poctivě jednali, a to nikoliv vzhledem k zákonům své země, nýbrž vzhledem k zákonům náboženství, o nichž věřili; že nutno je nezrušitelně zachovávat, a že naprosto nesmějí je svými činy porušovat. Tito všichni, byli-li vyučeni, snadno bývají přivedeni k tomu, aby Pána uznali, poněvadž v srdci svém tušili, že Bůh není neviditelný, nýbrž že v lidské podobě jest viditelný; těchto jest více než ostatních; nejlepších z nich jsou z Afriky.

(515)

Avšak ne všichni tímž způsobem a od těchto společností nebeských jsou vyučováni; ti, kdož od dětství byli v nebi vychováni, bývají vyučováni anděly nejvnitřnějšího nebe, poněvadž nevsáli v sebe nic nepravdivého z nepravdivých nauk církevních, a svůj duchovní život neposkvřili kalem čestných míst a bohatství. Ti, kdož zemřeli v dospělém věku, bývají nejčastěji vyučováni anděly nejzevnějšího nebe, poněvadž tito andělé lépe se k nim hodí, nežli andělé vnitřního nebe, neboť tito mají vnitřnější moudrost, kteréž oni nemohou ještě přijmouti. Mohamedáni bývají vyučováni anděly, kteří dříve bývali téhož náboženství a ke křesťanskému pak byli obráceni. Pohané rovněž bývají vyučováni svými anděly.

(516)

Veškeré vyučování děje se tam podle nauky, obsažené VE Slově [Božím], a NIKOLIV ZE Slova [Božího] bez nauky; křesané jsou vyučováni podle nebeské nauky, kteráž úplně souhlasí s vnitřním smyslem Slova [Božího]. Ostatní, jako Mohamedáni a pohané, vyučováni jsou podle nauk, přiměřených jejich chápavosti, jež liší se od nebeské nauky jen tím, že duchovnímu života učí je pomocí života mravního, odpovídajícího dobrým článkům víry jejich náboženství, podle nichž zařizovali svůj život na světě.

(517)

Vyučování v nebi liší se od vyučování na zemi tím, že vědomosti nejsou přenášeny do paměti, nýbrž do života; neboť paměť duchů jest v jejich životě, ježto oni vše přijímají a sobě přisvojují, co s jejich životem souhlasí, a naopak nepřijímají, tím méně pak přisvojují si to, co nesouhlasí; neboť duchové jsou náklonnostmi, a proto mají lidskou podobu podobnou některé z jejich náklonností. Poněvadž jsou tací, vplývá v ně ustavičně náklonnost ku pravdě, směřující k jejímu uplatnění v životě. Neboť Pán pečuje o to, aby každý miloval užitečné účely, které souhlasí s jeho uzpůsobením; tato láska bývá také zvýšena nadějí, státi se andělem. A poněvadž všechny užitečné účely nebe vztahují se ke všeobecnému užitečnému účelu, kterýž jest užitečným účelem pro království Páně, jež jest tam jejich vlastí, a poněvadž všechny užitečné účely vůbec a každý zvláště jsou tím vyšší, čím blíže a čím obsažněji týkají se onoho všeobecného účelu, proto všechny zvláštní a jednotlivé užitečné účely, kteréž jsou nesčíslné, jsou dobré a nebeské. Z té příčiny **náklonnost ku pravdě pojí se u každého s náklonností skýtatí užitek,** a pojí se tou měrou, že tvoří jediný celek. Tím pravda vstěpuje se užitečnému účelu, takže pravdy, jimiž duchové se učí, jsou užitečnými pravdami [usus vera]. Takto jsou andělští duchové vyučováni a pro nebe připravováni. Náklonnost ku pravdě, odpovídající užitečnému účelu, vstěpována bývá rozmanitými prostředky, z nichž většina jest na světě neznáma. Děje se to zejména předobrazováním užitečných konání, kteráž v duchovním světě tisícovým způsobem a s takovou slastí a požitky bývají zobrazována, že pronikají ducha od vnitřnosti, oblasti jeho mysli, až k zevnitřnosti, oblasti jeho těla, a takto celého jej rozněcují. Tím duch stává se takorč svým užitečným účelem, a proto jakmile přijde do své společnosti, pro niž byl vyučováním připraven, jest tu ve svém životě, poněvadž jest ve svém užitečném konání (aa). Z toho může býti zjevno, že vědomosti, kteréž jsou zevnějšími

pravdami, nečiní, že někdo do nebe přichází, nýbrž činí to život sám, kterýž jest životem užitečného konání, vstípeným prostřednictvím poznatků.

(aa) Veškeré dobro má svou příjemnost od užitečného konání a podle užitečného konání, jakož i svou jakost; proto jaké užitečné konání, takové i dobro, č. 3049. 4984. 7038. Andělský život sestává z dobra lásky k Bohu a účinné lásky k bližnímu, a tudíž ze skýtání užitku, č. 453. Pán, jakož i andělé pohlížíjí u člověka jen na konečné úmysly, kteréž jsou užitečnými účely, č. 1317, 1645. 5854. Království Páně jest královstvím užitečných účelů, č. 453. 696. 1103. 3645. 4054. 7038. Pánu sloužiti jest skýtatí užitek, č. 7038. Člověk jest takový, jaké jsou jeho užitečné účely, č. 1568. 3570. 4054. 6571. 6934. 6938. 10.284.

(518)

Byli duchové, kteří v důsledku myšlenek, jež měli na zemi, namluvili sobě, že přijdou do nebe, a že se tam dostanou spíše než jiní, poněvadž byli učení, a mnoho znali ze Slova [Božího] i z nauky církevní, čímž se domnívali, že jsou moudří, a že jsou oněmi, o nichž se praví u Daniela, kop. XII: 3, **že budou se stkvíti jako blesk oblohy a jako hvězdy. Byli však zkoušeni, zda jejich poznatky mají své sídlo v paměti anebo zda v životě.** Ti, kdož měli pravou náklonnost ku pravdě, a tudíž ji milovali, a to pro užitečné účely, kteréž jsou svou podstatou duchovními užitečnými účely, lišícími se od věcí tělesných a světských, byli přijati do nebe, když byli poučeni, a bylo jim pověděno, co v nebi se stkví, totiž: že stkví se Božská pravda, kteráž jest tam světlem nebeským v užitečném konání, kteréž jest základnou, paprsky onoho světla v sebe přijímající a v různé zářivé proudy je přeměňující. Jinak jest s těmi, jejichž poznatky utkvěly pouze v paměti, a kteří nabyli tak schopnosti o pravdách rozumovati a odůvodňovati ony věty, jež byli přijali jako základní věty, a jež, třeba že byly nepravdivé, pak po odůvodnění pokládali za pravdy. Ježto nebyli ve světle nebeském, ale v domýšlivosti, kteráž obyčejně na takovémto vedení ulpívá, přece jen věřili, že jsou nad jiné učenější, a že tudíž dostanou se do nebe a že andělé jim budou sloužiti — tu, aby byli zbaveni své pošetilé víry, byli vzneseni až k prvému čili nejnižšímu nebi, aby byli tam uvedeni do jisté andělské společnosti. Když však stanuli u vchodu, počal jim slábnouti zrak, rozum stával se zmateným a posléze počali lapati dech jako umírající; a když pocítili teplo nebeské, kteréž jest nebeskou láskou, počali ve svém vnitru pocítovati bolesti, a proto byli odtud svrženi dolů a pak poučeni, že poznatky [samy sebou] nečiní anděly, nýbrž skutečný život, kteréhož člověk skrze poznatky dosáhl, ježto poznatky [samy sebou] jsou mimo nebe, ale život, skrze poznatky nabytý, jest v nebi.

(519)

Když duchové byli na místech, svrchu naznačených, připraveni vyučováním pro nebe, což stává se v krátké době, a to proto, ježto mají duchovní představy, kteréž mnoho věcí současně v sobě zahrnují, tu jsou oděni v roucha andělská, kteráž po většině jsou leskle bílá, jako z jemného kmentu, a tak uvedeni jsou na cestu, kteráž vede vzhůru k nebi, a tam jsou předáni střežícím andělům, načež přijmou je jiní andělé a UVEDOU JE DO SPOLEČNOSTÍ, a v nich ve MNOHÉ BLAŽENOSTI. Poté každý jest Pánem veden do SVÉ VLASTNÍ SPOLEČNOSTI, což též děje se po různých cestách, někdy i oklikami; cest, po nichž jsou vedeni, nezná nijaký anděl, nýbrž jediný Pán; když přijdou ke své vlastní společnosti, tu OTEVŘE se jejich vnitřnost, a ježto SHODUJE se s vnitřnostmi andělů, kteří jsou v této společnosti, jsou IHNEDE POZNÁNI A RADOSTNĚ PŘIJATI.

(520)

K tomu, co bylo řečeno, připojuji ještě něco pozoruhodného o cestách, vedoucích od oněch míst do nebe, a po nichž noví andělé jsou vedeni. Jest OSM CEST, po dvou od každého místa vyučování; jedna zvedá se k východu, druhá k západu; ti, kdož mají přijíti do nebeského království Páně, jsou vedeni po cestě VÝCHODNÍ; ti, kdož mají přijíti do duchovního království, jsou vedeni cestou ZÁPADNÍ. ČTYŘI CESTY, vedoucí k nebeskému království Páně,

jeví se jakoby byly zdobeny olivami a různými ovocnými stromy; ty, kteréž vedou k duchovnímu království Páně, jeví se býti zdobeny révou vinnou a stromy vavřínovými; jest to důsledek souvztažnosti, neboť réva vinná a stromy vavřínové souvztaží s náklonností ku pravdě a k jejím užitečným účelům, olivy a ovoce souvztaží s náklonností k dobru a k jich užitečným účelům.

---

(57)

Nikdo nepřichází do nebe z bezprostředního milosrdenství.

(521)

Ti, kdož nejsou poučeni o nebi, a o cestě k nebi, jakož i o nebeském životě u člověka, mají za to, že přijetí do nebe děje se **pouze** na základě milosrdenství, jehož stanou se účastni ti, kdož jsou ve víře, a za něž Pán se přimlouvá, a tudíž že tu běží jen o vpuštění z milosrdenství, a že tedy všichni lidé, kolikkoliv jich jest, ba dokonce, jak někteří se domnívají, i všichni v pekle, podle libosti mohou býti spaseni. Kteří takto soudí, nevědí nic o člověku, že totiž **člověk jest právě takový, jaký jest JEHO ŽIVOT, a jeho život, že jest takový, jaká jest jeho láska, a to nejen pokud se týče vnitra, oblasti jeho vůle a jeho rozumu, nýbrž i pokud se týče zevnějšku, jenž náleží jeho tělu; a že tvar tělesný jest pouze zevnější podobou, v níž jeví se působení vnitra, a že tudíž celý člověk jest svou láskou;** viz o tom výše č. 363. Rovněž tak nevědí, že tělo nežije samo ze sebe, nýbrž ze svého ducha, a že duch člověka jest svou vlastní náklonností, a jeho duchovní tělo že není ničím jiným, než náklonností člověka v lidské podobě, v níž se pak po smrti také jeví; viz výše č. 453. až 460. Pokud tyto věci nejsou známy, člověk mohl by býti sveden k víře, že spasení jest jen pouhou božskou libovůlí, kteráž zove se milosrdenstvím a milostí.

(522)

Nejprve budiž pověděno, co jest **božské milosrdenství**. **BOŽSKÉ MILOSRDENSTVÍ jest SKUTEČNÉ SMILOVÁNÍ SE nad celým lidským pokolením, aby BYLO SPASENO, a ono jest také NEPŘETRŽITÝM milosrdenstvím, které jest PŘI KAŽDÉM ČLOVĚKU, a které od nikoho neustupuje, a proto každý, kdo může býti spasen, také spasení dochází; nikdo však nemůže býti spasen jinak, nežli BOŽSKÝMI PROSTŘEDKY, kteréž Pán zjevil ve Slově [Božím]. BOŽSKÉ PROSTŘEDKY jsou to, co zoveme BOŽSKÝMI PRAVDAMI; ony učí, kterak člověku jest žítí, aby mohl býti spasen; jimi Pán vede člověka k nebi a skrze ně vlévá do něho nebeský život. To činí Pán u KAŽDÉHO. Nemůže však vložití nebeského života do nikoho, dokud on nezdržuje se zla; neboť zlo jest tu překážkou. Jakou tedy měrou člověk zdržuje se zla, takovou měrou vede ho Pán skrze své božské prostředky a z pouhého milosrdenství, a to od dětství až do konce jeho života na světě, a pak na věky.** Takové jest božské milosrdenství, kteréž tímto slovem se rozumí. Z toho vysvítá, že božské milosrdenství jest **skutečné smilování nikoliv však bezprostřední**, pozůstávající v tom, že mohl by býti libovolně spasen každý, byť i vedl život jakýkoliv.

(523)

Pán nikdy nečiní nic proti řádu, ježto On sám jest řád; od Pána vycházející Božská Pravda jest to, co činí řád, a božské pravdy jsou zákony řádu, podle nichž Pán vede člověka. Spasiti člověka na základě bezprostředního milosrdenství čelí božskému řádu, a co čelí božskému řádu, čelí i Božství. Božský řád jest nebem u člověka, a člověk u sebe jej zvrátil životem, čelícím zákonům řádu, jimiž jsou božské pravdy; člověk jest z pouhého milosrdenství uváděn zpět do tohoto řádu

skrže zákony řádu, a jakou měrou zpět jest uveden, takovou měrou přijímá v sebe nebe, a kdo nebe v sebe přijímá, přichází do nebe. Z toho opětně vysvítá, že **božské milosrdenství Páně jest skutečným smilováním se, nikoliv však bezprostředním (bb).**

(bb) Od Pána vycházející Božská Pravda jest tím, z čeho pochází řád, a Božské Dobro jest podstatou řádu, č. 1728. 2258. 8700. 8988. Tak jest Pán řádem, č. 1919. 2011. 5110. 5703. 10.336. 10.619. Božské pravdy jsou zákony řádu, č. 2247. 7995. Celé nebe Pán zařídil podle Svého božského řádu, č. 3038. 7211. 9128. 9338. 10,125. 10.151. 10.157. Forma nebes jest tudíž formou podle božského řádu, č. 4040. až 4043. 6007. 9877. Jak člověk žije podle řádu, jak tedy trvá v dobru podle božských pravd, tak přijímá v sebe nebe, č. 4839. Člověk jest to, do něhož sneseny jsou všechny věci božského řádu, a od stvoření jest utvářením se božského řádu, poněvadž jest jeho přijímatelem, č. 4219. 4220. 4223. 4523. 4524. 5114. 5368. 6013. 6057. 6605. 6626. 9706. 10.156. 10.472. Člověk nezrozuje se v dobru a v pravdě, nýbrž ve zlu a nepravdě, a tudíž nikoliv v božském řádu, nýbrž v opaku řádu, a to jest příčinou, že rodí se v naprosté nevědomosti, a proto musí zroditi se znovu, to jest, musí býti obrozen, což děje se pravdami od Pána, jimiž jest zpět uváděn v řád, č. 1047. 2307. 2308. 3518. 3842. 8480. 8550. 10.283. 10.284. 10.286. 10.731. Jestliže Pán člověka znovu utváří, to jest znovuzrozuje, zřizuje u něho vše podle řádu, tj. uvádí to ve formu nebeskou, č. 5700. 6690. 9931. 10.303. Zlo a nepravda přičí se řádu, ale přece ti, kdož v nich trvají, jsou Pánem spravováni, nikoliv podle řádu, nýbrž ze řádu, č. 4839. 7877. 10.778. Jest nemožno, aby člověk, žijící ve zlu, z pouhého milosrdenství byl spasen, poněvadž přičilo by se to božskému řádu, č. 8700.

(524)

Kdyby lidé mohli býti spaseni na základě bezprostředního milosrdenství, byli by spaseni všichni, i ti, kteří jsou v pekle, ba nebylo by pekla vůbec, ježto Pán jest milosrdenství samo, láska sama a dobro samo; čelí to tedy Jeho Božství, jestliže se říkává, že Pán mohl by všechny bezprostředně spasiti, ale přece že jich nespasí; ze Slova [Božího] jest známo; že Pán žádá si spásy všech, a že chce, aby nikdo nebyl zatracen.

(525)

Většina těch, kdož z křesťanského světa přicházejí do druhého světa, přináší si s sebou víru, že skrže bezprostřední milosrdenství musí býti spaseni, ježto milosrdenství to vzývají; když však byli zkoumáni, ukázalo se, že věřili, že přijít do nebe jest pouhým vpuštěním tam, a že ti, kdož jsou vpuštěni, požívají nebeských radostí. Nevěděli nic o tom, co jest nebe a co nebeská radost, a proto bylo jim řečeno, že Pán nikomu nebe neuzavírá, a že jestliže si toho přejí, mohou býti tam vpuštěni a také tam se zdržovati. Ti, kdož po tom toužili, byli skutečně také tam přípuštěni; když však octli se na prvním prahu, a když ovanulo je teplo nebeské, které jest láskou, v níž trvají andělé, a vliv nebeského světla, které jest Božskou: Pravdou, — tu **srdce jejich sevřelo se takovou úzkostí, že místo nebeské radosti pocítili pekelná muka, kteráž je povalila, takže náhle odtud dolů se vrhli; tak vlastní svou zkušeností se přesvědčili, že nebe nemůže býti nikomu uděleno skrže bezprostřední milosrdenství.**

(526)

Rozmlouval jsem o tom někdy s anděly a pravil, že ti na světě, kteří žijí ve zlu, když mluví s jinými o nebi a o věčném životě, nevyjadřují se většinou jinak, nežli jakoby přijít do nebe bylo vpuštěním z pouhého milosrdenství, kteréhožto mínění jsou zejména ti, kdož víru učinili jediným prostředkem spásy. Neboť tací vzhledem k nejhlavnější a základní zásadě svého náboženství nevěnují nijakého zřetele životu, ani skutkům lásky, kteréžto skutky vytvářejí život, a tudíž nijakým jiným prostředkům, jimiž Pán vkládá nebe do člověka a způsobuje, že člověk stává se vnímavým pro přijetí nebeských radostí. A poněvadž takto zavrhuje všechny skutečné prostředky, zbudovali nutný důsledek, že člověk

přichází do nebe toliko skrze pouhé milosrdenství, k němuž, jak věří, Bůh Otec bývá pohnut zakročením Syna. K tomu andělé odvětili, že jest jim známo, že takováto nauka nutně následuje z přijatého základního principu o samojediné víře, a ježto tento článek víry jest hlavou ostatních, a ježto není pravdivým, a tudíž nemůže do něho vplývatí pražádné světlo s nebe, vznikla z toho nevědomost, v níž nyní církev tkví pokud se týče Pána, nebe, života po smrti, nebeské radosti, podstaty lásky [k Pánu] a účinné lásky, a zejména pokud se týče dobra a jeho spojení s pravdou a tudíž i pokud se týče života člověka, — odkud pochází a jaký jest, kterýžto život nikdo však nemá z myšlení, nýbrž z vůle a z ní pocházejících činů, a jen tou měrou z myšlení, jak myšlení pochází z vůle, a tudíž nemá ho z víry, leda v té míře, v jaké víra pochází z lásky. Andělé velice litují, že lidé ti nevědí, že samojediná víra není možná u nikoho, ježto víra bez svého zdroje, jímž jest láska, jest pouhým věděním, a u některých sebepřemluvením, kteréž neprávem za víru se vydává (viz výše č. 482.), kteréžto sebepřemluvení netkví v životě člověka, nýbrž jest mimo něho; neboť odlučuje se od člověka, jestliže nesouvisí s láskou. Dále pravili, že ti, kdož mají takovouto zásadu stran nejpodstatnějšího prostředku spásy člověka, nemohou jinak, než věřiti v bezprostřední milosrdenství, ježto na základě přírodního světla a podle zřejmé zkušenosti poznávají, že oddělená víra nevytváří život člověka, neboť i ti, kdož žijí zlý život, mohou právě tak smýšleti a sebe přemlouvati, z čehož vzniká pak víra, že zlí mohou býti právě tak spaseni, jako dobří, jestliže jen v hodině smrti mluví s důvěrou o přimluvě a o milosrdenství, jehož lze přimluvou tou nabýti. Andělé vyznali, že neviděli nikoho, kdo přes to, že zle žil, byl by skrze bezprostřední milosrdenství přijat do nebe, byť i na světě sebe více byl mluvil s důvěrou a doufáním, což zejména bývá za víru pokládáno. K otázce, zda Abraham, Izák, Jakub a David, jakož i apoštolové nebyli skrze bezprostřední milosrdenství přijati do nebe, odpověděli: Nikdo z nich, nýbrž každý podle svého života na světě. Vědí také, kde se zdržují, a že tam nepožívají větší vážnosti nežli ostatní. Že ve Slově [Božím] připomínají se s úctou, — pravili andělé — příčina toho jest ta, že jimi ve vnitřním smyslu Slova [Božího] rozumí se Pán; Abrahamem, Izákem a Jakubem Pán vzhledem k Bohočlověčenství; Davidem Pán vzhledem k božské hodnosti královské; a apoštoly Pán vzhledem k božským pravdám. **Andělé pravili dále, že naprosto NESLYŠÍ JICH JMEN, čte—li člověk Slovo [Boží], ježto jejich jména nevnikají do nebe, nýbrž andělé místo nich slyší JMÉNO PÁNA, jakž právě bylo řečeno; tvrdili, že z té příčiny není o nich nikde zmínky ve Slově [Božím], kteréž jest v nebi, a o němž viz výše** (č. 259.), ježto toto Slovo [Boží] jest vnitřním smyslem Slova [Božího], které jest na světě (cc).

(cc) Abrahamem, Izákem a Jakubem rozumí se ve vnitřním smyslu Slova [Božího] Pán se zřetelem k Božství samotnému a k Božskému Člověčenství, č. 1893. 4615. 6098. 6185. 6276. 6804. 6847. O Abrahamu v nebi se neví, č. 1834. 1876. 3229. Davidem rozumí se Pán vzhledem k božské královské moci, č. 1888. 9954. Dvanácte apoštolů předobrazovalo Pána vzhledem ke všem věcem církevním, a tudíž i k věcem víry a lásky, č. 2129. 3354. 3488. 3858. 6397. Petr předobrazoval Pána vzhledem k víře, Jakub vzhledem k účinné lásce, a Jan vzhledem ke skutkům účinné lásky, č. 3750. 10.087. Že dvanácte apoštolů sedí na dvanácti trůnech a budou souditi dvanácte pokolení izraelských, značí, že Pán bude souditi podle pravdy a dobra víry a lásky, č. 2129. 6397. Osoby a jména míst ve Slově [Božím] nevnikají do nebe, nýbrž přeměňují se ve věci a stavy a nikdo ani jedenkrát v nebi nemůže vysloviti nějakého jména, č. 1876. 5225. 6516. 10.216. 10.282. 10.452. Andělé rovněž myslí odtažitě od osob, č. 8343. 8985. 9007.

(527)

Že jest **nemožno** vlítí nebeský život těm, kdož na světě žili život, přičící se životu nebeskému, mohu dosvědčiti podle četných zkušeností. Vyskytli se totiž tací, kteří věřili, že po smrti snadno přijmou božské pravdy a v ně uvěří, jakmile je od andělů uslyší, a že tudíž budou i jinak žíti a budou moci býti přijati do nebe. Učiněny byly pokusy s velmi mnohými, ale pokusy ty daly se pouze se strany těch, kdož měli tutěž víru, a jímž to bylo dovoleno za tím účelem, aby se přesvědčili, že po smrti není již možno nijaké pokání; někteří z těch, s

zdáli se je přijímati; jakmile však obrátili se k životu své lásky, zamítali je, a dokonce i proti nim mluvili; někteří zamítali je hned v prvním okamžiku, a nechtěli naprosto o nich slyšet; jiní chtěli, aby života [své] lásky, který na světě si byli vytvořili, byli zbaveni, a aby místo něho byl jim vlit život andělský, čili život nebeský, i bylo dovoleno, aby se jim tak stalo. Jakmile však život jejich lásky byl odňat, leželi tu jako mrtví a nebyli sebe mocni. Těmito i jinými způsoby zkušenosti byli dobří sprostní duchové poučeni, že po smrti nikomu nemůže býti život změněn, a že zlý život naprosto nemůže býti změněn v život dobrý a pekelný život v život andělský, ježto každý duch od hlavy k patě jest takový, jaká jest jeho láska a tudíž jaký jest jeho život, a život ten změnit v opak bylo by právě tolik, jako ducha úplně zničit. Andělé dozívají, že bylo by snadněji proměnit noční sovu v holuba, a výra proměnit v rajku, nežli pekelného ducha proměnit v nebeského anděla. Že člověk po smrti zůstává takový, jaký byl jeho život na světě, viz výše v příslušném oddílu, č. 470. až 484. Z toho může býti jasno, že nikdo skrze bezprostřední milosrdenství nemůže býti přijat do nebe.

---

(58)

Není tak nesnadno, jak se myslívá, žít život, vedoucí do nebe.

(528)

Někteří se domnívají, že jest nesnadno žít život, který přivádí do nebe, a kterýž zove se **duchovním životem**. Domnívají se tak proto, ježto slyšeli, že člověk musí se zříci světa, neoddávati se příjemnostem, jež zovou se příjemnostmi tělesnými, a pít jako člověk duchovně smýšlející; nerozumějí tomu jinak, nežli že bylo by jim zříci se světských věcí, jako bohatství a vynikajícího postavení, že musili by ustavičně obírat se zbožnými úvahami o Bohu, o spáse duše a o věčném životě a trávit svůj život v modlitbách, ve čtení Slova [Božího] a zbožných knih. To — podle jejich mínění jest odříkáním se světa a životem podle ducha a nikoliv podle těla. Četnými zkušenostmi a rozmluvou s anděly jsem však zvěděl, že jest tomu **zcela jinak**; ba že dokonce **ti, kteří odříkají se světa a naznačeným způsobem žijí podle ducha, připravují si truchlivý život, neschopný pro nebeské radosti, ježto každého [po smrti] očekává jeho [vlastní] život, — že však člověk, aby mohl v sebe pojmouti nebeský život, právě naopak má žít ve světě a tam věnovati se úřadům a zaměstnáním, a že pak mravním a občansky dobrým životem přijímá v sebe život duchovní**. Jinak nemůže se u člověka vyvinouti duchovní život čili jeho duch pro nebe se připravit; neboť žítí vnitřní život BEZ života zevnějšího jest tolik, jako obývat dům, nemající základů, který poněkud že propadává, anebo dostává trhliny a puká, anebo nachyluje se, až posléze se zříti.

(529)

Jestliže pozorujeme a zkoumáme život člověka se stanoviska rozumnosti, seznáme, že jest TROJÍ, totiž DUCHOVNÍ ŽIVOT, MRAVNÍ ŽIVOT a OBČANSKÝ ŽIVOT, a že tyto životy se od sebe LIŠÍ. Jsou lidé, kteří žijí dobrý občanský život, ale přece jen nežijí mravní a duchovní život; a jsou tací, kdož žijí mravní život, nikoliv však život duchovní; a **jsou opět tací, kteří žijí právě tak občanský, jako mravní a zároveň duchovní život. Tito poslední žijí ŽIVOT NEBESKÝ,** předcházející však žijí **SVĚTSKÝ ŽIVOT, odloučený od života nebeského.** Již z toho může býti jasno, že duchovní život není oddělen od přírodního života čili od světského života, nýbrž že jest s ním **spojen** tak, jako duše spojena jest se svým tělem, a že kdyby byl oddělen, byl by, jak výše uvedeno, jako přebývání v domě, nemajícím základů. Mravní a občanský život jest totiž činnou stránkou duchovního života; neboť **věcí duchovního života jest DOBŘE CHTÍTI, a věcí mravního a občanského života jest DOBŘE JEDNATI.** Jestliže toto jest odloučeno od onoho, pak duchovní

život sestává pouze z myšlení a mluvení, a vůle ustupuje zpět, ježto nemá nijakého podkladu; a vůle přece jest pravou duchovností člověka.

(530)

Že není tak nesnadno, jak mnozí se domnívají, žít život, který uvádí v nebe, lze seznati z toho, co nyní následuje. Kdo nemohl by žít občansky a mravně dobrý život? Vždyť každý od svého dětství jest k němu nabádán a zná jej ze života na světě; každý také jej žije, a to právě tak člověk zlý, jako člověk dobrý, neboť kdo netouží býti považován za poctivce a spravedlivého? **TÉMĚŘ VŠICHNI konají poctivost a spravedlnost na ZEVENĚJŠEK, a to tak přísně, že se zdá, jakoby srdcem svým byli poctiví a spravedliví, anebo jakoby z poctivosti a spravedlnosti samé jednali.** Duchovní člověk musí žít právě tak, což dovede právě tak snadně, jako člověk přírodní, s tím jedině rozdílem, že **DUCHOVNÍ ČLOVĚK věří v Božství a jedná poctivě a spravedlivě nikoliv pouze proto, že toho vyžadují občanské a mravní zákony, nýbrž i proto, že vyžadují toho ZÁKONY BOŽSKÉ.** Neboť **jestliže při svém jednání myslí na Božství, uvádí se v obecenství s anděly nebeskými, a jakou měrou tak činí, takovou měrou SPOJOVÁN JEST S NIMI, a tak i OTEVÍRÁN jest jeho vnitřní člověk, kterýž sám sebou jest duchovním člověkem.** *(To přesně charakterizuje i současný proces spojování s Vesmírnými lidmi, viz internet www.universe-people.cz – pozn. zpracovatele.)* **Je-li člověk takovýto, pak Pán přijme ho za své dítě a vede ho, aniž by on o tom věděl, načež on poctivost a spravedlnost, příslušející mravnímu a občanskému životu, který prožívá, koná z pohnutky duchovní; a konati poctivost a spravedlnost z pohnutky duchovní jest tolik, jako konati je z poctivosti a spravedlnosti samotné, čili ze SRDCE. Jeho spravedlnost a poctivost jeví se ve své zevnější podobě býti ÚPLNĚ STEJNOU, jako jest spravedlnost a poctivost lidí přírodních, ba dokonce i zlých a pekelných, avšak ve VNITŘNÍ své podobě jsou NAPROSTO ROZDÍLNÝ.** Neboť **zlí jednají spravedlivě a poctivě jen pro SEBE SAMOTNÉ a pro SVĚT, a kdyby se tedy nebáli zákonů a trestů, a tím i ztráty dobrého jména, cti, zisku a života, jednali by docela nespravedlivě a nepoctivě, ježto ani Boha ani jakéhokoliv božského zákona se nebojí, a tudíž NENÍ tu nijakého VNITŘNÍHO POUTA, kteréž by je od toho zadržovalo.** Proto by pak podváděli jiné, olupovali a drancovali jak jen by mohli, a to s rozkoší. Že jsou uvnitř takovými, ukazuje se na nich zejména ve příštím životě, kdež každému odejme se jeho zevniternost a odhaluje se vniternost, v níž pak žijí na věky (viz výše č. 499. až 511.). A ježto jednají pak bez zevnějších pout, kterýmiž, jak výše bylo řečeno, jest strach před zákonem, před ztrátou dobré pověsti, cti, zisku a života, jednají pak zběsile a vysmívají se poctivosti a spravedlnosti. Ti však, kdož jednali poctivě a spravedlivě, se zřetelem k božským zákonům, pak, když jim jejich zevniternost jest odňata, a oni jsou zůstaveni svému vnitru, tu jednají moudře, ježto jsou spojeni s anděly nebeskými, od nichž se jim moudrost sděluje. Z toho především může býti zjevno, že duchovní člověk vzhledem k občanskému a mravnímu životu může jednati právě tak, jako člověk přírodní, jestliže jen svým vnitřním člověkem, čili chtěním a myšlením zůstává spojen s Božstvím (viz výše č. 358. 359. 360.).

(531)

Zákonům duchovního života, zákonům občanského života a zákonům mravního života učí také **DESATERO PŘIKÁZÁNÍ DEKALOGU; prvé tři učí zákonům duchovního života, čtyři další zákonům občanského života a tři poslední zákonům mravního života.** Člověk pouze přírodní žije v **zevnější podobě** podle těchže přikázání právě tak jako člověk duchovní, neboť právě tak uctívá Božství, chodí do kostela, naslouchá kázání, nastrojuje zbožnou tvář; nezabíjí, nedopouští se cizoložství, nekrade, křivě nesvědčí, neolupuje bližní o jich statky; avšak činí tak jen kvůli **sobě samému** a kvůli **světu**, aby **zdál** se býti takovým. Co do své **vnitřní podoby** jest však **opakem** toho, čím v **zevnější podobě** zdá se býti, ježto v srdci **popírá** Božství, při bohoslužbě jest pokrytcem; jestliže přemýšlí, sám sobě jsa zůstaven, tu vysmívá se svatým věcem církve a má za to, že ony slouží pouze za okovy pro sprostné davy; v důsledku toho jest úplně odloučen od nebe. Proto, nejša duchovním člověkem, není ani mravním člověkem, ba ani občansky dobrým člověkem;

neboť ačkoliv nezabíjí, přece jen nenávidí každého, kdo se mu protiví, a plane nenávisť, z pomstychtivosti pocházející; proto by také zabíjel, kdyby ho od toho nezadržovaly občanské zákony a zevnější pouta, jimiž jsou obavy; a ježto tedy má takovéto chťiče, následuje z toho, že ustavičně zabíjí. Ačkoliv nedopouští se cizoložství, přece jen, on považuje je za dovolené, jest ustavičně cizoložníkem, neboť pokud může, a kdykoliv smí, dopouští se jich. Ačkoliv nekrade, přece jen jest ve svém smýšlení ustavičně zlodějem, ježto baží po statcích jiného a podvádění a šidbu nepovažuje za nic protizákonného. Podobně jest tomu i pokud se týče příkázání mravního života, kteráž jsou: Nevydávati křivého svědectví a nebažiti po statcích jiného. Takovým bývá každý člověk popírající Božství a nenabyvší z náboženství jakéhosi svědomí. Že jsou tací lidé, ukazuje se zřetelně na jim podobných ve druhém životě; ti, jsou—li po odnětí zevniternosti uvedeni ve svou vniternost, tvoří pak, ježto jsou od nebe odloučení, s peklem jediný celek, pročez bývají přidružení k těm, kdož jsou v pekle. Jinak však **ti, kdož v srdci uznávali Božství a při svém jednání v životě měli na zřeteli božské zákony a žili podle prvých tří příkázání desatera právě tak, jako podle příkázání ostatních; tací, když byli po odnětí zevniternosti uvedeni do své vniternosti, stávají se moudřejšími, nežli bývali na světě; přestup do jich vniternosti podobá se vstupu ze stínu do světla, z nevědomosti do moudrosti, a ze smutného života v život blažený, poněvadž trvají v Božství, a tudíž v nebi.** Toto bylo řečeno proto, aby se vědělo, jakého uzpůsobení jest ten který člověk, a jakého uzpůsobení člověk jiný, ačkoliv oba žili týž zevnější život.

(532)

Každý mohl by věděti, že **myšlenky ubírají se a směřují vždy podle ÚMYSLŮ, čili že ubírají se tam, kam ÚMYSL ČLOVĚKA SMĚŘUJE; neboť myšlení jest vnitřní zření člověka, kteréž se chová právě tak, jako zevnější zření, — totiž obrací se a prodlévá tam, kam bylo OBRÁCENO a kam SMĚŘOVALO.** Jestliže tedy vnitřní zření, čili myšlení, obráceno jest ke světu a prodlévá v něm, stává se v důsledku toho myšlením světským; je—li obráceno k sobě samému a ke vlastní cti, stává se tělesným, je—li však obráceno k nebi, stává se **nebeským**; směřuje—li tedy k nebi, stává se povýšeným, a naopak, směřuje—li k vlastnímu já, jest od nebe oddáleno a v tělesnost ponořeno; směřuje—li ke světu, musí odvrátiti se od nebe a rozptýliti se na věci, které jsou před očima. Jest to láska člověka, která tvoří úmysl, a která vnitřnímu zření čili myšlení člověka udává směr ke svým předmětům; tudíž sebeláska k sobě samotnému a ke svým věcem, láska ke světu ke světským věcem a láska nebeská k nebeským věcem. Tak může býti seznáno, v jakém stavu jest vnitro člověka, náležející jeho mysli, jestliže jen známe jeho lásku; totiž, že vnitro toho, kdo miluje nebe, povznášeno jest k nebi, a směrem vzhůru jest otevřeno; že však vnitro toho, kdo miluje svět a sebe samotného, směrem vzhůru jest uzavřeno a směrem navenek otevřeno. Z toho lze usouditi, jestliže svrchní oblasti, totiž oblasti mysli směrem vzhůru jsou uzavřeny, člověk nemůže již viděti předměty, náležící nebi a církvi, a že jsou u něho v temnotě, a co jest v temnotě, buď bývá popíráno, buď není mu rozuměno. Z toho vyplývá, že ti, kdož sebe a svět nade vše milují, poněvadž u nich svrchní oblasti mysli jsou uzavřeny, v srdci popírají božské pravdy a byť i o nich něco z paměti vyslovili, nerozumí tomu; nespátřují je jinak, nežli jak spatřují světské a tělesné věci. A poněvadž jsou takými, nemohou se v mysli obíratí ničím jiným, nežli věcmi, kteréž vnikají prostřednictvím smyslů tělesných, a z nichž oni jedině se radují; mezi nimi jsou také mnohé věci, které jsou dokonce nečestné, necudné, sprosté a zločinné; a od nich nelze jich odtrhnouti, protože u takových lidí neexistuje vliv s nebe v jejich mysl, ježto jest směrem vzhůru uzavřena, jakž bylo řečeno. Úmyslem člověka, jimž jest určováno jeho vnitřní zření čili myšlení, jest jeho vůle; neboť co člověk chce, k tomu směřuje jeho úmysl, a k čemu směřuje jeho úmysl, na to i myslí; jestliže tedy jeho úmysl odnáší se k nebi, směřuje tam i jeho myšlení, a s ním i celá jeho mysl, takže takto jest v nebi, a odtud pak pozoruje věci, příslušející ke světu jakoby byly pod ním, na způsob, jako když někdo dívá se se střechy domu; toť jest příčina, že člověk, jemuž vnitro, příslušející jeho mysli, bylo otevřeno, může viděti zlo a nepravdu, které jest u něho, neboť ono jest pod jeho duchovní myslí; a naopak, že člověk, jemuž vnitro není otevřeno, nemůže viděti svého zla a své nepravdy, ježto nachází se v něm a nikoliv nad ním. Z toho lze nyní usouditi, odkud člověku dostává se moudrosti a odkud

pošetilosti, rovněž i jakým stává se člověk po smrti, když mu jest zůstaveno, aby chtěl a myslil podle svého vnitra a rovněž tak i jednal a mluvil. Bylo to pověděno proto, aby každý zvěděl, jaký jest člověk uvnitř, byl i zevně sebe více zdál se býti jinému podoben.

(533)

Že není tak těžko, jak se myslivá, žíti život nebeský, vysvítá nyní z toho, že člověk, když nahodí se mu něco, o čem ví, že jest to nepoctivé a nespravedlivé, ale k čemu jeho smýšlení jest nakloněno, nepotřebuje činiti nic více, nežli si pomysleti, že toho nesmí učiniti, poněvadž jest to proti božskému přikázání. Zvykne-li si takto smýšleti, a dosáhne-li návykem jistého výcviku, nabývá ponenáhlu spojení s nebem; a jakou měrou jest spojen s nebem, takovou měrou otevírají se svrchní oblasti jeho mysli, a v té míře, jak jsou otevřeny, on vidí co jest nepoctivé a nespravedlivé, a jakou měrou to vidí, může to býti vypuzeno; neboť nic zlého nemůže býti vypuzeno dříve, dokud nebylo to spatřeno. Toť stav, do něhož člověk v důsledku své svobody může vstoupiti; neboť kdo nemohl by takto svobodně mysliti? Je-li však učiněn počátek, tu Pán způsobuje veškeré dobro u něho, a činí, že on vidí nejen zlo, nýbrž i nesvoluje v ně a posléze si je oškliví; to rozumí se slovy Páně: **»Jho mé jestiř rozkošné, a břímě mé lehké«**, Mat. XI: 30. Jest však třeba věděti, že potíží takto smýšleti, jakož i zlu odpírati, jest tím větší, čím více člověk úmyslně konal zlo; neboť zvykl si naň tak, že konečně ho nevidí a pak je i miluje, a vzhledem ku příjemnosti [této své] lásky je omlouvá a všemožnými klamnými závěry odůvodňuje a prohlašuje za dovolené a dobré. To však vyskytuje se u těch, kdož za svého mládí bezuzdně vrhají se ve zlo a zároveň v srdci božské věci zavrhuji.

(534)

Jedenkrát byla mi předobrazena **CESTA, vedoucí k NEBI a vedoucí k PEKLU; byla to široká cesta, která směřovala vlevo, čili k severu; objevilo se mnoho duchů, jdoucích po ní; v dálce však, tam, kde široká cesta se končila, bylo viděti značně VELKÝ KÁMEN. Od tohoto kamene rozcházely se pak DVĚ CESTY, jedna VLEVO a druhá opačnou stranou, VPRAVO. Cesta, vedoucí vlevo, byla TĚSNÁ čili ÚZKÁ a vedla přes západ k jihu, a tak ve světlo nebeské; cesta, vedoucí vpravo, byla ŠIROKÁ a PROSTRANNÁ a vedla šikmo dolů k peklu.** Zprvu se zdálo, že všichni jdou toutéž cestou až k velkému kamenu na rozcestí, ale když tam došli, **ROZDĚLILI SE; dobří obrátili se vlevo a ubírali se úzkou cestou, vedoucí k nebi; zlí však NEVIDĚLI kamene na rozcestí, naráželi naň a zraňovali se, a když opět povstali; běželi širokou cestou vpravo, vedoucí k peklu.** Potom bylo mi objasněno, co toto vše znamená: Že totiž prvá cesta, která byla široká, a po níž šlo mnoho osob zároveň, jak dobří tak i zlí, rozmlouvajíce pospolu jako přátelé, ježto nebylo mezi nimi viděti nijakého rozdílu, představovala **ty, kdož na zevnějšek stejně poctivě a spravedlivě žili, a jichž nelze napohled od sebe rozeznati; kamenem na rozcestí, čili ÚHELNÍM KAMENEM, na nějž zlí padali a od něhož pak utíkali po cestě, vedoucí do pekla, byla předobrazem Božská Pravda, již popírají ti, kdož pohlíží k peklu; v nejvyšším smyslu bylo tímto kamenem předobrazeno Božské Člověčenství Páně; ti však, kdož uznávali Božskou Pravdu a zároveň i Božství Páně, byli vedeni cestou, směřující k nebi.** Z toho opět vyplývá, že zlí žijí na zevnějšek právě takový život, jako dobří, čili že ubírají se toutéž cestou, a jedni stejně tak lehce jako druhí, a dále že ti, kdož v srdci uznávají Božství, a zejména v lůně církve ti, kdož uznávají Božství Páně, jsou vedeni k nebi, a ti, kdož toho neuznávají, puzeni jsou k peklu. Myšlenky člověka, vycházející z úmyslu čili z vůle, bývají ve druhém životě předobrazovány cestami; jeví se tam cesty zcela tak, jaké jsou myšlenky úmyslu, a každý také ubírá se podle svých myšlenek, z úmyslu vycházejících; z toho vyplývá, že duchové podle svých cest bývají poznáni, jakými jsou oni sami a jejich myšlenky. Tím se mi vysvětlilo, co rozumí se slovy Páně: **»Vcházejte těsnou branou; nebo prostranná brána a široká cesta jest, kteráž vede k zahynutí, a mnoho jest těch, kteří po ní se ubírají; úzká jest cesta a těsná brána, kteráž vede k životu, a málo jest nalézajících ji«**, Mat. VII: 13. 14.; úzkou zove se cesta, vedoucí k životu, nikoliv, že jest obtížná, nýbrž že, jak slova ukazují, **málo** jest těch, kdož ji nalézají. Z onoho kamene, viděného na rohu, kdež Široká společná cesta se končila, a od něhož viděl jsem dvě cesty rozbíhající se v opačné strany, bylo mi zjevno, co značí

NEBE A PEKLO

slova Páně: »**Nečetli jste, že psáno jest: Kámen, kterýmž pohrdli stavitelé, učiněn jest v hlavu úhelní ? Každý, kdož padne na ten kámen, rozrazí se**«, Luk. XX; 17. 18. Kámen značí Božskou Pravdu a kámen Izraelův Pána vzhledem k Božskému Člověčenství; stavitelé jsou ti, kdož jsou z církve; hlava úhelní jest tam, kde jest rozcestí; upadnouti a rozraziti se značí popírati a zahynouti (dd).

(dd) Kámen značí pravdu, č. 114. 643. 1298. 3720. 6426. 3609. 10.376. Proto přikázání byla napsána na tabulích kamenných, č. 10.376. Kámen Izraelův jest Pán vzhledem k Božské Pravdě a k Božskému Člověčenství, č. 6426.

(535)

Bylo mi popřáno rozmlouvat s některými, na onom světě, kteříž oddálili se od světských věcí a žili zbožně a svatě, a rovněž i mluvil jsem s některými, kteříž rozmanitým způsobem se mučili, spatřující v tom odříkání se světa a krocení chťíčů tělesných. Poněvadž však většinou vytvořili si tím smutný život a vzdálili se života účinné lásky, kterýžto život lze prožívat pouze ve světě, nemohli býti přidružení k andělům, ježto život andělů vzhledem ke své blaženosti jest VESELÝ a sestává ze SKÝTÁNÍ DOBRA POMOCÍ SKUTKŮ ÚČINNÉ LÁSKY. Kromě toho ti, kdos žijí život, stranící se světských věcí, planou žádostí po nabytí zásluh, a touží tudíž ustavičně po nebi a myslí na nebeské radosti, jakožto na odměnu, nevědouce naprosto, co jest nebeská radost. A jsou—li uvedeni mezi anděly a do jejich radosti, kteráž jest bez zásluhy a sestává z činorodé práce a praktických služeb, jakož i z blaha z dobra, kteréž oni takto konají, bývají překvapeni jako ti, kdož vidí něco, co nesrovnává se s věrou, a ježto nejsou těmto radostem přístupni, odcházejí a přidružují se ke svým, kteříž na světě žili právě takový život, jako oni. Ti však, kdož žili v zevnější svatosti, kdož ustavičně chodili do kostelů a tam stále se modlili, své duše trápili, ale při tom zároveň ustavičně o sobě mysleli, že měli by býti více než jiní váženi a ctěni, a že po smrti musí býti pokládáni za svaté, — ti ve druhém životě **nejsou** v nebi, poněvadž toto všecko činili k vůli sobě samotným; poněvadž božské pravdy poskvřili láskou k sobě, a do ní je ztopili, jsou někteří z nich tak šílení, že pokládají se za bohy, a proto jsou v pekle mezi takovými, jakými jsou oni sami; někteří jsou zchytralí a podvodní a dlí v **peklech podvodníků**, jimiž jsou ti, kdož umělými kousky a zchytralostí činili na zevnějšek takové věci, jimiž obecný lid uvedli v domněnku, že v nich přebývá božská svatost. **Takovými jsou mnozí svatí papežského náboženství**. S některými bylo mi též popřáno mluvit, a tu byl zřetelně popsán jejich život, jaký byl na světě a jaký jest pak. Toto bylo pověděno, aby člověk věděl; že život, směřující k nebi, není životem od světa oddáleným, nýbrž životem ve světě, a že zbožný život bez života účinné lásky — kterýžto poslední život možný jest jedině ve světě — nevede do nebe, nýbrž pouze život účinné lásky, sestávající v tom, že člověk v každém povolání, v každém zaměstnání a v každém skutku poctivě a spravedlivě jedná z vnitřního a tudíž z božského popudu, kterýžto popud jest ve člověku tehdy, jestliže poctivě a spravedlivě jedná, protože jest to podle božských přikázání. Tento život NENÍ těžký, ale TĚŽKÝ jest život zbožnosti, oddálené od účinné lásky, a tento život odvádí od nebe tou měrou, jakž se myslívá, že vede k nebi (ee).

(ee) Život zbožný bez života účinné lásky nic neprospívá, s ní však jest ke všemu prospěšný, č. 8252. 8253. Účinnou láskou k bližnímu jest, dobře, spravedlivě a poctivě jednati v každém díle a v každém povolání, č. 8120. 8121. 8122. Účinná láska k bližnímu vztahuje se na vše vůbec a na každou věc zvláště z toho, co člověk myslí, chce a koná, č. 8124. Život účinné lásky jest životem podle přikázání Páně, č. 3249. Žítí podle přikázání Páně jest tolik, jako Pána milovati, č. 10.143. 10.153. 10.310. 10.578. 10.645. Pravá účinná láska nehledí na zásluhu, poněvadž vzniká ze vnitřní náklonnosti a z blaženosti, z ní pocházející, č. 2340. 2373. 2400. 3887. 6388. až 6393. Člověk zůstává po smrti takový, jaký byl jeho život účinné lásky na světě, č. 8256. Nebeská blaženost vplývá od Pána v život účinné lásky, č. 2363. **Nikdo není do nebe vpuštěn pouze proto, že dobře smýšlí, nýbrž proto, že zároveň i dobro chce a je koná**, č. 2401. 3459. Dokud

konání dobra není spojeno s chtěním dobra a s myšlením dobra, není spasení a není spojení vnitřního člověka se zevnějším, č. 3987.

(III)

O PEKLE.

(59)

Pán vládne pekly.

(536)

Všude výše, kde bylo pojednáváno o nebi, zejména pak v č. 2. až 6., bylo ukázáno, že Pán jest Bůh nebe, a tudíž že všechna vládá v nebi Pánu přísluší, a poněvadž poměr nebe k peklu a pekla k nebi jest týž, jako mezi dvěma věcmi sobě OPAČNÝMI, které navzájem PROTI sobě působí, a z jichž působení a protipůsobení vzniká ROVNOVÁHA, o niž všechno se opírá, tu, aby vše v rovnováze bylo udržováno, jest nutno, aby kdo jedním vládne, vládl i druhým. Neboť kdyby týž Pán nedržel na uzdě nepřátelské útoky se strany pekla, a zuření v nich aby nekrotil, tu rovnováha byla by zmařena a s rovnováhou všechno.

(537)

Nejprve však budiž tu pověděno něco o ROVNOVÁZE. Jest známo, že působí—li dva proti sobě, a jeden právě tak se vzpírá a staví na odpor, jak druhý působí a v pohyb uvádí, nikdo z nich nemá moci, poněvadž na obou stranách jest stejná síla, a že pak oba mohou býti třetím podle libosti uvedeni do pohybu; neboť jestliže na základě stejného odporu nikdo z nich nemá moci, tu SÍLA TŘETÍHO ZMŮŽE VŠE. Taková rovnováha existuje mezi peklem a nebem; není to však rovnováha jako mezi dvěma, kteří tělesně zápasí, a jichž síla navzájem se rovná, nýbrž jest to duchovní rovnováha, totiž ROVNOVÁHA NEPRAVDY S PRAVDOU, A ZLA S DOBREM. Z pekla ustavičně proudí nepravda, ze zla pocházející, a s nebe ustavičně pravda, z dobra pocházející. Tato duchovní rovnováha činí, že člověk má VOLNOST MYŠLENÍ a CHTĚNÍ; neboť vše, co člověk myslí a chce, vztahuje se buď ke zlu a k nepravdě z něho pocházející, anebo k dobru a ku pravdě, z něho pocházející. Je—li tedy člověk v této rovnováze, požívá i svobody, buď zlo a nepravdu, z něho pocházející, z pekla připouštětí a v sebe přijímati, anebo dobro a pravdu, z něho pocházející, s nebe připouštětí a v sebe přijímati. PÁN udržuje každého člověka v této rovnováze, poněvadž VLÁDNE OBĚMA, nebem i peklem. Proč však člověk jest rovnováhou zachovávan při této svobodě, proč zlo a nepravda nejsou božskou mocí od něho odňaty, a dobro a pravda mu vštípeny, o tom pověděno bude později ve zvláštním oddílu.

(538)

Bylo mi několikrát popřáno pocítovati z pekla proudící sféru nepravdy, ze zla pocházející; byla jakoby ustavičnou snahou po zničení veškerého dobra a pravdy, kterážto snaha spojena byla s hněvem a jakousi zuřivostí, vyvolanou tím, že nelze toho docílit; snaha ta směřovala zejména ke zničení a ztroskotání Božství Páně, a to proto, poněvadž od Něho veškeré dobro a pravda pocházejí. S nebe však pocítil jsem sféru pravdy, pocházející z dobra, již zadržováno bylo zuřením snah, z pekla vycházejících; odtud rovnováha. Toto proudění, s nebe pocítěné, pocházelo jediné od

Pána, ačkoliv se zdálo, jakoby vycházelo od andělů; pochází však jediné od Pána a nikoliv od andělů, poněvadž každý anděl v nebi uznává, že nic dobrého a pravého nepochází od něho samotného, nýbrž vše ad Pána.

(539)

Veškerá moc v duchovním světě náleží pravdě, pocházející z dobra, a naprosto nijaká moc nenáleží nepravdě, pocházející ze zla. Že veškerá moc náleží pravdě, z dobra pocházející, má svou příčinu v tom, že Božství samo v nebi jest Božským Dobrem a Božskou Pravdou, a Božství má veškerou moc. Nepravda, ze zla pocházející, nemá však nijaké moci, právě proto, že moc ta ÚPLNĚ NÁLEŽÍ pravdě, z dobra pocházející, a v nepravdě, ze zla pocházející, NENÍ NIJAKÉ pravdy, z dobra pocházející. Z toho plyne, že VEŠKERÁ MOC JEST V NEBI A NIJAKÁ V PEKLE; neboť každý v nebi trvá v pravdách z dobra, a každý v pekle v nepravdách ze zla; neboť nikdo není do nebe vpuštěn dříve, dokud není v pravdách, z dobra pocházejících; a nikdo není dříve uvržen do pekla, dokud není v nepravdě, ze zla pocházející. Že jest tomu tak, viz v oddílech, kdež pojednáváno jest o prvém, druhém a třetím stavu člověka po smrti (č. 491. až 520.); a že všechna moc náleží pravdě, z dobra pocházející, viz v oddílu o moci andělů nebeských (č. 228. až 233.).

(540)

Takovou tedy jest rovnováha mezi nebem a peklem. Ti, kdož dlí ve **světě duchů**, jsou v této rovnováze; neboť **svět duchů jest ve středu** mezi nebem a peklem; a proto i všichni lidé na světě jsou udržováni v téže rovnováze; neboť lidmi na světě vládne Pán prostřednictvím těch duchů, kteříž jsou ve světě duchů, o čemž níže v příslušném oddílu bude pojednáno. Taková rovnováha nemohla by existovati, kdyby Pán nevládl oběma, jak nebem tak i peklem, a kdyby tu i onde ne—určoval míru a cíl; jinak nepravda, ze zla pocházející, nabyla by převahy, a nakazila by sprostně dobré, kteří jsou v nejnižších místech nebe a **mohou býti nakaženi snadněji**, nežli vlastní andělé, čímž vzala by za své rovnováhu, a s rovnováhou i svoboda lidí.

(541)

Peklo jest rozděleno ve společnosti právě tak, jako nebe, a rovněž na tolik společností, jako nebe; neboť každá nebeská společnost má proti sobě pekelnou společnost, a to za účelem rovnováhy. Ale společnosti v pekle různé se podle zla a podle nepravdy, ze zla pocházející, kdežto společnosti v nebi různé se podle dobra a podle pravdy, z něho pocházejících. Že každému dobru čelí zlo, a každé pravdě nepravda, lze viděti z toho, že neexistuje nic, co by se nevztahovalo k svému opaku, a že podle opaku bývá poznáno, jaké jest, a na jakém stupni se vyskytuje, na čemž závisí veškeré vnímání [perceptio] a pochování [sensatio]. Pán tudíž ustavičně pečuje o to, aby každá nebeská společnost měla svůj opak v některé společnosti pekelné, a aby mezi nimi byla ROVNOVÁHA.

(542)

Ježto peklo jest rozděleno v právě tolik společností, jako nebe, jest právě tolik pekel, jako jest nebeských společností; neboť každá společnost nebeská jest nebem v menší podobě (viz výše, č. 51. až 58.), a tudíž i každá pekelná společnost jest peklem v menší podobě. Poněvadž v celku jsou tři nebesa, jsou v celku i **TŘI PEKLA:**

(542—1)

NEJNIŽŠÍ PEKLA, kteréž jest opakem nejnižšího čili třetího nebe, (duchovní pekla)

(542—2)

STŘEDNÍ PEKLA, kteréž jest opakem středního čili druhého nebe, (intermediální pekla)

(542–3)

a HORNÍ PEKLA, kteréž jest opakem nejkrajnějšího čili prvního nebe. (přírodní, fyzická pekla)

(Poněvadž **planeta Země s touto společností** ve 3. dimenzi **nepatří mezi nebeské společnosti**, je z toho zřejmé, že je **pekelnou společností** – a to **přírodní, fyzická pekla**, a nachází se stejně jako všechny **obydlené negativní světy** v **zóně vymístění – černém Vesmíru – odpadkovém koši prvního Stvoření – nebe**, Země má však **speciální funkci** – viz **Nové zjevení** – pozn. zpracovatele – včetně doplnění termínů dle **Nového zjevení** ve výše uvedených 3 bodech v závorkách – poznámka zpracovatele.)

(543)

Kterak **Pán vládne pekly**, budiž též stručně pověděno. **Pekla, ovládána jsou vůbec povšechným vlivem Božského Dobra a Božské Pravdy s nebe**, čímž z pekla proudící povšechné usilování **jest v MEZÍCH UDRŽOVÁNO a KROCENO**. Kromě toho ovládána jsou i zvláštním vlivem s každého nebe a z každé společnosti nebeské. Pekla ovládána jsou co do zvláštního vlivu **pomocí andělů, jimž jest dáno nahlížeti do pekla a zuření a srocování v něm UDRŽOVATI NA UZDĚ**; někdy bývají tam také andělé **VYSLÁNI** a svou přítomností uvedou je na **patřičnou míru**. Ti všichni, kdož jsou v pekle, jsou veskrze ovládáni **BÁZNÍ**, někteří tou, která jim již na světě byla vštípena a dosud na nich lpí. Ježto však tato bázeň **NENÍ** dostatečná a **znenáhla jí ubývá**, **BÝVAJÍ OVLÁDÁNÍ STRACHEM PŘED TRESTY, JIMIŽ OBZVLÁŠTĚ BÝVAJÍ ODSTRAŠOVÁNÍ OD KONÁNÍ ZLA**. Tresty jsou tu rozmanité, **LEHČÍ a TĚŽŠÍ** podle druhu zla; většinou ti, kdož jsou horší, bývají **NADRŽENÝMI** těch, nad něž vynikají prohnaností a lstivostí, a jež pomocí trestů a z nich pocházející hrůzy mohou udržovati v poslušnosti a v porobě. Tito nadřízení neodvážejí se překročit vyčtené jim hranice. Jest třeba věděti, že **jediným prostředkem krotiti násilnosti a výbuchy zuřivosti těch, kdož jsou v pekle, jest BÁZEŇ PŘED TRESTEM; jiného prostředku NENÍ**.

(544)

Až doposud na světě se **myslívalo**, že jest jistý určitý ďábel, který vládne pekly, a ten že byl stvořen, jakožto anděl světla, a když se vzbouřil, byl se zástupem svých stoupenců svržen do pekla. Lidé takto věří proto, že ve Slově [Božím] jmenován jest ďábel a satan, jakož i světloňoš [Lucifer], a Slovu [Božímu] bylo zde rozuměno v **doslovném jeho smyslu**, kdežto naopak **ďáblem a satanem** rozumí se tu peklo, **ĎÁBLEM** ono peklo, kteréž jest **VZADU** a kdež jsou nejhorší, zvaní **ZLÍ ANDĚLÉ** [mali genii]; **SATANEM** rozumí se ono peklo, kteréž jest **VPŘEDU**, a kdež nejsou tak zlí, a zovou se **ZLÝMI DUCHY**; a **LUCIFEREM** rozumějí se ti, kdož pocházejí z Babelu čili z Babylonu, totiž ti, kteří své državy rozšiřují až k nebi. Že není pouze jeden ďábel, jemuž pekla byla by podrobena, vysvítá i z toho, že všichni, kdož jsou v peklech, jakož i všichni, kdož jsou v nebesích, pocházejí z lidského pokolení (viz č. 311. až 317.), a že jsou jich tam **myriady myriad** od počátku stvoření až na naši dobu, a každý z nich jest takovým ďáblem, jakým byl na světě proti Božství (viz o tom výše, v č. 311. až 312).

(Podrobněji viz **Nové zjevení**, internet česky www.universe-people.cz a anglicky www.universe-people.com, anebo papírové kopie knih – tel. 0603–491600 – pozn. zpracovatele.)

---

(60)

Pán nikoho neuvrhne do pekla, nýbrž duch sama sebe.

(545)

Někteří mají za to, že Bůh odvrací svůj obličej od člověka, odvrhne ho od sebe a ztrácí ho do pekla a že se naň hněvá pro zlo. A někteří jdou ještě dále a mají za to, že Bůh trestá člověka a činí mu zlo; v tomto mínění utvrzují se doslovným smyslem Slova [Božího], kdež cosi podobného se praví, nevědouce, že duchovní smysl Slova [Božího], vysvětlující doslovný smysl, jest zcela jiný; a že tudíž čistá nauka církevní, čerpaná z duchovního smyslu Slova [Božího], učí jinak, a to: **Že Bůh nikdy neodvrací svého obličej od člověka, aniž jej od sebe odvrhne, že nikoho neztrácí do pekla, a že se nehněvá** (ee). To také každý, jehož mysl, když čte Slovo [Boží] jest osvětlena, poznává již z toho, že Bůh jest dobro samo, láska sama a milosrdenství samo; a že dobro nikomu nemůže zla způsobiti, láska a milosrdenství že nemůže člověka od sebe odvrhnouti, poněvadž přičilo by se to pravé podstatě milosrdenství a lásky a tudíž i Božství samotnému. Proto ti, kdož čtou Slovo [Boží], přemítají myslí osvětlenou, jasně poznávají, že **Bůh nikdy od člověka se neodvrací, a poněvadž od něho se neodvrátí, že s ním jedná na základě dobra, lásky a milosrdenství, to jest, že On chce jeho nejlepší, miluje ho a smilovává se nad ním.** Z toho též seznávají, že **DOSLOVNÝ SMYSL Slova [Božího], v němž podobné věci se praví, chová v sobě DUCHOVNÍ SMYSL, podle něhož objasněno musí býti to, co v doslovném smyslu bylo pověděno přiměřeně ke chápavosti lidí a podle jejich primitivních a povšechných představ.**

(ee) Hněv a prchlivost připisuje se ve Slově [Božím] Pánu, vyskytuje se však u lidí, a říká se tak proto, poněvadž zdá se to tak člověkově, když je trestán a zatracen, č. 5798. 6997. 8284. 8483. 8875. 9306. 10.431. I zlo bývá Pánu připisováno, avšak **od Pána nepochází nic, než dobro**, č. 2447. 6071. 6991. 6997. 7533. 7632. 7679. 7926. 8227. 8228. 8632. 9306. Proč ve Slově [Božím] tak se mluví, č. 6071. 6991. 6997. 7632. 7643. 7679. 7710. 7926. 5282. 9009. 9128. Pán jest ryzí milosrdenství a milostivost [clementia], č. 6997. 8875.

(546)

Ti, kdož jsou osvětleni, dále vidí, že dobro a zlo jsou dvěma opaky, a že jsou si tedy právě tak opačny, jako nebe a peklo, a že veškeré dobro jest s nebe a veškeré zlo z pekla; a poněvadž Božství Páně tvoří nebe (č. 7. až 12.), od Pána k lidem nevplývá nic, než pouze dobro, a že tím způsobem Pán odvrací člověka ustavičně ode zla a přivádí ho k dobru, a že peklo ustavičně svádí člověka ke zlu. Kdyby člověk nebyl uprostřed obou, neměl by naprosto nijakého myšlení ani chtění, aniž jaké svobody a volby; neboť toto všechno člověk má v důsledku rovnováhy mezi dobrem a zlem. Kdyby tudíž Pán se odvrátil, a kdyby člověk byl zůstaven pouze svému zlu, přestal by býti člověkem. Z toho vysvitá, že Pán dobrem vplývá ke každému člověku, a to jak ke zlému tak i k dobrému, s tím však rozdílem, že zlého člověka ustavičně odvrací ode zla, a dobrého člověka nepřetržitě přivádí k dobru, a že příčina tohoto rozdílu tkví u **člověka**, poněvadž **on jest ten, který přijímá.**

(547)

Z toho nyní může býti zřejmo, že **ČLOVĚK KONÁ ZLO K PODNĚTU PEKLA**, a že **DOBRO KONÁ K PODNĚTU PÁNA**; poněvadž však **člověk VĚŘÍ, že cokoliv činí, sám ze sebe činí**, proto zlo, které činí, **lpí** na něm, jako jeho vlastní; z toho vyplývá, že **ČLOVĚK JEST PŮVODCEM SVÉHO ZLA**, a nikterak Pán; zlo u člověka jest peklem u něho, neboť jedno jest, praví-li se zlo anebo peklo. Poněvadž tedy člověk jest původcem svého zla, **jest to také on, kterýž sebe přivádí do pekla**, a nikoliv Pán, ba **Pán jest dalek toho, přivést člověka do pekla, a osvobodit člověka od pekla, jestliže člověk nechce ve svém zlu setrvati a jestliže rád v něm nesetrvává.** Všecko, co náleží k vůli a k lásce člověka, zůstává u něho po smrti (č. 470. až 484.); **kdo na světě chce a miluje zlo, ten chce a miluje je také ve příštím životě**, a nedá se pak již nikdy od něho odvrátiti. Z toho

vyplývá, že člověk, trvající ve zlu, jest připoután k peklu, a také skutečně svým duchem tam jest, a po smrti nepřeje si nic toužebněji, nežli dlíti tam, kde jest jeho zlo; proto člověk po smrti sám se vrhá do pekla, a nikoliv, že by ho tam Pán uvrhl.

(548)

Budiž též pověděno, **kterak se to děje**. Jestliže člověk vstupuje do druhého života, jest nejprve přijat anděly, kteří mu prokazují všemožné služby a rozmlouvají s ním o Pánu, nebi a životě andělů, a vyučují ho dobru a pravdě. Jestliže však člověk, nyní vlastně duch, jest takový, že sice na světě znal takovéto věci, avšak v srdci svém je zapíral anebo jimi opovrhoval, tu po několika rozmluvách zatouží od nich se vzdáliti a také skutečně snaží se odejíti. Jakmile andělé to zpozorují, opustí ho; on však po několikerém setkání s JINÝMI přidržuje se konečně k TĚM, kteří trvají v TOMTÉŽ ZLU, jako on sám (viz výše č. 445. až 452.). Když se tak stalo, odvrátí se od Pána a obrátí svůj obličej k onomu peklu, s nímž na světě byl spojen, a v němž jsou ti, kdož jsou v podobné lásce ke zlu, jako on sám. Z toho vysvítá, je Pán přitahuje k sobě každého ducha prostřednictvím andělů, jakož i pomocí vlivu s nebe, že však duchové, jsoucí ve zlu, naprosto se tomu vzpírají, a takořka sebe od Pána odtrhují, a svým zlem a tudíž peklem jsou jakoby **lanem přitahování**, a poněvadž jsou přitahováni a z lásky ke zlu také chtějí se tomu podrobiti, jest zřejmo, že **VRHAJÍ SE DO PEKLA DOBROVOLNĚ**. Že jest tomu tak, lidé na světě nemohou uvěřiti, a to vzhledem ke **své** představě o pekle; ale ve druhém životě jeví se to tak očím těch, kdož nejsou v pekle, nikoliv však těm, kdož do pekla se vrhají. Neboť tito ubírají se tam **dobrovolně**, a ti, kdož jdou tam z planoucí lásky ke zlu, zdají se, jakoby byli tam uvrženi **naznak, hlavou dolů a nohama vzhůru**; podle tohoto úkazu se **zdává**, jakoby byli božskou mocí svrženi do pekla (o tom viz více v č. 574.). Z toho lze nyní seznati, že **Pán nikoho neuvrhne do pekla, nýbrž každý sám sebe, a to nejen když žil na světě, nýbrž i po smrti, když přijde mezi duchy**.

(549)

Příčina, že Pán ze Své božské podstaty, kteráž jest dobrem, láskou a milosrdenstvím, nemůže stejně s každým člověkem jednati, jest ta, že zlo a nepravda z něho pocházející tomu se protiví, a Jeho božský vliv nejen oslabují, nýbrž i **odpuzují**. Zlo a nepravda z něho, jsou jako černá mračna, která staví se mezi slunce a oko člověka a odnímají výsluní a jasnost světla, zatím kdy slunce neustále se snaží v cestě stojící mračna rozptýliti, neboť ono jest za nimi a za nimi působí, nechávajíc čas od času různými otvory tu a tam vpadnouti slabému světlu v oči člověka. Ve světě duchovním děje se podobně; **sluncem** zde jest Pán a **Božská Lásky** (č. 116. až 140.); **světlem** jest zde **Božská Pravda** č. 126. až 140.); **černými mraky** jest zde **nepravda ze zla pocházející**; **okem** jest zde **rozum**. Jakou měrou někdo trvá zde v nepravdě, ze zla pocházející, tou měrou jest kolem něho takové mračno, černé a husté podle stupně zla, z kteréhožto přirovnání lze seznati, že PÁN JEST NEPŘETRŽITĚ PŘÍTOMEN U KAŽDÉHO, že však bývá ROZMANITĚ přijímán.

(550)

Zlí duchové ve světě duchů bývají velice trestáni, aby tresty byli odstrašeni od konání zla; **zdá** se také na pohled, **jakoby** to pocházelo od Pána; nicméně však **nižádný trest NEPOCHÁZÍ tam od Pána, nýbrž jen od samého zla**. Neboť **zlo jest TAK SPOJENO se svým trestem, že NEMOHOU býti od sebe odloučeny; rota pekelníků totiž nic více si nepřeje a nic nemá raději, nežli páchat zlo, zejména ukládati tresty a mučiti, a také skutečně přivodí zlo a tresty každému, koho PÁN NECHRÁNÍ; děje-li se tedy zlo ze zlého srdce, tu zlí duchové vrhají se na toho, kdo toto zlo činí, poněvadž on veškeru ochranu Páně od sebe ODPUZUJE, a TRESTAJÍ HO**. Lze to poněkud objasnit zlem a jeho tresty na světě, kdež rovněž jsou spolu spojeny; neboť zde zákony určují pro každé zlo i příslušný jeho trest; proto kdo vrhá se ve zlo, vrhá se i v jeho trest. **Rozdíl jest pouze ten, že zlo na světě může býti utajeno, ve druhém životě však NIKOLIV**. Z toho může býti zřejmo, že Pán nikomu zla nečiní, a že věc ta má se podobně jako na světě, kdež

ani král, ani soudce, ani zákon není příčinou, že viník jest trestán, poněvadž nejsou příčinou zla u zločince.

---

(61)

**Všichni, kdož jsou v pekle, jsou ve zlu a tím i v nepravdách,
pocházejících ze sebelásky a lásky ke světu.**

(551)

VŠICHNI, KDOŽ JSOU V PEKLE, JSOU VE ZLU A ODTUD V NEPRAVDÁCH, A NENÍ TAM NIKOHO, KDO BYL BY VE ZLU A ZÁROVEŇ V PRAVDÁCH. Většina zlých na světě zná duchovní pravdy, kteréž jsou pravdami církve; neboť učili se jim od dětinství a později i z kázání a ze čtení Slova [Božího], a pak podle nich mluvili. Někteří vzbudili u jiných přesvědčení, že jsou z plna srdce křesťany, ježto dovedli mluvit z pravd, svou náklonnost toliko předstírajíce, a rovněž i dovedli jednati tak poctivě, jakoby to činili z duchovní víry. Ale ti z nich, kteří v sobě smýšleli proti tomu, a jediné ze zřetele na občanské zákony, na svou pověst, na vynikající postavení a na svůj prospěch zdržovali se konati zlo podle toho, jak smýšleli, jsou ve svých srdcích vesměs zlí, a jsou v pravdě a v dobru jen co do těla a nikoliv co do ducha. Proto také když ve druhém životě jest jim odňata zevniternost, a když vniternost, příslušející jejich mysli, jest odhalena, jsou naprosto ve zlu a v nepravdě a v pražádné pravdě a dobru. Pak jest zjevno, že pravda a dobro tkvěly pouze v jejich paměti, nejinak, nežli nějaké vědomosti, a že odtud oni čerpali, když mluvili a tvářili se býti dobrými, jakoby jejich dobro plynulo z duchovní lásky a víry. Jestliže tací duchové jsou uvedeni ve svou vniternost, a tudíž i ve své zlo, nemohou již promlouvati pravdy, nýbrž jen nepravdy, ježto mluví ze zla; neboť jest nemožno mluvit pravdy ze zla, poněvadž pak duch jest pouze svým vlastním zlem, a ze zla pochází nepravda. Každý zlý duch jest uveden do tohoto stavu, prve než uvržen jest do pekla (viz výše, č. 499. až 512.), což zove se býti vyplněnu pokud se týče pravdy a dobra (ff), a vyplnění není nic jiného, než uvedení ve vniternost, a tudíž v proprium ducha, čili v ducha samotného; o tom viz také výše v č. 425.

(ff) Zlí, dříve než jsou uvrženi do pekla, jsou **vyplnění** pokud se týče pravdy a dobra (**transmogrifikace** – viz **Nové zjevení** – pozn. zpracovatele), a po odnětí jich táhne je to samo do pekla, č. 6977. 7039. 7795. 8210. 8232. 9330. **Nevypleňuje je Pán, nýbrž oni sami sebe**, č. 7643. 7926. Veškeré zlo chová v sobě nepravdu, pročez ti, kdož jsou ve zlu, jsou i v nepravdě, ačkoliv někteří to nevědí, č. 7577. 8094. Ti, kdož jsou ve zlu a myslí sami ze sebe, mohou mysliti jen nepravdu, č. 7437. **Všichni, kdož jsou v pekle, mluví nepravdu, ze zla pocházející**, č. 1695, 7351. 7352. 7357. 7392. 7698.

(552)

Jestliže člověk po smrti jest takovýmto, **není již člověkem – duchem, jakým byl za svého prvního stavu**, o čemž viz výše v č. 491. až 498., nýbrž stal se nyní **pravým duchem**, neboť jest **pravým duchem ve svém vnitru, tj. s obličejem a tělem, ODPOVÍDAJÍCÍM JEHO SMÝŠLENÍ, a tudíž v ZE VNĚJŠÍ PODOBĚ, kteráž JEST OTISKEM čili OBRAZEM JEHO VNITRA**. Takovým jest duch, když uplynul první a druhý stav, o němž výše byla řeč; proto **nyní bývá hned na PRVÝ POHLED POZNÁN, JAKÝ JEST, a to nikoliv jen podle OBLIČEJE, nýbrž i podle TĚLA, a kromě toho i podle ŘEČI a POSUNKŮ**. A ježto nyní jest sám v sobě, nemůže též býti nikde jinde, než kde jsou jemu podobní; neboť v duchovním světě jest všeobecné sdělování náklonností a i myšlenek; proto duch bývá přitahován k **sobě podobným**, jakoby ze sebe samého, ježto děje se tak na

základě SVOBODNÉ náklonnosti a její příjemnosti, ba on se tam i obrací, neboť takto **vdychuje svůj život a oddechuje z plných plic**, nikoliv však, jestliže obrátí se jinam. Jest třeba vědět, že styk s jinými v duchovním světě řídí se podle obrácení se obličeje, a že před obličejem každého ustavičně jsou ti, kdož trvají v podobné lásce jako on, a to i při každém obratu těla (viz výše č. 151.). Z toho plyne, že všichni duchové pekelní obrazení se od Pána k onomu tmavočernému a zatemnělému předmětu, kteréž tam jsou místo měsíce a místo slunce na světě, ale všichni andělé nebesští obrazení se k Pánu, jakožto ke slunci nebeskému a k měsíci nebeskému (viz výše č. 123., 143., 144., 151.). Z toho tedy může býti zřejmo, že všichni, kdož jsou v pekle, jsou ve zlu a v nepravdě, z něho pocházející, jakož i že jsou obráceni ke svým láskám.

(553)

Všichni duchové v peklech, když jsou pozorováni v jakémsi světle nebeském, JEVI SE V PODOBĚ SVÉHO ZLA, ježto každý jest obrazem svého zla, neboť u každého vniternost a zevniternost tvoří jediný celek, a vniternost stává se viditelnou v zevniternosti, totiž v obličeji, těle, řeči a posuncích. Tak bývají na PRVÝ POHLED poznáni, jakými jsou; v celku jsou to podoby OPOVRHOVÁNÍ JINÝMI; VÝHRŮŽEK těm, kdož jich nevelebí; jsou to podoby NENÁVISTI všelikého druhu, jsou to podoby MSTIVOSTI rovněž nejružnějšího druhu; ZUŘIVOST a UKRUTENSTVÍ vyzařují jimi ven. Jakmile však jiní je chválí, velebí a ctí, stahuje se jejich obličej a nabývá výrazu libování si nad UKOJENOU ROZKOŠÍ. Kterak veškeré tyto podoby vypadají, nelze stručně popsat, neboť nejsou navzájem stejné; jenom mezi těmi, kdož jsou v podobném zlu a tudíž dlí v téže pekelné společnosti, jest povšechná podobnost, na základě již, jakožto ze svého základního odvození, obličej jednotlivců jeví tam jistou PODOBNOST. V celku jejich obličej jsou STRAŠLIVÉ a BEZ ŽIVOTA, jako obličej mrtvol; u některých jsou ČERNÉ, u jiných OHNIVĚ RUDÉ jako řeřaviny, u některých neštovicemi, boulemi a vředy znetvořené; u některých VŮBEC NENÍ VIDĚTI OBLIČEJE, nýbrž místo něho cosi kostrbatého nebo kostnatého, u některých jsou viděti JENOM ZUBY. Jejich těla jsou rovněž ZNETVOŘENA, a jejich řeč jakoby pocházela z hněvu, nenávisti nebo pomstychtivosti, ježto každý mluví ze své nepravdy a dává přízvuk ze svého zla. Slovem, VŠICHNI JSOU OBRAZY SVÉHO PEKLA. Jakou podobu má peklo jako celek, nebylo mi popráno viděti; bylo mi pouze řečeno, že tak, jako celé nebe svým souborem představuje jediného člověka (č. 59. až 67.), tak i celé peklo ve svém souboru představuje jediného ďábla, a také skutečně může býti znázorněno obrazem jediného ďábla (viz výše č. 544.). Jakou podobu mají pekla v jednotlivých svých částech, čili jakou podobu mají pekelné společnosti, bylo mi častěji popráno viděti; neboť u jich otvorů, kteréž slují branami pekelnými, objevuje se většinou OBLUDA, kteráž povšechně představuje podobu těch, kdož tam jsou. Výbuchy zuřivosti těch, kdož tam dlí, bývají rovněž představeny tak děsnými a strašlivými věcmi, že nechci blíže se toho dotknouti. Dlužno však vědět, že pekelní duchové v takovéto podobě jeví se ve světle nebeském, mezi sebou však jeví se jako LIDÉ, což děje se z milosrdenství Páně, aby mezi sebou nebyli tak ohyzdnými podobami, jak jeví se andělům. Avšak tato zdánlivost jest klamná, neboť jakmile jen něco světla s nebe jest vpuštěno, proměňují se ony lidské postavy v nestvůry, jimiž ve skutečnosti jsou, a o nichž právě byla řeč; neboť VE SVĚTLE NEBESKÉM JEVI SE VŠECKO TAK, JAK SKUTEČNĚ JEST. Proto také prchají před světlem nebeským, a vrhají se do své záře, kteráž jeví se jako záře ze žhavého uhlí, a tu a tam jako z hořící síry; avšak tato záře proměňuje se v čirou temnotu, jakmile tam vplyne něco světla nebeského. Proto se praví, že pekla jsou v šeru a ve tmě, a že šero a tma značí nepravdu, ze zla pocházející, jaká jest v pekle.

(554)

Z pozorování oněch obludných podob duchů v peklech (kteříž všichni, jakž bylo řečeno, jsou podobami opovrhování jinými a vyhrožování těm, kdož jich nectí a jich si neváží, jakož i podobami nenávisti a pomstychtivosti proti těm, kdož jim nejsou nakloněni) vysvítá, že ony vesměs jsou povšechnými formami lásky k sobě a lásky ke světu, a že zlo, jehož jsou zvláštními formami, má

svůj původ v těchto **dvou základních láskách**. Bylo mi také s nebe řečeno, a kromě toho mnohými zkušenostmi potvrzeno, že tyto obě lásky, totiž láska k sobě a láska ke světu vládnou v pekle a rovněž i peklo vytvářejí, a že láska ku Pánu a láska k bližnímu panují v nebesích, a nebesa vytvářejí; dále, že ony první obě lásky, kteréž jsou láskami pekelnými, a tyto obě lásky, kteréž jsou láskami nebeskými, navzájem jsou si **úplně opačné**.

(555)

Zprvu jsem se divil, odkud to jest, že láska k sobě a láska ke světu jsou tak pekelné, a že ti, kdož v nich jsou, jeví se očím jako tací netvorové, ježto na světě lidé nepozastavují se nad láskou k sobě, nýbrž jedině nad onou povznešeností myslí, kteráž zove se pýchou, a která jsouc nápadna, jedině bývá pokládána za sebelásku; kromě toho ta sebeláska, která tak příliš se nevynáší, bývá na světě pokládána za oheň života, podněcující člověka k tomu, by ucházel se o úřady a skýtal užitek, a že jestliže v tom člověk nespátřuje čest a slávu, **zakrňuje na duchu**. Táže se: Zdaž učinil někdo něco velkého, užitečného a pozoruhodného nežli proto, aby od jiných byl slaven a ctěn, a z čeho jiného toto vše pochází, nežli ze zápalu lásky ke slávě, ke cti a tudíž i k sobě samotnému? Z toho vyplývá, že na světě není známo, že sebeláska sama sebou jest láskou panující v pekle a tvoří peklo u člověka. Ježto jest tomu tak, hodlám nejprve popsati, co jest sebeláska, a pak že z této lásky vzniká veškeré zlo, a z něho plynoucí nepravda.

(556)

SEBELÁSKOU jest, přátelí dobra JEN sobě samotnému a nikoliv jinému, leda jen opět k vůli sobě; nepřátelí ho ani církvi, ani vlasti nebo některé lidské společnosti, leda dobře jim činiti JEDINĚ pro vlastní svou pověst, vlastní čest a vlastní slávu; neboť jestliže člověk těchto věcí neznamena v užitečnosti, již prokazuje jinému, říkává ve svém srdci: Co na tom záleží? K čemu to? Co budu míti z toho? A tudíž toho zanechává. Z toho vysvítá, že kdo jest v sebelásce, nemiluje církev, vlasti, společnosti, ani jakéhokoliv užitečného zřízení, nýbrž miluje jen sebe; jeho blahem jest toliko blaho sebelásky, a ježto rozkoš z té které lásky vycházející, vytváří život člověka, jest její život životem jeho, a život sebe samotného jest životem z propria člověka, a proprium člověka samo sebou jest pouhým zlem. **Kdo miluje sebe, miluje i svoje, jimiž zejména jsou jeho děti a vnukové, a vůbec všichni, kdož s ním jsou za jedno, a které on také nazývá svými; je i ony milovati značí sebe samého milovati, neboť on vidí je takorba v sobě a sebe vidí v nich; mezi těmi, které nazývá svými, jsou i všichni, kdož ho chválí, ctí a velebí.**

(557)

Z přirovnání sebelásky k lásce nebeské jest její jakost patrna. **Nebeskou láskou jest: Milovati užitečné konání pro užitečné konání, čili dobro pro dobro samotné, které člověk prokazuje církvi, vlasti, lidské společnosti a spoluobčanům; neboť toto značí milovati Boha a milovati bližního, ježto všecko užitečné konání a veškeré dobro pochází od Boha a jest rovněž bližním, kterýž má býti milován; kdo však věci ty miluje k vůli sobě, ten nemiluje jich jinak, nežli jako SLUŽEBNÍKY, JEŽTO MU SLOUŽÍ.** Z toho vysvítá, že ten, kdo jest v sebelásce, chce, aby církev, vlast, lidská společnost a spoluobčané mu sloužili, a nikoliv on jim; staví sebe nad ně a je pod sebe. Z toho vyplývá, že jakou měrou kdo trvá v sebelásce, tou měrou vzdaluje se od nebe, ježto vzdaluje se od lásky nebeské.

(558) [a]

Dále, **jakou měrou kdo TRVÁ V NEBESKÉ LÁSCĚ** (kteráž jest milováním užitečného konání a dobra, a pocíťováním srdečné radosti, když ono jest konáno pro církev, vlast, lidskou společnost a spoluobčany), **tou měrou jest PÁNEM VEDEN, ježto tato láska jest láskou, v níž jest On sám, a kteráž jest od Něho.** Naopak, **jakou měrou někdo trvá v lásce k sobě** (kteroužto láskou jest býti užitečen a konati dobro k vůli sobě samému), **tou měrou vede sama sebe a jakou měrou někdo vede sama sebe, tou měrou nevede ho Pán.** Z toho rovněž vyplývá, že jakou měrou kdo

miluje sama sebe, tou měrou vzdaluje se od Božství a tudíž i od nebe. Vésti sama sebe značí býti vedenu svým propriem, a proprium člověka není nic, nežli zlo; neboť ono jest jeho zdeděným zlem, (a které zfabrikovali (i geneticky) pseudotvůrci do této lidské rasy za 4 miliony let, viz Nové zjevení, www.universe-people.cz, www.vesmirni-lide.cz – pozn. zpracovatele) kterýmž jest milovati sebe více nežli Boha, a svět více nežli nebe (gg). Člověk bývá tolikráte uveden ve své proprium, a tudíž ve své zdeděné zlo, kolikrátkoliv při dobru, které koná, má na zřeteli sama sebe, neboť pohlíží od dobra na sebe, a nikoliv od sebe na dobro, z kteréžto příčiny v dobru vytváří si obraz sama sebe a nikoliv obraz Božství. Že jest tomu tak, přesvědčil jsem se i zkušeností. Jsou zlí duchové, jejichž příbytky jsou ve střední končině mezi severem a západem, pod nebesy; jim jest známo umění, kterak lze dobře smýšlející duchy uvést v jejich proprium, a tudíž v rozmanité zlo, čehož dosahují tím, že uvedou je v myšlenky na jejich vlastní já buď nepokrytě tím, že je vychvalují a čest jim prokazují, anebo potají tím, že ohrátí jejich náklonnosti k jich vlastnímu já, a jakou měrou to uskutečňují, takovou měrou odvracejí obličej dobře smýšlejících duchů od nebe, a v té míře zatemňují jejich rozum, a vyvolávají zlo, z jejich propria plynoucí.

(gg) Proprium člověka, kteréž zdědil po svých rodičích není nic, než hrubé zlo, č. 210. 215. 731. 876. 987. 1047. 2307. 2308. 3518. 3701. 3842. 8480. 8550. 10.283. 10.284. 10.286. 10.731. Proprium člověka jest milovati sebe více, nežli Boha a svět více než nebe, a bližního v porovnání k sobě samotnému za nic nepokládá, kromě se zřetele na sebe samotného, a tudíž vážit si jen sama sebe; proto proprium jest sebeláskou a láskou ke světu, č. 694. 731. 4317. 5660. Ze sebelásky a lásky ke světu, jestliže převládají, pochází veškeré zlo, č. 1307. 1308. 1321. 1594. 1691. 3413. 7255. 7376. 7480. 7488. 8318. 9335. 9348. 10.038. 10.742, jímž jest: pohrdání jinými, nepřátelství, hněv, pomsta, ukrutnost, podvod, č. 6667. 7372. 7374. 9348. 10.038. 10.742. Z tohoto zla vzniká veškerá nepravda, č. 1047. 10.283. 10.284. 10.286.

(558) [b]

Že láska k sobě jest opakem lásky k bližnímu, lze seznati z původu a podstaty jich obou; láska k bližnímu, kterou má ten, kdož jest v sebelásce, počíná u něho samotného; neboť on praví, že každý jest sám sobě nejbližší, načež od něho, jakožto středu, přechází dále ke všem těm, kteří jsou s ním zajedno, a zmenšuje se v poměru ke stupni svazku lásky, ve kterémž oni vzhledem k němu jsou; ty, kdož nejsou v tomto svazku, nepokládá za nic; ty však, kdož jsou proti němu a proti jeho zlu, pokládá za nepřátele, nechť jsou jakýmikoliv, třeba moudřími a rozšafnými, anebo poctivými a spravedlivými. Ale duchovní láska k bližnímu počíná u Pána a šíří se od Něho, jakožto od středu na všechny, kdož jsou s Ním spojeni láskou a věrou, a pokračuje dále podle jakosti jejich lásky a víry (hh). Z toho vysvítá, že láska k bližnímu, která vychází od lidí, jest opakem oné lásky k bližnímu, která počíná od Pána, a že ona prvá vychází ze zla, poněvadž vychází z propria člověka, tato druhá naopak vychází z dobra, poněvadž vychází z Pána, kterýž jest dobrem samotným. Jest také zřejmo, že láska k bližnímu, která vychází ze člověka a jeho propria, jest tělesná, naopak láska k bližnímu, která vychází z Pána, jest nebeská. Slovem, sebeláska tvoří u člověka, v němž jest, hlavu; a nebeská láska tvoří u něho nohy; na ní on stojí, a když mu neslouží, po šlapává ji. Proto ti, kdož jsou svrženi do pekla, zdánlivě jsou tam svrženi **naznak, hlavou dolů k peklu a nohama vzhůru k nebi** (viz výše č. 548.).

(hh) *Ti, kdož nevědí, co jest bližního milovati, mají za to, že každý člověk jest bližním, a že dobro musí býti činěno každému, kdo potřebuje přispění, č. 6704. Rovněž tak mají za to, že každý sám sobě jest si bližním, a tudíž láska k bližnímu počíná u nich samotných, č. 6933. Ti, kdož sebe nade vše milují, tedy ti, u nichž panuje sebeláska, počínají také skutečně s láskou k bližnímu u sebe, č. 8120. Vysvětlení, kterak každý sám sobě jest bližním, č. 6933. až 6938. Kdož však jsou křesťany a Boha milují nade vše, musí s láskou k bližnímu započít u Pána, poněvadž On nade vše má býti milován, č. 6706. 6711. 6819. 6824. Jest právě tolik rozdílů mezi bližními, jako jest rozdílů dobra*

*z Pána, a **dobro má se prokazovati každému rozdílně, podle jakosti jeho stavu, a to jest úkolem křesťanské obezřelosti, č. 6707. 6709. 6710. 6818. Tyto rozdíly jsou nesčetné a proto Staří, kteří věděli, co jest láska k bližnímu, roztřídili cvičení účinné lásky, a každou třídu označili jejím jménem, a podle toho věděli, ve kterém směru ten či onen jest bližním, a jak každému rozšafně dlužno dobro prokazovati, č. 2417. 6629. 6705. 7259. až 7262. Naukou ve starých církvích byla **nauka o účinné lásce k bližnímu, a z toho nabývali moudrosti, č. 2385. 2417. 3419. 3420. 4844. 6628.*****

(559)

Láska k sobě jest také takovou, že jakmile puštěna jest s uzdy, to jest, jakmile jsou odstraněna zevnější pouta, jimiž jsou obavy před zákonem a jeho tresty, před ztrátou dobré pověsti, cti a zisku, úřadu a života, vzmáhá se tou měrou, že **posléze chce panovati nejen nad celým světem, nýbrž i nad celým nebem a nad Božstvím samotným.** Nikde není jí mezí nebo konce. Toto skrývá se v každém, kdož jest v sebelásce, byť i nejevilo se to zřejmé na světě, kdež naznačená pouta zamezují tomu. Že jest tomu tak, vidí každý na **lidech mocných a králích, kteří nejsou takovými to uzdami a pouty vázání, a kteří ženou se dále a jestliže se jim to daří, podrobují si země a říše, prahnouce po moci a slávě.** Že jest tomu tak, jeví se ještě zřetelněji na dnešní Babylonii, kteráž své panství rozšiřuje až k nebi a veškeru božskou moc Páně přenesla na sebe a ustavičně ještě dále se snaží. Že tací, když vstupují do druhého života, jsou zcela a naprosto proti Božství a proti nebi, ale pro peklo, viz ve spisku »**O posledním soudu a o ztroskotané Babylonii**«.

(560)

Představ sobě nějakou společnost, sestávající z takových lidí, kteří vesměs jen sebe samé milují a jiné milují jenom do té míry, dokud jsou s nimi zajedno; tu uvidíš, že jejich láska není jinakou, nežli jaká jest vzájemná **láska loupežníků.** Jestliže tito jednají ve shodě, líbají se navzájem a zovou se přáteli; jakmile však nejednají ve shodě, nýbrž vymaňují se ze vzájemné nadvlády, tu vrhají se na sebe a pobíjejí se. Kdyby jejich vnitra, čili jejich duše, byly prozkoumány, ukázalo by se, že druh proti druhu jest pln nepřátelské nenávisti, že v srdcích svých posměch si činí ze vši spravedlnosti a poctivosti, jakož i že Božství zavrhuje jako nějakou nicotnou věc; ještě lépe lze to poznati na jich společnostech v pekle, o nichž později bude řeč.

(561)

Vnitro, oblast myšlenek a náklonností těch, kdož milují sebe nade všecko, jest obráceno k sobě samému a ke světu, a tudíž odvráceno jest od Pána a od nebe; z toho pochází, že tací jsou posedlí všemožným zlem, a Božství nemůže vplývati, poněvadž ihned, jakmile jen vplyne, zaplaví a poskvrní je myšlenky na **sebe samotného,** a rovněž nasákne zlem, pocházejícím z propria oněch duchů. Toť jest **příčina,** že všichni takoví ve druhém životě pohlížejí v **opačnou stranu** od Pána, k onomu **úplně tmavému předmětu,** který tam jest místo slunce světa, a jest úplně protilehlý slunci nebes, jímž jest Pán (viz výše č. 123.); skutečně také **čirá temnota** značí **zlo,** a **slunce světa** značí **lásku k sobě (ii).**

(ii) Slunce světa značí lásku k sobě, č. 2441. V jakém smyslu uctíváním slunce označuje se uctívání těch věcí, kteréž jsou opakem lásky nebeské a Pána, č. 2441. 10.584. Rozzhavující se slunce jest vzrůstající zálibou ke zlu, č. 8487.

(562)

*Zlo těch, kdož jsou v sebelásce, v celku jest toto: **Pohrdání jinými, závist, zášti ke všem, kdož jim nejsou přízniví a z toho vznikající nepřátelství, výbuchy nenávisti rozmanitého druhu, činy mstivosti, úskočnosti, podvodu, nemilosrdenství a ukrutnosti; a pokud se týče náboženství nejen pohrdání Božstvím a věcmi božskými, jimiž jsou pravdy a dobro církve, nýbrž i hněv***

*proti nim, kterýž také proměňuje se v nenávist, stane—li se člověk duchem, a ten pak nejen že nesnese něco o tom slyšet, nýbrž i plane nenávistí ke všem, kdož Božství vyznávají a uctívají. Rozmlouval jsem s jistým duchem, kterýž na světě býval mocným mužem, a svrchovanou měrou sebe miloval; jakmile jen zaslechl pojmenovati Božství, a zejména když slyšel jmenovati Pána, byl jat takovou nenávistí, pocházející z hněvu, že vzplál žádostí, Jej usmrtiti; rovněž, když byla popuštěna uzda jeho lásce, toužil býti samotným ďáblem, aby ze své sebelásky ustavičně mohl útočiti proti nebi; to přávají si i mnozí, kteří jsou z **papežského náboženství**, když v příštím životě se dovědí, že všelikou moc má Pán a že oni nemají moci nijaké.*

(563)

V západní končině, směrem k jihu, zjevili se mi někteří duchové, kteří pravili, že požívali na světě vysokých hodností, a že zasloužili si, aby jim byla dána přednost před jinými, a aby jim mohli rozkazovati. Andělé je zkoumali, jakými byli ve svém vnitru, a tu se ukázalo, že při svém úřadování na světě nebyli bedliví užitečného konání, nýbrž dbali jen sebe samotných, a tak dávali sobě přednost před užitečným konáním. Ježto však dychtivě a velice naléhavě žádali si býti jiným nadřízením, bylo jim dovoleno pobývat s těmi, kteří radili se o věcech většího významu. Ukázalo se však, že nevěnovali nijaké pozornosti věcem, o nichž bylo jednáno, a že nemohli viděti věci tak, jaké uvnitř jsou, a mluvili nikoliv na základě užitečného účelu oné věci, nýbrž na základě svého propria, a také chtěli jednati libovolně, podle svého zalíbení; proto byli se svého úřadu sesazeni a propuštěni, by si jinde hledali zaměstnání; ubírali se tedy dále do západní končiny, kdež byli tu a tam přijati, ale všude bylo jim řečeno, že myslí si jen na sebe, a že na nijakou věc nemyslí jinak, nežli se stanoviska svého já, a proto že jsou tupomyslní a tolika jako tělesně smyslní duchové. Proto také všude, kamkoliv přišli, byli odmítnuti; po čase bylo je viděti, jak upadli do největší nouze a žebrali o almužnu. Z toho také bylo mi jasno, že ti, kdož jsou v sebelásce, byť i ze zápalu své lásky na světě zdáli se sebe moudřeji mluvit, přece jen činí tak pouze z paměti a nikoliv z nějakého světla rozumnosti; proto ve druhém životě, kdy věci přírodní paměti nemohou již býti zpět vyvolány, stávají se nad jiné tupějšími, a to proto, ježto jsou odloučeni od Božství.

(564)

Jsou **dva druhy panování; jedním jest láska k bližnímu, druhým sebeláska**; tato dvě panování jsou svou podstatou navzájem sobě **ÚPLNĚ OPAČNA; kdo panuje z LÁSKY K BLIŽNÍMU, žádá si dobra každému, a nic mu není milejší, nežli když může skýtati užitek, a tudíž sloužiti jiným** (jiným sloužiti znamená, žádati si dobra pro jiného a skýtati užitek, a to církvi, nebo vlasti, nebo společnosti, nebo spoluobčanu); **to jest jeho láskou a rozkoší jeho srdce**. I on se raduje, jestliže ve své hodnosti nad jiné jest povýšen, ale neraduje se vzhledem k **hodnosti samé**, nýbrž vzhledem k **UŽITKU, ježž pak ve větším množství a ve vyšším stupni může skýtati**. V nebesích jest takovéto panování. **Naopak zase, kdo panuje ze SEBELÁSKY, nežádá si dobra pro nikoho, nýbrž JEN chce je pro SEBE SAMOTNÉHO; při užitku, který skýtá, běží mu pouze o jeho čest a slávu, kteréž jsou mu jedinými užitečnými účely; slouží jiným jen proto, aby OPĚTNĚ SÁM BYL OBSLUHOVÁN A CTĚN, a aby panoval; neuchází se o čestná místa pro dobro, kteréž vlasti a církvi má býti skýtáno, nýbrž proto, aby NABYL VYNIKAJÍCÍHO POSTAVENÍ A SLÁVY, A TÍM I OCTL SE V RADOSTI SVÉHO SRDCE**. Láska ku panování zůstává každému i po jeho životě na světě; těm, kdož panovali z lásky k bližnímu, jest i v nebi svěřeno jisté panování, ale pak nepanují oni, nýbrž užitečné účely, kteréž oni milují, a panují—li užitečné účely, panuje Pán. Naopak ti, kdož na světě panovali ze sebelásky, jsou ve druhém životě v pekle, kdež jsou **opovrženými otroky**; viděl jsem, že mocní, kteří na světě panovali ze sebelásky, byli uvrženi mezi nejopovrženější, a někteří z nich mezi ty, kteří se tam zdržují ve stokách.

(565)

Pokud týče se **LÁSKY KE SVĚTU**, láska tato není v tak velké míře opakem nebeské lásky,

protože neskrývá v sobě tak velké zlo. Láskou ke světu jest: Statky jiných všemi možnými prohnáním si přivlastňovati, své srdce upoutávati k bohatství a světem nechávati se odvracet i oddalovati od duchovní lásky, kteráž jest láskou k bližnímu, a tudíž i od nebe a od Božství. Tato láska však jest několikerá; jest **láskou k bohatství**, aby bylo lze povznést se na čestná místa, kteráž jedině jsou milována; jest **láskou k čestným místům a hodnostem**, aby jimi mohlo býti získáno bohatství; jest **láskou k bohatství pro rozmanité požitky**, v nichž člověk na světě má své zalíbení; jest **láskou k bohatství pouze jen pro bohatství samotné**, kteroužto lásku mají lakomci, a tak dále; účel pro nějž člověk hledá bohatství, sluje užitečným účelem, a od konečného účelu čili užitečného účelu pochází jakost lásky; neboť **láska jest takovou, jaký jest konečný účel**, neboť **ostatní slouží jí jen za PROSTŘEDEK.**

---

(62)

Co jest pekelný oheň a skřípění zubů.

(566)

Co jest **věčný oheň a skřípění zubů**, kterýchžto výrazů ve Slově [Božím] jest užíváno o těch, kdož jsou v pekle, doposud sotva komu jest známo, a to proto, poněvadž o věcech, které vyskytují se ve Slově [Božím], přemýšlelo se dosud materielně, ježto nebyl znám jejich smysl duchovní. Proto někteří ohněm rozumějí oheň hmotný, jiní vůbec útrapy, jiní hryzení svědomí, a někteří mají za to, že jest to řečeno jen proto, aby vzburzen byl strach přede zlem. Skřípění zubů rozumějí někteří skutečně skřípění, jiní jen mrazení, kteréž se člověka zmocňuje, když slyší takové střetnutí se zubů. Kdo však zná duchovní smysl Slova [Božího], může věděti, co jest věčný oheň a skřípění zubů; neboť v každém výrazu a v každém smyslu jednotlivého výrazu Slova [Božího], skrývá se duchovní smysl, poněvadž Slovo [Boží] ve svém vnitru jest duchovní, a duchovnost nemůže býti lidem jinak vyjádřena, nežli přírodně, ježto člověk žije ve světě přírodním a myslí podle toho, co ve světě tom se vyskytuje. Co tedy jest míněno věčným ohněm a skřípěním zubů, do čehož zlí lidé po smrti co do svých duchů přicházejí, čili co jejich duchové, když octnou se pak v duchovním světě, musí zakoušeti, budiž v dalším pověděno.

(567)

Jsou **dva zdroje**, z nichž pochází teplo; jedním jest **SLUNCE NEBESKÉ**, jímž jest **Pán**, druhým jest **SLUNCE SVĚTA**; **teplo, pocházející ze slunce nebeského čili z Pána, jest duchovním teplem, kteréž svou podstatou jest LÁSKA** (viz výše č. 126. až 140.); naopak **teplo ze slunce světa jest teplem přírodním, kteréž svou podstatou není láskou, nýbrž slouží duchovnímu teplu, čili lásce jako přijímací schránka**; že láska svou podstatou jest teplem, lze viděti na oteplení se myslí a tím i těla láskou podle jejího stupně a jakosti a to u člověka právě tak v zimě jako v létě, jakož i na rozpěnění se krve. Že teplo přírodní, pocházející ze slunce světa, slouží duchovnímu teplu, jakožto jeho přijímací schránka, jeví se na teple těla, kteréž probuzeno jest teplem jeho ducha, jež onomu přichází na pomoc; zejména jeví se to za jarního a letního tepla u zvířat všelikého druhu, kteráž každoročně za této doby vracejí se ke svým pudům; ne že by způsobovalo to teplo, nýbrž protože teplo činí jejich těla způsobilými pojmouti v sebe ono teplo, kteréž do nich vplývá ze světa duchovního; neboť duchovní svět vplývá ve svět přírodní tak, jako příčina v účinek. Kdo věří, že jest to přírodní teplo, které probouzí jejich pudy, mýlí se velice; neboť existuje vliv duchovního světa ve svět přírodní a nikoliv vliv přírodního světa ve svět duchovní, a veškerá láska, ježto náleží vlastnímu životu, jest duchovní. Rovněž na omylu jest ten, kdo věří, že ve světě přírodním vzniká něco bez vlivu ze světa duchovního; neboť přírodnost vzniká a trvá jen duchovností; a rovněž i předměty říše

rostlinné nabývají z tohoto vlivu své klíčivosti; přírodní teplo za doby jarní a letní uvádí pouze semena do jich přírodních tvarů tím, že nabobtnají a rozpuknou se; aby vliv z duchovního světa mohl v nich působiti. To bylo pověděno proto, aby se vědělo, že existují **dva druhy tepla**, totiž **duchovní** a **přírodní**, a že duchovní teplo pochází ze slunce nebeského a přírodní teplo ze slunce světa, a že vliv a pak spolupůsobení tvoří účinky, které jeví se ve světě (kk).

(kk) Existuje vliv duchovního světa ve svět přírodní, č. 6053. až 6058. 6189. až 6215. 6307. až 6327. 6466. až 6495. 6598. až 6626. Existuje vliv v život zvířat, č. 5850, a rovněž i v předměty říše rostlinné, č. 3648. Tento vliv jest ustavičným puzením k činnosti podle božského řádu, č. 6211. a dále.

(568)

Duchovní teplo u člověka jest jeho **ŽIVOTNÍM TEPEM**, poněvadž, jakž výše bylo řečeno, svou podstatou jest **láskou**; toto teplo jest tím, co ve Slově [Božím] rozumí se ohněm; láska k Pánu a láska k bližním rozumí se **ohněm nebeským** a láska ke světu **pekelným ohněm**.

(569)

Pekelný oheň čili pekelná láska vzniká z téhož zdroje, z něhož vzniká nebeský oheň čili nebeská láska, totiž ze slunce nebeského čili z Pána; stává se však pekelným těmi, kdož jej přijímají; neboť veškerý vliv z duchovního světa **mění** se podle **příjetí**, čili podle forem, do nichž vplývá, nejinak, nežli teplo a světlo ze slunce světa; teplo, z tohoto slunce vplývající do školek a záhonů, budí vegetaci a vykouzluje příjemné a libé vůně; ale totéž teplo, jestliže vplývá do výkalů a zdechlin, způsobuje hnilobu a vyvozuje nesnesitelný zápach a puch; právě tak světlo z téhož slunce vytváří v jednom předmětu krásné a lahodné barvy, v jiném pak barvy nepěkné a odporné. Podobně i teplo a světlo slunce nebeského, kteréž jest láskou; jestliže teplo čili láska z něho vplývá v dobro, jaké bývá u dobrých lidí, duchů a andělů, plodí v nich dobro; jestliže naopak vplývá u zlých, přivádí účinek opačný; neboť buďto jest zlem udušeno anebo převráceno. Právě tak světlo nebeské, jestliže vplývá do pravd dobra, skýtá rozumnost a moudrost, vplývá-li však v nepravdu zla, převrací se v něm v nesmysl a v různé bludné představy. Tak děje se různě podle způsobu přijímání.

(570)

PEKELNÝ OHEŇ, poněvadž jest sobectvím a láskou ke světu, jest i každou žádostí toho, co s těmito láskami souvisí, ježto žádost jest láska ve svém pokračování; co tedy člověk miluje, po tom ustavičně dychtí, a to jest jeho rozkoš; neboť co člověk miluje anebo po čem dychtí, v tom pocituje, když toho dosáhne, svoji rozkoš, a odnikud jinud nenabývá člověk rozkoše svého srdce. **OHEŇ PEKELNÝ jest tedy žádostí a rozkoší, vznikající z oněch obou lásek, jakožto ze svých zdrojů.** Ono zlo jest: **Pohrdání jinými, záští a nepřátelství k těm, kdož nejsou nám nakloněni, závist, nenávist a pomstychtivost, a z toho prchlivost a ukrutnost.** A vzhledem k Božství zlem tím jest: **Popírání a z toho plynoucí opovrhování, posmívání se a hanobení věcí církve, což po smrti, kdy člověk stane se duchem, promění se v rozhořčení a nenávist k nim** (viz výše č. 562.). A ježto toto zlo ustavičně dýchá zhoubou a smrtí proti těm, kdož někdo pokládá za nepřátele, a k nimž plane nenávistí a pomstychtivostí, jest rozkoš jeho života chtítí zničití a usmrtití, a když toho nemůže dosáhnouti, tedy aspoň ubližovati, škoditi a zuřiti. Toť jest to, co rozumí se ohněm ve Slově [Božím] tam, kde pojednáváno jest o zlu a o peklech; odkudž pro potvrzení chci uvéstí některá místa: **»Všichni jsou pokrytci a zločinci, a každá ústa mluví nešlechtnost; nebo roznícena jsouc jako oheň bezbožnost, bodláčí a trní pálí, potom zapálí i houště lesu a vynesou se jako sloupy dýmu, a ten lid bude jako pokrm ohně. Žádný ani bratra šanovati nebude«.** Iz. IX: 17. 18. **»A ukáží zázraky na nebi i na zemi, krev a oheň a sloupy dýmové. Slunce obrátí se v tmu«,** Joel III: 3. 4. [II: 30. 31.]. **»Země obrátí se v smolu hořící, v noci ani ve dne neuhasne, na věky vystupovati bude dým její«,** Iz. XXXIV: 9. 10. **»Nebo aj, den ten přichází hořící jako pec, v němž budou všichni pyšní, a všichni pášící bezbožnost jako strniště. I**

zažhne je ten den, kterýž přijíti má», Malach. III. 19. [IV: 1.]. »Babylon učiněn jest příbytkem ďáblů, a vzkřikli, vidouce dým zapálení jeho, a dým jeho vstupoval na věky věků«, Zjev. XVIII: 2. 18.; kap. XIX: 3. »Otevřel studnici propasti. I vyšel dým z té studnice jako dým z peci veliké, i zatmělo se slunce i povětří od dýmu té studnice«, Zjev. IX: 2. »Z úst koní vycházel oheň, a dým a síra; a tímto zmordována jest třetina lidu, ohněm, a dýmem, a sírou«, Zjev. IX: 17. 18. »Bude—li se kdo klaněti šelmě, bude pít víno hněvu Božího, kteréž smíšeno jest s čistým v kalichu hněvu jeho, a trápen bude ohněm a sírou«, Zjev. XIV: 9. 10. »Čtvrtý anděl vylil koflík svůj na slunce, i dáno jest jemu páliť lidi ohněm. I pálili se lidé horkem velikým«, Zjev. XVI: 8. 9. »I uvržení jsou do jezera ohnivého, hořícího sírou«, Zjev. XIX: 20.; kap. XX: 14. 15.; kap. XXI: 8. »Každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyřát a na oheň uvržen bývá«, Mat. III: 10., Luk. III: 9. »Pošle Syn člověka anděly své, i seberou z království jeho všechna pohoršení i ty, kteří činí nepravost, a uvrhnou je do peci ohnivé«, Mat. XIII: 41. 42. 50. »Král řekne těm, kteří budou na levici: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho«, Mat. XXV: 41. »Budou uvržení do ohně věčného, do pekelného ohně, kde červ jejich neumírá, a oheň nehasne«, Mat. XVIII: 8. 9.; Mar. IX: 43. až 49. »Boháč v pekle pravil Abrahamovi, že se mučí v plameni«, Luk. XVI: 24. V těchto a jiných místech ohněm rozumí se žádost, náležející sebelásce a lásce ke světu, a kouřem z něho nepravda, ze zla pocházející.

(571)

Ježto žádost, konati zlo, kteráž pochází ze sebelásky a lásky ke světu, rozumí se pekelným ohněm, a ježto tato žádost přísluší všechněm, kdož jsou v peklech (viz předcházející oddíl), proto, když pekla jsou otevřena, ukazuje se také cosi jakoby ohnivého s dýmem, jak se to obyčejně jeví při požárech; cosi hustě ohnivého z pekel, kdež panuje sebeláska, a cosi plamenného z pekel, kdež panuje láska ke světu. Jsou—li však pekla uzavřena, neobjevuje se ona ohnivost, nýbrž místo ní cosi tmavého, jako kouřem zhuštěného, nicméně však onen oheň hoří dále, což také lze poznati podle horka, které odtamtud sálá, kteréžto horko jest jakoby ze **spáleniště po požáru**, někde jakoby z roztopených kamen a jinde opět jako z horké lázně; jestliže toto horko vplývá na člověka, vzbuzuje v něm žádosti, u zlých nenávist a pomstychtivost, u chorých duchem zuřivost.. Takovýto oheň čili takovéto horko mají ti, kdož trvají ve svrchu jmenovaných láskách, ježto svým duchem jsou k onomu peklu připoutáni již za svého tělesného života. Jest však třeba věděti, že ti, kdož jsou v peklech, nenalézají se v ohni, nýbrž oheň jest pouze zevnějším zjevem, neboť oni nepocítují tam nijakého pálení, nýbrž jen jisté teplo, tak jako dříve na světě; že ukazuje se oheň, děje se na základě souvztažnosti; neboť láska jest souvztažna s ohněm, a vše, co v duchovním světě se jeví, jeví se podle souvztažností.

(572)

Jest třeba si pamatovati, že onen oheň čili ono pekelné teplo proměňuje se ve vysoký stupeň chladu, jakmile vplývá teplo s nebe, načež ti, kdož tam jsou, pocítují mrazení, jako ti, kdož zachyceni jsou zimnicí, a zakoušejí též vnitřní muka. Děje se tak proto, ježto jsou proti Božství úplně předpojatí, a teplo nebeské, jímž jest Božská Láska, ničí teplo pekla, kteréž jest sebeláskou, a s ním i hasí oheň jejich života; odtud onen chlad a z něho pocházející mrazení a muka; současně vzniká tam i hustá temnota, a v jejím důsledku i zhroupení a duševní zatemnění. To stává se však zřídka kdy, a jen tehdy, když běží o to, odraziti bouřlivé útoky, které vzrostly nad míru.

(573)

Ježto **pekelným ohněm** rozumí se všeliká ze sebelásky vycházející žádost po konání zla, rozumí se tímtož ohněm i trýzeň, jež jest v peklech; neboť z této lásky pocházející žádost jest žádostí, škoditi těm, kteří toho kterého nectí, neváží si ho a nevelebí ho, a tou měrou, jak toto druzí se tím roztrpčují a z roztrpčenosti nabývají nenávisti a mstivosti, vzniká v nich opětně žádost, zuřiti proti onomu prvému; ježto takovouto žádost má každý jednotlivec v té které společnosti, v níž nikoho

nezadržují na uzdě zevnější pouta, jimiž jsou obavy před zákonem, před ztrátou dobrého jména, cti, zisku a života, tu každý z popudu svého zla vrhá se na druhého a podmaňuje si ho, jak jen může, a podobně i ostatní podrobuje své nadvládě. Rozkoší jeho jest řídit proti těm, kdož se mu nepodrobují; tato rozkoš jest zcela úzce spojena s rozkoší ke vládnutí, tak úzce, že obě jsou na stejném stupni, ježto radost, uškodit někomu, skrývá se v každém nepřátelství, závisi, nenávisti a pomstychtivosti, kteréž, jak výše bylo řečeno, jsou zlem této lásky. **Veškerá pekla jsou takovýmito společnostmi, pročez každý tam má ve svém srdci nenávist ke druhému, a z nenávisti té jak jen může propuká v zuřivost. Tyto VÝBUCHY ZUŘIVOSTI a z nich pocházející TRÝZNĚ rovněž rozumějí se PEKELNÝM OHNĚM; neboť ony jsou ÚČINKY ŽÁDOSTÍ.**

(574)

Výše (v č. 548.) bylo ukázáno, že **zlý duch SAMA SEBE do pekla uvrhuje**. Nyní budiž stručně pověděno, **PROČ se tak děje, ačkoliv v pekle jsou takováto muka. Z každého pekla vane jistá SFÉRA ŽÁDOSTI, v nichž jsou ti, kdož jsou tam; jakmile tuto sféru pocítí ten, kdož má TUTÉŽ žádost, jest v srdci svém jat a naplněn ROZKOŠÍ; neboť žádost i její rozkoš tvoří jediný celek, ježto to, co si kdo žádá, jest mu i příjemno.** Z té příčiny **duch se tam obrací a rozradostněným srdcem tam touží; neboť dosud neví, že jsou tam takové trýzně, a i ten, kdož to ví, přece jen tam touží; neboť v duchovním světě nikdo nedovede odporovati své žádosti, ježto žádost náleží jeho lásce, a láska jeho vůli, a vůle jeho přirozenosti, a každý tam jedná podle své přirozenosti.** Jestliže tedy duch sám sebou, čili z volného svého rozhodnutí dospěje ke svému peklu a vstoupí v ně, tu bývá nejprve přátelsky uvítán a má tudíž za to, že přišel mezi přátele; to však trvá jen několik hodin; zatím bývá prozkoumán, jak hluboko sahá jeho zchytralost, a tudíž jakou má cenu. Je-li prozkoumán, počnou naň dorážeti rozmanitým způsobem, znenáhla silněji a prudčeji, což děje se tím, že bývá zaváděn vždy dále a hlouběji do pekla, nebol čím více dovnitř a čím hlouběji tam se přichází, tím horší jsou duchové. Po dorážení započnou proti němu zuřiti prostřednictvím trestů a to tak dlouho, až ho učiní otrokem. Ježto však tam ustavičné vznikají vzpoury, nebo každý tam chce býti nejvyšším a plane nenávistí ke druhému, tu vznikají stále nové a nové útoky, a tak mění se scéna za scénou. Proto ti, kdož stali se otroky, bývají pouštěni na svobodu, aby šli novému ďáblu na pomoc k ujařmení jiných, a ti, kteří nechtí se podrobiti a na pokyn poslouchati, bývají opět nejrozmanitějším způsobem trýzněni, a tak pokračuje to dále. Toto trýznění jsou ona muka pekelná, kteráž zovou se pekelným ohněm.

(575)

Skřípěním zubů jsou ustavičné spory a boje nepravd mezi sebou, a tudíž i těch, kdož trvají v nepravdách; jest rovněž spojeno s pohrdáním jinými, s nepřátelstvím, vysmíváním se, pošklebky, rouháním, což rovněž propuká ve všemožně vzájemně se drásají neboť každý bojuje pro svou nepravdu a zve ji pravdou. Tyto nesváry a boje jsou mimo peklo slyšeny jako skřípění zubů a proměňují se také skutečné ve skřípění zubů, jestliže tam vplývají pravdy s nebe. V těchto peklech jsou všichni ti, kdož přiznávali se k přírodě a popírali Božství, a v nejhlubších z těchto pekelných jsou ti, kdož se v tom utvrdili; poněvadž nepřijímají v sebe nijakého světla s nebe, a tudíž také nemohou v sobě nic viděti, jsou většinou tělesně smyslnými, jako ti, kdož v nic nevěří, než co vidí svými očima a chápají svými rukama, a proto veškeré klamy smyslů jsou jim pravdami, o něž také se svářejí. Toť jest příčinou, že jejich spory zdají se na poslech býti skřípěním zubů; neboť všeliká nepravda skřípe v duchovním světě, a zuby jsou souvztažné s nejposlednějšími věcmi v přírodě, jakož i s nejposlednějšími věcmi u člověka, jimiž jest tělesná smyslovost (II). Že v peklech jest skřípění zubů, viz u Matouše, VIII: 12.; kap. XIII: 42. 50.; kap. XXII: 13.; kap. XXIV: 51.; kap. XXV: 30.; u Lukáše XIII: 28.

(II) O souvztažnosti zubů, č. 5565. až 5568. Zubům souvztažní jsou ti, kdož jsou pouze smyslní a sotva mají nějaké duchovní světlo, č. 5565. Zub značí ve Slově [Božím] smyslovost, kteréž jest ultimem života člověka, č. 9052. 9062. Skřípění zubů ve druhém životě pochází od těch, kdož věří, NEBE A PEKLO

---

(63)

O zlomyslnosti a prohnanosti pekelných duchů.

(576)

Každý, kdo hlouběji myslí, a komu jest něco známo o činnosti jeho duše, může vědět a chápat, jakých předností před lidmi požívají duchové; neboť člověk ve své mysli může v jediné minutě být **více činným**, více myšlenek rozvinouti a usuzovati, nežli mohl by vysloviti a popsati za půl hodiny. Z toho vysvítá, jak velkou přednost má člověk, je-li ve svém duchu, tudíž stane-li se duchem; neboť jest to duch, který myslí, a této to jest, skrze něž duch vyjadřuje své myšlenky řečí nebo písmem. Z toho vyplývá, že člověk, kterýž po smrti stává se andělem, nabývá nevýslovné rozumnosti a moudrosti v porovnání s rozumností a moudrostí, kterou měl, když žil na světě. Neboť jeho duch dokud žil na světě, byl upoután na tělo a svým tělem byl ve světě přírodním. Proto to, co tenkrát myslel duchovně, vplývalo v přírodní představy, kteréž poměrně jsou sprosté, hrubé a temné, a nejsou způsobilé přijímati ony nescíslné věci, kteréž tvoří předmět duchovního myšlení, a zatemňují je, což pochází od **starostí na světě**. Jinak tomu jest, jestliže duch jest od těla odpoután a vchází do svého stavu duchovního, což se stává, když přejde z přírodního světa ve svět duchovní, kterýž jest mu vlastním. Že pak jeho stav co do myšlenek a náklonností převyšuje nekonečně jeho stav dřívější, zřejmě jest z toho, co právě bylo pověděno. Z toho vyplývá, že andělé myslí nevyslovitelné a nevyjádřitelné věci, a tudíž takové, které přírodní myšlenky člověka nemohou pojmouti; a přece každý anděl narodil se jako člověk a žil jako člověk, a tenkrát nezdál se sobě býti moudřejším nežli jiný, jemu podobný člověk.

(577)

Jak veliká jest moudrost a rozumnost andělů, tak veliká jest i zlomyslnost a prohnanost duchů pekelných; neboť okolnosti jsou jedny a tytéž, ježto duch člověka, když jest odpoután od těla, jest buď ve svém dobru nebo ve svém zlu, — duch andělský ve svém dobru a duch pekelný ve svém zlu. Neboť každý duch jest svým dobrem nebo svým zlem, poněvadž, jakž již častěji bylo řečeno a ukázáno, jest svojí láskou; proto tak, jako andělský duch myslí, chce, mluví a jedná ze svého dobra, tak pekelný duch činí ze svého zla. Jinak tomu bylo, dokud žil v těle; tehdy zlo lidského ducha bylo v poutech, kteráž každému člověku ukládá zákon, zřetel na zisk, na čest, na dobré jméno a obavy před ztrátou jich; proto zlo jeho ducha tehdy nemohlo propuknouti a projevit se, jaké samo v sobě jest; kromě toho zlo lidského ducha tehdy bylo ještě zahaleno a skryto ve vnější rozšafnosti, poctivosti, spravedlnosti a lásce ku pravdě a dobru; kteréžto věci takový člověk míval v ústech, a pokrytecky je předstíral se zřetele na svět, a pod nimiž zlo to bylo tak schováno a v temnosti ukryto, že on sám stěží věděl, že by v jeho duchu skrývala se tak veliká zlomyslnost a zchytralost, a že tudíž sám v sobě jest takovým ďáblem, jakým stane se po smrti, kdy jeho duch přijde sám do sebe a do své přirozenosti. Pak vychází najevo taková zlomyslnost, že převyšuje to veškeru věrohodnost; jsou tisíce věci, kteréž pak samy ze zla propuknou, a mezi nimi i takové, kteréž nelze vyjádřiti slovy nižádného jazyka. Jakého jsou druhu, bylo mi popřáno zvědět četnými zkušenostmi, ba dokonce i pocítiti, ježto Pánem mi bylo popřáno, bych svým duchem mohl býti v duchovním světě, a tělem zároveň ve světě přírodním. Mohu dosvědčiti, že jejich zlomyslnost jest tak veliká, že z tisíce věcí sotva jediná může býti popsána, jakož i že člověk, kdyby Pán ho nechránil, naprosto nemohl by býti z pekla vychvácen. Neboť **u každého člověka jsou právě tak duchové z pekla, jako duchové s nebe** (viz výše, č. 292., 293.); a Pán nemůže člověka chrániti, dokud člověk Božství neuznává a

nežije život víry a účinné lásky; neboť v opačném případě odvrací se, od Pána a obrací se k duchům pekelným, a jeho duch bývá naplněn toutéž zlomyslností. Nicméně však Pán odvrací člověka ustavičně ode zla, kteréž styky s oněmi duchy si přisvojuje a takofka k sobě přitahuje, a ne—li vnitřními pouty svědomí, kteréž on, popírá—li Božství, nepřijímá, odvrací ho Pán zevnějšími pouty, kterýmiž, jak výše bylo řečeno, jsou obavy před zákonem a jeho tresty, před pozbytím zisku a před ztrátou cti a dobré pověsti. Takový člověk arci může býti od zla odvracen rozkošemi své lásky, obavou před jich pozbytím a ztrátou, nemůže však býti uveden v duchovní dobro, neboť jakmile je v ně uváděn, ihned myslí na lest a podvod, zatím kdy dobro, poctivost a spravedlnost předstírá a selhává s tím úmyslem, aby jiné přemluvil a oklamal; tato úskočnost pojí se ke zlu jeho ducha, utváří je a činí, že stává se takovým zlem, jakým jest ve své podstatě.

(578)

Nejhorší jsou ti, kdož byli ve zlu pocházejícím ze sebelásky, a kteří zároveň ze své vnitřnosti podvodně jednali, — ježto podvodné smýšlení hlouběji vniká v myšlenky a úmysly, otravujíc je a tak ničí všecek duchovní život člověka. Většina jich jest vzadu v peklech, a bývají zváni **zlými anděly**, a tam jejich rozkoší jest, činiti se **neviditelnými**; jako **strašidla** jiné obletují a jim potají působí zlo, kteréž tak, jako zmije svůj jed, vůkol rozsévají; **ti bývají trestáni krutěji, než ostatní.** Ale ti, kdož nebyli podvodní a nebyli prosyceni zlomyslnou zchytralostí, ale přece jen byli ve zlu ze sebelásky, jsou sice též vzadu v peklech, ne však tak hluboko. Ti pak, kdož byli ve zlu z lásky ke světu, jsou v peklech vpředu a slují **duchové**; ti nejsou tak zlomyslní, to jest takovou nenávistí a pomstychtivostí naplněni, jako ti, kdož jsou ve zlu ze sebelásky, a tudíž nejsou ani tak lstiví a zchytralí, a proto jejich **pekla jsou mírnější.**

(579)

Bylo mi popráno zkušeností seznati, jak veliká jest zloba těch, kteří bývají zváni **zlými anděly**; **ZLÍ ANDĚLÉ nepůsobí a nevplývají v myšlenky, nýbrž v NÁKLONNOSTI; postřehnou je a větrí je jako psi v lesích větrí divokou zvěř; dobré náklonnosti, když je u někoho postřehnou, proměňují okamžitě ve zlé náklonnosti tím, že je rozkošemi někoho jiného podivuhodné řídí a převracejí, a to tak tajně a s takovým zlomyslným chytráctvím, že druhý nic o tom netuší, ježto oni střeží se bedlivě, aby nic nevniklo v jeho myšlení, ježto tím by se prozradili; u člověka usazují se pod zátylím.** Na světě bývali lidmi, kteří potměšile zmocňovali se myslí jiných tím, že je příjemnostmi jejich náklonností či žádostí řídili a přemlouvali. Pán však oddaluje je od každého člověka, u něhož jest ještě nějaká naděje v polepšení; neboť oni jsou tací, že nejen **ničí svědomí**, nýbrž mohou také **rozvířiti u člověka zděděné zlo, kteréž jinak zůstalo by v pozadí skryto.** Aby tedy člověk nebyl v to uveden, Pán zařídil to tak, že tato pekla jsou **úplně uzavřena**, a když člověk, který býval takovým zlým andělem, po smrti přichází do druhého života, jest ihned uvržen do svého pekla. Jsou—li pozorováni vzhledem k své úskočnosti a lstivosti, vypadají jako **zmije**.

(580)

Jaká jest **zloba pekelných duchů**, lze seznati z jejich **ničemných kousků**, kterých jest tolik, že pouhým jich **soupisem** vyplnila by se **celá kniha**, a kdyby měly býti popsány, několik knih; **takofka všechny tyto kousky jsou na světě NEZNÁMY.**

(580—1)

Jeden jich druh vztahuje se ke **ZNEUŽÍVÁNÍ SOUVZTAŽNOSTÍ**;

(580—2)

druhý ke **ZNEUŽÍVÁNÍ POSLEDNÍCH MEZÍ BOŽSKÉHO ŘÁDU** [ultim];

(580—3)

třetí ke **SDĚLOVÁNÍ A VPLÝVÁNÍ MYŠLENEK A NÁKLONNOSTÍ**, a to: **Obrácením se, pohledem, jakož i prostřednictvím jiných duchů** kromě nich samotných, a prostřednictvím **takových duchů, kteréž od sebe vysílají;**

(580—4)

čtvrtý k **PŮSOBENÍ FANTASIEMI.**

(580—5)

Pátý k **VYBAVENÍ SEBE** [ejectiones extra se] a tudíž i ku **ZPŘÍTOMNĚNÍ SEBE NA JINÝCH MÍSTECH**, nežli kde jsou svým tělem.

(580—6)

Šestý ku **PŘETVÁŘCE, PŘEMLouvÁNÍ a LŽI.**

Těchto umění nabývá duch zlého člověka sám sebou když jest od svého těla oddělen; neboť umění to kotví v přirozenosti jeho zla, v němž nyní jest. Těmito uměními navzájem se v pekle trýzní; ježto však veškerá tato umění kromě těch, která dějí se přetvářkou, přemlouváním a lží, na světě nejsou známa, nechci jich zde jednotlivě popisovati, ježto jednak nebylo by jim porozuměno, jednak také proto, že jsou hanebna.

(Připomínám, že těchto 6 kousků je malou ukázkou všeho toho, co dělají a jak manipulují s lidmi na Zemi i jinde. Pochopitelně k tomu používají mnoho schopností a technologií, které ani dnes neznáme – pozn. zpracovatele.)

(581)

Že trýzně v peklech jsou Pánem dopouštěny, má svou příčinu v tom, že zlo jinak nemohlo by býti udržováno v **mezích** a **kroceno**; jediným prostředkem krotiti je a držeti na uzdě, a udržovati pekelnou rotu v poutech, jest **strach před trestem**; není jiného prostředku; neboť bez strachu před trestem a trýzněním zlo vybuchlo by v zuření a celek by se rozpadl, jako království, v němž není zákona a trestu.

---

(64)

O zevnější podobě, poloze a množství pekel.

(582)

Ve světě duchovním čili ve světě, kdež jsou duchové a andělé, jeví se podobné věci, jako ve světě přírodním, čili ve světě, kdež jsou lidé, a to tak podobně, že co do zevnějšíku není NIJAKÉHO ROZDÍLU. Jeví se tam roviny, hory, pahorky a skály, a mezi nimi údolí a kromě toho i vodstvo a mnoho jiných věcí, které jsou na Zemi; nicméně však všechny tyto věci jsou duchovního původu, a proto jeví se očím duchů a andělů a nikoliv očím lidí, ježto lidé jsou ve světě přírodním. Duchovní bytosti vidí věci, které jsou původu duchovního, a přírodní bytosti vidí věci, které jsou původu přírodního. Proto člověk naprosto nemůže svým okem viděti věci, které jsou v duchovním světě, dokud není mu dáno, aby byl v duchu, anebo dokud nezemře, neboť pak stane se duchem; naopak zase ani anděl ani duch naprosto nemůže viděti nic ve světě přírodním, jestliže není u člověka, jemuž jest dáno s ním rozmlouvati; neboť oči člověka uzpůsobeny jsou ku přijímání světla přírodního světa, a oči andělů a duchů ku přijímání světla duchovního světa, ač

napohled mají zcela tytéž oči. Že duchovní svět jest takovýmto, nemůže pochopiti přírodní člověk, tím méně pak člověk smyslový, jímž jest ten, kdo nevěří v nic, nežli v to, co vidí svýma tělesnýma očima a co tělesnýma rukama může nahmatati, a tudíž co zrakem a pocitem v sebe pojal, a na základě čehož také myslí, a jehož myšlení jest tudíž materielní, nikoliv však duchovní. Ježto tedy duchovní a hmotný svět navzájem jsou si tak podobny, tu člověk po smrti má za to, že jest na světě, kde se byl zrodil a z něhož vyšel, z kteréžto příčiny smrt nazývána bývá pouze přemístěním se z jednoho světa ve svět podobný. Že existuje taková podobnost mezi oběma světy, viz výše, kdež pojednáváno jest o předobrazeních a zjevech v nebi (č. 170. až 176.).

(583)

Na místech vyšších jsou tam **nebesa**, na místech nižších **svět duchů**, pod tímto a pod oněmi jsou **pekla**. Duchové, kteří jsou ve světě duchů, nevidí nebesa, leda jestliže jest jim jejich vnitřní zrak otevřen; někdy však nebesa ukazují se jako mlhy anebo jako běloskvoucí oblaka. Příčina jest ta, že andělé nebesťi trvají ve vnitřním stavu pokud se týče rozumnosti a moudrosti, a tudíž jsou nedostupní pohledu těch, kteříž dlí ve světě duchů. Naopak duchové, kteří jsou na rovinách a v údolích, vidí se navzájem; jestliže však tam jsou od sebe odděleni, což se děje, jestliže jsou uvedeni do svých vniter, tu zlí duchové dobré duchy nevidí, dobří duchové však mohou zlé viděti, avšak odvracejí se od nich, a duchové, když se odvrátí, stanou se neviditelnými. Pekla rovněž není viděti, ježto jsou uzavřena; pouze vchody, kteréž slují branami, jsou viditelné, jsou—li otevřeny za tím účelem, aby tam jiní podobní duchové byli vpuštěni. Veškeré brány k peklu otevírají se směrem od světa duchů, a žádná směrem od nebe.

(584)

Pekla jsou všude, a to jak pod horami, pahorky a skalami, tak pod rovinami a údolími; otvory čili brány ku peklům, kteréž jsou pod horami, pahorky a skalami, jeví se oku jako **štěrbiny a skalní rozsedliny**, některé táhnou se do šířky a jsou velmi objemné, jiné jsou úzké a těsné, většina jich jest hrbolatá; všecky, pohlédne—li se do nich, zdají se býti zastíněné a tmavé; ale pekelní duchové, kteří tak jsou, jsou v takové světlosti, jaká bývá od řěavého uhlí; jejich oči jsou uzpůsobeny ku přijímání této světlosti, a to proto, ježto za svého života na světě byli v **čiré temnotě** vzhledem k **božským pravdám**, tím, že je popírali; naopak byli však v jakési světlosti vzhledem k nepravdě, tím, že ji odůvodňovali; proto zření jejich očí takto se utvářilo. Důsledkem toho také jest, že světlo nebeské jest jim čirou tmou a proto když vyjdou ze svých slují, nic nevidí; z toho zcela zřetelně vyplývá, že člověk tou měrou přichází do světla nebeského, jakou měrou uznává Božství, a utvrzuje v sobě věci nebeské a církevní; a že tou měrou přichází do temnoty pekelné, jakou měrou popírá Božství a utvrzuje se v tom, co přičí se věcem nebeským a církevním.

(585)

Otvory čili brány ku peklům, kteréž jsou pod rovinami a údolími, jeví se oku v různě podobě; některé z nich podobají se oněm pod horami, pahorky a skalami; některé vypadají jako jeskyně a sluje; některé jako veliké rozsedliny a rokle; některé jako bažiny a některé jako stojaté vody; všecky jsou **zakryté**, a **otevřeny jsou jen tehdy, když do nich bývají uvrhováni zlí duchové ze světa duchů**; a jsou—li otevřeny, prodírá se z nich buď jako **oheň s kouřem**, jaký bývá vídán v povětří při požárech; anebo jako **plamen bez kouře**, anebo jako **sazovitý čoud** z hořící výhně, anebo jako **mlhovitý výpar a hustý oblak**; slyšel jsem, že pekelní duchové nic takového **nevidí**, aniž pociťují, ježto prodlévají—li v tom, jsou tam jako ve své atmosféře a tudíž v příjemnosti svého života, a to proto, ježto souvztaží to se zlem a nepravdou, v nichž oni trvají, — **oheň** totiž souvztaží s **nenávistí** a **pomstychtivostí**, **kouř** a **saze** s **nepravdou** z nich **plynouce**, **plamen** se **zlem seblásky** a **mlhovitý výpar a hustý oblak** s **nepravdou**, ze zla toho pocházející.

(586)

Bylo mi též dáno popatřiti do pekel a **viděti, jak jsou uvnitř zařízena**; neboť jestliže se Pánu zlíbí, tu duch anebo anděl, který jest nahoře, může zrakem svým proniknouti až do nejnižšího pekla a viděti, jaké jest, nehledě k tomu, co je pokrývá; tak bylo i mně popřáno do nich popatřiti. Některá pekla jeví se očím jako **sluje a jeskyně ve skalách, táhnoucí se dovnitř, a pak šikmo anebo kolmo spadající do hlubin**. Některá pekla jeví se očím jako **úžlabí a doupata**, jaká mívají divoká zvířata v lese; některá podobají se **vylámaným štolám a chodbám**, jaké bývají v dolech, se šachtami, vedoucími k nejspodnější části. Většina pekel rozdělena jest na **tři části**; **VRCHNÍ ČÁST** zdá se býti uvnitř **temna**, ježto tam trvají v nepravdě, ze zla pocházející; **NIŽŠÍ ČÁST** zdá se však býti **ohnivou**, ježto tam trvají ve **zlu samotném**; neboť tma odpovídá nepravdě zla a oheň zlu samotnému. Ve **HLUBŠÍCH PEKLECH** jsou ti, kdož **vnitřněji jednali ze zla**, v **MÉNĚ HLUBŠÍCH** ti, kdož jednali **více zevně**, to jest, z nepravdy, ze zla pocházející. V některých peklech jest viděti jakoby **trosky spálených domů a měst**, v nichž bydlí a skrývají se pekelní duchové. V mírnějších peklech jest viděti jakoby **bídne chatrče**, kteréž místy jsou pohromadě a tvoří jakési **město se silnicemi a ulicemi**; v domech bydlí pekelní duchové, a mezi nimi jsou **ustavičné sváry, nepřátelství, tělesné tresty a bitky; na ulicích a silnicích loupež a drancování**. V některých peklech jsou **samé vykřičené domy**, kteréž ohavně vypadají a jsou naplněny všemožnou nečistotou a výkaly. Jsou tu i **temné lesy**, v nichž pekelní duchové jako **divoká zvířata** pobíhají, a jsou zde také **podzemní jeskyně**, do nichž utíkají se ti, kteří jinými jsou pronásledováni. Dále jsou tu **pusté krajiny**, kde vše jest neplodné a samá písčina, a tu a tam **hrbolaté skály**, v nichž jsou **sluje**, a místy opět jsou **chatrče**. Do **pustých krajin** bývají z pekla vyvrženi ti, kdož přestáli to nejhorší, zejména ti, kdož ve vynalézání a provádění prohnanych kousků a pletich na světě nad jiné byli zchytřali; takovýto život jest jejich koncem.

(587)

Pokud se zvláště týče polohy pekel, nemůže jí znáti nikdo, ba ani ne andělé v nebi, nýbrž jedině Pán. Jejich poloha v povšechném smyslu jest však známa podle stran světových, v nichž pekla se vyskytují; neboť pekla tak, jako nebesa, rozdělena jsou podle stran světových, a strany světové v duchovním světě určovány jsou základními náklonnostmi; neboť veškeré strany světové v nebi začínají Pánem, jakožto sluncem, kterýž jest východem; a ježto pekla jsou opakem nebes, tu počínají i jejich strany světové opakem, a tudíž západem, o čemž viz v oddílu o čtyřech stranách světových v nebi (č: 141. až 153.). Z toho vyplývá, že **pekla na západě jsou nejhorší a nejstrašlivější**, a že jsou tím horšími a strašlivějšími, čím jsou od východu vzdálenější, což poněkud se stupňuje. **V těchto peklech jsou ti, kdož na světě trvali v lásce k sobě a v důsledku toho pohrdali jinými, žili v nepřátelství se všemi, kdož nebyli jim přízniví, a tudíž i planuli nenávistí a pomstychtivostí k těm, kdož jich nevělebili a neoslavovali**. V **nejodlehlejších peklech** jsou ti, kdo náleževše k náboženství zvanému katolické, chtěli v něm býti ctěni jako bohové, a tudíž planuli nenávistí a pomstychtivostí ke všem, kdož neuznávali jejich moci nad dušemi lidí a nad nebem; ti chovají k těm, kdož se jim protíví, ještě totéž smýšlení, to jest tutéž nenávist a pomstychtivost, jakou měli na světě; jejich největší rozkoší bylo páchat ukrutnosti; to však ve druhém životě obrací se proti nim samotným; neboť ve svých peklech, jimiž jest naplněna **končina na západě**, **ZUŘÍ KAŽDÝ PROTI TOMU, KDOŽ MU UPÍRÁ BOŽSKOU MOC**. O tom však více budiž pověděno ve spisku »O posledním soudu a o ztroskotané Babylonii«. Kterak však uspořádána jsou pekla v této končině, nelze věděti, kromě toho, že největší zuřivci toho druhu jsou stranou k **půlnoční končině**, méně zuřiví k **polední končině**; tak ubývá divokosti pekel od strany půlnoční směrem ke straně polední a postupně také směrem k východu; směrem k **východu** jsou tam ti, kdož byli hrdí, nevěřice v Božství, přece však netrvali v takové nenávisti a pomstychtivosti, ani v takové šalbě, jako ti, kdož jsou **hlouběji k západu**. Na straně **východní** není nyní peklo; ti, kdož tam byli, byli přemístěni do **přední části končiny západní**. Na **půlnoční** a **polední straně** jest mnoho pekel; v nich jsou ti, kdož za svého života chovali **lásku ke světu** a proto byli v různém zlu, jakým jest: **ZÁŠTÍ, NEPŘÁTELSTVÍ, ZLODĚJSTVÍ, LUPIČSTVÍ, ZÁKEŘNICTVÍ, LAKOMSTVÍ, NEMILOSRDENSTVÍ;**

nejhorší toho druhu pekla jsou na straně půlnoční, nejmírnější na straně polední; jejich hrůzy—plnosti přibývá v tom poměru, čím jsou blížíší straně západní, a čím jsou vzdálenější strany východní, a ubývá jí směrem ke straně východní a rovněž i ke straně polední. Za pekly, kteráž jsou na straně západní, jsou **husté lesy**, v nichž zlí duchové pobíhají jako **divoká zvěř**; rovněž tak i za pekly na straně půlnoční. Za pekly na straně polední jsou **pouště**, o nichž výše bylo pojednáno. Tolik o **poloze pekel**.

(588)

Pokud se týče **množství pekel**, jest jich **PRÁVĚ TOLIK**, kolik jest andělských společností v **nebesích**, ježto každé nebeské společnosti odpovídá — jako její opak společnost pekelná. Že nebeské společnosti jsou **nesčetné**, a že všechny liší se podle **dobra lásky k Bohu, účinné lásky k bližnímu a víry**, viz v oddílu o společnostech, z nichž sestává nebe (č. 41. až 50.), jakož i v oddílu o nezměrnosti nebe (č. 415. až 420.). Právě tak pekelné společnosti, které rozeznávají se podle zla, opačného dobru. **Každé zlo jest nekonečně rozmanité, právě tak, jako každé dobro**; že jest tomu tak, nechápají ti, kdož mají jen jednoduchou představu o každém zlu, jako ku př. o pohrdání, nepřátelství, nenávisti, pomstychtivosti, šalbě, a jiném podobném. Jest však třeba, aby věděli, že **každé z těchto zel má tolik specifických rozdílů, a každý z nich opět tolik specifických čili zvláštních rozdílů, že by NESTAČIL celý svazek k jejich vypočtení**. Pekla podle různosti každého zla jsou tak náležitě rozdělena, že není nic uspořádanějšího a přesněji rozděleného. Z toho může býti zřejmo, že **pekla jsou nesčetná**, jedno bližší druhému, ono zase vzdálenější jiného, a to podle různosti zla v nejširším; užším a nejužším smyslu. Jsou také pekla pod pekly; existuje také spojení mezi některými pomocí **průchodů**, a existuje rovněž i spojení mezi mnohými pekly pomocí **výparů**, a to podle spřízněnosti jistého druhu a jistého způsobu zla s jinými. Jak velký jest počet pekel poznal jsem i podle toho, že **pekla jsou pod každou horou, pahorkem a skálou, a rovněž i pod každou rovinou a údolím, a že pod nimi rozprostírají se do délky, šířky a hloubky; slovem celé nebe a celý svět duchů jsou takorůzka podkopány, a pod nimi napořád jest peklo**. Tolik o množství pekel.

---

(65)

O rovnováze mezi nebem a peklem.

(589)

Aby něco mohlo existovati, **musí vše býti v ROVNOVÁZE**; bez rovnováhy není působení a protipůsobení; neboť rovnováha nastává mezi dvěma silami, z nichž jedna působí a druhá působí opačným směrem; **KLID, vznikající ze stejného působení a protipůsobení, zove se rovnováhou**. V přírodním světě existuje rovnováha v celku v i každé věci zvláště. Všeobecně existuje rovnováha v atmosférách, mezi nimiž spodní zpětně působí a odporují tou měrou, jak svrchní působí a dolů tlačí; v přírodním světě existuje i rovnováha mezi teplem a zimou, mezi světlem a stínem a mezi suchem a vlhkem; střední teplota jest rovnováhou; existuje též rovnováha mezi všemi subjekty **říše přírodní**, jež jest **trojí: Říše nerostná, rostlinná a živočišná**; neboť bez rovnováhy v nich nevzniká a netrvá nic. Všude jeví se jakési působení na jedné straně, a zpětné působení s druhé strany. Veškeré vznikání čili veškerý účinek děje se v rovnováze, děje se však tak, že **jedna síla působí a druhá nechává na sebe působiti, čili že jedna síla pudí a druhá puzení to přijímá, příslušně povoluje**. V přírodním světě to, co působí, a to co zpětně působí, bývá nazýváno **silou**, anebo též **snahou** [conatus]. V duchovním světě však sluje to, co působí a zpětně působí, **život** a **vůle**; život jest tam živou silou a vůle jest živou snahou, a **rovnováha sluje**

SVOBODU; vzniká a trvá tedy **duchovní rovnováha** čili **svoboda** mezi dobrem, působícím s jedné strany a mezi zlem, zpětně působícím s druhé strany, čili mezi zlem, které s jedné strany působí a dobrem, které zpětně působí s druhé strany. **Rovnováha mezi působícím dobrem a zpětně působícím zlem vyskytuje se u dobrých, naopak rovnováha mezi působícím zlem a protipůsobícím dobrem vyskytuje se u zlých.** Že existuje duchovní rovnováha mezi dobrem a zlem, má svůj důvod v tom, že veškeré projevoování se života člověka vztahuje se k dobru a ke zlu, vůle jest přijímající schránou. **Existuje i rovnováha mezi pravdou a nepravdou; to však závisí na rovnováze mezi dobrem a zlem;** rovnováha mezi pravdou a nepravdou jest taková, jako mezi světlem a stínem, kteréž působí v subjektech **říše rostlinné** jen tou měrou, jakou teplo a chlad jsou ve světle a ve stínu; že světlo a stín samy sebou nezpůsobují nic, nýbrž že teplo působí skrze ně, lze seznati ze světla a stínu, kteréž jsou právě tak v době zimní, jako v době jarní. Porovnání pravdy a nepravdy se světlem a stínem zakládá se na **souvztažnosti**; neboť **pravda jest souvztažna se světlem, nepravda se stínem, a teplo s dobrem lásky**, — a skutečně také **duchovním světlem jest pravda, duchovním stínem nepravda a duchovním teplem jest dobro lásky**; o čemž viz v oddílu, kdež pojednává se o světle a tepe v nebi (č. 126. až 140.).

(590)

Existuje ustavičná rovnováha mezi nebem a peklem; **z pekla ustavičně vane a stoupá vzhůru snaha konati zlo, a s nebe ustavičně vane a sestupuje dolů snaha, konati dobro; v této rovnováze jest svět duchů a že týž jest mezi nebem a peklem**, viz výše (č. 421. až 431.). Svět duchů jest proto v této rovnováze, ježto každý člověk po smrti vchází nejprve do světa duchů a zde jest v tomtéž stavu, v jakém byl na světě, což nemohlo by se státi, kdyby zde nebylo co nejuplněnější rovnováhy. Neboť tím všichni jsou zkoumáni, jací jsou, ježto zde jsou **zůstavení své svobodě, jakéž požívali na světě**; duchovní rovnováha jest svobodou člověka a ducha, jakž to právě v č. 589. bylo řečeno. Jakou jest svoboda každého jednotlivce, poznají andělé v nebi pomocí sdělování náklonností a myšlenek, z nich pocházejících; to jeví se očím andělských duchů podle cest, po nichž duchové chodívají; ti, kdož jsou dobrými duchy, chodívají po cestách, vedoucích k nebi, zlí duchové naopak chodívají po cestách, vedoucích k peklu. Cest skutečně jeví se na druhém světě; toť jest také příčina, proč ve Slově [Božím] cesta značí pravdy, vedoucí k dobru, a v opačném smyslu značí nepravdy, vedoucí ke zlu; proto také žítí, procházeti se a putovati značí ve Slově [Božím] pokroky života (*mm*); bylo mi často popřáno viděti takovéto cesty, rovněž i svobodné chození a procházení se duchů po nich, a to podle jejich náklonností a myšlení, z náklonností těch pocházejícího.

(*mm*) Cestování značí ve Slově [Božím] pokroky života, rovněž tak jítí, č. 3335. 4375. 4554. 4585. 4882. 5493. 5605. 5996. 8181. 8345. 8397. 8417. 8420. 8557. Jítí a choditi s Pánem značí přijímati v sebe duchovní život a žítí s Ním, č. 10.567. Procházeti se značí žítí, č. 519. 1794. 8417. 8420.

(591)

Příčina toho, že zlo ustavičně vane a vystupuje z pekla, a že dobro ustavičně vane a sestupuje s nebe, je ta, že každého ducha obklopuje DUCHOVNÍ SFÉRA, a tato sféra vyplývá a vychází ze ŽIVOTA NÁKLONNOSTÍ, a z nich pocházejícího MYŠLENÍ (*nn*); a ježto takováto životní sféra proudí z každého jednotlivce, proudí i z každé nebeské společnosti a z každé pekelné společnosti, a tudíž i ze všech zároveň, to jest z celého nebe a z celého pekla. Dobro vyplývá z nebe, ježto všichni tam trvají v dobru, a zlo vyplývá z pekla, ježto všichni tam trvají ve zlu. Dobro, kteréž s nebe vychází, jest vesměs od Pána; neboť andělé, kteří jsou v nebi, vesměs jsou zadržováni od svého propria a udržováni v propriu Páně, kteréž jest dobrem samotným; naopak duchové, kteří jsou v peklech, jsou vesměs ve svém propriu, a proprium každého jednotlivce není nic jiného, nežli zlo, a ježto není nic jiného, nežli zlo, proto jest peklem (*oo*). Z toho může býti jasno, že rovnováha, v níž jsou udržováni andělé v nebi a duchové v pekle, **není** taková, jako

rovnováha ve světě duchů; rovnováha andělů v nebi existuje tou měrou, jak chtějí setrvati v dobru, anebo jak žili v dobru na světě, a tudíž také, jak zlo měli v ošklivosti; rovnováha duchů v pekle naopak existuje tou měrou, jak chtějí setrvati ve zlu, anebo jak ve zlu žili na světě, a tudíž jak v srdci a duchu býti proti dobru zaujati.

(nn) **Duchovní sféra**, kteráž jest sférou života, vyplývá a vylévá se z každého člověka, ducha a anděla, a obklopuje jej, č. 4464. 5179. 7454. 8630. Vyplývá ze života jejich náklonností a myšlení, č. 2489. 4464. 6206. atd. Jakými duchové jsou, lze již z dálky poznati na jich sférách, č. 1048. 1053. 1316. 1504. Sféry ze zla jsou opačny sférám z dobra, č. 1695. 10.187. 10.312. Tyto sféry šíří se daleko v andělské společnosti podle jakosti a množství dobra, č. 6598. až 6613. 8063. 8794. 8797., a v pekelné společnosti podle jakosti a množství zla, č. 8794. 8797.

(592)

Kdyby Pán jak nebi tak i peklu nevládl, nebylo by nijaké rovnováhy, a ježto nebylo by rovnováhy, nebylo by nebe a pekla; neboť všecko, celek i jednotlivosti ve vesmíru, a to právě tak v přírodním jako v duchovním světě, existuje pomocí rovnováhy. Že jest tomu tak, může seznati každý rozumný člověk; kdyby byla pouze převaha na jedné straně a žádný odpor na druhé straně, to, co jest na obou stranách, vzalo by za své. Tak dále by se i ve světě duchovním, kdyby dobro nepůsobilo proti zlu, a kdyby jeho vzrůstání se neudržovalo se ustavičně v mezích; kdyby to jedině a výhradně Božství nečinilo, tu muselo by nebe i peklo a s nimi i celé lidské pokolení vzíti za své. Pravím, kdyby to jedině a výhradně Božství nečinilo, poněvadž proprium každého jednotlivce, jak anděla, tak ducha a člověka, není nic jiného, nežli zlo (viz výše č. 591.); proto nikdy nijaký anděl a nijaký duch nemohl by odolati zlu, které z pekla ustavičně vane, ježto svým propriem všichni tíhnou k peklu. Z toho vysvítá, že kdyby sám Pán nevládl jak nebem tak i pekly, nebylo by spásy pro nikoho. Kromě toho všechna pekla působí pospolu jako jediný celek; neboť zlo v peklech souvisí spolu tak, jako dobro v nebesích, a klásti odpor peklům, která jsou nesčetná a působí společně proti nebi a proti všem, kdož jsou v něm, — může pouze Božství, jedině z Pána vycházející.

(oo) Proprium člověka není nic, než zlo, č. 210. 21,5. 731. 874. 875. 876. 987. 1047. 2307. 2308. 3518. 3701. 3812. 8480. 8550. 10.283. 10.284. 10.286. 10.731. Proprium člověka jest peklem, které jest u něho, č. 694. 8480.

(593)

Rovnováhy mezi nebesy a pekly ubývá a přibývá podle počtu těch, kdož do nebe nebo do pekla se dostávají, **jichž každodenně jest mnoho tisíc**; znáti to a vycítiti, a podle toho, kam to převažuje, mírniti a do rovnováhy přiváděti, — **to naprosto nedovede nijaký anděl, nýbrž jedině Pán**; neboť Božství, od Pána vycházející jest všudy přítomno a vidí všude, kde se něco kolísá; anděl vidí jen to, co jest poblíže něho, ba začasť nevnímá v sebe ani to, co děje se v jeho společnosti.

(594)

Jak vše jest uspořádáno v nebesích i v peklech, a že celek i každý jednatel tam jsou ve své rovnováze, vysvítá poněkud z toho, co výše o nebesích a peklech bylo pověděno a ukázáno, že totiž všechny společnosti nebeské roztrženy jsou v nejpřesnějším pořádku podle dobra a jeho druhů a odrůd; a všechny společnosti pekelné podle zla a jeho druhů a odrůd; a že pod každou společností nebeskou jest opačně souvztažná společnost pekelná, z kteréžto opačné souvztažnosti vzniká rovnováha. Proto Pán stále pečuje o to, aby pekelná společnost. jsoucí pod tou kterou nebeskou společností, nenabyla převahy; a **jakmile počíná nabývatí převahy, bývá rozmanitými prostředky udržována v mezích a uváděna opět v pravý poměr rovnováhy**. Jest mnoho takových **prostředků**, z nich budťž zde připomenuty jen některé; některé prostředky vztahují se k **zesílené přítomnosti Páně**; některé k **užší pospolitosti a spojení jedné nebo více společností s jinými**;

některé k vypuzení nadbytečných pekelných duchů do pouští; některé k přemístění jednotlivců z jednoho pekla do pekla jiného; některé ke spořádání těch, kdož jsou v peklech, což rovněž děje se různě; některé k uzavření některých pekel hustšími a silnějšími příkrovy; rovněž tak spouštěním do větší hloubky, nemluvě ani o prostředcích jiných. Totéž děje se v nebesích, kteráž jsou nad oněmi pekly. Toto bylo pověděno, aby poněkud bylo známo, že jedině Pán činí opatření, by všude byla rovnováha mezi dobrem a zlem, a tudíž i mezi nebem a peklem; neboť na této rovnováze závisí spása všechněch v nebesích a všechněch na Zemi.

(595)

Jest třeba vědět, že pekla ustavičně na nebe útočí a snaží se je zničit, a že Pán ustavičně nebe ochraňuje tím, že ty, kdož v něm jsou, zadržuje od zlého, pocházejícího z jejich propria, a udržuje je v dobru, kteréž od Něho pochází. Bylo mi častěji popřáno pocítiti sféru, z pekla proudící, kteráž naprosto byla sférou snažení se po zničení jak Božství Páně tak i nebe; pozoroval jsem také několikrát kypění některých pekel; byly to snahy vyraziti ven a ničit. Naopak však nebesa nikdy na pekla neútočí, neboť božská sféra, od Pána vycházející, jest ustavičným snažením po spáse všechněch; a ježto ti, kdož jsou v peklech, nemohou býti spaseny, ježto všichni, kdož tam jsou, jsou ve zlu, a proti Božství, tu vzpoury v peklech, pokud jest to možno, bývají potlačovány, a běsnění udržováno v mezích tak, aby pekla příliš proti sobě nevybuchovala; to děje se NESČETNÝMI PROSTŘEDKY BOŽSKÉ MOCI.

(956)

Jsou dvě království, v něž nebe jest rozděleno, totiž **království nebeské** a **království duchovní**, o čemž viz výše (č. 20. až 28.); právě tak jsou dvě království, v něž pekla jsou rozdělena. Jedno z nich jest opačné nebeskému království, a druhé jest opačné duchovnímu království. To, jež jest opačné nebeskému království, jest na straně západní, a ti, kdož jsou v něm, slují zlými anděly [genií]; to, jež jest opačné duchovnímu království, jest na straně půlnoční a polední, a ti, kdož v něm jsou, slují duchové. Všichni, kdož jsou v **království nebeském**, jsou v lásce k Pánu, a všichni, kdož přebývají v **peklech**, která jsou tomuto království opačna, jsou v **sebelásce**. Všichni, kdož jsou v **duchovním království**, jsou v lásce k bližnímu, ale všichni, kdož jsou v **peklech**, jež jsou opačná tomuto království, jsou v lásce ke světu. Z toho jest zřejmo, že **láska k Pánu** a **láska k sobě** jsou **vzájemnými opaky**; a právě tak i **láska k bližnímu** a **láska ke světu**. Pán stále o to pečuje, aby z pekelných, opačných nebeskému království Páně, nic nevplývalo k těm, kdož jsou v duchovním království; kdyby se tak stalo, tu duchovní království bralo by za své; příčiny viz výše (č. 578., 579.). To jsou DVĚ VŠEOBECNÉ ROVNOVÁHY, kteréž Pán ustavičně neporušeně udržuje.

---

(66)

Člověk jest ve svobodě rovnováhou mezi nebem a peklem.

(597)

Výše bylo pojednáno o rovnováze mezi nebem a peklem a bylo ukázáno, že tato rovnováha jest rovnováhou mezi dobrem, které jest s nebe a mezi zlem, které jest z pekla, že jest tedy rovnováhou duchovní, kteráž co do své podstaty jest svobodou. Ale duchovní rovnováha jest co do své podstaty svobodou proto, poněvadž jest rovnováhou mezi dobrem a zlem, a mezi pravdou a nepravdou, což jsou věci duchovní; proto schopnost, chtítí dobro nebo zlo, mysliti pravdu nebo nepravdu, jedno z obojího si vyvoliti, jest onou svobodou, o níž zde jest řeč. **Tuto svobodu poskytuje Pán každému člověku a nikdy mu jí nebere; ona sice svým původem nepatří**

člověku, nýbrž Pánu, poněvadž jest od Pána, jest však člověku zároveň se životem jako jeho vlastní darována; děje se to za tím účelem, aby člověk mohl býti polepšen a spasen, neboť bez svobody není nijakého polepšení a spásy. Každý z jisté rozumové intuice může seznati, že spočívá to ve **svobodě člověka**, smýšleti zle nebo dobře, upřímně nebo neupřímně; a že může smýšleti a jednati dobře, upřímně a spravedlivě, nikoli v však zle, neupřímně a nespravedlivě z příčiny duchovních, mravních a občanských zákonů, jimiž jeho zevniternost udržována jest v poutech. Z toho vysvítá, že duch člověka (a on to jest, kterýž myslí a chce) požívá svobody, nikoliv však zevniternost, jež mluví a jedná leda jen podle výše uvedených zákonů.

(598)

Že člověk nemůže býti polepšen, jestliže neměl by svobody, má svou příčinu v tom, že zrodil se ve zlu všelikého druhu, kteréž nejprve musí býti odstraněno, aby mohl býti spasen; a nemůže býti odstraněno dříve, dokud člověk ho v sobě nevidí a neuznává, a poté, dokud nepočne v ně nesvolovati, až posléze si je oškliví; teprve pak bývá odstraněno. To nemohlo by se státi, kdyby člověk NEBYL JAK V DOBRU TAK I VE ZLU; neboť z dobra může viděti zlo, nikoliv však ze zla dobro. Duchovnímu dobru, na něž člověk může mysliti, učí se od dětinství ze čtení Slova [Božího] a z kázání; a mravnímu a občanskému dobru učí se ze života ve světě; tok jest prvá věc, proč člověk musí požívat svobody. Druhou věcí jest, že člověku nic není přivlastněno, než to, co děje se z náklonnosti, příslušející některé jeho lásce; jiné věci sice mohou do něho vstoupiti, avšak ne dále, než jen v myšlení, tedy ne ve chtění; a co nepronikne až ve chtění člověka, nestává se jeho majetkem; neboť myšlení běže to, což jeho jest, z paměti, vůle však běže to ze samotného života. Nic není nikdy svobodno, co nepochází z vůle, čili, což totéž jest, z náklonnosti, příslušející lásce; neboť vše, co člověk chce, čili co miluje, to činí svobodně. Z toho vyplývá, že svoboda člověka a náklonnost, příslušející jeho lásce čili jeho vůli, tvoří jediný celek; proto tedy člověk požívá svobody, aby pravda a dobro mohly v něm působiti, čili aby mohl je milovati a aby tak ony staly se jako jeho majetkem. Slovem, cokoliv svobodně nevchází ke člověku, nemá trvání, ježto nepřísluší to jeho lásce čili jeho vůli, a co lásce čili vůli člověka nepřísluší, nepřísluší jeho duchu; neboť podstatou lidského ducha jest milovati čili chtíti; pravím, milovati čili chtíti, ježto co člověk miluje, to chce. Toť tedy příčina, proč člověk nemůže býti polepšen jinak, nežli ve svobodě. Více však o svobodě člověka viz v **Nebeských tajemstvích** na místech níže uvedených.

(599)

Aby člověk požíval SVOBODY TAK, BY MOHL BÝTI POLEPŠEN, jest svým duchem spojen s nebem a s peklem; neboť u každého člověka jsou duchové z pekla a andělé s nebe; duchy z pekla jest člověk ve SVÉM ZLU, anděly s nebe člověk jest však v DOBRU OD PÁNA, a tudíž v DUCHOVNÍ ROVNOVÁZE, to jest ve SVOBODĚ. Že každému člověku přidružení jsou andělé s nebe a duchové z pekla, viz v oddílu o spojení nebe s lidským pokolením, č. 291. až 302.

(600)

Jest třeba věděti, že spojení člověka s nebem a s peklem **není bezprostřední** s nimi, nýbrž **zprostředkované duchy**, kteříž jsou ze **SVĚTA DUCHŮ** (*intermediální svět dle Nového zjevení – pozn. zpracovatele*). **Tito duchové jsou při člověku, avšak žádný duch z vlastního pekla nebo z vlastního nebe. Zlými duchy ve světě duchů člověk spojen jest s peklem, a dobrými duchy, kteří tam jsou, spojen jest s nebem; ježto jest tomu takto, jest svět duchů ve STŘEDU mezi nebem a peklem, a tam jest vlastní rovnováha.** Že svět duchů jest uprostřed mezi nebem a peklem, viz v oddílu o světě duchů, č. 421. až 431.; a že v něm jest vlastní rovnováha, viz v oddílu právě předcházejícím, č. 589. až 596. Z toho tedy vysvítá, **odkud člověk nabývá svobody.**

(601)

Budiž pověděno ještě něco o **duchách, kteří jsou člověku přiděleni**. Celá společnost může býti v pospolitosti s jinou společností a také s jiným jednotlivcem, buďsi tento kdekoliv, a to

prostřednictvím ducha, od ní vyslaného; tento duch sluje nosičem [subjectum] ostatních; právě tak jest tomu se spojením člověka se společnostmi v nebi a se společnostmi v pekle skrze duchy ze světa duchů, člověku přidělených. O tom viz v **Nebeských tajemstvích** na místech, ke konci této knihy uvedených.

(602)

Posléze dlužno vzpomenouti toho, co vštípeno jest člověku o jeho životě po smrti (což pochází ze vlivu nebe na člověka). Byli někteří z prostého lidu, kteří na světě žili v dobrou víru; ti byli uvedeni do téhož stavu, v jakém žili na světě, což může se státi každému, když: Pán to dovolí; a nyní bylo mi ukázáno, jakou měli představu o stavu posmrtném. Pravili, že někteří inteligentní na světě dotazovali se jich, co si myslí o své duši po životě na světě; k čemuž oni odvětili, že nevědí, co duše jest; byli dále otázáni, co věřili o svém stavu po smrti, k čemuž odpověděli, že věří, že budou jakožto duchové žít dále; dále byli tázáni, jakou víru mají o duchu; i pravili, že jest člověkem; byli otázáni, odkud jest jim to známo, i odpověděli, že vědí, že jest tomu tak. Oni inteligentní se divili, že sprostní mají takovou víru, oni pak nikoliv. Z toho vyplývá, že **každý člověk, který jest ve spojení s nebem, má COSI vštípeného o svém životě po smrti, kteréžto vštípení nepochází odnikud jinud, nežli ze vlivu s nebe, to jest skrze nebe od Pána prostřednictvím duchů, kteří ze světa duchů člověku jsou přiděleni;** a že vštípeno jest to těm, u nichž svoboda myšlení není utlumena přijatými a rozmanitě odůvodněnými zásadami o lidské duši, kterouž oni prohlašují buď jen za pouhé myšlení, anebo za jakýsi oduševnělý princip, jehož sídlo hledají v těle, kdežto zatím duše není ničím jiným, nežli životem člověka, DUCH však jest člověkem samotným, a pozemské tělo, které nosí na světě, jest jen služebný nástroj, skrze nějž duch, jímž jest sám člověk, přiměřené jedná ve světě přírodním.

(603)

To, co v tomto díle bylo pověděno o nebi, o světě duchů a o pekle, bude se zdáti nejasné těm, kteří **nemají** záliby v poznávání duchovních pravd; **jasné však bude to těm, kdož mají v tom zálibu**, zejména pak těm, kdož jsou v **náklonnosti ku pravdě pro pravdu samotnou**, to jest, kdož milují pravdu, protože jest pravdou; neboť cokoliv člověk miluje, to se světlem vniká do představ mysli, zejména jestliže pravda jest milována, ježto veškerá pravda jest ve světle.

---

(67)

Výbor z díla „Nebeská tajemství“ o svobodě člověka, o vlivu a o duchách, jimiž děje se sdělování.

O SVOBODĚ. **Veškerá svoboda přísluší lásce, ježto člověk to, co miluje, činí svobodně,** č. 2870. 3158. 8987. 8990. 9585. 9591. Ježto svoboda přísluší lásce, jest životem každého jednotlivce, č. 2873. Nic nejví se býti nám vlastním, leč to, co ze svobody pochází, č. 2880. Jest nebeská svoboda a pekelná svoboda, č. 287C. 2873. 2874. 9589. 9590.

Nebeská svoboda přísluší nebeské Lásce, čili lásce k dobru a ku pravdě, č. 1947. 2870. 2872. A ježto láska k dobru a k pravdě jest od Pána, jest i vlastní svobodou, dáti se vésti Pánem, č. 892. 905. 2872. 2886. 2890. 2891. 2892. 9096. 9586. 9587. 9589. 9590. 9591. Pán znovuzrozením uvádí člověka do nebeské svobody, č. 2874. 2875. 2882. 2892. Svoboda člověka jest nutná, aby mohl býti znovuzrozen, č. 1937. 1947. 2876. 2881. 3145. 3146. 3158. 4031. 8700. Jinak láska k dobru a pravdě nemohla by býti člověku vštípena, aniž mohla by mu býti

přisvojena jako zdánlivě jeho vlastnictví, č. 2877. 2879. 2880. 2888. Nic, co děje se z přinucení, nespojí se s člověkem, č. 2875. 8700. Kdyby člověk přinucením mohl být polepšen, byli by všichni spaseni, č. 2881. Nucení jest při znovuzrovnání škodlivé, č. 4031. Veškerá bohoslužba, konaná svobodně, jest skutečnou bohoslužbou, nikoliv však ta, která koná se z donucení, č. 1947. 2880. 7349. 10.097. Pokání musí se dít ve stavu svobody; pokání z přinucení nemá ceny, č. 4392. Jaké jsou stavy při nucení, č. 8392.

Člověku jest dáno, že může jednati podle svobodného úsudku [ratio], aby dobro mohlo mu býti opatřeno, a proto člověk požívá svobody, mysliti a chtíti také zlo, ba je i konati, pokud mu v tom zákony nebrání, č. 10.777. Pán udržuje člověka mezi nebem a peklem, a tudíž i v rovnováze, aby byl svoboděn a tak mohl se polepšiti, č. 5982. 6477. 8209. 8987. Co jest ve stavu svobody vštípeno, trvá, nikoliv však to, co přinucením bylo vštípeno, č. 9588. Proto nikomu neodnímá se svoboda, č. 2876. 2881. Nikdo není Pánem donucován, č. 1937. 1947.

Přinucovati sama sebe děje se na základě svobody, nikoliv však býti přinucovánu, č. 1937. 1947. Člověk má se nutiti k tomu, aby odolával zlu, č. 1937. 1947., a rovněž i ke konání dobra, a to, jako by to sám činil, avšak uznávati, že jest to od Pána, č. 2883. 2891. 2892. 7914. Člověk má větší svobodu v bojích pokušení, v nichž vítězí, ježto tehdaž člověk vnitřně nutí se klásti odpor, ačkoliv zdá se to býti jinak, č. 1937. 1947. 2881.

Pekelnou svobodou jest, dáti se vésti sebeláskou a láskou ke světu, a jejich žádostmi, č. 2870. 2873. Ti, kdož jsou v pekle, neznají jiné svobody, č. 2871. Nebeská svoboda jest od pekelné svobody tak velice vzdálena, jako nebe od pekla, č. 2873. 2874. Pekelná svoboda, již jest dáti se vésti sebeláskou a láskou ke světu, není svobodou, nýbrž otroctvím, č. 2884. 2890., ježto otroctví jest, dáti se vésti peklem, č. 9586. 9589. 9590. 9591.

O VLIVU. Vlivem působí všechny věci, na něž člověk myslí a jež chce; z vlastní zkušenosti, č. 904. 2886. 2887. 2888. 4151. 4319. 4320. 5846. 5848. 6189. 6191. 6194. 6197. 6198. 6199. 6213. 7147. 10.219. Že člověk může věci pozorovati, o nich přemýšleti a analyticky usuzovati, jest důsledkem vlivu, č. 5288. 4319. 4320. Člověk nemohl by žíti ani jediného okamžiku, kdyby odňat mu byl vliv z duchovního světa; podle zkušenosti, č. 2887. 5849. 5854. 6321. Život, kterýž vplývá od Pána, mění se různě podle stavu člověka a podle toho, jak jest přijímán, č. 2069. 5986. 6472. 7343. U zlých dobro, kteréž vplývá od Pána, převrací se ve zlo, a pravda v nepravdu; podle zkušenosti, č. 3643. 4632. Dobro a pravda, kteréž vplývají od Pána, jsou v tom poměru přijímány, v jakém nestojí jim v cestě zlo a nepravda, č. 2411. 3142. 5828.

Veškeré dobro vplývá od Pána, a veškeré zlo z pekla, č. 904. 4151. Člověk dnes věří, že vše jest v něm a z něho, kdežto ono to vplývá, což vysvítá z nauky církevní, že vše dobré pochází od Boha a vše zlé od ďábla, č. 4249. 6193. 6206. Kdyby však člověk věřil podle oné nauky, neosvojoval by si zla a dobro nepokládal by za své vlastní, č. 6206. 6324. 6325. Jak blažený byl by život člověka, kdyby věřil, že od Pána vplývá veškeré dobro a z pekla veškeré zlo, č. 6325. Ti, kdož nebe popírají, anebo nic o něm nevědí, nevědí rovněž, že odtamtud pochází jakýsi vliv, č. 4322. 5649. 6193. 6479. Co jest vliv, přirovnáním znázorněno, č. 6128. 6190. 9407.

Vše, co náleží k životu, plyne z prvotního zdroje života, ježto z něho pochází, a plyne nepřetržitě, a tudíž od Pána, č. 3001. 3318. 3337. 3338. 3344. 3484. 3619. 3741. 3742. 3743. 4318. 4319. 4320. 4417. 4524. 4882. 5847. 5986. 6325. 6468. 6469. 6470. 6479. 9276. 10,196. Jest vliv duchovní, a nikoliv fyzický, a tudíž vliv z duchovního světa do světa přírodního, a NIKOLIV vliv přírodního světa do světa duchovního, č. 3219. 5119. 5259. 5427.

5428. 5477. 6322. 9110. 9111. Vliv VNIKÁ vnitřním člověkem ve člověka zevnějšího, čili duchem do těla a nikoliv obráceně, poněvadž duch člověka jest ve světě duchovním a tělo ve světě přírodním, č. 1702. 1707. 1940. 1954. 5119. 5259. 5779. 6322. 9380. Vnitřní člověk jest v duchovním světě a zevnější ve světě přírodním, č. 978. 1015. 3628. 4459. 4523. 4524. 6057. 6309. 9701. až 9709. 10.156. 10.472. Zdá se sice, jakoby u člověka existoval vliv zevnějšíku na vnitro, jest to však klam, č. 3721. U člověka jest vliv v jeho rozumovost a skrze ni ve věci vědecké, a nikoliv obráceně, č. 1495. 1707. 1940. Jaký jest pořad vlivu, č. 775. 880. 1096. 1495. 7270. Jest jeden vliv bezprostředně do Pána a druhý prostřednictvím duchovního světa čili nebe, č. 6063. 6307. 6472. 9682. 9683. Vliv Páně děje se v dobro u člověka, a dobrem v pravdu, nikoliv však obráceně, č. 5482. 5649. 6027. 8685. 8701. 10.153. Dobro skýtá schopnost přijímati vliv Páně, neskytá jí však pravda bez dobra, č. 8321. Co plyne z myšlení, neškodí, škodí však to, co plyne ve vůli, poněvadž přivlastňuje se to člověku, č. 6308.

Jest jistý všeobecný vliv, č. 5850. Jím jest neustálé snažení, působiti přiměřené podle řádu, č. 6211. Tento vliv vniká v život zvířat, č. 5850., a rovněž i v předměty říše rostlinné, č. 3648. Na základě všeobecného vlivu přechází i myšlenka v řeč, a vůle v jednání a posunky u člověka, č. 5862. 5990. 6192. 6211.

O NOSIČÍCH. Duchové, kteří jsou od společností duchů vysíláni k jiným společnostem, jakož i k jednotlivým duchům, slují nosiči (subjecta), č. 4403. 5856. Sdělování ve druhém životě děje se pomocí takovýchto duchových poslů, č. 4403. 5856. 5983. Vyslaný duch, sloužící za nosiče, nemyslí sám ze sebe, nýbrž z těch, od nichž jest vyslán, č. 5985. 5986. 5987. Více o těchto duchách, č. 5988. 5989.

---

(68)

INDEX

Index sestaven podle anglického překladu. (Rotch edition of Swedenborg's works, Boston and New York, 1907.) Latinský originál díla indexu nemá. Pozn. překl.

A. Vyskytuje se často v hebrejském Slově [Božím].

Abraham. Co značí Abraham, Izák a Jakub, jakož i David, 526. Andělé nemyslí na osoby, 526. Nikdo z nich nebyl spasen bezprostředním milosrdenstvím, 526. Abraham, Lot, Josua a jiní viděli Pána jakožto člověka, 84.

ANDĚLÉ. Tvoří nebe, 7; všichni jsou z lidského pokolení, 311; znají a vycítují vliv života od Pána, 8; nic sobě nepřipisují, 9; všichni jsou formami účinné lásky, 17; báječné krásy, 17, 75, 80; láska září z nich, 17; Pán obrací jejich obličej k Sobě, 17, 142–144; přece však mají výhled i na jiné strany světa, 144. Nebeští a duchovní, 21–28; nebeští přijímají božské pravdy do života, 25, 26, 225; nikdy nerozumují o pravdách aniž zmiňují se o víře, 270; jsou v největší nevinnosti a nejbližší k Pánu, 280; duchovní andělé přijímají nejprve do myšlení, 25; nebeští přijímají více z Božského Dobra, duchovní více z Božské Pravdy, 133; nebeští a duchovní nepřebývají pospolu, 27; nemohou přecházeti z nebe do nebe, 35, 146; nebeští vedeni jsou Pánem bezprostředně, duchovní zprostředkovaně, 208, 215. Zprostředkující nebesko — duchovní společnosti, 27; v přírodním nebi duchovně — přírodní a nebesko — přírodní, 31; vnitřní a zevnější část v každém nebi, 32. Blížkost

na základě podobnosti v dobru 42–46, 193, 205; roztřídění podle dobra, 43; podle druhu a stupně lásky, 149; někteří z nejlepších žijí odděleně, 50; změna místa změnou stavu 192; v nižším nebi nevidí nebesa nahoře, leč toliko jako oblak, 209; ve vyšším nebi vidí ty, kdož jsou dole, ale nemluví s nimi, 209; vidí co jest jen poblíž nich samých a nevnímají v sebe, co děje se i ve vlastní jich společnosti, 594; mohou vníknouti ve vnitřní myšlení a paměť člověka, a tak s ním rozmlouvají, 246; skrze duchovní představy 168; ti, kdož rozmlouvají s anděly, vidí, co jest v nebi a andělé vidí, co jest na Zemi, 252; andělé vidění Swedenborgem jako hvězdy, 69. Andělé mají dokonalou lidskou podobu, 73–77; tak vidění Swedenborgem, 74; mají všechny smysly, 170; jsou viditelní toliko duchovním zrakem, 76; mají roucha, domy atd., ale dokonalé, 177, 183; města a paláce, 184, 185; změny stavu, 154–161, 166; zevnější věci souhlasné se mění, 156; příčina změny, 158; jsou ustavičně zdokonalováni, 221, 158, pozn. Každý anděl nebem v nejmenší podobě, 51–58, 73; má obecenství s celým nebem, 73. Andělé praví, že jsou v Pánu, 81; Pán jest u nich a v nich, 147; mají chápavost a světlo z Božské Pravdy a jsou nazýváni anděly světla, 128; mají moc z Božské Pravdy, 137, 228–233; jsou však zahaleni před Sluncem jakýmsi oblakem, 120; vidí Pána svými očima, ale On vidí je v čele, 145; mají tři stupně života, otevřené nebo zavřené, 208. Andělé nevědí nic o čase, 163, 165, 168; ani o prostoru, 191; jejich představa o věčnosti, 167; mluví pomocí duchovních a nikoliv přírodních představ, 168; méně moudří radí se s moudřejšími, a tito dotazují se Pána, 214; viz též 215; mají blaženost podle přijímání moudrosti, 266; jejich poměry a vyrazení, 489; jejich rovnováha 591; byli by propřiem taženi směrem k peklu, 592. Andělé jsou přítomni u každého člověka, 247, 391; nedívají se na zadní část hlavy někoho, 144; jejich moc nad duchy jejich pohledem, 232; jak jsou znázorňováni uměním, 74; jejich zaměstnání, 387–394. Označování ve Slově [Božím], 8, 391. Pán označen, jakožto anděl, 52; člověk označen, jakožto anděl, 314. Andělé radují se z nového Zjevení, 311.

Apoštolé. Jejich značení, 526, pozn.

Architektura. V nebi jest vlastní pravé umění, 185. Viz **Příbytky**.

Assyrie značí rozumovost, 307.

Atmosféra duchovního světa, 235, 462.

Barvy. Souvztaží s různostmi pravd, 179, 356. Bílá barva souvztaží s pravdou, 179, červená s dobrem, 179, pozn.

Beránek. Co značí, 110, 282.

Bílý. Co značí, 179. »Bílý kůň« citován, 259, 305.

Blaženost a radost. V nebesích, 395–414; vnitřní a duchovní, a tudíž vybraná, 395, 412; nebe plno blaženosti, 397; blaženost ve sdělování radostí, 399; skládá se z vykonávání užitečnosti, 403–405; nikoliv z nečinné chvály, 404; jest nevyhlášená, ježto jest v nejvnitřnějším vnitru, 409; 413; nemohla býti duchy snesena, 410; jeden stupeň ve druhém, 410; pocit nespočetných radostí, 413; nově přichází s touhou po sdělování, 414. Viz též **Příjemnost**.

Blížkost. Viz **Vzdálenost**.

Bližní. Kdo jest bližní a jak má býti milován, 15, 16, 64, pozn., 217, 390, pozn., 406, 481, pozn., 558.

Blouznivci a fanatikové, 249.

Bohatí. V nebi, 357–365; úděl těch, kdož zírali k Božství, 361; těch, kdož k Němu nezírali, 362; kdo jsou míněni bohatými, 365.

Bohoslužba. Bohoslužba Starých, 111; 188, pozn.; bohoslužba v nebi, 221–227; různost bohoslužby v různých společnostech, 56; pravá bohoslužba v nebi sestává ze života lásky, 222; upřímná bohoslužba sestává z vnitřní svatosti, 506.

Božská Láska. Září jako Slunce v nebi, 117, 127; její povaha a intenzita, 120; jest teplem nebes, 133, 136; její moc, 138; jest bytím, z něhož jest Božské Dobro a Božská Pravda, 139.,

Božská Moudrost. *Jest světlem v nebi, 131, 136.*

Božská Pravda. Jest Božstvím z Pána, 13, 140; vyplývá z Božské Lásky jako světlo ze slunce, 13; jest světlem nebes, 127–133, 518; má všecku moc, 137, 138, 231, 232; nikoliv v Pánu, ale od Pána, 139; nazývána Svatostí vycházející, 140; veškerá inteligence jest z ní, 179; dává formu nebi, 266, 270; jest Pánem v nebi, 271; božské pravdy vepsány ve vnitru andělů, 270.

Božské Člověčenství Páně, 78–86; výňatky z » Nebeských tajemství«, 101.

Božské Dobro. Připojeno k Božské Pravdě, jest dobrem lásky u andělů, 13; vychází z Pána k ultimům (posledním mezím) tvoříc božský řád, 107; jest teplem nebes, 177, 127, 133, 139; nikoliv v Pánu, nýbrž od Pána, 139; jest nevinností samotnou, 282.

BOŽSTVÍ. Božství jest Jediné, 2; tvoří nebe, 7 8; jest dobrem lásky a pravdy víry, 7; jest zvána Božskou Pravdou, 13, 140; v nebi jest láskou, 14, 17; ve třetím nebi jest zváno nebeským, v druhém duchovním, v prvním přírodním, 31; jest v lidské podobě, 78–86; veškeré věci existují z něho, 108; ti, kdož Božství popírají, nemají inteligence – jejich osud, 354; uznávati Božství a žítí zle jsou protiklady, 506.

Brány. Vchody; do světa duchů, 428; do člověka, 430; k peklům, 583, 585.

Býk. Značí přírodní náklonnosti, 110.

Bytí. Láska jest bytí života, 14; Božství jest bytím Páně života, 86; vůle člověka jest bytím jeho života, 26, 447, 474, pozn.

Celek. Každý celek sestává z mnoha částí, 56, 64, 267, 405.

Cesty. Cesty, vedoucí k nebi a k peklům, 479, 520, 534, 590; značí pravdy nebo nepravdy, 479; povaha duchů zjevna tím, jaké cesty sobě volí, 496.

Cicero ve druhém světě, 322.

Církev. Církev tak, jako nebe, sestává z mnoha společností, 57. Celá církev zahrnuje v sobě všechny, kdož uznávají Pána a žijí v účinné lásce, a jest v očích Páně jako jediný člověk, 305, pozn., 308, 318, pozn., zejména kde jest Slovo [Boží] a Pán znám, srdcem a plícemi, 308, 328.

Cizoložství. Obecné v Církvi, 374. Láska k nepravdě, spojená se zlem, 374. Kterak posuzováno jest od andělů a jak nebe se jí uzavírá, 384. O jistém, který projevoval cizoložství, 385. Rozkoše

postupující směrem k peklu, 386.

Čas. Čas v nebi, 162–169; andělé neznají času, nýbrž změny stavu, 163, 165, 168; čas značí stavy, 165; naše chápání času závisí mnoho na našem stavu, 169; časy na světě od slunce, 164; časové dnů a let, 155, 166.

Čelo značí nebeskou lásku, 145, pozn., 251.

Čichový smysl, 402, 462.

Činnosti (funkce) andělů v nebi, 387–394; zvláštní v každé společnosti, 387, od sebe odlišné, 391; církevní, občanské a domácí, 388; podřaděnost za účelem užitku, 389, 390; péče o dítky, o nové příchodce, o lidi, 391; jest o ně pečováno od Pána, 391; činnosti všeobecné a zvláštní, 392; církevní úřady, 393 úřady správy, 393; všechna práce v nich s blažeností z lásky k užitečnosti, 393. Souvztažnost s užitečností každého díla, 394.

Činy. Viz Skutky.

Čísla. Co značí; písmo psané v číslicích chová v sobě všeobecné představy, 263.

ČLOVĚK. Jest člověkem z vůle a rozumu, 26, 60, 61; má tři stupně, 30, 33, 39; má obecenství s nebesy co do vnitřnosti, 30, 33; skrze souvztažnosti, 114; svým vnitřem člověk jest a má býti spojen s Pánem a žije věčně, 39, 435; jest církvi v nejmenší podobě, 57; jest andělem a nebem, jak přijímá nebe, 73; jest člověkem, jak přijímá Pána, 80; co má společného s anděly a co různého, 57; v něm různé věci působí jako jediný celek, 64; co míněno slovy: »Člověk, to jest anděl«, 74. Člověk představuje si Boha v lidské formě, 82; v něm jest duchovní svět a přírodní svět, 90; vnitřní člověk zván duchovním, a zevnější přírodním, 92; člověk obrazem nebes ve vnitřní, nikoliv zevnější formě, 99; člověk podobá se zvířatům co do svého člověka přírodního, 110; přirovnáván ke zvířatům v obecné mluvě, 110; spojen s nebem, žije—li podle Božského řádu, 112; jeví se krásným nebo zruďným podle své jakosti; má moc z pravdy a dobra, 137; může býti obrácen k Pánu co do své rozumovosti, 153; nemůže ani kroku učiniti bez vlivu s nebe, 228; za zlatého věku rozmloval s anděly kterak ztratil tuto schopnost, 252; od té doby stávalo se tak zřídka, 253 provázen dobrými a zlými duchy, 292, 599; veden Pánem prostřednictvím duchů, 296; může toliko tak býti přiveden zpět k řádu, 296; požívá vlivu nikoliv do myšlenek, nýbrž do náklonností k dobru a pravdě, anebo ke zlu a nepravdě, 298; kterak jeho svoboda jest uchována, 298; kdyby člověk věřil, nepokládal by dobro za svou zásluhu a zlo nemohlo by mu býti připočteno, 302; stvořen, aby stal se andělem, 315, 420; nerodí se tak, jako zvířata, v řádu života, 352; ani jediný není takový, jako jiný, 405; zrozen ve všelikém zlu, 424; spojen prostřednictvím duchů s jistou společností nebe nebo pekla, 294, 438, 497, 510; po smrti vchází do této společnosti, 438; není ho viděti v této společnosti, když žije na Zemi, leč když odtahován od těla myslí, 438; jeho stav, když jest vytržen z těla, 440; přijde—li do své společnosti; jest doma, 479; viz též 510; po smrti zůstává na věky ve své panující lásce, zkušenost 480, 510; sám sebou není nic, jen zlo, 484; na světě není v tomtéž stavu, jako jeho pekelná společnost, nýbrž jako jest společnost ve světě duchů, 510; jest v nebi, uznává—li Božství a je—li poslušen Slova, 512; přitahován jest peklem do zla, a Pánem k dobru, 546, 548; koná dobro z Pána a zlo z pekla, 547; miluje—li zlo na světě, miluje je i v druhém životě, 547; kterak vrhá se do pekla, 548; je ve svobodě rovnováhou mezi nebem a peklem, 597–600; spojen je s nebem a peklem zprostředkované skrze duchy, 600; má vrozený dojem o životě po smrti, 602. **Největší Člověk**, 59, 94, 96, 217, 333.

Člověk – duch, 422, 456, 461; kterak stane se pravým duchem, 552.

Čtvero ročních počasí. Co značí, 155, 166.

David předobrazuje Pána, 216 pozn., 526.

Dcera značí náklonnost k dobru, 382. Snacha dobro, připojené ku pravdě, 382.

Délka. Co značí, 197, 307; v nebi od východu k západu, 197.

Den značí stav života, 155, 165.

Desatero. Zákony duchovního, mravního a občanského života, 531.

DĚTI. V nebi, 329–345. Jejich výchova, 4, 329–337, 342–344. Všecky jsou přijímány Pánem, 308, pozn., 329, a tvoří **třetinu nebe**, 4, viz též 416; nevědí, že žili na světě, ale zovou sebe dítkami Páně, 345; nevinné, ježto nemají vnitřní myšlení ani sobectví, poněvadž mysl nebyla ještě vytvářena, 27 7. Jsou pod obzvláštní péčí Páně tím, že dostává se jim vlivu ze třetího nebe, a to jest zdroj rodičovské lásky, 277. Jejich vnitro se utváří vlivem nevinnosti, 282; nejsou anděly, ale stanou se jimi, 330, 340; jejich stav jest výtečný z příčiny jejich nevinnosti, 330; jejich další poměry ve druhém životě, 331. Kdo o ně pečuje, 332; jejich nebe v krajině čela, 332, v krajině očí, 333; někteří z nich jsou duchovní, někteří nebeští, 333, 339. Jsou v nebi vyučováni předobrazeními, 353; něžnost jejich stavu, 336; spatření v zahradě, 337; představa o věcech, jakoby měly život, 338; vzrůst k prvé dospělosti, 340; mají dědičné zlo 342; jejich mluva, 343; vzpírání se duchům, 343; rozdíl od těch, kdož dospěli na světě, 345. Děti na Zemi špatně vychovávané, 344.

Diktování. Prorokům skrze duchy, 254; diktování Slova skrze všechna nebesa ke člověku, 259.

Dnešek. Co značí, 165.

DOBRO. Veškeré dobro jest věcí lásky, 23; nebeské a duchovní, 23; nekonečná rozmanitost, 41; každé dobro jest dobrem podle užitečnosti, 107; Božské Dobro vychází z Pána až k posledním mezím (ultimum), 107, veškeré věci vztahují se k dobru a pravdě, 9, 107, 138, 473; dobro víry jest pravdou z dobra, 118; každý ze všeobecného dobra nabývá svého vlastního dobra, 217. Každé dobro má svou příjemnost, jež jest věcí lásky, 285; jest poznáváno podle své příjemnosti, 288; má opačné zlo, 541. Dobro a pravda sloučeny tvoří jedinstvo, 372. Dobro a zlo jsou protikladné, 546.

Domy. Viz Příbytky.

Dospělí. Rozdíl mezi dospělými a těmi, kdož umírají za dětství, 345.

Drahokamy, 356, 489.

Dřevo. Co značí, 223; chrámy ze dřeva v duchovním království, 223.

DUCH. **Duchové,** kteří hledali jiné nebe, než Páně, 6; **dobří duchové** oprávnili autora říci, že jsou **lidmi**, 77; člověk má nyní obecenství s **duchy** a nikoliv s **anděly**, 246; **andělé** a **duchové** u každého člověka, 247, 292, tací, jako on jest, 295; duchové, kteří vstupují do těla člověka, 257; duchové vstupují do paměti člověka, ale nevědí, že jsou u člověka, a tak myslí si, že veškerá jeho paměť jest jejich vlastní, a používají ji, 292; zlí duchové dychtí zničit člověka, 292; jsou u něho, aby udržovali ho při jeho životě, 293; všichni duchové mají obecenství s nebem nebo s peklem, 294;

každý duch přísluší jisté společnosti nebe nebo pekla, 294; tak člověk jest přidružován k jisté společnosti, 294, 438; Dobří duchové přidružováni ke člověku Pánem, zlí přidružují se sami, 295; duchové jsou vyměňováni během věku člověka, 295; Bobří duchové jsou u zlého člověka, aby ho odvraceli ode zla, 295; člověk řízen Pánem skrze duchy, 296 ti, nikdy nevplývají svou vlastní pamětí, 298; duchové, kteří jsou příčinou truchlivosti, 299; učení diví se, když seznají v druhém světě, že mají všechny smysly, 313; nevědí určitě, ve kterém světě jsou, 582; touží vejíti do nebe, ale přiblíží-li se k nebi, pociťují bolest, 400, 518, 525; ti, kdož jsou v pekle, neodvážejí se prstu vystrčiti z něho, 400; někdy brání jsou do nebe za jakéhosi spánku, 411; kterak duchové jsou učeni o podstatě nebeské blaženosti, 412; kterak jsou vedeni ke svému domovu, 479; kdož jsou míněni duchy, 431; každý člověk jest duchem, 432–444; duch jest skutečný člověk, 433; někdy myslí i ve vystydlém těle, 433; člověk má ducha, nikoliv však zvířata, 435; co znamená, býti vytržen duchem, 441; duch po smrti zachová při sobě vše a žije jako dříve, 461; duchové nemyslí přírodně, nýbrž duchovně, 464; oč mnohem více jejich stav předčí stav člověka, 576; mají paměť a pokračují v moudrosti, 469; člověk – duch stává se duchem po druhém stavu, 552; zlí duchové odvracejí se od Pána, 552.

Duchové – nosiči, 255, 601. (Viz též výňatky z Nebeských tajemství za č. 603.)

Duchovní. To slove duchovní, co existuje ze **Slunce nebes**, 172; člověk stává se duchovním poznatkou, 356; **duchovnost** vplývá v přírodnost, nikoliv však naopak, 365, pozn.; duchovní pravdy, 468.

Duchovní svět. Existuje z Božství, 106; jeví se jako **přírodní svět**, jest však **duchovního původu**, 532.

Důstojnost připojovaná k nějaké výkonnosti, zakládá se na důstojnosti užitečnosti; všecka přisuzována jest Pánu, 389.

Duše. Jest **duch**, 432, 602.

Dvanáct. Co značí, 73, pozn., 307.

Dým. Co značí, 585.

Egypt značí přírodnost, 307.

Enthusiastičtí duchové, mylné pokládání za Ducha Svatého, 249.

Existování. Veškeré věci existují z Prvého, 9, 37, 304. U Pána tváním (existere) bylo Člověčenství, 86. — Výňatky z Nebes. tajem.; u člověka jest rozumem, 474.

Forma. V nejdokonalejší formě celky jsou takové, jako částice, 62, 72, 73. Vztahuje se k pravdě, a pravda jest formou dobra, 107. Forma nebes, 200–212. Vzniká ze řádu a jest mu přiměřena, 201. Tou měrou, jak někdo jest formou nebes, jest moudrý, 201–204; co jest býti formou nebes 454. Forma nejvnitřnějšího nebe jest nejdokonalejší, středního nebe méně, nejnižšího nejméně, 211, 459. Ze vlivu, 211. Forma nebe přirovnána k formě člověka, 212; z Božského Člověčenství, 212, z Pravdy čili Moudrosti, 266, 270. Člověk jest dokonalou lidskou formou po smrti, 453–460; krásnou podle lásky a života, 459. Každé dobro a pravda od Pána v lidské podobě, 460. Formy duchů v peklech, 553.

Gabriel. Andělská společnost, takto nazvaná, 52.

Geniové. Kdo jsou takto nazýváni, 123, 151, 578, 579, 596; obrácení k temnému předmětu, 123, 151; jakost a trestání, 578, 579; jejich pekla uzavřena, 579; jeví se jako zmije, 579.

Háj. Co značí, 111, 489.

Hebrejský jazyk. Così na způsob andělského, 237; jeho samohlásky, 241; spojka a, 241; così jako prvotního, 237, 260; staré písmo nebylo čtyřhranné, 260; list s nebe, psaný písmem hebrejským, 260.

Hlava. Co značí, 97, 145. Kdož jsou ve hlavě Největšího Člověka vynikají v dobru, 96. Andělé nepohlížejí na zátylí hlavy, 144; nebeští andělé vplývají do něho, 251; geniové usazují se pod zátylím, 579.

Hmat viz **Pocit**.

Holubice. Souvztaží s intelektuelními věcmi, 110.

Horečka těla 212, 413.

Hory a pahorky. Nebeští andělé přebývají na horách, duchovní na pahorcích; hory souvztaží s nebeskou láskou, pahorky s duchovní, 188.

Housenky. Instinkt a proměny, 108.

Hudba. Dovede vyjádřit rozmanité druhy citů, 241.

Hvězdy. Značí poznatky dobra a pravdy, 1, 119; andělé, vidění jakožto hvězdy, 69; kdo budou stkvíti se jako hvězdy, 348, 356.

Charita, viz **Účinná láska**.

Chléb. Jeho souvztažnost, 111, 340, pozn.

Choť. Pán tak nazýván, 180, 368, pozn.; značení, 368.

Chrám. Předobrazuje Božské Člověčenství, 187, viz též 197; chrámy v nebi, 221, 223; ze dřeva v nebeském království a zvány domy Božími, 223; z kamene v duchovním království, 223, 80, pozn.

Chřípě. Viz **Nozdry**.

Chudý. V nebi, 357–365; nejsou zde v důsledku své chudoby, 364; chudoba může právě tak sváděti na scestí jako bohatství, 364. Co značí ve Slově, 365, 420.

Inspirace. Viz **Vdechnutí**.

Instinkt. Viz **Pud**.

Izák. Viz **Abraham**.

Izrael. Co značí, 307; kámen Izraelův, 534.

Jakub. Viz **Abraham**.

Jaro. Co značí, 155, 166.

Játra. Co značí, 96, 217.

Jehla. Co značí ucho jehly, 365.

Jeruzalém. Církev Páně, 73, 187, 197, 307; jeho brány: Pravdy, vedoucí k dobru, 187, 307; jeho základy: Pravdy, na nichž církev jest založena, 187, 307; délka, šířka a výška, 197, 307; hradby a ulice, 306. **Nový Jeruzalém a jeho nebeská nauka**, citováno, 305.

Jho. Jho Páně jest lehké, 359.

Jih. Co značí, 148—151.

Jinoch. Značí porozumění pravdě, 368, pozn.

Jitro. Co značí, 155, pozn., 166, 289.

Kacířství. Kdo do něho upadá, 311, 455.

Kámen. Co značí, 223; chrámy v duchovním království z kamene, 223. Viz **Drahokamy**.

Kámen úhelný. Co značí, 534.

Kázání. V nebi, 221, 223, 259; stav a povinnosti kazatelů, 224, 393; všichni přísluší k duchovnímu království, 225; ustanoveni Pánem, 266; nejsou zváni kněžími, 226.

Kněží. Co předobrazují, 226, pozn.; kazatelé nejsou tak jmenováni v nebi, 226; nebeské království jest kněžstvím, 226.

Kniha života. Panující láska člověka 236; zapsána do celého člověka a tam zkoumána, 463. Vyčtena z paměti, 462, 463.

Konec. Pán a andělé mají zřetel toliko na konečný účel, jímž jsou užitečnosti, 112. Povšechným účelem v nebi jest obecné dobro, 418.

Kouř. Viz **Dým**.

Kozlové. Co značí, 110.

Království. Královstvím nebes jest duchovní království, 226. Nebe rozděleno ve dvě království, 20—28, 95, 133, 146, 148, 188, 213—215, 217, 223, 225, 241; království Boží, 20; strany nebeského království liší se od stran duchovního království, 146; v nebeském království Pán jest viděn jakožto Slunce, v duchovním jakožto Měsíc, 146; království Páně královstvím užitečného konání, 219, 361, 387; Pán králem nebes, 406, 407. Tři říše na zemi, 104.

Krása. Přírodní krása není podmíněna duchovní, 99. Duchovní krása jest poměrná k dobru, 131, a ke vnitřní lásce, 459. Krása andělů, 80, 414.

Kristus. Jméno dané od Páně Božské Duchovnosti, 24; způsobuje zdráhání se pohanů z příčiny špatného života křesťanů, 325.

Křest. Toliko znamením a připomínkou znouzrození, 329.

Květiny a záhony značí pravdy a vědomosti, 489, pozn.

Lakomství souvztaží se špínou, 363.

LÁSKA. Spojuje anděly, jest bytím života, je příčinou tepla, určuje jakost života, 14; dvě různé lásky v nebi, láska k Pánu a láska k bližnímu, nikoliv osobní, 15, nýbrž láskou k dobru a pravdě, 16. Láska jest přijímací schránou veškerých věcí nebe, 18; vybírá ze všech předmětů paměti, to, co jest s ní souhlasné, 18; nebeská láska skýtá moudrost 18; láska k Pánu a k bližnímu zahrnuje v sobě všechny Božské pravdy, 19; nebeská a duchovní láska, 23; ti, kdož mají na mysli obecné dobro, milují Pána, 64. Láskou k Pánu a k bližnímu jest konati užitečnost, 112; ten, kdo miluje všechny, jest milován Pánem, 217; z panující lásky, jak jeví se v řeči, andělé seznávají celý život, a toto jest »**knihou života**«, 236. Nebeská láska sobě žádá, aby to, co je její vlastní, náleželo i jiným, 268; opačná sebelásce, 557, 558. Láska k Pánu ve třetím nebi skládá se ze chtění a konání Božské Pravdy, 271; obrací vnitra k sobě a spojuje sebe s nimi, 272. Bytí milován Pánem jest milovati Ho, 350; lásky nebeské vplývají do člověka ze vnitřku a skýtají vnitřní blaženost, 396; andělskou láskou jest milovati bližního více než sebe samého, 406; láska vytváří člověka 474, 479. Lásky člověka tvoří království pod panující láskou, 477; šíří se do společností nebeských neb pekelných, 203, 477; nebeské lásky vedou člověka k nebi, pekelné k peklu, 481; láska, činy projevovaná, pravý život, setrvává i po smrti, 483; dvě lásky nebeské a dvě pekelné jsou souběžně protikladné, 555–596; pekelný ráz sebelásky, 555–564; baží vládnouti i nad Božstvím, 559; láska ke světu popsána, 565. Viz též Božství a Panování.

Ledviny. Co značí, 97; kdo jsou v oblasti ledvin, 95.

Léta. Co značí, 155, 165.

Levý. Co značí, 118.

Lidská forma (podoba). Typ k uspořádávání duchovních a nebeských věcí, 60; formou nebes, 59–67; sestává z částí, působících jako jediný celek, 63; různé společnosti v různých údech, 65; souvztažnost jednotlivých údů, 96, 97; nejnižší nebe souvztaží s údy člověka, 100.

Lidské pokolení. Nebe z lidského pokolení, 311–317, 417.

Lucifer. Značí ty, kdož jsou z Babylonu, 544.

Manželství a manželská láska. Nebeská, 281, 371, 372; znázorněna v pravém manželství, 374; manželská láska z nevinnosti, 281; manželství v nebi, 366–386; spojení dvou v jedinou mysl, 367; manželská dvojice zvaná jedním andělem, 367, 372; manželská láska sestává z chtění, aby to, co jeden má, měl i druhý, 369; jest spojením dobra a pravdy, 370; Božství vplývá do manželské lásky, 371; existuje nejprve v myslích, 373, 375; ti jsou v ní, kdo jsou v Božském Dobru

z Božských pravd, a nikdo v ní nemůže býti, kdo neuznává Pána, 376; pekelné manželství, 377; není manželské lásky mezi dvěma různého náboženství, nýbrž jest mezi těmi, kdož jsou v téže společnosti v nebi, a byla u Izraelitů v téže rodím nebo pokolení, 378; není ji mezi jedním manželem a několika ženami, 379; láska k panování ji ruší, 380; podobnost k manž. lásce, 381; může býti rozdílná v obou členech dvojice, 381; pravá jest zejména v nejvnitřnějším nebi, 381; její předobrazení viděno, 381; manželství v nebi liší se od manž. na Zemi, 382; kterak se vytváří, 383; kterak manželé na ni pohlíží, 384; blaženosti manželské lásky vzrůstají směrem k nebi, 386; manželé setkají se ve druhém světě a zůstanou při sobě podle svého stavu, 494.

Matka. Co značí, 382, pozn.

Melancholie. Viz **Těžkomyslnost.**

Měď značí přírodní dobro, 115. Měděný věk, 115.

Měsíc. Co značí, 1, 119; Pán viděn jakožto Měsíc, 118; temnost na místě měsíce, 122, 151.

Města v nebi, 184.

Michael. Andělská společnost, 52.

Milosrdenství. Z bezprostředního milosrdenství nikdo nemůže býti vzat do nebe, 54, 420, 480, 521–527; Božské milosrdenství působí skrze prostředky 480; jest ryzím milosrdenstvím, žádajícím si spasiti všechny, a nikdy neopouští člověka, 420, 522.

Míra. Značí jakost pokud se týče dobra a pravdy, 73, 307, 349.

Místa. Značí stavy, 192.

Mluva. Viz **Řeč.**

Moc andělů, 137, 228–233; nad zlými duchy, 232; příklad, 229; i v přírodním světě, 229; nikoliv z nich samotných, 230, 231; Božská Pravda má všecku moc, 231, 232; ti v oblasti paží mají největší moc, 231; pravdy z dobra mají moc, nepravdy nemají proti nim moci, 233, 539.

Mohamedáni na místech vyučování, 514–516.

Moudrost. Podle sdělování, 204, 268; z dobra, 241; moudrost andělů, 265–275; moudrost andělů převyšuje moudrost lidskou, 265, 266, 269; světlem nebes, 266; podle otevření vnitřnosti, 270, 270; vzrůstá k vnitřnosti nebeské, 270; moudrost anděla třetího nebe přirovnána k paláci a zahradě, 270; závisí na jejich lásce k Pánu, jest zdokonalována více slyšením, než zřením, 271; v nebi jest důsledkem osvobození od sebelásky, 272; andělé jsou v ní ustavičně zdokonalováni; nemůže však nikdy dosáhnouti přirovnání k moudrosti Božské, 272; všichni v nebi žádají si moudrosti jako pokrmu, 274; moudrosti přibývá směrem ke středu v každé společnosti, 275; jest jí v poměru k nevinnosti, 278, 341; moudří v nebi, 346–356, ti kdož milovali velice pravdu a dobro, 350; nepravá moudrost, 352, 353; jak jeví se vnitro moudrých v nebi, 356.

Mozeček. Jednotlivosti myšlení a vůle na něm zapsány, 463.

Mozeček malý, souvztaží s moudrostí, a nebeští andělé vplývají do něho, 251.

Mozek velký, souvztaží s rozumovostí, a duchovní andělé vplývají do něho, 251.

Mravní. Pohané žijí mravní život, 319; mravnost jest přírodní a duchovní, 319; mravní pravda, 468; u občanského života činností duchovního života, 529.

Muka. Co jsou **pekelná muka**, 573, 574; proč jsou dovolena v pekle, 581; muka zlých duchů při přiblížení se k nebi, 54, 400.

Mysl. Skládá se z **vůle** a **rozumu**, 277, 367,

Myšlenka. Sdělování myšlenek, 2; šíření do společností v nebi nebo v pekle, 203, 477; nikoliv ze sebe samého, 203; myšlenky andělů nejvnitřnějšího nebe nevnímány ve středním nebi, kromě občas jako cosi plamenného, ale myšlenku ze středního nebe jako jasný oblak v nejnižším nebi, 210; všecko myšlení jest z náklonnosti lásky, 236; představy andělů jsou obměnami (variace) světla, 239; jest vnitřní zření, 434, 532; zůstává po smrti, 461–409; každý člověk má vniternost a zevniternost, 499; jest formou vůle, 499; myšlenky duchovního člověka vztahují se k Božským zákonům a tak mají obecnství s nebem, 530; myšlenky světské, tělesné a nebeské, 532.

Náboženství. Jest postaráno, aby každý měl nějaké, 318; jeho podstatnou věcí jest uctívati jistou Božskou Bytost, 319; nebezpečí, přílišné přemýšletí o náboženství ze sebe sama, 249.

Nahost. Předobrazuje nevinnost, 178, 179, pozn., 280, pozn., 341.

Náklonnost. Náklonnost v plývá na základě sdělování, 203. Panující náklonnost jest ve všech ostatních náklonnostech, 236. Zůstává i po smrti, 461–469. Šíří se do společností v nebi nebo v pekle 203, 477. Viz **Láska**.

Národové. Viz Pohané.

Naturalisté. Stav v příštím životě, 3, 508.

Nauka. Musí býti čerpána ze Slova, 311, pozn.; nauka s nebe souhlasí s vnitřním smyslem Slova, 516; ve Staré Církvi byla naukou účinné lásky, 484, pozn.; přizpůsobena chápavostem v jednotlivých nebích, 221, 227; svou podstatou jest uznáním Božského Člověčenství Páně, 227.

NEBE. Rozděleno ve dvě království, 20–28, 95; ve trojí nebesa, 20, 29–40; jest královstvím Božím, 20; nebeské království zváno Jeho příbytkem, 24, a souvztaží se srdcem, 95; duchovní království zváno Jeho trůnem, 24, a souvztaží s plícemi, 95: Každé nebe má vniternost a zevniternost, 32; a nesčetné společnosti, 41–50; celé jest řízeno jako jediný anděl, 52, 63. Nebe nikoliv zevně, nýbrž uvnitř, 54; všude Pán jest milován, 56; jest jediný celek, sestavený z částí, 56; jako celek představuje jediného člověka, 59–67, 418; a to v důsledku Božského Člověčenství Páně, 76–86; zváno Největším Člověkem, a Božským Člověkem, 59; není však viděno žádným andělem jakožto člověk, 62. Nebe jest zdokonalováno přirůstáním počtu, ale nikdy nebude plné, 71; jeho nejmenší věc jako celek, 72; jest pospolitostí, 73; nemůže do nebe vstoupiti nikdo, kdo nemá o něm správné představy, 83, 518. Nebesa souvztaží jedno s druhým, 100; spojena se světem pomocí souvztažnosti, 112; vzdálena od Pána podle přijímání 120. Nebe nazváno rájem, 136. Všichni v nebi stále se obracejí k Pánu, 123; přebývají odděleně podle stran světových, 148, 193; všechny věci tam jsou většinou jako na světě, ale mnohem dokonalejší a mnohem hojnější, 171, a liší se svou podstatou, 172. Forma nebe porovnána s formou člověka, 212, 418; z Božského Člo–

věčenství, 212. Nebe z lidského pokolení, 311–317; přijímání všichni, kdož milovali dobro a pravdu, 350; nebe jest královstvím Páně, 406, 407; jeho nezměrnost, 415–420; místo pro všechny, 420; ti jdou k nebi, kdo jsou v nebeských láskách, 481; někteří jsou tam vzati ihned, 491; kterak jsou uváděni, když byli připraveni, 519, 520. Nebe je ve člověku, 33, 54, 319; život pro nebe není tak nesnadný, jak má se za to, 359, 528–535; nebe a nebeská blaženost jest jedna a táž věc, 397; není totéž u jednoho jako u druhého, 405.

Nejstarší Církev. Myslili na základě souvztažností a měli styk s nebem, 115.

Největší jest ten, kdo jest nejposlednější 408.

Největší Člověk. Nebe se tak nazývá, 59, 64, 67, 94, 96. Kteří jsou v jednotlivých údech, 96.

Nejvnitřnější vnitro. Stupně u člověka, 39, 435.

Nepřetržitě. V tom, co jest nepřetržité, vzdálenosti jsou měřeny toliko tím, co není nepřetržité, 196.

Nesnadnost. Život, vedoucí k nebi, není tak nesnadný, 359.

Nevěsta. Církev tak nazývána, 180.

Nevinnost. Souvztaží s nahostí, 179, 341; v nebi, 276–283; nevinnost dětství, 277, 341; nevinnost moudrosti, 278; spočívá v ní, 278; nevinnost dětství a stáří, 278, 341; provází znovuzrození, 279; sestává z toho, býti vedenu Pánem, 280, 341; všichni v nebi v nevinnosti, 280; stupně nevinnosti v nebi, 280; bytím všeho dobra, 281; nikdo bez ní nemůže vejíti do nebe, 281; Božské Dobro jest vlastní nevinností, 282. Nevinností jest všecko od Pána, 282; všecko ve zlém jest protikladem nevinnosti, 283; nevinnost a pokoj jsou nejvnitřnějšími podstatami nebe, 285; přijímací schránou všech věcí v nebi, 341; pravá nevinnost jest moudrostí, 341; předobrazena 341; naznačena dětstvím, 341.

Noc. Co značí, 155, pozn.

Nohy značí to, co je přírodní, 97; ti v oblasti nohou ve Velikém Člověku, kteří jsou v nejnižším dobru, 96.

Nozdry. Co značí, 96, 97.

Obecenství. Nebe jakožto obecenství všech dober, 268.

Oběžnice Saturn a Merkur, 417.

Obilí. Co značí, 111.

Oblak značí doslovný smysl Slova [Božího], 1. Společnosti nebeské, viděné jako oblak, 69.

Oblasti Největšího Člověka, 65, 96, 333.

Obličej andělů a dobrých duchů obrácen k Pánu, 17, 123, 142–144; ti kdož jsou v sebelásce, jsou obličejem odvrácení od Pána, 17; obličej anděla jest podobou jeho náklonnosti, viděn k projevení různých náklonností své společnosti, 47; jakost, viděná v obličejí, 48, 131, 458; nemůže

býti zakryta v nebesích, 48; ukazatelem myslí, 91; formou vniternosti, 143; Pán viděn před ním, 118; určuje strany světové v nebi, 142; obličej těla a ducha po smrti, jeho změny, 457; obličej andělů třetího nebe nepopsatelně krásný, 495; souvztaží s vnitřem, 251, 457, pozn.

Obloha nebes — co značí a kdo jsou v ní, 347.

Odveden býti duchem na jiné místo, 192, 439–441.

Oheň značí lásku, 13, 118, 134, 568, 570, 571. **Oheň pekelný**, 566–574; jest jím chtíč, 354, 570. **Oheň pekla a oheň nebeský ze Slunce nebes**, 569. **Oheň pekla** viděný, 571; obrácen v chlad, když vplývá teplo nebes, 572.

Ochrana. Ochrany člověka Pánem nemohou nabýti ti, kdož neuznávají Božství, 577.

Oko. Značí chápání, 97, 145; souvztaží s inteligencí, 271; pravé a levé, 118; Pán viděn před očima, 118, 143–145; andělé vidí Ho svými očima, On vidí je v čele 145. Ti, jejichž oči jsou otevřeny, 487; oči zlých duchů, uzpůsobené, světlu pekla, nemohou viděti nic zvenčí pekla, 584. Ti v oblasti očí vynikají v chápavosti, 96; děti v nebi v této oblasti, 333.

Oliva. Co značí, 520.

Opak. Bolest, když dvě opačné věci na sebe účinkují, 400; nic bez vztahu ke svému opaku, opak zjevuje jakost, skrze něj jest rovnováha, 541.

Otcovská láska. Příčinou její jest nevinnost dětství, 277; mateřská, 332.

Ovce. Co značí, 110.

Pahorky. Značí dobro účinné lásky, 188; kdo na nich přebývají, 188.

Paláce. V nebi, 185, 186; paláce moudrosti, 270.

Paměť. Andělé a duchové mohou vniknouti do paměti člověka, 246 a dále; není dovoleno mluvit se člověkem z jich vlastní paměti, 256, 298; kdyby tak činili, člověku by se zdálo, jakoby se rozpomínal ze své vlastní paměti, 256; vůle jest nejvlastnější paměť andělů, 278; věci zevní paměti odpočívají ve druhém životě, 355; paměť zůstává po smrti, 461–469; ukázáno zkušenosti, 462; zevnější a vnitřní paměť, 463; co člověk myslí, chce, mluví a koná jest zapsáno ve vnitřní paměti a zůstává, 463; zevnější zůstává, ale toliko duchovní věci jsou reprodukovány, 464; jest temná v důsledku zevnějších vědomostí a zkostnatělá u pokrytců, jest ultimem řádu, 466; paměť andělů, 467.

PÁN. Druhý příchod, 1; Bůh nebe, 2–6; ti, kdož popírají, jsou mimo nebe, 3; jediný zdroj života, 9; přebývá s anděly ve Svém vlastním, 12; nazván Ježíš pro Božství nebeské, a Kristus pro Božství duchovní, 24; vplývá bezprostředně do vůle, zprostředkovaně do myšlení, 26; spojuje všechna nebesa tímto vlivem, 37; ve středu andělů jest viděn jako Jediný, 52, 69; proto zván jest ve Slově andělem, 52, 69; jest vídán různě v různých společnostech 55; viděn jako anděl, 55. Všecko ve všem nebi, 58; Jeho Člověčenství Božské, 78; Božské Člověčenství v Něm jediné, 79; viděn v lidské podobě, 79; On jediný jest Člověkem, 80; to nemůže pochopiti smyslové myšlení, 85; Božské Člověčenství vplývá do všech věcí, 101; před vtělením a po něm, 101; jeví se jako Slunce nad nebesy a také jako Měsíc, 118; viděn duchovně při proměnění, 119; v nebi v andělské

podobě, 121; přítomen pohledem, 121, 254; společným středem, 124, 142; zván Světlem, 129. Pán jest míněn Slovem, u Jana, 137; proč zván jest Východem, 141; andělé vidí Ho svýma očima, ale On vidí je v čele, 145; přítomnost v nebi; 147; zjevování se andělům v jejich různých stavech, 159; zván ženichem a chotěm, 180; moudrý dotazuje se Jej a dostává odpovědi, 214; řídí člověka prostřednictvím andělů a duchů, až i co týče se těla, 228; v nebi je Božská Pravda spojena s Božským Dobrem, 231. Lidé Nejstarší Církve uctívali Pána v lidské podobě, 252; tak činí lidé na jiných tělesech světových, 321; kterak mluvil s proroky, 252; nazván Beránkem, ježto veškerá nevinnost jest od Něho, 282; Božský pokoj v Něm pochází ze sjednocení Božství s Člověčenstvím, 286; zván Knížetem Pokoje, 287; vzkříšen jak co do těla tak co do ducha, 316; Králem nebes, 406, 407; jest Milosrdenství samo, Láska sama a Dobro samo, 524, 545; nikdy se nehněvá, 545; nikdy se neodvrací od člověka, 545; jest přítomen u všech, ale různě, podle toho jak Ho přijímají nebo odmítají, 549. (Viz též výňatky z Nebes. tajem. po č. 86.)

Panování. V nebi, 213–220; panování vzájemné lásky jest jediným panováním v nebi, 213; v nebeském království zve se spravedlností a jest panováním Pána samotného, 214, 216; v duchovním království zve se soud a děje se skrze vládce a zákony, 215, 216; různí se v různých společnostech podle činností, 217; ve všech formách má dobro za konečný účel, 217; ti, kdož vládou, jsou ve větší lásce a moudrosti, než ostatní, 218; spravují a slouží a dostává se jim cti, 218. Panování v domácnosti, 219; v pekle panování ze sebelásky, 220. Vláda na Zemi, když sebeláska začala panovati, 220, pozn. Panování dvojího druhu, 564; v nebi není sobecké, 218; panování jednoho z manželů, 380.

Panující láska. V nebi jest láskou k Pánu, 58; řídí i nejposlednější jednotlivosti, 58; zůstává po smrti, 363, 477, 480; věčně se nezmění, 477; duchové, vedení panující láskou, 479.

Pásy. Kolem Slunce nebes, 120, 159.

Paže. Viz **Rámě**.

Pečování o zítřek, 278.

Pekelný oheň. Co značí, 566–574.

PEKLO. Jeho obyvatelé jeví se jako obludy, 80; jsou opaky nevinnosti, nenávidí malé děti, 283; jsou z lidského pokolení, 311–317; několik ihned bylo do pekla uvrženo, 491; Pán vládne pekly, 536–544; jest rozděleno ve společnost, jako nebe, 541; trojí pekla jako trojí nebesa, 542; kterak jsou řízena pomocí nebe, 543; celkem všichni tam jsou spravováni bázní, 543; Pán neuvrhává nikoho do pekel, ale zlí duchové vrhají se tam sami; 545–550, 574; všichni tam jsou ve zlu a nepravdách, nikoliv v pravdách; 551; celé peklo má formu jednoho ďábla, 553; zjevy atd. 582–588; neviditelná ze světa duchů, 583; jsou všude pod světem duchů; 584, 588; vchody, 583, 585; většina pekel rozdělena na tři části, 586; uspořádána podle stran světa, 587; strašlivosti ubývá od severu k jihu a k východu, 587; žádné nyní na východní straně, 587; počet pekel, 588, 592; oddělena a uspořádána, 588; rovnováha mezi peklem a nebem, 589; kterak jsou krocena, 594; ustavičně útočící na nebesa, 595; kdož jsou v pekle, nemohou býti spaseni, 595; dvě království, 596.

Perly. Co značí, 307.

Písmo. *Písmo v nebi, 258–264; práci se Božskému řádu, bytí poučován listinami s nebe, 258; listy s nebe, viděné proroky, 258; viděna listina, napsána jakoby hebrejsky, 260; prvotní písmo na*

způsob andělského, přešlo pak v písmena hebrejštiny, 260; ráz písma v nejvyšším nebi, 260, 261; v nižších nebesích podobno písmu na světě, ale se samohláskami pro náklonnosti a souhláskami pro představy, 261; toto písmo v několika slovech chová více, nežli člověk mohl by napsati na několik listů, 261; v nebi písma vyplývají z myšlenek, bez volby slov, 262; písma bez pomoci ruky, pouze ze souvztažnosti vznikající, 262; písma, psaná v číslicích, 263.

Plamen značí duchovní dobro; v opačném smyslu zlo sebelásky, 585.

Plátno. Co značí, 365, pozn.

Plíce. Mají vztah k myšlení a k duchovnímu království, 95, pozn., 446, 449.

Plození. V nebi dobra a pravdy, 382.

Pocit. 402, 462.

Podobnost spojuje, nepodobnost rozlučuje, 16, 42, 47, 72, 427.

Podrobné a všeobecné. Viz **Zvláštní**.

***Podstatností** řádu jest Božské Dobro, 77, pozn., 523; podstatností církve jest uznávání Božství Páně, 86; podstatností veškeré nebeské nauky jest uznávání Božského Člověčenství, 227; podstatností dobra a pravdy nevinnost, 281.*

Pohané. Jich osud v příštím životě, 3, 318–328; spojení s nebem skrze Slovo, 308; žijí morální život, 319; nabývají pravd ve příštím životě a uznávají Pána, 319, 320; jistý z pohanů, který slyšel křesťany rozumovati, 320; mají špatnou představu o křesťanech, 325; zřikají se uctívání model, 326; přejí si býti nazýváni poslušnými, nikoliv věřícími, 326; na místech vyučování, 514–516; Afričané nejlepšími z nich, 326, 514. Mnozí pohanští národové nabyli svého náboženství ze Staré Církve, 322.

Pokání. Není možné až po smrti, 527.

Pokoj. V nebi, 284–290; nemůže býti povědom na světě, 284; s nevinností jest největší vniterností nebe, 285; z pokoje veškerá blaženost dobra, 285; Božský pokoj v Pánu a z Pána ze sjednocení Božství s Člověčenstvím a z Jeho spojení s nebem, 286; zdroj vši radosti, 286; jest Božskou radostí Božské Lásky, 286; značí ve Slově Pána a nebe, 287; kterak pocíťován jest v nebi, 288; liší se podle nevinnosti a přebývá s ní, 288; vnitřní pokoj jest toliko v moudrosti, a jest hromaděn v těch, kdož jsou spokojeni v Bohu, 288; kdož jsou ve zlu, nemají pokoje, 290.

Pokolení. Co značí, 1.

Pokračování. Všecko v nebi, tak jako na Zemi stále se mění a pokračuje, 162, 163.

Pokrm. Duchovní pokrm jest náklonnosti k dobru a pravdě, 111; vědomosti, inteligence a rozum, 274, 340, pozn.

Pokrytci. Nemohou žíti v nebi, 48; spatření oddělení od druhých, 68; popsání, 68, 458, 499.

Posedlost duchy, 257.

Posunky. Vůle z nich se projevuje, 91, 244.

Potrava viz Pokrm.

Povaha. Jest určována panující láskou a seznávána z obličeje atd., 363; zůstává na věky, 363; po smrti jest určena životem, jaký člověk žil na světě, 470–484.

Povolání viz Činnosti.

Povznesení rozumu do světla nebeského, 130, 131.

Poznávání se. Všichni v podobném dobru poznávají jedni druhé, 46, 205; přátelé ve světě duchů, 427, 494.

Pravá ruka a strana, 118, pozn.; 232, pozn.

PRAVDA. Obrácena v dobro ve vůli, 26; formou dobra, 107, 375; veškeré věci mají vztah k dobru a pravdě, 107, 138; pravdy svítí, 132; nejsou v Pánu, ale od Pána, 139; ti, jež pravda vzněcuje, jsou vzněcování světlem nebeským, 347; pravdy tří druhů, občanské, mravní a duchovní, 468; veškerá moc přísluší pravdě z dobra, 539; každá pravda má opačnou nepravdu, 541.

Preexistence. Víra v ní, 256.

Proměnění Páně viděno ve světle nebeském, 119.

Proprium čili svojství (jáství); sestává z lásky k sobě a ke světu, 158, 280, 283, 484, 558; jest pouhým zlem, 591, 592; tou měrou, jak kdo jest oddalován od svého propria, jest v Páně propriu, 341; Páně proprium jest zváno spravedlností a zásluhou, 341; jest dobro samo, 591.

Proroci. *Nebe jim otevřeno, 76, 171; kterak Pán mluvil s nimi, 254.*

Prostí. Kteří jsou v nebeské lásce, přicházejí do andělské moudrosti 18; představují si anděly jako lidi, 76, 86; kterak představují si Boha, 82, 86; prosti v nebi, 346–356.

Prostor. V nebi, 191–199; nikoliv jako na světě, 85, 162, 195; nikoliv méně skutečný, 195; co značí ve Slově výrazy, vztahující se k prostoru, 197; v nebi není odhadováno podle prostorů, ale podle stavů, 198.

Prsa. Značí účinnou lásku, 97; viz též 96.

Prvý. Všecky věci musí býti spojeny s Prvotním, 37, 106, 303. Prvý stav člověka po smrti, 450, 451, 457, 491–498; jest podoben onomu ve světě a jest jeho pokračováním, 494; délka tohoto pokračování, 498.

Přátelé a příbuzní setkají se a poznají se navzájem ve světě duchů, ale nikoliv později, leč jsou—li v podobném stavu, 427.

Předobrazení, 170–176; věci, tak nazvané, souvztaží s vniterností, 175, 306; předobrazující církve, 306; dítky vyučovány předobrazeními, příklady, 335; ve vyučování, 517.

Představy. Andělé mluví duchovními představami, 168; přírodní představy obrácené v duchovní, 168; omezené, jsou—li založeny na času nebo prostoru, 169.

Přetvoření. Není možné vyučováním ve druhém životě, neboť tu chybí pláň ultimová, 480.

Příbuznost. V nebi podle dobra, 46, pozn. Blížkost na základě příbuznosti, 193. Sdružování podle příbuznosti, 205. V nebi uznáváno jen příbuzenství duchovní, 46.

Příbytky. V nebesích, 183—190; rozmanité a lepší než na Zemi, 183—185; popsány, 185; souvztaží ve všech podrobnostech s dobrem toho kterého jedince, 186.

Příchod Páně jest Jeho přítomnost ve Slově [Božím] a Zjevení, 1.

Příjemnost (blaženost). Každé dobro má svou příjemnost, jež jest věcí lásky, 285; též poznává se podle svého dobra, 288; všechny odvozují se z jisté lásky, 396; blaženost duše čili ducha z lásky k Pánu a k bližnímu, 396; blaženost nebe nevýslovná, 398; ježto veškerá blaženost sděluje se druhému, 399; blaženost sebelásky opačná blaženosti nebeské lásky, 399, 400; blaženost nebeské lásky stěží jest vnímána lidmi, ale zjevně v nebi, 401; veškerá blaženost v nebi jest věcí užitečnosti, 402; blaženosti života proměňují se v souvztažné blaženosti po smrti, 485—490; veškeré blaženosti odvozují se od panující lásky, 486; jsou tak různé, jako různé jsou panující lásky, 486; v čisté lásce jsou nevýslovné 489; zůstávají věčné téže jakosti, 490. Viz též **Blaženost**.

Přinucování nečinilo by dobře člověku, 293; jest násilné 293, pozn.

Příroda jen k tomu, aby duchovnost přioděla, 102; předobrazuje království Páně, 106; prostor a čas přísluší přírodě, 266.

Přírodní. Nic není přírodního, co by nesouvztažilo s něčím duchovním, 487.

Přítomnost. Pohledem, 121; přítomnost Páně v nebi, 147, 197; přítomnost na základě touhy, 194; v panující lásce, 479.

Ptáci. Jejich instinkt, 108; souvztažnost, 110.

Pud. Pud zvířat, 108.

Půda (prst). Lidská mysl jako půda, 356.

Pulsování. Pulsování srdce, 446, pozn.; v nebi jest podobné, ale vnitřní, 95, pozn.

Purpur. Co značí, 365, pozn.

Působení a protipůsobení v přírodním světě ze síly, v duchovním světě ze života, 589.

Radost. Viz **Blaženost**.

Rafael. Andělská společnost, 52.

Ráj. Co značí, 111, 176, pozn., 489, pozn.; proč nebe jest tak nazváno, 136.

Rámě. Značí moc pravdy, 96, pozn., 97, 231. Ti, kdož jsou v ramenách Největšího Člověka, jsou v moci, 231. Nahé rámě, viděné, kteréž má moc, 231.

Réva. Co značí, 520.

Rovnováha. Člověk v ní udržován dobrými a zlými duchy, 293, 536, 537; člověk jest tím udržován při svobodě, 293, 536, 537, 597–603; rovnováha světa duchů a lidí, 540, 600; mezi nebem a peklem, 589–596; v přírodním světě, 589; mezi dobrem a zlem, 589; andělů a ďáblů, 591; každá věc na ní závisí, aby existovala, 592; kterak jest regulována vzrůstajícím množstvím, 593.

Rostliny, stromy atd. Souvztaží užitečností s nebem, 109; mnohé druhy v nebi, 176, 489, 520; souvztaží s rozumovostí a moudrostí, 176.

***Roucha** značí pravdy, ježto tytéž odívají dobro, též poznatky, 129, pozn., 179, 365, pozn.; třpytící se značí pravdy z Božství, 179; roucha v nebi, 177–182; jsou skutečná, 178, 181; krásná v poměru k rozumovosti, 178, 179; měněna, odkládána, 181; obdržená jakožto dary, 181, ohryzná v pekle, 182. Andělé nejvnitřnějšího nebe neoděni, 178, 179, 280.*

Rozednívání souvztaží se stavem pokoje, 289.

Rozkoše. Viz **Příjemnost** a **Blaženost**.

Rozlehlost. V nebi není jako na světě, 85.

Rozmanitost. Nekonečná, 20, 41, 231, 405; rozmanitost bohoslužby z různosti dobra, 56; rozmanitost způsobuje dokonalost, 56, 71.

***Rozum.** Jeho závěrky, a nikoliv věci zevní paměti, základem myšlení ve druhém životě, 355; rozumová mysl uprostřed mezi cestou k nebi a cestou k peklu, jako ve světě duchů, 430; má ho býti používáno k potvrzení duchovní pravdy, 455; člověk může býti rozumovým, chce-li 455; kterak jest pěstován, 464, 468, 469, 489. Jest pravým světlem to, co osvětluje mysl, 130; rozum zlých může býti obrácen ke světlu nebe, nikoliv však jejich vůle, 153; mysl sestává z rozumu a vůle, 367; muž jest činný jakožto rozum, 367, člověk se rodí, aby myslel z rozumu, 368; rozum může vniká ve vůli ženy, 369; spojení rozumu a vůle, 423; to, co je pouze v rozumu, jest u člověka a nikoliv v něm, 423; člověk může mysliti z rozumu a nikoliv z vůle za účelem přetvoření, 424.*

Rozumovost (intelligence) a moudrost sestává z přijímání dobra a pravdy od Pána, a tvoří člověka, 80; závisí na sdělování, 204; jest z pravdy, 241; kdo jsou rozumní 346–349, 356; nebeská rozumovost z lásky ku pravdě, 347; získaná na světě rozumovost přenáší se do druhého světa, 349; pravá sestává z rozeznávání dobra ode zla, 351; nepravá, 352; nesprávná, není-li založena na uznávání Božství, 353; andělé pokračují v poměru k náklonnosti k dobru a pravdě, 469.

Ruce, viz **Rámě**.

ŘÁD. Bůh jest řád, 57; Pan jest všude ve Svém řádě, 57; Božský řád jest z Božského Dobra, 107; zvířata jsou v řádu svého života, 108; člověku jest třeba býti obnovenou k řádu nebeskému, 108; všechny věci podle Božského řádu souvztaží s nebem; a všechny věci opačné s peklem, 113; vliv z duchovnosti do přírodnosti podle Božského řádu, 135, 499; řád v pekle je opakem řádu v nebi,

151; Slovo [Boží] obsahuje zákony řádu, 202; člověk vstupuje do řádu nebes poslušností Slova, 202; všechny věci v nebi podle Božského řádu, 389; řád převrácen u zlých, 499; Pán nikdy nepůsobí proti Svému řádu, 523; Božský řád jest nebem u člověka, 523.

Řeč. V nebi jest myšlení mluvícím, 2; řeč vyššího nebe není chápána v nižším, 210; řeč andělů, 234–245; řeč Swedenborgova s anděly 234; řeč andělů, ve slova rozdělena, zvučná, 235; jediná řeč v celém nebi, vštípena, a jest slyšitelnou náklonností a mluvící myšlenkou, 236; ale rozmanitá, 244; andělé seznávají povahu někoho z jeho řeči, 236; řeč andělů nemá nic společného s řečí lidskou, 237; andělé nemohou vyjádřit jediného slova lidské řeči, 237; prvotní řeč člověka s nebe, a hebrejščina souhlasí s ní v některých věcech, 237; řeč andělů souvztaží s jejich láskou a jest tudíž velice líbezná, 238; pohne zatvrzelého ducha až k slzám, 238; plna moudrostí a vyjadřuje to, co jest nevyjádřitelné člověku, 239; jednotlivosti myšlení a řeči jeví se jako vlnění 240; jsou viditelné ve světle nebes, zlíbí-li se to Pánu, 240; rozdíl mezi řečí nebeskou a duchovní, 241; hudební souzvuk v řeči andělů, 242; duchovní řeč vštípena do člověka, 243; řeč obličejem, předobrazeními, viditelnými představami, posunky, jako hřmění atd., 244; řeč pekla, pokrytců, 245; andělů se člověkem, 246–257; andělé mohou vniknouti do paměti člověka a zdají se užívatí jeho jazyka, ale za dnešní doby člověk má obecenství toliko s duchy, 246; řeč andělů nebo duchů u člověka slyšena hlasitě člověkem, 248; toliko když se obrátili k němu, 255; zřídka dovolena řeč s duchy, 249; s anděly jediné těm, jichž vnitro jest otevřeno až ku Pánu, 250; lidé zlatého věku rozmlouvali s anděly, 252; Pán mluvil se Starými vlivem, s proroky skrze duchy, naplněnými Jeho pohledem, což bylo diktováním, 254; andělům a duchům není dovoleno mluvit s člověkem z jejich vlastní paměti, ježto by se pak zdálo to býti vzpomínkou, 256; řeč andělů daleko předčí řeč lidskou, 269; náklonnost vyjádřena tónem, 269.

Římští katolíci. Jejich stav po smrti, 508, 587; jejich svatí, 533; oposice jejich duchů proti Pánu, 562.

Říše rostlinná. 104, 109, 111; vliv do ní, 567.

Sabbath. Založen na památku spojení Božství a Božského Člověčenství, Pán nazván Pánem Sabbathu (Soboty), 287.

Samohlásky vyjadřují náklonnosti, 241, 261; v hebrejštině, 241.

Samotářství. Ti, kdož žili samotářský život, 249, 360, 535.

Satan. Nikoliv andělem světla, 311, 544; jest jím míněno celé peklo, 311; anebo peklo vpředu, kde jsou zlí duchové, 311, 544.

Saze. Co značí, 585. Sedmdesát dva. Co značí, 73.

Sdělování. Sdělování sféry života v nebi, 49; sdělování všechněch věcí, 199; všechněch dober, 268; všechněch myšlenek, 2, 203; sdělování celého nebe s každým andělem, 73, 85; všechněch radosti, 399; jednoho nebe s druhým prostřednictvím vlivu, 206; země s nebem prostřednictvím souvztažnosti, 106, pozn.; souvztažnostmi, zvanými vliv, 207. Rozumovost a moudrost závisí na něm, 204. Nejvnitřněji v duchu, v dýchání a pohybu srdce, 446.

Sdružování. Podle dobra, 42–46; dober a pravd v řádu nebes, 205; člověka s anděly, 304.

Sever. Co značí, 148–151.

Sféra. Sféra andělů a duchů, 17, 49; sféra pravdy z dobra vydychuje z nebe, 537, 538, 591; sféra nepravdy ze zla vydychuje z pekla, 537, 538, 591; ustavičná snaha konati dobro vydychuje z nebe, a konati zlo vydychuje z pekla, 590; duchovní sféra obklopuje každého, 591; sféra z pekla jest úsilím zničití Pána a nebe, 595; z pekla protilehlého nebeskému království není dovoleno vplývati k těm, kdož jsou v duchovním království, 596.

Sion. Značí církev, zejména nebeskou církev, 216, pozn.

Skála. Co značí, 188, 488.

Skřípění zubů co znamená, 566, 575; řeč pokrytců jako skřípění zubů, 245.

Skutky čili činy podle vnitřnosti vůle a myšlení, 472–476; v nich jeví se celý člověk, 475; *ultima* (poslední meze) vůle a myšlení 475; tvoří život člověka po smrti, 476; všichni mají podíl na mravním a občanském životě a jsou nebeské nebo pekelné lásky, 484; skutky ze člověka samotného jsou zlem, 484.

Slezina. Co značí, 96, 217.

Slovo. Jeho vnitřní smysl, psáno pouze v souvztažnostech, 1, 114; jest Božskou Pravdou, 137; kterak diktováno bylo prorokům, 254; co Pánem jest diktováno, prochází celým nebem, 259; Slovo jest čteno v nebi a jest totéž, jako na Zemi, bez přírodního smyslu, 259; způsob písma v různých nebesích, 261; spojení skrze Slovo, 303–310; opatřeno za základnu pro nebe, když člověk již neslouží za základnu, 305; andělé rozumějí mu, když člověk čte, 306; doslovný smysl slouží za základnu spojení, 307; ti, kdo jsou mimo církev, přece jen spojení Slovem, 308; skýtá světlo všudy, 308, 310; bez něho člověk byl by oddělen od nebe, 309; sloh Slova, 310; skrze duchovní smysl nabývá člověk hlubší moudrosti, 310; pouze doslovný smysl, bez vnitřního, může vésti ke bludům, 311; Slovo ve své vnitřnosti jest duchovní, v literách přírodní, 357.

Sluch vnitřní, 434.

Slunce. Co značí, 1, 119; **slunce nebes** 116–125; **Slunce světa** není viditelno v nebi, 117; jeví se andělům jako cosi temného, 122, 151; Božská Láska září jako Slunce v nebi, 117, 133; Staří obraceli své obličej ke slunci, 119; Slunce nebes s pásy, 120, 159; kdož jsou v peklech, obracejí se k tmavému předmětu, 123, 561; ve slunci nic než oheň, 139; změny v jevení se Slunce andělům, 159; jest příčinou změn stavu, 164.

Smrt na tomto světě jest vejítím do světa druhého, 445, 493. Život zla jest duchovní smrtí, 80, 474. značí vzkříšení, 445.

Smyslovost. *Smyslový člověk nemá moudrosti, toliko vědomosti, 74, 267; jsou schopni ostrovtipně uvažovati, 353.*

Sociani. Jsou mimo nebe, 3, 83.

Soud. Slovo to přisuzuje se pravdě, 215, 348; značí duchovní dobro, 216. Poslední čili konečný soud, představa lidí o něm, 312, 470. Swedenborgův spis citován, 229, 482, 508, 559, 587. Soud podle skutků, 471, 472.

Souhlásky. V nebeské řeči není tvrdých souhlásek, 241. Představy myšlení, vyjádřené souhláskami v nižších nebesích, 261.

Souvislost všeho s tím, co je prvé, pomocí toho, co zprostředkuje, a cokoliv není souvislé, rozptýluje se, 9, 302–305.

Souvztažnosti. Slovo psané skrze souvztažnosti, 1. Souvztažnost všech věcí nebes se všemi věcmi člověka, 87–102; se všemi věcmi přírody 103–115; a s tím, co člověk vyrábí z nich, 104; souvztažnost nebe se druhým nebem, 100; nejnižšího nebe s údy lidského těla, 100; každá souvztažící věc jest z božského řádu, 107; souvztažnost přírodních radostí s duchovními, 487–489. Souvztažnost s nebem jest souvztažnosti s Božským Člověčenstvím, 101; může býti seznána toliko zjevením, 110; byla dobře povědoma Starým, a Nejstarší lidé mysli na základě jejím, 87; jest zprostředkována užitečností, 112. Souvztažnost světla a tepla za dnů ročních počasí, 155. Předměty v nebi, kteréž souvztaží, skutečně existují, 175, 178. Sdělování prostřednictvím souvztažností zove se vlivem, 207. Ve Slově, 111, pozn.

Souzen. Býti souzen podle skutků, značí podle vnitra, 358, 475.

Spasení. Nikoliv z bezprostředního milosrdenství, 54, 484, 521–527; každý jest spasen, kdo spasen býti může, 318, 329, 420, 522, 524; nikdo nemůže býti spasen kromě skrze Božské prostředky, zjevené ve Slově, 522; nikdo nerodí se pro peklo, 318; všichni rodí se pro nebe 329, 420, 524; představa o spasení skrze bezprostřední milosrdenství vzniká z nauky o samojediné víře, 526.

Spojení. Veškeré spojení závisí na obrácení se jednoho ke druhému, 255. Spojení nebe s lidským pokolením, 291–302; člověka s nebem nebo peklem skrze anděly a duchy, 292; spojení nebe se člověkem děje se spojením s jeho vnitřem, též s jeho zevnitřností prostřednictvím souvztažnosti, 300; spojení nebe se člověkem skrze Slovo [Boží] 303–310. Člověk nemohl by bez spojení mysliti, aniž míti nějakého duchovního života, 302; s Pánem má spojení, ale s anděly přidružení, 304. Spojení s nebem značí spojení s Pánem, 304.; tak člověk jest závislý na nebi a nebe na člověku, 304; spojení opatřeno u člověka Slovem [Božím] 305. Spojení dobra a pravdy uzpůsobuje člověka pro nebe, zla a nepravdy pro peklo, 422, 425; o rozumu a vůli, 423, 425.

Spojeno. To, co může býti spojeno s Božstvím, nemůže býti rozptýleno, 435.

Společnosti. Nebe rozděleno v společnosti, 41–50; rovněž i peklo, 541; společnosti nebe mají spolu obecenství prostřednictvím sfér, 49; jejich rozsah, 50, 213; každá společnost jest nebem v nejmenší společnosti, 51–58; celá společnost jest viděna někdy jako jediný člověk, 52, 62, 68, 69; jejich rozmanitost způsobuje dokonalost nebe, 56; rozmanitost v církvi, 57; každá společnost předobrazuje jednoho člověka, 68–72; společnost, viděná jako jakýsi oblak, 69; různí se formou, 70; jejich forma jest denně zdokonalována vzrůstajícím počtem, 71; souvztaží s údy ve člověku, 94, 96, 217; všechny jsou uspořádány podle druhu a stupně lásky, 148, 149; změny stavu, 157; členové jsou v podobném dobru, nikoliv však v podobné moudrosti, 47; 213; pro každou společnost v nebi jest opačná společnost v pekle, 541, 594; každý připojen ke společnosti v nebi nebo v pekle, do níž přicházejí po smrti, 510.

Spravedlnost. Slovo to přisuzuje se dobru, 64, 215, 348; značí nebeské dobro, 216; panování v nebi tak nazýváno, 216; to, co děje se z dobra lásky k Pánu, zove se spravedlivé, 214.

Správy. Církevní, občanská a domácí v nebi, 388.

Srdce značí vůli a dobro lásky, 95, 446; pozn., 447. Když pohyb srdce ustane, duch jest vzkříšen, 447.

Staří. Staří znali nauku o souvztažnostech, Nejstarší (327 pozn.) myslili z ní a rozmlouvali s anděly, 87, 115, 249, pozn. Nejstarší měli bezprostřední zjevení. Staří zjevení skrze souvztažnost, 306. Stará Církev po velké části Asie, 322, 327; její Slovo, 327, pozn.; její moudrost 323, velké množství z ní vešlo do nebe, 415; jejich nauka byla naukou účinné lásky, 481, pozn., 558, pozn.; někteří na temném místě po mnohá staletí, 327; povznesení ze smyslovosti, 74, pozn.

Stav druhý. Po smrti, 499–511; stav vniternosti, 502; pravý stav člověka, 504; nyní ukázán, 507; dobrý pak tím moudřejším, 505; jakoby ze spánku byli probuzeni, 506; zlí jednají ztřeštěně, 506, 508, 509; oddělení zlých od dobrých, 511.

Stavy. Prvý stav po smrti, 450, 451, 457, 481, 491–499; další stavy, 481, 491; andělé změny svá místa změnou stavu, 192; změny stavů, 154–161, 166; druhý stav po smrti, 499–511, stav vniternosti, 502; třetí stav po smrti, 512–520.

Stejně vidí stejné, ježto vidění jest z téhož zdroje, 76.

Sto čtyřicet čtyři. Co značí, 73, pozn.; 307.

Strany světové. V duchovním světě, 17, 123, 141–153; kterak jsou určovány, 141, 142; liší se o 30 stupňů v obou královstvích, 148; co značí, 150; v pekle opakem stran nebeských, 151, 587.

Stromy. Viz **Rostliny**.

Střed. Pán jest všeobecným středem, 124, 142.

Stříbro. Co značí, stříbrný věk, 115.

Stupně. Tři stupně u každého, 33, 34, 208. Postupující a oddělené, 38, 211. Nejvnitřnější stupeň 39.

Subjekt. *Není myšlenky ani vůle bez subjektu, jímž jest substance, 434.*

Substance. Nutna pro existování, 418, 434.

Svatost. Vycházející, 140. Duchové, domnívající se, že jsou Duchem Svatým, 249.

Svědění. Kdo má svědomí — pravé svědomí, nepravé svědomí, klamné svědomí, 299, pozn.

Svět. Veškeré věci světa jsou souvztažnostmi, 103–115; přírodní svět existuje z duchovního, 106; spojován s nebem skrze souvztažnosti, 112; veškeré věci v něm jsou formami užitečnosti, 112; přírodní svět spojován jest s duchovním světem skrze člověka, 112; všechny věci existují ze slunce, 138; život ve světě může býti požitky poskytující, 358, 359; život ve světě jest nutný, 528; stav těch, kdož zříkají se života ve světě, 360, 528, 535.

Svět duchů. 421–444. Střední svět mezi nebem a peklem, 421, 422, 428; duchů nesčetné množství, 426; doba pobytu ve světě duchů, 426; při vstupu jsou hned roztříděni, 427; vchody k

nebi a peklu střeženy, 428; jak se jeví svět duchů, 429; v rovnováze mezi nebem a peklem, 590.

Světlo v nebi, 126–140; převyšuje světlo světa, 126, 170; jest z Božské Pravdy, 127, 130, 133, 136; různí se podle rozumovosti, 128; plamenné v nebeském království, bílé v duchovním království, 128; nikoliv ve slunci, nýbrž ze slunce, 139; světlo nebe opakem světla světa, 347; osvětluje zároveň mysl i oči, 266; světlo pekla obrácené v temnotu ve světle nebes, 553; co jest milováno, vniká se světlem do mysli, 603; všechna pravda jest ve světle, 603.

Svítání značí temnotu, předcházející světlo 155.

Svoboda. Svoboda lásky, 45, 293; jak jest zachovávána 293, 298; rovnováhou, 293, 537, 589, 590, 597–603; svoboda vnitřní náklonnosti, 506; nutna pro přetvoření, 598.

Swedenborg. Ve stycích s anděly třinácte let, 1, – viz též 312, 442, 456; sdružen s nimi jako přítel, někdy jako cizinec, 234; poznal jako staré přátele ty, kdož byli v podobném dobru, 46; bytí v podobném stavu pocíťováno, jakoby byl s lidmi na Zemi, 234; viděl celou společnost jako jediného člověka 52, 68, 69; viděl anděly tisícekráte, 74, 75, 456; viděl duchy lidí zcela se lišící od jejich těl, 99; vnímal souvztažnost věcí v jisté zahradě, 109; viděl Pána v podobě anděla, a též jako plamennou záři, 121; byl povznesen do duchovního světla, 130; jeho představa o věčnosti, 167; andělé nechápali jeho představy o čase, 168; v nebi nemyslí jinak, nežli že jest na světě, a to na dvoře královském, 174; rozmlouval jako člověk s člověkem, 174; v jejich řeči, 239, 255; a začasť v jejich příbytcích, 184; nedovedl si v přírodním stavu připamatovati, co bylo anděly pověděno, 239; byl veden změnami stavu skrze nebesa a k těm, kdo jsou na jiných tělesech světových, 192; naslouchal kázání, 223; viděl sta tisíce zlých, jak byli rozprášeni, 229; viděl nahé rámě, 231; seznával, jací andělé byli u něho podle části hlavy, na níž bylo působeno, 251; obdržel papíry s písmem, 258, 260; rozmlouval s anděly o pokoji, 290; o víře člověka, 302; zkušenost přítomných duchu, 292; rozhovory od rána do večera, 312; s některými po celé dny, měsíce a léta, 312, 437; s neméně než sto tisíci, 312; pověděl některým o jejich pohřbu, 312, 452; rozmlouval s pohany celé hodiny a dny, 322; s některými osobami jako s dětmi a později jako s mladými muži, 340; s některými, kteří žili před sedmnácti stoletími, 363, 480, před dvaceti stoletími, 480; s některými, kteří bývali chudí, 364; zakusil nebeskou blaženost, 413; viděl, jak přátelé a příbuzní se setkali, 427; rozmlouval s duchy jako duch, a též jako člověk, 436; s většinou těch, které znal na světě, 437; ve stavu otažení od těla, 440; byl duchem na jiné místo odveden, 441; zkušenosti při vytržení z těla, 449, 450; vypráví o osudu těch, kdo důvěřovali v samojedinou víru, 482; neviděl formu celého pekla, nýbrž jen formu jednotlivých společností, 553; bylo mu dovoleno nahlédnouti do nich, 586; byl v duchovním světě co do svého ducha a v přírodním světě co do svého těla, 577.

Syn Člověka. Význam 1.

Synové. Co značí, 382.

Šelmy. Viz **Zvířata**.

Šřivost myšlenek, 203.

Šířka. Značí stav pravdy, 197, 198, pozn. V nebi od severu k jihu, 197.

Temnota značí nepravdy ze zla, 123, 487.

Teplo. V nebi, 126—140; z Božského Dobra, 127, 133; 136; jest láska, 133, 135, 567; souvztahí s teplem na Zemi, 135; mění se podle lásky, 134. Teplo a světlo dávají život na Zemi, 136; nikoliv ve slunci, ale ze slunce, 139. Životní teplo z lásky, 447, 567, 568. Teplo ze Slunce nebes a slunce světa, 567. Účinky jarního tepla, 567; teplo nebeské a pekelné z téhož Slunce, kterak změněno, 569. Teplo nebe udušuje teplo pekla, 572.

Tesklivost. Viz **Těžkomyslnost**.

Tělo. Utvořeno pro poslušnost dobru a pravdě, 137. Nabývá prvých vjemů z přírodního světa, 331, ale to, co pochováno jest v těle, má svůj původ z toho, co jest duchovní, 373; neboť tělo jest obrazem mysli, 374. Užitečné konání nebes jest rozmanité, jako užitečné konání těla, 406, kteréž má souvztahnost s nebem, 418. Duch musí mít tělo, 434; každá část těla jest uváděna duchem v pohyb, 453. Duch zůstává v těle, dokud pohyb srdce neustane, 447; jedině pozemské tělo jest zůstaveno zpět, 461—469; člověk jest po smrti zdánlivě v téže těle, 461. Co jest vytržení z těla, 438, 440; co jest to býti v těle Páně, 81.

Těžkomyslnost. Kteří duchové jsou její příčinou, 299.

Tráva. Co značí, 489.

Trestání. Nikdo netrpí pro zděděné zlo, 342; nikdo ve druhém životě pro hříchy na Zemi, 509; zlí duchové jsou trestáni proto, aby zlo bylo kroceno, 509, 550, v pekle, 574, 581.

Trojnost (Trojice). V jediné osobě uznávána v nebi, 2. (Viz též výňatky z Nebes. taj. po č. 86.)

Trouba. Co značí, 1, pozn.

Trvání. Trvání prvního stavu člověka po smrti, 498; délka pobytu ve světě duchů, 426. Trvání jest ustavičné vznikání, 9; 37; 106, 303.

Trůn. Trůn Páně značí nebe — nebeské království, 8, 24.

Třetí stav. Po smrti, 512—520; jen pro ty, kdož jdou do nebe, 512.

Učení (nauka.) V nebi souhlasí v podstatných částech, 221; všecko učení má na zřeteli život, jako konečný svůj účel, 227; v nejvnitřnějším nebi jest moudřejší, než ve středním, a ve středním moudřejší, než v nejnižším, 227; podstatou všeho učení jest uznání Božského Člověčenství Páně, 227.

Učení. Ve druhém světě, 313, 353—355, 464.

Účinná láska (charita). Život účinné lásky uvádí do nebe, 360; jest to život podle desatera přikázání, 535; má vztah i k nejdrobnějším věcem, 481, pozn. Krása jest formou účinné lásky, 414.

Ucho. Značí poslušnost, 96, 97; souvztahí s chápavostí a poslušností a tudíž s inteligencí, 271.

Ucho jehly značí duchovní pravdu, 365.

Ulice. Co značí, 479, pozn.

Ultimum (nejzazší mez). Ultimum Božského řádu ve člověku, 304; plán přírodních vědomostí a náklonností, odpočívá ve druhém životě, a člověk nemůže býti vyučováním přetvořen, 480.

Umění pekelných duchů, 576–581.

Určení směru chrámů, 119.

Ústa. Kdo jsou v této oblasti, 96.

Utvrzení se. Co jest utvrzeno zdá se býti pravdou, a každá věc může býti dotvrzena, 352.

Úzkost. Duchové, kteří ji vyvolávají, 299.

Užitečnost. Všichni v nebi jsou sdruženi podle svých užitečností, a skýtati užitečnost jest chtíti jiným dobro k vůli dobru celku, 64; všecko jest stvořeno pro užitečnost, 108, 112; souvztažnost zprostředkována užitečností, 112; každý v nebi koná užitečnost, 387; býti užitečným jest blažeností všech v nebesích, 219; království Páně jest královstvím užitečností, 112, 387; skýtání užitku jest činné dobro, čili dobro účinné lásky, 391, 402, 403; v něm jest blaženost nebeská, 403–405; užitečné konání jest nekonečně rozmanité, 405; kde panuje, tam panuje Pán, 564; účel zván užitečným účelem. 565.

Vavřín. Co značí, 520.

Včely. Jejich instinkt, 108.

Včerejšek. Co značí, 165.

Vdechnutí (inspirace). U proroků, 254.

Večer. Souvztaží s moudrostí ve stínu, 155, 166.

Velbloud. Značí všeobecné vědění, 365.

Vesmír. *Všecky věci v něm vztahují se k dobru a k pravdě, 375.*

Věčnost. *Představa andělů o věčnosti, 167.*

Vědy. Co se vědami rozumí, 353; slouží moudrému za prostředky k moudrosti, 356. (Viz též výňatky z Neb. taj. po č. 356.)

Vědomosti. Vědomosti samy sebou jsou mimo nebe, avšak život, vědomostmi nabytý, jest v nebi, 518.

Věk. Zlatý, stříbrný, měděný a železný věk, 115. Zlatý věk popsán, 252. Při vstoupení do druhého života všichni jsou stejného věku, jako byli na světě, 330. Staří stávají se mladými, 414.

Vidění. Nebezpečna pro ty, kdož jsou v nepravdách, 456.

Víra. Světlo pravdy, z účinné lásky, 148; víra vztahuje se k nauce a spočívá na spravedlivém a pravém myšlení, 364; oddělena od lásky není věrou, 474; náklonnost ku pravdě, 480; může trvati

toliko z nebeské lásky, 482; vira samotná nemůže spasiti, 482; nemůže existovati samotna, 526; z představy o samojediné víře vyvěrá představa bezprostředního milosrdenství, 526.

Vliv. Božský vliv do světa, 112; z vyššího stupně do nižšího, nikoliv naopak, 135, 209; z nebe do nebe, 206; 207; zprostředkovaný a bezprostřední od Pána spojuje nebe s nebem, 208; bez vlivu člověk nemohl by kroku učiniti, 228; vlivem skrze nebe Pán ovládá člověka až i do těla, 228; vliv Páně do čela a tak do celého obličeje, duchovních andělů do celého mozku, nebeských andělů do malého mozku, 251; zvířata řízena jsou povšechným vlivem a člověk rovněž pokud se týče řeči a jednání, 296; Pán vplývá u člověka do nejvnitřnějšího vnitra a ultima vlivem bezprostředním, jakož i zprostředkovaným vlivem skrze duchy, 297. Bezprostřední vliv z Božského Člověčenství do vůle člověka a skrze ni do rozumu, 297; jest ustavičný, 297. Vliv nikoliv myšlenek, nýbrž náklonností lásky k dobru a pravdě jest s nebe, ke zlu a nepravdě z pekla, 298. Božský vliv poskvřňován hned při vstupu do těch, kdož milují sebe, 561; pučení jest z vlivu z duchovního světa, 567.

Vniternost. Vniternost člověka, jak jest utvářena, 351; vniternost duchů, viděná co do jejich jakosti, 481. Stav vniternosti druhým stavem po smrti, 499 a dále; skutečný stav, 504; jakost člověka jest jím určena, 501; může býti seznána podle lásky, 532.

Vnitřní člověk. Neotevře se jinak, leč Božskou Pravdou, 250; vniternost jest to, na základě čehož člověk jest souzen, 358.

Voli. Co značí, 110.

Všeobecné a zvláštní. Viz **Zvláštní**.

Vůle. *Bytí života, 26, 61, pozn.; s rozumem tvoří mysl, 367; žena jest činna jakožto vůle, 367; žena zrozena aby myslila z vůle, 368; vůle ženy jest i vůlí muže, 369; vůle tvoří člověka, 474, 508, 529, 532.*

Vůně. Co značí, 287, pozn.

Vycházející. Definováno, 139, 474.

Východ. V nebi, kdež Pán jest spatřován, 141; značí lásku a její dobro za jasného vnímání, 148, 149; v peklech ti, kdož jsou ve zlu sebelásky, přebývají od východu k západu, 151.

Výchova dítek v nebi, 334—344; jak různí se od výchovy dítek na Zemi, 344.

Vychovatelky dítek v příštím životě, 332, 337.

Vyplenění. Postupné vyplenění církve, 1; popsáno, 551; Neb. taj. citována, 513.

Vyšetřování. Ve druhém životě, 462, 463, 481, 496; vyšetřování celého těla, počínaje od prstů, 463; vyšetřování zlých duchů, 574.

Výška. Značí stupně, 197, 198, 307.

Vytržení z těla, 438, 440.

Vyučování. Třetím stavem v příštím životě jest stav vyučování, 512—520; poskytováno anděly

mnoha společností, zejména na severu a jihu, 513; místa vyučování směrem k severu a rozmanitého druhu, 513; uspořádána jako nebe, 514; mnozí mnoho trpí za vyučování, 513; liší se od vyučování na Zemi poznatky, vštěpovanými do života, 517; vyučování předobrazeními, 517.

Vyvolení jsou ti, kdož jsou v životě dobra a pravdy, 420.

Vzdálenost. Mezi Sluncem a Měsícem v nebi, 146; mezi stranami světa, 148; blízkost nebo vzdálenost podle příznivosti stavu nebo touhy, 42, 193–196; význam výrazů, 197.

Vzkříšení, 312, 445–452. Zkušenost, 449, 450. Pán vzkříšen též co do svého těla, 316.

Zábava. Viz **Příjemnost.**

Zahrada značí rozumovost, 111, 176; zahrady v nebi popsány, 176, 185, 489.

Západ. Co značí, 148–151.

Zásluha. Není dovolena v nebi, 10; zásluhou Páně jest dobro, které vládne v nebi, 348.

Zbožnost. Život bez účinné lásky nevede k nebi, 360, 535.

Zdokonalování. Vyrůstá směrem k vniternosti, 34; zdokonalování nebes z rozmanitosti, 56.

Země. Značí církev, 307. Lidé této země, po pádu, nemohou přijímatí bezprostředního zjevení jako ti, kdož jsou z jiných těles světových, 309, kteříž uctívají Božství v tvárnosti člověka, 321. Země ve vesmíru, 417; spodní země, (podsvětí) 391, 513. Dílo »Tělesa světová«, citováno, 309, 321, 417, 419.

Zeť. Co značí, 382.

Zevniternost. Člověk jest v ní za života těla a za prvního stavu po smrti, 492, 493; táž jest pak odkryta a uvedena v pořádek, 498.

Zima. Co značí, 155, 166.

Zítřek. Co značí, 165.

Zjevení. Bezprostřední zjevení míněno příchodem Páně, 1; jeho potřeba, 312; bylo u Nejstarší Církve, ale zjevení prostřednictvím souvztažností bylo u Staré Církve, 306. Mohlo by snadné býti dáno, ale bylo by bez užitečnosti, 309, 456.

Zjevy. V nebi, 170–176. Věci viděné v nebi skutečné zjevy, skutečně existují, 175. Zjevy, které nesouvztaží s vniterností, nejsou reálné, 175.

Zlato. Co značí, 115, 307. Zlatý věk, 115.

Zlí duchové. Obrácení k temnému předmětu, 123, 151; jeví se jako obludy, 131; kterak jsou uspořádání v pekle, 151; vejdou-li k dobrým, zmatou strany světové, 152; když obrátí se k nebi, mají inteligenci, 153; poměry některých z nich, 488; někteří posílání na čas do jeskyň, 491; v pekle vidění v nebeském světle jsou v podobě svého zla, 553; ba i touží zabít Pána, 562; učinění

sebeláskou neschopnými, 563; vrhají se sami do pekla, 548, 574; jejich bezbožnost a hanebná umění, 576–580; kterak předčí v tom směru lidi, 577; nejhorší jsou ve zlech ze sebelásky, 578. Kteří jsou zváni duchy a kteří genii, 578, 596. Různé druhy bezbožnosti, 580; dobří duchové mohou je viděti, oni nemohou však viděti dobrého, 583. Viz Geniové.

ZLO. Z propria člověka, 484; z lásky k sobě a ke světu, 342 pozn., 359 pozn.; způsobuje svůj vlastní trest, 509; všichni, kdo jsou ve zlu, vnitřně popírají Božství, 506; člověk jest příčinou zla, nikoliv Pán, 547; zlo chová v sobě nepravdu, 551. Nebyl stvořen jediný anděl světla, 311, 544; veškerá pekla zvána ďáblem a satanem, 311, pozn., 544; ti, kdož jsou speciálně zváni ďábly nebo genii, jsou vzadu, 311, 544. Viz Satan.

Změny. Změna místa pochází ze změny stavu, 192, 195. O stavu andělů, 154–161.

Znamení Syna Člověka, 1.

Znesvěcení. Věřením a pak popíráním, 456.

Znovuzrození. Popsáno andělem, 269; znovuzrození co do duchovního člověka, 279; začíná uvedením do nevinnosti dětství, 279; po pokušeních dostavuje se pokoj, jako rozednávání anebo jaro 289.

Zpustošení. Viz **Vyplenění.**

Zrození. Duchovní zrození, způsobené známosti dobra a pravdy, 345. Nové zrození nutno, 342, pozn.

Zření duchovní, jímž andělé jsou viděni, 76; každý smysl zůstává i po smrti, 461–469; jest vybroušenější, zejména smysl zrakový a sluchový, 462; zevnější smysl souhlasící s vnitřním, 462. Vnitřní zření jest zřením myšlenek, 85, 144, 203; jest zřením ducha, 171; má šířivost do duchovního světa, 203.

Zub. Co značí, 575.

Zvířata. Rozdíl mezi zvířaty a člověkem, 39, 108, 202, 296, 352, 435; jejich souvztažnost, 110; řízení povšechným vlivem, 296, 567. Viz Království.

Zvláštní (podrobné). To, co jest na vyšším stupni, jest zvláštní, to, co jest na nižším stupni, jest všeobecné, 267.

Žádost (chtíč). Láska ve svém pokračování a rozkoš, 570.

Železo. Co značí, 115; železný věk, 115.

Žena. Co značí, 368, pozn. Jedná z náklonnosti a značí náklonnost, 368.

Ženich. Pán tak nazýván, 180.

Život. Pouze jediný Život, z něhož všichni žijí, 9, 203; život podle lásky, 14; všecek záleží v myšlení a chtění, 203, 512; po smrti člověková láska a víra jakoby byla viděna ve skutcích, 476–480; ukázáno ze zkušenosti, 479, 527; láska, jevíci se činy, pravý život, trvajíc po smrti, 483; stav po

smrti může býti seznán souvztažnostmi, 487; trojí život: duchovní, mravní, občanský, 529; zákony každého z nich podle Desatera, 531.

(69)

SPISY ŠVÉDSKÉHO REFORMÁTORA EMANUELA SWEDENBORG.

V českém překladu dosud vyšlo:

NEBE A PEKLO. 546 stran .	Kč 30,—
STYK DUŠE S TĚLEM. 48 stran. II. vyd.	Kč 3,—
NEBESKA NAUKA. 96 stran .	Kč 3,—
O VÍŘE. 48 stran .	Kč 3,—
POSLEDNÍ SOUD. 164 stran.	Kč 15,—
O PÍSMU SVATÉM. 140 stran .	Kč 10,—
O ÚČINNÉ LÁSCĚ. 102 stran .	Kč 7,—
BÍLÝ KŮN V APOKALYPSE. 48 stran.	Kč 3,—
TĚLESA SVĚTOVA A JEJICH OBYVATELÉ ..	Kč 10,—
STRUČNÝ VÝKLAD UČENÍ NOVÉ CÍRKVE .	Kč 7,—
OKAMŽIKY PO SMRTI. (Z díla „Nebe a peklo“) .	Kč 1,—
CÍRKVE od počátku až po dnešní dobu .	Kč 3,—

SPISY PODLE EM. SWEDENBORG aj.:

EMANUEL SWEDENBORG. Napsal Jar. Im. Janeček.	
S podobenkou a autografem. 160 stran . . .	Kč 6,—
BŮH, ČLOVĚK, VĚČNOST. Napsal A. O. Brickman .	Kč 6,—
JAK BŮH NAS ZÍSKÁVÁ. Naps. Cl. Lathbury . .	Kč 10,—
NÁBOŽENSKA FILOSOFIE. (Učení Swedenborgovo) .	Kč 2,—
DUCH A DUCHOVNÍ SVĚT. Napsal Chauncey Giles	Kč 2,—
KDO BYL JEŽÍŠ KRISTUS. Napsal Ch. Gilles. 32 str.	Kč 2,—
U HROBU DÍTEK. Napsal A. O. Brickman. 155 stran.	Kč 8,—
POZVANÍ JEŽÍŠOVO. Napsal E. C. Brown . .	Kč 1,—
VIDITELNÉ A NEVIDITELNÉ. Napsal T. S. Arthur	Kč 1,—
ČEMU UČÍ NOVA CÍRKEV KŘESŤANSKÁ . .	Kč —,50
ÚHELNÍ KÁMEN EVANGELIA. Naps. A. O. Brickman	Kč —,50
DUCHOVNÍ PÍSNĚ Nové Církve křesťanské .	Kč —,50
ČASOPIS NOVÝ JERUZALÉM (Swedenborská revue).	
Předpl. Kč 10,—. Ročníky II—XXI za sníženou cenu po	Kč 5,—

Příslušnou částku zašlete předem.

Objednati lze též ve všech knihkupectvích.

JAROSLAV IM. JANEČEK,
PRAHA, KRÁL. VINOHRADY, LEGEROVA UL. 18.

Stoupenci spisů Em. Swedenborga konají svá náboženská shromáždění

v duchu těchto spisů každé neděle (kromě července, srpna a září)
o 9. hod. ranní ve Svedenborském ústředí, Praha— Král. Vinohrady,
Rejskova ul. 6. (mezanin). Vstup volný, každý vítán.

Kniha pro každého myslitele:

CLARENCE LATHBURY:

JAK BŮH NÁS ZÍSKÁVÁ.

Podle 9. vydání anglického přeložil
JAROSLAV IM. JANEČEK.
Autorizovaný překlad.

OBSAH:

BŮH. — ČLOVĚK, — BIBLE. — SVĚT. — DUCHOVNÍ SVĚT. — JAK
BŮH SE NÁM PŘIZPŮSOBIL. — JAK BŮH NÁS ZÍSKÁVÁ. — JAK
BŮH NÁM OČI OTEVÍRÁ. — JAK BŮH V NÁS VZRŮSTÁ. — JAK
BŮH PŮSOBÍ SKRZE NÁS. — JAK BŮH PEČUJE O NÁS. —
JAK BŮH BOJUJE ZA NÁS. — JAK BŮH NÁS POZVEDÁ. —
EM. SWEDENBORG.

Z posudků amerických časopisů :

„Každá kapitola této knihy jest tak životní, že jest
nesnadno dáti některé přednost. Kniha jest prosta všeliké
pověrečnosti a předsudků. Jest radostná, milá, rozumová.
Zjevuje nám neskonalou Boží moudrost a moc.“

Slavný americký básník Edwin Markham napsal :

„Nic lepšího se neobjevilo na poli myšlení, jímž obírají se
tyto knihy... Knihy, jejichž krása myšlená jest tak spředená
s krásou výrazu, že tato směs zaujímá až do konce a stává
se uměním, které žije.“

Kč 10,—

Objednati lze ve všech knihkupectvích.

Za peníz předem obdržený zasílá

JAR. IM. JANEČEK,

Praha— Král. Vinohrady, Legerova ul. 18.

(konec)

Přes 7000 stran a 3000 obrázků o Vesmírných lidech najdete na internetu:

www.vesmirni—lide.cz

www.vesmirnilide.cz

www.andele—svetla.cz

www.andelesvetla.cz

www.universe—people.cz

www.universe—people.com

www.cosmic—people.com

www.angels—light.org

www.angels—heaven.org

www.ashtar—sheran.org

www.himmels—engel.de

www.angeles—luz.es

www.angely—sveta.ru

www.anges—lumiere.eu

www.angelo—luce.it

www.anioly—nieba.pl

www.feny—angyalai.hu

(snadno získáte také v knihovnách a internetových kavárnách)

Info o Swedenborgovi:

www.swedenborg.cz